SRI VAIKHANASA DIVYA SIDHANTA
VIVARDHINI SABHA (REGD.)

SILVER JUBILEE SOUVENIR

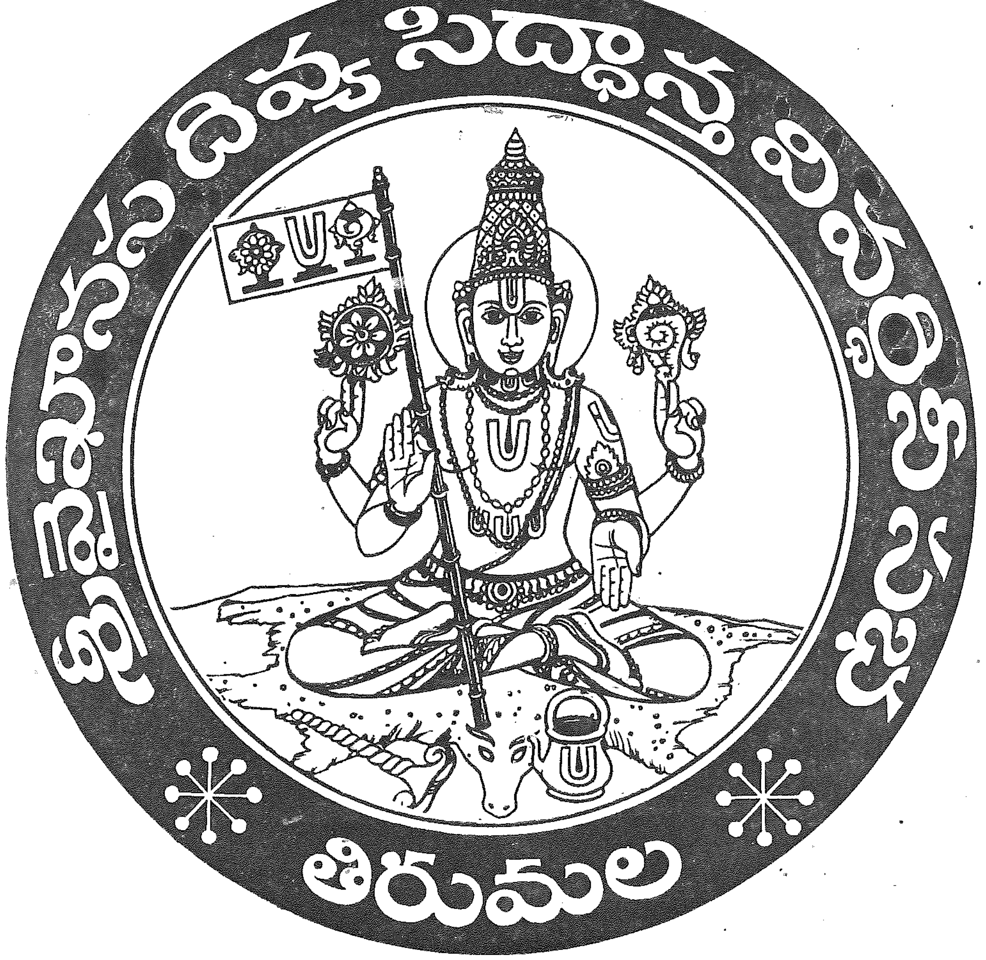

1959 - 1984

రజతోత్సవ సంచిక

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధిని సభ

(1860 వ సం॥21వ చట్టముక్రింద రిజిష్టరు చేయబడినది)
1959 సంవత్సరపు S. 7వ నెంబరు

సభ (సంఘము) యొక్క ఉద్దేశ్యముల సంగ్రహము.

1. సభయొక్క పేరు :— శ్రీ వైఖానస దివ్యసిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ.

2. సభయొక్క ఉద్దేశ్యములు:—

ఎ) శ్రీ వైఖానస అగమ శాస్త్రములు తదనుబంధముగ వేదములు, ధర్మశాస్త్రములు వీటితో కూడిన మతసాహిత్యమును పఠింప చేయుట, వ్యాపింపచేయుట.

బి) తిరుపతి కొండమీదను, తిరుపతిలోను పైసభపేర లేక సభతరపున ఖాళీస్థలమును లేక స్థలములను కొనుట.

సి) అట్టి స్థలములో లేక స్థలములలో భవనమును లేక భవనములను నిర్మాణము చేసి, అందు

1) సభకార్యాలయమును స్థాపించుట,

2) శ్రీ వైఖానస అగమ శాస్త్రమునకు ప్రత్యేకతనిచ్చుచు, ముద్రితా ముద్రిప హిందూ మత సారస్వత గ్రంధములతో గ్రంథభాండాగారమును స్థాపించుట,

3) సంఘ సభ్యులలో తిరుపతి యాత్ర చేయువారికి పూజాస్థలముగను, వసతి గృహముగను, వినియోగపడుటకై భవనమును నిర్మించుట, అట్టి భవనమనందు సంఘ నిబంధనలకు లోబడి పాలకవర్గము చేయు అనుబంధ నియమావళి ప్రకారము అధ్యక్షుడు, కార్యదర్శి, లేక పాలకవర్గముచే నియమింపబడిన వ్యక్తి లేక వ్యక్తుల అనుమతి మీద యితర యాత్రికులకు కూడ వసతిని కల్పించుట.

4) శ్రీనివాసమూర్తి, శ్రీవిఖనసాచార్యులు, శ్రీనివాసదీక్షితులు (భాష్యకారులు) విగ్రహములను స్థాపించి నిత్యపూజలు వగైరాజరుపుట.

డి) వేదము, ఆగమములు తదితర మత సంబంధములైన ప్రాచీనమైనట్టియు, అరుదైనట్టియు, అముద్రిత గ్రంధములను సభాగ్రంధ భాండాగారమునకు సేకరించుట, సేకరింప చేయుట.

ఇ) వేదములు, ఆగమములు, తదితర మతసాహిత్యము వీనిలో పరిశోధనజేసి ఫలితములను పత్రిక (జర్నలు) లమూలమునగాని గ్రంధములు, కరపత్రములు మొదలగువాని మూలమునగాని ప్రచురించుట.

ఏఫ్) అప్పుడప్పుడు మతసంబంధమైన ఉపన్యాసములను చర్చలను జరుపుట.

జి) సంఘముయొక్క ఉద్దేశ్యములను సఫలము చేయగల తదితర కార్యక్రమములనుజరుపుట.

3. సంఘముయొక్క పరిపాలన దీని కనుబంధముగా జతచేయబడిన నియమనిబంధనల ప్రకారము అధ్యక్షుడు, ఉపాధ్యక్షుడు కార్యదర్శి ఇద్దరు సంయుక్త కార్యదర్శులు, కోశాధికారి యింకను తొమ్మిదిమంది సభ్యులతో కూడిన పాలకవర్గమునందు ఉంచబడినది.

రజతోత్సవ సంచిక

[1959-1984]

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ [రిజిష్టర్డ్]

తిరుమల

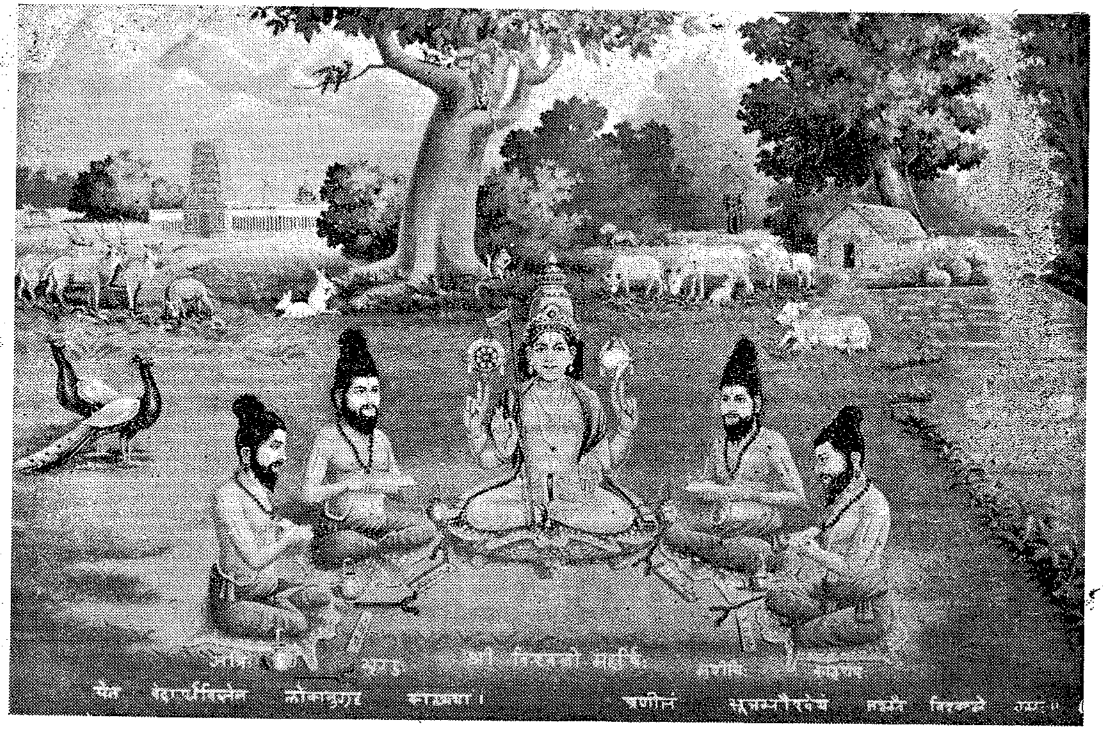

నై మిశారణ్యములో శిష్య సమేతముగా వేంచేసియున్న శ్రీ విఖనస మహర్షి

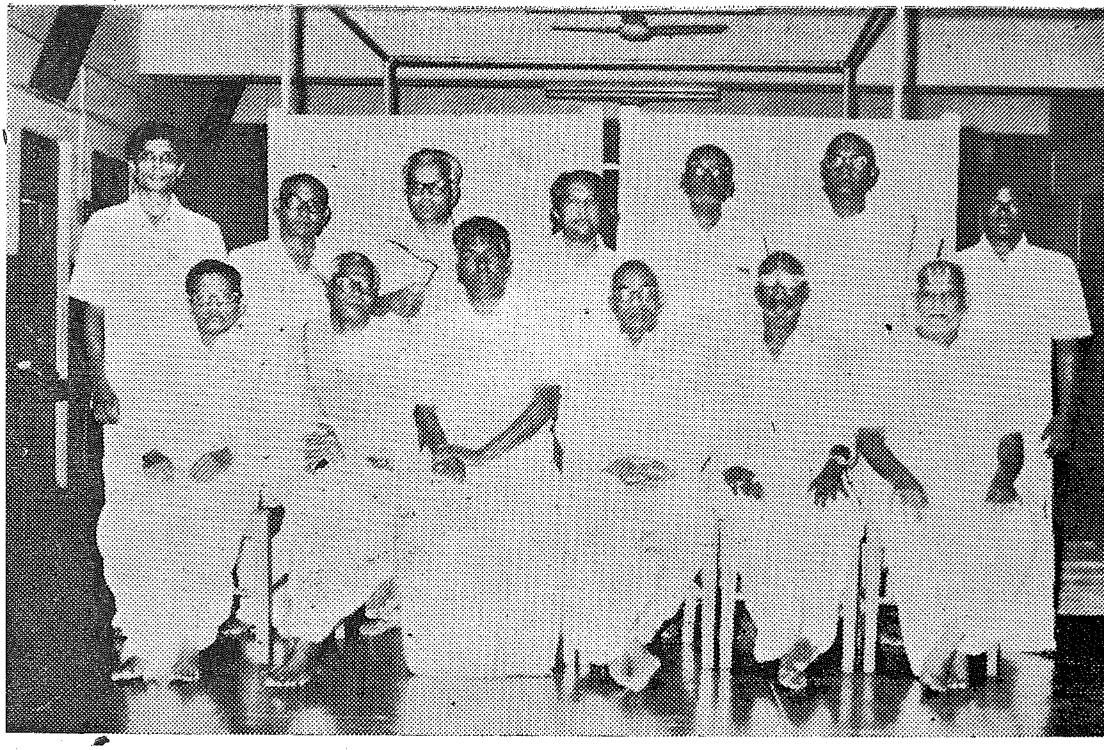

ది. 24-3-84 న తిరుమలలో జరిగిన కార్యవర్గ సమావేశమునకు హాజరైన సభ్యులు.

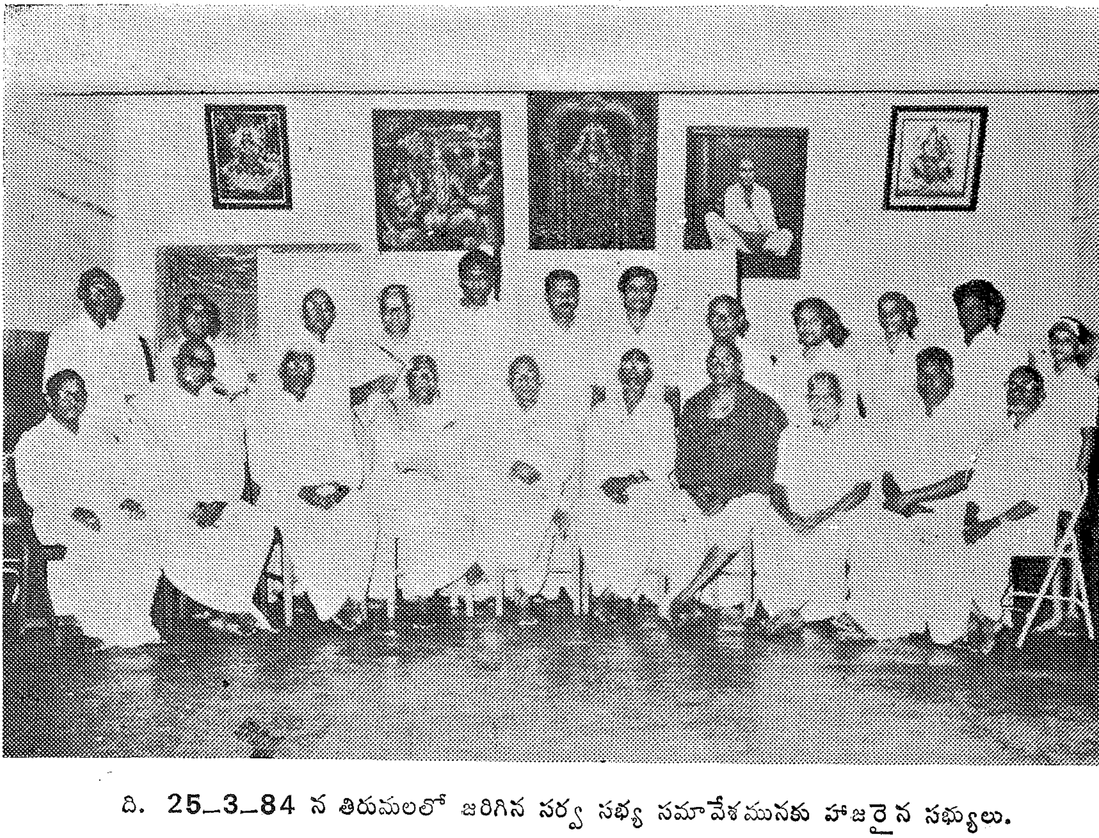

ది. 25-3-84 న తిరుమలలో జరిగిన సర్వ సభ్య సమావేశమునకు హాజరైన సభ్యులు.

in Fond Memory of
Ayurveda Visarada, Pranacharya, Bhishak Sarvabhauma
Dr. Chakravarthula Narasimhacharyulu, A.R.A.C.

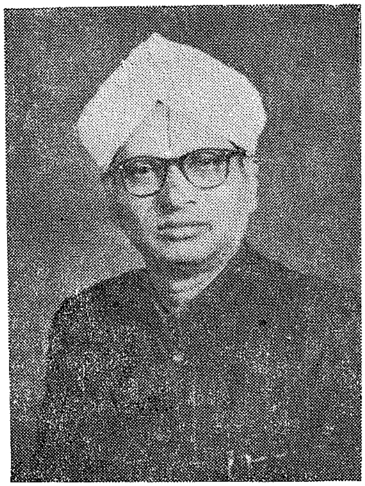

FounderMember and Ex Treasurer of Sri Vaikanasa Divya Sidhantha Vivardhini Sabha, Tirumala.
Chief Examiner of Agama Examinations to Vijayawada Centre.

Senior Physician : Sri Rama Mohan Ayurveda Dhrama Vaidya Sala-Vijayawada

Editor : "Vaidyakala" (Ayurvedic Monthly Magazine)

Founder : Vaidya Seva Sadanam (Free Dispensary)

By

"Ayurvedalankara, Vaidya Charya"
Dr. Vedantham Ramakrishnamacharyulu, A.V.A.C.,

Chief Physician : Athreya Ayurveda Vaidyasala

Author : Visha Vijnanam

Joint Secretary : S.V.D.S. Vivardhani Sabha
Vaidya Seva Sadanam, Gandhinagar, Vijayawada-3 (A. P.)

మా మాట

ఒక సంస్థను స్థాపించటం-స్థాపించిన సంస్థ ఆశయసిద్ధికి నిర్విరామ కృషిసల్పి తీర్చిదిద్దడం గురుతరమైన కార్యమనేది నిర్వివాదాంశం. అట్టి గురుతర భారాన్ని నిర్వహించిన స్వర్గీయశ్రీ పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారు చిరస్మరణీయులు. శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభను గూర్చి దేశం నలుమూలలా ప్రచారం గావించటానికి వారికృషి అనితరసాధ్యం. ఆ సభ రజతోత్సవాల సందర్భంగా ప్రచురితమౌతున్న ఈ ప్రత్యేక సంచికను సర్వాంగసుందరంగా తీర్చిదిద్దడానికి వ్యాసాలనందించిన రచయితలకు, ప్రకటనలిచ్చి మమ్ము ప్రోత్సహించిన వ్యాపార సంస్థలకు సకాలములో సర్వాంగసుందరంగ ముద్రించి యిచ్చిన ముద్రాపకులకు మాకు చేయూతనిచ్చిన పెద్దలకు హృదయపూర్వక వందనములర్పిస్తున్నాం.

—కార్యనిర్వాహక వర్గము

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభా-సమావేశము

ఏలూరు-1928 సం॥

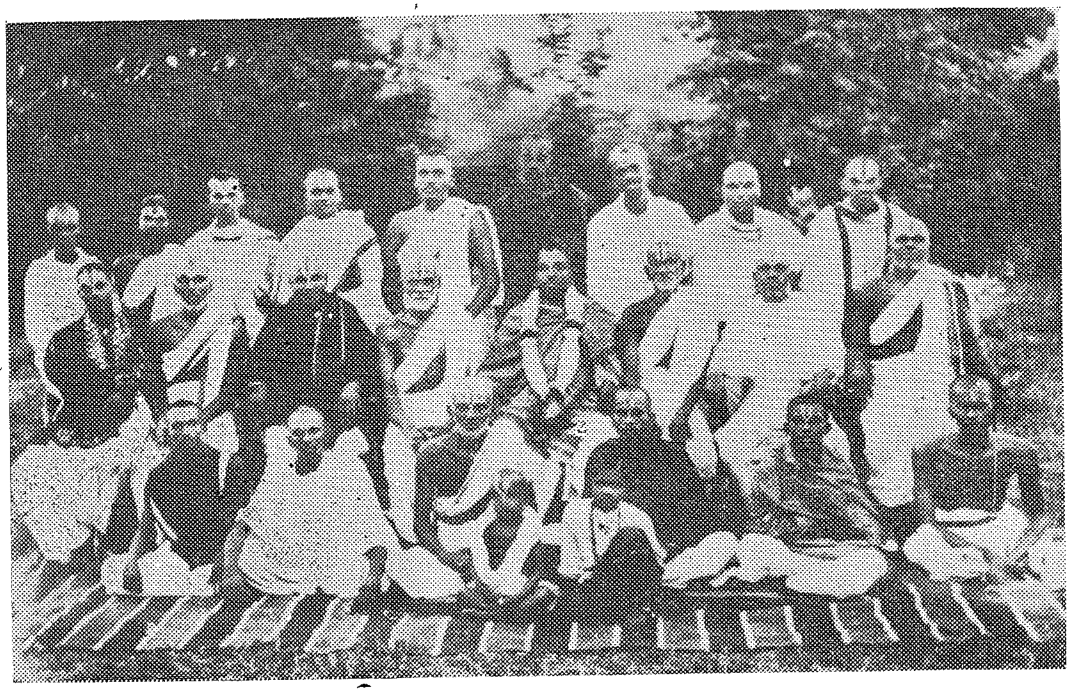

నిలబడిన వారిలో	: ఎడమ నుండి కుడికి 3వనెం. శ్రీమాన్ చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు గారు విజయవాడ, 4. శ్రీమాన్ వేదాన్తం శ్రీనివాసాచార్యులు గారు నందమూరు, 8. శ్రీమాన్ వేదాంతం వెంకట రామానుజాచార్యులు గారు ఏలూరు, 9. శ్రీమాన్ వేదాంతం శ్రీనివాసాచార్యులు గారు పోరంకి.
మధ్య వరుసలో కూర్చున్నవారు	: ఎడమనుండి కుడికి 1. శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారధి కృష్ణమాచార్య భట్టాచార్యులు గారు, ఆకులమన్నాడు. 2. శ్రీమాన్ వేదాంతం నరసింహాచార్యులు గారు తెన్నేరు, 3. శ్రీమాన్ దేవయజనం రామాచార్యులు గారు ఈపూరు, 4. శ్రీమాన్ కేశవాచార్యులు గారు, రమణక్కపేట, 5. శ్రీమాన్ పండిత వేదాంతం జగన్నాధాచార్యులు గారు అప్పికట్ల, 6. శ్రీమాన్ వేదాంతం కృష్ణమాచార్య ఘనాపాఠి గారు, పోరంకి, 7. ఉ॥చ॥ శ్రీనివాస భట్టాచార్యులు గారు కాకులపాడు, 8. శ్రీమాన్ మేడూరి చక్రవర్తుల రంగాచార్యులు అయ్యవార్లంగారు, ఏలూరు.
క్రింద కూర్చున్న వారిలో	: ఎడమ నుండి కుడికి 2. శ్రీమాన్ వేదాంతం సత్యనారాయణాచార్యులు గారు ఏలూరు, (ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు) 4. శ్రీమాన్ వేదాంతం రాఘవాచార్యులు గారు, ఏలూరు.

రజతోత్సవ సందర్భములో సన్మానించబడిన వైఖానస పండితులు

శ్రీ వంబాకం శేషాద్రి భట్టాచార్యులు
పూందమల్లి

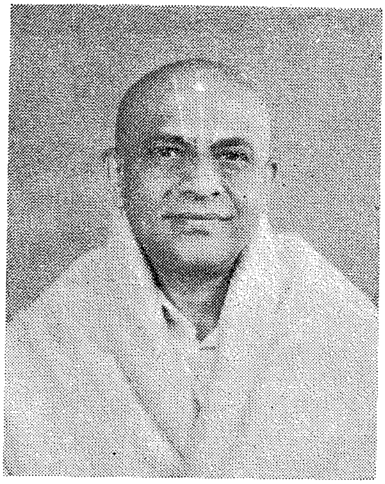

శ్రీ H. A. కేశవాచార్
బెంగుళూరు

శ్రీ E. R. లక్ష్మణ భట్టాచార్యులు
మంనుపూచావడి

శ్రీ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షిత దాసుగారు
నరసాపురం

రజతోత్సవ సందర్భమున సమ్మానితులు

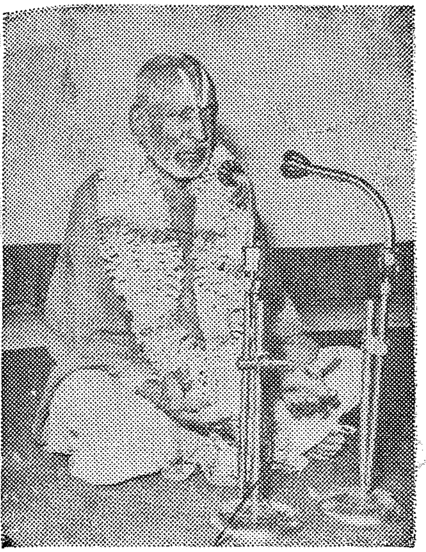

శ్రీమాన్ పండిత వేదాంతం జగన్నాథా
చార్యులవారు

శ్రీమాన్ పండిత
వేదాంతం విప్రనారాయణా
చార్యులవారు
విజయవాడ

శ్రీమాన్ గంజాం రాఘవాచార్యులవారు
ఒంగోలు

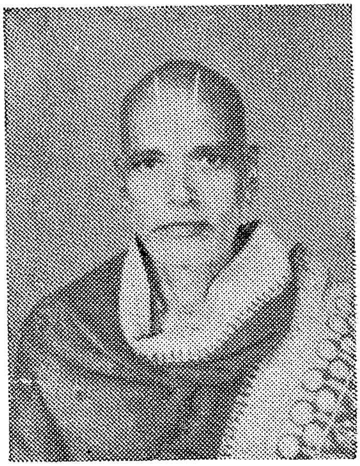

శ్రీ యస్. యన్. శ్రీనివాసాచార్
బెంగుళూరు

With best compliments from :

SRI RAMALINGESWARA OIL MILL

Proprietor :

AMARA KRISHNA MURTHY

UPPUGUNDURU-523 186

(Prakasam Dt., A. P , India)

Telephones :

Mill : 21, 45 & 54

Resi : 25, 42 & 59

Grams : '**AMARA**'

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభా-తిరుమల

రజతోత్సవసంచిక

విషయసూచిక

1.	చారిత్రక నేపథ్యం	శ్రీ బృందావనం రంగాచార్యులు గారు
2.	శ్రీనివాసనిలయము–జగన్నాథ హృదయము	శ్రీ నల్లూరి సీతారామాచార్యులు గారు
3.	శ్రీ విప్రనారాయణాచార్యులు వారి జీవిత సంగ్రహం	శ్రీ రాంపిచర్ల శ్రీనివాసాచార్యులు గారు
4.	శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్రము–విశిష్ఠత	శ్రీ వేదాంతం అనంత పద్మనాభాచార్యులుగారు
5.	కార్యదర్శి నివేదిక	శ్రీ అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులుగారు
6.	భృగు, మరీచి, అత్రి, కశ్యపాదుల జీవిత సంగ్రహము	శ్రీ దీవి విఖనసాచార్యులు గారు
7.	ఆలయములు–అర్చక సమస్యలు	శ్రీ వేదాంతం కేశవాచార్యులుగారు
8.	శ్రీ వైఖానస సూత్రము–ఆయుర్వేదము	శ్రీ టి. రామాచార్యులు గారు
9.	ఆంధ్రలో ఆయుర్వేదము–వైఖానసులు	శ్రీ అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులు గారు
10.	శ్రీ స్వామి వారి తీర్థ మహిమ	శ్రీ వేదాంతం రామకృష్ణమాచార్యులు గారు
11.	కవి–కావ్యము	శ్రీ పి.వి. ఎస్. ఎస్. ఆర్. జగన్నాథాచార్యులుగారు
12.	శ్రీ వైఖానస సంఘములు	శ్రీ టి. రామాచార్యులు గారు
13.	నమస్సుమాంజలి	శ్రీ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసుగారు
14.	కృతజ్ఞతా ప్రసూనాంజలి	శ్రీ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసుగారు
15.	పూలదోసిళ్ళు	,, ,,
16.	మణిదీపాలు	శ్రీ బృందావనం రంగాచార్యులు గారు
17.	శ్రీనివాస దీక్షితుల వారి జీవితచరిత్ర	శ్రీ దీవి రంగాచార్యులు గారు
18.	శ్రీ జి. రాఘవాచార్యులు గారి జీవితచరిత్ర	శ్రీ వేదాంతం కేశవాచార్యులు గారు
19.	శ్రీ దీక్షితదాసుగారి జీవిత చరిత్ర	
20.	సన్మాన పరంపర–ఒక సమీక్ష	
21.	అభినవ శాకుంతల వ్యాఖ్యాతా వైఖానస శ్రీనివాసాచార్యః	శ్రీ పి. రామకృష్ణ భట్టాచారియర్ గారు
22.	వైఖానసులు–ఆయుర్వేదము	శ్రీ గంజాం పురుషోత్తమాచార్యులుగారు
23.	Why the Temples are Facing East or West?	శ్రీ దీవి విఖనసాచార్యులుగారు
24.	వైఖానసులారా! సంఘటితులు కండి	శ్రీ అగ్నిహోత్రం రంగాచార్యులుగారు

25.	శ్రీ వేంకటాచలంలో రజతోత్సవాలు	శ్రీ పెద్దింటి కేశవస్వామిగారు
26.	Pancha Vanna Perumal Koil	Sri A. Raghava Bhattchariar
27.	వైఖానసము	శ్రీ వి. టి. శేషాచార్యులు గారు
28.	సగుణారాధన-వైఖానసాగమమ్	శ్రీ వాడపల్లి అయ్యమాచార్యులు గారు
29.	గతం నాస్తికాదు-అది తరతరాల ఆస్తి	శ్రీ అగ్నిహోత్రం ధన్వంతరి గారు
30.	శ్రీ రొంపిచర్ల పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారి శతాభిషేక మహోత్సవము	శ్రీ యం. సి. ఏ. మోహన్ గారు
31.	శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీసభాయాః రజతోత్సవేషు	శ్రీ వేదాంతం విప్రనారాయణాచార్యులు గారు
32.	శ్రీ వైఖానస కథా మధనము	శ్రీ పరాశరం వేంకటాద్రిమాచార్యులు గారు
33.	రజతోత్సవ సమీక్ష	
34.	Divine life Through Vaikhanasism In Modern Society	శ్రీ ఆర్. బి. భరతాచార్యులు గారు

తమిళ వ్యాసములు

35.	శ్రీ విఖనస ఆవిర్భావము	శ్రీ యం. జి. అనంతభట్టాచార్యులు గారు
36.	నిత్యశ్రీ నిత్యమంగళ	
37.	కవికులతిలక శ్రీనివాస దీక్షితులు గారు	శ్రీ ఆర్. రామకృష్ణ భట్టాచార్యులు గారు
38.	శ్రీ పనంబాకం శేషాద్రిభట్టాచార్యులవారి జీవిత చరిత్ర	
39.	శ్రీ ఆర్. రాఘవభట్టాచార్యులు గారి జీవిత చరిత్ర	
40.	శ్రీ ఇ. ఆర్. లక్ష్మణ భట్టాచార్యులు గారి జీవితచరిత్ర	

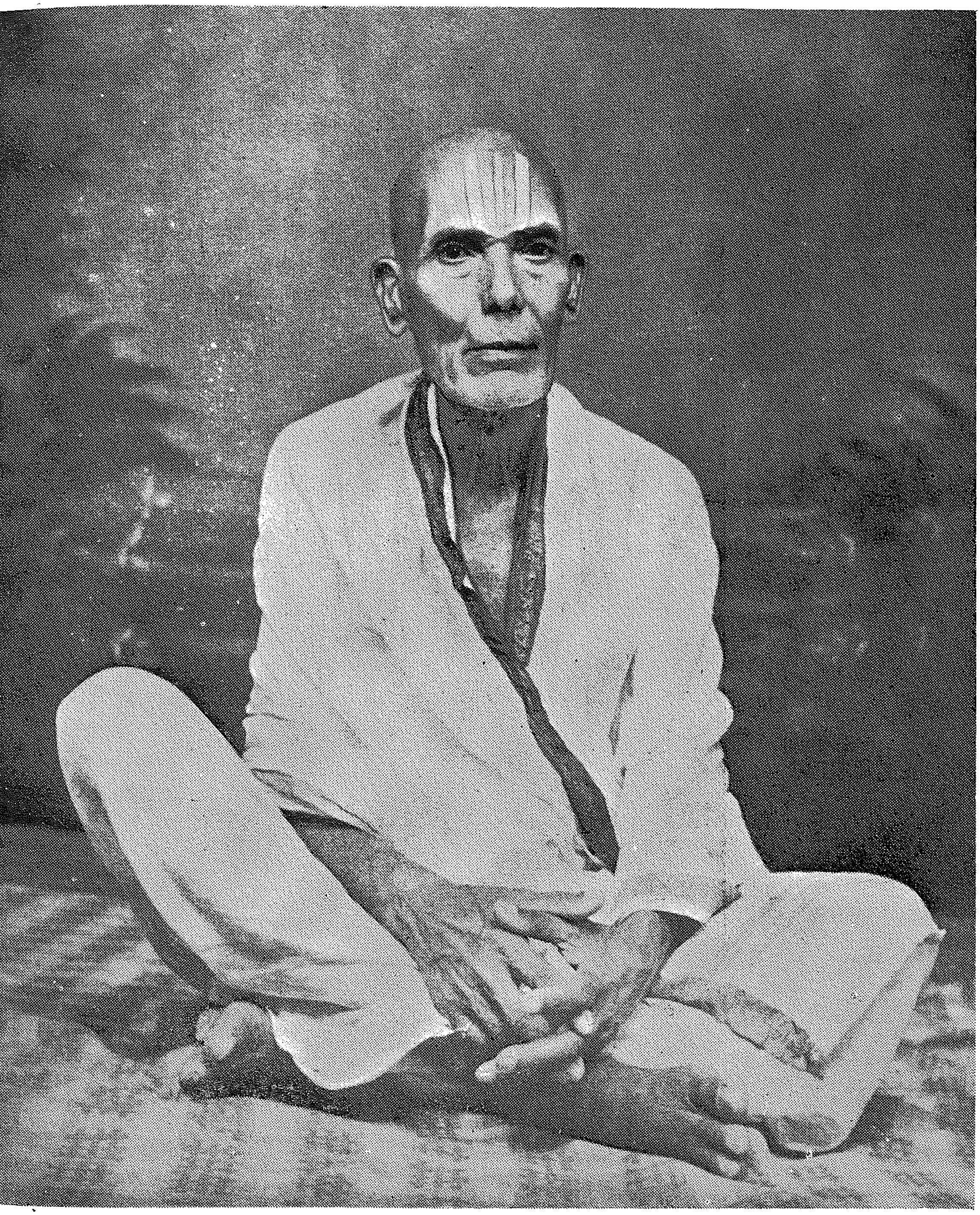

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంతాలు నేల నాలుగు చెరగులా పరివ్యాప్తం చేయటానికి అహరహము కృషి సల్పి
స్వీయ శాఖీయుల సమున్నతికి తన జీవితాన్ని అంకితం చేసిన మహా మనీషి
శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యులవారు.

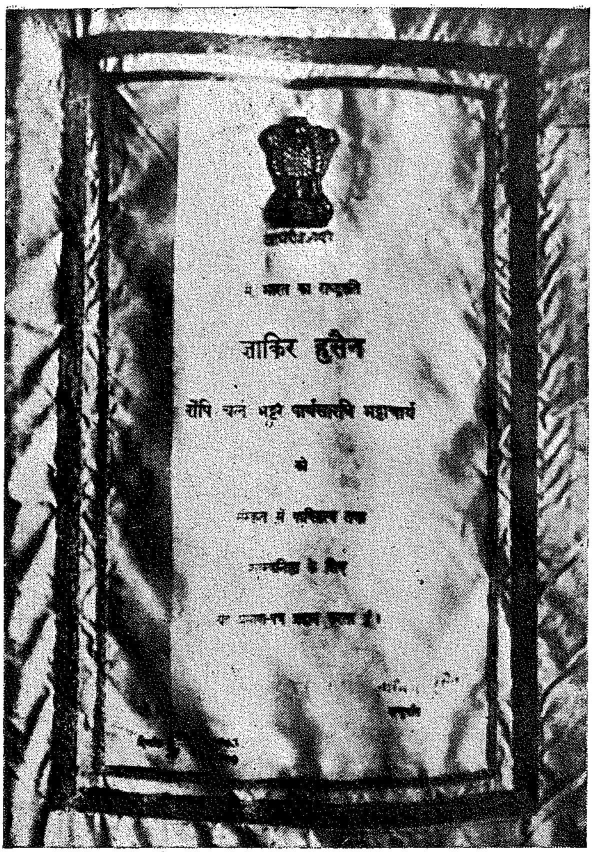

“వైయాకరణ పంచానన” శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్ధసారధి
భట్టాచార్యుల వారికి భారత రాష్ట్రపతి వారిచేత
నొసంగబడిన సన్నదు

శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ

చారిత్రక సందేశం

శ్రీ బృందావనం రంగాచార్యులు
వరుచూరు

శ్రీ నల్లూరి వెంకట సీతారామాచార్యులు
బాపట్ల

ఒక సంస్థ చరిత్రలో గాని - వ్యక్తి జీవిత విధానమున గాని పాతికేళ్ళ కాలము గౌరవప్రదముగ కొనసాగుట విశేష విషయమే కాగలదు. అది వర్తమానానికి పుష్టిని, భవిష్యత్తుకు తుష్టిని; అనుసంధానింపగల మహత్తర శక్తిసమన్విత సాధనముగా పరిగణింపబడుతుంది. సంస్థల విషయంలో ఆ సమయాన్ని సంప్రదాయ ధోరణిలో రజతోత్సవ కాలముగా భావించారు.

తిరుమలలో ఈ సంవత్సరము రజతోత్సవ సభలు జరుపుకొనబోవుచున్న శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ స్వశాఖీయులకు సర్వతోముఖ సేవ గావించి సముచితమైన చరిత్రను సంతరించుకొనిన మహా సంస్థ. ఈ సంస్థ యొక్క బహుముఖ వికాసాన్ని కాంక్షించి ఎందరో మహనీయులు త్యాగ దృష్టితో వ్యవహరించి యున్నారు. ఆయా ధన్య జీవుల అఖండ కృషి ఫలమే నేటి రజతోత్సవ వైభవ విశేషము.

ఇరువది అయిదు సంవత్సరముల కాల పరిధిలో సంస్థ వృద్ధి గాంచిన తీరును - సాధించిన సత్ఫలితములను సమీక్షించుచు పురోగమనమున కనుకూలమగు దీక్షను స్వీకరించి నవోత్తేజమును పొందుటయే రజతోత్సవముల పరమ లక్ష్యము. వ్యక్తికి గాని, సంస్థకు గాని, యీ సింహావలోకనమెంతయో అవసరము.

అందిన సమాచారముతో జరిగిన కార్య కలాపములతో ప్రభుత్వ సంబంధమైన గుర్తింపు కలిగిన తేదీలతో లెక్కింపబడి నేడు ఈ సంస్థ రజతోత్సవాల వేడుకలు జరుపుకొన్నచో జరుపుకొన వచ్చు గాక. కాని వాస్తవముగా సుదీర్ఘకాల చరిత్ర గల మహా సంస్థ యిది.

కార్యాలయములు లేకపోవచ్చును. కార్య నిర్వాహక వర్గము లేర్పడకపోవచ్చును. ఏర్పడినచో సభ్యుల సంఖ్య పరిమితముగ నుండవచ్చును. నిర్వహించిన కార్యక్రమములు తాత్కాలికముగా నిర్వహింపబడి యుండ వచ్చును. ఇంతియేకాని సంస్థ యొక్క పుట్టుక అతి ప్రాచీనమైనదనియు, మిక్కిలి సమర్థులగు విద్వద్వరేణ్యులే ఈ సంస్థకు తొలుత నుండి జీవగఱ్ఱలుగా మూల స్థంభములుగా నిల్చి సంస్థను నడిపించి ఏతదభివృద్ధి కొరకు నిరుపమానమైన కృషిని గావించిరనియు సువ్యక్తమగును.

ఆరు దశాబ్దముల క్రిందట ప్రచురింపబడిన కర పత్రముల సహకారముతో, జ్ఞాన వయోవృద్ధులైన పెద్దల స్వానుభవపూర్వకమైన సూచనలతో ఈ సంస్థ యొక్క పుట్టుపూర్వోత్తరములను ఆమూలాగ్రముగ పరిశీలించి ప్రస్తావించు కొరకే ఈ వ్యాసముద్దేశింపబడినది. ఈ రచన సభ యొక్క వైశిష్ట్యమునకు స్మారకముగా నిలిచి సభ యొక్క ప్రాచీనతకు ప్రతీక కాగలదని మా విశ్వాసము.

రజతోత్సవ సందర్భమున శ్రీవైఖానస శాఖీయు లందరికు యిదియొక మధురానుభూతి కాగలదని భావన.

ప్రథమ సమావేశము (30-4-1916)

మండపేట

స్వస్తిశ్రీ నలనామ సంవత్సర చైత్ర బహుళ త్రయోదశి ఆదివారము నాడు తూర్పు గోదావరి జిల్లా రామచంద్రపురం తాలూకా మండపేట గ్రామములో శ్రీమాన్ వింజరపు శోభనాద్రి అచార్యుల వారి మందిరమున జరిగినది.

ప్రముఖులైన శ్రీవైఖానస శాఖీయులెల్లరు సమావేశమై సంఘీయుల శ్రేయోభివృద్ధులను దృష్టిలో పెట్టుకొని శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంతాభ్యున్నతి కొరకై సంస్థ నొకదానిని నెలకొల్పవలెనని తీర్మా నించిరి.

ఆనాటి సభకు తర్క మహా విద్యత్పరీక్షకు వెళ్లుచున్న వైఖానస ప్రముఖులగు శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యుల వారు (చందవోలు) అధ్యక్ష స్థాన మలంకరించిరి. అచ్చటకు విచ్చేసిన వారెల్లరు సభాధ్యక్షుల వారినే సంస్థకు నామకరణము చేయవలసిందిగా కోరిరి. శ్రీఆచార్యుల వారు తమ పాండిత్య ప్రకర్షతో సముచితముగా నాలోచించి త్రికరణ శుద్ధిగా సార్ధక నామధేయగా విరాజిల్లునటుల సంస్థకు "శ్రీవైఖానస దివ్యసిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ" యని నామకరణమొనర్చిరి. నాడా సంస్థ పక్షమున సభలు జయప్రదముగా నిర్వహింపబడినవి. సమా వేశములలో ఈ క్రింది తీర్మానములు ఆమోదింప బడినవి.

(1) శ్రీవైఖానస శాఖీయుల విద్యాభివృద్ధికై విశేష కృషి చేయవలెను.

(2) ముద్రితాముద్రితములుగ నున్న స్వసూత్రస్వమత గ్రంధములను శాఖీయులందరకు బాటులో నుండునటుల పరిష్కరించి ప్రచురింప వలయును.

3) స్వధర్మానుకూల సంస్కారముల పట్ల శాఖీయులలో అభిరుచిని పెంపొందించి వాటిని ఆచరణలో నుంచు విషయమున మిక్కిలి శ్రద్ధ వహించవలెను.

మఱి కొంతకాలము తరువాత ది. 1916న బిక్కవోలులో సమావేశము జరుపబడెను. ఈ సభా కార్యక్రమమును శ్రీమాన్ పండిత బిక్కవోలు నారాయణాచార్యులుగారు కడు సమర్ధతో నిర్వహించిరి.

పై సమావేశమునకు అగమ విద్వాన్ శ్రీమాన్ దీవి శేషభట్టాచార్యులుగారు (యడ్లపల్లి) పణ్డిత దేవయజనం వెంకటరామాచార్యులు గారు (ఈపూరు) బాల కళానిధి శ్రీమాన్ డి. శేషాచార్యులు గారు, శ్రీమాన్ బిక్కవోలు నారాయణాచార్యులుగారు మరి కొందరు విచ్చేసినారు. సభల అనంతరము వారందరు కలసి పిఠాపురములో విద్యాభ్యాస మొనర్చుచు పరీక్షకు సిద్ధమగుచున్న శ్రీమాన్ పణ్డిత వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యుల గారి వద్దకు వచ్చి అనేక విషయములు ఆచార్యుల వారితో చర్చించిరి.

ది. 2 - 7 - 1916 న పణ్డిత వేదాంతం జగన్నాధాచార్యుల వారి అధ్యక్షతన అచటనే అత్యవ సర సమావేశము జరిగినిది. శ్రీ ఆచార్యుల వారి సూచనపై సభ యొక్క ఆశయములకు అనుగుణ ముగా స్వసూత్ర, స్వమత, శ్రీఖానస సిద్ధాంతము లను అచ్చటచ్చట జరిగిన సభా విశేషములను ప్రచురించుటకు, అర్ష, ధర్మగ్రంధములను ప్రచా రము చేయుటకు ఈగావారిపాలెం వాస్తవ్యులైన బాల కళానిధి శ్రీమాన్ డి. శేషాచార్యులు వారి

సంపాదకత్వమున "వైఖానస పత్రిక'' అను పేరుతో మాస పత్రికను నడుపుటకు తీర్మానించింది.

12-6-1921న తెన్నేరులో ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ వైఖానస మహాసభలు అను పేరుతో సమావేశములు నిర్వహింపబడినవి. అందు శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంతములను గూర్చి వివరముగా చర్చించి నారు. అనేక ముఖ్య విషయములను శాఖీయులకు తెలియజేసినారు. శ్రీమాన్ పండిత వేదాంతం నరసింహా చార్యులుగారు (తెన్నేరు) ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగా నుండి సభలను జయప్రదముగా నిర్వహించిరి.

1921 సంవత్సరములోనే గూడూరులో సభ పక్షమున ప్రత్యేక సమావేశములు జరిగినవి. అందు పూనమల్లిలో త్వరలో మహాసభలు నిర్వహించుటకు తీర్మానించిరి.

ది. 11-11-1921నుండి13-12-1921 వరకు పూనమల్లిలోని వసంత బంగళాలో మహా మహోపధ్యాయ శ్రీ ఎమ్. లక్ష్మణాచార్యులు గారి అగ్రాసనాధిపత్యము క్రింద మహాసభలు నిర్వహింప బడినవి. ఇందు వైఖానసులకు గర్భ చక్రాంకనము తప్పత ప్తచక్రాంకన ప్రసక్తి లేదనియు, ఈ విష యమై విస్తృత ప్రచారము గావించి శాఖీయులకు తోడ్పడవలెనని తీర్మానించిరి.

ది. 14-4-1924న బందరులో శ్రీమాన్ పండిత వేదాంతం జగన్నాధాచార్యులవారి అధ్యక్షతన సభ సమావేశములు జరిగినవి. అందు బందరులో శ్రీ వైఖానస విద్యాపీఠము" నెలకొల్పుటకు, దానికి అధ్యక్షులుగా శ్రీ పండిత వేదాన్తం జగన్నాధా చార్యులు వారు, కార్యదర్శిగా రాజవైద్య శ్రీమాన్ అగ్నిహోత్రం విజయసారధి ఆచార్యులు గారును ఉండుటకు తీర్మానించి ఆనాడే శ్రీ వైఖానస విద్యా పీఠమును స్థాపించిరి.

ది. 14-12-1925న స్వస్తిశ్రీ క్రోధన నామ సంవత్సర మార్గశిర బహుళ చతుర్ధశి సోమ వారం నాడు బందరు లోని టౌనుహాలు నందు మద్రాసు హైకోర్టు వకీలుగారైన శ్రీమాన్ వింజ మూరి గోవిందరాజాచార్యుల వారి అధ్యక్షతన సమా వేశము జరిగినది. ఇందు "సగుణోపాసనము-మోక్ష సాధనము' అను విషయముపై శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యులు ప్రసంగించిరి. ఈ సమావేశము శ్రీమాన్ అగ్నిహోత్రం విజయసారధి ఆచార్యులుగారు నిర్వహించి సన్మానములను కూడా జరిపినారు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఏలూరు పట్టణములో గల శ్రీ సంతాన గోపాలస్వామి వారి ఆలయ ప్రాంగణమున 1928 సం॥నందు సభా సమా వేశములు జరిగినవి. శ్రీమాన్ వేదాంతం సత్య నారాయణా చార్యులుగారి ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులుగా నున్న ఈసభలో క్రిందితీర్మానములు గావింపబడినవి.

1) దేవాలయ ఈనాం భూములపై ప్రభుత్వము వారు పెత్తనము సాగింపవలెననెడి ప్రతిపాదనను విరమించవలెను.

2) అర్చకుల జీవనోపాధికి ప్రభుత్వ సిద్ధాంతము గొడ్డలి పెట్టువంటిది. అర్చకులకు జీతము రొక్క రూపమున పనికిరాదు, భూ రూపముననే యుండవలెను.

1) అర్చకుల వంశపారంపర్యపు హక్కును ప్రభుత్వము పరిహరించరాదు. ప్రభుత్వము వారిట్టి విషయములలో తొందరపాటు చర్యకు పూను కొనరాదు.

ఏలూరులో జరిగిన సమావేశములో సంఘ శ్రేయోభివృద్ధులను దృష్టిలో పెట్టుకొని పరిస్థితులను

సమీక్షించుచు క్రింద పేర్కొనిన వ్యక్తులు ఉపన్యసించిరి. సభయొక్క స్థాపకాధ్యక్షులైన తర్క వేదాంత మహావిద్వాన్ పండిత వేదాంతం జగన్నాథాచార్యుల వారే అధ్యక్షులుగా నుండిరి. ఆగమ సిద్ధాంతముల మీద తర్కవిద్వాన్ శ్రీమాన్ కేశవాచార్యులుగారు రమణక్కపేట, శ్రీమాన్ ఉ॥చ. శ్రీనివాస భట్టాచార్యులుగారు-కాకులపాడు, శ్రీమాన్ వేదాన్తం కృష్ణమాచార్య ఘనాపాఠి వారి కుమారులు శ్రీనివాసాచార్య ఘనాపాఠి, శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారథి కృష్ణమాచార్యులు గారు అకులమన్నాడు, శ్రీమాన్ దేవయనం వెంకటరామాచార్యులు గారు. ఈపూరు, శ్రీమాన్ చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు గారు విజయవాడ, శ్రీమాన్ వేదాంతం శ్రీనివాసాచార్యులుగారు నందమూరు, వేదాంతం సత్య నారాయణ చార్యులుగారు మొదలైన పండితులు చర్చించి తీర్మానం గావించిరి.

నర్సారావుపేట శ్రీపట్టాభి రామస్వామి వారి ఆలయంలో **1932** ఏప్రియల్ **25**వ తేదీన శ్రీనాగవరపు సుబ్బారాయశ్రేష్ఠిగారు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగా నుండి సభలు జయప్రదముగా నిర్వహించిరి. ఇందు శ్రీజగన్నాధాచార్యులవారు సభకు అధ్యక్షత వహించిరి. శ్రీమాన్ వైయాకరణ పంచానన రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యులుగారు నాచ్చియార్ కోవెల కృష్ణ భట్టాచార్యులు గారు ప్రసంగించిరి. శ్రీమాన్ వేదాంతం రంగాచార్యులు గారు కార్యక్రమమును పర్యవేక్షించి ప్రసంగించిరి. శ్రీసుబ్బరాయ శ్రేష్ఠిగారు పండిత సన్మానములు గావించిరి.

ది. **18-9-1939** నుండి **24-9-1939** వరకు ఏడురోజులు నర్సారావుపేటలోని శ్రీపట్టాభిరామస్వామివారి ఆలయంలో సమావేశములు జరుపబడినవి. ఈ కార్యక్రమములను స్థానికులైన శ్రీమాన్ వేదాంతం రంగాచార్యులుగారు నిర్వహించిరి. స్థానిక వర్తక ప్రముఖులైన శ్రీనాగవరపు సుబ్బారాయశ్రేష్ఠిగారు సభా పర్యవేక్షకులుగా నుండి విచ్చేసిన పండితులకు యథోచితసత్కారములు గావించిరి. ఈ సభలలో ఈ దిగువ విషయములను క్రింద తెల్పిన ప్రముఖులు చర్చించి విషయములను తెలియపరచిరి.

1) మోక్షసాధన విచారః

2) మోక్ష స్వరూప విచారః

3) లక్ష్మీ విభుత్వ విచారః

4) ముక్తి శబ్దార్థ విచారః ఇత్యాది అనేక అంశములు చర్చ గావింపబడినవి.

ఆనాటి సభలలో చర్చలందు పాల్గొన్నవారిలో ప్రముఖులు తర్కవేదాంత మహావిద్వాన్ పండిత వేదాంతం జగన్నాథాచార్యులు గారు (అప్పికట్ల) శ్రీమాన్ వైయాకరణ పంచానన రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యులు (అకులమన్నాడు) శ్రీ ఉ. చ. శ్రీనివాస భట్టాచార్యులుగారు (కాకులపాడు) ఆగమ విద్వాన్ వేదాంతం నరసిహాచార్యులుగారు (తెన్నేరు) శ్రీమాన్ లలితభారతిదేవి లక్ష్మీ నరసింహ చార్యులు గారు (గుంటూరు), ఉభయ భాషాప్రవీణ వేదాంతం నరసింహాచార్యులు గారు (గుంటూరు), వేదాంతం శ్రీనివాసాచార్య ఘనాపాఠి, (పోరంకి) వ్యాకరణ శిరోమణి శ్రీమాన్ పరాశరం వెంకట కృష్ణమాచార్యులుగారు (కోడెతాటిపర్రు), శ్రీనివాసుల వెంకటచార్యులు గారు (గొట్టిపాడు) పరుచూరు కృష్ణమాచార్యులుగారు (సింగిఖాన్‌పేట) శ్రీమాన్ నారాయణం గోపాలాచార్యులు గారు (పూండ్ల). మొదలగు వైఖానస ప్రముఖులు ఈ ఏడురోజులు చర్యలలో పాల్గొని సభాకార్యక్రమములు జయప్రద

మొనర్చిరి. ఈ విధముగా వీలైనప్పుడెల్ల వివిధ రీతులలో సభా కార్యక్రమములు సాగుచునే వచ్చుచున్నవి.

ది. 25-5-1945న నెల్లూరుజిల్లా బుచ్చిరెడ్డి పాలెమున కూడ సమావేశము జరుపబడినది. 1946, 1947 సంవత్సరములలో కూడ గౌ॥ బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డిగారు సభలకు విచ్చేసి పండిత సత్కారములు గావించినారు. సభ ఇట్లు దిన దిన ప్రవర్ధమానమై విరాజిల్లినది.

శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధనీ సభ స్థాపకులును, అధ్యక్షులును, తర్క-వేదాంత మహావిద్వాంసులును, శ్రీమతి పీఠికాపుర సంస్థాన పండితులును, అగమరత్న బిరుదాంకితులునగు శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యుల వారిని 1955 సం॥లో తిరుపతి, తిరుమల దేవస్థానమునకు ఆస్థాన పండితులుగా నియమించిరి. శ్రీఆచార్యుల వారు ఈ పదవి నలంకరిచినప్పటి నుండి శ్రీవారి కైంకర్య విశేషములను అభివృద్ధి పరుచుచూ అనేక ఉత్సవములను ప్రారంభించునట్లు చేసిరి.

తదాది ఈ సంస్థలో ప్రముఖులైన శ్రీ వెంకటేశ్వర వేద పాఠశాల అధ్యక్షులుగా నున్న వైయాకరణ పంచానన బిరుదాంకితులైన శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్ధసారధి భట్టాచార్యులుగారు కార్యదర్శిగా నుండి సమావేశములు జరుపుచు సంస్థకు ప్రభుత్వము గుర్తింపు తేవలయునన్న దృష్టితో క్రింది పాలక వర్గముతో నియమ నిబంధనలను రూపొందించి ది. 10-5-1959న చిత్తూరునందు, 1860 సం॥ 21వ చట్టము క్రింద రిజిష్టరు చేయించినారు. వీరు నిరంతరము కృషి చేసి సభకు గాను ఒక భవన నిర్మాణము గావించి శ్రీ వైఖానసాశ్రమము అను పేరు పెట్టిరి. మనకీనాడు తిరుమలలో పశ్చిమ మాడ వీధి యందు భృగు మరీచ్యత్రి కశ్యప మహర్షి సమేత శ్రీవిఖనస మహర్షితో దర్శన మిడుచున్న దివ్య భవనమే శ్రీ వైఖానసాశ్రమము.

10-5-1959న రిజిష్టరుకాబడిన నాటి పాలకవర్గము

అధ్యక్షులు:- శ్రీమాన్ అర్చకం శ్రీనివాస దీక్షితులు గారు T T D మిరాశీదారు - తిరుపతి

ఉపాధ్యక్షులు:- ,, Dr. గంజాం రాఘవాచార్యులుగారు M. B. B. S.-ఒంగోలు.

కార్యదర్శి :- ,, రొంపిచర్ల పార్ధసారధి భట్టాచార్యులుగారు-తిరుపతి.

సంయుక్త కార్యదర్శులు :- శ్రీమాన్ K L. వరదయ్యగారు-తంజావూరు.

" " Dr. బృందావనం రంగాచార్యులుగారు-మచిలీపట్టణము

కోశాధికారి:- శ్రీమాన్ Dr. చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు గారు-విజయవాడ.

పాలకవర్గ సభ్యులు

1) శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యులు గారు T T D ఆస్థాన పండితులు-అప్పికట్ల.
2) T R రాజామణి అయ్యంగారు - తిరుచ్చెంగోడు.
3) " అర్చకం రామాచార్యులు గారు-బెంగుళూరు-2
4) Dr. బృందావనం నారాయణచార్యులు గారు-మచిలీపట్టణము
5) అర్చకం సుందర భాష్య భట్టాచార్యులు గారు-విల్లువాకం-మద్రాసు

6) శ్రీమాన్ తూమాటి యోగానందాచార్యులు గారు—
జగ్గయ్యపేట.

7) " Dr. పరాశరం లక్ష్మీనారాయణాచార్యులుగారు—
ఖమ్మం

8) " K. V. రంగనాధ అయ్యంగార్ — గుణశీలం.

9) " Dr. P. R. హరి గారు M. B. B. S —
కాకినాడ.

పై పాలకవర్గముతో నియమ నిబంధనలతో శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ అను పేర ది. 10-5-1959న No. S. 7 of 1959గా రిజిష్టరు గావించబడినది.

సంస్థ రిజిష్టరు కాబడిన తేదీ నుండి లెక్క ప్రకారము ఈనాడు రజతోత్సవముగా జరుపు కొనుచున్నను, వాస్తవమునకు స్వర్ణోత్సవము జరుపుకొని వజ్రోత్సవమునకు సిద్ధము కావలసియున్న వయస్సు గలది శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ. దీని ప్రాచీనత తెలియుటకై పై విషయములను సంక్షిప్తముగ వ్రాసి సమర్పించడమైనది.

"అదృశమ్మిది వైఖానసాశ్రమంబు
వరలు నిచట సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ
ప్రబలుగాక జగన్నాధ పరమ కృపకు
పాత్రమగుచును పరమ పవిత్ర మగుచు।
కల్పవృక్షంబు పగిది యోగ్యతల తోడ
పార్ధసారధి అనురాగ బలము వలన
విస్తృతింగన్న—ఈ సభ విఖన సార్చ
నలనుగొను—స్వామి కరుణ వన్నెలరహించు॥

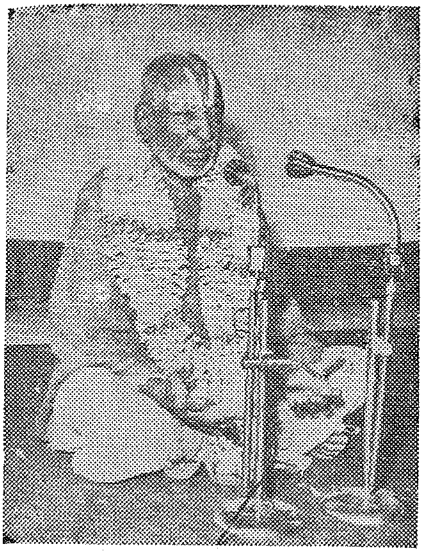

శ్రీనివాస నిలయుపం - జగన్నాథ హృదయుపం

డా॥ రొంపిచర్ల శ్రీనివాసాచార్యులు
Ph. d.

[శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధనీ సభ రజతోత్సవ వేడుకలో పండిత శ్రీ వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యులు వారికి 'అర్ష విద్యా వాచస్పతి' బిరుదు ప్రదానం చేసి సత్కరించే సందర్భాన శ్రీవారి జీవిత విశేషాలను గురించిన ప్రత్యేక వ్యాసం
– సంపాదకుడు]

ఒకానొక జీవి అనేక జన్మల తపఃఫలమైన పరమార్ధమును పరమోత్కృష్టముగా ననుభవించుచు, నద్దాని తాననుభవించుచున్నట్లు తెలిసి, తత్పరమార్ధానుభవము కేవలము తామ విశ్వసించి లభింపజేసికొన్నదికాక, అదిపరమమని శ్రుతి స్మృతీ తిహాసాదులు కంఠోక్తిగాబలికినవగుట చేత నమ్మి పరమపద సౌధసోపానముల నెక్కుచు, నెక్కుచు చివరికింట చేరిన వాడన్నచో నాతడు వికృతికాడు. మకృతి. ఇంకను చెప్పవలెనన్నచో సుకృతాత్ముడు, అట్టి మహితాత్ముడు శ్రీమాన్ వేధాంతం జగన్నాధాచార్యులు గారు.

శ్రీ వైఖానస మహిమోపేతులలో ప్రాగ్రసర ప్రతిష్ఠా మహితులు శ్రీ జగన్నాథులు. సామాన్యుల నుండి ధీమాన్యుల వరకు నాయన తిరునామము ప్రాతఃస్మరణీయము. ఆయన మహా విద్యా వ్యవసాయము పరమ పద ఫలసాయము. మహాపురుషుల జీవిత చరిత్రలు, వారి మహాన్వేషణలు అనంతర ప్రజలకు కరదీపికలు, మార్గోపదేశిక విధానములు. తత్త్వాన్వేషణకు గడంగెడు శాఖీయులకది సన్నిధానమున నున్న పెన్నిధానము, ఏతద్దృష్టితోనే శ్రీవారి దివ్యచరణ సేవా పరాయణులై 'సదాపశ్యన్తి సూరయః' అను శ్రుతివాక్యమున కనుసంధానమైన గడంగెడు వేదాంత న్యాయ సూరులు శ్రీజగన్నాధుల జీవిత చరిత్ర చిత్రణము భవిష్యద్వర్తమాన వర్తిత స్వశాఖీయుల ప్రయోజనకరముగా చేయబడుచున్నది.

వీరి జననము బాపట్ల తాలూకా చందోలు గ్రామంలో. 1894_6_21 వ తేదీ వీరి జనన సమయం. శ్రీ వేంకట రామాచార్యుల వారు వీరి జనకులు. జనని శ్రీమతి రామానుజమ్మ. వీరి ఏకైక సంతానము శ్రీ ఆచార్యులవారు. గ్రామంలోనే ఉన్న శ్రీ తాడేపల్లి అప్పయ్యశాస్త్రులవారు వీరికిగురువులు. వారికడ సాహిత్యం నైషదాంతం వరకుపూర్తి. అనంతరం పొన్నూరుకు సమీపములోని మఱ్రిపూడిలో శ్రీ రాచకొండ శేషయ్య శాస్త్రి గారి వద్ద చంపూ కావ్యములు. తర్వాత బందరులో విద్వాన్నరసింహాచార్యులవారివద్ద గధ్యగ్రంధా, అలంకార వ్యాకరణ శాస్త్రాల అధ్యయనం కొంతవరకు సాగినది. కాని వీరిలోని విద్యాతృష్ణ ఆగలేదు. వీరిసహాధ్యాయి చమళ్ళమూడి రాఘవాచార్యులు గారు వీరు కలిసి తిరుపతి ప్రయాణం. అక్కడ కొన్నిరోజులు ఆకలితో అల్లాడ వలసి వచ్చినదట. అనంతరం అక్కడ స్వామివారి పాఠశాలలోని కపిస్థలం దేశికాచార్యుల వారి సోదరుడయిన రంగాచార్య స్వామివారిచే వీరిరు పురకు పరీక్ష. వీరికి తర్కశాస్త్రాధ్యయనానికి కితాబు

వీరి సహవ్రతులకు సాహిత్యాధ్యయనం ఫలితాలు.

తిరుపతిలో వీరి అధ్యయనం నాలుగైదు సంవత్సరాలుకొనసాగింది. మహామహోపాధ్యాయ దేశికాచార్యస్వామివారివద్ద,తర్కాలంకారాలు,మహామహోపాధ్యాయ శ్రీ అనంతకృష్ణ శాస్త్రి వారితో పూర్వ మీమాంసా ద్వైత వేదాంతాలు, శ్రీ చక్రవర్తి భట్టాచార్యుల వారి వలన వైఖానసాగమ శాస్త్రాల్ని క్షుణ్ణంగా అధ్యయనం చేసారు. ఇక్కడ వీరికిచెప్పిన తర్కం గధాధరతర్కం. ఈ అధ్యయన కాలంలోనే వీరి కుశాగ్ర బుద్ధికి నిదర్శనంగా ఒక సంఘటన జరిగింది. పాఠశాలకు ఒకనాడు మైసూరు నుండి మంత్రి గారువిచ్చేశారు. శ్రీదేశికాచార్యస్వామిని ప్రశంశిస్తూ "మీలాగా మీరెవర్నయినా తయారుచేశారా?" అని ఆయన ప్రశ్నించారు. వెంటనే గురువు గారు తడుముకోకుండా శ్రీ ఆచార్యుల వార్ని చూసివారిచేత సంస్కృతంలో ఒక ప్రశ్నకు సమాధానాన్ని మంత్రి గార్కి విన్పించారట. గురుశిష్యుల అపూర్వ ప్రతిభా ప్రదర్శనానికి నివ్వెర పోవటం మంత్రిగారివంతు, శ్రీ ఆచార్యుల వారిని దగ్గరకు తీసుకొని ప్రశంశిస్తూ పలికిన మాటలను చెప్తున్నప్పుడు వీరి కళ్ళలో కన్పడిన మెరుపు మళ్ళీ పసితనాన్ని ప్రదర్శించింది. "ఆచార్యఃపూర్వరూపకమ్, అన్తే వాస్యుత్తరరూపమ్ విద్యాస్థః, ప్రవచనగ్ంసన్ధానమ్" శ్రుత్యనువాకాను సారులు వీరిర్వురు.

గధాధరీయ తర్కంతో వీరి విద్యా తృష్ణ యుపశమింపలేదు. పిఠాపురం రాజావారి సంస్థానం పండితులైన శ్రీశ్రీ పాద లక్ష్మీ నరసింహ శాస్త్రుల వారి వద్ద జాగదీశ తర్కం అభ్యసించారు. తర్క ప్రవచనాలలో ఉన్న రెండు మార్గాలలోను వీరు అగస్త్యులైనారన్న మాట. వీరి మాటల్లోనే మా వంశం గౌతమ వంశం. కనుక నాకుతర్కంమీద అభిమానం దాన్ని వాచోవిధేయం చేసికొన్నాను. అట్లాగే మాయింటి పేరు వేదాన్తం నాకు రెండువేదాంతాలు (అద్వైతం, విశిష్టాద్వైతం) రెండు కళ్ళు. ఆ రెంటినీ సొంతంచేసికొన్నాను. అని అన్నారు. అక్కడే ఆస్థాన పండితులుగా ఉన్న గుదిమెళ్ళ వెంకట రంగాచార్యులు గారు విశిష్టాద్వైతంలో ఉండే యుక్తివాదాలన్నింటిలోనూ ఈయనను ప్రజ్ఞాఢిగా చేశారు. ఇంకా విశేషమైన అద్వైత వేదాంతాన్ని పరోక్షంగా వీరి సహవ్రతులైన బాలవ్యాస శ్రీ వారణాసి సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారితో చదివారు. ఈ విధంగా వీరికి ఇరవై ఐదు సంవత్సరాలు వచ్చేటప్పటికే, న్యాయ, వేదాన్తాలు, పూర్వమీమాంస,ఆగమశాస్త్రాలు మొదలయిన వాటిల్లో అపారమైన పాండిత్యాన్ని గడించిన వారయ్యారు. అలా పుంభావ సరస్వతులయ్యారని అర్థం. అప్పటికి వివాహమయినా బ్రహ్మచర్యాశ్రమంలోనే ఉన్నారు. పంచ వింశతివర్షానంతరమే వీరిగార్హస్థ్య జీవితం ప్రారంభమయింది. అది గుంటూరు జిల్లా మోపఱ్ఱు గ్రామంలో. కొంతకాలమునకు పత్నీ వియోగము. పత్నీ వియోగము జరిగిన మూడు సంవత్సరముల యనంతరముపునర్వివాహము వీరికి మొత్తము సంతానము ఐదుగురు కుమారులు మూవురు కుమార్తెలు. వీరిలో ప్రథములు శ్రీ చక్రవర్తి భట్టాచార్యులు కీర్తిశేషులు. మిగిలిన సంతతి యంతయు యితోధికాభివృద్ధిని గడించినవారే

వీరికి పత్నీవియోగ ప్రాప్తికి పూర్వమేస్వయముగా ఆస్తి సంపాదనము, మోపర్రు, చందోలు, చెరుకూరు, అప్పికట్లలలో దేవాలయములు,దేవాలయ సంబంధిత ఆస్తిపాస్తుల వ్యవహారములు ఈ దశలో కొందరు విద్యార్థులకు విద్యాబోధనము. విజయవాడలోని పరాశరం నారాయణాచార్యులు గారు (ఇప్పుడు కొత్తగుళ్ళలోని వేంకటేశ్వరదేవాలయం అర్చకులైన పరాశరం వెంకటరామాచార్యుల వారి తండ్రి) దీవి కృష్ణమాచార్యులు గారు (ఎడ్లపల్లి) పరాశరంవెంకట కృష్ణమాచార్యులు గారు (పొన్నూరు) తురుమెళ్ళసత్య నారాయణాచార్యులు గారు వీరికడ విద్యనభ్యసించిరి. వీరిలో అందరూ ప్రీతిపాత్రులే అయ్యును ఎడ్లపల్లి కృష్ణభట్టాచార్యులన్నచో నీయనకే మక్కువయెక్కువ వారేయీయనను ప్రోత్సహించి శ్రీ వైఖాన సంకల్ప సూత్రము (స్మార్తము)ను సరిదిద్ది,సరియైన సంపాదకత్వముతో ప్రచురణ గావించుటకు తోడ్పడిరి.గహనమైన గ్రంథము ముద్రణమంది మనయందరకు చక్షురక్షర సంయోగము కలుగుట ఆనందమే అయ్యును, శ్రౌతముతో కలసిన కల్ప సూత్రమును దర్శింప లేక పోవుట మన దురదృష్టమే. అచిర కాలముననే శ్రీ ఆచార్యులవారి కృషితోనది కూడ మనకు నేత్రోత్సవము గల్గించునని విశ్వసించుచున్నాను.

పురస్కార పరంపరలు :

విద్యాభ్యాసము పూర్తియైన తదుపరి వైఖానస శాఖీయులెల్లరు తమకొక కల్పవృక్షము లభించెనని సంతసించిరి. నాటి కాలముననున్న సపాదనిష్పాద పుండ్రధారణ, చంక్రాంకణ సమస్యలు మొదలయిన వానికి వీరు చక్కగా పరిష్కారములను చూపి వైఖానసీయుల కెల్ల తలమానికమయిరి. పిఠాపురం ఆస్థానంలో వీరికి వార్షిక సమ్మానమేర్పాటయ్యెను. అక్కడనేకాక తుని, లక్ష్మీనరసాపురం, కొత్రావుల పల్లి, ఆర్యవటం, చిత్రాడ ఎస్టేట్లలో కూడ వీరి విద్యా వైదూష్యములు సత్కారములనందుకొన్నవి. శ్రీశ్రీశ్రీ కంచి కామకోటి పీఠస్వాముల వారు వీరికి స్వర్ణపతకముతో 'న్యాయ రత్నాకర' బిరుదము నొసంగి గౌరవించిరి. అప్పటికే వీరు 'మహావిద్వాన్' పరీక్షల్లో ప్రప్రథములుగాను త్తీర్ణతను సాధించిరి. ఆంధ్రరాష్ట్రీయ వైఖానస సభలోను (బందరు), వైఖానస ధర్మపాఠశాల(బాపట్ల) యందును, తిరుపతి శ్రీవారి ఆలయమునందు నిర్వహింపబడిన రెండు సభలలోను, శ్రీ బృందావనం రంగాచార్యుల వారి కుమారుని వివాహ సందర్భమున జరిగిన విద్వత్సభలలోను,పీఠికాపురమున జరిగి వైశ్య ప్రముఖుల సభలోను వీరికి స్వర్ణ పతకములు లభించినవి. అదియునుగాక వీరికి పద్మభూషణ రాధాకుముద ముఖర్జీ (కలకత్తా)గారుయోగ్యతాపత్రాన్నిఇచ్చిసత్కరించారు.

ప్రధానముగా విద్యకు పరమార్థమేమి ? మోక్ష సంగ్రహణము. అదిఎట్లు సాధింపవచ్చును ? విష్ణ్వర్చనముచేత, ఆయన ఎవడు? ఆనంద నిలయ వాసి. ఆయనప్రాపు ఆచార్యులవారి పూర్వ పూర్వ జన్మల సుకృత పరిపాకఫలముగా **1955**వ సంవత్సరమున లభించినది. దీనిని ఆయనకు లభింప చేయుటలో నాటి మంత్రివర్యులు గౌ॥ శ్రీ కల్లూరి చంద్రమౌళిగారు పురుషకారము చేసిరని ఆయన చెప్పుకొంటారు. అంతేకాదు ఆయన పదవిని అనిశ్చితముగానొనర్చుటలో తీవ్రవ్యతిరేకత చూపిన వారికిని పదవీ ప్రాప్తికల్గించుటలో సహకరించిరన్న వీరి యౌదార్యము నేమనవలయును ? అదియును ఏతదాస్థాన పండిత పదవి తన జీవితాంతము కొన సాగుటలో నిర్నిరామ కృషియొనర్చిన యధికారానధి కారులను నేటికిని గుర్తు చేసికొని వారికి కృతజ్ఞతలను తెలియజెప్పెడి ఆయన శీలమును ప్రశంసింపవలసి యున్నది.

వీరికి జరిగిన సమ్మానసభలలో జరిగినచమత్కార విషయములొండు రెండు పాఠకులెఱుగవలసియున్నవి ఒకప్పుడు లక్ష్మీనరసాపురం ఎస్టేటులో దివానుగారు వంగల రామలింగశాస్త్రులుగారు. శ్రీ ఆచార్యుల వారియందు వీరికెనలేనియభిమానము. అకొండి వెంకటరత్నంగారనే ఆయన ఆచార్యుల వారిని ప్రశ్నించి వారినిగ్గు తేల్చుదమని భావించారు. నిజానికి ఆచార్యులవారి పాండిత్యం ప్రాభాకరతేజం. దాని ముందు దివిటీలు వెంకటరత్నంగారి ప్రశ్నలు. సంభాషణ యిది.

వెం. అయ్యా ! మీరు బ్రాహ్మణులెట్లా అయినారు.

ఆపస్తంభీ బోధాయనీ సత్యాషాఢీ కాత్యాయని దాక్షాయనీ ఖాండికేయీలలో మీ సూత్రం లేదు కదా !

ఆచార్యులవారు ఆపస్తంభం తీసివేసి మిగిలిన సూత్రాలపేర్లను పలుకుతూ ఈ యైదు సూత్రాలలో మీ సూత్రం లేదుకదా ! మీరెలాబ్రాహ్మణులయ్యారు? అని ప్రశ్నించారు.

వంగల వారి నవ్వులజల్లులు. ఇలా ఉంటుంది ఆచార్యులవారి తర్క పాండిత్య ప్రదర్శనం.

ఈయన పాల్గొన్న, వైఖానస, వైఖాససేతర సభలనేకం. మండపేట(**1916**), ఏలూరు(**1928**) తెన్నేరు (**1929**), నరసరావుపేట (**1939**), బందరు, బుచ్చిరెడ్డిపాలెం(**1944**) సభలు పేర్కొన

దగినవి. మండపేట సభలో ఆచార్యులవారి అధ్యక్షతన సమావేశమైన శాఖీయుల సంఘానికి ఒక పేరు పెట్ట వలసి వచ్చింది. తర్క-వితర్కాల తర్వాత ఆచార్యుల వారినే ఒక పేరును సూచించవలసిందని సభ ప్రార్థించింది. వారు శ్రీవైఖానస దివ్యసిద్ధాంత వివర్ధనీసభ అని నామకరణం చేశారు. నేటి ఈ సభకు ప్రాగ్రసరులు వారేఅన్నది మరువరాదు. ఇది 1916లో జరిగిన విశేషము. బుచ్చిరెడ్డిపాలెం సభకు బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డిగారు అధ్యక్షులు. వీరచ్చట సభలో మతత్రయ వ్యాఖ్యానం సర్వులకు అవబోధ మయ్యేటట్లుగా వివరించివిన్పించారు. రామాయణంలోని భక్తి ప్రవత్తితత్త్వాన్ని ప్రమోద భరితంగా ప్రవచనం చేశారు. ఇక్కడ ఒక విచిత్ర మైనసన్నివేశం పేర్కొనవలసి ఉంది. సమావేశం చివరలో పెద్దల సమక్షంలో ఒకప్రశ్న ఆచార్యులవారి నుద్దేశించి వేయబడింది. ఆ సంభాషణ ఇలా కొన సాగింది.

ప్రశ్న : మీరు భక్తిప్రపత్తులతో మోక్షం వస్తుందని చెప్పారు. బాగానే ఉంది. మేము చేయాలనుకొంటున్నాం. కాని చేయటం లేదు ఎందుకో చెప్పండి ?

ఆచార్యులవారు : నాకు మీరంతా ఇంగ్లీషు తెలిసిన పండితులు గనుక నేను ఇంగ్లీషులో ఉపన్యసించి మీకీ విషయాన్ని తెలియ చెప్పాలనుకొంటున్నాను. కాని చేయటం లేదు ఎందుకని !

ప్రశ్నకు బదులు ప్రశ్న. ఇది తర్కశాస్త్రం లోని గడుసుతనం. వెంటనే ఆ పెద్ద అన్నాడు. అదికూడా మా ప్రశ్నే. సమాధానం చెప్పండి.

ఆచార్యులవారు : అయితే నా జవాబు శాస్త్ర పద్ధతిలో చెపుతాను. 'తర్కంలో జానాపి, యిచ్ఛతి, యత తే, అనే కారిక ఉన్నది. విషయం తెలిసింది. దానిని కావాలని కోరడమయింది. కాని ప్రయత్నం జరగడం లేదు. ప్రయత్నం కార్యసాఫల్యానికి సోపానం.' వెంటనే సంతోషం పట్టలేక శ్రీరామ చంద్రారెడ్డిగారన్నమాట 'మా ప్రశ్నకు సమాధానం దొరికింది. లేవండి' ఇది శ్రీ ఆచార్యులవారి ప్రతిభకు అద్దం పట్టిన సన్నివేశం.

పిఠాపురం రాజావారితో పండిత మదన మోహనమాలవ్యగారి సమావేశం తర్వాత వారంపిన కితాబు. మీ ఆస్థాన దివాణం చిన్నదైనా పండితులు ఉద్దండులు. విశ్వవ్యాప్త ప్రతిభాప్రకాశితులు, మీకు నా అభినందనలు, ఆ ఆస్థానంలో శ్రీమాన్‌ఆచార్యుల వారి యథాస్థానం సుప్రతిష్ఠితం. అద్వైత విశిష్ఠాద్వైతాలల్లో వాక్యార్థ విచారం చేయవల్సి వచ్చినపుడు వైష్ణవులంతా ఏకమై మన ఆచార్యులవారిని ప్రక్కకు నెట్టివేయాలి అని ప్రయత్నిస్తే పీఠికాపురపు రాజావారు 'మన జగన్నాధాచార్యులు లేడా !' అన్నారట. ఆ మాటలోని 'మన' అనేపదం వీరందరికీ పచ్చివెలక్కాయ అయింది. అంతేకాదు రాజావారి హృదయంలో జగన్నాధుని స్థానం కూడ వారికప్పుడే గోచరమయింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానచరిత్రలో శ్రీమాన్ జగన్నాధాచార్యులవారి పాత్ర అద్వితీయము, అమోఘము. శ్లాఘాశిరఃకంపపాత్రము. 1955 నుండి నేటివరకు సుమారు ఒకటి తక్కువగా ముప్పది సంవత్సరములు ఆయన సేవ అనన్య సామాన్యము. చిరఃస్మరణీయము. అర్చకస్వాములతో,పండితులతో, పీఠాధిపతులతో, మఠాధిపతులతో, రాజకీయ ప్రముఖులతో దేవస్థాన అధికారులతో, సిబ్బందిలో వీరి సహచర్యముసర్వజనప్రమోదము. అవసరమైనచో వారిని తన మార్గమునకు తెచ్చియైనను శాస్త్రబద్ధముగా శ్రీవారిసేవ జరిగించుటలో వీరాసర్చిన కృషియింతిత యనరానిది. వీరు ఆస్థాన పండిత పదవి చేపట్టిన యనంతరము మొదటగా జరిగిన యుత్తమ కార్యక్రమము శ్రీమదానంద నిలయ సంప్రోక్షణము. సంప్రోక్షణానంతరము ప్రథమ మర్యాదకడవివాదము

అర్చకులకు జీయ్యంగార్లకు సామరస్యపూర్వకముగా నీ సమస్యకు పరిష్కారమును నడిపియెల్లర మన్ననలకు పాత్రులై ఆస్థాన పండిత పదవికొకవిశిష్టతను నాడే శ్రీవారి యనుగ్రహమున పొందించియున్నారు. నాటినుండి నేటిదనుక జరిగిన ప్రతిష్ఠలెన్నో, సంప్రోక్షణలెన్నో, ఉత్సవములెన్నో ? అన్నియును శ్రీమాన్ ఆచార్యులవారి ఆశీః ప్రభావ ప్రతిపాదకములే. కాని ఆచార్యులవారిట్లందురు – 'నాదేమి ? అంతయు నా జగన్నియంత చూచుకొనుచున్నాడు. నాచేత నిర్వర్తింప జేసి కొనుచున్నాడు' అని అందురు. అది అయన వినయము సౌశీల్యము.

దేవస్థానములో 'క్యూ'ను తగ్గించుటయన్నది నాటినుండి నేటి వరకు అధికారులకొక సమస్యయే. గర్భాలయము తర్వాతది ముఖమండపము. అదిఅంతరాలయమని దానికి వేరొక ద్వారము నుంచి ప్రక్కదారులనుండి భక్తులను త్వరత్వరగాపంపివేయవలెనని అధికారుల తలంపు. దానికి ఆస్థాన పండితుల వారి సలహా. వీరు వీలులేదనిరి. అప్పుడు శ్రీవాసుదేవరావుగారు కమీషనరుగారు సకల సౌకర్యములను కలుగచేసి దక్షిణదేశ దేవాలయములన్నింటిని సందర్శించి రిపోర్టు నిమ్మనిరి. వీరు, గణపతి స్థపతి, భాస్కరమూర్తి (ఆగమవేత్త) ఇంకా ఇతరులు కలిసి దక్షిణ దేశములో సలుబది దేవాలయములను పరిశీలించి వ్యాసమును సమర్పించిరి. అందులో రెండు దేవాలయములకు మాత్రము నిర్గమనములున్నవి. వానిని పరిశీలింపుడని అధికారులు కోరిరి. అది నిర్మాణములో జరుగవలసినవిగాని, నిర్మాణమయిన వాటికి గాదని ప్రమాణముగా 'ఈశ్వర సంహిత' అను గ్రంథమును జూపిరి. అంతటితో ఆ సమస్యకు పరిష్కారము కుదిరినట్లయ్యెను. అప్పటి దేవస్థాన పాలక వర్గ కమిటీ అధ్యక్షులు జి. రంగరాజుగారు.

ఇక వీరు దేవస్థానములో పవిత్రోత్సవములు, శ్రీపుష్పయాగోత్సవము, దర్పణసౌధోత్సవము, తెప్పోత్సవము, ఉద్యానవన విహారోత్సవము, సహస్రదీపాలంకారసేవ, అష్టబంధనమహా సంప్రోక్షణము, స్వర్ణకవచవిమానోత్సవము, నూత్నధ్వజ ప్రతిష్ఠ, గోవిందరాజస్వామిగోపురసంప్రోక్షణములు శ్రీ పార్థసారథి స్వామిప్రతిష్ఠ, తిరుచానూరు అమ్మవారి గోపురవిమాన మహాసంప్రోక్షణలు, ఆదివరాహ స్వామి పునః సంప్రోక్షణలు, మొదలైనవన్నియు వీరి సహాయ సలహాలననుసరించియే నడిచినవి.ఇంకను నడుచును. శ్రీనివాసుడింకను నిట్టివనరతమాయనచే చేయించుకొనునుగాక !

వీరి గ్రంథములు :

ఇట్టి మహామహుని లేఖిని నుండి పలసినన్ని గ్రంథములురాని కొరతమిగిలియేయున్నది. దీనికవేకులనేక కారణములను జెప్పుదురు. ఏదియేమయినను అట్టి మహనీయుని యభీష్టమునసుసరించి కొన్నియైనను శాఖీయ గ్రంథములచ్చుపడినచోనదివైఖానస సోదరులకందరకును పర్వప్రాయము. దేవస్థానము వారి ప్రోత్సాహముతో వేయించిన 'శ్రీ వెంకటేశ్వర వైభవము (తెలుగు), శిలాధికారములోని పీఠిక, ఆరాధన మొదలగు పత్రికలలోని కొన్ని వ్యాసములు. శ్రీరామానుజకీర్తి కౌముది (తిరుమల-తిరుపతి దేవస్థాన ప్రచురణ)లోని ఒక వ్యాసము (తెలుగు) ఇతరుల కొన్ని గ్రంథములకు వ్రాసిన కొన్ని పీఠికలు తప్ప ఇతరములుగా గ్రంథములు కానవచ్చుటలేదు. ఎడ్లపల్లి శ్రీమాన్ కీ. శే. కృష్ణభట్టాచార్యులవారి కృషి ప్రోత్సాహములతో వెల్వడిన కల్పసూత్రము (స్మార్తము) మాత్రము పేర్కొనదగినది. దానికిని సమగ్రమయిన పీఠికలేదు వారిని కారణమడుగగా నిట్లు చెప్పిరి వైఖానసము పరమోత్కృష్టమయినది దీనికి నితరమయిన అభిప్రాయములేదు సూత్రము నిర్దుష్టమయినది అదియొక రసధుని దానినందుకొని జుట్టుకొనిన వానికి జుట్టుకొనినంత – ఆగమశాస్త్ర గ్రంథములను కొంత పరిశీలన జరిపి అచ్చొత్తించి యుండిరేని సూత్రపరమార్థ మింకను పరమ ప్రమోదముగా నుండియుండెడిది నాకిపుడోపికలేదు

వార్ధక్యము మీదపడినది శ్రౌతము పూర్తికావలెను అదినారాయణ పరాయణత్వమన్న విషయము స్పష్ట పడవలెను అగమమునకు సూత్రమునకు చక్కని సమన్వయమున్నది దానినిచేయగలసమర్థుడవతరించ వలెను నాచేత దానిని జరిపింపకుండుటకేదియో భగవదిష్టమైన అటంకమున్నది కాదనుటకునేనెవడను? శ్రీమద్విఖనస మహర్షిని గురించి మాట్లాడుచు 'ఆయన పరమ వైష్ణవ మహర్షి. సూత్రము పరమ వైష్ణవసూత్రము తదుక్త కర్మానుష్ఠానము ముక్తి హేతువు. మరియొకసారి ఆయన మన మహర్షిని గురించి మాట్లాడుచు శ్రౌతసూత్రములోని చివరి సూత్రమునుట్టంకించుచు 'ధ్యాయన్నారాయణం యత్ప్రియశ్చిత్తమభిదధాతిఅనర్థక్యాత్ తత్తత్ప్రసంగే తత్కుర్యాత్ అపత్సుతద్ధనంతద్ధనం ఇత్యాహ విఖనాః

మహాభారతములోని శాంతిపర్వములో–

అర్తా విషణ్ణా శిధిలాశ్చభీతా వ్యాధేషుచ వర్తమానాః
సంకీర్త్య నారాయణ శబ్దమాత్రం విముక్త దుఃఖాః సుఖినోభవన్తి। అను

శ్లోకముతో సమన్వయించిరి. 1983వ సంవత్సరములో తెనాలి శ్రీగోవర్ధనస్వామివారి దేవాలయమందు జరిగిన విఖనసోత్సవమునందు మహర్షి శ్రౌత సూత్రపరామర్శను హృదయంగమముగా నభివ్యక్తీకరించిరి. అరోజు వారి యుపన్యాసము వినిన వారి మహాదృష్టమునేమని పొగడవలెను?

శ్రీమద్రామాయణములోని భక్తి ప్రపత్తులాయనకు పరమాదర్శములు. శ్రీ మద్రామాయణ పారాయణము ఆయనకు నిత్యానుష్ఠానవిషయము. సుందరకాండమును తాను స్వయముగా పారాయణ చేయుటయేగాక ఎన్నియో కాలక్షేపములు చేసిరి. రామాయణ రహస్యార్థములను తమిళములో పెరియ వాచ్యాంబిళ్ళైగారు చెప్పిన విధమును అత్యుసిక్తముగా ప్రశంసింతురు. అట్లు వీరు ప్రవచనమును అప్పటి కమీషనరు శ్రీ కొండపల్లి వాసుదేవరావుగారింట్లో చేయగా వారి సతీమణి తమకుమార్తెలను,అల్లుండ్రను కూడ నిద్రనుండి లేవతీసికొని వచ్చి విన్పించినదట వినినవారును, చెప్పినవారు కూడ ఎడ్చుచునే యున్నారని శ్రోతలలో ఒకరైన మా మామగారు నాతో ఒక పర్యాయమనియున్నారు.

ఇట్టి మహనీయుని దైనికచర్య ఎటులుండును. మహాపురుషుల చర్యలు సర్వులకు ఆచరణ దాయకములు కదా! ప్రాతఃకాల మనుష్ఠానమిప్పుడు అనారోగ్యకారణములచే సరిగా నిర్వర్తింపబడుట లేదు. అయ్యుమ స్నానము, అనుష్ఠానము, దేవతార్చనము కొంత విశ్రాంతి, అనంతరము మధ్యాహ్నికస్నానము, అనుష్ఠానము భోజనము గ్రంథపరిశీలనము, సాయంకాల స్నానము, సంధ్యావందనము శరణాగతి విజ్ఞాపనము. ఇది నిత్యము తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన పంచాంగమును సాధారణ సంవత్సరము నుండి అనగా సుమారు పదునాలుగు సంవత్సరముల నుండి శ్రీ ఆచార్యుల వారి పర్యవేక్షలో నిర్వహణ మగుచున్నది.

శ్రీ ఆచార్యుల వారు ఈ క్రింది కమిటీలలో మెంబరుగా నున్నారు.

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ రిలిజియస్ అడ్వయిజరీ కౌన్సిల్
2. ప్రభుత్వ అర్చక పరీక్షల బోర్డు (కొంత కాలము)
3. తిరుపతి వేదశాస్త్ర ఆగమ విద్వత్సదస్సు కమిటి
4. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన పౌరోహిత్యపు కమిటీ

[ఈ విషయాలన్నీ సేకరించడానికి ఆచార్యుల వారినడుగగా తీవ్రముగా నిట్టిక్రియను వ్యతిరేకరించిరి. కాని అస్మదాదుల ప్రార్థనచే భవిష్యచ్ఛాఖీయులకు మార్గదర్శముగానుండునను అభిప్రాయము పౌనఃపున్యముగా ఆచార్యుల వారి మనసునకు హత్తుకొనునట్లుగా చెప్పగలిగిన కారణముచేత నీమాత్రము విషయమైనను వారినుండి రాబట్టగలిగితిమి. వారికిట్టి ప్రచారములుగాని, వ్యాపకములుగాని లేవు. ఆ విషయమందరెరిగినదే -రచయిత]

నిగమాగమోపాధ్యాయ, పండిత శ్రీ వేదాంతం విప్రనారాయణాచార్యుల వారి జీవిత సంగ్రహం

డా॥ శ్రీమాన్ వేదాంతం అనంత పద్మనాభాచార్యులు

మచిలీపట్టణం

[శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధనీసభ రజతోత్సవ సందర్భాన ప్రత్యేకంగా సత్కరింపబడే పండిత శ్రీ వేదాంతం విప్రనారాయణాచార్యులవారి జీవిత సంగ్రహాన్ని పొందు పరిచే ప్రత్యేక వ్యాసం
—సంపాదకుడు]

శ్రీలక్ష్మీ వల్లభారంభా విఖనోముని మధ్యమాం
అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందే గురుపరం
పరామ్॥

నమోగురుభ్యశ్శ్రీ మద్భ్యః పరమేభ్యో
నమోనమః

నమోగురుభ్యస్స ర్వేభ్యో శ్రీ శాదిభ్యో
నమోనమః

నమశ్శ్రియై శ్రీధరాయ నమోనారాయణాయచ
నమః పరస్మై పుంసేచ పరమహంస
స్వరూపిణే॥

ప్రణమ్య విష్ణుం పరమేష్టినంచ వైఖానసాన్
తాన్ భృగు కస్యపాత్రీన్

మరీచి మస్మదురు మాగమజ్ఞం శ్రీవిప్ర
నారాయణ వేదవర్యం

తేషాం ప్రసాదాన్నృసింహయజ్వా పంచాగ్నిభి
సంస్కృత వాజపేయః

తమాశ్రయే భాస్కర భట్టరార్యం తచ్ఛిష్యక
తత్సుందరయాజుషేంద్రం

శ్రీసుందరార్యస్య పదాశ్రయంతం
శ్రీశ్రీనివాసార్య మహంభజామి।

శ్రీశ్రీనివాసార్య పదాబ్జ భృంగం శ్రీమన్ననం
తార్య నమోనమస్తే

అనంతనారాయణ సత్కటాక్షా త్ప్రాతం
భజామ్యచ్యుత గోపనార్యం

శ్రీగోపనార్యస్స పదాశ్రయంతం నృసింహ
నామాహ్వయ వేదవర్యం

నృసింహ నామాహ్వయ సత్కటాక్షాత్
కోదండరామాహ్వయకయాజినమ్।

కోదండరామార్య పదాశ్రయంతం శ్రీవెంక
టార్యం శిరసానమామి॥

కోదండరామార్య పదాబ్జభృంగం శ్రీ శాస్త్ర
వర్యం ప్రణతోస్మి నిత్యం।

కోదండరామార్య తనూభవంతం శ్రీపార్థ
భట్టార్య మహంభజామి॥

శ్రీశాస్త్ర కర్తృ పదపద్మ సమర్చనసక్తం
శ్రీ శాస్త్రకర్తేవ విభాసమానం
శ్రీశాస్త్ర సారమఖిలంచ సుబోధయంతం.
శ్రీశాస్త్రవర్యం శిరసానమామి॥

శ్రీ శాస్త్రవర్యస్య తనూభవంతం శ్రీ విప్ర
నారాయణ భ్రాతృవర్యం

క్రమాగతానాం గురుసత్తమానాం శ్రీ శాస్త్ర
విజ్ఞానబుధోత్తమానాం
శ్రీ శాస్త్రసారంచ సుబోధయంతం శ్రీ పాద
పద్మం ప్రణతోస్మి నిత్యమ్॥

ఈ విప్రనారాయణచార్యులవారు శ్రీమదాంధ్ర రాష్ట్రమున శ్రీ శాస్త్ర విధిజ్ఞులలో నేడు గౌరవించి కొనియాడదగినవారలలోనే కాక దక్షిణోత్తర దేశములయందు కూడా శ్రీ శాస్త్ర కౌసల్యమున గణన కెక్కినవారు.

ఈ మహామహులు పదునాల్గురు మనువుల సముచిత సంఖ్యగల శిష్యులు వెంటనడువ వేద సూత్రముల ప్రబోధము గావించుచు కర్నాటకాంధ్ర తమిళాది, ఆసేతుసీతాచలపర్యంత భారత భూభాగమును పాదచారులై అచ్చటచ్చటగల వైఖానస నిగమాగమ వాఙ్మయమునంతయు సేకరించుచు, స్వసూత్రక్రియావిశేష ధర్మములను ప్రచారము సల్పుచు, అపరవిఖనస నామధారులై పాకయజ్ఞులచే పరమ పవిత్రితగాంచి భార్గవ వంశాబ్ధి సుధాంశులైనట్టియు వైఖానసవిద్యానిలయ నిర్మాతలగు శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల భట్టర్ కోదండరామపాకయాజాచార్యుల వారి దౌహిత్రులు.

మరియు వైఖానసోత్తమ కులపతియు సహస్రాధికప్రతిష్ఠాక్రతునిర్వాహకులును శతాధిక విద్యార్థి పోషక విద్యాదాతలును మహదనుష్ఠానపరులను సత్యశీలురును "నేత్రవక్త్రవికారైశ్చ లక్ష్యతే అంతర్గతం మనః" అను సూక్తి కనుగుణ్యముగా పరహృదంతర వేదులును, భిషజ్మార్తాండులును, మహోన్మాదచికిత్సకులును శ్రీశాస్త్ర ధర్మ శాస్త్రాయుర్వేద శాస్త్రాది శాస్త్ర విజ్ఞానవేత్తలును ఉత్తమ కృషీవలులునై ఆత్మవిదులునగుచు, తమ ముక్తిని గమనించి గ్రామాంతర మందలి క్రతువును మరొకరికి వప్పగించి స్వగృహము చేరుచు, విద్యా జిజ్ఞాసత్వమున గురుకులంబునకు వెళ్లు సంకల్పమున ఎదురు వచ్చుచున్న ఈ విప్రనారాయణచార్యుల వారి హస్తము గ్రహించి ఈపూట ప్రయాణము ఆపుమని మరల్చి గృహమును చేర్చి తాము స్నానాదులాచరించి అనుష్ఠాన తత్పరతతో ఆ పరమాత్మను తిలకించుచు ఉత్తరాయణ వైశాఖ శుద్ధ ఏకాదశీ అహర్మధ్యందినమున యోగవిధానమున సహస్రారమార్గముగా పరమహంసను ప్రసరింపజేసి॥

శ్లో॥ ముక్త్తోర్చిర్ధిన పూర్వపక్ష షడుద జ్మా
సాబ్ద వాతాంశుమ ద్గ్నా విద్యుద్వరుణేంద్ర
ధాత్రు మహితస్సీమాంత సింధ్వాప్లుతః
శ్రీవైకుంఠముపేత్స నిత్యమజడం త
స్మిన్ పరం బ్రహణ స్సాయుజ్యం సమవాప్య
నందతి సమం తేనైవధన్యః పుమాన్॥

అను సుగతి క్రమమున పునరావృత్తి రహితమైన శాశ్వత సాయుజ్య మోక్షమునందిన శ్రీమాన్ కీ॥ శే॥ వేదాంతం శాస్త్రాచార్యులవారి జ్యేష్టపుత్రులును దేశదిగంత కీర్తి సాధకులును భారత ప్రభుత్వాధికారముచే అవార్డును గ్రహించి ఆగమ చక్రవర్తిత్యాది బిరుదాంకితులును హూణ దేశములయందు సైతము వైఖానస శాస్త్ర సుస్థిరత్వము గావించి నిగమాగమ కల్ప శాస్త్రాదులకు వన్నె తెచ్చినట్టియు షష్ఠ భాషా ప్రవీణులై వైయాకరణ పంచానన విద్వన్మణీత్యాది బిరుదధారులునై శ్రీవైఖానసాశ్రమ నిర్మాణ కర్తలునైన శ్రీమాన్ కీ॥ శే॥ ఆర్. బి. పార్థ సారథి కృష్ణభట్టాచార్యుల వారికి అత్తశిష్యులును అత్యంత హితులును, మేనల్లుడును అయియున్నారు.

వీరలు క్రీ॥ శ॥ 12-4-1912 వ తేదీని సరియగు పరీధావి నామ సం॥ర చైత్ర శుద్ధపూర్ణిమా సోమవారమున స్వగ్రామమగు శీపూడి గ్రామమున పుత్రముఖ సందర్శన గావించి జాతక సంస్కారానుకూలముగా స్వగృహమువందే జన్మించిరి.

వీరి పితరులు తండ్రిగారైన కేశవాచార్యుల వారి చేత చిహ్నితమైన శాస్త్రిచార్య నామము కలవారై

శ్లో॥ అచినోతిచ శాస్త్రార్ధాన్ ఆచారే స్థాపయిష్యతి
స్వయమసాప్యాచరేద్యస్మాత్ ఆచార్య స్సతు సమ్మతః

అనునట్లు తాము శ్రీ కోదండరామాచార్య పాకయాజి వారికి ప్రియతమ అంతేనా పౌనులును అల్లుళ్ళునయి గ్రహించిన శాస్త్రమునెల్ల అర్ధ వివరణలతో ప్రభోధించుట లోను తాము ప్రభోధించు నటుల ప్రజలచే ఆచరింపజేయుట లోను తాము స్వయముగా ఆచరించి చూపుట లోను దృఢ దీక్ష గలవారై "అధీతిభోధాచరణ ప్రచారజ్జై ర్దశాశ్చత్ప్రః ప్రణయన్నుపాదిభిః" అనునట్లు చతుర్విధోపాధుల చేత శాస్త్రత్వ నిరూపణ గావించుచు శాస్త్రిచార్య నామమును సార్ధకపరచుచున్న వారగుచు తమ జ్యేష్ఠ పుత్రులగు వీరికి యధా కాలములో జాతకర్మాదులు గావించి గర్భాష్టమున ఉపనయనము గావించిరి.

విజ్ఞాన సంపన్నులగు వీరలు అనతి కాలములోనే పిత్రుపాదుల వద్ద శాస్త్రత్రయముల సముపార్జన చేసిరి. సాహిత్య సముపార్జనకు ఆవశ్యకమగు సుబంతము తిజ్ఞాంతలగు శబ్ధ ధాతువులను అమర కోశమును తండ్రి గారి వద్దనే అభ్యసించి 16 సంవత్సరములు వచ్చుసరికి విజ్ఞాన సముపార్జనతో తండ్రి గారికి సామాన్య వైద్య చికిత్సలలోనూ ఉన్మాద చికిత్సలలోను సహకరించుచు నిషేకాది శారీరక సంస్కారముల లోను భూ పరీక్షాది దైవిక కలాపముల లోను పాల్గొనుచుండె.

వీరికి 16వ ఏటనే అనగా 1928 సం॥రం ఫిబవరి మాసములో కృష్ణా జిల్లా జమీ గామముమగు గురజ గ్రామ నివాసులైన శ్రీమాన్ రొంపిచెర్ల భట్టర్ కృష్ణమాచార్యుల వారి జ్యేష్ఠ పుత్రిక శ్రీమతి లక్ష్మీనరసమ్మ గారితో వివాహము జరిగినది.

వీరికి సాహిత్యము ఒక పాఠశాలలో గాని ఒకే ఒక గురువుల వద్ద గాని సాగలేదు. శ్రీమాన్ కంచాకోడూరు పట్టాభిరామాచార్యుల వారి జ్యేష్ఠ పుత్రులు శ్రీమాన్ పండిత పరాశరం నారాయణాచార్యుల వారి వద్ద రఘువంశ కుమారసంభవములలో కొన్ని సర్గలు చదువుట జరిగినది. మేఘ సందేశ పాఠము విజయవాడలో పండిత మల్లాది అచ్యుతరామ శాస్త్రుల వారి వద్దను శ్రీమాన్ పండిత ఉత్తర తాళ పాక చక్రవర్తుల శ్రీనివాసాచార్యుల వారి వద్దను వ్యాసంగము గావించిరి. వీరి మేనమామగారగు పార్ధ సారధి కృష్ణభట్టాచార్యుల వారు తిరుమలలో వుంచి చదివించాలని ప్రయత్నించిరి. కాని వీరికచ్చట అను కూలము లేమింజేసి తిరిగి విజయవాడ చేరగా తండ్రి గారి వద్ద నుంచి రేపల్లె తాలూకా పెదపులివర్రు గ్రామము రమ్మనమని వుత్తరము వ్రాయగా దానిని చూచి పెదపులివర్రు వెళ్ళిరి. తండ్రిగారచ్చట వీరిని ఒక క్రతువున నుంచి జరిపించుచుండమని శాసించి స్వగ్రామము చేరిరి. ఆ క్రతువునచ్చట జరిపించుచుండ అచ్చట పండితులగు శ్రీమాన్ దీవి లక్ష్మణాచార్యుల వారు వీరి విధి విహిత కర్మాచరణత్వమును చూచి అచ్చెరువొంది వీరి యందు ప్రేమ కల్గి తండ్రి గారు మరల ఆ గ్రామము చేరగా మీ బిడ్డకు కావ్యపాఠము చెప్పవలెనని యున్నదని తెలుప వారటులనేనని వదలి వెళ్ళగా వారి వద్ద భారవి, మాఘ, నైషధము అలంకార శాస్త్రము, శబ్ధ శాస్త్రము వారి వద్దనే అభ్యసించి స్వగృహము చేరిరి.

మూడు మైళ్ళ దూరమున గల శాయిపుర గ్రామమునందు నివసించియున్న శ్రీలంక నరసింహ శాస్త్రుల వారి వద్ద తత్త్వ భోధినీ వ్యాఖ్యానమును కొంతకాల మభ్యసించుచుండ వారలా గ్రామమును

వీడి మరొకచోటకేగగా ఆ సమయములో చెన్నూరు గ్రామములో వుంటున్న మేనమామలగు శ్రీ పార్థ సారధి కృష్ణభట్టాచార్యులు వారి వద్ద కౌముదీ వ్యాఖ్యానమును చదివిరి. వీరులు ఉద్యోగాభిలాష మాని కృషితోనాస్తి దుర్భిక్షం జపతో నాస్తి పాతకః' అను పితరుల నుడువులు హృదయమున జీర్ణించి కృషీవలులైరి.

1954 సం॥రంలో జరుపడు తిరుమల తిరుపతి ఓరియంటల్ కళాశాల వారిచే నిర్వహింపబడు అర్చక పరీక్షలలో పరీక్షాధికారిగా నిర్ణయింపబడి నిర్వహించి అనంతరం హిందూ మత ధర్మాదాయ దేవాదాయ శాఖ వారికి వీరియందు లక్ష్యమేర్పడి D. C ప్రసాదరావు గారి టైములో వీరిని ఈ జిల్లాలో గల దేవాలయంబుల పర్యవేక్షణ జరుపుచు వాటిపై వీరి అభిప్రాయములనుసమగ్రముగాఅందించ గలందులకు మత సంబంధ ఆదేశకునిగా (రిలిజియస్ ఇన్‌స్ట్రక్టరుగా) నియమించిరి. దానిని కొంత కాలము నిర్వర్తించిరి.

1967 అక్టోబరులో తిరుపతి ఓరియంటల్ కళాశాల వారిచే నిర్వహింపబడుచున్న వేద శాస్త్రాగమ సదస్సులో వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రమునకు పరీక్షాధికారులుగా పిలువబడి పరీక్షలు నిర్వర్తించిరి. శ్రీ కామకోటిపీఠాధీశ్వరుల వీక్షణతోజరుగు అగమ శిల్ప సదస్సులలో ఉపన్యసించివ్యాసములనందించిరి. మరి అనేక చోటుల యందు పండితోపన్యాసములు గావించిరి. గృహ్య సూత్ర అర్ష శాస్త్ర గ్రంథ విమర్శకులలో వీరికి సాటి వీరే. ప్రస్తుతము అచ్చుబడు చున్న శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్ర నృసింహ వాజపేయ భాష్య ముద్రణ వీరి సలహా ప్రకారముజరుగు చున్నది. వీరలు కృష్ణా జిల్లా జగ్గయ్య పేటలో 1954 శ్రీ విష్ణు యాగము శ్రీనివాస విఖనస ప్రతిష్ఠలు విజయవంతముగా జరిపించిరి. 1955లో అద్భుత శాంతిని 56 లో రాజ్యలక్ష్మి ప్రతిష్ఠ57లో భాగవత సప్తాహములు అమూర్త భగవద్యజనములు అనేక ధ్రువార్చా ప్రతిష్ఠలును గావించిరి. వీరలీ సర్వ శాస్త్ర పరిచయమును 12 సంవత్సర కాలములోనే గ్రహించిరి. ప్రస్తుతము వీరల వయస్సు 72 సంవత్సరములు వీరి అర్ధాంగి ఈవుష్యములో లక్ష్మీ సాయుజ్యమును చేరిరి. వీరలు ప్రస్తుతము విజయవాడలో వారి జ్యేష్ఠ పుత్రుల వద్ద ఉంటువ్నారు.

శ్రీవైఖానస కల్పసూత్రము - విశిష్టత

శ్రీ అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులు

ఆగమిక ప్రవర : ఆయుర్వేద వైద్య విద్వాన్ : అయినంపూడి. కృష్ణాజిల్లా.

భరతభూమి కర్మభూమి. కర్మభూమి కాధార బిందువు ధర్మము. ధర్మకర్మములు రెండింటికి విహారణస్థలములువేదములు. వేదములు మంత్రబ్రాహ్మణ సమ్మిశ్రితములు. వేదములోని మంత్రార్థవినియోగములను బ్రాహ్మణముల ద్వారా తెలుసుకొనుట సంప్రదాయము. రానురాను వేదవేత్తలకే యీ సంప్రదాయము లెరుంగుట కష్టమనిపించినది. అప్పుడు మహర్షులీ యనంత వేదరాశిని మథించి దానిలోని దైవిక-శారీరక కర్మల స్వరూపములను ప్రయోగ విధానములను సులభగ్రాహ్య పద్ధతిలో వివరించుచు గ్రంథములను వ్రాసిరి. సమకాలీన సమాజమున కర్థమగు పద్ధతిలో వివరించుచు విషయములను తెల్పుచు మహర్షులచే వ్రాయబడిన గ్రంథములకే కల్పసూత్రములని పేరు. అట్టివానిలో "శ్రీమద్వైఖానస కల్పసూత్రము" ఉత్తమమైనది. దీనిని బ్రహ్మ స్వరూపుడగు విఖనసమహర్షి రచించెను.

వేదములోని మంత్రార్థములను వాని ప్రయోగములను విపులముగ తెల్పిన మహత్తర గ్రంథములే కల్పసూత్రములు. కర్తృకర్మ సమన్వయమునకు పరిపూర్ణ స్వరూపములే కల్పసూత్రములు.

క్లృప : సామర్థ్యే అను ధాతువునుండి కల్పశబ్ద మద్భవించినది. కల్పశబ్దమున కనేకార్థములున్నవి. వానిలో శాస్త్రము, నిబంధనము, వేదాంగము, సంకల్పమనెడి యర్థములను యిచట గ్రహించుట యుక్తతమము. అనందసంహిత వ్యాఖ్యయందీ శబ్దమును వ్యాఖ్యానించుచు "కల్ప్యతే స్సామర్థ్య వాచినో వ్యుత్పన్నోయం కల్పశబ్దః. సామర్థ్యంచేహ వేదార్థ జ్ఞాపకత్వమేవ. తాదృశ సామర్థ్య జనకం శాస్త్రం సౌలభ్యవదచ్ఛందో బద్ధమేవ ప్రణీయమానం కల్పసూత్రం భవతి'' యనిరి. వేదములో చెప్పబడిన మంత్రార్థములను అర్థము చేసుకొని వాని వినియోగాదులను తెలుసుకొనుటనే యిచట సామర్థ్యముగ తలంపవలెను. అట్టి సామర్థ్య ప్రపూర్ణశాస్త్రమును ఛందస్స్పర్శలేని సులభ వాక్యములలో తేలికగా నర్థమును తెల్పుటకు మహర్షులు సూత్రమార్గము నెన్నుకొనిరి. వ్యాకరణవేత్తలు సూత్రలక్షణములను వివేచించుచు

> "అల్పాక్షర మసందిగ్ధం సారవద్విశ్వతో ముఖం
>
> అస్తోక మనవద్యంచ సూత్రం సూత్ర విదో విదుః" అని పల్కిరి.

(తక్కువ అక్షరముల ద్వారా విస్తృతార్థమును స్పష్టముగ తెల్పుచు, భవ్యమై దోషరహితమైన దివ్యమగు వాక్యమునే సూత్రమనిరి) మహర్షులందరు సులభమగు సూత్రముల ద్వారా మాత్రమే విషయములు ప్రస్తావించిరి. ఇట్టి కల్ప సూత్రములు పదునెనిమిది కలవు. వానిని రచించిన మహర్షులును పదునెనిమిది మంది కలరు. వీరినే మనము సూత్రకారులను చున్నాము.

సకల విషయములకు సంస్కారములే స్వరూప ప్రతిపాదకములై యున్నవి. సంస్కారములు లేకుండ అచేతనములగు శిలాదులే రాణించనపుడు (శిలలను అందమైన బింబములుగా రూపొందించుట) చేతనులగు మానవుల విషయములో నిక చెప్పవలసిన పని యేమున్నది ? మానవులకు సంస్కారములు

ముఖ్యములని మహర్షులు భావించిరి. భూలోకమున జనించు ప్రతి ప్రాణిని బీజసంబంధమైన, గర్భ సంబంధమైన, దోషములు వెంటనంటివచ్చును. అట్టి బైజిక, గార్భిక దోషనివారణమునకు మహర్షు లుకర్మ మార్గమే యోగ్యమైనదని తలంచిరి. దీనిచే మహర్షులు కర్మాచరణ మార్గములనే ప్రస్ఫుటముగ ప్రవచించిరి. అవియే కల్పసూత్రములుగ నవతరించినవి. అట్టివి పూర్వాపరభేదముచే 18 గలవు.

"బోధాయనీయమాపస్తంబీయం సత్యాషాఢాం గార్గ్యేయిన మాగస్త్యం శాకల్య మాశ్వలాయినం శాంభవీయం కాత్యాయన మితి నవాని పూర్వసూత్రాణి"

"వైఖానసీయం శౌనకీయం భారద్వాజం యాజ్ఞవల్క్యం జైమినీయం వాధూలం మాధ్యందినం కౌండిన్యం కౌశికీయ మితి నవాన్యపర సూత్రాణి"

బోధాయనీయాది తొమ్మిది కల్పసూత్రములు చతుర్వేద మూలకములై శ్రౌతస్మార్త కర్మ మాత్ర ప్రతిపాదకములై సామాన్య సూత్రములని పిలువబడినవి. వైఖానసాది తొమ్మిది సూత్రములు వేదోప నిషత్ప్రతిపాదకములై దైవిక - శారీరక కర్మలతో పాటు విష్ణ్వర్చనను గూడ విశిష్టముగ వ్యాఖ్యానించినందున వీని నసామాన్య సూత్రములనిరి. యజ్ఞస్వరూపుడగు విష్ణువుయొక్క పూజావిధానమును వైఖానస కల్ప సూత్రములు విశేషముగ చెప్పినది. ఐహికాముష్మిక ఫలముల నిచ్చు నాచారములన్నియు, తుల్యన్యాయముగ వైఖానస శాస్త్రమందే చెప్పబడినవి. అష్టాదశ కల్ప సూత్రములలోను శ్రీవైఖానస కల్పసూత్రము స్వయం సంపూర్ణము, సర్వాంగ సుందరమని పూర్వులే నొక్కి వక్కాణించిరి.

త్రిమూర్తీనాం యధా విష్ణు శ్శివానాంతు సదాశివః
ధర్మాణాం వైష్ణవో ధర్మ స్స్మృతీనాం మానవ స్మృతిః
విప్రాణాం వేదవిదుషాం యధా వైఖానసోవరః
సూత్రాణాం తత్ప్రణీతంతు యధా శ్రేష్ఠతమం స్మృతం

త్రిమూర్తులలో విష్ణువు, శివులలో సదాశివుడు ధర్మములలో వైష్ణవధర్మము. స్మృతులలో మను స్మృతి, వేదవిదులైన విప్రులలో వైఖానసులు యెట్లు శ్రేష్ఠులో అట్లే కల్పసూత్రములలో విఖనస కల్ప సూత్రము శ్రేష్ఠమైనదని బ్రహ్మవైవర్త పురాణము తెల్పినది.

విఖనస మహర్షిచే విరచితమైన కల్పసూత్రము నకే శ్రీవైఖానస కల్పసూత్రమనియు, శ్రీసూత్ర మనియు, శ్రీశాస్త్రమనియు. శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర మనియు, ఔషఖేయస సూత్రమనియు పేర్లు గలవు. ఈ కల్ప సూత్రమునకు వివిధమైన నామములు లోకములో ప్రచారమునందున్నవి. ఒక్కొక్క విషయమును బట్టి ఒక్కొక్క నామమేర్పడినది. ఇవి యన్నియు సార్ధకనామములుగనే నిలిచినవి.

విఖనో మునయే పూర్వం సూత్రం భగవతేరితం
తస్మాద్భగవత స్సూత్రం లోకే వైఖానసం స్మృతం

ఆదియందు శ్రీవిఖనస మహర్షికి భగవానునిచే యీ సూత్రముపదేశింపబడినది గావున నిది వైఖానస సూత్రమనబడుచున్నది. మరియు బ్రహ్మశబ్దవాచ్యుడగు విఖనసమహర్షి భగవానుని ఆదేశానుసారము గ్రహించి రచించినదగుటచే నీసూత్రమునకు వైఖానస సూత్రమని పేరు వచ్చినది. శ్రౌతస్మార్త ధర్మ రూపమగు సమస్త కర్మ విషయ ప్రతిపాదకమై, బోధాయనాది పూర్వసూత్రములన్నింటికిని నేత్రభూతమై, వరలినదీ వైఖానస సూత్రమొక్కటియే. వేద వేదాంగములచే ప్రతిపాదింపబడిన విషయములకు కర్మలకు ప్రామాణికత్వమును కల్పించుటయే గాక, భగవదర్చనా విధానమును కూడ ప్రకటించిన ఏకైక సూత్రమిదియే యగుటవలనను సర్వసూత్రముల కిది తారహారమధ్యస్థమగు మణివలె ప్రకాశించినది. అందు

వలననే వైఖానస సూత్రమును మహర్షులు సూత్రాను క్రమ పట్టికలో మధ్యయందు పఠించిరి. చతుర్వేద ప్రతిపాదకములగు సామాన్య సూత్రములకు, వేద వేదాంగ ప్రతిపాదకములగు అసామాన్య సూత్రములకు వైఖానససూత్రము వారధివలె నిలిచి విష్ణ్వర్చనా విధానమును విశిష్టముగ ప్రతిపాదించినది. వైఖానస సూత్రకాంతులు దేహళీదీపన్యాయముగ సామాన్య సూత్రములకు, అసామాన్య సూత్రములకు ప్రసరించుచున్న వనుటలో సందేహము లేదు.

''లక్ష్మీవిశిష్ట ఏకఏవ నారాయణః ప్రవ ర్తవ్యో నాన్యః'' అను వాక్య ప్రామాణ్యముచే లక్ష్మీ సహితుడగు నారాయణునే యారాధింపవలెనని ప్రతిపాదించుచు విఖనసమహర్షి సూత్రమును వ్రాయుటచే దీనికి శ్రీసూత్రమని పేరు వచ్చినది. విఖనసాచార్యుల వారు తన శిష్యులగు భృగ్వత్రి మరీచికశ్యపాదులకు సమస్తాగమ విషయములను సార్ధకోటి ప్రమాణ గ్రంధముగ చెప్పిరి. మానవుల అల్పబుద్ధిని గుర్తించిన మహర్షి శిష్యులు నల్గురు యీ విషయములనే చాతుర్లక్షగ్రంధముగా క్లుప్తీకరించి సులభ పద్ధతిలో రచించిరి. వీరు వ్రాసిన సమస్తాగమ వాఙ్మయమునకు విఖనసాచార్యుల వారి కల్పసూత్రమే భూమికయై యున్నది. కావున యీ సూత్రమును శ్రీశాస్త్రమనియు పలువురు పండితులు ప్రశంసించుచున్నారు.

ప్రధమతః శ్రీమన్నారాయణునిచే యీ శాస్త్రము సమస్తము విఖనోమునీంద్రుల కుపదేశింపబడినది గావున దీనికి శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రమని పేరు వచ్చినది.

"ఉఖా స్వగ్నినాదాయ," చుల్యాం కపాల మారోప్య........తమేన ముత్తపనీయం ఇత్యుదాహరన్తి" ఇత్యాది సూత్రవాక్యముల ప్రమాణముచే ఉఖాపాత్రచే సంస్కారములు చేయువారు వైఖానసులు. ఉఖా యను పేరుగల యజ్ఞపాత్రయందు త్పన్నము చేయబడిన అగ్నియే ఉఖాగ్ని యనబడును. అట్టి అగ్ని కలవారే ఔఖేయులు. వారి విధులను నిర్దిష్టముగ చెప్పినదే ఔఖేయస సూత్రము.

ఉఖాగ్ని స్వరూపము:- ప్రాతఃకాల సూర్యకిరణ స్పర్శను పొందుచున్న వల్మీకమృత్తిక, ఊక, గండ్రయిసుక, పెంకుల చూర్ణము, మేక లేడి వెంట్రుకలను కలిపి, పలాశకషాయముతో నూరి ప్రాదేశ మాత్ర* మెత్తు, అరత్ని•ప్రమాణ చతురస్రముగా తయారుచేసిన పాత్రనే ఉఖా పాత్ర యందురు. ఈ ఉఖా పాత్ర వినియోగమును గూర్చి శ్రౌతమిట్లు తెల్పుచున్నది. నేతిలో ముంచిన గో కరీషమును యీ ఉఖాపాత్ర యందుంచి ఆ పాత్రను అహవనీయ హోమముపై నుంచివేడిచేయుచుండ ఆ పాత్రలోని పిడకనిప్పుకణికవలె మారిన తరువాత ముజందర్భను ఆ అగ్నినుంచి ఉత్తపనముచేసి ఆఅగ్నిని 12 దినములు రక్షించి,దానిలోఅగ్న్యాధేయ యజ్ఞముచేయవలయునని చెప్పబడినది. పై నుదహరించిన సంస్కారముల నన్నింటిని పొందిన అగ్నినే ఉఖాగ్నియని పిలిచిరి. ఇట్టి సంస్కారముతో కూడిన ఉత్తపనాగ్నియే వైఖానసునకు జాతకర్మాది శవ దహనాంతము అత్యంతావశక్యమైనదిగా చెప్పబడుటచే యీసూత్రమునకు ఔఖేయససూత్రమని సార్ధకనామమేర్పడినది. జాతకర్మ, అంత్యేష్టి, యజ్ఞాదులయందు గూడ యీ విధముగ ఉఖాపాత్ర ప్రయోగము గలదు. దీనికే ఉఖా, శరావం, కపాలం, అని కూడా పదములను ప్రయోగించిరి.

కల్ప సూత్రముల యందు సాధారణముగ గృహ్యసూత్రములు (స్మార్తము) ధర్మసూత్రములు శ్రౌతసూత్రములనెడి త్రివిధ విభాగములుండును. శ్రౌత స్మార్త ధర్మసూత్రములు మూడును కల సూత్రమునే పరిపూర్ణ కల్పసూత్రమందురు. శ్రీవైఖానస కల్పసూత్రము గూడ పరిపూర్ణ కల్ప సూత్రముల కోవకు చెందినదే.

---

*1 ప్రాదేశము:- సుమారు 8" ఎత్తు.

•2 అరత్ని:- ముడిచిన పిడికిలి మూలము నుండి మోచేతి చివర వరకునుగల కొలత.

గృహమనగా భార్య. గృహసంబంధమైన కర్మలు గృహ్యములు. అట్టి గృహకర్మలను ప్రబోధించునవే గృహ్యసూత్రములు. ఇవి యీ కల్పసూత్రమున 7 ప్రశ్నలలో గలవు. వీని యందు జాతకాది శ్మశానాంత కర్మలు ప్రాయశ్చిత్త సహితముగ నున్నవి. మరియు వర్షవర్ధనము, గృహార్చా బింబ ప్రతిష్ఠ, అర్చన, నవగ్రహయజ్ఞము, సప్త పాకయజ్ఞములు గృహ్యసూత్రములలో చెప్పబడినవి. ధర్మములు సర్వకాలములయందు, సమస్తాశ్రమముల వారిచే సర్వదా ఆచరణీయములుగా ఉపదేశించుచుండుటయే గాక యత్యాశ్రమ స్వీకార ధర్మములు, ధర్మాచరణ విధానములు, వారి అంత్యేష్టి క్రమములు చాతుర్మాస్య వ్రతములు, అష్టాంగయోగములు, అనులోమ విలోమోత్పత్తి, వారి వారి వృత్తి విధానములు, వివరముగ నిందు చెప్పబడినవి. కావుననే వీనికి ధర్మసూత్రములని పేరు వచ్చినది. ఇవి 3 ప్రశ్నలలో నున్నవి.

ప్రవరసూత్రమొక ప్రశ్నలో కలదు. ప్రవర సూత్రములో వైఖానస సూత్రానుయాయులైన వారి సప్తవిధగోత్రములు వారి ఋషి నిర్ణయము, హౌత్ర ప్రశంసనమునందు యెట్లు చర్చింపవలయునో వివరముగ జెప్పబడినది. కావున దీనికి ప్రవర సూత్రమని పేరు వచ్చినది. శ్రౌత సూత్రములు 21 ప్రశ్నలలో గలవు. వీని యందు శ్రుతి స్మృతి విహితమగు యజ్ఞయాగాది కర్మకాండ విధానములుచెప్పబడినవి. హవిర్యజ్ఞములు,సోమయజ్ఞములువిశేషయజ్ఞములు, వానిస్వరూపములు,అనుష్ఠేయ మార్గములు, సప్రాయశ్చిత్తముగ తెల్పబడినవి. అందుచే దీనికి శ్రౌతసూత్రమని పేరు వచ్చినది.

విఖనసమహర్షి అష్టాక్షరీ మహామంత్రాంతర్గత అక్షరముల నాశ్రయించి మంత్ర ప్రశ్నలను 8 గ విభజించిరి. చరమ శ్లోకమును దృష్టియందుంచుకొని దానిలోని అక్షరములను జ్ఞప్తికి తెచ్చునట్లుగ కల్పసూత్రమును 32 ప్రశ్నలుగ విభజించిరి. సమస్త

వైఖానసాగమ వాఙ్మయావిర్భావమునకు యీ వైఖానస కల్పసూత్రమే భూమికయైనది. విఖనసమహర్షి శిష్యులగు భృగ్వత్రి మరీచి కశ్యపులు దీని నాశ్రయించియే దైవిక భాగములను బోధించు గ్రంథ రచన కుపక్రమించినది.

శ్రీవైఖానస కల్పసూత్ర వైశిష్ట్యమును గూర్చి యితః పూర్వమే పలువురు పండితులు పలురకములుగ వివరించిరి. వైఖానససూత్రము పదికారణములచే తన విశిష్టతను నిలబెట్టుకొనిన దనుచు శ్రీ శ్రీనివాసమఖి శ్రీసూత్రభాష్యోపోద్ఘాతమున తెల్పిరి. "దశవిధహేతు నిరూపణ" మనుపేర నొక గ్రంథమే వారి లేఖిని నుండి వెలువడినది.

1. అఖిల జగత్కారణ భూతేన విఖనసా ప్రణీతత్వాత్

మత్స్యావతార కాలమున బ్రహ్మదేవుని ప్రార్థన మేరకు శ్రీమహావిష్ణువు యజ్ఞనిర్వహణమునకు లోక ప్రీతికి, వేదపురాణ ధర్మశాస్త్రములకు మూలమైనదియు, సాంగోపాంగముగ నున్నదియు, పదియర్బుదముల నిడివికలదియునగు వైఖానసమను పేరుగల వేదరాశిని రచించి దానిని విపులముగ బ్రహ్మదేవున కుపదేశించినాడు. విఖనసబ్రహ్మ జటా కషాయ దండ కమండల మండితుడై నైమిశారణ్యమును ప్రవేశించి మునిబృందపరివృతుడై విష్ణు ధ్యానము చేయుచు వేదమంత్ర సహితమై బహు విస్తృతముగ నున్న వైఖానస సూత్రమును చూచి దానిలోని సారమును గ్రహించి సార్ధకోటి ప్రమాణముగా సంక్షేపించి తన శిష్యులగు మరీచ్యాది మహర్షుల కుపదేశించిరి. విఖనస బ్రహ్మచే నుపదేశింపబడినది వైఖానస సూత్రమునింకను సంక్షేపించి నాల్గు-లక్షల గ్రంథముగ మరీచ్యాదులు ప్రపంచమున కందించిరి.

వైఖానస శాఖయను పేరుగల వేదరాశి నుపయోగించి సకల జగత్కర్తయగు శ్రీవిఖనస బ్రహ్మచే వైఖానస సూత్రము రచింపబడుటచే విశిష్టమైనదిగ పేర్కొనబడుచున్నది.

2. సర్వసూత్రాణా మాది మత్త్వాత్

సమస్త కల్పసూత్రములకు అద్యమైనదీ వైఖానస సూత్రము. దైవిక-శారీరక సంస్కారములను ప్రవచించిన సకల సూత్రములలో నిది మొదటిది.

వైఖానస మతతస్మిన్నాదౌ ప్రత్యక్ష దర్శనం
స్మర్యతే మునిభి ర్నిత్యం వైఖానసమతః పరం

సమస్త శాఖలకు వైఖానసమే ప్రత్యక్షమైనది. దీనిచే మునులందరును వైఖానస మతమునే నిరంతరము స్మరింతురు.

"వైష్ణవం సూత్రమే తద్ధి, సర్వసిద్ధి కరంపరం
అద్యత్వా త్సర్వ సూత్రాణాం వైష్ణవత్వాచ్చ తత్తువై
మయాను వర్తితం తద్వాత్కాశ్య పాత్రి మరీచిభిః"

మొ॥ ప్రామాణిక వాక్యములచే శ్రీవైఖానససూత్రము వైష్ణవత్వమును ప్రతిపాదించుటయే గాక సమస్త సూత్రములకు ఇదియే అద్యమైనదై యున్నది. కావుననే దీనినందరు మహర్షులు అఛరించుటకు ప్రయత్నించినారు. ఈ వైఖానస సూత్రము ఐహికాముష్మిక సకల ఫలములు దీనిచే లభించు ననుటచే యిదియే సర్వ సూత్రములకు మొట్టమొటిది యగుచున్నది. ఇది వైష్ణవత్వమును బోధించు ననుటచే మిగిలిన సూత్రములేవియు వైష్ణవ ధర్మ మాత్ర ప్రతిపాదకములు గావు కావుననే మరీచి కశ్యపాది మహర్షులును దీనిననుష్ఠించుచున్నారని స్కాంద పురాణము వివరించినది. వేదసమిష్టి స్వరూపమగు సూత్రమునందు పరమేష్టియగు విఖనసమహర్షిచే ప్రవచింపబడిన త్రివిధార్చనలు, వైదికాచారములు, బ్రాహ్మణాది భేదములు, అచారములు మొ॥ వానిని మొదటిగ నిరూపించినదిదియే. కావున నిది సమస్త సూత్రములకు మొట్టమొదటిదైనది. ఇది యొక విశిష్ట లక్షణము.

3. ప్రధానాది కర్మసు శ్రుతిమార్గాను సారిత్వాత్

శ్రీవైఖానస సూత్ర మితర సూత్రముల వలె గాక ప్రత్యక్షముగ వేదములే మూలముగ దీసుకొని ప్రవర్తించినది. సమస్త సంస్కారములు వేద విహితముగ నిర్వచింపబడినవి. శుద్ధాచమనమును అచరించు సమయమున ఋగ్వేదః ప్రీణాతు యని శ్రుత్యాచమనమును నిర్దేశించినదీ సూత్రము. ఇతర సూత్రకారులందరు కేశవాది నామములచే స్మృత్యాచమనమును, అచ్యుతానంద గోవింద నామములచే పురాణాచమనమునే విధింపగ యీ సూత్రము శుత్యాచమనము పల్కి తన విశిష్టతను చాటు కొనినది. భోదాయనుడు అర్ఘ్య ప్రదానమును చెప్పలేదు. సంధ్యోపస్థానాదులకు ప్రధానమైన అర్ఘ్య ప్రదానాదులను కూడ యీ సూత్రము శ్రుతివిహితముంనే పల్కినది. "వేదో నారాయణ స్సాక్షాత్స్వయం భూరితి శుశ్రుమః" అను ప్రమాణముచే వేద ధర్మము శ్రేష్ఠమైనదనియు ఆ వేదము నారాయణ స్వరూపమనియు తెలియ నగును. "అగ్నిర్వై దేవనామవమో విష్ణుః పరమస్త దంతరేణ సర్వా అన్యా దేవతాః" అను శ్రుతి ననుసరించి విష్ణువు దేవతలలో నుత్తముడని వేదము ఘోషించుచుండుటచే నట్టి వేద స్వరూపుడైన నారాయణ దేవుడే ముఖ్యునిగా ప్రతిపాదించుట చేతను శ్రుతి మార్గానుసారిత్వమునే స్వీకరించుట చేతను శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రము విశిష్టమైనది.

4. సమంత్రక సర్వక్రియా వత్త్వాత్

విఖనస సూత్రము సమస్త సంస్కారములను కర్మలను సమంత్రకముగ నిర్దేశించుట విశిష్టమైనలక్షణము నిత్యానుష్ఠాన విధి యందు "ఇంద్రోహముఖాభ్యాం' యని యారంభించి కర ప్రక్షాళనాదులను గూడ సమంత్రకముగనే విధించినదీ సూత్రము. ఇతర సూత్రకారులెవ్వరును చెప్పనట్టి యౌపాసనాగ్నికుండ విధానమిందు స్పష్టముగ చెప్పబడినది. అఘార హోమవిధిలో మంత్ర రహితముగ నేకర్మను మహర్షి ప్రతిపాదించలేదు. నాందీముఖ పూర్వకముగ ఉపనయనాది శారీరక కర్మలన్నియు సమంత్రకముగనే ప్రవచింపబడినవి. ఇతర సూత్రకారులు చెప్పని పలుతావుల యందు విఖనస మహర్షి మంత్ర నిర్దేశము గావించినారు గాన సర్వ సూత్రోత్తమత్వమీ సూత్రమునకు దక్కినది.

5. నిషేక సంస్కారాది మత్త్వాత్

విఖనస సూత్రము నిషేక సంస్కారమును ప్రధమ సంస్కారముగ ప్రవచించినది. విఖనస సూత్రమున నిషేకాది స్మశానాంత సంస్కారములు మంత్ర పూర్వకముగ చెప్పబడినవి.

> నిషేకాది శ్మశానాంతో మంత్రైర్యస్యోదితోవిధిః
> తస్య శాస్త్రేఽధి కారోస్మిన్ జ్ఞేయోనాన్యస్య కస్యచిత్'

నిషేకమాదిగా గల సర్వ సంస్కారములు మంత్ర సహితముగ నెవరికి చెప్పబడినవో వారు మాత్రము యీ మనుధర్మ శాస్త్రము ననుసరించుట యందు అర్హులై యున్నారని సూచించుట వలనను, శ్రీ సూత్రమునందు నిషేకమాది సంస్కారముగ చెప్పబడి యుండుటచే అట్టి అధికారమును వైఖానసులే కల్గి యుండుట గాక, మనవు కూడ వైఖానసుడై యీ విఖనస సూత్రావలంబకుడగుట వలన యీ సూత్రమునకు యితోధికమగు విశిష్టత ఏర్పడినది.

6. అష్టాదశ శారీర సంస్కారాత్మకత్త్వాత్

ఇతర సూత్రములలో కన్పించనివియు, శ్రుతిసిద్ధమైనవియునగు అష్టాదశ సంస్కారములను విఖనస సూత్రము తెల్పినది. "నిషేకాది సంస్కారాన్ వ్యాఖ్యాస్యామః" యని యారంభించి నిషేక, ఋతు సంగమన, గర్భాదాన, పుంసవన, సీమంత, విష్ణు బలి, జాతకర్మ, ఉద్ధాన, నామకరణ, అన్నప్రాశన, చౌళ, ఉపనయన, పారాయణ, వ్రతబంధ, విసర్గ సమావర్తన, పాణిగ్రహణములను పదునెనిమిది సంస్కారాదులను వివరించినారు. ఇవి యన్నియు శారీరక సంస్కారములు.

7. సాంగక్రియా కలాప వత్త్వాత్

విఖనస మహర్షి చెప్పిన అష్టాదశ సంస్కారములు సాంగక్రియా పూర్వకముగనున్నవి. అనుక్తమన్యతో గ్రాహ్యమను న్యాయమునకీ సూత్రమున తావు లేదు. సమస్త కర్మలకు విధి విధానములు మంత్ర పూర్వకముగ చెప్పబడినవి. అపస్తంబ భోధాయనాది సూత్రాంతరములన్నియు నసంపూర్ణముగనే యున్నవి కాని వైఖానస సూత్ర మేమాత్రము సూత్రాంతర విషయాపేక్ష లేకుండ సర్వ సంపూర్ణమై, విలసిల్లుచున్నదనుటలో సందియము లేదు. కావున నిది విశిష్ట సూత్రముగ పేర్కొనదగినది.

8. మన్వాద్యైః స్వీకృతత్త్వాత్

> పుష్పమూల ఫలైర్వాపి కేవలైర్వర్తమేత్సదా
> కాలపక్వై స్స్వయంశీర్ణైః వైఖానసమతేస్థితః

పుష్పములు. మూలములు ఫలములు మొ॥గు వానిని కాలపక్వములై తమంతట తాము పండి రాలినవగు వానిని మాత్రమే గ్రహించి దేహ యాత్ర గడుపుడనుచు వైఖానస సూత్రమందు చెప్పబడిన ధర్మముల ననుష్ఠించుచు వానప్రస్థాశ్రమమును గడుప

వలయునని మనువు తెల్పెను. ఇష్టే వానప్రస్థో వైఖానస శాస్త్ర సముదాచారః యని బోధాయనుడు "శ్రామణకేన విధానేన సాయంప్రాతరుపస్పృశేత్" యని యముడు అపస్తంబుడు, జైమిని, శంఖ లిఖితుడు, వశిష్ఠాదులు మనువు ననుసరించియు వైఖానస సూత్రముననుసరించియు, వాన ప్రస్థాది ఆశ్రమ ధర్మములను వివేచించిరి. దీని వల్ల వైఖానస సూత్రమునకు యెంతటి ప్రాముఖ్యమున్నదో తెలియుచున్నది.

9. అఖిల జగదేక కారణభూత, శ్రీమన్నారాయణైక పరత్వాత్

విఖనస సూత్రములో ప్రథమ ప్రశ్న ప్రథమ ఖండాంతమున నారాయణ పరాయణో నిర్ద్వంద్వో మునిః అనియు, ఆచమన విధియందు విష్ణుః ప్రీణాతు అని హృదయప్రదేశావాసశ్రీయుతుడగు శ్రీమన్నారాయణుని నామముపదేశింపబడుటయు, సన్న్యాస విధి యందు సదాధ్యాత్మ పరతో ధ్యాన యోగీ నారాయణ పరంబ్రహ్మ పశ్యన్, ధారణాం ధారయేదక్షరం పరంబ్రహ్మ ప్నోతి యనుటచే సర్వ కాల సర్వావస్థల యందును అధ్యాత్మరతుడై ధ్యాన యుక్తుడై పరంబ్రహ్మయగు నారాయణునిదర్శించుచు ధారణమును చేయవలెను. అతడు అక్షరమగు పర బ్రహ్మను పొందుచున్నాడు. అట్టి పరంబ్రహ్మయు నారాయణుడే. సన్న్యాస విధియందు నారాయణ పారమ్యముపదేశింపబడినది. పుణ్యాహ అఘారాస్త హోమ నాందీ పాణిగ్రహణాది అంత్య కర్మల వరకును, అతో దేవాది వైష్ణవ మంత్రములే ప్రయో గింపబడినవి. నారాయణ పరంబ్రహ్మ, ఏకోహ వై నారాయణః, నారాయణ పరాయణః, నారాయణం ధ్యాయన్, భగవంతం నారాయణ మర్చయేత్ ము॥ వాక్యములన్నియు నారాయణ పరత్వమునే బోధించు చున్నవి. సర్వదేవ నమస్కారాః కేశవంప్రతిగచ్ఛతి యనునట్లు సమస్త విషయములును నారాయణ పరము గనే ప్రతిపాదింపబడినవి. గావున అఖిల జగదేక కారణభూతుడగు శ్రీమన్నారాయణుడే సర్వాంత ర్యామియై యుండును గావున నాతనినే ఆరాధింప వలెనని నిర్ధేశించిన ఏకైక సూత్రమిదియే యగుట వలన మిక్కలి విశిష్టమైనదిగా సంభావింపబడినది.

10. తత్సూత్రోక్త ధర్మానుష్ఠానవతామేవ భగవత్ప్రియతమత్వోప పత్తేశ్చ

మహాత్ములగు వైఖానసులు శ్రీమన్నారాయణునకు అత్యంత ప్రియతములగుచున్నారని ఛాందోగ బ్రాహ్మణము తెల్పుచున్నది.

"అశ్వత్థః కపిలాగావ స్తులసీ విఖనా మునిః
చత్వారో మత్ప్రియా రాజ స్తేషాం వైఖానసో
వరః"

రావిచెట్టు, నల్లనిగోవులు, తులసి, వైఖానసులునను నల్వురును నాకు ప్రియమైనవారు. అందునను వైఖానసులు శ్రేష్ఠులు. అని వరాహ పురాణమున తెల్పబడినది. దీని బట్టి శ్రీమన్నారాయణుని యెవరు ఆరాధింతురో (వైఖానసులు) వారు విష్ణువునకు ప్రీతి పాత్రులని దీని యర్థము. శ్రీమన్నారాయణుడే తాను శ్రీ వైఖానసులను అత్యంత ప్రియతములుగా చూచు చున్నట్లు సంకల్పించినాడు. అట్టిసూత్రానుయాయులైన వైఖానసులే భగవానుని ప్రేమకు పాత్రులగుచుండిరి. అందుచే వారి సూత్రము గూడ భగవత్ప్రీతిమై యుండుట యుక్తమైయున్నది.

'మద్భక్తి యుక్తస్య మదౌరసస్య
నిషేక కర్మాది విరాజితస్య
వైఖానసస్యాస్య నత ప్తముద్రా
నమంత్రదీక్షా న గురుల్మయావినా॥

అని శ్రీభాషకము తెల్ప, వైఖానసాస్తు మత్ప్రోడి తాద్రాసాశ్చాన్యే వరాననే" అనియు చెప్పె భగవద్వాక్య ప్రమాణములచేనిది భగవత్ప్రియతమమై

యున్నది. మరియు వైఖానసులు శ్రీమన్నారాయణునకు ప్రీతి పాత్రులై యున్నారు.

11. శిఖా యజ్ఞోపవీత త్రిదండయుతమగు విశిష్టాద్వైత్వ సన్యాసాశ్రమ స్వీకార పద్ధతులను శ్రీమన్నారాయణ పరత్వముగ విఖనస మహర్షి యొక్కరే చెప్పిరి. ఇది అన్య సూత్రము లయందె చ్చటను కానరాదు.

12. సమస్త యజ్ఞములను ఆచరించిన పిదప సర్వ పాప పరిహారార్థము, సర్వులును అచరింపదగిన 'మృగారేష్టి' యజ్ఞమును విపులముగా చెప్పినది విఖనస మహర్షి యొక్కరే. ఇతరసూత్రానుయాయులు కూడ దీనినే యనుష్ఠించుట నేటికిని మనము చూచు చునే యున్నాము.

13. అధాగ్నౌ నిత్య హోమాన్తే విష్ణోర్ని త్యార్చా సర్వదేవార్చా భవతి' యజ్ఞేషు విహీనం తత్సంపూర్ణం భవతి, ద్విజాతి రతంద్రితో నిత్యం గృహే దేవాయతనేవా భక్త్యా భగవంతం నారాయణ పశ్చయేత్ అని విష్ణ్వర్చనమును, ప్రతిష్ఠా విధిని సూత్ర ప్రాయముగ చెప్పి, సార్ధకోటి ప్రమాణ గ్రంధముగా శిష్యులకు తెలుపగ వారు నాల్గు లక్షల గ్రంధముగ విషయమును సూక్ష్మీకరించ విపులీకరించుటచే అసామాన్య సూత్రములలో నిది ప్రధానత్వమును పొంది 'సర్వసూత్రాణామాది మత్వాత్" అను హేతువునకు సరిపోవుచున్నది.

14. "వైష్ణవం సూత్రమేవ తద్ధి సర్వసిద్ధి కరం పరం' అను భగవానుని వాక్యముచే యీ వైఖానస సూత్రానుయాయులకు వైష్ణవత్వ సిద్ధికి తప్త ముద్రాదులతో పని లేకుండ విష్ణు బల్యాది కర్మలచే వైష్ణవత్వ సిద్ధిని ప్రసాదింపజేయుటచే ఉత్కర్ష ఏర్పడినది. భగవానుడు సర్వతంత్ర స్వతంత్రుడు గనుక గర్భ రక్షణార్థమని సంకల్పించి విష్ణు బలి కర్మ చేయగా "గర్భస్థ శిశువు చక్రాంకితు డగుగాక' యని శ్రీమన్నారాయణుడు సంకల్పించుటయే వైఖానసులకు గర్భ వైష్ణవత్వ సిద్ధి హేతువుగా ప్రతిపాదింపబడుట గొప్పదైన యుపదేశము. ప్రహ్లాదులు యిందుకు దృష్టాంతముగా నున్న విషయ మందరికి తెలిసినదే. రామాయణము లోని పుత్ర కామేష్టిలో యజ్ఞ పాయస భక్షణమునిట్టిదే.

15. విఖనస సూత్రమున కేవలం వైఖానస ధర్మమురే గాక, బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులకు గూడా చేయదగు సంస్కారములు తెల్పబడినవి. ఉపనయకాల, దండ ధారణ, అజిన, మౌంజీ భేదములు, వారికుపదేశింపదగినమంత్రములు మొదలగునవియు, వారి వారికి ఉత్తమమైన వివాహ భేదములు వివరముగా నుద్బోధింపబడి యుండుట వలన నీ సూత్రము సర్వులకు ధర్మమార్గాదర్శకముగా నున్నది.

16. విఖనస సూత్రము భగవత్ప్రతిష్ఠా సందర్భమున బింబ శుద్ధికై 'అష్టకలశస్నపనమును విశిష్టముగా బోధించినది.

17. ఈ సూత్రము వరిష్టమగు అంశములను కొన్నింటిని ప్రతిపాదించినది. 'వర్ష వర్ధన మహోత్సవమును' అష్టాదశ సంస్కారాంతర్గతము కాకుండ విశేషముగ చెప్పినది. ఈ ఉత్సవమును ఉపనయన పర్యంతము జన్మ నక్షత్రము నందును, తదాది ఉపనయన నక్షత్రమునందును, వివాహానంతరమా నక్షత్రమునందును, యత్యాశ్రమ స్వీకారానంతరము ఆ నక్షత్రమునందును, (వర్ష వర్ధనోత్సవము) చేయుచు సహస్రచంద్ర దర్శన మహోత్సవమును గూడ విశేషముగ తెల్పి విశిష్ట సూత్రమైనది. మరియు అగ్నిష్టోమాది క్రతువుల నాచరించు వారు ఆధాన నక్షత్రమందును యీ మహోత్సవము చేసుకొన వచ్చునని తెల్పినది.

18. అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనమున (అఘారము ఇతర సూత్రములన్నియు చతుష్పాత్ర ప్రయోగమును

చెప్పుచు విశేష క్రతువులలో విశేషసంస్కారములలో మాత్రము షట్పాత్ర ప్రయోగమును నిర్దేశింప విఖనస మహర్షి సర్వత్ర 'ద్వాదశపాత్ర ప్రయోగమునే చెప్పి తమ సంస్కార విశిష్టతను చాటుకొనినారు. అట్లే మరే సూత్రము చెప్పనట్టి "శ్రామణకాగ్ని' విధానమును తెల్పిరి. ఇది యొక కుండ భేధము. దీని యందు ఆశ్రమ స్వీకారము చేసిన వానప్రస్థులు మాత్రమే నిత్యాగ్ని వెల్పుదురు.

19. ఈ సూత్రకారులు శ్రౌత స్మార్త భాగములలో చెప్పిన హోమకుండ, పాత్రస్రుణాదుల నిర్ణయములు ప్రశంశనీయమైనవి. మరియే యితర సూత్రములందును యిట్టి విశిష్టత కానరాదు.

20. యజ్ఞము చేయునపుడు పదునెనిమిది సూత్రముల వారికి పదునెనిమిది స్థానములు గలవు. కొన్ని స్థానములను కొన్ని గోత్రముల (సూత్రముల వారే) వారే స్వీకరింపవలయునను నిర్ణయముచే "ప్రస్తోతారం వైఖానసం" అను దానిని బట్టి వైఖానస సూత్రానుయాయులు ప్రస్తోత్ర 'ప్రస్తోతార'స్థానమును నిర్వహించుదురని తెలియుచున్నది. ఇట్లు వివిధాంశములలో నుత్కృష్టతను ప్రదర్శించినదగుటచే వైఖానస సూత్రము త్తమోత్తమమై సర్వసమగ్రమై స్వయంసంపూర్ణముగా వెలుగొందుచున్నది.

శ్రీవైకానస సూత్రమును ప్రచురించిన వారి వివరములు

1. క్రీ. శ. **1914** లో గ్రంథాక్షర లిపిలోఏకాదశ ప్రశ్నాత్మకముగా కుంభకోణము నందు ముద్రించిరి.

2. క్రీ. శ. **1927** లో డాక్టర్ విలియం కెలాండు అను ఆంగ్ల పండితుడు పరిశోధించిన ప్రతిని బెంగాల్ రాష్ట్రములోని రాయల్ ఏషియాటిక్‌సొసైటివారు 'నాగరలిపి'లో ప్రచురించిరి. పది ప్రశ్నల స్మార్త భాగము మాత్రమే యిది. దీనినే మరల **1929**లో అంగ్లానువాదముగాను వారే ప్రచురించిరి.

   1941 లో వారే **12**వ ప్రశ్న నుండి **32** వ ప్రశ్నాంతము గల శ్రౌత భాగమును 'నాగరలిపి"లో ప్రకటించిరి.

3. క్రీ. శ. **1943** లో గుంటూరు జిల్లా యడ్లపల్లి వారిచే కొద్ది వాక్య భేధములతో తెలుగు లిపి యందు ప్రవర సూత్రసహితముగా **11** ప్రశ్నలు ప్రకటింపబడినవి.

4. క్రీ. శ. **1960**లో గుంటూరు జిల్లా పొన్నూరు లోని విఖనస గ్రంధమండలి వారు సప్తమ ప్రశ్నాంతము అష్టాదశ కల్ప సూత్ర సమీక్ష" పరంపరలోసమీక్షావ్యాస రూపకముగా ఆంధ్రమున ప్రకటించిరి.

5. క్రీ. శ. **1967** లో శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు శ్రీ శ్రీనివాస మఖి వేదాన్త దేశిక విరచిత "శ్రీ సూత్ర తాత్పర్య చింతామణి" అను వ్యాఖ్యలో కలిపి నాగరలిపిలో **10** ప్రశ్నలు ప్రకటించిరి.

6. క్రీ. శ. **1973** లో కృష్ణా జిల్లా ఉయ్యూరు శ్రీ కృష్ణవేణీ గ్రందమాల వారు శ్రౌత సూత్రమును సప్తమ ప్రశ్నాంతము (వైఖానస కల్పసూత్రమందు **12** నుండి **18** ప్రశ్నాంతం) తెలుగు లిపిలో ప్రకటించిరి.

7. 1984 లో శ్రీ వైఖానస మహా మండలి విజయవాడ ప్రాంతీయ శాఖ వారి ఆధ్వర్యమున శ్రీ నృసింహ వాజిపేయయాజి కృత భాష్య సహిత సూత్రము తెలుగు లిపిలో అచ్చగుచున్నది.

శ్రౌత సూత్రములోని 14వప్రశ్నయు 15వ ప్రశ్న యందు కొంత భాగమునకు శ్రీనివాస దీక్షితుల వారి వ్యాఖ్యలో నున్న ప్రతియొదటిమద్రాసు ఓరియంటల్ లైబ్రరీ యందున్నట్లుగా శ్రీ పండిత విలియం కెలాండ్ వారు పీఠికలో వ్రాసిరి. దానిని కూడా సంపా దించి ప్రకటింపవలసిన బాధ్యత స్వశాఖీయులందరిపై నున్నది. భగ వానుని కృప వలన అదియు అనతి కాలములోనే వెలుగు చూడగలదని ఆశించుచున్నాను.

With best compliments from :

Phones : Office : 75929, Res ; 73479

M/s. Kanyaka Parameswari
Flour Mill & Co.,

Distributors for :

Glaxo - Pfizer - Eskaylabs - I.D.P.L.
Micro Labs (Vet. Products)

Dealers in :

Poultry Feed Ingredients & Poultry Medicines
11-59-23, Jumma Masjid Street,
VIJAYAWADA-520 001.

With best compliments from :

RATAN DISTRIBUTORS

12, Errabalu Chetty Street, Second Floor,
MADRAS - 600 001.

Authorised Distributors for Usha Capacitors

With best compliments from :

M/s. SRI BALA & Co.

GLASS & PLAYWOOD MERCHANTS,
24, Devaraja Mudali Street,
MADRAS - 600 003.

With best compliments from :

M/s. TAMILNAD CARTONS

L, 16, SIDCO ESTATE
Kodungaiyur, MADRAS-51.
Mfs. : Corrugated Boxes Cartons

With best compliments from :

SREE LAKSHMI TRADERS

HARDWARE MERCHANTS
10, Venkatachalamudai Street,
MADRAS - 600 003.

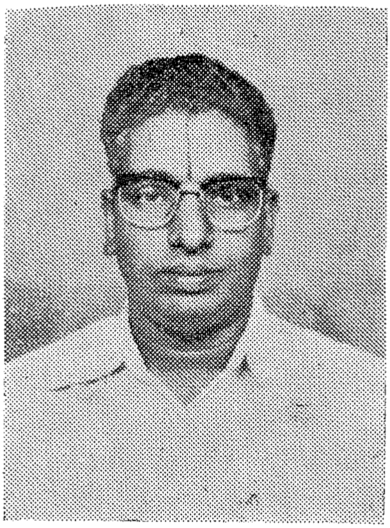

కార్యదర్శి నివేదిక

డి. విఖనసాచార్యులు

శ్రౌతస్మార్తాదికం కర్మనిఖిలం యేన
సూత్రితమ్
తస్మై సమస్తవేదార్థ విదే విఖనసే నమః

వేదాంత నిలయ శ్రీమాన్ కల్యాణగుణ
సాగరః
భక్తప్రియో జగన్నాధః శ్రీనివాసోఽస్తు
మేహృది"

శ్రీవైఖానస దివ్యసిద్ధాంత వివర్ధినీ సభా రజతోత్సవాలకు విచ్చేసిన సహృదయ సభాసదులందరికీ ముందుగ నా కృతజ్ఞతాపూర్వక నమస్సుమాంజలులు.

రజతోత్సవ సభాధ్యక్ష పీఠాన్ని అలంకరించిన అధ్యక్షులకు, వేదిక నలంకరించిన పండిత ప్రకాండులకు, ఉపన్యాసకులుగా విచ్చేసిన ప్రముఖోపన్యాసక కేసరులకు, సమ్మాన గ్రహీతలకు, శ్రీవైఖానస సభ్యులకు, హితులకు, సన్నిహితులకు, నా హృదయపూర్వక నమస్కారాలు.

మన శ్రీవైఖానసాశ్రమములో జరుగుచున్న శ్రీవైఖానస దివ్యసిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ రజతోత్సవ నివేదికను సర్వసమగ్రంగా మీ ముందుంచడానికి నేను మిక్కిలి సంతోషిస్తూ, నా బాధ్యతను యధాశక్తి నిర్వహిస్తాను.

సహృదయులారా! వైఖానస శాఖీయులారా!

మన వైఖానస శాఖీయులందరి ఆదరాభిమానములతో 1902వ సంవత్సర ప్రాంతంలో ''శ్రీ వైఖానస దివ్యసిద్ధాంత వివర్ధినీ సభం ప్రారంభింపబడినది. శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్త జగన్నాధాచార్యులు గారి అధ్యక్షతన, కీ॥శే॥ శ్రీమాన్ పండిత పార్థసారధి భట్టాచార్యులవారి కార్య దర్శకత్వంలో యీ సభ కొంతకాలం మహోజ్జ్వలంగా నడిచింది. కాని పిదప కొంతకాలం వరకు సభాకార్యక్రమాలు యేలకో నిలిచిపోయినవి. అట్టి తరి పార్థసారధి భట్టాచార్యులవారు తిరిగి యీ సభను పెద్దలైన శ్రీవేదాంతంజగన్నాధాచార్యులు, (అప్పికట్ల)శ్రీమాన్ గంజాం రాఘవాచార్యులు, (ఒంగోలు,) శ్రీమాన్ బృందావనం వేంకటరంగాచార్యులు, (మచిలీపట్నం) శ్రీమాన్ అర్చకం రామాచార్యుల (బెంగుళూరు)వార్ల సహాయ సహకారములతో పునరుజ్జీవింపజేసి 1959 సంవత్సరంలో స్వయం ప్రతిపత్తి గల సంస్థగా దీనిని రిజిష్టరు చేయించి యున్నారు. ఎందరో మహానుభావులు యీ సంస్థ అభ్యున్నతికి కృషి చేసిన వారు కీర్తి శేషులైనారు.

నాటినుండి నేటివరకు అనేక కష్టనష్టముల నోర్చి సభను దిగ్విజయముగ నడుపువారిలో.

1. శ్రీమాన్ వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యులు గారు అప్పికట్ల.

2. శ్రీమాన్ గంజాం రాఘవాచార్యులు గారు ఒంగోలు.

3. శ్రీమాన్ బృందావనం వేంకట రంగాచార్యులు గారు మచిలీపట్నం.

4. శ్రీమాన్ అర్చకం రామాచార్యులు గారు బెంగుళూరు వారు ఉన్నారు. వీరందరికి నా శతసహస్ర ప్రణామాలను సమర్పించు కొంటున్నాను.

శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభకు కొన్ని ఆశయములు, ముఖ్యోద్దేశ్యములు కలవు. వానిని ప్రచారము చేయుట – ఆచరణయందుంచుట – యనునవి దాని లక్ష్యములు.

1. శ్రీవైఖానసాగమ శాస్త్రముల పఠనము – ప్రచారము – వేద – ధర్మశాస్త్రయుతమగు మత సాహిత్యాధ్యయనము – వ్యాప్తి. విశిష్టాద్వైత మత ప్రచారము. దీని ప్రధమ లక్ష్యము.

2. తిరుమల – తిరుపతులలో సత్రముల నిర్మాణము.

3. శ్రీ వైఖానస శాస్త్రసంబంధమగు గ్రంధాలయ నిర్వహణము.

4. వేదములు – ఆగమములు – మతసాహిత్యము మొదలగు విషయములపై పరిశోధనలు చేయించి, వాని ఫలితములను పత్రికలు, గ్రంధములు, కరపత్రముల వంటి వాని ద్వారముగ ప్రపంచమునకు తెలియజెప్పుట.

5. అప్పుడప్పుడు పండిత ప్రకాండులను పిలిపించి మత సాహిత్యములపై ఉపన్యాసములు, చర్చలు, గోష్టులు నిర్వహించుట. యను

పై అంశములను శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీసభ ప్రధానలక్ష్యములుగ నిర్ణయించుకొనినది. పైన పేర్కొన్న లక్ష్యములను, ఉద్దేశ్యములను నెరవేర్చుటకు ముందుగ నొక భవన నిర్మాణము ముఖ్యమైనదిగ మనవారు గుర్తించిరి. మరియు తిరుమలకు వచ్చు మన వైఖానస శాఖీయులకు వసతి కల్పించుటకు, పై సభా కార్యక్రమములు నిర్వహించుటకు తిరుమలలో భవన నిర్మాణ మత్యంతావశ్యక మైనదిగ నిర్ణయింపబడినది. భవన నిర్మాణ కార్య క్రమములో నిధుల సేకరణ నుండి నిర్మాణ కార్య క్రమము వరకు అహోరాత్రములు అకుంఠితదీక్షతో పని చేసి తన ఊహలను కార్యరూపమున చూపి వైఖానసాశ్రమ నిర్మాణమును గావించిన శ్రీ॥ శే॥ పార్థ సారధి భట్టాచార్యులవారికి మనమెంతయో రుణపడి యున్నాము. వైఖానసాశ్రమ నిర్మాణమున కై యితోధికంగా ఆర్ధిక సహాయాన్ని అందించిన వదాన్యు లందరికి యీ సందర్భంలో మా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలుల నర్పిస్తున్నాము.

4-6-1962న వైఖానసాశ్రమ స్థలము సేకరింపబడినది. 9-12-64న ఆశ్రమ భవన నిర్మాణమునకు శంకుస్థాపన గావింపబడి 2-8-69 నాటికి మొదటి అంతస్థులోని 9 గదులు, హాలు, వంట గది పూర్తి గావింపబడ్డాయి. వివాహాది శుభకార్యము లకు తగిన ఒసరులు వొనగూర్చుటకై రెండవ అంతస్థు వేయుటకు 1-4-76న ప్రారంభము చేయబడి 15-3-77 నాటికి పూర్తిగావింపబడినది, ప్రస్తుత మీ భవనము ఖరీదు 3 లక్షల రూపాయలకు మించియున్నది. క్రింది అంతస్థులోని 3 గదులకు పై అంతస్థులోని 1 గదికి వైఖానసులు విరాళములో సగంగా మిగిలిన వాని కన్నింటికిని వదాన్యులైన యితరులు సమర్పించిన విరాళములే ఆధారమైనవి.

శ్రీవైఖానసాశ్రమములో వైఖానసులకు, దాత లకు, యాత్రికులకు వసతి సౌకర్యము కల్గించుట కేర్పాటు గావింపబడినది. వైఖానసులకు, వదాన్యు

లైన దాతలకు వుచితముగా సౌకర్యము కల్గించబడు చున్నది. తిరుపతిలో కూడ సత్ర నిర్మాణము చేయ సంకల్పించితిమి. రైల్వేస్టేషను సమీపమునందలి స్థలమును కొనుగోలు చేయుటకు తగిన ప్రయత్నములు చేయుచున్నాము. వైఖానసాశ్రమముపై వచ్చు ఆదాయమును జాగ్రత్తగా వినియోగించుచు ప్రస్తుత కార్యవర్గము వారు శాశ్వతనిధి క్రింద ఒక లక్ష రూపాయలు బ్యాంక్‌లో నిల్వచేసి దానిపై వచ్చు వడ్డీలతో యితర కార్యక్రమములు నిర్వహించుటకు తీర్మానించినారు. ఈ కార్యక్రమమంతయు వివర్ధినీ సభా లక్ష్యములలో ఒక అంతర్భాగము మాత్రమే.

1. తిరుపతి, ద్వారకా తిరుమలలోని వైఖాన సాగమ పాఠశాలలలో చదువు విద్యార్థులకు సభవారు ఉచితముగా పాఠ్యగ్రంథముల నిచ్చుచున్నారు. ఇతర ప్రాంతములలోని విద్యార్థులు కూడ యీ సదవ కాశమును వినియోగించుకోవలసినదిగ కోరుచున్నాము. అగమేతర పాఠశాలలో చదువు బీద వైఖానస విద్యార్థులకు కూడ యీ సభవారు సహాయము చేయుచున్నారు.

2. వైఖానసాగమ శాస్త్రాభివృద్ధికై అగ మమును గురుకుల పద్ధతిలో బోధించు ఉపాధ్యాయు లకు గౌరవ వేతనముగ నెలకు రు 100-00 ఇచ్చు నట్లు తీర్మానింపబడినది. దీనికై ఇద్దరు గురువులను నిర్ణయించడమైనది. ఈ కార్యక్రమమును సమీక్షించిన పిదప యీ పథకమును విస్తృతముగ అమలుజరుప గలము. మారుతున్న సమాజాన్ని సామాజిక అవసరాలను దృష్టిలో వుంచుకుని మన సభ వారు కూడా మరిన్ని ప్రోత్సాహవంతమైన వినూత్న కార్యక్రమాలను చేపట్లాలని నిశ్చయిస్తున్నారు. భావి తరాల వారికిది నవోదయం కాగలదని ఆశిస్తున్నాను.

1. మన యువతరానికి వైఖానసాగమ శాస్త్రాలు-వాటి ప్రాశస్త్యం గూర్చి తెలియజెప్ప డానికి అవసరమైన సాహిత్యాన్ని అందించవలసిన తరుణమాసన్నమైంది. అందుచే వైఖానస శాస్త్ర ప్రాశస్త్యాన్ని గూర్చి యితఃపూర్వమే పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారు వివిధ పత్రికలలో వ్రాసిన వ్యాసా లను సేకరించి మరల వానినన్నిటిని శ్రీమాన్ డి. శ్రీధరబాబు (సంపాదకత్వంలో, పర్యవేక్షణలో) పునర్ముద్రణ గావించడం జరుగుతోంది. ప్రథమ సంపుటం సర్వాంగ సుందరంగా తయారు చేయబడి వెలుగు చూడటానికి సిద్ధంగా వుంది. ఈ గ్రంథం లోని అంశాలు మన యువతరం వారికి ఎంతగానో ఉపకరిస్తాయని ఆశిస్తున్నాం. అలాగే ద్వితీయ సంపుటం గూడ త్వరలోనే వెలుగు చూడగలదని ఆశిద్దాం.

2. మనలో చాల మంది పండితులు నివురు గప్పిన నిప్పు వలె మినుకు మినుకు మనుచున్నారు. వారిని గురించి యీ తరం వారికెంత మాత్రము అవ గాహన లేదు. అందుచే వారి వారి జీవిత చరిత్రలతో గూడిన వ్యాసాలను రజతోత్సవ సంచికలో ప్రచు రిస్తున్నాం. మరియు వారి స్వరముతో కూడిన ప్రసం గాలను భావితరాలవారికందించాలని ప్రయత్నిస్తున్నాం.

3. ఈనాడు యాంత్రిక యుగంలో జీవిస్తున్న మన వైఖానస శాఖీయులకు కర్మాభిలాష మిక్కు టముగా నున్నను దానిని తీర్చగల్గిన నేర్పగల్గిన పండితులు లభ్యం కాక బాధ పడుచున్న వారికి ఉపక రించాలనే సదభిప్రాయంతో పెద్దలైన పండితుల సహకారంతో "సంధ్యావందనం, యజ్ఞోపవీతధారణ, గృహ దేవతార్చన" వంటి నిత్యావసర కర్మ విధా నాలను క్యాసెట్లలో రికార్డు చేయించి అందించడానికి సభ సంకల్పించుకుంది. ఈ క్యాసెట్టులు పట్టణాలలో నున్న ఉద్యోగస్థులకు ఉపయోగ పడగలవని ఆశిస్తున్నాం.

4. మన వైఖానస శాఖకు మూలపురుషుడైన 'శ్రీ విఖనస మహర్షి' చాయా చిత్రములను వర్ణ చిత్రములలో వేయించి రాబోవు విఖనస జయంతి నాటికి యీ కాలెండర్లను విడుదల చేయాలని కార్య వర్గము తీర్మానించినది'

5. మన వైఖానసాగమ శాస్త్ర గ్రంథములపై పలువురు పాశ్చాత్య పండితులు పరిశోధనలు చేయు చున్నారు. వారి వారి పధశోధనా సారాంశములను ఫలితార్ధములను మన శాఖీయులకు, నిరంతరము తెలియజెప్పుటకై మనకొక ప్రచార సాధనమైన పత్రిక అవశ్యకమై యున్నది. అట్టి పత్రికను నెల కొల్పి భావి తరముల వారికి మన సంస్కృతీ సంప్ర దాయములను గూర్చి భోధింపవలసి యున్నది.దానికై తగిన కృషిని చేయుటకు కార్య వర్గము సంసిద్ధముగా నున్నది.

6 మన వైఖానస సారస్వతమును గూర్చి తెలియజెప్పుటకై కొన్ని గ్రంథములను వ్రాయించి వానిని యువతరం వారికి అందించుటకు కృషి చేయు చున్నాము.

7. వైఖానసాశ్రమంలో సర్వాంగ సుందర మైన గ్రంథాలయాన్నొక దానిని స్థాపించవలసి యున్నది. దేశము లోని మారుమూల ప్రాంతాలలో వున్న పండితుల వద్ద అమూల్యమైన గ్రంథాలు- తాళపత్ర గ్రంథాలు ఉన్నాయి. కాని వాటినన్నింటిని ఒక చోట చేర్చి కూర్చినచో ఆ గ్రంథ సముదాయం పరిశోధకుల కెంతగానో ఉపకరిస్తుంది. కీ॥ శే॥ పార్ధ సారధి భట్టాచార్యుల వారు యీ విషయంలో విశేషమైన కృషి చేసి కొన్ని గ్రంథాలను టి. టి. డి. తరపున ముద్రించారు. వైఖానస భగవచ్ఛాస గ్రంథ మాల నల్లూరు వారు, ఈగావారి పాలెం వారు మన వైఖానస గ్రంథలను ముద్రించి ఎంతో మేలుచేశారు. వారు గావించిన సేవలకు హృదయపూర్వకధన్యవాదా లర్పిస్తున్నాం. అముద్రిత గ్రంథములింకను ఎన్నియో యున్నవి. అట్టి వాటిలో మన విఖనస సూత్రమునకు భాష్యమైన శ్రీనృసింహ వాజపేయ యాజీయమొకటి. దీనిని శ్రీ వైఖానస మహా మండలి విజయవాడ వారు ముద్రించుచున్నారు. దానికై యీ సభ వారు రు· 3,000/- విరాళముగ నొసంగినారు.

8. రజతోత్సవ సభల యందు విశిష్ట సంచిక నొకదానిని ఆవిష్కరించుచున్నాము. దీనిలో ప్రముఖు లైన పండితుల వ్యాసములను ప్రచురించుచున్నాము. ఇవి రాబోవు తరములవారికిఉత్తేజమునందించగలవని ఆశిస్తున్నాను.

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ రజతోత్సవములు జరుపుటకు సహకరించిన అందరికీ నా శత సహస్ర వందనములు.

మంగళం మహత్

తిరుమల,
6-5-84

దీవి విఖనసాచార్యులు,
కార్యదర్శి

భృగుమరీచి అత్రి కశ్యప మహర్షుల జీవిత సంగ్రహము వారిచే రచియింపబడిన గ్రంథములు

శ్రీమాన్ వేదాంతం కేశవాచార్యులు,

లబ్బీపేట, విజయవాడ.

శ్లో॥ భృగుః క్రతురహం దక్షః పులస్త్యోత్రిశ్చ కశ్యపః
వసిష్ఠో పులహశ్చేతి నవస్వాయంభువాద్విజాః
వైఖానసీం మహా శాఖాం యశ్శాన్మునివరాస్త్వియే
అధిజగ్ముహిన్ భృగ్వాద్యావైఖానసముశంత్యముం

అను మరీచి మహర్షి వాక్యము వలన బ్రహ్మ మానస పుత్రులుగా నవబ్రహ్మలుగా మహర్షి మండల సార్వభౌములుగా ధర్మ శాస్త్ర ప్రయోక్తలుగా అవి భక్త వేదరాశ్యధ్యయన శ్రేష్టులుగా విరాజిల్లిన మహా మహులు ఈ మహర్షి చతుష్టయము. ఇంకను సప్త చిత్ర ఖండినః అను అన్వర్థ నామధేయులై సప్తర్షి మండలమున ప్రకాశమానులై అహింసా పూర్వక మైన మహా యజ్ఞ నిర్వాహకులై, నిరంతర భగవ ద్యజన మానసులై దిగంత వ్యాప్త యశో విరా జితులైన వారు కూడా. వీరి చరిత్ర తెనుగున వ్రాయ నాదేశించి నందున తెనుగుననే వ్రాయుదును.

పురాచతుర్ముఖాదేశాత్ చత్వారోమునయోఽమలాః
ప్రణీయ వైష్ణవం శాస్త్రం భూమాపభ్యర్చయన్ నృపః

గురూపదేశముచే భిన్న భిన్న స్థలములయందు మహా క్షేత్రముల యందు, ఆవిర్భావ ప్రాదుర్భావ ములగు స్థానకాసీనశయన మూర్తులను, యోగ భోగ వీర విరహ భేదములతో స్థాపించి ఇందు స్వయం వ్యక్త దివ్య ఆర్ష మానుష స్థలముల విశేషముల విశదీకరించి ఉపన్యసింపబడినది. వ్యాస సంపుటములే ఈ గ్రంధములు. గానిచో ప్రతి గ్రంథమందును చర్విత చర్వణము పొసగదు. అక్కడక్కడ విశే షములు గాన వచ్చుచున్నవి. మహర్షి మండలము లనేకములు. స్థలము లనేకములు. గనుకనే ఉపన్యాస సంపుటములుగా భావించవచ్చు. సాంకర్య దోషము లేని ఈ మహర్షి చతుష్టయ విషయములు ఆచంద్ర తారార్కముగా ప్రకాశించు గాత.

భృగు మహర్షి

భృగు మహర్షి బ్రహ్మ హృదయము నుండి జన్మించిన పరమ పూజ్యుడు. నవ బ్రహ్మలలో నొకడు, చ్యవదశుక్ర జమదగ్ని దధీచ్యాది మహర్షి వర్యులగన్న భృగు వంశమున కీతడు మూల పురుషుడు గోత్రకర్త. దేవహూతీకర్ధమప్రజాపతుల సప్తమ సంతానమైన ఖ్యాతిని ధర్మపత్నిగాస్వీకరించి యామె భక్తి శుశ్రూషలకు మెచ్చి యామె యందు ధాత, విధాత యను ఇరువుర కుమారులను శ్రీ యను భగవత్పరాయణ యగు కన్యను సంతానముగా బడసి నాడు. మరియు ఉశన యనునామెను వివాహమాడి యామె యందు ఉశనసుడను వానిని కనెను. తర్వాత పులోమ యను కన్యను వివాహమాడి యామె యందు చ్యవన మహర్షిని సుతునిగా బడసెను. ఒకప్పుడు పులోమను పులోముడను రాక్షసుడు కామించి, భృగు మహర్షి స్నానార్థమై వెడలిన సమయమున అగ్ని

హోత్రముల గృహమును కాపాడు పులోమను అగ్ని హోత్రుని వలన నిజమైన పులోమ యీమెయేయని తెలుసుకొని వరాహ రూపమున నెత్తికొనిపోవుచుండ యీమె గర్భస్థుడగు చ్యవముని వలన పులోముడు భస్మమై పోయెను. అంత పులోమ భర్తను వీక్షించి ఈ అగ్ని హోత్రుని కారణముగానేనపహరింప బడితినినని చెప్పి వాపోయెను. అంత భృగువు అగ్ని హోత్రుని వీక్షించి సర్వ భక్షుడవు కమ్మనిశపించెను. అగ్ని భృగు మహర్షిని చూచి నేనసత్య దోషమునకు వెరచి అట్లు చెప్పితిని. అది యెరింగియు నన్ను శపించితివి అని తన్ను శపించినందులకు తన రూపమును, తేజస్సును ఉపసంహరించుకొనసంకల్పించెను

ఈ లోకోపద్రవమును నివారింప బ్రహ్మాదులరుదెంచి భృగుని సమాధానపరచి భృగునను జ్ఞగైకొనిఅగ్నికి సర్వభక్షక దోషము లేకుండునట్లును సర్వజన పూజ్యత కలుగునట్లును అనుగ్రహించి వెడలిపోయిరి

ఒకప్పుడు దేవదానవులు పరస్పర జిగీషతో ఘోర యుద్ధ మొనర్చు వేళ దానవులు దేవతలకు నోడి భృగు పత్నియగు ఉశనను శరణువేడ యామె తన తపశ్శక్తితో దేవతల నింద్రాదులతో సహ స్తంభింప చేసెను. ఆ వార్త విని విష్ణువు చక్రాయుధముతో భృగు పత్నిని సంహరించెను. భృగువు యీ వార్త విని శ్రీ మహా విష్ణువును భూ లోకమున సామాన్య మానవునిగా జన్మించి జనన మరణాదుల నొంధుదువు గాక! యని శపించెను. తర్వాత పశ్చాత్తాప తప్తుడై త్రిలోకాధినేత యగు విషువును శరణాగతినొంది, పుడమపై నీ జన్మలు శిష్ట రక్షణ దుష్ట శిక్షణలకు పరిమితమై అవతార ప్రయోజనముల వలన ఖండ యశో విరాజితుడవు కాగలవని ప్రార్థించి మంత్ర జలముల చల్లి తన భార్యను తిరిగి బ్రతికించుకొనెను. సరస్వతీ నదీ తీరమున సమస్త మహర్షులు యజ్ఞ మొనర్చుచుండ యీ యజ్ఞ ఫలప్రదాత యెవ్వరు త్రిమూర్తులలో నెవ్వరిని గురించి యీ యజ్ఞ మొనర్చుచున్నారని నారదుడు ప్రశ్నింప నిరుత్తరులై త్రిమూర్తులలో నెవ్వరు దీనికర్హులో తెలుసుకొని రమ్మని తనను పెద్ద యొనర్చి పంప సత్యలోక కైలాసముల కేగి రజస్తమోగుణ యుతులగు చతు ర్ముఖ శంకరుల వెక్కగొనక శ్రీ వైకుంఠమేగి శేషశయనుడైన నా పరంధాము వక్ష స్థలమున తన్నెను. అప్పాద తాడనమున కెంత మాత్రము బాధ పడక సత్వ గుణ ప్రధానుడగు శ్రీమన్నారా యణుడు మహర్షికి ఎన్నియోసపర్యలొనర్చిక్షమింప వేడ పరమాశ్చర్య భరితుడై సిగ్గుపడి తన్నుక్షమించ తిరుగ ప్రార్థించి యజ్ఞవాటము చేరి ముని మండల మునకు శుద్ధ సత్వ ప్రధానుడగు శ్రీ మహా విష్ణువు తప్ప వేరెవ్వరికిందు సర్హత లేదనియు యజ్ఞ సంరక్షుడు, యజ్ఞ భోక్త, యజ్ఞ ఫల ప్రధాతయు నాతడే యనియు నొక్కి వక్కాణించెను. భృగు మహర్షి జ్యోతిశ్శాస్త్రమును భృగు సూత్రములను పేర రచించి నవగ్రహగతుల ఫలములనెంతయో విశదీక రించెను. స్మృతి కర్తయై ధర్మ నిర్ణయము చేయవలసి యున్నచో దివ్యదృష్టి ప్రదానముగా నుండవలెనని నిర్ణయించెను. వీరు బ్రహ్మ మానస పుత్రులనిలోగడ విన్నవించితిని. మొట్టమొదటి యామానసికబ్రహ్మయే విఖనస మునీంద్రులు. అక్కారణమున అఖిలాండ కోటి బ్రహ్మాండ నాయకులను శ్రీమన్నారాయణుని అర్చా వైభవమును ప్రపంచ వ్యాప్తి నొనరింప బద్ధ కంకణులై గురూపదేశము శిరసా వహించి

> ఖిలం ఖిలాదికారంచ పురాధికరణం తధా
> వాసాధికరణంచైవ హ్యర్చాధి కరణం తధా
> మాసాధికరణంచైవ క్రియాధికరణంహ్యయం
> నిరుక్తంచ ప్రకీర్ణంచ యజ్ఞాదికరణం తధా
> భృగుణాచ చతుష్షష్టిసహస్రంసముదాహృత

అనునట్లు ౬౪౦౦౦ వేలు

గ్రంధమును రచించి ఆలయ ప్రాకార గోపుర విమాన మండప నిర్మాణ భేధముల నెన్నో విస్పష్టత నొనర్చి భూ పరీక్షాది ప్రతిష్టాంత విధులను బ్రహ్మో త్సవ విశేషములను స్నపన విశేషములను ప్రాయ

శ్చిత్తాది విధులను తెలిపి అమూర్త సమూర్తారాధనల దిగంత వ్యాప్తినొనర్చి ధృవ ధృవార్చా భేధముల తెలిపి అర్చా వైభవమును ప్రచారమొనర్చి యశో విరాజితులైరి.

గంగాయా దక్షిణే తీరే సిమ్ని తస్యాస్తికేఽపిచ
తత్పంధౌ శుచిషణ్ణామా భృగుణాస్థాపితో హరిః
శుభ క్షేత్రే భృగుర్మునిః అనుట వల్ల తాను స్వయముగా
విష్ణ్వారాధన మొనర్చి మహర్షి లోకమునకు మార్గదర్శకులైరి

మరీచి మహర్షి

మరీచి మహర్షియు బ్రహ్మ మానస సంజాతుడే అయోనిజుడై ప్రజాపతులలో గణనీయుడై సప్తర్షి లోకమున కూడావిరాజిల్లుచున్నమహనీయుడు ఈయన దేవహూతీ కర్ధమ ప్రజాపతుల ప్రధమ కుమార్తెయైన కళ యను నామాంతరము గల సంభూతిని వివాహమాడెను. పరమ పతివ్రతాతిలకమై యొప్పారు నామె యందు తన కంటె మించిన సద్గుణ రాశియు మహా తపస్వియునగు కశ్యపుడను కుమారుని కనెను. తర్వాత సంపూర్ణ చంద్ర బింబము వలె సర్వ కళా పరిపూర్ణయగు పూర్ణిమను కుమార్తెగా బడసెను. మరీచి మహర్షి మహా జ్ఞాని, వేద వేదాంత పారగుడు, స్మృతి కర్త. వీరున్నూ శ్రీమద్వైఖనస మునీంద్రుని ముఖ్య శిష్యులలో నొకరు. శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రప్రణీతలలోగణనీయులు.యావత్ప్రపంచ వ్యాప్తిగా విష్ణ్వర్చా ప్రాశస్త్యమును ప్రచార మొనర్చుటలో భృగ్వాదుల వలెదిగంతయశో విరాజితులైన పూజనీయులు.

జయానందంచ సంజ్ఞానంవీరంచవిజయంతథా
విజితం విమలం కల్పం మయైవం సంహితాష్టకం
చతురశీతి సాహస్రం లక్షో పరికృతం తథా

అని ౧౮౪౦౦౦ వేలు గ్రంథమును వ్రాసినట్లు తామే తెలిపిరి. అయితే విమానార్చన కల్పము గద్య భాగముగ కనుపించుచున్నది. పటల మరీచి గాక శ్లోక మరీచియను గ్రంథమున్నటుల పెద్దలు చెప్పుచున్నారు. అది ఎట్లున్నను వీరు కూడా ఆలయ ప్రాకార గోపుర మండప విమాన నిర్మాణముల శిల్ప శాస్త్ర మర్యాదల మొక్క వోనిరీతిని చక్కగా విశదీకరించిరి. ప్రతిష్ఠా బ్రహ్మోత్సవ స్నపన ప్రాయశ్చిత్తాది విధులలో అనితర సులభమైన సౌకర్యమేర్పరచుటలో సిద్ధహస్తులై విలసిల్లిరి. శ్రీవిఖనసాచార్యుల వారి యాదేశానుసారం

మరీచిర్మందరే విష్ణుం అర్చయామాస కేశవం

అనినట్లు భగవదర్చా విధిని స్వయముగ నాచరించి తదితర అర్చక లోకమునకు మార్గదర్శకులైరి.

అత్రి మహర్షి

అత్రిమహర్షి బ్రహ్మనేత్రముల నుండి జన్మించిరి. వీరున్నూ అయోనిజులే. వీరు తండ్రి యాదేశము నొంది మహాతపస్వియై యుండ వారి నేత్రద్వయము నుండి యొక దివ్యతేజ ముద్భవించెను. ఆ తేజస్సును దశదిశలు కూడా భరింపలేక నిర్భరమైన నద్దానిని వెడలగ్రక్క నా తేజస్సు సముద్రమున బడెను. అంత చతుర్ముఖుడు యా ప్రదేశమునకు వచ్చి యా తేజస్సును తాను ధరించి తేజస్సునకు పురుష రూప మొసంగి దీని ప్రయోజనము అత్రి వివాహానంతరము సిద్ధించగలదని చెప్పి అంతర్హితుడయ్యెను. కొంత కాలమునకు అత్రియు దేవహూతీకర్దమ ప్రజాపతుల ద్వితీయ పుత్రిక ననసూయనుద్వాహమాడెను. మహా పతివ్రతా శిరోమణి యగు నామె సపర్యల నెంతయో తృప్తినొంది మహర్షి లోకమున తలమానికమై దిగంత యశో విరాజితుడయ్యెను. అయ్యవసరమున త్రిమూర్తులు స్వభార్యాప్రేరితులై అత్ర్యాశ్రమమునకేతెంచి పాతివ్రత్య పరీక్షితులై నామె నవమానింప

బోయి తామవమానితులై ఆమెకు శిశువులై లాలింపబడుచు నుయ్యెలల నూగుచుండ గర్వముడిగిన గౌరీ లక్ష్మీ సరస్వతులక్కడకేతెంచి భర్తృ భిక్షవేడ వారి ప్రార్థన నాలకించి వారి భర్తల వారికొసంగెను. అప్పుడా మహాపతివ్రత మాహాత్మ్యమునకు ముగ్ధులై మెచ్చుకొనుచు తమ తమ యంశల పుత్రులుగా నుద్భవించెదమని వరములొసంగి వారి వారి లోకములకు వెడలిపోయిరి. కౌశికుడను విప్రునికి సుమతి యను భార్య కలదు. ఆమెయు మహాపతివ్రతయే కుష్ఠువ్యాధి పీడితుడయ్యు తన కామవాంఛ తీర్చుకొనుటకు వేశ్యాగృహమునకు గొని పొమ్మని భార్యనాదేశించెను. అందులకు కియ్యకొని భర్తను గంపలో కూర్చుండచేసి భయ భక్తులచే చీకటి మార్గమున వేశ్యాగృహమునకు గొని పోవుచుండ మార్గమధ్యమున మాండేయ మహర్షి శూలారోపణ చేయబడి యుండుట నెరుంగక నమ్మహర్షిని తగులునట్లు నడచెను. దాని వలన ద్విగుణీకృతమైన బాధతో కోపపరవశుడై నన్ను తగిలినవాడు సూర్యోదయము కాగానే మరణించుగాక యని శపించెను. అవ్వాక్యమువిని సుమతి సూర్యోదయము కాకుండుగాక యని ప్రతిశాపమిచ్చెను. ఈ జగదుపద్రవము తప్పింప దేవతలకు సాధ్యపడక అనసూయాదేవి నాశ్రయించిరి. అనసూయాదేవియు సుమతికి నచ్చజెప్పి సూర్యోదయమగునట్లు శాపము మరల్చుమనెను. ఆమెయందలి విశ్వాసముతో సుమతి సూర్యోదయమగుగాక యనెను. అప్పుడు కౌశికుడు మరణింప తన పాతివ్రత్య మహిమతో పునరుజ్జీవింపచేసి వజ్ర శరీరుని చేసి ధర్మమార్గముగ చరించుమని మందలించి పంపి లోక కల్యాణమొనగూర్చెను—

కాలక్రమమున అత్రి మహర్షి యొనర్చు తపస్సునకు మెచ్చి బ్రహ్మ పూర్వము తన యొద్ద నుంచుకొన్న దివ్య తేజమును రెండుగా విభజించి అందొక భాగమున యా దంపతుల గర్భమున తన యంశచే చంద్రుడుగా నుద్భవించెను. శ్రీమహావిష్ణువు కూడా తన యంశగా దత్తాత్రేయ మూర్తిగా జన్మించెను. ఈశ్వరుడు తనయంశగా దుర్వాసమహర్షియై జన్మించెను లోకోత్తర పురుషులగు త్రిమూర్తులు తమ గర్భమందు జన్మించినందులకా దంపతులు సంతోషముతో నోలలాడిరి. అతర్వాత అత్రిమహర్షి శ్రీమన్నారాయణుని యపరావతారమైన పృధుచక్రవర్తి కడకేగి యజ్ఞాశ్వరక్షణలో నెంతయో సహాయమొనర్చి చక్రవర్తిచే నొసంగబడిన ధనకనకవస్తు వాహనాదులగొని తెచ్చి పుత్రులకిచ్చి వానప్రస్థాశ్రమము స్వీకరించెను శ్రీరామావతార కాలమున తన యాశ్రమమున కేతెంచిన శ్రీసీతారామలక్ష్మణుల నెంతయో భక్తి పూజించి వారి మన్ననలకు పాత్రుడయ్యెను. మహర్షి మండల మొకనాడు అత్ర్యాశ్రమమున కేగి సాష్టాంగ ప్రణామములొనర్చి, మహాత్మా నీవు విశ్వవిదుడవు విశ్వహితుడవు ఋషిశ్రేష్ఠుడవు నీవెరుంగని ధర్మమేదియు లేదుగాన మా సంశయముల దీర్పుమని వేడ; వారల హృద్గతాభిప్రాయమెరింగి ఉత్తమ దైవము శ్రీమన్నారాయణుడే యనియు పరంధాముడు పరంజ్యోతి సర్వకారణ కారణుడు ఆద్యంతరహితుడతడే యనియు అతని నర్చించుటే లోకకల్యాణమని పరమధర్మమని నిరూపించుచు శ్రీవైఖానస మతము ననుసరించిచేయు అర్చనయే మహోత్తమనియు వక్కాణించి —

> పూర్వతంత్రాహ్వయంచైవ విష్ణుతంత్రమతః
> పరం
> ఉత్తరాఖ్యం మహాతంత్రం ప్రోక్తం తంత్ర
> చతుష్టయం
> అష్టాశీతి సహస్రంతు గ్రంధానామత్రిణాతథా—
> అనినట్లు

ఎనుబది ఎనిమిది వేల గ్రంధమును రచించి సహచర మహర్షుల వలె తానును ఆదేశాద్బ్రహ్మణోవిష్ణుం శ్రీనివాసేఽత్రిరర్చయేత్ అని మరీచి చెప్పినట్లు తిరుమల శ్రీ శ్రీనివాస పాదారవిందముల నెంతయో

భక్తి ప్రపత్తుల నర్పించి దైవికమగు సర్వశాస్త్రమును విశ్వవ్యాప్తి కొరకు రచించితిమని వచించెను.

సమూర్తయ జనమనుపేర అత్రి సంహిత విశ్వ విఖ్యాతి చూరగొన్నది.

ఈయన గోత్రకర్త స్మృతికర్త గూడా. లఘ్వత్రి స్మృతి వృద్ధాత్రేయ స్మృతి యను పేర స్మృతి గ్రంధిములు కలవు.

భరద్వాజాగిరస వాలఖిల్యాది మహర్షి మండలమున ఆయుర్వేదము గురించి అత్యంత ప్రాధాన్యమైన చర్చలొనరించి శరీరమాద్యంఖలు ధర్మసాధనమను వాక్యమును పాప్రామాణికముగా గైకొని ఆత్రేయ సంహిత అను ఆయుర్వేద గ్రంధమును రచించి అగ్నివేశ్యాది శిష్యుల కుపదేశించిరి.

కశ్యప మహర్షి

కశ్యప మహర్షి కూడా అయోనిజులుగా నవ స్వాయంభువులలో నొకరుగా విలసిల్లిన మహనీయులు వీరున్నూ లోక కల్యాణము కొరకు గృహస్థాశ్రమ స్వీకారమొనర్చి సత్సంతానము బడసిరని మాత్రము తెలియుచున్నది. వీరి ధర్మపత్ని నామధేయముగాని సంతానమెందరైనది స్త్రీ పురుష భేదముగాని తెలియలేదు. అయినను మహాజ్ఞాని సర్వశాస్త్ర పారంగతుడు మహర్షి మండలమున జాతిరత్నము వలె ప్రకాశించిన మహాతపస్వి వాస్తుశాస్త్ర సర్వస్వమాపోశనముపట్టినిదిట్టవేదములువేదాంగములువీరికి కరతలామలకములు భృగ్వత్రిమరీచిమహర్షులవలెభగవత్ప్రతిష్ఠార్చనాది విషయముల విపులీకరించిన

సత్యకాండం, కర్మకాండం, జ్ఞానకాండాహయంమహత్

చతుష్షష్ఠి సహీసృంతు గ్రంధంప్రోవాచ కాశ్యపః

అష్టావింశతి సాహస్రం కాశ్యపేనాధి కం కృతమ్ - అని

మరీచి మహర్షియే తెలిపియున్నారు ౬౨౦౦౦ వేల గ్రంధమును కశ్యప మహర్షి రంచిచినట్లు మనకు విస్పష్టమగుచున్నది. శ్రీమద్విఖనో మునీంద్రుల యాదేశముచే వీరున్నూ విష్ణ్వధిష్ఠానమను క్షేత్రమున భగవదాలయాదుల నిర్మాణమొనరింపచేసి స్వయముగా భగవదారాధనమొనర్చి లోకకల్యాణ మొనగూర్చిరని కశ్యపోవిష్ణ్వధిష్టానే? అను వాక్యము వలన తెలియుచున్నది. వీరునల్వురు కారణజన్ములు భగవదర్చనా పాశస్త్యమును యావత్ప్రపంచమునకు వ్యాప్తి నొనర్చిన కీర్తి వీరికే లభించినది. శ్రీవైఖానస కల్ప సూత్రములో సూత్రప్రాయముగా శ్రీవిఖననో మునీంద్రులు చెప్పిన భగవత్ప్రతిష్ఠార్చనా విధిని చాతుర్లక్షప్రమాణమగా విస్తరించినట్లు (ఋషిగా విఖనసాసూత్రే సమాసేనోక్తం తదహామశేషేణ సమంత్రకం సప్రయోగం క్రమేణ విస్తరతో వక్ష్యమ అను వాక్యము ప్రామాణికమగుచున్నది. చరితక్రియాజ్ఞాన యోగమార్గములను నాల్గు విధములను, గంభీరసాగరము నుండి యాణిముత్యముల వెలువరించినట్లు ప్రపచించుట వీరికే చెల్లినది. అవిభక్త వేదరాశి నుండి మత్ర ప్రశ్నముల నుద్ధరించి శారీరక దైవిక క్రియాకలాపముల సప్రయోగముగ మెరిగించి శ్రౌతమున గూడా విద్యుక్త క్రియల విస్తరించి సూత్రకర్తయై శ్రీమన్నారాయణ పాద పద్మారాధకులైన శ్రీవిఖనోమునీంద్రులకు, భగవచ్ఛాస్త్రమును సప్రయోగముగా సరహస్యముగా విస్తృతిమొనర్చిన భృగ్వత్రి మరీచి కశ్యప మహర్షులకున్నూ ప్రణతి శత సహస్రములర్పించుచూ నా యీ రచనను సమర్పించు కొనుచున్నాను.

అగమికప్రవర, పండిత, వేదాంతం కేశవాచార్యులు- వేంకటేశ్వరపురం శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వార్ల దేవస్థానం విజయవాడ-10.

ఆలయములు - అర్చక సమస్యలు

వైఖానస సంఘములు

శ్రీ టి. రామాచార్యులు
ఆర్గనైజింగ్ సెక్రెటరి,
ఆంధ్రప్రదేశ్ అర్చక కాంగ్రెస్ (రిజిష్టర్డ్),
కేంద్రం - తెనాలి.

ప్రాచీనకాలము నుండి భారతావని యంతట దేవాలయములు ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానసంపదకు ప్రధాన కేంద్రములై విలసిల్లుటయే గాక మన శిల్ప, చిత్ర, గాన, నృత్య, వాద్య, కళాసంపదలు ఈ యాలయ ప్రాంగణములలోనే పెంపొందినవి. మన దేశంలో విభిన్న భాషలకు చెందిన పలుప్రాంతము లున్నప్పటికిని యట్టి విభిన్నత్వంతో ఏకత్వాన్ని సాధించుచు స్వదేశ సమైక్యతకు చిహ్నంగా ఈ దేవాలయ వ్యవస్థ అలరారుచున్నది. భారతీయ సంస్కృతీ పరంపరలకు మూలాధారమైన యిట్టి దేవాలయవ్యవస్థ శాశ్వతంగా కొనసాగటానికి ప్రాచీనకాలంలో ఎందరెందరో మహానుభావులు, మాన్యులైన అర్చక స్వాములు మొదలైనవారికి భూములు దానమొసంగిరి. మాన్యులకు ఇచ్చిన యీ భూములు మాన్యములుగ వ్యవహరింపబడుచుండెవి. ఈ భూములపై పన్నులు లేనందున మహమ్మదీయుల పాలనా కాలము నుండి యీ మాన్యములు యీనాములుగ గూడ పిలువ బడుచున్నవి. ఆంధ్ర పాండ్య, చోళ, చాళుక్య, ఆదిగాగల మహారాజులు జమీందారులు భక్తులు వివిధ వృత్తుల వారికి ఈ మాన్యములు దాన మొసంగిరి. పూర్వము ఈ దేవాలయ వ్యవస్థకు అరువది యేడు రకముల యీనాములు గలవని విశదమగుచున్నది. వీనిలో ముఖ్యమైనవి ఆలయములలో వంశ పరంపరా నిత్య పూజాది కార్యక్రమములు నిర్వహించుటకు అర్చకులకు నొసంగబడినట్టివి. అట్లే ఆలయముల నిర్వహణమునకు, శిల్పులకు, తాపీ పనివారికి, నాయీ బ్రాహ్మణులకు, దేవదాసీలకు, వడ్రంగము వారికి రజకులకు, స్వస్తి వాచకులకు, పూలతోటల నిర్వహించు తోటమాలీలకు మున్నగు పలు వృత్తుల వారికి కూడ యీనాము భూముల నిచ్చి యుండిరి.

కాని నేడు పరిశీలించినచో నీ యరువది యేడు రకముల యీనాం దారులలో ఒక్క అర్చకులు మినహా మిగిలిన యరువది యారు రకముల వారును ఆలయములలో సర్వీసు చేయేకపోవుటయే గాక ఆయా భూములపై పట్టాలు పొంది విక్రయించు కొనడం కూడ జరిగింది. కాని అర్చకులు మాత్రము అలా చేయక నేటి వరకు ఆలయములలో సర్వీసు చేయుచు అదియే శాశ్వతమని నమ్మికొని అన్యవత్తులలో ప్రవేశింపక వారి జీవన యాత్రను సాగించుచుండిరి. ఇతర యీనాందారులవలె ఆనాడే అర్చకులు కూడ పట్టా పొంది విక్రయించు కొనియుండినచో ఈ సరికి దేవాలయవ్యవస్థ పతనమై నామరూపములు లేకుండగ పోయి యుండెడిది.

బ్రిటీష్ వారు పరిపాలనకు వచ్చిన తదుపరి 1817 సం॥ నుండి వివిధ రూపములుగ దేవాలయ వ్యవస్థలో జోక్యము చేసికొనుచూ వచ్చిరి. ప్రథమంలో భూములకు నీటివసరులు లేక, బీడువారి నెర్రెలు తీసి భయంకరముగా వుండి పంటలు పండక ఆదాయము లభించెడిదికాదు. తదుపరి కొన్ని ప్రాంతములలో నీటివసతి లభించి, రాబడి ప్రారంభించిన వెంటనే ప్రభుత్వదృష్టి ఈ భూములపై

తీవ్రముగ ప్రసరించినది. తుదకు దేవాలయ సౌష్టవ పరిపాలన కొరకనే సాకుతో 1922 సం॥లో ఎండోమెంట్స్ బోర్డును పూర్వపు మద్రాసు రాష్ట్రములో స్థాపించిరి.

ఇక ఈ బోర్డువారు అర్చకులపై వివిధ విధముల దండయాత్ర ప్రారంభించిరి. ప్రథమంలో ఈనాము భూములకు శిస్తులను, తదుపరి పరిపాలనా ఖర్చులకనే సాకుతో కంట్రిబ్యూషన్, ఆడిట్ ఫీజులను అర్చకులనుండి నిర్బంధముగ వసూలు గావించుట ప్రారంభించిరి. అటు పిమ్మట వందలాది సంవత్సరముల నుండి అర్చకుల అధీనములో గల ఈ భూములను దేవుడి భూములు కాన మాకు స్వాధీనము చేయవలెనని బోర్డువారు వాదించుచూ, అర్చకులను బలవంతముగ న్యాయస్థానముల కీడ్చిరి. 67 రకముల ఈనాము దారులలో 66 మంది సర్వీసులు చేయకయే పట్టాలు పొంది విక్రయించు కొనినారనియూ, మాకు కూడ వీనిపై వంశపారంపర్యా శాశ్వతహక్కులుండుటయే గాక మేము ఆలయములలో సర్వీసు కూడ నిర్వహించుచున్నాము. కాన ఈ భూములు మావని అర్చకులు వాదించుచుండిరి.

అట్టి వివాదముల సందర్భంలో 1932 సం॥ నందు అప్పటి మద్రాసు అడ్వకేట్ జనరల్‌గారైన శ్రీఅల్లాడికృష్ణస్వామిగారిసలహాతో, ఉభయవాదనలకు భంగకరము లేకుండా అర్చకుల-అధీనములో గల భూముల నుండి నాలుగోవంతు భూమిని ఎండోమెంట్స్ డిపార్టుమెంట్ వారికిచ్చు లాగున రాజీ జరిగినది.

కాని అట్టి రాజీ ప్రతిపాదనలు కొన్ని దేవాలయములలో మాత్రమే అమలు జరుపబడినవి. తదుపరి న్యాయస్థానములు కూడ బోర్డువారికి-అర్చకునకు వాటాలు నిర్ణయించుచూ తీర్పులిచ్చినది.

మన దేశానికి స్వాతంత్ర్యము లభించిన తదుపరి మంత్రివర్గములు మారినప్పుడల్లా ఒక్కొక్క జి. ఒ. జారీ చేయబడి, నూతన చట్టములు చేయబడి, నేటికిని ఆరాజీలు రకరకములుగ రూపొందింపబడుచున్నవి.

1966 సం॥లో దేవదాయ చట్టము నందు చట్టరీత్యా నిత్య నైవేద్య దీపారాధనలు చేయుటకు అర్చకుల కివ్వవలసిన వరు మానముల విషయమై శాసనపరమైన రక్షణలు కల్పించిరి. తదనుగుణంగా జి. ఒ. లను జారీచేసి యాక్టులోని రెండవ షెడ్యూలు ప్రకారం అర్చకులకు భూములను కేటాయించటం గూడ జరిగినది.

కానిప్రభుత్వము,ఎండోమెంట్స్‌డిపార్టుమెంట్ వారల దృక్పధములలో వచ్చిన మార్పువలన రెండవ షెడ్యూలును అమలుపరచుటను పూర్తిగ నిలుపు చేసిరి. చట్టరీత్యా వారికి గల బాధ్యతలను ఎండోమెంట్స్ డిపార్టుమెంట్ వారు విస్మరించి అర్చక లోకానికి తీరని అన్యాయము చేసిరి.

ప్రస్తుతము ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గల ముప్పది వేల దేవాలయములలో ఎండోమెంట్స్ శాఖ వారి స్వాధీనములో షుమారు రెండున్నర లక్షల ఎకరాలు, లక్షలాది అర్చకుల అధీనంలో షుమారు ఒక లక్ష ఎకరముల భూమి మాత్రమే యుండును. దీనిని బట్టి వందలాది సంవత్సరముల నుండి అర్చకుల అధీనములో గల భూమి తరిగిపోయి వారి జనాభా పెరిగినట్లు ఋజువగుచున్నది.

అయినప్పటికి అర్చకుల అధీనంలో నామ మాత్రంగా మిగిలిన భూములతో సహా ఆలయ భూములన్నిటిని విక్రయించుటకు అర్చకుల యొక్క వంశ పారంపర్య హక్కు రద్దు గావించుటకు, ప్రభుత్వము తీవ్రముగ ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

అదియును గాక అర్చకులు ప్రభుత్వోద్యోగులు కాక పోయినను, వీరికి గ్రాట్యుటీ, పెన్షన్, మొదలగు సౌకర్యములు లేకున్నను ప్రభుత్వోద్యోగుల వలె వీరికి రిటైర్మెంట్ వయో పరిమితిని కూడా నిర్ణయించుచున్నట్లు కూడా విశదమగుచున్నది. అంతే గాక అర్చకులకు వేతనాలు చెల్లింపు అమలులోనున్న దేవాలయములందు ప్రస్తుతము వేతనములు నామ మాత్రముగ చెల్లించుచున్నందున వారు అనేక కష్ట నష్టములకు గురి యగుచున్నారు.

కావున ఈ దిగువ సూచించిన విధముగ ప్రభుత్వము వారు అర్చక సమస్యలను పరిష్కరించుటకు తీవ్రముగ కృషి జరుపవలసి యున్నది.

1. భారతీయ సంస్కృతిపరంపరలకుమూలాధారమైన దేవాలయ వ్యవస్థశాశ్వతంగా కొనసాగాలనే సద్భావనతో ప్రాచీన కాలంలో దాతలుదేవాలయముల కొసంగిన భూములు విక్రయించాలనే ప్రభుత్వ ప్రతిపాదన వలన దాతల ఆశయ లక్ష్యానికి భంగము కలుగుటయే గాక దేవాలయ వ్యవస్థ అంతరించు ప్రమాదముఏర్పడ గలదు. కావున ఈ ఆలయ భూముల విక్రయ ప్రతిపాదనను ఉపసంహరించాలి.

2. శతాబ్దాల తరబడి తర తరాలుగా వంశ పారం పర్యా, ఆదాయము లభించినను, లభింప కున్నను, దేవాలయములలో దైవ పూజాది కార్య క్రమముల బాధ్యతను, నిరాటంకముగనిర్వహించుచూ దేవాలయ వ్యవస్థను, ఆలయఆస్తులను పరిరక్షించుచూ వచ్చిన ఈ అర్చకుల అధీనంలో గల భూములపై ఆయా అర్చకులకే శాశ్వత పట్టాలు ఇవ్వాలి.

3. దేవాలయ భూములపై ఆదాయం లభించటం లేదనే నెపంతో స్థిరాస్థి రూపంలోసున్న భూములను విక్రయించటం కంటె దేవాలయాల శ్రేయస్సు, పరిరక్షణాల దృష్ట్యా అధిక రాబడికి కౌలుదారీ చట్టం నుండి దేవాలయ భూములను మినహాయించాలి.

4. అర్చకుల యొక్క వంశ పారంపర్య హక్కు ఆగమ శాస్త్ర సిద్ధమైనది. ఇది ప్రభుత్వము చేతను ప్రసాదింపబడినది కాదు. అర్చకులకు వంశ పారంపర్య హక్కు ఉండుట చేతనేదేవాలయవ్యవస్థ అనేక శతాబ్దముల నుండి విభిన్న వ్యతిరేక శక్తుల ధాడులను ఎదుర్కొనుచూకాపాడబడినది. అర్చకులకు సర్వీసు హక్కు తప్ప మరి ఏ యితరములైన ఆస్తి లేదు. కనుక అర్చకుల వంశపారంపర్య హక్కు రద్దు చేయవలెననేప్రతిపాదనఅర్చకులపైద్వేషముతో చేయబడినదే. కాని దేవాలయ సంస్కృతీ సాంప్రదాయ పరిరక్షణ కొరకు చేయబడినది కాదు. కావున ఈ ప్రతిపాదన సత్వరమేఉపసంహరించాలి.

5. అర్చకులు అసలు ప్రభుత్వోద్యులేకారు. ప్రభుత్వోద్యుగులు రిటైర్ అయ్యే సందర్భములలో వారికిగల పెన్షన్, బోనస్, గ్యాట్యుటీ మొదలగు అనేక విధములైన రిటైర్మెంట్ బెనిఫిట్స్, ఇతర సౌకర్యములు అర్చకులకు ఎంత మాత్రము లేవు. అంతేగాక అర్చకులకు వేతనములు కూడా ప్రభుత్వోద్యుగులకువలె లేవు. అర్చక సర్వీసునకు సెలవులు గాని, దినసరి కాలనిర్ణయము మొదలగునవి ఏమియూ లేవు. ఎండోమెంట్స్ యాక్టులో గూడ అర్చకులకు రిటైర్మెంట్ను గురించి ఎక్కడనూ ప్రతిపాదించి యుండలేదు. కనుక అర్చకులకు వయోపరిమితి నిర్ణయించి, రిటైర్ కావలయుననే చట్టవిరుద్ధమైన ప్రతిపాదన ఉపసంహరించాలి.

6. అర్చకులకు వేతనాలు చెల్లింపు అమలులో వున్న అనేక దేవాలయములలో అర్చకులకు

నెలకు యాభై రూపాయల నుండి నూటయాభై రూ॥లకు వరకు నామమాత్రపు జీతాలు చెల్లించుచున్నందున వారు కడు దుర్భరదారిద్ర్యమనుభవించుచున్నారు. కావున నిత్య జీవితావసరవస్తువుల ధరలు ఆకాశాన్ని అంటుతున్న ఇట్టితరుణంలో ఈ ఆలయములలోని అర్చకులకు నెల 1కి ఆరువందల రూపాయలు కనీస వేతనంగా నిర్ణయించాలి.

7. 1967 సం॥జనవరి నుండి దేవాదాయ నూతన చట్టము అమలులోనికి వచ్చినను, వేలాది ఆలయములలో నేటి వరకు అర్చకులకు రావలసిన వరుమానములు, భూములు. చట్టములోని రెండవ షెడ్యూలు ప్రకారము నిర్ణయింపబడనందున వేలాది మంది అర్చకులు పలుకష్టనష్టములనుభవించుచుండిరి. అంతేగాక ఈ రెండవ షెడ్యూలును ఆనాటి ధరల నిర్ణయము, జీవనవ్యయ సూచికననుసరించి రూపొందించబడినది. కాని ప్రస్తుతము ధరలు అనేక రెట్లు పెరిగినందున–తదనుగుణముగ యాక్టులోని ఈ రెండవ షెడ్యూలును సవరించి, సక్రమముగ అమలు గావింప వలెను.

8. అర్చకుల అధీనంలోగల భూములకు కూడ శేరిశిస్తులు చెల్లించుచున్నప్పటికి, మరల సుమారుగా అంతకంటే ఎక్కువ మొత్తమును కంట్రిబ్యూషన్ రూపంలో ఎండోమెంట్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ వారు వసూలు గావించుచున్నారు. అదియునుగాక–తదనుగుణముగ ఒకేభూమిపై రెండు విధములయి పన్నులు వసూలుగావించుట అక్రమము. గావున ఈ కంట్రిబ్యూషన్‌ను రద్దుగావించవలెను.

9. అర్చకుల అధీనంలోగల భూములకు కూడ ఇతర భూకామందులకువలె బ్యాంకులలో ఋణ సౌకర్యము కలుగజేయవలెను.

10. పడితరము, ఆగమ పాఠశాలలు నిర్వహించుట, అర్చక పరీక్షలు, ఆలయట్రస్టీలలో అర్చకుని కూడ ఒక ట్రస్టీగానియమించుట మొదలగు మరెన్నో సమస్యలు పరిష్కరింపటవలసియున్నది,

కావున అనేక రకములైన ఈ అర్చకుల సమస్యల పరిష్కారమునకై దేవాదాయ మంత్రిగారి అధ్వర్యమున అర్చక ప్రతినిధులతోను, కమీషనర్ మొదలగు ఎండోమెంట్స్ డిపార్ట్‌మెంట్ వారి ప్రతినిధులతోను, ఒక రౌండ్ టేబుల్ కాన్ఫరెన్స్ ఏర్పాటు కావలసియున్నది.

కావున ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని అర్చక సోదరులెల్లరు క్రమశిక్షణ కల్గి, ఐకమత్యతతో, పైసమస్యలన్నియు పరిష్కరింపబడుటకు అహర్నిశలు తీవ్రముగా కృషి సల్పవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా గలదు.

శ్రీ వైఖానస సూత్రము - ఆయుర్వేదము

శ్రీ అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులు
ఆగమప్రవర, ఆయుర్వేద వైద్య విద్వాన్, అయినంపూడి.

శ్రీ వైఖానస సూత్రమునందు ఆయుర్వేదము కూడయిమిడియున్నదనుటకుదాహరణములుకోకొల్లలు గలవు. స్థాలీపులాకన్యాయముగ వానిని సూచింతును.

మల మూత్ర రేతో విసర్గాదుల యందు శౌచ విధానము శ్రీ సూత్ర. ఆయుర్వేదముల యందు సమానముగానే యున్నది. ఋతుమతీ నియమములు శ్రీ సూత్రమందు యెన్ని చెప్పిరో అన్నింటిని ఆయుర్వేదము గూడ శ్రీ శాస్త్రమునుండి గ్రహించినది. పాలతో అన్నము తినుట (పుత్ర) సంతాన ప్రాప్తికై నాసా రంధ్రములయందు ఋతు సంగమనమందు చెప్పిన పుత్రజీవి (లక్ష్మణ పంజి) మర్రి కొమ్మ (ఆకుల చివరనుండు లేతాకు దొంతర కొస) మొ॥ వస్తువులచే నస్య కర్మ చేయు విధానమునేటికిని ఆయుర్వేద వైద్యులచే నాచరింపబడుచునే యున్నది ఋతు సంగమనమునందు చెప్పు మంత్రార్థములలో "నేజమేషాది" గ్రహములను రాకుండ పారిపోవలసినదనియు, వచ్చినను పుత్ర సహితముగా మాత్రమే రావలసినదనియున్న విషయములనే ఆయుర్వేదము కూడ గ్రహించినది. దానిలో "భూత విజ్ఞానీయ' ప్రకరణ మీ విషయములనే ప్రత్యేకముగ తెల్పినది. ఋతురాత్ర నిర్ణయమున యుగ్మా యుగ్మదినములందు గర్భము ధరించిన యెడల పురుష స్త్రీ సంతతి నిర్ణయము సమానమే. గర్భధారణ సమయమందు గల గర్భిణీ చిహ్నముల నన్నింటిని శ్రీ సూత్రకారుల వలె శుశ్రుతాదులును కంఠోక్తిగా పల్కిరి. గర్భాదాన సీమన్తాదుల యందుగల యవ, మాష ధాన్య ప్రాశనములను పుష్టివర్ధకాహారముగనే గాక గర్భస్రావాద్యుపద్రవములనరికట్టు ఔషదములుగ కూడ శ్రీ సూత్రకారులూహించి నిర్ధేశించిరి. ఆయుర్వేదమీ విషయములనే తన గ్రంధమునందు కూడ సమ్మతించినది.

జాతకర్మ యందు సూతికాగారమును, సిద్ధము చేయు విషయమునను, ప్రసూతి కాలమందలి అవరోధములను బాపుటకై విశల్యాది మూలికా రసములను యోని యందు నిష్పీడనము చేయుట, యోనికి ధూపము వేయుట, హిరణ్య పుష్పి మూలమును హస్త పాదాదుల యందు ధరింపజేయుటను కూడ ఆయుర్వేదశాస్త్ర మనుకరించినది. సీమన్తమునందు బ్రహ్మమేడి సమిధతో సీమన్త నాడీ ఉత్తేజము కల్గించుట, విష్ణుబలియందు గల పాయసప్రాశనము ధాతుపోషక ప్రక్రియలే. జాత కర్మ యందు సూతికాగారము శుద్ధముగనుంచుటకు ప్రతి రోజు 2 పూటల జీలకర్ర ఆవాలచే హోమము చేసి ఆ ధూపమును సూతికాగారమునకు సోకునట్లు చేయుట క్రిమి సంహారక ప్రక్రియగ (Anti septic) నుండుటయే గాక ధనుర్వాతము రాకుండ కూడ నిరోధించుటకీ విధానముద్దేశించిరి. దీనిచే రోగ నిరోధము (Prevention) నానాడే సిద్ధాంతీకరించిరని గ్రహింపవలెను. శిశువునకు అశ్మ, హిరణ్య స్పర్శలచే శరీర స్థిరీకరణము, తేజోవృద్ధి సమృద్ధిగ లభించును. మరియు బ్రాహ్మీ ఘృతము, వస, కరక్కాయ, బంగారము, నేయి, తేనెల మిశ్రమమును ప్రాశన

చేయించునది మేధావృద్ధిని గావించుటకే. క్షయ, పక్ష వాతాదులు (T. B. Polio) వంటి వ్యాధులురాకుండ ముందు జాగ్రత్త చర్యలుగ వీని సేవనమును ఏర్పాటు గావించిరి. నామకరణంలో దూర్వాక్షతల ధారణము చేతను, అన్నప్రాశన ప్రవాసాగమనము లందు పాయసగుడ అపూపభక్షణములచే ధాతుపోషణ శరీరాభివృద్ధియుసూచితమగుచున్నవి. ప్రతిసంస్కార మందును, త్రివృత్ ప్రాశనము, ఘృత ప్రాశనము యవలచే తయారు చేయబడిన భక్ష్యములను భుజింప చేయుట నిర్దేశించుట గూడ సప్త ధాతు సమృద్ధి కారకత్వమునే సూచించుచున్నది. సమావర్తనమందలి అంజన, మాలా, సుగంధ భూషణాదుల యొక్క ధారణము ప్రాణి లక్షణముల లోని ప్రజోత్పత్తి క్రియకు ముఖ్య ప్రేరకమగు కామోద్రేకముద్భవించి ప్రాణికి అహ్లాదమును కల్గించుటకై యున్నది. మార్గాయాసమును పోగొట్టి హృదయోత్తేజమును కల్గించు వస్తు సమ్మేళమునే పాణిగ్రహణమునందలి మధుపర్క ప్రాశనమున నిర్దేశించిరి. ఆభరణ మణి కుండల ధారణాదులు శరీర కాంతికి, మేధావృద్ధికి నియోగింపబడినవి. రోగ, భూత ప్రతినిషేధమునకై పాదుకా దండధారణములు చెప్పబడినవి. చౌళోపనయనముల యందు మెదలిడిన శిఖాధారణమును ఉష్ణోత్పత్తీ స్థానమైన (Heat Generating Center) చిన్న మెదడు నుండి ఓజస్సును బయటకు పోనీయకుండ ఎల్లప్పుడును అడ్డుగా నుండుటకై ఏర్పాటు చేయుట ఎంతయో గొప్ప విషయమును, సంస్కారముతో కలిపి విధించుటయైనది. (ఓజస్సనగా కొంచె మెరుపు రంగు కలిసిన పసుపుపచ్చ వర్ణము గల తేజఃస్వరూపము, శుక్రాంతమైన ధాతువు. ఏది యున్నప్రాణముండునోఏదిపోయినప్రాణముపోవునో దానిని ఓజస్సందురు.) కాలాతీత ఉపనయనమునకై ఉద్ధాలక ప్రాయశ్చిత్తము విధింపబడినది. ఈ ప్రాయశ్చిత్తమున నుపయోగించిన యవ, క్షీర, అమిక్షా (పాలు అన్నంతో కలిపి తోడు పెట్టినది) ఘృత భక్షణములు చాల ఆరోగ్యవర్ధనములైనవే గాక ధాతు క్షయ నిరోధకములుగ గూడ ప్రతిపాదింపబడినవి. గ్రహ యజ్ఞమందు నవ విధ సమిద్ధోమముచే నేర్పడు హోమ ధూమమును, గ్రహములకు ప్రీతిపాత్రమైన దశాంగాగురు చేరువాల మాంస్యాదుల ధూపముచే వేయుట వలన నేర్పడు ధూమమును వాసన చూచుట ఆరోగ్యాభివృద్ధికై చేయబడినది. ప్రతి సంస్కారమును విఖనస మహర్షి హోమ సహితముగ ప్రతిపాదించుట లోని ఉద్ధేశ్యమిదియే. అమెరికా వంటి దేశముల లోని విశ్వవిద్యాలయాలలో హోమములు, వాని విధానములపై వివిధ పరిశోధనలు చేయబడి యజ్ఞ యాగాదులు ఆరోగ్య సంవర్ధకములేనని పరిపూర్ణముగ విశ్వసించుచున్న సంగతిని మనము మరువరాదు (Homa therearopy)

నిత్యక్రియానుష్ఠానమునకై చెప్పబడిన స్నానమును యితర శాస్త్రములు కేవలం చర్మ వ్యాధి నిరోధకముగ నంగీకరించినారు. ఆయుర్వేదమునందు విశేషించి 'స్నాన మూర్జా బలప్రదం. స్వప్న సుత్వక్త్వ ధార్ఢ్యకృత్' యని నిర్వచించుటను గమనింప మన సూత్రమునందలి సిద్ధాంతమునే భూమిక స్వీకరించినట్లు కన్పించును. తృతీయ నేత్రమనదగిన అజ్ఞా చక్ర స్థానమున గంధ, హోమాస్త భస్మ, భూతి, శ్రీచూర్ణ, తిలకధారణాదుల వలన అగ్ని సదృశమగు నేత్ర స్థానమునకు శీతము కల్గును.

శ్రీ వైఖానస సూత్రము సంస్కారక్రియా రూపములుగా విధించిన రీతులను చరకాది మహర్షులు

అయుర్వేద శాస్త్రముగా ఉద్బోధించి రనుటలో సందియము లేదు. సూత్రమునంధు నిత్య హోమాంతమున సూర్య నమస్కారములను చెప్పుట వలన సూర్యరశ్మి యందలి తేజస్సును శరీరము గ్రహించుటను కూడ (Vitamin D.) మనము గ్రహింపవలెను. దీని నుండియే ప్రకృతి వైధ్యులీ విధానమును స్వీకరించినారు. శ్విత్ర కుష్ఠాదులు రాకుండ నిరోధక క్రియగ గూడ విఖనస మహర్షి దీనిని నిర్దేశించి రనవచ్చును. పాక యజ్ఞము లోని అగ్రయణ యజ్ఞములో ప్రతి ఋతువునందు ఫలించునట్టి "నవేన తండులేన' యని ప్రారంభించి వ్రీహి, శ్యామాక, యవాదులచే అయా ఋతువులందు యజమానిగా నుండి, హోమాదుల నాచరించి "తండులైరాస్య మభిపూర్వ్యాచామేత్' అని చెప్పుటచే యజ్ఞ విశేషముగా నున్న నవీన తండులాదులను భుజించుమనుట లోని రహస్యమును అయుర్వేద, ప్రకృతి చికిత్సా విధానములు అనుసరించినవనుటలో సందియము లేదు.

శ్రీ శాస్త్రమునంధు జ్యోతిష వాస్తు భాగములు కూడ కలవు. ప్రతి సంస్కారమునందును ముఖ్యమైన, నిషిద్ధమైన తిధి వార నక్షత్రకరణ అయనాదులను నిర్ధిష్టముగా శ్రీ శాస్త్రము సూచించినది. సమావర్తన, చౌళోపనయన అన్నప్రాశన గ్రహయజ్ఞాధుల యందు కూడ శుభా శుభ తిధి నక్షత్రములను నిర్ణయించిరి. ప్రసూతి సమయమున శిశువు యొక్క నాసాగ్రి దర్శనం కాగానే గ్రిహస్థితిని తెలుసుకొని శుభా శుభములను పరీక్షింపుమని సూత్రికారులు స్వయముగా తెల్పిరి. దైవిక భాగ విషయమును తెల్పునపుడు తన శిష్యులచే విషయములను విపులముగా దైవిక గ్రింధములలో ప్రికటింపజేసిరి. ఇందు వాస్తు విభాగము కూడా ప్రిస్తావించబడిరది. గ్రామ నిర్ణయము నుండి అలయ నిర్మాణమువరకును అయా శిల్ప శాస్త్ర విన్యాసములను జ్యోతిషాంశములను ధర్మ నిర్ణయములను దృష్టికి గోచరమగునట్లుగా మహర్షి విపులముగా ప్రిభోధించిరి. కల్పసూత్రిమున శ్రీ విఖనస మహర్షి సూత్రి ప్రాియముగ గృహార్చా బింబ ప్రితిష్ఠాపనం అర్చనం అనునవి బోధించి శిష్య చతుష్టయముచే విపులీకరింపజేసిరి.

శ్రీమద్వైఖానసకల్పసూత్రిముసర్వలక్షణసార సమన్వితమై సమగ్రిముగ విలసిల్లిన మహోజ్వల కల్పసూత్రిము.

ఆంధ్రలో ఆయుర్వేదము - వైఖానసులు

ఆయుర్వేద అలంకార, వైద్యాచార్య,
శ్రీ వేదాంతం రామకృష్ణమాచార్యులు
విజయవాడ-3

శ్లో॥ అమృత కలశ హస్తం కాన్తి సంపూర్ణ దేహం।
సకల విబుధ వన్ద్యం వేద శాస్త్రైర్విచిన్త్యమ్॥
రుచిర విమల పార్శ్వం శంఖ చక్రాయుధాఢ్యమ్।
సకల గద వినాశం చింతయే వైద్యదేవమ్॥

జగత్సృష్టికి ముందుగా విష్ణుమూర్తి రాబోవు సృష్టి కాలములో సమూర్తర్చనావిధి నొసంగుటకు గాను విష్ణ్వంశతో శ్రీవిఖనస మహర్షిని సృజించెను. బ్రహ్మనామాంతరముగల ఆ విఖనస ఋషి ప్రబోధించిన కల్పసూత్రమునందును, అందలి ప్రతి సంస్కారమునందు నిర్ణయించిన సంస్కార ప్రకారములన్నియు ఆయుర్వేద మయములై యున్నవి. తదనంతరము బ్రహ్మసృష్టి కార్యమును ప్రారంభించెను. దేవదానవుల యుద్ధములందు దేవతలు పరాజితులగుచుండుట, జరా మరణములతో బాధపడుచుండుట చూచిన బ్రహ్మ, అధర్వణ వేదమునకు ఉప వేదముగానున్న ఆయుర్వేదమును స్మరించి దక్షప్రజాపతికి ఉపదేశించెను. దక్షప్రజాపతి అశ్వనీదేవతలకు, వారు ఇంద్రునికి ఆయుర్వేదమును ఉపదేశింపగా దానివలన దేవలోకములో అందరు ఆయురారోగ్యములతో విలసిల్లుచుండిరి.

నిగమాగమయుక్తముగా *అర్చరాధన నొనర్చుచున్న శ్రీవిఖనస మహర్షి వద్ద, భృగుమహర్షి, అత్రి మహర్షి, కశ్యప మహర్షి, మరీచి మహర్షి, శిష్యులుగానుండి, శ్రీవైఖానసకల్పసూత్రముసాంగోపాంగముగా గురుముఖతః తెలుసుకొని విడివిడిగావారు గ్రంధములనురచించిరి. ఆవిధముగా శ్రీవిఖనసమహర్షి శిష్యప్రశిష్య బృందమును వైఖానసులుగా పిలచిరి.

దేవలోకమునందు ఆయుర్వేదము ప్రసిద్ధి నొందియున్న కాలములో భూలోకమందు రాగాది రోగముల తోను, జరామరణముల తోను, అపమృత్యువు పాలగుచు బాధలు పడుచున్న ప్రజల దుస్థితి చూచిన, అగస్త్య, భృగు, భరద్వాజ, గౌతమ, ఆత్రేయ, వైఖానస వాలఖిల్యాది మహర్షులందరు హిమవత్పర్వతములలో నొక సభగావించి, ప్రజల బాధలను పోగొట్టుటకు గాను దేవలోకము నుండి ఆయుర్వేదమును భూలోకమునకు తీసుకు రావలసినదిగా శ్రీభారద్వాజ మునిని కోరి, వారిని దేవలోకమునకు పంపిరి. భరద్వాజ మహర్షి ఇంద్రుని యొద్ద ఆయుర్వేదమును ఉపదేశము పొంది వచ్చి, భూలోకములో ఆత్రేయాది మహర్షులకు దానిని తెలిపెను. ఆత్రేయాదులు ఆయుర్వేదమును విశేషముగా ప్రచారమొనర్చుటకుగాను అగ్నివేశాది శిష్యుల కుపదేశించిరి. వారందరు తలకొక ఆయుర్వేద తంత్రములను రచిం విశేష ప్రచారమొనర్చిరి.•

* అర్చా + ఆరాధన=అర్చారాధన
అర్చ=ప్రతిమ; ఆరాధనం=పూజ; అర్చారాధన=ప్రతిమాపూజ, లేక బింబపూజ; (సమూర్త అర్చన)

• ఆత్రేయాదిమహర్షులు 2500. బి. సి. కాలమునాటి వారని "ANTIQUITY OF HINDU & GREEK MEDICINE" By. DHIRENDRANATH BENARJEE గారిగ్రంధము వలన తెలియుచున్నది.

ఆ విధముగా శ్రీవిఖనస మహర్షి వద్ద కల్ప సూత్రాధ్యయనము గావించిన భృగు అత్రి కశ్యపాది మహర్షులే, ప్రజలకారోగ్యము కలిగించు ఆయుర్వేదమును కూడా ప్రచారమొనర్చుటకు నడుము కట్టి, ఆలయముల యందు అర్చన చేయునట్టి వైఖానస కల్ప సూత్రాధ్యయన పరులైన ఆచార్యులకు ఆయుర్వేదమును కూడా కూలంకషముగా బోధించినారు. నాటి నుండి ఆలయఅర్చకులు, విశేషించి విష్ణ్వాలయార్చకులు ఆయుర్వేదవైద్యులగుటకుకారణభూతమైనది.

రాను రాను కాలమందలి మార్పులతోను, పరదేశీయుల యుద్ధములతోను మన ఆర్ష సంస్కృతి దెబ్బతిని నామ మాత్రావశిష్టమైన ఆయుర్వేదమును పునరుజ్జీవింప జేయుటకు నడుముకట్టిన వ్యక్తి పండిత దీవి గోపాలాచార్యులుగారు. కృష్ణా మండలమందు జన్మించి, ఆసేతు హిమాచల పర్యటనగావించి అనేక పండితుల నాశ్రయించి ఆయుర్వేదమందలి లోతు పాతులను తెలుసుకొనిన మహామనీషి వైఖానస కుల తిలకులు, వైద్యరత్న, పండిత, దీవి గోపాలాచార్యులుగారు. భారత దేశమందు తిరిగి ఆయుర్వేదము చిగురించుటకుగాను ఆయుర్వేదమునకు "కుటీప్రవేశ" చికిత్స చేసి అపరధన్వంతరిగా పేరుగాంచిన వైఖానస మహామనీషి.

నాటి కాలములో జనపదోధ్వంసముగా ప్రబలి ఎందరి ప్రాణాలనో హరించిన "ప్లేగు" వ్యాధిని అరికట్టుటలో ఆంగ్లేయ వైద్యులు కృతకృత్యులు కాలేక నిస్సహాయులైన తరుణంలో ఆయుర్వేద చికిత్సతో ప్లేగు వ్యాధిని రూపుమాపి, ఆయుర్వేద చికిత్సా ఔన్నత్యమును ఖండాంతరములకు చాటి రవి అస్తమించని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వపాలకులైన పంచమజార్జి చక్రవర్తిగారి చేత "వైద్యరత్న" మను బిరుదమును ప్రప్రథమముగా నొందిన ఏకైక భారతీయ వైఖానస ఆయుర్వేద వైద్యకిశోరము శ్రీ దీవి గోపాలాచార్యులుగారు. వారు భారతావనిలో ఆయుర్వేద ప్రచారమునకు నిఖిల భారత ఆయుర్వేద మహామండలి ద్వారా ప్రచారము ప్రారంభించిరి. ఆయుర్వేద కళాశాలను స్థాపించి అనేక ఉత్తమ ఆయ ర్వేద వైద్య శిఖామణులను తయారుచేసియ "శ్రీధన్వంతరి" అను ఆయుర్వేద మాస పత్రికన ప్రారంభించియు, ''ఆయుర్వేదాశ్రమము" స స్థాపించి ఆయుర్వేద ఔషధముల తయారుచేసియు "ఆయుర్వేద గ్రంథమాల'' ద్వారా సంస్కృ ములో నున్న ఆయుర్వేద గ్రంథములను తె తెనుగున అనువదించియు, ఆంధ్రదేశమున ఆయ ర్వేదమునకు అనన్యసేవ చేసియున్న వైఖాన కులతిలకులైన శ్రీమాన్ పండిత దీవి గోపాల చార్యుల వారికి మనమెంతో ఋణపడియున్నాము.

ఆంధ్రదేశ మందు ప్రసిద్ధిగన్న ఆయుర్వేద వైఖానస ప్రముఖులు శ్రీమాన్ దీవి దేశికా చార్యుల గారు, దీవి రామకృష్ణామాచార్యులు గారు, నెల్లూరు జిల్లాలో ఉదయగిరి శీతారామాచార్యులుగారు, చేజెర్ల శేషాచార్యులు గారు, ప్రకాశం జిల్లాలో శ్రీమాన్ గంజాం రాఘవాచార్యులు గారు, నారాయణం సత్య నారాయణా చార్యులు గారు, నారాయణం కేశవా చారుంలుగారు, నారాయణం వెంకటాచార్యులుగారు, పరాంకుశం వెంకట శేషాచార్యులుగారు, గుంటూరు జిల్లాలో శ్రీమాన్ దీవి రంగాచార్యులుగారు, దీవి రంగ నాథాచార్యులుగారు, దీవి వెంకట నృసింహాచార్యులు గారు, నల్లూరు వెంకట రంగాచార్యులుగారు, దీవి వెంకట అప్పలా చార్యులుగారు, వేదాంతం శ్రీనివాసా చార్యులుగారు, దీవి లక్ష్మి నరసింహాచార్యులు గారు, వినుకొండ రంగాచార్యులుగారు, రత్నాకరం సత్య నారాయణాచార్యులు గారు, మాల్యవంతం వెంకట కృష్ణమాచార్యులుగారు ప్రసిద్ధిచెందిన వైఖానస ఆయుర్వేద వైద్యులు.

కృష్ణాజిల్లాలో బందరు తాలూకా కొంకేపూడి వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ అగ్నిహోత్రం వెంకటాచార్యులు గారు, నూజీవీడు సంస్థానాధీశులైన వాసిరెడ్డి వారి జనానా అస్వస్థులుగా నున్న సమయములో జనానా

వారి చేతికి దారము కట్టి ఆ దారము ద్వారా నాడిని పరీక్షించి (మనిషిని చూడకుండగా) వ్యాధిని గుర్తించి చికిత్స చేసి బహూమానములు గొన్న వైఖానసవెజ్జు, తెన్నేరు వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ వేదాన్తం ఆనందాచార్యులుగారు "మరణావస్థయందున్న ఏందరినో సర్పదుష్టుని గావించి అనగా సర్ప విషయమును సర్పము చేతనే కాటు వేయుట ద్వారా శరీరములోనికి ప్రవేశపెట్టి (ఇంజక్షన్ చేసినట్లుగా) సజీవులుగా చేసిన చరిత్ర మరువరానిది. వారికి గల అమోఘ ప్రజ్ఞయే వారిని మృతజీవులుగా చేసినది. విజయవాడ వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు గారు, శ్రీరామమోహన ఆయుర్వేద ధర్మసంస్థ యందు యాబది సంవత్సరములు ఆయుర్వేద వైద్యులుగా నుండి, ఆయుర్వేద వైద్యులను అనేకమందిని తయారుచేసిరి. "వైద్యకళ" యను ఆయుర్వేద పత్రికను నలుబది సంవత్సరములు అవిచ్ఛిన్నముగా నడిపి, ఆయుర్వేదమునకు ఎనలేని సేవ చేసిన వైఖానస ప్రముఖులు. ఇంకను చక్రవర్తుల తిరువేంగళాచార్యులు గారు, ఖండవల్లి శీతారామాచార్యులుగారు, రొంపిచర్ల భట్టర్ కృష్ణమాచార్యులుగారు, దీవి వెంకటాచార్యులు గారు. దీవి శ్రీవివాసాచార్యులు గారు, దీవి వెంకట నారాయణాచార్యులుగారు, ముత్తేవి అనంత పద్మనాభా చార్యులు గారు, అగ్నిహోత్రం విజయసారధి ఆచార్యులుగారు, బృందావనం వెంకట రంగాచార్యులుగారు, బృందావనం వెంకటనారాయణా చార్యులు గారు బృందావనం ధన్వంతరి ఆచార్యులు గారు వేదాంతం రామకృష్ణ మాచార్యులుగారు, వేదాంతం లక్ష్మణాచార్యులుగారు, అష్టభాషా చక్రవర్తి పండిత దీవి నరసింహాచార్యులుగారు ప్రసిద్ధినొందిన ఆయుర్వేద వైద్యులు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో వేదాంతం లక్ష్మణాచార్యులుగారు, వేదాంతం వెంకట రామానుజాచార్యులు గారు, పెద్దింటి రంగాచార్యులుగారు, పెద్దింటి వెంకటాచార్యులు గారు, సుదర్శనం శేషాచార్యులు గారు, అగ్నిహోత్రం శేషాచార్యులుగారు, అగ్నిహోత్రం శ్రీ వెంకటేశ్వర్లుగారు, నారాయణం రంగనాధాచార్యులుగారు, గోవర్ధనం శ్రీరంగాచార్యులు గారు, చక్రవర్తుల కృష్ణమాచార్యులు గారు, చక్రవర్తుల గోపాలాచార్యులు గారు, తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో, వాడపల్లి వెంకటాచార్యులుగారు, పెదపూడి శేషాచార్యులుగారు, నారాయణం శ్రీనివాసా చార్యులు గారు, అంగర లక్ష్మీనారాయణాచార్యులుగారు, అంగర వెంకటాచార్యులు గారు, పెద్దింటి పెద వెంకటాచార్యులుగారు, ఖండపల్లి అనంతాచార్యులుగారు, పెదపాటి వల్లభాచార్యులుగారు, పెద్దింటి కేశవా చాగ్యాలు గారు, సుదర్శనం జనార్ధనా చార్యులుగారు, పెదపూడి రామానుజ హరిగారు, పెద్దింటి శీతారామ భార్గవగారు, విశాఖజిల్లాలో వింజరపు రామానుజాచార్యులు గారు, విజయనగరం జిల్లాలో పాణంగిపల్లి నరసింహాచార్యులు గారు ప్రసిద్ధినొందిన ఆయుర్వేద వైద్య ప్రముఖ వైఖానసులు.

"అర్చకస్తు హరిస్సాక్షాత్। వైద్యోనారాయణో హరిః'' అని నట్లుగా అర్చకులు దేవునితో సమానము వైద్యులు దేవునితో సమానము కనుకనే *ఆలయములలో మాధవుని సేవ—ఆతురాలయములలో మానవుని సేవ చేయుచు సర్వలోక కళ్యాణమునకు వైద్యం—నైవేద్యంలే ప్రధాన లక్ష్యములుగా ఆచరించుచూ నాటినుండి నేటివరకు వైఖానసులే ఆయుర్వేదమును ప్రచారము చేస్తూ నిస్వార్థ సేవ చేస్తూ వచ్చారంటే అతిశయోక్తి కాదేమో।

''ఓం తత్సత్''

---

* ఆయుర్వేద శాస్త్రమంతయు హిందూదేశములోని దేవాలయఅర్చకులయొక్కయు, మతగురువులయొక్కయు, అధీనములో నున్నట్లుగా, డాక్టర్. G. N. ముఖర్జీగారి "హిస్టరీ ఆఫ్ ఆయుర్వేద" అను గ్రంధము వలనను, డాక్టర్. డాన్. M. D. గారి ''ఫీక్స్ఆఫ్ మెడికల్ హిస్టరీ" అను గ్రంధముల ద్వారాతెలియుచున్నది —

శ్రీస్వామివారి తీర్థ మహిమ

శ్రీ P. V. S. S. R. జగన్నాధాచార్యులు
ద్వారకా తిరుమల.

మరీచిమహర్షి విమానార్చనము యొక్క ప్రథమ పటలమందు సుప్రసన్నం పరమాత్మానం నారాయణం ధ్యాత్వాఽభివన్ద్య శ్రుత్యనుకూలేన మార్గేణ చతుర్వేదోద్భవైర్మన్త్రై స్తమర్చయన్త శ్రుతిభిర భిహితం శాశ్వతమతీన్ద్రియం పరత్పర తరందేవైరన భిలక్ష్యం తద్విష్ణోః పరమం పదం గచ్ఛేయుః'' అని చెప్పియున్నారు ('పరాత్పరుడైన శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానించి వేదోక్త మార్గమున నాలుగు వేదములందలి మన్త్రములచే నర్చించువారు శాశ్వతమైన మోక్షము నందెదరు)

''విష్ణుర్వై సర్వాదేవతాః" "అగ్నిర్వై దేవానావమో విష్ణుః పరమస్తదన్తరేణ సర్వాఽన్యా దేవతాః అని శృతియందు విష్ణు పారమ్యము", అగ్నేనిత్య హోమాన్తే విష్ణోర్నిత్యార్చా సర్వ దేవార్చా భవతి" అని శ్రీమద్వైఖానస సూత్రమందు తదర్చన ప్రాశస్త్యము చెప్పబడియున్నది.

భగవదారాధనము జప, హోమార్చన ధ్యాన భేదములచే నాలుగు విధములుగా నున్నను వానిలో అర్చనయే సర్వోత్తమమైనదని తెలియుచున్నది. ఆయర్చన గూడ విష్ణ్వర్చనమే సర్వక్రతుఫలదము, సర్వకామప్రదము, శాశ్వత మోక్షప్రదమని స్పష్ట మగు చున్నది. ఇట్టి విష్ణ్వర్చనాంత మందు గ్రహించు విష్ణుపాదతీర్థము మోక్షప్రదమే గాక ఆరోగ్యప్రదము గూడనగుచున్నది.

శ్రీ స్వామివారి తీర్థ మహిమ

(అత్రిప్రోక్త సమూర్తార్చనాధికరణములో 78వ అధ్యాయమందు)

స్వయం దక్షిణహస్తేన తీర్థమాదాయచాత్వరః
పతద్గ్రహగతం తీర్థ మర్చకః ప్రథమంపిబేత్
పశ్చాత్తత్తీర్థమాదాయ సర్వేషామపిదాపయేత్
సర్వేప్యాశ్రమిణస్తత్ర తీర్థమే వంపిబన్తివై
వస్త్రం చతుర్గుణీకృత్య పాణౌ పాణింనివేశ్యచ
తత్ర తీర్థంచ సంయోజ్య త్రిః పి బేద్బిన్దు
వర్జితమ్
అవిద్యా మూలనాశాయ జన్మ కర్మ నివృత్తయే
జ్ఞానవైరాగ్య సిద్ధ్యర్థం విష్ణోః పాదోదకం
శుభం
''ఆరోగ్యమస్తు శుభమస్తు యశోఽస్తునిత్యం
శ్రీరస్తు శాన్తి రభయం శుభమస్తు విష్ణో,
త్వత్పా దపద్మ వినిర్గత పాదతోయ
మాస్వాదయామి పురతో నపునర్భవాయ"

శ్రీవైఖాన సాగమోక్తముగా నర్చన జరుగు స్థలములందు విష్ణువునకు నివేదితములైన తీర్థప్రసాద నిర్మాల్యచందన తాంబూలాదులు వైఖానస పురస్సరముగా వినిమోగింపబడవలెను. మరియొకవిధముగా నుపయోగింపబడినచో పూజనిష్ఫలమగును. మన్త్రములచే పాదములందు సమర్పింపబడిన తీర్థము పాద్యమనబడును. తీర్థమును శిరస్సునందు ప్రోక్షించుకొని త్రాగవలెను. ఏకాదశి యందు నిరాహారుడయ్యు, విష్ణువును తులసీదళములచే పూజించి తత్పాద తీర్థ

మును త్రాగవలెను. పతద్గ్రహ పాత్రయందలి తీర్థమును గ్రహించునపుడు వస్త్రమును నాలుగు మడతలు వేసి ఎడమచేతి యందుంచి దానిపై కుడి చేతి నుంచి అందు తీర్థమును త్రాగుటవలన అజ్ఞానము నశించి జన్మ కర్మలు లేనివాడై జ్ఞాన వైరాగ్యము లుగలుగును. పరమాణు పరిమాణముగల తీర్థము త్రాగినను మహాపాపములన్నియు నశించును. ఆ తీర్థము అణుమాత్రము క్రిందపడినను మహా పాపము సంభవించును. ఎవడుపవాస దినమందు తీర్థమును, తులసీదళమును స్వీకరింపడో అట్టి మూర్ఖుడు రౌరవాదినరకములనుభవించును. ఏకాదశి యందు నిరాహారుడైనను తులసీదళములచే విష్ణువును పూజించి శ్రీపాదతీర్థమును స్వీకరించియే ఉపవసింప వలయును.

“తీర్థము ఆరోగ్యమును శుభమును, శాశ్వతమైన కీర్తిని, ఐశ్వర్యమును ఇచ్చును. కాననీపాద పద్మజముల నుండి స్రవించిన జలమును జన్మ రాహిత్యము కొరకు త్రాగుచున్నానని పలుకుచు నియమము గలవాడై నమస్కార పూర్వకముగా తీర్థమును త్రాగవలెను.

ఈ తీర్థ గ్రహణముచే వ్రతము చేయువారు తపోనిష్ఠులు, అన్ని ఆశ్రమములవారు, నిత్యాగ్ని హోత్రులు గూడ పవిత్రులగుచున్నారు.

శ్రీ పాద తీర్థము - ఆరోగ్య ప్రదము

శ్రీస్వామి వార్ల పాదతీర్థము మోక్షప్రదమే గాక ఆరోగ్యప్రదము గూడ నగుచున్నదని ఆ తీర్థము నందు చేర్చబడు వస్తువులను బట్టియే తెలియు చున్నది.

మహర్షులు మన శ్రేయస్సు గోరి యెన్నియో ఆచారములేర్పరచిరి. వానిలో తీర్థ గ్రహణము గూడ నొకటి. ఈతీర్థమున కాధ్యాత్మిక విలువలే గాక, భౌతిక విలువలు గూడ గలవని తెలియుచున్నది. ఇందుండు ఓషధులు, వాటివలన కలుగు నారోగ్యమును గూర్చియు విచారించెదము.

శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రోక్త విష్ణ్వారాధన మందు స్నానపాత్ర. అర్ఘ్యపాత్ర, పాద్యపాత్ర, ఆచమనపాత్ర, శుద్ధతోయపాత్ర అను పంచ పాత్ర లనుపయోగించుదురు. ఈ పాత్రలలో మంచినీటిని పోసి వివిధ ద్రవ్యములను వేయవలెను. అవి ఆరోగ్యము నిచ్చు మహాశక్తి వంతములైన ఓషధులు.

1) స్నాన ద్రవ్యములు:-

కర్పూరోశీరకంచైవ తక్కోలైలాలవంగకం
స్నానద్రవ్య మిదం ప్రోక్తం యథాలాభ మథాపివా॥

(కర్పూరము, వట్టివేళ్లు, తక్కోలములు, యాలకులు లవంగములు)

1) కర్పూరము:- ఛర్ది, విదాహము, మేదోరోగము, దురదలు, క్రిమిరోగము, అతిసారము, ముక్కుదిబ్బడ, గళరోగము, జిహ్వాబంధ దోషము, దుర్గంధము, కుళ్లు, మూత్రకృచ్ఛ్రము, మాంద్యము, జ్వరము, తాపము, విషము, రక్తపైత్యము, రక్తకాస, మూత్రపు మంటలు, వీనిని హరించును, దోషజ్వరమును (Typhus fever) పోగొట్టును. నరములకు సత్తువ కలిగించును. హృదయమునకు మేలు చేయును. ఆమవాతపు నొప్పులు. మేహవాతపునొప్పులు, అపస్మారము, (Hysteria) వీనిని నివారణ చేయును.

2) వట్టివేళ్ళు:– (Cuscus)

చలువ చేయును. పైత్యోద్రేకము, అంతర్దాహము, అనగా కడుపులోని మంటలు: తాపము, పైత్యపుమంటలు, వాంతి, పైత్యజ్వరము వలన పుట్టినతాపము, విదాహము, అతిసారము, రక్త గ్రహణి, పిత్తము, రక్తవమనము, మూర్ఛ భ్రమ, క్షయ, మేహము, కుసుమరోగములు, మేహజ్వరము వీనినణచును. ఋతురక్తస్రావము కట్టును.

3) తక్కోలములు :– Hibriscus Abdmoschus and Abchmoschus Moschetus)

మేహశాంతిని చేయును. త్రిదోషములను, అరుచిని పోగొట్టును. మూత్రకృఛ్రము, మూత్ర ఘాతము, భ్రమ, మూలవ్యాధి, క్షయ, నేత్ర రోగము, ముఖరోగములు, (అనగా నోటిలో పుట్టెడు రోగములు) జ్వరము, విషము, వీనిని హరించును. గుండెకు (Heart) పొట్టకు బలము చేకూర్చును. రుచి పుట్టించును. జఠరాగ్నిని వృద్ధి నొందించును. కఫవాతము, వాత పైత్యములను జయించును.

4) ఏలకులు:– (Cardamum)

మేహశాంతిని చేయును. అరుచి, చర్ది, పైత్యము వలన పుట్టెడు ఎక్కిళ్ళు: మేహము, పైత్యము, వ్రణము, పొత్తి కడుపున పుట్టెడు రోగములు, దాహము, ముఖరోగము, శిరోగము, శూల, రక్తాతిసారము, మూత్రకృఛ్రము, ప్రమేహము, ప్రదరమనెడు యోనిరోగము, (కుసుమ) జ్వరము, కాక, కఫము, దురద, శ్వాసకాసలు, మూలవ్యాధి, నేత్రరోగము, వీనిని హరించును, వికారము నణచును. కడుపులోని వాతమును హరించును.

5) లవంగములు:– (Cloves)

మేహశాంతి చేయును. పైత్యరోగమును, మధుమేహము, జ్వరము. ఛర్ది, ఆమవికారము, చలువ, శ్లేష్మము, కఫము, దగ్గు, విషవేగము, దురద. విదాహము, వాతము, క్షయ వీనిని పోగొట్టును. బలము కలిగించును. రక్తప్రవాహము నకు కలిగెడి యాటంకములను నివర్తింపజేయును. తలనొప్పిని, వికారమును శాంతపరచును. గుండె (Heart) గర్భోత్పత్తిస్థానము, (uterus) మెదడు (brain) ప్లీహము (spleen) కార్జము (lever) ప్రేగులు (intestines) గురదాల (kidneys) పొట్ట (stomach) వీనికి బలము చేయును. వీని శక్తులను కాపాడును. నిస్త్రాణతో కూడిన అగ్ని మాంద్యము, అజీర్ణము, అజీర్ణవిరేచనములు, వాంతి గర్భిణీ స్త్రీలకు గలిగెడి వాంతి, కడుపులో మంట, త్రేణుపులు, కడుపునొప్పి, దాహము, వీనిని పోగొట్టును. దీపనకారి (stimulant) జలుబు (cold)లో వచ్చిన అన్ని శిరోరోగములను, ద్వంద్వ రోగములను, శిరోనరములతో సంబంధించిన రోగములను హరించును. బుద్ధి వికాసమును కలిగించును. ధాతు పుష్టినిచ్చును. సూతికావాతము నణచును. ఎక్కిళ్ళు, త్రేణుపులు, నోటిదుర్గంధము, ఉబ్బు రోగము, చలువచేతనగు అతి మూత్రము, శ్లేష్మ సంబంధమైన రోగములను పోగొట్టును.

[2] అర్ఘ్యద్రవ్యములు:–

కుశాక్షతతిల వ్రీహి యవమాషప్రియంగవః
సిద్ధార్థక సమాయుక్తా అర్ఘ్యేఽష్టద్రవ్య
ముచ్యతే॥

దర్భ, అక్షతలు, నువ్వులు, ధాన్యము, యవలు, మినుములు, కొఱ్ఱలు, తెల్ల ఆవాలు.

6) దర్భ (Poa cynosuraides Eng. Sacrificial grass)

దీని వేళ్ళరసము లేక కషాయము దుష్ట వీర్యమును పోగొట్టును. పైత్య శ్లేష్మము వలన బుట్టిన రోగములను హరించును. సవాయి రోగములను నివృత్తించును. మూత్రమును జారీ చేయును, పేరుకొత కషాయము రక్తము పడు మూలవ్యాధిని, శిశ్నము యోని వీనిలోనిమంట. దురద పోగొట్టును. ఉబ్బు. (Dropsy) పురాణనీళ్ళ విరేచనములు, రక్త గ్రహణి, రక్తవమనము, రక్తస్రావము, వరుస జ్వరము వీనిని పోగొట్టును.

7) నువ్వులు (gingelly seeds or sesanum)

వాతమును, చర్మ దోషమును హరించును. జఠరాగ్నినిచ్చును, మూత్రమును శుద్ధి పరచును. మేధస్సును పెంచును. మేహమును వృద్ధినొందించును. దేహపుష్టిబలము కలిగించును. రక్తవృద్ధి, వీర్యపుష్టి చేయును. కంఠధ్వనిని బాగుచేయును. కడుపును, మలద్వారమును మృదువు పరచును.

8) యవలు లేక గోధుమలు (Wheat)

రక్తశుద్ధి, అగ్నిదీప్తి, వీర్యపుష్టి, ఆయుర్వృద్ధి, దేహకాంతి వీని నిచ్చును. వాత పైత్యములను, ఉబ్బు రోగములను హరించును. నేత్రములకు చలువ చేయును. వంటి చెడ్డనీటిని తీయును. విరేచనము గావించును.

9) మినుములు (Black gram)

దేహమునకు బలము చేయును. వీర్యమునకు వేడిని, వృద్ధినిచ్చును. విరేచనము చేయును.

5) కొఱ్ఱలు (Italian millet)

జ్వరమును, కఫమును, హరించును. జఠర దీప్తినిచ్చును. రక్తమును వృద్ధి నిచ్చును. శరీరమునకు, నడుమునకు బలము చేయును.

10) తెల్ల ఆవాలు (White mustard)

కఫము, వాతము, గ్రంధి వాతము, రేజీకటి, అజీర్ణము, శుక్ల వాతము, శ్వాస శూల, పీనస, అగ్నిమాంద్యము, దురదలు, దద్దుర్లు, విసర్పి. వీనిని పోగొట్టును. ధాతువులకు బలమునిచ్చును. తలలోని క్రిములను చంపును. మెదడులోని నీరు నార్చును కుష్టు, క్రిమి, పక్షవాతము, ఉదరరోగము, నీరసము. వీనిని పోగొట్టును. జీర్ణశక్తిని, ఆకలిని పుట్టించును కడుపులోని వాతమును వెడలించును. విరేచనము, వాంతి చేయును.

[3] పాద్య ద్రవ్యాణి:-

పద్మంచ విష్ణు పర్ణీచ దూర్వాశ్యా మకమేవచ
చత్వారిపాదద్రవ్యాణి లబ్ధంవాపి సమాహరేత్॥

మెట్టతామర, నేల ఉశిరిక, గరిక, చామలు.

11) మెట్టతామర Hibiscus mutalilis)

పైత్యము, కఫము, మూత్రాశ్మరి, మూత్రకృచ్ఛ్రము, వాతము, శూల, అతిసారము, వమనము, దాహము, ప్రమేహము, రక్తవికారము, కాస, శ్వాస, అపస్మారము, విషము, వీనిని హరించును. స్తనములను దృఢపరచును. అనగా గట్టి పడచేయును,

12) నేల ఉశిరిక (Phyllanthus Nisuri, Pusinaria)

వీర్య వృద్ధి చేయును. పొట్టకు బలము నిచ్చును. వాతము, పైత్యము, కఫము, వీనినిహరించును. పొత్తికడుపులోని తాపమును, పోట్లను హరించును.

మేహశాంతిని చేయును. గ్రహణి, పాండువు, కామిల, ఉబ్బు, ఉదరరోగము, సెగ రోగము, మూత్ర రోగము వీనినినివారించును. దేహము లోని మలమును, మూత్రమును వెడలించును.

(విష్ణుపర్ణియనగా నేల ఉశిరిక యనియు, విష్ణుక్రాంత యనియు, భేదాభిప్రాయములు గలవు.

12. విష్ణుక్రాంత (Evolivenes alsi noides)

దీని కషాయము పైత్య కఫ జ్వరములను పురాణ అంతర జ్వరములును, ఉబ్బును,పోగొట్టును. మూత్ర విరేచనములనుజారీ చేయును.

13) గరిక:- Herialle grass Couch grass & Creeping Panic grass)

వీని వేళ్ళరసము, లేక కషాయము చలువ చేయును. విసర్పి రక్తదోషము, విదాహము క్రిమి రోగము, మూత్రదోషము, పైత్యము, కఫము, శ్వాస, తాపము వీనిని పోగొట్టును. గంధక దోషమును, విషమును హరించును.

14) చామలు (Ponicum Frumentaceum)

రక్త పైత్యము, వాతము, సంగ్రహణి వీని నడచును.

[4] అచామద్రివ్యాణి

ఏలాలవ జ్గోశీరాది తక్కోలంద చతుష్టయం
అచామద్రవ్యమిత్యుక్తం యథాలాభమథాపివా॥

ఏలకులు, లవంగపులు, వట్టివేళ్ళు, తక్కోలములు, వీటిని గూర్చి పైన చెప్పబడియున్నది.

[5] శుద్ధతోయ పాత్రిద్రివ్యాణి :-

పుష్పగన్ధాచ విన్యసే చ్ఛుద్ధ పాత్రేచమధ్యమే
పుష్పములు, చన్దనము.

ఇచ్చట పుష్పములనగా తులసి వేయుదురు.

15) తులసి (Oscimum Vilosum Eng.Saceed Basil)

జ్వరమును, కఫవాతములను, శ్లేష్మమును, దగ్గును, క్రిమి రోగమును పోగొట్టును. రుచి పుట్టించును, బుద్ధిని హెచ్చించును. జఠరదీప్తి నిచ్చును. రసమును, రసదోషమును విరచును. ప్రతి దినము 5 తులసీ దళములను ఉదయము పూట సేవించుచుండన త్రిదోషములను హరించి ఆరోగ్యము నిచ్చును. కాన్సరు (Cancer) వ్యాధి రాకుండా చేయునని ఈ మధ్యనే ప్రచురించినారు.

16) చందనము (Sandal wood)

చలువ చేసి వేడిచేయును. కండ్లకు చలువ చేయును. దుష్టరక్తమును హరించును. వీర్యవృద్ధిని కాంతిని ఇచ్చును. రక్తమును శుభ్రపరచును. వీర్యమునకు చలువ జేయును. రక్త పైత్యము, కుసుమరోగము, తాపము, దాహము, జ్వరము, మేహజ్వరము, తీవ్రమగు తాప జ్వరము, అతిసారము, కఫము, అరుచి, మేహము, ప్రమేహము. కుష్ఠు, క్రిమిరోగము, అన్నివిషయములు, శ్లేష్మము దురదలు, పొక్కులు, విసర్పి, మదము, భ్రమ, ఉన్మాదము, అపస్మారము, జలుబు, క్షయ, రాజయక్ష, శ్వాస, కాస, పీనస, పాండురోగము, విద్రధి యనునాభిలోని పుండును రక్తకాస, గంధర్వ రోగము, వాతము, పైత్యము, ఎక్కిళ్ళు వీనిని హరించును.

కాన భక్తజనులెల్లరు నిత్యము నియమముగా విష్ణ్వాలయమునకు వెళ్ళి శ్రీమన్నారాయణుని యర్చా మూర్తిని సేవించి మోక్షప్రదము, ఆరోగ్యప్రదములైన శ్రీ పాద తీర్థమును గ్రహించి ఇహపర సౌఖ్యముల నంద గోరుచున్నాను.

శ్రీవైఖానస ఆగమముల ముద్రిత-అముద్రిత గ్రంథములు

ఆగమప్రవర Dr. దీవిక్రృష్ణస్వామి అయ్యంగారు

శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాల. నల్లూరు

భక్త్యా భగవతః పూజాం ముక్త్యుపాయం శ్రుతీరితం

స్వయం దర్శయతేఽస్మాకం సూత్రకారాయ మంగళమ్॥

అఖిలహేయ ప్రత్యనీకుండును, సర్వాంత ర్యామియును, యగు శ్రీమన్నారాయణుని, అర్చామూర్తిగా ప్రతిష్ఠించి, అర్చించి, తరించుటకు గాను శ్రీమన్నారాయణునిచే, సృజించబడిన, ఆగమశాస్త్రము బోదింపబడిన శ్రీ విఖనస మహర్షి తమ శిష్యులైన భృగ్వత్రి కశ్యప మరీచ్యాది మహా మునులకు శ్రీ వైఖానస ఆగమ శాస్త్రమును ప్రవచించిరి. ఈ యాగమము సర్వ వేదార్ధ సారమును, సర్వభూత హితార్ధమును అగుటచే లోకమునందు ప్రత్యేక స్థానమును ఆక్రమించినది.

"వైఖానసం మహా శాస్త్రం సర్వవేదేషు ఉధృతం, సర్వవేదార్ధ సారభూతక అప్రతర్క్యం, అనిందితం, వైదికైరుప సేవితం, విష్ణోరారాధనాయ సర్వభూత హితార్ధాయ శబ్దప్రమాణ మవలంబ్య విష్ణునా విఖనస ఉక్తం విఖనసా భృగ్వాదీనాముక్తం భృగుణా అత్రిణా కాశ్యపేన మయాచైతచాతుర్లక్ష్య గ్రంధ ప్రోక్తః' (మ. వి. క.)

ఇట్లు మరీచి మహర్షి తమ విమానార్చన కల్పమునందు చెప్పి యుండిరి. శ్రీ విఖనస మహర్షి లోక కల్యాణము కొరకు, జీవుల హితార్ధమై ఈ వైఖానస అగమ శాస్త్రమును తమ శిష్యుల ద్వారా లోకమునకు అనుగ్రహించిరి. వీనిని ఆర్షములవి అందురు.

వైఖానస ఆగమ గ్రంధములు ముఖ్యముగా నైదు విషయములను విపులముగా వివరించుచున్నవి. 1. ప్రతిష్ఠాధికారము 2. ఉత్సవాధికారము 3. అర్చనాదికారము 4. ప్రాయశ్చిత్తాదికారము 5, ఫలాధికారము ప్రతిష్ఠాధికారమున దేవాలయ నిర్మాణమునకు యోగ్యమైన స్థల నిర్ణయము, కర్షణము గోగణ నివేదనము, అలయ, గోపుర, మంటప, ధ్వజాదుల నిర్మాణము ప్రతిష్ఠ వీనిని వివరించిరి. ఉత్సవాధికారమున నిత్యోత్సవము అనగా ప్రతి వత్సరము నియమముగా చేయునది. శాన్త్యుత్సవ. శ్రద్ధోత్సవములు అహ్నిక సంజ్ఞతో తెలుపబడినవి ఎకాహ్నికమునకు మంగళమనియు, త్రయాహ్నికమునకు గౌణమనియు, పంచాహ్నికమునకు భౌతికమనియు, సప్తాహ్నికమునకు ఆర్షమనియు, నవాహ్నికమునకు సార్వకామిక మనియు, నామములు గలవు ఈ ఉత్సవములు ఉత్తమ మధ్యమ అధమాది సంజ్ఞలతో తొమ్మిది విధములుగా చెప్పబడినవి. ఈ ఉత్సవములను కళ్యాణోత్సవములనుట ప్రసిద్ధము. అర్చనాధికారము—ఇందు మూర్తుల భేదముల బట్టి అర్చించి తరించు విధము వివరింపబడినది. ప్రాయశ్చితాధికారము — దేవాలయ నిర్మాణ ప్రతిష్ఠోత్సవ అర్చనలయందు భ్రమ ప్రమాదములచే లోపములు తటస్థించినచో అలోపములు నివారింపబడి సద్ఫల

మొసంగు విధానము అనుగ్రహింపబడినది. ఫలాధికారము-ప్రతిష్ఠోత్సవ అర్చనాదులకు భక్తి శ్రద్ధలతో ఒనరించిన కల్గు ఫలమును వివరించిరి. ఉత్తమోత్తమై సనాతనమై గుర్వుల రాజారాష్ట్రాది సర్వులకు మోక్ష ప్రదమైన ఈవైఖానస అగమ శాస్త్రమును శ్రీవిఖనస మహర్షి లోకాను గ్రహ కాంక్షతో వెలయించిరి.

భృగ్వాది మునులు అనుగ్రహించిన అగమ గ్రంధరాజముల వివరము. 1. భృగుమహర్షి–వీరి గ్రంధములు ''అధికారముల"నుపేరఖ్యాతి గాంచినవి. ఇవి పదమూడు 1. ఖిలాధికారము 2. పురాతంత్రాధికారము 3. వాసాధికారము 4. చిత్రాధికారము 5. మానాధికారము 6. క్రియాధికారము 7. అర్చాధికారము 8. యజ్ఞాధికారము 9. వర్ణాధికారము 10. ప్రకీర్ణాధికారము 11. ప్రతిగృహ్యాధికారము 12. నిరుక్తాధికారము 13. ఖిలాధికారము. ఖిలాధికారము రెండు పర్యాయములు పేర్కొనబడినవి. బహుశ నామసామ్య ముండి విషయము వేరై యుండ వచ్చును. ఖిలాధికారమును టి. టి. డి. వారు నాగర లిపిలో అచ్చువేసిరి. రెండవ గ్రంధము లభించుట లేదు. కాన ఇది పండితులు పరిశీలించవలసిన విష యమై యున్నది. శ్రీవైఖానస గ్రంధమాల-ఈగా వారిపాలెము. ఇందు యజ్ఞాధికారము, ప్రకీర్ణాధీ కారములు ముద్రింపబడినవి. టి. టి. డి. వారు క్రియాధికార, ఖిలాధికారములను ముద్రించిరి. కర్ణాటక రాష్ట్ర వైఖానస మహామండలి వారు వాసాధికారమును ప్రస్తుతము ముద్రించుచుండిరి. మా గ్రంధమాల నుండి గూడ ఒక తాళపత్ర గ్రంధమును పంపియుంటిమి. మిగిలిన ఆర్షములలో లభించినవి. కొన్ని ఇంకను లభింపవలసిన కొన్నియు గలవని కీ. శే. రొంపి చర్ల పార్ధసారధి భట్టాచార్యుల వారు లోగడ చెప్పి యుండిరి. దక్షిణ భారతమును గూడ తిరిగి గాలించి కొన్ని ఆర్షములను వీరు సేకరించి యుండిరి.

2. అత్రిమహర్షి-వీరి గ్రంధములు'తంత్రము ల'ను సంజ్ఞతో ప్రసిద్ధి గాంచినవి. ఇవి నాల్గు. 1. పూర్వ తంత్రము 2. ఆత్రేయ తంత్రము 3. విష్ణుతంత్రము 4. ఉత్తరతంత్రము ఇందు ఆత్రేయ తంత్రమును టి. టి. డి. వారు నాగర లిపి యందు ముద్రించి మహోపకార మొనరించిరి.

3.కశ్యపమహర్షి-వీరిగ్రంధములు'కాండలను' పేరప్రసిద్ధిగాంచియున్నవి.ఇవి మూడు1. సత్యకాండ 2. తర్కకాండ 3. జ్ఞానకాండ. ఇందు జ్ఞాన కాండను టి. టి. డి. వారు నాగరలిపిలో ముద్రించి యుండిరి. ఇందు కామ్యకర్మలు గూడ పెక్కు-పేర్కొనబడినవి.

4. మరీచిమహర్షి - వీరివి "సంహితల"ను పేరుతో నున్నవి. ఇవి ఎనిమిది 1. జయసంహిత 2. ఆనందసంహిత 3. సంజ్ఞానసంహిత 4. వీర సంహిత 5. విజయసంహిత 6. విజిత సంహితా 7. విమల సంహిత 8. జ్ఞానసంహిత – 1926 సం. టి. టి. డి. వారు నాగరలిపిలో ఆనందసంహితా గ్గతమైన "మరీచివిమానార్చన కల్పము"ను ప్రకటించిరి. 1927లో వైఖానస గ్రంధమాల వారు తెలుగు లిపిలో ప్రకటించిరి. 1935లో శ్రీ కె. సాంబశివ శాస్త్రిగారు [తిరువేంద్రము] ముద్రించిరి. 1979లో శ్రీ ద్వారకా తిరుమల దేవస్థానమువారు తెలుగు లిపిలో ముద్రించిరి. మరీచిమహర్షి విమానార్చన కల్పము బహుళప్రచారమందున్నది.

ఈ అగమ గ్రంథములను ఆధారముగా చేసు కొని పెక్కు ప్రయోగ గ్రంథములు పిమ్మట వెలు వడినవి. వానిలో పెక్కింటిని వివిధ గ్రంథమాలల యందు ప్రకటింపబడినవి. శ్రీ వైఖానసభగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాల (నల్లూరు)యందు బిషగ్రాజ దివి వెంకట నృసింహాచార్యులవారి సంపాదకత్వమున, శ్రీమాన్ నారాయణం రామానుజాచార్యులవారి [ఉల్లిపాలెము] పర్యవేక్షణమున, శ్రీమాన్ దేవయజనం వెంకట రామాచార్యుల వారి [ఈపూరు] కృషితో పెక్కు గ్రంథములను ముద్రించిరి. 1. ఉత్సవాను క్రమణిక 2. ప్రతిష్ఠాను క్రమణిక 3. విష్ణ్వర్చనా సార సంగ్రహము 4. పారమాత్మికోపనిషద్భాష్యము 5. నిత్యార్చనా విధానము. అర్చనకు సంబంధించి వివిధ గ్రంథములు వైఖానస సోదరులచే వివిధ ప్రాంతములందు ముద్రింపబడినవి.

ఆర్షముల యందలి వివిధ విషయములను క్రోడీకరించి శ్రీ పెన్మద నరసింహాచార్యులనువారు "తత్వప్రకాశిక" అను గ్రంథమును వ్రాయించి యుండిరి. వీరు ప్రాచీనులు. ఈ గ్రంథము ఎంతో ఉపయుక్తమైనది. శ్రీవైఖానస ఆశ్రమాధిపతులు ఈ గ్రంథముద్రణకు పూనుకొనగలరని భావించు చుంటిని దేశమందు వెలసి, వైఖానస అగమ గ్రంథ ములను ప్రకటించిన సంస్థలన్నింటియందును వైయా కరణ పంచానన, విద్వత్కవిసార్వభౌమ శ్రీమాన్ రొంభ పార్థసారథి భట్టాచార్యులవారి అమృత అభయ హస్తము కలదని చెప్పవచ్చును. అముద్రితములైన ఆర్షములు త్వరలో ముద్రింపబడగలవని ఆశించు చుంటిని.

శ్రీ లక్ష్మీ నృసింహస్వామి వారి దేవస్థానము

మట్టపల్లి క్షేత్రము హుజూర్ నగర్ తాలూకా.

నల్లగొండ జిల్లా (ఆంధ్రప్రదేశ్.)

పవిత్ర కృష్ణానదీ తీరమునవెలుగొందుతున్న పంచనార సింహక్షేత్రములలో సుప్రసిద్ధి గాంచిన క్షేత్రము. అనాదీయమైభరద్వాజమహర్షి సంకల్పితమైనఒకానొక గుహాగర్భమున వెలసినశ్రీలక్ష్మీనృసింహ స్వామివారి స్వయంవ్యక్తమూర్తి సుస్పష్టము. అనేక రకముల దీర్ఘవ్యాధులునిర్మూలనము, మహదాన్న దానము, ఋషిపూజ, మొదలగునవి ఈ క్షేత్ర ప్రాశస్త్యమునకు తార్కాణములు.

ఇటీవలనే ఏర్పడిన శ్రీనాగార్జున సిమెంట్సు లిమిటెడ్ కంపెనీవారిచే ఈ క్షేత్రము మున్ముందు అభివృద్ధిగాంచు నవకాశము కలదు. శ్రీ తిరుమలతిరుపతిదేవస్థానము వారిచేఒకకళ్యాణ మండపమున్నూ, శ్రీ యాదగిరి దేవస్థానము వారిచే 20 గదులు ధర్మశాల నిర్మాణమునకై మంజూరు కావింపబడుట విశేషము.

ఇట్లు,
దేవస్థాన ధర్మకర్తలు

భగవాన్ శ్రీ ధన్వన్తరిః

కార్తికే కృష్ణపక్షేతు త్రయోదశ్యాంగురోర్దినే
నక్షత్రే వాయుదైవత్యే ధనుర్లగ్నే విశేషతః ।
భక్తానాం రక్షణార్థాయ ధన్వంతర్యాఖ్యయాహరిః
క్షీరోదధౌ సముద్భూత శ్రీకస్సాక్షాత్సనాతనః॥

“లక్ష్మివిశిష్టా ద్వైత భాష్యమ్”

సర్వతంత్ర స్వతంత్ర శ్రీ శ్రీనివాసముఖీ వేదాంత దేశికాచార్య వర్యైః కృత లక్ష్మి విశిష్టా ద్వైత భాష్యరచనా

'ఆగమిక ప్రవర' వేదాంతం విప్రనారాయణాచార్య
విజయవాడ–4

ఇతః పూర్వమేవ వ్యాస రచిత బ్రహ్మ సూత్రాణాం శంకర భగవత్పాదాచార్యైః అద్వైత భాష్యం। మధ్వాచార్యైః ద్వైత భాష్యం, రామానుజాచార్యైః విశిష్టాద్వైత భాష్యం అరీరచన్–
అద్వైత భాష్యపర్యవసన్నార్థః బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా భగవతోఽన్యం నకించిదస్తీతి మధ్వాచార్యచారస్తు జ్ఞానైక ఘనః నిత్యసత్య స్వరూపీ భగవాన్పరః జ్ఞానైక ఘనత్వాది లక్షణ విహీనః జీవశబ్ద వాచ్యో అన్యః ద్వౌస్తః ఇతి–

విశిష్టాద్వైత భాష్య పర్యవసన్నార్థః జీవేశ్వర ప్రభృతయః నిత్యాః ప్రకృత్యాశ్లిష్టో జీవః ధ్యానాదేవమోక్షం గచ్ఛతి, ఇతి,
తత్సర్వమపి విచార్య విఖనస మతావలంబి శ్రీ శ్రీనివాస మఖీ వేదాంత దేశికాః జపహుతార్చన ధ్యానాది భేదేన చతుర్ధాఽవస్థితే భగవత్సమారాధనే అర్చనమేవ సర్వార్థ సాధనమితి మన్యంతే మహర్షయః

నచరూపం వినాదేవో కేనాఽపి ధ్యాతుం శక్యతే?
అనేన ధ్యాతురపి రూపకల్పనావశ్యకతా దరీదృశ్యతే। అతయేవ విఖనాః అగ్నిర్వై దేవానామవమో విష్ణుః పరమస్తదన్తరేణ సర్వాఽన్యాదేవతాః ఇత్యైతరేస్త బ్రాహ్మణ శ్రుతిరుదాహృత్య అగ్నౌనిత్య హూమాయ విష్ణోర్నిత్యార్చా సర్వదేవార్చా భవతి తస్మాత్ సువర్ణ రజిత తామ్రాద్యన్యతమలోహేన షడుంగులా దహీనం తద్రూపం కల్పయిత్వా పూర్వపక్షేపుణ్యే నక్షత్రే ప్రతిష్ఠాప్య నిత్యంసాయంప్రాతర్హోమాన్తేఽర్చయతి॥ ద్విజాతి రతన్ద్రితో నిత్యం గృహేదేవాయతనేవా భక్త్యాభగవన్తం నారాయణ మర్చయేత్ తద్విష్ణోః పరమం పదంగచ్ఛతీతి విజ్ఞాయతే ఇత్యుక్త్వా అయందేహీ యోనిద్వారేణనిష్క్రమ్య సపాపీయసీం యోనిం ప్రాప్య భగవన్మాయా మోహితః స్వర్గనరక ఫలేషుకర్మసు ప్రవర్తతే, భగవన్మాయామోహితత్వాత్ భగవన్తమేవ సమాశ్రిత్య భక్త్యా నారాయణముపాసీత సోఽపి భక్తవత్సలత్వాత్ భక్తానుకంపయా స్వమాయాం విమోచయతి మాయా విమోచితో జీవః శాశ్వతమతీంద్రియం దేవైరప్యనభిలక్ష్యం అపునరావృత్తికం పరంజ్యోతిః ప్రవిశతి సగుణేబ్రహ్మణి బుద్ధిం నివేశ్య పశ్చాన్నిర్గుణం బ్రహ్మాశ్రిత్య నిత్యం మోక్షేయత్నంకుర్యాత్–తత్రాఽపి లక్ష్మి విశిష్ట ఏక ఏవ నారాయణః ప్రపత్తవ్యః నాన్యః॥ లక్ష్యా సహహృషీకేశో దేవ్యాకారుణ్యరూపయా రక్షకస్సర్వ సిద్ధాన్తే వేదాన్తేషు చగీయతే, ఇతి సూత్రకారేణ అనుశాసితత్వాచ్చ అర్చనయేవ సర్వార్థ సాధనమితివిశిష్టస్య లక్ష్మిసమేతస్య అర్చారూతణః శ్రీమన్నారాయణస్య పద పంకజసమారాధనమితి ప్రతిపాదయితుం లక్ష్మి విశిష్టాద్వైత భాష్యమరీరచత్

'' ఇతిశమ్ ''

చిదచిత్పర తత్వానాం, తత్వయాథార్థ్య వేదినాం। వైఖానసాయమునయే నమో మమగరీయసే॥
వైఖానస మునింవందే, తత్ప్రసాదాదమీ వయం,
స్వర్గాది మోక్షపర్యన్తాం, వైదికీం సిద్ధిమాప్నుమః॥
నమోవిఖనసే తస్మై నారాయణ తనూభవే యేన
శ్రుతీస్సమాలోచ్య సూత్రం హరిపరం కృతం॥

“ఇతి”

శ్రీవైఖానస సంఘములు

టి. రామాచార్యులు
ఆర్గనైజింగ్ సెక్రటరీ,
ఆంధ్రప్రదేశ్ అర్చక కాంగ్రెస్ (రిజిష్టర్డ్),
తె నా లి.

ప్రస్తుతము ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కొన్ని జిల్లాలలో మాత్రము వైఖానస సంఘములు ఏర్పడి, వైఖానసుల శ్రేయస్సు కొరకు వివిధ విధముల కృషి చేయుచున్నవి. ప్రధానంగా తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాల లోనూ, తిరుపతి, తిరుమల లోను హైదరాబాదు లోను, శ్రీ వైఖానస మహ మండలి, శ్రీ వైఖానస పరిషత్, శ్రీ వైఖానస సంఘం, శ్రీ వైఖానస ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ, శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధనీ సభ మొదలగు పేర్లతో ఈ వైఖానస సంఘములు నిర్వహింపబడుచున్నవి.

కొన్ని జిల్లాలలో జిల్లా స్థాయిలోనే గాక, తాలూకా స్థాయిలలో కూడ ఈ సంఘములు ఏర్పడి పలు కార్యక్రమములు నిర్వహించుచున్నవి.

ముఖ్యముగ తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో రాజమండ్రి కేంద్రముగ ఆంధ్రప్రదేశ్ వైఖానస ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీగ ఏర్పడి పేద వైఖానస విద్యార్థులకు పలు విధముల సహకారములందించుట ఎంతయో ముదావహము. అలానే అమలాపురం కేంద్రముగ శ్రీ వైఖానస పత్రిక కూడా నిర్వహింపబడుచూ వైఖానస ఆగమమును గురించి, పలుఅర్చక సమస్యలను గురించి ప్రచారము గావించుచూ వైఖానసులకు ఎంతయో తోడ్పడుచున్నది,

తిరుమలలో శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధనీ సభ ఆధ్వర్యమున శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థ సారధి అయ్యంగార్ (అకులమన్నాడు) గారి అమూల్యమైన కృషితో శ్రీ వైఖానస ఆశ్రమము నిర్మింపబడినది. ఎత్తైన ఏడుకొండల మీద నున్న ఆ ఏడుకొండల వాని సన్నిధికి విచ్చేయుచున్న శ్రీ వైఖానస సంఘీయులెల్లరకు ఈ ఆశ్రమము ఉచితంగా ఆశ్రయమిచ్చుచున్నది. అలానే దిగువ తిరుపతిలో కూడ వైఖానసుల సౌకర్యం కొరకు ఇట్టి ఆశ్రమము మరొకదానిని నిర్మించుటకు తీవ్రముగా యత్నములు జరుగుచుండుట సంతోషింపదగిన విషయము.

అదియును గాక ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని నగరమైన హైదరాబాదులో శ్రీ వైఖానసుల వసతి సౌకర్యము కొరకు ఒక భవన నిర్మాణము కొరకు కూడ అచట శ్రీ వైఖానస మహామండలి వారిచే కృషి సల్పబడుచున్నది.

ప్రధానంగా వైఖానస సంఘముల ఆధ్వర్యమున జిల్లా, తాలూకా, పట్టణ, స్థాయిలలో ప్రతి సంవత్సరము శ్రావణ పూర్ణిమ నాడు శ్రీ విఖనసా

చార్యుల వారి వర్ష వర్ధనోత్సవములు నిర్వహింపబడు చున్నవి.

ఉత్తరప్రదేశ్‌లో గల నైమిశారణ్యంలో శ్రీ విఖనస మహర్షి ఆలయ నిర్మాణము కొరకు కృషి జరుగుతున్న విషయం, శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంధమాల (నల్లూరు) ద్వారా వైఖానస ఆగమ మునకు సంబంధించిన పలు గ్రంధములు వెలువడు తున్న విషయం, వైఖానససంఘీయులెల్లరుతెలుసుకో దగిన అంశములు.

ఏమైననూ ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని వివిధ జిల్లాలలో వైఖానస సంఘములు పలు విధ ముల వైఖానసుల శ్రేయస్సు కొరకు ఎవరి శక్తి కొలది వారు కృషి సల్పుచున్నారు.

కాని ఆయా జిల్లాల లోని వివిధ నామాలతో వున్న వైఖానస సంఘములన్నియూ కలసి రాష్ట్ర స్థాయిలో అన్ని జిల్లాలకు ప్రాతినిధ్యము గల పటిష్ట వంతమైన ఒక వైఖానస సంఘమును ఏర్పాటు గావించుకొని, వైఖానస సంఘీయుల శ్రేయస్సుకొరకు కృషి సల్పవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా గలదు.

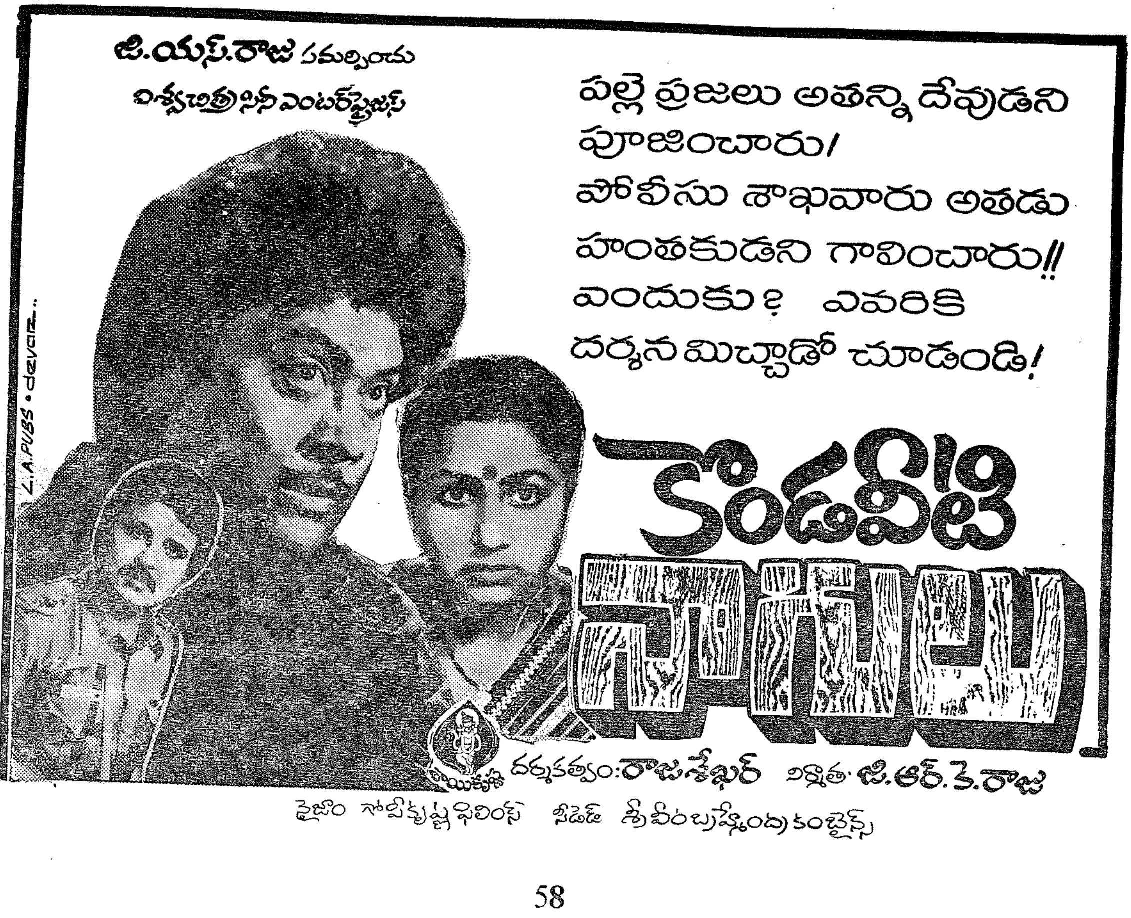

శ్రీ విఖనస గురవేనమః

నమస్సుమాంజలి

"కళాప్రపూర్ణ" పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసు-

నర్సాపురం

శ్లో॥ శ్రీమత్సప్తాద్రివాసం శ్రితజనవరదం స్నిగ్ధ
భావ ప్రసన్నం
కల్యాణానాం నిధానం కలిమలశమనం కలజ
పత్రాయతాక్షం
అలేమ్మల్మంగావధూటీ ప్రణయ మధుసరస్సంచర
ద్రాజహంసం
సేవే భక్త్యా ప్రపత్త్యా స్మిత ముఖ కమలం
శ్రీనిధిం వేంకటేశమ్

శ్లో॥ శ్రీవిష్ణ్వాత్మస్వరూపం శ్రితజనతరణోపాయ
బోధావధానం
భావోదాత్త ప్రభావ ప్రకటిత సుగుణోపాస
నాసం విధానం
నిత్యం శ్రీమంగళాద్రి ప్రభువర నరసింహా
లయే పూజ్యమానం
విజ్ఞానాబ్ధిం భజేఽహం విఖనసమునినాథం
ప్రపత్తి ప్రధానమ్

శ్లో॥ జ్ఞానానంద స్వరూపం స్ఫటికనిభతనూ
భాసితం సర్వవిద్యా
ధారం విశ్వాత్మకం ధీసముచిత విభవ ప్రాప్తి
కామప్రసన్నం
విఖ్యాతాదర్శ శీలం విబుధగణనుతం వేద
వేదాంత వేద్యం
సేవే నిత్యం ప్రపత్త్యా జితదివిజరిపుం
శ్రీహయగ్రీవదేవమ్

శ్లో॥ వందే శ్రీశారదాంబాం వరరుచిరశరచ్చంద్రి
కాభా శుభాగీం
వాగ్దేవీం వల్లకీ వాదన చతురత లోపజ్ఞతాఢీ
సమగ్రాం
జ్ఞానానంద ప్రదాత్రీం సకలరసజగత్సన్నుతాం
సాధుశీలాం
స్మేరాస్యాం ధాతృవక్త్రాంచిత మహిత
పదస్థాం ప్రపత్త్యా నితాంతమ్

శ్లో॥ శ్రీమద్విష్ణుకటాక్ష సంచితల సద్గర్వాత్త
సర్వాధిక
బ్రహ్మజ్ఞాన నిధాన మూర్జితయశస్సంపన్న
మార్యోత్తమ
భాస్వచ్ఛుక్ల యజు శ్రుతి ప్రథిత మర్కాను
గృహో దాత్మవి
న్మాన్యం వాజసనేయ రూపగిరిశం భక్త్యా
భజా మ్యన్వహమ్

శ్లో॥ శ్రీమద్రామ పదాంబుజాత మధుపానప్రస్ఫుర
ద్బలభరం
గోష్పాదీకృత వార్ధిలం ఘన విధౌ చుంబ
ద్విశాలాంబరం
లంకాదాహక విక్రమోజ్జ్వలిత సాక్షీభూత
వైశ్వాసరం
వందే ధీరసమీరనందన మహాభక్త్యా కపీనాం
మ్వర

శ్లో॥ శ్రీవిష్ణుఃతిపురానురారితను జాతం సర్వ
శక్త్యాత్మకం
అయ్యప్పాహ్వాయ మాశ్రితాభ్యుదయ హేతు
ర్భూతదైవోత్తమం
శాస్తారం మదమత్తదుష్ట మహిషీ ప్రాణాప
హారోద్యమం
వందే పండల మండలాధిపతి సద్వాత్సల్య
సంవర్ధితమ్

శ్లో॥ శ్రీమంత్రాలయదైవతం శ్రితజనశ్రేయః
ప్రదానోత్సుకం
మధ్వాచార్యమతప్రచార దృఢదీక్షా దక్ష
విద్వన్మణిం
గోపాంబావరతిమ్మభట్ట సుబృతాంకూరు సదా
రాఘవేం
ద్రం తూష్ణీంకృత పండితబ్రువ మహం
గురూణాంగురుమ్

శ్లో॥ శ్రీనారాయణతీర్థ సద్గురు పద శ్రీరాజితం
పూజితం
భక్త్యావిష్టహృదిప్రతిష్ఠిత మురారాత్యంఘ్రి
పద్మద్వయం
నిత్యం కృష్ణకథాసుధోర్మి విచలత్ డోలా
విలోలాత్మకం
వందే భాగవతోత్తమోత్తమ మహం
వాగ్గేయ కార స్స్వయమ్

శ్లో॥ శ్రీమన్నిర్మల పావనోదకల సచ్చిత్రావతీ
సత్తటే
భాస్వత్పర్తిపురీ ప్రశాంతినిలయే భద్రాసనే
సంస్థితం
షిర్డీసాయినవావతార విభవం శ్రీసత్య
సాయీశ్వరం
సర్వజ్ఞం ప్రణమామి భక్త వరదం సత్యం
శివం సుందరమ్

With the best compliments from :

Phone : 73757

M. V. KUTUMBA RAO & Co.,

Paper Merchants

Gulabchand Street, **VIJAYAWADA-520 001.**

శ్రీవిఖనస గురవేనమః

సన్మానము

కృతజ్ఞతా ప్రసూనాంజలి

చ॥ జయజయ ఆంధ్రమాత, బుధసన్నుతీ దివ్య
గుణప్రపూత, వా
ఙ్మయమృదు మాధురీ కవిత మంజుల భావ
తరంగ సంగతో
దయరసవద్విశిష్ట కవితాసముదారిత కీర్త్యు
పేత, య
శయతర భోగభాగ్య సహజ ప్రతిపత్తిసమేత
నౌమితే,

మ॥ కవి కార్తాంతిక వేదవిద్వరలసద్గాంధర్వ
సారస్వతీ
ప్రవణప్రస్ఫుటశేముషీజ్వలద కూపారుల్
సదాచారు, లు
త్సవలీలన్ విలసిల్ల, శారదకు సంస్థానంబుగా
నొప్పు, వై
భవ మాంధ్రావనిఁగన్న, సప్తగిరిశుంభత్కీర్తి
కస్మన్నతుల్

మ॥ ఇది సాహిత్య సభాంగణం బిచట నేనేరీతి
నీ యోనమా
లదశన్, బండిత సన్నిధానమున నిల్వనే? ర్త్ను
ఁగానిమ్ము రో
టఁ దలం దూరిచి, రోకటం దవులు పోట్లం
గూర్చి భీతిల్లనే
ల? దయాశాలివి! వాణి! నీనెనరు జాలం
బిండుఁ గ్రోలదేనియల్

మ॥ కవితానల్ప మనోజ్ఞశిల్ప రచనోత్కంఠుల్
రసానందులై
భవ మాత్మానుభవ ప్రభావమున సంభావించు
పుంభావవా
ణ్యవతారుల్, నవనవ్యవాఙ్మయవసంతానూన
కావ్యప్రసూ
నవితానోదయుతా మహోదయు ల కేనర్పింతుఁ
బుష్పాంజలిన్

శ్రీ వైఖానస సోదరులకు
వందన మందారములు

శ్లో॥ శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంత సంవర్ధనీనీ సభా
శ్రీనివాసస్య కృపయా జీయాదాచంద్రతారకమ్

ఉ॥ శ్రీనిధి వేంకటేశ్వరుఁ డశేష చరాచర భూత
జీవితో
ద్యాన వసంతమూర్తి, పరతత్త్వ విభాసిత
చారుకీర్తి, వి
జ్ఞానపయోధి చంద్రుఁడని శంబును, గంటికి
రెప్పవోలె వై
ఖానస మండలిన్‌కల్పనలన్ దొలఁగించి
ప్రోచుతన్

ఉ॥ మానితకీర్తిమాంధ్రులు, రమా పతి దివ్య
పదారవిందసే
వావిరతుల్, వదాన్యులు, దివంబు భువిన్
ప్రభవింపఁజేయు ప్ర

జ్ఞానిధు, లార్యభూషణులు, స్వాదు సుసాధు
మనస్కులైన వై,
ఖానసు, లార్ష ధర్మ సుముఖ ప్రముఖుల్
పరతత్త్వ పారగుల్

మ॥ అకలంకోజ్జ్వల కీర్తి చంద్రికలు దిగ్వ్యాకీ
ర్తంబులై, యాంధ్రల
క్ష్మికిఁ గర్పూరపుటంగరాగ ఘనతన్ జేకూర్ప
సత్సంప్రదా
యకళాభిజ్ఞత, నస్మదీయకృషికిన్ న్యాయంబుఁ
గల్గించు పూ
నిక వైఖానస సంఘ ముత్సుకత నున్మేషించు
నేఁడీసభన్

మ॥ నను వైఖానస బృంద మీ సభను సన్మానించు
నీరీతి, నే
ఘనతం జూచియొ నేనెఱుంగఁ; గవితాగాన
ప్రవీణత్వమా?
వినుతింపందగు పాండితీపటిమయా ? వేయే
టికిన్ వారిచూ
పు, నిజంబారయ సూక్ష్మదర్శియగునేమో!
యంచు నేనెంచెదన్

చ॥ అమలమనీషులైన విఖనాన్వయ సోదరులార!
మీరలు
త్తమ గతి సత్కళాభ్యుదయ తత్పరతన్,
సుధ, జాలువారు డెం

దముల, మదీయ జన్మ కొక ధన్యతఁగూర్చిరి
యావగింజయే

హిమగిరియౌ నదృష్టమును నీకృతి సాకృతి
వ్యాకృతించెదున్

మ॥ అనవద్యంబగు మీ విశాల హృదయం
బావ్యాయతన్, విల్వఁగూ

ర్చెను ధన్యాంకమునాంకమౌ ఘనతనిక్షేపించి

నేఁబుర్వజ

న్మనొనర్చిన పుణ్యలేశ మెదియో నన్నిట్లు,
సమ్మానపా

త్రునిఁగావించెఁ, గృతజ్ఞతామతి నొనర్తున్
మీకు దాసోహముల్

కీర్తనీయులు-కీర్తిమూర్తులు పార్థసారధీ భట్టాచార్యులవారి పవిత్రస్మృతికి

పూలదోసిళ్ళు

బృందావనం రంగాచార్యులు
పండిట్. వై.ఆర్. హైస్కూలు, పర్చూరు

1. కలలు ఫలించె-మీ మధుర కాంక్షలు పండెను వెంకటేశ్వరో
జ్జ్వల కరుణా బలమ్మున-ప్రశంసలు సల్పిరి; పిల్చి కేంద్రమం
దలి పరిపాలకుల్-సువిదితమ్మగు తావక కీర్తి లక్ష్మి పూ
జలు గొనుచుండె దేశమున సంస్తుతులందుచు నేడు మాన్యుడా!

2. తిరుమల దేవు సన్నిధి మదింబుల కింపగ జేయు పుణ్యమం
దిరముగదా! పురాసుకృత తేజము ముమ్మర మౌట చేత మీ
సురుచిర కావ్యసంపదలు: సోయగముల్ వెద జల్లె వెంకటే
శ్వర చరణాబ్జ సీమల-ప్రపత్తిమయ ప్రతిభా దురంధరా!

3. మీ సాహిత్య పటు ప్రభావమునకున్- మీ పత్రికా లేఖన
వ్యాసంగమ్మునకున్-విపక్షకుల భావమ్ముల్వి దారించుచున్
వాసింగాంచిన మీ ప్రసంగ మధుర వ్యాపార వైచిత్రికిన్;
దోసిళ్ళెత్తి సమర్పణంబిడుదురాంగ్రిల్ మల్లెలన్ మొల్లలన్,

4. చిలికించెన్ కమనీయ వాక్సుధల మీ చిత్ర ప్రసంగమ్ము లాం
ధ్రుల భావమ్ముల మీద-నిక్కమగు సంతుష్టిన్ ప్రసాదించెగుం
డెలలో మీ మహనీయ కావ్యతతి - నిండెన్ హాయి సర్వత్ర-అ
కులమన్నాడు బుధాగ్రణీ! నతులు మీకున్ మీ మహాశక్తికిన్

5. స్తవనీయ వైఖానస ప్రతిభాపరం - పరకు చిహ్నమ్ము మీ భద్రదీక్ష;
తాళ పత్రిలలో దాగిన వేద రహస్యాల కోట మీ యార్ష వాణి;
కమనీయ గీర్వాణ గగనసీమ రహించు- భాసుర జ్వాల మీ వ్యాసలీల;
సప్తాచలేశ్వర చరణ పూజాకలా - ప సమీక్ష నలరు మీ ప్రతిభ; సేవ;

రాష్ట్రపతి బహుమాన విరాజమాన
దీప్తులన్ దేజరిల్లె మీ దివ్యమూర్తి;
అసమ సన్మాన విధుల సర్వాంద్రి మొసగు
మన్ననల జెన్నుమీరె మీ మధుర కీర్తి.

6. తేనెల సోనగా తెలుగుదేశమునే మురియించె నయ్యా! మీ
వాణి-పురాణ కావ్య బలవర్ధిత భవ్యయశః ప్రపూర్ణయై
గాన తరంగ భంగిమల గౌరవమందుచు వెంకటేశ్వరా
స్థాన విదాంవరా! సుగుణతత్పర! మీకు నమస్సుమాంజలుల్.

మణిదీపాలు

దీవి రంగాచార్యులు M. A. B-Ed.

శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంత
వివర్ధనీ సభ రజతోత్సవం।
అఖిల వైఖానసుల కమరిన
ఆనందమయ నేత్రోత్సవం॥

అందరి గుండెలలో నిలిచిన
అత్యున్నత ఆశయ పీఠం।
ఆదర్శాల నందన వనమున
అవతరించిన కల్పవృక్షం॥

జగమెరిగిన వేదాంతి
జగతిలో తర్క-సిద్ధాంతి
జగన్నాథాచార్య కులపతి
ఆగమ శాస్త్ర కళాధిపతి,

స్థాపించిన ఈ సముదాత్త సభ
సంఘ చరిత్రకిది ఒక నవప్రభ।
అందుల కెందరిదో సహకారం
అందడమే-మహోదారం॥

తిరుమలేశుని చరణ సన్నిధి
విరిసె వైఖానసాశ్రమమను పెన్నిధి
ఏడుకొండల యాత్రికుల కిది
నీడ గూర్చెడి యారామపు విడిది।

ఆశ్రమ నిర్మాణ ఘన విజయమ్ము
పార్థసారథి భట్టాచార్య కృషిఫలమ్ము
ఆగమాచార్యుని సదాశయమ్ము
పదుగురికి పంచె ప్రేమామృతమ్ము।

రాఘవాచార్య ప్రభృతుల చేయూత
విఖనసాచార్య కార్యనిర్వహణ దక్షత
అందించాయి రజతోత్సవాల వేడుక
అందరికిది ఆనందాల డోలిక।

పండిత ప్రవరుల సన్మానమ్ము
ప్రగతి విషయాల పరిశీలనమ్ము
భట్టాచార్యుల కంజలి సమర్పణమ్ము
అదే, అదే, నేటిరజతోత్సవాల హృదయమ్ము।

వైఖానస సోదర సందోహమ్ము
అఖిల భారతన ఏకసంఘమ్ము
నిలిచి ఎదగాలి। నిరంతరమ్ము
వెలుగు చూడాలి। విద్వద్విభవమ్ము।

భావి తరాలకు మణిదీపాలు
పదిలమైన సభా ప్రగతిభావాలు
చేరాలి। స్వర్ణోత్సవ, వజ్రోత్సవాలు
చేకూరాలి। స్వర్ణో శ్రీవల్లభ వీక్షణాలు।

సమర్పణ.
Dr. దీవి హనుమాచార్యులు,
R. M. P. (హోమియో),
స్వర్ణ-ప్రకాశం జిల్లా.

శ్రీ శ్రీనివాస దీక్షితుల వారి జీవిత సంగ్రహ చరిత్ర

"ఆగమిక ప్రవర" పండిత వేదాంతం కేశవాచార్యులు

శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామివారి దేవస్థానం, వెంకటేశ్వర పురం, విజయవాడ-10

తిరుమల శ్రీశ్రీనివాసమూర్తి సన్నిధిలో శ్రీవారి పాదపద్మారాధకులైన శ్రీవైఖానసులు గణనీయమైన కీర్తి సంపాదించిరి. శ్రీమద్విఖనోమునీంద్రుల ముఖ్య శిష్యులలో అత్రిమహర్షి యొకరు. వారు గుర్వాజ్ఞ ననుసరించి తిరుమలలో చిరకాలము శ్రీ శ్రీనివాస మూర్తి నర్చించినట్లు భగవచ్ఛాస్త్రములుద్ఘోషించు చున్నవి. "శ్రీనివాసేఽత్రిరర్చయత్" అనునది ప్రామాణిక వాక్యమే యగుచున్నది. తదాది నేటివరకు శ్రీవైఖానస సాంప్రదాయమే అవిచ్ఛిన్నముగా కొనసాగుచున్నది. వైదిక కుటుంబములు సదాచార సంపత్తితో భక్తి శ్రద్ధలతో శ్రీవారి కైంకర్యము నిర్వహించుచుండెడివి. ఒకప్పుడు అట్టి కుటుంబీకులలో గోవిందాచార్యులనువారు ఆచార్యార్చక పదవీద్వయ మలంకరించి యుండిరి. వీరిది కౌశికస గోత్రము ధర్మపత్ని రుక్మిణీ యను నామధేయము కలవారు. వీరు చిరకాలము వరకు సంతాన రహితులై యున్నందున దుఃఖసాగరమగ్నులై శ్రీనివాసమూర్తియే తమకు శరణ్యుడని తలంచి యద్దేవదేవుని హృదయమున నిల్పి ఘోరతప మొనర్చిరి. అంత పరమాత్మ ప్రసన్నులై మీ తపస్సునకు మెచ్చితిని. నేనే మీ గర్భవాసమున జన్మించెదను విచారపడకుడని ఆశీర్వదించి అంతర్హితుడయ్యెను. కొద్ది కాలమునకే గోవిందాచార్యుల వారి ధర్మపత్ని గర్భిణియయ్యెను- ఆ సంగతి నెరింగి మహదానంద సాగరమున నోలలాడుచు అయా కాల విహితములగు గర్భాదాన పుంసవన సీమంత విష్ణు బలి సంస్కారములు యథాశాస్త్ర విధినొనర్చిరి. నవమాసములు నిండగనే తిథి వార నక్షత్రయుక్తమైన కాలమున శుభగ్రహములుచ్చస్థితినుండ పుత్రరత్నమును కనెను. అంత వరప్రదాతయగు శ్రీ శ్రీనివాసుడే మాట తప్పక తమకు పుత్రరూపమై జన్మించెనని మరింత సంతోషస్వాంతులై జాత కర్మాది సంస్కారముల నొనర్చి నామకరణ సమయమున శ్రీశ్రీనివాస దీక్షితులని నామకరణమొనర్చిరి. భగవదంశాసంజాతుడగు నాతనిరూప లావణ్యమునకు ధీవిశేషమునకు నెంతయో ముగ్ధులగుచు పంచాబ్దవయస్కుడగు నాతనికి బ్రహ్మ విద్యనుపదేశింప తలంచి 'పంచమే బ్రహ్మవర్చసకామమను' సూత్రకారుని వచనమును సార్థక్య మొనర్ప ఉపవీతు నొనర్చిరి. కారణజన్ముడగు దీక్షితులవారు షోడశ వర్ష ప్రాయమునకే వేదములు వేదాంగములు పురాణేతిహాస గ్రంథములు బ్రహ్మ సూత్రములు గీతాఉతనిషత్తులు తర్క-వ్యాకరణ మీమాంసాది సమస్త విద్యలు నేర్చి భాష్యాంతమధ్యయన మొనర్చి శారీర దైవిక సంస్కారముల క్రియాసరళి నెరింగి తోటి పండిత మండలిలో దిత్యరత్నమై భాసిల్లిరి. వీరి వైదుష్యమున కెంతయో సంతసించి వీరికి సర్వతంత్ర స్వతంత్ర, వేదాంత దేశికేత్యాది బిరుదముల నొసంగిరి. ఇట్టితరి నొకవిచిత్రము జరిగినది. తండ్రిగారైన గోవిందాచార్యులవారు గ్రామాంతరమేగ వలసి వచ్చెను. తిరిగి వచ్చుటకు 5 రోజులు పట్టును. శ్రీవారి ఆరాధనా విషయమున తగు భక్తి శ్రద్ధల మెలంగవలసి యుండుటచే కుమారుని చేరబిలిచి తన

ప్రయాణావశ్యకత నెరుగజెప్పి తాను వచ్చువరకు చాల
జాగ్రత్తతో అర్చనా కైంకర్యమొనర్పుమని ఆదేశించి
గ్రామాంతరమేగిరి-మరునాడు శ్రీవారి అర్చనావిధిని
నెరవేర్చుటకు ఆలయమున కేగి ద్విః ప్రదక్షిణ
మొనర్చి సాష్టాంగదండ ప్రణామము చేసి గర్భాలయ
ప్రవేశమొనర్చి తండ్రిగారి యాదేశమున జాగ్రత
యను హెచ్చరికను మాటిమాటికి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనుచు
యథావిధిగా తాను మంత్రమూర్తియై స్వామిని కూడా
మంత్రమూర్తి నొనర్చి షడాసనా విధానమగు యావ
దర్చన పూర్తియొనర్చి హవిర్ని వేదనావసరమున
స్వామినాహ్వానించిరి. స్వామివారు రాకపోగా సమా
ధానము కూడా నీయరైరి. అంత భయభ్రాంతులై
ఎంత జాగ్రత్తగా వ్యవహరించినను ఏదో అపచారము
తన వలన చేయబడినదనియు అందువలననే హవి
స్స్వీకరణకురాలేదనియుదుఃఖితులై, మహాత్మా!నావలన
ఏమపచార మొనర్పబడినది? ఎందువలన రాకున్నారు
తప్పు తెలియజెప్పి తగురీతి దండన విధించి
మామూలు మాదిరి హవిస్సును స్వీకరింపరమ్మని
ఎంతయో ప్రార్థించినను సమాధానము రానందున
ఇటు స్వామి రాలేదు అటు తండ్రిగారి వలన శిక్ష
తప్పదు. దీనికి పరిష్కారము ఏమియు కనిపించదు.
ఏది ఎట్లు జరిగినను ఈరోజు స్వామి హవిస్సు నార
గించవలెను. లేకున్న మరణమే శరణ్యమని, నిశ్చ
యించి మాటిమాటికి ఎలుగెత్తి పిలుచుచు విసిగివేసారి
తన శిరస్సును శ్రీవారి పాదములను మోదుకొనుచుండ
ఆ దృశ్యమును జూచి స్వామి ప్రసన్నులై
వత్సా! సాహసించకుము ప్రసన్నుడనైతినని రెండు
చేతుల లేవనెత్తి భయముడిపి కన్నీరు తుడిచి
హవిస్సును గొని తెమ్ము మనమిరువురము సంతో
షముతో స్వీకరించుదాము అని తెలుప ఆనంద
డోలికల తేలియాడుచు నేతితో కలిపి ముద్దలు చేసి
స్వామికర్పింప శ్రీవారు అతని నిష్కల్మష భక్తికి
ధృఢ దీక్షకు సంతసించి తానా ముద్దల తినుచు నీవు
కూడా నాతోబాటు భుజింపుమని దీక్షితుల వారికితానుగా
ముద్దలనందింప ఇరువు రనుభుజించిరి. ఆస న్నివేశ
మెంతయో ఆశ్చర్యకరమైనది. అంత శ్రీవారు తన
రూపముపసంహరించుకొనిరి. ఆ తర్వాత నా పాత్రల
నెత్తి శుభ్రపరచి ఆ అనుభవమును స్మరించుకొనుచు
సంతోష స్వాంతులై గృహమునకేగి నిశ్చింతులైరి.
తల్లి గారు మామూలు ప్రకారము కొమారునికి భోజ
నము పెట్టదలచి లోనికేగి రిక్తపాత్రలచూచిఆశ్చర్య
చకితయై దీక్షితుల వారిని పిలచి ఇది ఏమివట్టిగిన్నెలు
తెచ్చితివి పదార్థమేమైనది నిజము పలుకుమని గద్దించి
యడుగ, అదేమమ్మా అట్లు పలికెదవు. నేనేమియు
దుర్వినియోగమొనర్పలేదు. ప్రసాదమును స్వామి
వారు నేను కలిసి భుజించితిమి. మొదట శ్రీవారు నా
పిలుపు విని రాలేదు గాని తర్వాత దుఃఖితుడనై
మాటి మాటికి వేడుకొన స్వయముగా దర్శనమిచ్చి
ననోన్నదార్చి హవిస్సు స్వీకరించుచూ వారితో బాటు
నన్ను కూడా లాలించుచూ భుజింప చేసిరి. ఇది
ముమ్మాటికీ సత్యము ప్రమాణమొనర్చిచెప్పుచున్నాను
అని పలుక ఆమె ఆశ్చర్య మగ్నమానసయై కారణ
జన్ముడగు నీతవి వలన మేము తరించితిమి ఆహా
ఎంత అదృష్టము, మా వంశమంతయు పవిత్రమైనది.
ఉభయ వంశములు కూడా తరించినవి. ధన్యులమైతి
మనియు నుప్పొంగుచు మరునాడు మధురతరమైన
షడ్రస సమన్వితమగు హవిస్సు సమకూర్చి పంపెను
ఇట్లు నాల్గు రోజులు కూడా వరుస తప్పక స్వామి
వచ్చుటయు హవిస్సు భుజింపబడుటయు తెలుసుకొని
ఆనంద మగ్నమానస యయ్యెను. అయిదవ రోజు
తండ్రి గారు రానే వచ్చిరి. వచ్చిన తోడనే భర్త
సన్నిధి చేరి వారికీ విషయమంతయు రహస్యముగా
చెప్పి కుమారుని భక్తి శ్రద్ధాదులు కూడా నెరుక
పరచెను. అంత గోవిందాచార్యులు వారు కూడా

పరమాశ్చర్య భరితుడై ప్రత్యక్షముగా నవ్విశేష మెరుంగ కోరి భార్యను పిలిచి నేను కడు బడలిక చెంది యున్నాను. గనుక ఈ రోజు కూడా అతనినే వెళ్ళమని చెప్పి పంపుమనెను. దీక్షితుల వారుమామూలుగా అర్చనా కైంకర్యమొనర్ప వెడలిరి. కుమారుడు వెళ్ళగనే తాను స్నాన మాచరించి ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణమొనర్చి రహస్యముగా నాలయమునకేగి కుంచెకోల రంధ్రము నుండి సర్వము తిలకించుచుండిరి. దీక్షితుల వారదేమియు గమనించక హవిస్సు సమర్పించు సమయమున స్వామి నాహ్వానించిరి. శ్రీవారు సర్వము తెలిసిన వారు గనుక కుమారా మీ నాయన గారు కుంచెకోల రంధ్రము నుండి సర్వము చూచుచున్నారు. అందు వలన నేనాలసించవలసి వచ్చినది. వారిని ప్రక్కకు తొలగి యుండునట్లు చేసితివేని మనమిరువురము మామూలుగా భుజించ వచ్చునని తెలుప వారు కవాటము వద్దకు వచ్చి నాన్నగారూ మీరు చూచుచున్నారని స్వామి వారు వచ్చుట లేదు. నా యందు దయతో కొంచెము కాలము ప్రక్కకు తొలగి నిరీక్షించుడు స్వామి వారు భుజించగానే తలుపులు తీసెదను. స్వామి వారి ఆదేశమును తమకు విన్నవించుచున్నాను. నా మనవి వినుడని ప్రార్థింప గోవిందాచార్యులు ప్రక్కకు తొలగి విచారపడుచుండిరి. కొంత తడవునకు తలుపులు తెరవబడెను. వెంటనే గోవిందాచార్యుల వారు స్వామి సన్నిధిని చేరి మహ దుఃఖముతో ఇన్ని ఏండ్లుగా నిన్నర్చించుచున్నను నాకిట్టి భాగ్యము కలుగలేదు. నా జీవితము వ్యర్థము నీ కరుణారసమిట్లున్నది అని పరి పరి విధముల రోదింప నీవు దుఃఖపడవలదు నీయందును నాకు వాత్సల్యము కలదు. అయినను ఈతడు కారణ జన్ముడు ఇతని వలన మీరందరు తరించెదరు. భక్త వాత్సల్యమునను నేమియో లోకమునకు తెలుపకోరి నేనీ పనిచేసితిని. ఈ రోజు మొదలుకొని మీ వంశ పారంపర్యము అర్చక ముఖమునా నేను హవిస్సు నారగించెదను. నాకు నివేదన జరుగుచుండగనే మీరు ప్రసాద స్వీకరణ మొనర్ప వలెను. ఇది నా యాజ్ఞ యని చెప్పి మీకు నిత్య నిరతి శయానంద శాశ్వత పరమపదమును గ్రహించుచున్నానని ఆశీర్వదించి తిరోహితులైరి. ఇప్పటికి నా యాచారము జరుగుచునే యున్నది. ప్రదానార్చకులు ప్రసాద స్వీకరణ మొనర్చిన తర్వాతనే ఇతర ఆలయములలో నివేదన జరుగును. ఇట్టి దివ్యమైన ఆశ్చర్యకరమైన ఆచారమునుద్ధరించిన మహనీయులీ దీక్షితుల వారు. మహంతుతో పచ్చీసు ఆడిన స్వామి తన అర్చకుని విషయమున ప్రసన్నుడగుటతో అనుమానింప పని లేదు. నామదేవునిలో పాండురంగస్వాడు సహ పంక్తి భుజించెడు వాడను మాట అసత్యమా; భగవానుని మహామహిమ నెవ్వరెరుంగసమర్థులు? దీక్షితుల వారు ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైత భాష్యముల సారమెరింగి పురుష కారిణియైన లక్ష్మీసహితుడగు శ్రీమన్నారాయణుడే మోక్షదాతనియు, ఆమె సహకారము లేక ఆయన స్వయముగా మోక్షమును గ్రహింప సమర్థుడు కాడచేయు కావున సర్వకాల సర్వావస్థల యందును శ్రీ లక్ష్మీ నారాయణ పాదపద్మారాధనమే శరణ్యమనియు నిరంతరధ్యానము మోక్షమునకు ముఖ్యసోపానమనియు అయ్యది ఉభయతారకమనియు తదితర మార్గములు మోక్షమును గ్రహింప చాలదనియు త్రిమత సిద్ధాంతముల మథించి వేదచోదితమగు శ్రీలక్ష్మీ నారాయణ అర్చనయే ముఖ్యమని నిర్ధారణ చేసి శ్రీలక్ష్మీ విశిష్టాదైత భాష్యమును రచించి యశోచంద్రికల వెదజల్లి శ్రీవైఖానస కులాలంకారులై కులపతులైరి. ఇంకనూ పరమవైదికమగు వైఖానసారాధన మత్యంత ప్రశస్తమని పదిహేతువులతో దశవిధ హేతునిరూపణమను గ్రంథమును రచించిరి. కల్పసూత్రమున కత్యంత విపులగు భాష్యము వ్రాసి వివిధ స్మృతుల ప్రమాణములను సహప్రాధికముగా పేర్కొనిరి. తిథినిర్ణయకారికా గ్రంధమును వెలువరించిరి. శ్రీమద్రామాయణమునకు చక్కని వ్యాఖ్య రచించినట్లు తెలియున్నది. పూర్వాచార్యులగు పెద్దల వలన నే వినినంతవరకు ఈ విషయమును సంగ్రహముగా వ్రాసి సమర్పికొనుచున్నాను.

డా॥ గంజాం రాఘవాచార్యులు M. B. B. S. ఒంగోలు
వారి సంక్షిప్త జీవిత చరిత్ర

ప్రకాశం జిల్లా, గొనసపూడి గ్రామములో శేషాచార్యులు, సీతమ్మ అను పుణ్య దంపతులకు ప్రథమ సంతానముగా జన్మించిరి. వయస్సు 76 సంవత్సరములు. బాల్యము కొంత కాలము స్వ గ్రామమునను మేనమామ గారి యొద్ధను గడచెను. విద్యాభ్యాసము వేటపాలెము లోను, బాపట్ల లోను గడిపి హైస్కూలు విద్య పూర్తి చేసిరి. తరువాత గుంటూరు ఆంధ్రక్రైస్తవకళాశాలలో ఇంటర్మీడియెట్ తరగతిలో చేరి పరీక్షలో ఫస్టు క్లాసులో విశ్వవిద్యాలయములో ఉత్తమ శ్రేణిలో ఉత్తీర్ణులైన తదుపరి విశాఖపట్టణమునందలి ఆంధ్ర వైద్య కళాశాలలో ప్రవేశించి 1935 వ సంవత్సరము వరకు వైద్య విద్యనభ్యసించి అన్ని పరీక్షల లోను విశ్వవిద్యాలయములలో ప్రథములుగా నుత్తీర్ణులైరి. వైఖానస సంఘమునందు M. B. B. S పట్టమును పొందుటలో వీరే ప్రథములు. 1937 వ సంవత్సరం జనవరిలో ఒంగోలులో తన స్వంత వైద్యశాలను ప్రారంభించి వైద్య వృత్తిలో కొనసాగిరి.

1940 వ సంవత్సరము నుండి 1944 వరకు గ్రామ పట్టణమునందలి గవర్నమెంటు వైద్యశాలలో గౌరవ వైద్యాధికారిగా (Duty post) గవర్నమెంటు వారిచే నియమింపబడిన పని చేసియుండిరి.

1947 వ సంవత్సరము నుండి 1950 వరకును 1953 నుండి 1956 వరకును ఒంగోలు మునిసిపాలిటీకి ఎన్నుకొనబడి పురపాలక సభ్యులుగా వ్యవహరించిరి.

1952 వ సంవత్సరములో ఒంగోలులో సి. యస్. ఆర్. శర్మ కళాశాలను స్థాపించుటలో కృషి చేసి 1952 నుండి 1976 వరకు స్థాపక

కార్యదర్శి గాను, 1976 నుండి నేటి వరకు అధ్యక్షుడుగాను వ్యవహరించుచున్నారు.

1954 వ సంవత్సరములో ఆంధ్ర రాష్ట్ర అర్చక కాంగ్రెస్ ఉపాధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడి అర్చక సమస్యలకు పరిష్కరించుటకు గవర్నమెంటు వారితో జరిగిన సంప్రదింపులలో పాల్గొనిరి.

1959 వ సంవత్సరములో శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ పునరుద్ధరింపబడి రిజిష్టరు చేయబడిన సందర్భములో ఉపాధ్యక్షుడుగను, 1962 నుండి నేటి వరకు అధ్యక్షుడుగను వ్యవహరించుచూ తిరుమలలో సభ వారిచే నిర్మింపబడిన శ్రీ వైఖానసాశ్రమము యొక్క నిర్మాణము లోను, ఆశ్రమ నిర్వహణ కార్యక్రమమునందును. ఆశ్రమ నిర్మాతలు కీ॥ శే॥ రొంపిచర్ల పార్థ సారధి భట్టాచార్యులువారి కృషికి తోడ్పడి సహకరించిరి.

1948 వ సంవత్సరములో పండితగోపాలాచార్యులు గారి పేరుతో విద్యార్థి నిధి యేర్పాటు చేసి ఆ సంఘమునకు ఉపాధ్యక్షులుగను 1972 వ సంవత్సరము వరకు అధ్యక్షులుగా నుండి వైఖానస బీద విద్యార్థులకు సహాయపడుటకు కృషి చేసి యుండిరి.

1962 వ సంవత్సరము నుండి 1964 వరకు ఒంగోలు రోటరీ క్లబ్బు అధ్యక్షులుగా పని చేసిరి.

ఇండియన్ మెడికల్ అసోసియేషను ఒంగోలు శాఖను స్థాపించుటకు కృషి చేసి ఆ సంస్థకు కొంత కాలము కార్యదర్శి గాను, కొంత కాలము అధ్యక్షులు గాను ఎన్నుకొనబడి, ఒంగోలు పట్టణములో ఒంగోలులో I. M. A భవనము నిర్మించుటలో కృతకృత్యులైరి.

1974 వ సంవత్సరములో తిరుమల లోని T. T. D. వైద్యశాలలో గౌరవ వైద్యాధికారిగా నియమింపబడి 1977 వ సంవత్సరము వరకు అచటనె నివాసముండి యాత్రికులకు వైద్య సేవ చేయుటకు తోడ్పడి యుండిరి.

1978 వ సంవత్సరములో ఒంగోలులో ఆంధ్రకేసరి కాంస్య విగ్రహ ప్రతిష్ఠాపనసంఘము యేర్పాటు చేయబడినప్పుడు ఆ సంఘమునకు అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనబడి 1982 వ సంవత్సరములో ఒంగోలు లోని ప్రకాశం భవనము అవరణములో ఆంధ్ర కేసరి ప్రకాశం గారి కాంస్య విగ్రహమును ఆంధ్ర రాష్ట్ర గవర్నరు గారిచే ఆవిష్కరింప చేసి యుండుటకు కృషి చేసిరి.

వీరికి ముగ్గురు. పురుష సంతానము. అయిదుగురు స్త్రీ సంతానము గలరు. జ్యేష్ట పుత్రుడు చి॥ శ్రీనివాస మూర్తి M B. B. S. పట్టాను పొంది ఒంగోలు పట్టణము లోని తండ్రి గారి వైద్యశాల యందు ప్రాక్టీసు చేయుచున్నారు. వీరి సతీమణి కూడా M. B. B. S. పట్టభద్రురాలు.

ద్వితీయ పుత్రుడు చి॥ శారంగపాణి శల్య శస్త్ర శాస్త్రములో M. S. D. ortho పట్టములను పొంది సింగరేణి కాలరీస్ వారి వైద్యశాలలో 5 సంవత్సరములు సర్జనుగా పని చేసి ఇటీవలనే ఒంగోలులో స్వంత వైద్యశాలను ప్రారంభించినారు.

తృతీయ పుత్రుడు చి॥ రామగోపాలు B.Sc. B. E. పరీక్షలలో నుత్తీర్ణుడై ప్రస్తుతము హైదరాబాదులోని సిండికేటు బ్యాంకులో అసిస్టెంటు మేనేజరుగా నియమింపబడి ఉద్యోగమును నిర్వహించుచున్నారు.

1982 వ సంవత్సరములో సెప్టెంబరు 23 వ తేదీ ఆంధ్రకేసరి ప్రకాశం పంతులు గారి జయంతి సందర్భమున ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వము వారు కొందరు ప్రముఖ ఆంధ్రులను సన్మానించదలచి రాఘవాచార్యులు గారిని గూడ ఆహ్వానించి రవీంద్ర భారతిలో రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి వీరిని సన్మానించినరి.

సారస్వత భూషణ, హరికథా సుధాకర, కవి కథక రత్న, కథాగాన కళాప్రపూర్ణ, హరికథా చక్రవర్తి, ఆంధ్ర వ్యాస, హరికథాగాన కులాలంకార.... ఇత్యాధి బిరుద విభ్రాజితులు తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ఆస్థాన విద్వాంసులు

శ్రీ దీక్షిత దాసు గారి జీవిత చరిత్రి

"నర్సాపురం దీక్షిత దాసు" గారుగా ప్రఖ్యాతి వహించిన శ్రీమాన్ పెద్దింటి అనంత వెంకట నరసింహ సూర్యనారాయణ దీక్షితులుగారు **1904** సెప్టెంబరు **19**వ తేదీన శ్రీమతి సీతాంబ, శ్రీ వెంకటప్పలాచార్యులు దంపతుల నోముల పంటగా జన్మించారు. నర్సాపురంలోని టేలర్ హైస్కూలు నందు ప్రాథమిక విద్యను **1922**లో పూర్తిచేశారు. బాల్యదశ నుండే సంస్కృత విద్యయందు ఆసక్తిని కన్పరచి సంస్కృత విద్యను కూడా అభ్యసించారు. నేటి వారి ఔనత్యానికి వారి సంస్కృత ఉపాధ్యాయులు శ్రీ వేమూరి రామగోవిందశాస్త్రి, తెలుగు అధ్యాపకులు శ్రీశ్రీ దర్భా జగన్నాధశాస్త్రిగారలు కారకులని శ్రీ దాసుగారు చెపుతూవుంటారు. అంతేగాక శ్రీదాసుగారు సాహితీ. సంస్కృతీ అభ్యాసములకు కూడా పై వారే ప్రోత్సాహకులు కూడాను. కీట్స్. షెల్లీ, షేక్స్పియర్ మొదలగు ఆంగ్ల రచయితల రచనలను కూడా శ్రీ దాసుగారు అభ్యసించడమే గాకుండా తరచు వారి కథాగాన సమయములందు,యీ ఆంగ్ల రచయితల రచనలోనిసమానములను కూడాఉదహరిస్తూవుంటారు.

శ్రీదాసుగారి ఇష్ట దైవము శ్రీరాజగోపాల స్వామి: హరికథకులలో మకుటంలేని మహారాజు. హరికథా పితామహుడు శ్రీ ఆదిభొట్ల నారాయణ దాసుగారు శ్రీ దీక్షితదాసుగారిని మెచ్చుకొని ప్రశంసించేవారు. వారి ప్రశంసలే శ్రీదాసుగారిని హరికథా భాగవతార్‌గా తీర్చిదిద్ది, ఆ కథాగానంకే వారి జీవితాన్ని అంకితం చేసి, శ్రీ దీక్షితదాసుగారిచే ఎన్నో కీర్తనలు, పద్యాలు, హరికథలు రచింపజేశాయి. శ్రీదాసుగారు మృదుమధుర సరళ సంభాషి. దయార్ద్ర హృదయుడు. నిగర్వి. మార్గములెన్నైనా గమ్యం ఒక్కటే. అన్నసిద్ధాంతంతోవారుఏకీభవించారు,అన్ని మతాల వారిని, సమదృష్టితోనే వ్యవహరించగల విద్యావినయసంపన్నమూర్తి. సంగీత, సాహిత్యాల లోను, పురాణ వేదాలలోను, సమగ్ర పాండిత్యము గల సాహిత్యవేత్తగా చెప్పవచ్చు. అందుకు వారు రచించిన లెక్కలేని కీర్తనలే నిదర్శనము. శ్రీ దాసుగారు ప్రఖ్యాతివహించిన హరికథకులే గాదు. ఎంతో మంది హరికథకులను తయారుచేసిన గురువు కూడాను వారివద్ద శిష్యత్వం నెరపి హరికథకులుగా ఎంతో మంది పేరు గడించారు. అట్టి శిష్యులలో ముసునూరి సూర్యనారాయణ భాగవతార్ మొదలగు వారున్నారు. డాక్టర్ శంకరశ్రీరామారావు, శ్రీ యస్. వి. జోగారావు, (ఆంధ్ర యూనివర్శిటీ), నాగార్జున యూనివర్శిటీ తెలుగు ప్రొఫెసర్ ఆచార్య టి. దోణప్ప, తిరుపతి అన్నమాచార్య కళామందిరం

అధ్యక్షులు శ్రీ బాలాంత్రపు రజనీ కాంతరావు మొదలైన ప్రముఖ వ్యక్తులు శ్రీ దాసుగారి ప్రతిభా సంపదలను వేనోళ్ళ ప్రశంసించారు. శ్రీ దాసుగారిచే రచింపబడిన కీర్తనలు, కృతులు నిత్యము ఆకాశవాణి కేంద్రం నుండి భక్తిరంజనీ కార్యక్రమంలో డాక్టర్ మంగళంపల్లి బాలమురళీకృష్ణ, శ్రీ నేదునూరి కృష్ణమూర్తి, కుమారి శ్రీరంగం గోపాలరత్నం, శ్రీమునునూరి వెంకట రమణ మొదలగు సంగీత విద్వాంసుల గళము నుంచి దీక్షితదాసు కీర్తనలుగా వింటూనే వున్న విషయం జగద్విదితము. శ్రీ దీక్షిత దాసుగారు 'సావిత్రి చరిత్ర', 'వామన చరిత్ర, '32 భాగములు గల సీరియల్ కథగా మహాభారతం' 'పరమార్థిక రామాయణం', 'కుశలవ విజయము', 'పార్వతీ పరిణయం', 'సుదామ చరితము', 'హను మత్సత్యా గ్రాహం', 'శ్రీ స్వామి అయ్యప్ప చరితం' 'భక్తరామదాసు', 'భక్త మీరాబాయి', 'శ్రీ శారదాదేవి', మెహర్‌బాబా', 'శ్రీ సత్యసాయి బాబా', 'శ్రీవిఖనసాచార్య', 'జగద్గురుశంకరాచార్య' 'ముమ్మిడివరం బాలయోగి', శ్రీ నారాయణదాసు జీవిత చరిత్ర', 'శ్రీ రామానుజాచార్య చరిత్ర' 'శ్రీ హయగ్రీవ ప్రాదుర్భావం', ధన్వంతరివిజయం 'పేరం భొట్లు పెళ్ళి', 'రాణి సంయుక్త, బాపూజీ', 'అల్లూరి సీతారామారాజు', 'అధునిక ప్రపంచం'.... మొదలగు హరికథలను రచించారు' కీర్తనలు, కృతులు సంఖ్య చెప్పనలవి కాదు.

ఇట్టి సద్గుణ సంపన్నుడు, సహృదయ సరళ సంభాషి, విద్యా వినయశీలుడు కావడం వల్లనే శ్రీదీక్షితదాసుగారికి పలు ప్రాంతాలలో జరిగిన సమ్మానములలో పలు బిరుదులు శ్రీ దాసుగారిని వరించాయి. ఇచ్ఛాపురంలో 'సారస్వత భూషణ', కవిసార్వభౌమ శ్రీ శ్రీపాదగారిచే 'హరికథ సుధాకర' విజయవాడలో శ్రీ లక్ష్మీజయన్తీ వార్షికోత్సవ వేదికపై శ్రీమాన్ చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు గారిచే 'కవికథకరత్న', ఆంధ్ర సంగీత నాటక ఎకాడమే వారిచే 'కథా గానకళా ప్రపూర్ణ' ఇంజారంలో 'హరికథ చక్రవర్తి', శ్రీఈమని వెంకటేశ్వర్లు గారిచే 'ఆంధ్రవ్యాస', పాలకొల్లు త్యాగరాజుగానసభ వారిచే 'హరికథాగాన కవికులాలంకార' బిరుదములు బహూకరించబడినవి. అంతేగాక భీమవరంలో సువర్ణ గండపెండరము, రాజమండ్రిలో 5 సావరిన్ల సువర్ణ కంకణము, నరసాపురంలో సువర్ణ ఘంటాకంకణము శ్రీ దాసుగారికి ఒసంగబడినవి. పలుచోట్ల విలువైన వస్త్రాలు, నగదు బహుమానాలు కూడాఒసంగబడినవి. శ్రీదాసుగారి ప్రతిభకు సంతసించి శ్రీ సత్యసాయి బాబా విలువైన బంగారపు జరీ శాలువా బహూకరించారు....శ్రీతిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు అస్థాన హరికథావిద్వాంసులుగా నియమించి శ్రీదాసుగారి కీర్తి పతాకను ఎగురవేశారు. ఇటీవలనే ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నమెంటువారు రవీంద్రభారతిలో జరిపిన తెలుగు వెలుగు ఉత్సవంలో శ్రీదాసుగారిని కూడా ఘనంగా సమ్మానించారు. స్వగ్రామమైన నర్సాపురములో శ్రీదీక్షిత దాసుగారికి కనకాభిషేకము చేసి, పదివేల రూపాయల బహుమతిని అందజేసి వారియందుగల అవ్యాజానురాగములను ప్రదర్శించిరినర్సాపురప్రజలు. ఇన్ని బిరుదులు, సమ్మానములు, పదవులు అలంకరించిన వైఖానసకుల తిలకులు, తెలుగు జాతి రత్నం శ్రీదీక్షితదాసుగారు....అనటం అతిశయోక్తి కానేరదు ఇట్టి మహనీయుని శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ వారు రజతోత్సవ రమణీయ రంగ స్థలముపై సమ్మానించుట సర్వదా సర్వదా ప్రశంసనీయము.

శ్రీమాన్ పార్థసారధి భట్టాచార్యులుగారికి రాష్ట్రపతి అవార్డు వచ్చిన సందర్భమున తెలుగునాట

సన్మాన పరంపర-ఒక సమీక్ష

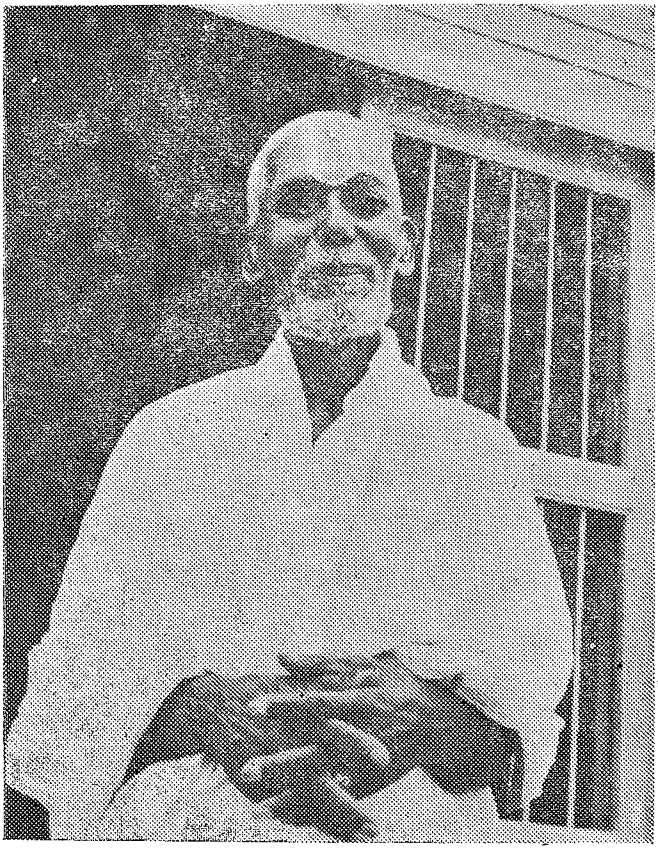

శ్రీమాన్ పార్థసారధి అయ్యంగార్ పుట్టింది కృష్ణా జిల్లా అకుల మన్నాడులో. మెట్టింది తిరుమల పుణ్య క్షేత్రము. ఈ మధ్య కాలంలో ఆయన జీవితము ఎన్నెన్నో రకాల అందమైన మలుపులు తిరిగింది. గంగ పద్మనాభుని పాదారవిందముల సన్నిధిలో మనుగడను మాన్యమొనరించు కొన్నట్లు పార్థసారధి భట్టాచార్యులు గారు శ్రీ వేంకటేశ్వరుని చరణసీమలో జీవితాన్ని ధన్యమొనర్చుకొనినారు.

ఆయన బ్రతుకులో తిరిగిన అందమైన మెలికలన్నింటిలో రాష్ట్రపతి అవార్డు స్వీకారము మిక్కిలి సుందరమైనది. వారికే గాక వారినిరంతరాభ్యున్నతిని కాంక్షించే అందరి డెందాలలో గూడ అది తీపి గుర్తుగా నిలిచెడి సన్నివేశము.

అసాధారణ ప్రతిభా పాటవములే గాక ఆగమ శాస్త్ర విద్వత్తులో అప్రతిమాన విజ్ఞతా వైభవము

గూడ కలవాడగుట వలననే ఆయన గారికి ఈ అవార్డు రావడం తటస్థించెననెడి మాట అక్షరాక్షర సత్యము. విదేశీయులతో ఆగమ శాస్త్రముల విషయమున ఆయన జరిపిన చర్చలు-చేసిన కృషి-వారికీ అవార్డు లభ్యపడడానికి ముఖ్య కారణమని చెప్పవచ్చును.

సంస్కృత భాషలో-శాస్త్రములలో అనంత పరిశ్రమ కొనసాగించి సత్ఫలితాలను సాధించి కేంద్ర ప్రభుత్వము వారిచ్చెడి అవార్డును పార్థ సారథిగారు గెలుచుకొనినారు.

గౌరవనీయులు రాష్ట్రపతి డా॥జకీర్ హుస్సేన్ గారు హస్తినా పట్టణమున ప్రభుత్వ మర్యాదలతో అవార్డును పట్టు శాలువాను నగదును పండిత పార్థ సారథి గారికి సమర్పించినారు.

లక్షలాది వైఖానసులు తమలో ప్రతి ఒకరికి ఈ మన్నన, మర్యాద జరిగినట్లు సంభావించి సంతసించడం జరిగింది.

ఈ అవార్డు ప్రదానం తిరుపతి వైఖానస యువజన మండలిలో క్రొత్త ఉత్సాహాన్ని ఊపును కలుగజేసింది. పెద్ద యెత్తున తిరుపతి యువజనులు పార్థ సారథి అయ్యంగారికి బ్రహ్మరథం పట్టి కపురంపుటారతులెత్తి ఘన సన్మానము చేశారు.

తిరుపతిలో జరిగిన యీ సన్మానం వారికి తెలుగునాట అవార్డు ప్రదాన సందర్భమున జరిగిన సన్మానములన్నింటికి మూలకందమని చెప్పాలి. అన్ని ప్రాంతాల గల వైఖానసుల హృదయాలలో ఇది యెంతో స్ఫూర్తిని కలుగచేసినది.

ఆగమ చక్రవర్తి బిరుదము నొసగుచు శ్రీ పార్థ సారథి గారిని తిరుపతి యువజన సంఘము 31-12-67 న సముదాత్తముగా సన్మానించినారు.

బాపట్ల పురవీధులలో నాదస్వరవిన్యాసాలమధ్య పండితరాజు పార్థసారథి గారు బయలుదేరి దేవాలయమునకు వచ్చుట కన్నుల పండువ గలిగించే విషయము. శ్రీ భావ నారాయణ స్వామి వారి దేవస్థాన అర్చక బృందము వారు దేవాలయ సింహద్వారము వద్ద పూర్ణ కుంభముతో ఘన స్వాగతము చెప్పి వైయాకరణ పంచానుని సభా వేదిక వద్దకుతోడ్కొని వెళ్ళారు.

నాడు సభకధ్యక్షులుగా ప్రముఖ కళారాధకులు న్యాయవాదులు, రాజకీయ వేత్తలు, అగు శ్రీకోన ప్రభాకరరావు గారు సభకే వన్నె తెచ్చారు. శ్రీ జూపూడి యజ్ఞ నారాయణ గారు సభలో ప్రారంభోపన్యాసము చేశారు. శ్రీమాన్ బృందావనం రంగాచార్యులు తొలుత పరిచయ వాక్యాలు పలికి సభా కార్యక్రమ నిర్వహణ జేశారు.

పలువురు వక్తలు పార్థసారధి భట్టాచార్యులు గారి ప్రతిభా విశేషాలను కొనియాడుచు ప్రసంగాలు చేశారు. నల్లూరు సోదరుల వేద పఠనంతో సభ ప్రారంభమయింది.

శ్రీజూపూడి యజ్ఞ నారాయణగారు ప్రారంభోపన్యాసము చేశారు. ప్రాంతీయ వైఖానస మండలి పక్షమున శ్రీమాన్ దీవి వెంకటనరసింహాచార్యులు గారు భట్టాచార్యులు గారిని నూతన వస్త్రాలతో సత్కరించారు. శ్రీమాన్ N. V. రంగాచార్యులు గారిచే పార్థసారధి గారికి కనకాభిషేకము జరుపబడింది.

పలువురు కవులు పద్య ప్రసూనాలు సమర్పించారు.

12-8-68 సోమవారము గుంటూరు జిల్లా చేబోలులో సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదులు శ్రీ జూపూడి యజ్ఞనారాయణ గారి అధ్యక్షతన జరిగిన సభలో శ్రీమాన్ భట్టాచార్యుల వారు సత్కరింపబడినారు.

సన్మాన పత్రమును డా॥ పి. తరణిగారుసమర్పింపగా శ్రీమాన్ దీవి వీర రాఘవాచార్యులు గారు పండిత సన్మానము చేశారు.

30-6-68 నెల్లూరులో నెల్లూరు మండల ఆది శైవ సంఘము వారు సన్మానము చేసినారు.

16-9-68 శ్రీ వైనఖాస మహా మండలి వారు సంస్కృత భాషలో సన్మాన పత్రము సమర్పించి సత్కరించిరి.

వైఖానస సంఘము (గుడివాడ) వారుశ్రీమాన్ పార్థసారధి గారు విజయవాడ మకామునందుండగా **1-8-69** న సభ జరిపి సన్మానము చేశారు.

మంత్ర శాస్త్ర విశారదులయిన పూజ్యులు శీమాన్ ముత్తేవి అనంత పద్మనాభాచార్యులు గారు ప్రద్మ రూపక సుస్వాగతము పలికినారు.

2-8-69 తేదీననేకృష్ణామంటలశ్రీవైఖానస సంఘము వారు గూడ భట్టాచార్యుల వారికి ఘన సన్మానమొనర్చినారు.

ఒంగోలు ఆర్ష విద్యాలంకారులయిన శ్రీ కల్లూరు చంద్రమౌళి గారి అధ్యక్షతన గొప్ప సభలో శ్రీ భట్టాచార్యుల వారిని సన్మానించినారు.

తిరుమల శ్రీవారి అర్చకులు శ్రీమాన్ అర్చకం రామస్వామిదీక్షితులు వంటి ప్రముఖులీ సభలో పాల్గొని భట్టాచార్యుల వారి ప్రజ్ఞా ప్రాభవాలను ప్రస్తుతించారు.

ఈ విధముగ రాష్ట్రపతి అవార్డు వచ్చిన సందర్భమున శ్రీమాన్ భట్టాచార్యుల వారికి పలుచోట్ల సన్మానములు ఘనముగ జరుపబడినవి.

అవి యన్నియు వారి ప్రతిభకే గాక శ్రీ వైఖానసులకు గూడ వన్నెను వాసిని పెంచినవి.

శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారికి

విజయవాడలో ఘన సన్మానము

అది **1969** ఆగష్టు రెండవ తేదీ. విజయవాడలోని గాంధీ నగరంలో శ్రీమద్వైఖానస మహా మండలి వారి చేత, మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు, పుర వీధులలో, నాదస్వర తుణీరావాలతో వేద మంత్రోచ్ఛారణలతో సాటి సంఘీయులు వందలాదిగా తోడురాగా 'వైయాకరణ పంచానన, ఆగమ రత్నాకర' శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారిని, విజయవాడ పుర వీధులలో ఊరేగించుచూ టీచర్సు గిల్డు హోమునందు అందముగా అలంకరించిన వేదిక వద్దకు తీసుకురాగా, సభాస్థలి వద్ద 'ఘనాపాఠి' శ్రీమాన్ వేదాంతం శ్రీనివాసాచార్యులు గారు, శ్రీమాన్ పరాశరం వెంకట్రామాచార్యులు గారు, శ్రీమాన్ పరాశరం శ్రీనివాసాచార్యులు గారు పూర్ణకుంభముతోస్వాగతమిచ్చిరి.

నాటి సభకు ఆంధ్రప్రభ సంపాదకులు బ్రహ్మశ్రీ నీలంరాజు వెంకట శేషయ్య గారు అధ్యక్షత వహించినారు. ఆహ్వాన సంఘ కార్యదర్శి శ్రీమాన్ దీవి వెంకట నరసింహాచార్యులు గారు సభికులకు స్వాగతము పలికిరి. స్థానిక శాసన సభ్యులు డాక్టర్ T. V. S. చలపతిరావు గారు సభను ప్రారంభించుతూ శ్రీ పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారిని సభకు పరిచయము చేసినారు. డాక్టర్ పెద్దింటి శీతారామ భార్గవ, కోరుకొండ, శ్రీమాన్ బృందావనం రంగాచార్యులు గారు, పర్చూరు, శ్రీమాన్ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసు నర్సాపురం గార్లు శ్రీ పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారు వైఖానస లోకమునకు చేసిన సేవలను శ్లాఘిస్తూ మాట్లాడిన తదనంతరం ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుశ్రీమాన్ డాక్టర్ చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు గారు శ్రీ పార్థసారధిభట్టాచార్యులు గారిని దుశ్శాలువలతోసత్కరించిమణీ పర్సును బహూకరించిరి. శ్రీవేదాంతం రామకృష్ణమాచార్యులు గారు సన్మాన పత్రమునుచదివిసమర్పించిరి.

శ్రీ వైఖనస మహా గురవేనమః

అభిజ్ఞాన శాకుంతల వ్యాఖ్యాతా వైఖానస శ్రీనివాసాచార్యః

విద్వాన్ -ఎ- రామకృష్ణ భట్టాచారియర్-తమిళ్ పండిట్-మద్రాసు--11

"వైఖానసాన్వయ పయోధి మృగాంకమూర్తిః।
శ్రీకౌశికో విజయతె సహి తిమ్మయాఖ్యః॥
శ్రీవేంకటేశ చరణాంబుజ నిత్యపూజా।
పూతాకృతిర్గుణ నిధిః మహితో మనీషీ॥"

"తస్య పుత్రోఽస్తి విద్యానాం స్వయంవర పతిః కవిః।
వ్యాఖ్యాతా నాటకాదీనాం శ్రీనివాస ఇతి శ్రుతః

సంస్కృత కవులలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవాడు కవికులతిలకుడు మహాకవి కాళిదాసు. ఈ కవీశ్వరుని కృతులలో "శాకుంతలము" ఉత్తమోత్తమము. ఈ శాకుంతల కావ్యవ్యాఖ్యానములలో సర్వ సౌలభ్యమై, మాధుర్యమైనది వైఖానస శ్రీనివాసాచారి గారి వ్యాఖ్యానము.

ఇందులకు శాకుంతలము అవతారికలో గల దృష్టాంతము.

సర్వేషాం వ్యాఖ్యానానాం ముద్రణస్య దుష్కరతయా,
శ్రీనివాసాచార్య గ్రథితస్య వ్యాఖ్యానస్య శైలీ మాధురీ
రసికజన మనోహారి ణీతి మత్వా
ముద్రణాలంకరణేన ప్రాకాశ్య మానీయతాఽస్మాభిః॥

శాకుంతలము మూలమునకు వ్యాఖ్యానము నెందరో వ్రాసి యున్నారు. అందరి వ్యాఖ్యానములు ప్రచురించుట అసాధ్యము. వైఖానస శ్రీనివాసాచారిగారి వ్యాఖ్యాన మాధుర్యము-పఠితల హృదయాహ్లాది కాగలదు. కావున ఇది మాచే ముద్రణాలంకారమును పొందినది.

కౌశిక గోత్రి సంజాతులు పారంపర్యము "భట్టాచార్య" బిరుదమును పొందిన తిరుమలాచార్యుల వారి సుపుత్రులైన ఈ మహనీయుడు, శ్రీ రమణ వేంకటేశపాదారవింద సమారాధకులు-వైఖానస కులతిలకుడు ధ్వని ప్రస్థాన పరమాచార్యులు, అష్టభాషా చక్రవర్తి అని కొనియాడబడిరి. ఇట్లు శాకుంతలము ప్రతి అంకము యొక్క అంత్యమునను వివరింపబడియున్నది.

ఇతి శ్రీరమణ వేంకటాచలేశ్వర పాదారవింద సమారాధక
వైఖానస కులతిలక శ్రీకౌశిక గోత్ర శ్రీతిరుమలాచార్య పుత్రేణ
ధ్వని ప్రస్థాన, పరమాచార్యాష్టభాషా చక్రవర్తి శ్రీనివాసా చార్యేణ
విరచితాయాం శాకుస్తల వ్యాఖ్యాయాం....

పరిశోధకులు ఈ మహనీయుడు, పదునేడవ శతాబ్దమందు జీవించినట్లు వివరించియున్నారు. వీరి శాకుంతల వ్యాఖ్యానములో చిన్న భాగము.

యాసృష్టిః స్రష్టురాద్యా.... అని ప్రారంభించిన నాందీ శ్లోక వ్యాఖ్యానము నందు "తాభిః ప్రత్యక్షాభిః అష్టభి స్తంతుభిః ప్రపన్న ఈశోవఃఅవతు॥ అనుచోట.

పరమేశ్వరుని యొక్క జలరూపమైన శరీరమును వివరించు సందర్భములో ''అపఏవ ససర్జాదౌ తాసువీర్య మ వాసృజత్''— తేజోమయమైన శరీరమును గూర్చి వివరించు సందర్భమున "అగ్ని ముఖా వై దేవాః"— అనుచోట వేద దృష్టాంతములను చూపుట కులవిద్యలు సహజముగనే వచ్చునను వార్తకు ఇది ఉదాహరణమైనది.

వీరు శాకుంతల వ్యాఖ్యానమే గాక "మాళవికాగ్ని మిత్రీయ వ్యాఖ్యానము" ''నైషధానందము'' మొదలగునవి వ్రాసినట్లు ఈ వ్యాఖ్యలో తెలియుచున్నది. ఉదాహరణ.

"ఏతేషాం లక్షణం మదీయ మాళవికాగ్నిమిత్రీయ వ్యాఖ్యానే ద్రష్టవ్యమ్" తథా మదీయే నైషధానందె వక్రోక్త్యాలంకార రసాతిశాయి వ్యంగ్యోర్మిలం"—॥

విఖనసుల యొక్క మతమే వైఖానసము. దీనిని అనుసరించువారు వైఖానసులు-వాన ప్రస్థులు. ఇంకను శ్రీమన్నారాయణుని, బ్రహ్మ దేవుని, కాశ్యపాదీ మహర్షులను కూడ వైఖానస మను పదము సూచించుచున్నది. ఇందులకు కొన్ని ఉదాహరణములు:

వైఖానసః విఖనసోమతం వైఖానసం। తత్ర పరినిష్ఠితాః। వాన ప్రస్థాశ్రమిణ ఇతి యావత్। తదుక్తం మనునా—" పుష్పమూల ఫలైర్వాపి కేవలైర్వర్థయే త్సదా। కాలపక్వై స్స్వయం శీర్ణైః వైఖానస మతే స్థితః" ఇతి। విఖనా ఇతి సకారాన్తోఽప్యస్తి। తథా చ శ్రుతిః "ధేనుర్వ్యహాణామదితిస్సురాణాం ప్రహ్మ ఋభూణాం విఖనామునీనాం ఇతి. వైఖానస సూత్రఏవ వానప్రస్థాశ్రమ స్యోక్తత్వాత్ తదాశ్రమాను వర్తినాం వైఖానసత్వ వ్యపదేశ ఇతి భావః। యద్వా శ్రీమన్నామ సహస్రాధ్యాయె। "వైఖానస్సామ గాయనః" ఇతిభగవతో నారాయణస్య వైఖానస శబ్దాభిధేయ త్వాత్, తథా భాగవతే

''విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే'' ఇతి, అత్ర కార్యకారణ యోర భేదోపచారస్య దృష్టత్వాత్తన్మానసాది పుత్ర సమస్త కాశ్యపాది ఋషీణామపి వైఖానస శబ్ద వ్యపదేశః సంగచ్ఛతే॥

ఏతద్వ్యాఖ్యానం కుత్ర వర్తత ఇతి చేత్? శాకున్తలస్య ప్రథమేంకే రాజ్ఞః దుష్యన్తస్య శరసంధానం దృష్ట్వా, కణ్వమహర్షేః శిష్యః వైఖానసః" భో భో రాజన్! ఆశ్రమ మృగోఽయం న హన్తవ్యో న హన్తవ్యః'' ఇతి కధయతి'' ఏతద్వివరణసమయ ఏవైతదుక్తం".

వైఖానసులు- ఆయుర్వేదము

డాక్టర్ గంజాం పురుషోత్తమాచార్యులు M. D., (Ayurveda)

కృష్ణలంక_విజయవాడ_520013

ఆంధ్రదేశం అనాదికాలం నుండీ ఆయుర్వేదానికి ఆలవాలంగా ఉంటూ వచ్చింది. పందొమ్మిదవ శతాబ్దం వరకూ ఆంధ్రప్రాంతంలోని అనువంశిక అయుర్వేద వైద్యులలో ఎక్కువ మంది వైఖానసులే ఉండేవారు,

వైఖానసులు శ్రీ మహావిష్ణువు యొక్క మానస పుత్రుడగు విఖనస మహర్షి సంతతి వారు. శ్రీమహా మహా విష్ణువు యొక్క ఆలయములలో భగవదారాధనను అర్చనాది విధానములను భక్తకోటిలో నాటిన ఘనుడు విఖనసుడు. అట్టి విఖనస మహర్షి సంతతి వారగు శ్రీ వైఖానసులు విష్ణాలయములలో భగవదారాధనలను ప్రబోధించి ప్రచారము చేయుటకు సృష్టింపబడినటుల వేదములు, శ్రుతి, స్మృతి ఇతిహాస పురాణాదుల వలన తెలియుచున్నది. ఈ విధముగా విష్ణ్వారాధనమే ప్రధాన కులవృత్తిగా గల వైఖానసులు అతి ప్రాచీనకాలము నుండి మాధవసేవతో పాటు తపోపవాసాధ్యయనాదులకు భంగము కల్గించు వ్యాధులను శమింపచేయు ఆయుర్వేదమును అభ్యసించి రోగార్తులగు మానవులకు గూడా సేవ చేయుచున్నారు. వైఖానసులు ఆంధ్ర, తమిళనాడు, కర్ణాటక, కేరళ, ప్రాంతములందు విస్తరించి యున్నప్పటికిని అధిక సంఖ్యాకులు ఆంధ్రప్రాంతము నందే నివసించుచుండిరి. ఆంధ్రప్రాంతము నందు నివసించు వైఖానస శాఖీయుల కుటుంబములలోని వారందరును ఆయుర్వేద వైద్యవృత్తిని అవలంబించి అనేక శతాబ్దముల నుండి గ్రామ గ్రామములందు ప్రజారోగ్యమును పరిరక్షించుటకు కృషి సల్పుచున్నారు.

పదవ శతాబ్దమునకు చెందిన ఆయుర్వేద వైద్యులలో ముఖ్యులైన వారిలో ఎక్కువ మంది వైఖానస శాఖీయులే ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది. వారిలో కాశ్యపస గోత్రీకులలో గంజాం, తమిరశ, అత్తిలి, కందుకూరు, జనార్ధనం, కనిగిరి ఇంటిపేర్లుగా గలవాడు. గౌతమస గోత్రికులలో దీవి, చక్రవర్తుల చేజెర్ల, ముత్తేవి, నల్లూరు, పరచూరు, రత్నాకరం, మాల్యవంతం, శ్రీభాష్యం. కండ్లగుంట, పులిపాక, కొండూరు, సుదర్శనం, నల్లపాటి, గోవర్ధనం, వాడపల్లి ఇంటిపేర్లుగా గలవారు; భరద్వాజస గోత్రికులలో పెద్దంటి, నారాయణం, బృందావనం, తిరుమల పెద్దింటి, వాకాణి, పరాశరం, వేదగిరి ఇంటిపేర్లుగా గలవారు; ఆత్రేయస గోత్రికులలో వేదాంతం, అగ్నిహోత్రం, పరాంకుశం అద్దేపల్లి, గుడిపూడి, ఉత్తర తాళపాక చక్రవర్తుల, అంగర, పెదపూడి, కోసూరు, శ్రీనివాసుల, పాణింగి పల్లి, ఏడిద, బ్రాహ్మణ కాక, ఉదయగిరి ఇంటిపేర్లుగా గలవారు; భార్గవస గోత్రికులలో పెద్దింటి, వినుకొండ, రొంపిచర్ల, మద్దిపాటి, శ్రీనివాసుల, అళహరి, వింజమూరు ఇంటిపేర్లుగా గలవారు ఆయుర్వేద వైద్యవృత్తిలో ఉండి యున్నట్లు తెలియుచున్నది. వీరు ముఖ్యంగా ప్రకాశం, గుంటూరు, కృష్ణ, ఉభయ గోదావరి జిల్లాలు. విజయనగరం, విశాఖపట్నం, నెల్లూరు, చిత్తూరు, చెంగల్పట్ జిల్లాలలోనికి వచ్చు ప్రాంతాలలో ప్రసిద్ధ ఆయుర్వేద వైద్యులుగా ఖ్యాతి నార్జించిరి.

వైఖానసులు ఆయుర్వేద వైద్య వృత్తి నవ లంభించుటకు ఈ క్రింది విషయములు కారణము కావచ్చును.

ఆయుర్వేదావతరణము

ప్రాచీనకాలము నందు భూలోకములో అనేక వ్యాధులు ప్రబలి త్రివర్గములగు ధర్మార్థ కామముల నాచరించుటకు ప్రతిబంధకములుగా పరిణమించుట వలన అప్పటి మహర్షులు దీనికి తగిన ఉపాయము నన్వేషించుటను గూర్చిచర్చించుటకై హిమవత్పర్వత పార్శ్వమునందు సభ చేసిరి. ఆ సభకు హాజరైన వారిలో వైఖానస శాఖకు మూల పురుషుడగు విఖనస మహర్షి అతని శిష్యులగు భృగు, అత్రి, కశ్యప, మరీచి మహర్షులు గూడా ఉన్నట్లు చరక సంహిత ప్రథమాధ్యాయమున గల ఆయుర్వేద ప్రాదుర్భావ వర్ణనమును బట్టి తెలియుచున్నది. ఆ సభలో నున్న భరద్వాజుడు ఇంద్రుని కడకేగి ఆయుర్వేదమును ఇంద్రుని వద్ద సంపూర్ణముగా అభ్యసించి భూలోకమునకు వచ్చి మిగిలిన మహర్షులకు ఉపదేశించారు. అట్లు ప్రాదుర్భావసమయంలోనే ఆయుర్వేద విజ్ఞానమును సంపూర్ణంగా యథాతథంగా గ్రహించిన వారిలో విఖనస మహర్షి వారి శిష్యులు ఉండుట చేత వారి సంతతి వారగు వైఖానసులకు మూల పురుషుల వద్ద నుండియే ఆయుర్వేద విజ్ఞానము వారసత్వముగా లభించినది.

విష్ణ్వాంశ సంభూతుడగు ధన్వంతరీ భగవానుడు_వైఖానసులు

అమృతము కొరకు దేవ దానవులు క్షీరసాగర మథనము జరిపినపుడు ఆదిదేవుడగు మహా విష్ణువు వామ హస్తమున అమృత భాండమును ధరించి ధన్వంతరీ భగవానుని రూపమున అవిర్భవించారు. తదుపరి వీరు ఆయుర్వేదమును అష్టాంగములుగా విభజించి ప్రచారము చేసి దేవతలకు జరా మృత్యు భయమును మానవులకు వ్యాధి భయమును పోగొట్టి ఆరోగ్యవంతులుగా చేసిరి. ఆయుర్వేద ఆది ప్రవర్తకుడగు ధన్వంతరి విష్ణ్వంశ సంభూతుడగుటవలనను వైఖానసులువిష్ణువు యొక్క మానసపుత్రుడగు విఖనస సంతతివారు అగుటవలన, విష్ణుదేవుని ఆరాధన అర్చనాదులే వృత్తిగా గలవారు అగుటవలన ధ్వంతరి అనుగ్రహమున కధికముగా వీరు పాత్రులై వైద్య వృత్తిలో అధిక ఆసక్తి నైపుణ్యము కలుగుటకు కారణభూతమై యుండ వచ్చును. అందుచేతనే వైద్య వృత్తిలో నున్న వైఖానసులకు అమృతహస్తత్వము అబ్బి ప్రఖ్యాతి గాంచుచున్నారు.

వైఖానస కులవృత్తి _ ఆచారాదులు

వైఖానసుల ఆయుర్వేదాభినివేశమునకు వారి మూల పురుషులగు విఖనస మహర్షి నుండియే ఈ వైద్య విజ్ఞానము పారంపర్యంగా వారసత్వంగా లభించుట, విష్ణ్వంశకల్గి విష్ణుభక్తులై యుండుటచేత విష్ణ్వంశసంభూతుడగు ధన్వంతరి అనుగ్రహము ప్రముఖ కారణములు కాగా వారి కులవృత్తియగు అర్చకము ఆచారశీలాదులు కూడా దోహదకారులుగా తోచు చున్నవి.

వైఖానసులు తమ కులవృత్తియగు అర్చకము ఆగమ శాస్త్రాధ్యయనము కొరకై సంస్కృతము నభ్యసించుట ఆయుర్వేదాధ్యయనమును సులభతరము గావించి యుండవచ్చును. ఆయుర్వేద సంహితలలో ఆయుర్వేద విద్యార్థికి, వైద్యునకు ఉండవలసినవిగా వర్ణింపబడిన లక్షణములలో చాలా భాగము వీరికి స్వాభావికముగనే అమరియున్నవి. ఉదా :_ కులీనుడుగా నుండుట వైద్యకుటుంబమున జన్మించి యుండుట: విద్య-సంస్కృత, ఆగమ, మంత్ర జ్యోతిష వేదాధ్యయనాది ఆయుర్వేద సహాయక

విద్యల నభ్యసించియుండుట, వితర్కము, విజ్ఞానము స్మృతి, తత్పరత, మైత్రి, కారుణ్యము, దక్షత (సామర్థ్యము), శుచి, దృష్ట కర్మ (తమ తండ్రి తాతలు చికిత్స చేయు చుండుటను అబాల్యము నుండి పదే పదే చూచియుండుట) జితాత్మానత, ప్రతిపత్తిజ్ఞత (సమయస్ఫూర్తి) శీలగుణసంపన్నత్వము, అందరియందు మైత్రీ భావము కలిగి పెద్దవారిని మాతా పితరుల వలె, పిన్నవారిని సోదరీ సోదరుల వలె ఈ విధముగా అందరినీ బంధువుల వలె చూచుకొను ప్రవృత్తి చొరవ కలిగియుండుట. ఇవి ఆయుర్వేద, అధ్యయనమునకు, వైద్యవృత్తి నవలంభించుటకు అనుకూలించినవి.

వీరికులవృత్తిఅగు అర్చకత్వమునకు—వైద్య వృత్తికి చాలా ఘ ష్ట సంబంధం గలదు. ప్రాచీన కాలము నుండి భారతదేశంలోనే కాక ప్రపంచ మంతటా గూడా వ్యాధులు వచ్చుటకు కారణము దేవతల అనుగ్రహము తప్పుట అను నమ్మకము ఉండెడిది. అందుచేత ఏ వ్యాధి వచ్చినను దైవప్రార్థన పూజలు ఆలయమున దైవపూజలు నిర్వహించు పూజారుల సలహా సహకారములతో నిర్వర్తించుట అనూచానముగా వచ్చుచున్నది. అందుచే దేవాలయములే వైద్యాలయములుగను అర్చకులే వైద్యులుగను పరిగణింపబడేవారు. ఆ పూజారులు పూజలు నిర్వహించుటతోపాటు ఇతర వైద్య ప్రక్రియలను గూడా ఆచరించేవారు. బౌద్ధమతం ప్రాబల్యంగా ఉన్నపుడు ఆచార్య నాగార్జునుల వంటి బౌద్ధమత బోధకులు గూడా ఆయుర్వేద వైద్యం చేసేవారు. ఆధునిక వైద్యశాస్త్రానికి పితామహుడుగా పరిగణింపబడుచున్న హిప్పోక్రటీస్ మరియు ఆధునిక వైద్య విజ్ఞానానికి పునాదులు వేసిన కొందరు శాస్త్రజ్ఞులు గూడా అటువంటి పూజారుల మత బోధకుల కుటుంబముల లోనివారే.

ముఖ్యంగా ఆయుర్వేదం ఇతర వైద్య విధానాల వలె కేవలం శరీరాన్నే కాక ఆత్మను మనస్సును గూడా పరిగణనలోనికి తీసికొనుట వలన భారతీయ ఆధ్యాత్మిక తత్త్వం పునాదిగా నిర్మించబడిన వైద్య శాస్త్రము. పూర్వజన్మ కర్మ అధర్మాచరణం వలన వ్యాధులు ఎలా కలుగుతాయో పేర్కొని వాటికి మంత్రము, ఓషధీ ధారణము, బలి మంగళాచరణము ప్రాయశ్చిత్తము మొదలైన దైవ వ్యపాశ్రయ చికిత్సలు ఆయుర్వేదంలో వివరింపబడ్డాయి. విష్ణు పూజ, సజ్జనులు, బ్రహ్మచారులు బ్రహ్మజ్ఞానుల, బ్రాహ్మణులసేవవారి సాంగత్యమువ్యాధి నివారణంలో నిరోధంలోఏ విధంగాఉపకరించగలమోతెలుపబడ్డాయి. ఈ దైవ,వ్యపాశ్రయ చికిత్సలను అర్చకులైన వైఖానసుల ద్వారానే జరుగవలసి ఉండటం, వాటితోపాటు వారే యుక్తి వ్యపాశ్రయ చికిత్సలను చేయగల సమర్థులుగా ఉండటం—వీరు ఆయుర్వేద వైద్య వృత్తిని స్వీకరించటానికి, నిర్వహించటానికి దోహదం చేశాయి.

అందువలన ప్రాచీన కాలం నుంచి అనేక మంది వైఖానసులు సాధారణ ఆయుర్వేద వైద్యులుగా పేరు పొందటమే కాక, ఆయుర్వేదాధ్యాపనము చేసియు, ఆయుర్వేద గ్రంథములు వ్రాసియు, ఆయుర్వేద ఫార్మశీలు వైద్యాలయములు గురు కులములు కళాశాలలు స్థాపించియు, నిర్వహించియు, కొన్ని వ్యాధులను నయము చేయుటలో సిద్ధహస్తులు గను నిపుణులుగను పేరొందియు, స్వర్ణ పతకములను మాన్యములను. బహుమానములను పొందియు గొప్ప కీర్తిని గడించిరి. అట్టివారిలో కొందరిని గూర్చి సంక్షిప్తముగా ముందు వివరించబడింది.

ఆయుర్వేద విద్య - ప్రచారములందు వైఖానసుల పాత్ర

ఆచార్యులు అనగా గురువు అని అర్థము. ప్రాచీనకాలము నుండి రమారమి పదునాల్గవ శతాబ్దము వరకు దేవాలయములే విద్యాలయములుగా ఉండెడవనుటకు కొన్ని చరిత్రకాధారములు లభించినవి. ఆలయములలోని అర్చకులే అధ్యాపకులుగా నుండుట చేతనే వైఖానసులకు భట్టాచార్యుల వారనియు, ఆచార్యులవారనియు నామము స్థిరపడిపోయినది.

వీరు ఆగమ సంస్కృతాది ఇతర విషయములతో పాటు ఆయుర్వేదమును గురుకుల పద్ధతిలో బోధించెడివారు. శాస్త్రబోధనతో పాటు, ఔషధ నిర్మాణము చికిత్సా ప్రయోగ విధానములను గూడా ప్రత్యక్షాభ్యాసము చేయించేవారు. తమ సంతతికి ఆసక్తిగల ఇతర శిష్యులకు శిక్షణ జరిపేవారు.

ఆయుర్వేదమును బోధించి వైద్యులుగా తయారుచేయటయే కాక సామాన్య ప్రజలకు, తమ వద్దకు చికిత్సకు వచ్చు ఇతరులకు, దేవాలయమునకు వచ్చు భక్తులకు సందర్భానుసారంగా ఆరోగ్య నియమాలు బోధిస్తూ సామాజిక ఆరోగ్య రక్షణకు గూడా కృషి చేసేవారు.

20వ శతాబ్దం వరకు మన ఆంధ్రదేశంలో ఆయుర్వేద విద్యాబోధనకు గురుకులములు తప్ప కళాశాలలు ఉండెడివి కావు. మైసూరులో మాత్రం ఒక కళాశాల ఉండెడిది. సాధారణ ఆర్థిక పరిస్థితి కల్గిన వైఖానసులకు అట్టి దూర ప్రాంతాలలోని కళాశాలలో విద్య అభ్యసించటం సాధ్యపడేదికాదు. అటువంటిపరిస్థితులలో గూడా సాహసించిఇంటిలోని వారికి గూడా తెలుపకుండా మైసూరు వెళ్ళి కళాశాలలలో కర్మపదాభ్యాసముతో పాటు లక్ష్య లక్షణ సమన్వితముగా ఆయుర్వేదమును అభ్యసించి ప్రథమ శ్రేణిలో ఉత్తీర్ణుడైన మొట్టమొదటి వైఖానస ప్రముఖులు పండిత దీవి గోపాలాచార్యుల వారే. అనువంశికముగా అభ్యసించిన ఆయుర్వేద పరిజ్ఞానమున కన్న, కర్మపదాభ్యాసముతో పాటు కళాశాలలో అభ్యసించుట మిన్నయని గ్రహించిన మొదటి వ్యక్తియు వారే.

అందుచేత వారే తాము పని చేయుచున్న కన్యకాపరమేశ్వరీ దేవస్థానం కమిటీ వారి సహాయంతో 1901లో మద్రాసు ఆయుర్వేద కళాశాలనుస్థాపించి తామే ప్రధానోపాధ్యాయులుగా పనిచేస్తూ తర్వాత తర్వాత తమ స్వంత ఖర్చులతోనే ఆయుర్వేద కళాశాలను నిర్వహిస్తూ విద్యార్థులకు వసతి, భోజనములను గూడా ఏర్పాటు చేసి ఆయుర్వేద విద్యావ్యాప్తికి పునాదులు వేశారు.

ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి అనేక మార్గాలుగా కృషి చేసిన వారిలో గూడా వారే ప్రథములు. ఆయుర్వేదంలో అంతగా వివరణలు దొరకని ప్లేగువంటి వ్యాధికి ఆధునిక వైద్యం ఏమీ చేయజాలని స్థితిలో ఉండగా శతధౌత ఘృతముహైమాది పానకం అను రెండు ఔషధులను రూపొందించి ప్లేగు వ్యాధిని పారద్రోలి ఆయుర్వేద కీర్తి పతాకను ఎగురవేశారు. ఆయుర్వేద వైద్యశాలను నెలకొల్పారు. ఆయుర్వేదాశ్రమ ఫార్మసీని, స్థాపించి వాణిజ్యపరంగా ఔషధోత్పత్తి ప్రారంభించిన ఘనతగూడావారిదే. ఆయుర్వేదలముద్రాక్షరశాలను, ఆయుర్వేదా శ్రమ గ్రంథమాలను నెలకొల్పి తామే అనేక గ్రంథములను తెలుగులోనికి అనువదించి కొన్ని గ్రంథములను స్వతంత్రముగా వ్రాసి ప్రచురించారు. ఆయుర్వేద

ప్రచారానికై ధన్వంతరి పక్షపత్రికను ప్రారంభించారు. ఆయుర్వేదాభ్యుదయానికి ఎనలేని కృషి చేసి దేశ విదేశములలో గూడా ఖ్యాతి నార్జించారు. నిఖిల భారత ఆయుర్వేద విద్యాపీఠానికి 1913వ సంవత్సరంలో అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. కేరళలో, హరిద్వార్‌లో, లాహోర్‌లోవిజయవాడలో జరిగిన ఆయుర్వేద మహాసభలకు అధ్యక్షత వహించారు. ఎన్నో కళాశాలలకు విద్వత్పరీక్షకులుగా గూడా వ్యవహరించారు. వారి చికిత్సా నైపుణ్యానికి గుర్తింపుగా గద్వాల్ మహారాణిగారు స్వర్ణపతాకాన్ని బహూకరించారు. కలకత్తాలో భిషజ్మణి అను బిరుదూ నాసికలో "ఆయుర్వేద మార్తాండ" అను బిరుధు ఇవ్వబడ్డాయి. 1913లో 5 జార్జి చక్రవర్తి నుండి ''వైద్యరత్న" బిరుదమును పొందిన మొట్టమొదటి భారతీయులు మన గోపాలాచార్యుల వారే. అట్టి మహాపురుషుడు వైఖానస శాఖోద్భవుడగుటమన అదృష్టము. వీరి తరువాత ఆయుర్వేద కళాశాలలు నిర్వహించిన వారిలో అధికులు ఆచార్యులవారిప్రత్యక్ష లేక పరోక్ష శిష్యులే.

చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులువారును కళాశాల యందు చదువ వలెననెడి ఉత్సాహముతో విజయవాడ రామమోహన ఆయుర్వేద కళాశాలయందు 1926వ సం॥న చేరి విద్యార్థి వేతనముతో ఆయుర్వేదము నభ్యసించి ఉత్తమోత్తముడిగా ఉత్తీర్ణుడై స్వర్ణ పతకమును పొందిన ప్రతిభాశాలి. రామమోహన ఆయుర్వేద కళాశాలలో అధ్యాపకులుగను, ధర్మ వైద్యశాలలో సీనియర్ డాక్టరుగను పనిచేసి ఖ్యాతిని పొందిరి. వైద్య సేవాసదనమను వైద్యశాలను స్థాపించిరి. ఆంధ్రాయుర్వేద పరిషత్ కార్యవర్గ సభ్యులుగను కొంతకాలము అధ్యక్షులుగను నుండిరి. అఖిల భారత అనువంశిక ఆయుర్వేద సంఘమునకు కార్యదర్శిగ నుండిరి. ఆయుర్వేద మహామండలిలో ప్రముఖపాత్ర వహించిరి. వైద్యకళ అను పత్రికను స్థాపించిరి. ఆయుర్వేద సభల కెన్నింటికొ అధ్యక్షత వహించిరి. భిషక సార్వభౌమ, ప్రాణాచార్య బిరుదములను పొందారు. దేశమంతటా పర్యటించి బొంబాయి మొదలగు చోట్ల సన్మానములు పొంది ఆయుర్వేద సంస్థలను దర్శించి గోష్ఠులుసల్పిరి.

డాక్టర్ దీవి రంగాచార్యులు గారు రామ మోహన ఆయుర్వేద కళాశాలను విజయవాడ నుండి గుంటూరుకు తీసుకోని వెళ్ళి తమ స్వంత ఖర్చులతో నిర్వహిస్తూ విద్యార్థులకు తమ స్వంత ఖర్చులతో బోజనాధికములు ఏర్పాటు చేసి ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి ఎంతో దోహదం చేశారు. డా॥ దీవి రంగాచార్యులు గారు ఆయుర్వేదానికి సంబంధించిన అనేక సంఘములతో సంబంధములు కలిగి యుండిరి. మద్రాసు సెంట్రల్ బోర్డ్ అఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్ నందు సభ్యులుగను, ప్లానింగ్ కమీషన్ నందు సభ్యులుగను, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద బోర్డు సభ్యులుగను, ఎక్స్‌పర్ట్ కమిటీ సభ్యులుగను, ఆంధ్ర రాష్ట్ర రిజిష్టర్డ్ దేశీయ వైద్య సంఘాధ్యక్షులుగను, అనువంశిక ఆయుర్వేద సంఘాధ్యక్షులుగను ఆంధ్రవైద్య మండలి అధ్యక్షులుగను, ఆంధ్రా ఆయుర్వేదపరిషత్ కార్యవర్గ సభ్యులుగను, అనేక పదవులలో ఆయుర్వేదమునకు ఎనలేని కృషి చేశారు. వీరి కళాశాల నుండి అనేక వందల మంది పట్టభద్రులై జిల్లా పరిషత్ మరియు ప్రభుత్వోద్యోగములలో ఉన్నారు. అందు వైఖానసులు గూడా అనేక మంది కలరు. డా॥ రంగాచార్యులు గారు అష్టాంగాయుర్వేద వైద్యశాలను నిర్వహించిరి. ప్రకృతి వైద్యమునందును దిట్ట. అనేక వైజ్ఞానిక వ్యాసములు వ్రాసిరి. ఆహార శాస్త్రమును గురించి అంతర్జాతీయ పత్రికలలో సహితము వ్యాసములు వ్రాసిరి.

డాక్టర్ నారాయణం కేశవాచార్యులు గారు ఒంగోలు, మద్రాసు ఆయుర్వేద కళాశాలలో A. M. A. C. పట్టమును పొందిరి. మద్రాసు ఆయుర్వేద కళాశాల పట్టభద్ర సంఘ కార్యదర్శిగను, మద్రాసు సెంట్రల్ బోర్డు ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్ సభ్యులుగను ఉండిరి. ఆయుర్వేదసభలలోపాల్గొనుచు ప్రధాన పాత్రను వహించెడి వారు. వైద్యనీతి అను గ్రంధమును రచించిరి. విఖనస గ్రంధ మండలి స్థాపకులు,

కీ॥ శే॥ అగదంకరాచార్య, భిషజ్మార్తాండ, వైద్య విద్వాన్ డాక్టర్ దీవి శ్రీనివాసాచార్యులు గారు వణుకూరు విజయవాడ ఆయుర్వేద కళాశాలలో

ఆయుర్వేద పట్టమును పొంది గౌతమాయుర్వేద నిలయము అను పేరుతో పణుకూరులో నర్సింగ్ హోమ్ స్థాపించియు, ఆయుర్వేద గురుకులము నిర్వహించియు ఆయుర్వేద ప్రచారమునకు కృషి చేసిరి. ఆంధ్రాయుర్వేద పరిషత్, మహామండలులతో సన్నిహిత సంబంధములు కలిగి నిర్వాహకులుగా నుండిరి. ఆయుర్వేద చర్చాపరిషత్తులనిర్వహించారు. హైదరాబాదులోను, ఇతర ప్రాంతాల లోను జరుగు ఆయుర్వేద వైజ్ఞానిక గోష్ఠులలో ఉత్సాహముతో పాల్గొనువారు. వీరు కుమారులు డా॥ కోదండ రామాచార్యులు గారు L. I. M. ప్రస్తుతం వారి చికిత్సాలయాన్ని నిర్వహిస్తున్నారు. కీ॥ శే॥ రాజ వైద్య అగ్నిహోత్రం విజయ సారథి ఆచార్యులు గారు (బందరు) పండిత డి. గోపాలాచార్యుల వారి వద్ద చేదోడు వాదోడుగా పని చేయుచు ఆయుర్వేదమునందు పాండిత్యము గడించిరి. ఆంధ్రాయుర్వేద విద్యా పీఠమునకు, ఆంధ్రాయుర్వేద మహా మండలికి కొంత కాలం అధ్యక్షులుగానుండి అనేక మంది ఆయుర్వేద విద్యార్థులకు శిక్షణనిచ్చారు.

కీ॥ శే॥ వైద్యభూషణ, రాజవైద్య, శ్రీమాన్ పరాంకుశం రాఘవాచార్యులు గారు (పొందూరు, శ్రీకాకుళం జిల్లా) పండిత డి. గోపాచార్యుల వారి వద్ద మద్రాసు ఆయుర్వేద కళాశాలలో చదివిపట్టభద్రులైన వైఖానసులు ఆలీఘర్ వారి వైద్యభూషణ పట్టమును గూడా పొందిరి. గుంటూరు నుండి మద్రాసు వరకు ప్రఖ్యాతి చెందిన ఘన వైద్యులు. యోగ్యతా పత్రములు, స్వర్ణ పతకములు, భూదానాదులు పొందిరి, వీరి ఆయుర్వేద ఫార్మసీ అను పేరుతో 1920 వ సంవత్సరములో ఔషధ నిర్మాణం గూడా భారీ ఎత్తున చేపట్టిరి. వీరి కుమారులు పరాంకుశం చక్రాచార్యులు గారు "ఆసవదీపిక" అను వైద్య గ్రంథమును రచించిరి. కీ॥ శే॥ ఖండవల్లి వెంకటాచార్యులు గారు (వడ్డూరు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా) 'అనుభవ సిద్ధ చికిత్సలు" అను గ్రంథము వ్రాసిరి. వీరి ద్వితీయ పుత్రులు సీతారామాచార్యులు గారు విజయవాడ రామమోహన ఆయుర్వేద కళాశాల పట్టభద్రులై మోడరన్ ఆయుర్వేద ఫార్మస్యూటికల్స్ అను పేరునో విజయవాడలో ఫార్మసీ స్థాపించిరి. చక్రవర్తుల తిరువెంగళాచార్యులు గారు రామమోహన ఆయుర్వేద ధర్మ వైద్యశాలలో అనేక సంవత్సరములు ఔషధ నిర్మాణ శాఖలో పని చేసి తదుపరి మోడరన్ ఆయుర్వేద ఫార్మసీలో పని చేసిరి.

రాజ వైద్య, పండిత శ్రీ ముత్తేవి అనంత పద్మనాభాచార్యులు గారు మూలికా చిత్రగుణ ప్రకాశిక, మూలికా యోగమాలిక, ఆయుర్వేద చాటువులు అను గ్రంథములు వ్రాసిరి. వేదాంతం లక్ష్మణాచార్యులు గారు (చోడవరం) ధన్వంతరీవ్రత కల్పం అను గ్రంథము వ్రాశారు.

అష్ట భాషా చక్రవర్తి, పండిత దీవినరసింహాచార్యులు గారు బహు భాష, బహు శాస్త్ర పండితులు ఆయుర్వేదంలో వారికి గల పరిజ్ఞానం సాటి లేనిది. వారు ఆంధ్రాయుర్వేద బోర్డుమెంబరుగను, సెంట్రల్ బోర్డు ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసిన్ మద్రాసునసభ్యులుగను, కేంద్ర ప్రభుత్వము వారి ఆయుర్వేద రీసర్చ్ కౌన్సిల్‌నందు సభ్యులుగను నియమితులై ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి కృషి చేశారు. అవనిగడ్డలో "శ్రీమంతు ఫార్మసీ' అను పేరుతో ఆయుర్వేద నిలయం స్థాపించారు. ఆయుర్వేద మంజూష అనుగ్రంథమును గూడ రచించారు.

కీ॥ శే॥ చక్రవర్తుల కృష్ణమాచార్యులు గారు (అన్నదేవరపేట 1864–1950) పాము, తేలు, పిచ్చి కుక్క మొదలగు విష సంబంధ చికిత్సలలో నిపుణులు. వీరి కుమారులే చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు గారు.

కీ॥ శే॥ పెద్దింటి కేశవాచార్యులు గారు (కోరుకొండ 1887–1947) నాడీ పరీక్షా నిపుణులు, దండంగి, ఇందుకూరు పేట, మున్నగు ఎస్టేట్లలో ఆస్థాన వైద్యులుగా నుండిరి. వీరి కుమారులు ఆరుగురును గొప్ప వైద్యులుగా ప్రఖ్యాతిచెందియున్నారు వారిలో శీతారామ భార్గవ గారు, సత్యనారాయణాచార్యులు గారు, అప్పలాచార్యులు గారు అనేక బ్రాంచీలను నెలకొల్పి వందల కొలదీ రోగులకు

వైద్య సహాయము చేయుచున్నారు. సీతారామ భార్గవ గారు కోరుకొండలో శ్రీ కేశవాచార్య స్మారక ధర్మ సంస్థ అను పేరుతో 20 పడకల వైద్యశాలను నెల కొల్పి ఆరు బ్రాంచీలతో వైద్యము చేయుచు అనేక సంస్థలతో సంబంధములు కల్గి ఖ్యాతినార్జించుచున్నారు. శిశు చికిత్సలో వీరు ప్రత్యేక నిపుణులు.

రాజవైద్య వేదాంతం వెంకట రామానుజా చార్యులు గారు (ఏలూరు) ఔషధ నిర్మాణమున నిపుణులు. వీరి కుమారులు వేదాంతం రామకృష్ణమా చార్యులు గారు, వైద్యాచార్య, ఆయుర్వేదాలంకార పట్టములను పొంది మోడరన్ ఆయుర్వేదఫార్మసీలో ఔషధ పరిశోధకులుగను, వైద్యకళా పత్రిక సహాయ సంపాదకులుగను పని చేసి ప్రస్తుతం చక్రి వర్తుల నరసింహాచార్యుల వారిచే స్థాపింపబడినవైద్య సేవా సదనమును నిర్వహించుచున్నారు. ఆంధ్రాయు ర్వేద పరిషత్ సహాయక కార్యదర్శిగను దేశీయ వైద్య సంఘ అధ్యక్షులుగను, ఆయుర్వేద మహా మండలి కృష్ణాజిల్లా శాఖ కార్యదర్శి మొదలగుఅనేక పదవులను నిర్వహించుచూ ఆయుర్వేదాభ్యున్నతికి కృషి చేయుచున్నారు. ఆయుర్వేద వైజ్ఞానికసభలలో జాతీయ, అంతర్జాతీయ సమావేశములలో పాల్గొనిరి. "విష వైద్యము' అను గ్రంథమును వ్రాసిరి.

కీ॥ శే॥ అంగర పాపాచార్యులు గారు (1866–1946) వీరి కుటుంబము వారు రెండు శతాబ్దముల నుండి ఉన్మాదమునకు ప్రత్యేకచికిత్సలు అతి నైపుణ్యముతో చేయుచున్నారు. వీరి కుమారులు అంగర వెంకటాచార్యులు గారు అంగర లక్ష్మణా చార్యులు గారు పెనికేరు (తూ. గోదావరి జిల్లా)లో సుప్రసిద్ధ ఉన్మాద వైద్యాలయమును నిర్వహించు చున్నారు.

వైద్యశ్రీ పండిత వి. వి. నరసింహాచార్యులు (గుంటూరు) గారు అఖిల భారత అనువంశిక ఆయు ర్వేద సంఘమునకు కొంత కాలం కార్యదర్శిగను వైద్య ప్రదీపిక పత్రికా సంపాదకత్వమున సహాయ కులుగను పని చేసి ఆయుర్వేదాభివృద్ధికిదోహద మొనర్చిరి.

కీ॥ శే॥ పెద్దింటి రంగాచార్యులు గారు శ్రీ కృష్ణాయుర్వేద ఫార్మసీని ఏలూరులో స్థాపించి గొప్ప రాజ వైద్యులని పేరు పొందిరి. వీరు ఔషధ ములను మునిసిపల్, జిల్లా బోర్డు ఆయుర్వేద వైద్య శాలలకు గూడా సప్లై చేసెడి వారు. వారి కుమారులగు వెంకటాచార్యులు గారు L. I. M. పాసై ఆంధ్ర వైద్య మండలి ప్రధాన కార్యదర్శిగా నుండి ఆయు ర్వేదాభివృద్ధికి కృషి చేయుచున్నారు.

కీ॥ శే॥ బృందావనం కేశవాచార్యులు గారు (1854–1924) (బందరు తాలూకా, తరకటూరు) సుప్రసిద్ధ ఆయుర్వేద వైద్యులు వీరి కుమారులు రంగాచార్యులు గారు విజయవాడ ఆయుర్వేద కళా శాలలో పట్టమును పొంది బందరులో చెన్నకేశవ ఆయుర్వేద ఫార్మసీ అను పేరుతో ఔషధ నిర్మాణ శాల స్థాపించి శాస్త్రోక్తముగా ఆయుర్వేదౌషధ నిర్మా ణము గావించుచున్నారు.

కీ॥ శే॥ చేజర్ల లక్ష్మణాచార్యులు గారు (ఒంగోలు ప్రకాశం జిల్లా) గొప్ప వైద్యులుగా ప్రసిద్ధి చెందిరి. ఇప్పటికిని ఒంగోలు పట్టణమున కొన్ని వీధులకు వీరి పేరు ఉండుట వారి కీర్తికి నిదర్శనము. వీరి కుమారులు వెంకటాచార్యులు గారు చెన్నకేశవ కృపా కటాక్ష సదనము పేరుతో ఔషధ నిర్మాణశాల స్థాపించిరి.

ఆయుర్వేద వైద్య విద్వాన్, భిషక్, డాక్టర్ దీవి రంగనాథాచార్యులు గారు, A R. A. C. A L, I, M. వెల్లుర్తి, గుంటూరు జిల్లా, వీరుగొప్ప పేరు గాంచిన వైద్యులు అనేక వ్యాసములు వ్రాసిరి.

ఆయుర్వేదాచార్య దీవి సీతారామాంజనేయా చార్యులు గారు A. R. A. C. శ్రీ రామమోహన ఆయుర్వేద కళాశాలలో ప్రధాన ఆయుర్వేదోపా ధ్యాయులుగను, గుంటూరు జిల్లా ఆంధ్ర వైద్య మండలికి అధ్యక్షులుగను, ఆంధ్రాయుర్వేద పరిషత్

ఆంధ్ర వైద్య మండలి స్థాయీ సంఘ సభ్యులుగను పని చేశారు. శ్రీనివాసాయుర్వేద గురుకులాశ్రమము స్థాపించి వైద్య విద్వాన్ భిషక్ పరీక్షలకు విద్యార్థులను పంపించిరి. నిఖిల భారతాయుర్వేద విద్యాపీఠము వారు, ఆంధ్రాయుర్వేద పరిషత్ వారి పరీక్షల యందు పరీక్షకులుగా నుండిరి.

డా॥ వినుకొండ హయగ్రీవాచార్యులు గారు A. R. A. C. నర్సారావుపేట. రామమోహనాయుర్వేద కళాశాల పట్టభద్ర సంఘాధ్యక్షులుగను, ఆయుర్వేద ప్రవీణ్ పట్టభద్ర సంఘాధ్యక్షులుగను, తాలూకా వైద్య సంఘ అధ్యక్షులుగను, రాష్ట్ర స్థాయి సమితి సభ్యులుగను పని చేసిరి. హయగ్రీవ ఆయుర్వేద నికేతనమను పేర ఫార్మసీ స్థాపించి ఆయుర్వేద వైద్యులుగా ఖ్యాతి నొందుచున్నారు.

డా॥ డి. వి. ఎ. ఆచార్య గారు BAGCIM పొన్నూరు ఆయుర్వేదం లోను ఆధునిక వైద్యం లోనూ కృషి చేసి అనేక వ్యాసములు వ్రాసిరి. ఉపన్యాసములిచ్చిరి. ఆధునిక విజ్ఞానంలో ఆయుర్వేదం పండిత డి. గోపాలాచార్య జీవిత చరిత్ర రచించారు ఆంధ్ర రాష్ట్ర జాతీయ వైద్య సంఘ వార్షిక సభల లోని సైంటిఫిక్ సెషన్సుకు అధ్యక్షత వహించారు.

ఆయుర్వేదభిషక్ నారాయణం రంగనాథాచార్యులు గారు ఆయుర్వేదమున మంచి పండితులు అనేక వ్యాసములు వ్రాసిరి. "నిదాన చికిత్సా దీపిక" "అమృత వైద్యా", "చికిత్సా దర్పణము", "శత మూలికా ద్రవ్యగుణ సంగ్రహము" అను గ్రంధములు వ్రాసి ప్రచురించారు. విజయవాడ ముత్యాలంపాడులో దీన బంధూ వైద్యశాలను స్థాపించారు.

కీ॥ శే॥ పెద్దింటి పెద వెంకటాచార్యులు గారు (జొన్నాడ) 1735 వ సంవత్సరము నుండి వీరు వారి కుటుంబమున వంశ పారంపర్యముగా ఉన్మాద చికిత్సను చేయుచున్నారు. ప్రస్తుతము వీరి కుమారులు శోభనాద్రాచార్యులు గారు, వెంకటాచార్యులు గారు అతి నైపుణ్యముతో ఉన్మాదమును చికిత్స చేయుటలో ఖ్యాతి నొంది యున్నారు.

డా॥ గంజాంరాఘవాచార్యులుగారు(ఒంగోలు) వీరు అనువంశికముగా ఆయుర్వేద కుటుంబమునకు చెందిన వారగుటచే ఆధునిక వైద్య పట్టభద్రులైనప్పటికిని ఆయుర్వేదాభిమానులై ఆంధ్రాయుర్వేద పరిషత్ సభలు ఒంగోలులో జరిగినపుడు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగా నుండిరి.

డా॥ గంజాంవెంకటలక్ష్మీనారాయణాచార్యులు గారు (కరవది, ప్రకాశం జిల్లా) రామకృష్ణాయుర్వేద ఫార్మశీని, రామకృష్ణాయుర్వేద సదనమును స్థాపించి నిర్వహించిరి. వీరి యిరువురు కుమారులు ఆయుర్వేదమున M. D. పట్టమును పొంది వైద్య వృత్తిలో నున్నారు. వారిలో డా॥ పురుషోత్తమాచార్యులు గారు, విజయవాడ ప్రభుత్వాయుర్వేద కళాశాలలో అసిస్టెంటు ప్రొఫెసర్‌గా పని చేయుచు నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం ఫాకల్టీ మెంబరుగను, అనేక యితర జాతీయ ఆయుర్వేద సంఘములతో సంబంధము కలిగి యున్నారు. వాగ్భట అను అంతర్జాతీయ ఆయుర్వేద మాస పత్రికకు, ఆయుర్వేద విశేషజ్ఞ అను జాతీయ ఆయుర్వేద మాసపత్రికకు సంపాదకులుగను అనేక వ్యాసములను వ్రాసియు కాయ చికిత్స గ్రంధము వ్రాసియు అనేక ఆయుర్వేద వైజ్ఞానిక సదస్సులలో అధ్యక్షునిగా, ఉపాధ్యక్షునిగా పాల్గొనియు, పరిశోధనా వ్యాసములకు బహుమతులను పొందియు ఆయుర్వేదమున కృషి చేయుచున్నారు. ఉబ్బసము రక్తపోటు, కీళ్ళవాత చికిత్సలలో నిపుణులు.

డా॥ బి. వి. కృష్ణమాచార్యులుగారు హుజూర్ నగర్ వీరు విజయవాడలో పనిచేసి వైద్యకళ, కవిరాజు, శ్రీ ధన్వంతరి పత్రిక కార్యాలయములలో పనిచేసి ప్రస్తుతం హుజూర్ నగర్‌లో వైద్యశాల స్థాపించి వైద్యులుగా ఖ్యాతిచెందియున్నారు.

వైద్యశ్రీ నల్లూరి వెంకట సీతారామాచార్యులు గారు (బాపట్ల) తాలూకా ఆయుర్వేద మహామండలి కార్యదర్శిగా ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి కృషి చేయుచున్నారు. శ్రీమాన్ వేదాంతం శ్రీనివాసాచార్యులు

గారు (మంచికలపూడి, గుంటూరుజిల్లా) జిల్లా ఆయుర్వేది మహామండలి అధ్యక్షులుగా ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి కృషి చేశారు. నారాయణం వెంకటాచార్యులు గారు ప్రకాశం జిల్లా ఆయుర్వేదమహామండలి అధ్యక్షులుగను; ఉదయగిరి సీతారామాచార్యులుగారు. మండలి కార్యదర్శిగను ఒంగోలులో ఆయుర్వేద ప్రచారానికి కృషి చేస్తూ ఉన్నారు.

ఇంకా ఎందరో వైఖానసులు గొప్ప వైద్యులుగా, ఔషధ నిర్మాతలుగా, ఆయుర్వేద అధ్యాపకులుగా ఆయుర్వేదాభివృద్ధికి కృషి చేశారు. చేస్తూ ఉన్నారు. గ్రంథ విస్తర భీతి వలనను పూర్తి వివరములు లభించకపోవటం వలననూ ఆయుర్వేద వైఖానస ప్రముఖుల వివరములు ఇంతటితో ముగిస్తున్నాను.

భవిష్యత్తులో గూడా ఎక్కువ మంది వైఖానసులు తమ పిల్లలను ఆయుర్వేదం చదివించి మనకు వారసత్వంగా లభించిన ఈ వైద్యశాస్త్రాన్ని అభివృద్ధి చేయటంలోనూ తద్వార ప్రజాసేవ చేయటంలోనూ తోడ్పడగలరని ఆశిస్తున్నాను.

(ఈ వ్యాస రచనకుపకరించిన గ్రంథములు—
1) వైద్యకళ రజతోత్సవ సంచిక, సంపాదకులు చక్రవర్తులు నరసింహాచ్యారులుగారు, విజయవాడ (1964)

2. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఆయుర్వేద వైద్యులు : (1958) సంపాదకులు. కవిరాజ ఉరిటి సూర్య నారాయణ మోహన్.

3. ఆయుర్వేద ఆంధ్రాయుర్వేద పరిషన్మహాసభల సంచిక.

4. ఆంధ్రవైద్యులు. (1945) వైద్యశ్రీ ప్రకాశ చంద్రశతపధి విజయవాడ

5. పండిత గోపాలాచార్య - డా|| డి. వి. ఎ. ఆచార్య; పొన్నూరు (1958).

శ్రీయై నమః

WHY THE TEMPLES ARE FACING EAST OR WEST ?

by D. VIKHANASACHARYUKU-TIRUPATI

శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణ నిధయే నిధయేర్థినామ్
శ్రీ వేంకటాద్రి నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్॥
శ్రౌత స్మార్తాదికం కర్మ నిఖిలం యేన సూత్రితమ్
తస్మై సమస్త వేదార్థ విదే విఖనసే నమః ॥

I bow before the great Rishis of Bharata varsha before writing this article on the orientation of temples. Our Rishis have written Agama Sastras and Silpa Sastras long long ago declaring that temples should preferable be constructed facing East or West. With my little knowledge, I am trying to explain the benefits of East or West facing with referenec to the modern technology of Solar Radiation and Temperature. In olden days there were no mechanical aids for lighting and ventilation. So, the Rishis have fixed the orientation based on natural sunlight.

In the Vimanarchana Kalpa, Marichi says :

వనే నద్యద్రి సముద్ర పార్శ్వేఽన్యత్ర, తటాకారామ సమీపే
వివిక్తే దేశేవా ప్రాగ్ద్వార ముత్తమోత్తమం పశ్చిమ ద్వారముత్తమం
దక్షిణద్వారం మధ్యమ ముత్తర ద్వార మధమమ్.

Either in forest, or by the side of river, hill, sea, tank or garden, the temple facing East is the best, West-facing is better, South facing is tolerable and North facing is the worst.

దేవ దేవస్య విష్ణోస్తు విమానం ప్రాఙ్ముఖం వరన్
కారయిత్వా విధానేన ప్రజానామభి వృద్ధయే॥
బాహ్యే తటాక మధ్యేవా పార్శ్వేఽన్యత్ర మనోరమే.
ప్రాగ్ద్వార ముత్తమం విష్ణోర్మధ్యమం పశ్చిమాముఖం
అధమం చోత్తర ద్వారం దక్షిణాభిముఖం తథా
అగ్నేయాదిషు కోణేషు ద్వారం నైవ విధీయతే॥

— సమూర్తార్చనాధికారే-ద్వితీయోధ్యాయః

Maharshi Atri prefers only East or West facing —:

ప్రాగ్ద్వారం తు ప్రశస్తం స్యాద్విష్ణు ముద్దిశ్య సర్వతః
విదిగ్ద్వారం నకుర్వీత కస్మింశ్చిత్ దేవతాలమే
మధ్యమం పశ్చిమ ద్వార మధమం దక్షిణోత్తరం.

Now, let us exemine the advantages of East & West-facing with reference to the Solar radiation.

The Earth, which is our home, is round and about 7,900 miles in dia and about 24,847 miles in circumferance at equator. It is ever spinning from west to east with a speed of 17¼ mile per every minute to make one round every day. It spins round on its axis which is tilted by 23° - 27° to the Vertical in space. The sun is the source of natural light on this earth. The apparent Sun's annual path is called Ecliptic. If one observes the path-way of the Sun, it appears to slide and slowly move northwards further, for three months and come back to equator in another three months; and it moves southwards further for another three months and returns back to the equator in the remaining three months during a year. The Sun rises on the 21st March at Vernal Equinox (Meshayanam) and will trace circles in the heavens, slowly, regularly and gradually. It moves towards the north increasing its altitude till the 22nd June i. e., summer solstice (Katakayanam) by reaching the greatest altitude of 23° - 27. This summer Solstice (Karkatakayanam) is know as Dhakshinayana punyakala because from June 22nd the Sun moves in the Southern direction. On the 23rd September (Thulayanam) i. e, Autumnal equinox, the Sun crosses the cetestial equator and proceeds south, till it reaches the maximum declination of 23° - 27 on 22nd December (Winter solstice). This winter Solstice (makarayanam) is know as 'Uttarayana Punyakala', since, from this day the sun moves towards the north and reaches vernal equinox (Meshayanam on the 21st March every year.

Due to this movement and due to the obliquity of the earth's axis there is variation of sunlight and temperature during the year. The sun is the source of natural light and the cause of temperature. That sunlight is a powerful bactercidal agent is known right from Rigveda times. "అపామీ వాం బాధతే" ఋ 1-35-9 The germs of tuberculosis, diptheria, typhoid and cholera can be killed in from two to ten minutes by direct exposure to the sunlight.

The temperature and solar radiation given by the Sun are related. The intensity of Solar radiation depends on the direction of the Sun's rays. The Sun's radiation has the effect of both warming as well as creating glare. The exposure of the structure to the sun has to be reduced as much as possible by suitable orientation.

East facing is regarded as the best orientation from a solar point of view as the Temple receives the maximum solar radiation in winter and the minimum in summer. The total direct solar radiation on different surfaces for different days in different months and latitudes can be worked out from the climatological dates available with meterological Department. An example is worked out for a small temple of 3 mts. width and 10 mts. length and 4 mts. high at Tirupati, to know the advantages of East or West-facing.

Latitude of Tirupati is 13° 41' N

Daily total direct solar radiation in gms. calories per square cm. per day for two days in the year that is, 16th May and 22nd December, representative of summer and winter for lat 13° 41' N is given below.

Facing of the structure.	For Lat. 13o 41 'N direct Solar Radiation in gm. Cal. per Sq. cm. per day.	
	May 16th.	Dec. 22
Horizontal	590	414
North	140	—
North east	214	27
East	232	173
South East	115	294
South	—	377
South west	232	173
North west	214	27

By the temp'e facing East or West, longer walls are placed North and South and shorter walls east and west, so that minimum wall area is exposed tothe rays of the sun.

A

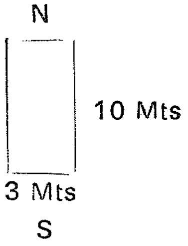

B

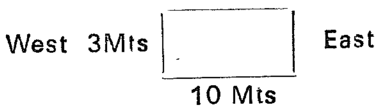

As the roof of the mandapams is horizontal, it will receive the same solar heat in orientation.

Calculation of Solar radiation :-

The areas of the vertical surfaces are

3m x 4m = 12 mts (shorter side) and 10m x 4m = 40 mts (longerside,)

		Solar heat gained on days 16th May Summer		22nd Dec. Winter
A. Temple Facing North or South				
North	140 x 12	1680	—	—
East	232 x 40	9280	173 x 40	6920
Soth	—	—	377 x 12	4524
West	232 x 40	9280	173 x 40	6920
		20,240		18,364

B. Temple Facing East or West

North	140 x 40	5600	—	—
East	232 x 12	2784	173 x 12	2076
South		—	377 x 40	15080
West	232 x 12	2784	173 x 12	2076
		11,168		19,232

From the above calculation it can be seen that the temple facing East or West as in (B) above is comfortoble as it affords maximum solar heat of 19,232 units in winter i.e , Dec. 22nd and less i.e., 11,168 units in summer i. e., May 16. This is true for all places in India. By further increasing the length of the temple to its breadth, the advantage of this orientation will be more. So, the temples are facing east or west to get maximum Solar Radiation during Winter and minimum in Summer

Now, let us examine some other aspects of our temple construction. The temperature of structure and living space is raised (a) directly by the penetration of the Sun's rays through openings, and (b) indirdctly through the absorption and radiation of heat by the walling and roofing materials. For comfort, both the factors should be considered. Roof is the most affected part of the structure because it receives direct Sun's rays through out the day both in summer and winter. Consequently, the treatment of roof of all mandapams has received concentrated attention in olden days for providing more comfort. All the mandapams are having stone slab-roofing with Surki concrete and brickwork over it. The depth of the roof covering including stone slabs varies from minimum 2 ft. depth to maximum 4 ft. depth to give coolness during summer and also to drain off the- rainwater during the rainy season

In order that the penatretion of the Sun's rays during morning and evening hours may be eliminated a small Anjaneya or Garuda temple is constructed in front of the Mukhamandapam. No doors or openings are provided at rearside of the sanctum sanctorium (garbha-graha). In addition to this, big gopurams are constructed over the entrances of prakarams to act as vertical screens and also to give elegance at the entrances

As the southernside has the advantage of securing much larger solar radiation during winter than that during summer, most of the Mandapams are located there. For all Mandapams, a small over hang like chajja is provided to cut off direct solar penetration. The shape of this curved chajja is peculiar to our Hindu architecture and it gives elel gent appearence, prevents Sun's rays and also rain splashing. It acts as vertical as well as horizontal louvre. There is no equivalent to it even in modern designs. If it is studied in more detai about Azimuths, altitudes, Temperature Datas, Humidity Rainfall and wind directions which are the main factors for fixing the orientation of building in modern technology, we can come to fitm conclusion that our great Rishis have considered all these aspects long ago and written the Sastras. Their statements stand to test even after several centuries. So let us bow before them once again for handing over such knowledge to us and follow their path

శ్రీలక్ష్మీ నృసింహాయనమః

వైఖానసులారా! సంఘటితంకండి

అగ్నిహోత్రం రంగాచార్యులు

వాణీప్రెస్, విజయవాడ-2

మన వైఖానస శాఖీయులందరు మానవసేవ-మాధవ సేవలనే తమ జీవిత లక్ష్యాలుగా ఎన్నుకొని యిహపరాలను రెంటినీ దృష్టిలో వుంచుకొని వారి జీవ యాత్రను సాగించారు. ఆలయాలలో భగవ దర్చన ద్వారా మాధవ సేవకు, వైద్య వృత్తిద్వారా మానవ సేవకు తమ జీవితాలను అంకితం చేశారనేది మన చరిత్ర చెప్తున్న నేటి నిత్య సత్యం. చిత్త శుద్ధితో, పారమార్థిక భావనతో మన పూర్వులు సమా జానికి సేవ చేశారు కాని ధనార్జన మీద వారికంత ఆలోచన, ఆకాంక్ష ఆనాడు లేవనే చెప్పాలి. వారు నిరంతరం సంఘంలో తమ గౌరవాదరాల కోసమే తమ ప్రతిభా పాండిత్యాలనువెచ్చించినట్లుకన్పిస్తోంది. మరి కొందరు సర్వస్వం ఆరాధ్య దైవమేననే భావంతోనే తమ సర్వస్వాన్ని తమ ఆరాధ్య దైవం పేర పెట్టి కాలక్షేపం చేశారు. రాజస్థానాలలో తమ వైద్య విద్యా ప్రావీణ్యాన్ని ప్రదర్శించి మహా రాజులచే ప్రశంశలతో పాటు అగ్రహారాలని సంపా దించుకొని కూడ వాటినన్నిటిని తమ ఆరాధ్య దైవాల పేర వ్రాసి యీనాడు తమ వంశీకులకునిలువ నీడ కూడ లేని స్థితిని కల్గించిన మహోదారులుమనలో వున్నారు.

మనవారు మారుతున్న సమాజావసరాలను, ఆర్థిక పరిస్థితులను అంతగా పట్టించుకోలేదనేచెప్పాలి మారుతున్న సమాజావసరాలకి అనుగుణంగా తమ పిల్లలకి విద్యా బుద్ధులు నేర్పించలేకపోయారు. సుగమమైన జీవన మార్గాలు కల్పించలేక పోయారు. కేవలం ఆలయాలలో భగవదర్చనే వారి జీవనపరమా వధిగా భావించడం వల్లనే యీ పరిస్థితి ఉత్పన్న మైంది. భావితరాల భవిష్యత్తు అంధకార బందురంగా మారింది. పరిమిత ఆర్థిక వనరులలో పెరుగుతున్న కుటుంబావసరాలను చక్కదిద్దుకోవడం లోనే గృహస్థుడు సతమతమై పోవడం వల్ల వారి పిల్లలకు కాలానుగుణ్యమైన విద్యా విధానాన్ని అందించలేక పోయారు. ఇది మనకు మిగిలిన నేపథ్యచరితం.

గత చరిత్రను గూర్చి చింతిస్తూ తిట్టుకుంటూ కూర్చోవడం కన్నా గతం నాస్తి కాదు. అది తర తరాల ఆస్తి అనుకొని జీవిత పాఠాలను సక్రమంగా అధ్యయనం చేసి సంప్రదాయ చిరుదీపాన్ని పడమటి గాలి తాకుడులకు పాడైపోకుండా కాపాడుకోవలసిన బాధ్యత మనందరి పైనా వుంది. కాబట్టి మనశాఖీయు లందరు తమ పిల్లల భావి జీవిత పథాన్నిముందుగా నిర్ణయించుకొని తదనుగుణంగా వారిని తీర్చిదిద్దడం శ్రేయస్కరం. తగినన్ని వనరులు వుంటేనే వారిని అర్చకత్వానికి అంకితం చెయ్యాలి. వారి వేష భాష లను వారి జీవన విధానానికి వృత్తికి అనుగుణంగా వుండేటట్లు చెయ్యాలి. ప్రస్తుతం మనం సంఘలో అర్చక వృత్తికున్న గౌరవ ప్రపత్తులను పెంపొం దించలేకపోగా దానికి న్యూనత కల్గించకుండా చూడ టం ఎంతైనా అవసరం.

వైఖానస శాఖీయులందరు తమ తమ సంప్ర దాయాలను పరిరక్షించుకోవలసిన సమయం ఆసన్న

మైంది. దేశకాల పరిస్థితుల ననుసరించి ప్రతి యొక్కరు సంప్రదాయబద్ధంగా వ్యవహరించడానికి అవకాశాలుండక పోవచ్చు. అలాగని అందరూసంప్రదాయానికి దూరంగా వుంటే ఆ సంప్రదాయసంస్కృతులే అంతరించిపోయే ప్రమాదం కూడ వుంది. కావున మన సంస్కృతి సంప్రదాయ పరిరక్షణ మన ముఖ్య కర్తవ్యంగా గుర్తించాలి. మన ఆర్ష విద్యా వాఙ్మయాన్ని, ఆగమసంప్రదాయసంస్కృతిని పరిరక్షించుకొంటూ భావితరాల వారికి అందించ వలసిన నైతిక బాధ్యత ప్రతి వైఖానసుని పైన వుంది. ఇందుకు వైఖానసులందరు నడుం కట్టి నిలవాలి. సుశిక్షితమైన పండితులు వయో భారంతో కాలాన్ని లెక్కిస్తున్నారు. ఎన్నో కష్టనష్టాలనోర్చి వారు కొంత మంది విద్యార్థులను తయారుచేస్తున్నారు కాని యీ ఆర్ష విద్యాగమవాఙ్మయాన్ని అభ్యసించిన వ్యక్తిని సంఘం చులకన భావంతోనే చూస్తుంది. వారాచరించే కర్మలనన్నింటిని వీరే చేయాలి కాని వీరంటే (యాజకులు) మన లోకం చాల హీనంగా చులకనగా చూస్తున్న సందర్భాలు కన్పిస్తున్నాయి. దీనికి మన శాఖీయుల లోని మిడి మిడిజ్ఞానం-విషయ పరిచయం లేకపోవడమే కారణంగా భావించవలసి వస్తోంది.

మన వైఖానసులలో ముఖ్యంగా యువ తరంలో కొంత క్రొత్త చైతన్యం ఆవిర్భవించిందనే చెప్పాలి. ఇప్పటికే జిల్లాల వారీగా వారి వారి ప్రాంతీయ సంఘాలు ప్రారంభింపబడి పని చేస్తున్నాయి. ఆయా వైఖానస సంఘాల వారు వైఖానస విద్యార్థులను సేకరించి ఉత్తములైన గురువుల వద్ద విద్యాభ్యాసం చేస్తామని ముందుకొచ్చిన వారిని ప్రోత్సహించి ఆదరించవలసినదిగా కోరుతున్నాను ఇతర రంగాలలో ఉద్యోగాలు చేసుకుంటూ మనం మన సంస్కృతి-సంప్రదాయాలు-ఆగమాలు- దేవతార్చన- సంధ్యావందనం వంటి వానినిగురించి తెలుసుకోవాలని ఆసక్తి కనపరిచే వారికి ఆయావిషయాలపై పండితులచే ఉపన్యాసాలిప్పించడం-వారి అనుభవాలను తెలియ జెప్పించడం నేడు అత్యంతావశ్యకమై యున్నది. మన వైఖానస సారస్వతాన్ని గురించిన వివరాలను కర పత్రాల ద్వారా, లేదా చిన్న చిన్న పుస్తక రూపాలలో ప్రచురించి సంఘీయులకు మన సంస్కృతీ-సంప్రదాయాలను గూర్చి విపులంగా తెలియ జెప్పటం కొంత దోహదకారి కాగలదని ఆశిస్తున్నాను. మన ప్రాంతీయ సంఘాలన్నీ కలిపి యీ విషయాలలో ఒక నిర్మాణాత్మక పథకాన్ని రూపొందించుకొన్న యెడల మన కృషికి తగిన ఫలితాలను సాధించగలము.

ఈనాటి వైఖానస విద్యార్థులలో చాల మంది ఆర్థికపరమైన యిబ్బందుల్ని ఎదుర్కొంటున్నారు. అట్టి వారికి శ్రీ వైఖానస ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ, రాజమండ్రి వారు తమకున్న వనరులలో ఉడతా భక్తిగా వారి చేతనైన సాయం వారు చేస్తున్నారు. అలాగే వదాన్యులైన వారు యితోధిక సహాయ సహకారాలందిస్తూనే యున్నారు.

ఆర్ష విద్యాభ్యాసం చేయాలని ఆసక్తి పడుతున్న యువతను స్వశాఖీయులందరు యథాశక్తి గౌరవించడం మరియు విద్యా బోధన కావించే గురువులకు శిష్యుల పోషణ భారాన్ని కలుగకుండా చూచే బాధ్యతలను స్వశాఖీయులు నిర్వహించడం ముఖ్యం. ఎవరి ప్రాంతంలో వారు మన విద్యా సంస్కృతుల పరిరక్షణకు బద్ధ కంకణులు కావలసినదిగా మనవి చేస్తున్నాను.

వైఖానస శాఖీయులందరూ పై విషయాలను కూలంకషంగా పరిశీలించి మన శాఖీయుల అభ్యున్నతికి, అభ్యుదయానికి తమ సహాయ సహకారాలను సంపూర్ణంగా అందిస్తారని అనతి కాలంలోనే మనమంతా సంఘంలో సముచిత స్థానాన్ని అందుకోగలమని విశ్వసిస్తూ వైఖానస శాఖీయులంతా ఈ బృహత్కార్యక్రమంలో భాగస్వాములు కండని అభ్యర్థిస్తున్నాను.

శ్రీవేంకటాచలంలో రజతోత్సవాలు

శ్రీమాన్ పెద్దింటి కేశవస్వామి

మండపాక

కృతయుగంలో-నరసింహస్వామివారు, త్రేతాయుగంలో శ్రీరామచంద్రమూర్తి, ద్వాపరయుగంలో శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ-కలియుగంలో-శ్రీ వేంకట నాయకుడు ప్రసిద్ధిచెందుతారని ఆర్యుల వచనాలు చెబుతూన్నవి' శ్రీమన్నారాయణమూర్తి అర్చావతారంతో, శ్రీ వేంకటాచలంలో స్వయంవ్యక్తంగా ఆవిర్భవించి భక్త జనాభీష్ట వరప్రదాయకుడుగానూ, ఆర్తత్రాణ పరాయణుడుగానూ వెలుగొందుతూ తనయశశ్చంద్రికలను ఖండఖండాంతరములలోనూ వెదజల్లుతూన్న విషయము జగద్విదితమేగాక, శాస్త్రసమన్వయమవుతుంది.

"దైవికం చార్షికం చాపి, పౌరాణంమానుషంతథా
స్వయం వ్యక్తంచపంచైవం । స్థానాని పృథివీతలే"

పై ఐదురకాల క్షేత్రముల తేజోఫలితాన్ని గురించి, ఆగమ శాస్త్రజ్ఞులు యిలా వివరించారు.

లోక కళ్యాణార్థము భక్తులననుగ్రహించుటకు స్వయంగా ఆవిర్భవించిన క్షేత్రము స్వయం వ్యక్తమని, అట్టి క్షేత్రమందలి తేజస్సు పదివేల యోజన పర్యంతమును, దేవతలు ప్రతిష్ఠించిన అలయాలు దైవికములని వాటి తేజస్సు సహస్రయోజన పర్యంతమును, ఋషులు ప్రతిష్ఠించిన ఆలయాలు ఆర్షికములని-వాటి తేజస్సు శతయోజన పర్యంతమును, పురాణపురుషులచే ప్రతిష్ఠింపబడిన ఆలయాలు పౌరాణికమని వాటి తేజస్సు పంచయోజనపర్యంతమును, మనుష్యులచే ప్రతిష్ఠింపబడిన అలయాలు-మానుషములని-వాటితేజస్సుయోజన పర్యంతమును, పుణ్యఫలితాన్ని ప్రసాదిస్తాయని ఆగమ గ్రంధాలు తెలుపుతున్నాయి.

స్వయం వ్యక్తక్షేత్రములుగా ప్రసిద్ధినొందిన అష్టమూర్తులలో వేంకటాచలమందు వెలసియున్న శ్రీవెంకటేశ్వరస్వామివారు, కోట్లాది భక్తులకు కృపాకటాక్షములు ప్రసాదించి, అఖిలాండ కోటిబ్రహ్మాండ నాయకుడుగా వెలుగొందుచుండుట ప్రత్యక్షంగా మనమందరమూ, చూస్తున్న యధార్థ విషయమే కదా।

"అర్చకస్య తపోయోగాత్-అర్చాయాశ్చ విశేషణాత్ ।
సురూపాః ప్రతిమా విష్ణోః దేవసాన్నిధ్యమృచ్ఛతి"

శ్రీమహావిష్ణువు అర్చావతారంగా అవతరిస్తు తన అర్చనాసౌలభ్యం కొరకు, కృతయుగమున స్వాయంభువమను కాలమున శుక్ల సం॥ శ్రావణ శుద్ధ పూర్ణిమా-సోమవారమున-సింహ లగ్నమున స్వకీయ అంశతో విఖనసమహామునిని ఉద్భవింపజేశారు. శ్రీమద్విఖనసమహాముని రచించిన గృహ్య సూత్రములు-శ్రీ వైఖానస గృహ్య సూత్రములంటారు. వాటిని ఆచరించే వారే శ్రీ వైఖానసులు. భృగువు, అత్రి, కశ్యప, మరీచి అను నలుగురు శిష్యులకు భగవధారాధనా విధానాన్ని బోధించారు.వారునాలుగులక్షల శ్లోకాలుగల గ్రంధాలను రచించినట్లుగా తెలుపబడుచున్నవి. అట్టి ఋషి సంప్ర

దాయములో ఉద్భవించిన వైఖానసార్చనతోనే కలియుగ దైవము-శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి నిత్యార్చనాదులు జరుపబడుచుండుట, విశేషార్చనలు జరుగుచుండుట మూర్తి యొక్క సురూపము వలన స్వయంవ్యక్త స్వామి వారి తేజస్సునకు పసిడి బంగారునకుమెరుగు దిద్దినట్లయి లోక క్షేమకరమగుచుండుట సర్వ మంగళప్రదము కదా!

శ్రీమద్వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రోద్ధారకులు, వైయాకరణ పంచాననులు, విద్వన్మణి, రాష్ట్రపతి, అవార్డు గ్రహీత, శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంతములను దశదిశల వ్యాప్తి చేయాలనే సంకల్పముతో స్వర్గీయ శ్రీ రొంపిచెర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యుల వారు 1959 వ సం॥రములో శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభను రిజిష్టరు చేయించినారు. వదాన్యులైన పూజ్యుల, శాఖీయుల, సహకారముతో కలియుగ వైకుంఠమైన తిరుమలలో సభ వారి ఆశయములలో ఒకటి యగు శ్రీ వైఖానసాశ్రమమును నిర్మించినారు. అట్టి పవిత్ర ఆశయముతో స్థాపింపబడిన శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ 25 సం॥రములగుటచే రజతోత్సవములు జరుపుకొనుట సర్వజనానందకరముగా నున్నది.

శ్రీమాన్ గంజాం రాఘవాచార్యులు M. B. B. S. గారి అధ్యక్షతను, ఆంధ్ర రాష్ట్ర అర్చక కాంగ్రెస్ ఆర్గనైజింగ్ శక్రటరీ శ్రీమాన్ తమిరిశ రామాచార్యులు గారు ప్రారంభించుట కార్యదర్శి, శ్రీమాన్ దీవి విఖనసాచార్యులు వారు, సహ కార్యదర్శి శ్రీమాన్ వేదాంతంరామకృష్ణమాచార్యులు శ్రీమాన్ M. C. A. మోహన్ గార్ల కృషితో జరుపబడు యీ కార్యక్రమములో పాల్గొను శ్రీ స్వామి వారి అర్చకమీరాశిదార్లు, ఆంధ్ర ప్రాంతం నుండి వచ్చిన పండిత శ్రేష్ఠులే గాక, కర్ణాటక, మద్రాస్ రాష్ట్రముల నుండి విచ్చేసిన పండిత శ్రేష్ఠుల సమక్షంలో రజతోత్సవ సంచికను, కవికథకరత్న శ్రీమాన్ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షిత దాసు భాగవతారు గారు ఆవిష్కరించుట తర్క వేదాంత మహావిద్వాన్ పండిత శ్రీమాన్ వేదాంతం జగన్నాధాచార్యులువార్ని నాటి సభాధ్యక్షులు డాక్టర్ ఎమ్. డి. బాల సుబ్రహ్మణ్యం గారు ఎమ్. ఎ. పి. హెచ్. డి. ప్రిన్సిపాల్ కేంద్రీయ విద్యా పీఠం వారు ఆర్ష విద్యా వాచస్పతి బిరుదు ప్రదానం గావించుట మున్నగు పండిత సభలతో కవితా గోష్ఠులతో 6, 7 తేదీలలో ఘనంగా యీ రజతోత్సవములు జరుపబడుచుండుట జగత్కల్యాణకరములు కావాలని నా ఆరాధ్య దైవం శ్రీ కేశవ స్వామి వారిని ప్రార్థిస్తున్నాను.

హరిః ఓమ్ తత్సత్

వైఖానసము

V. T. శేషాచార్యులు

పేటపాలెం

శ్రీ మహా విష్ణువు రూపములలో పర-వ్యూహ-విభవ-అంతర్యామి, అర్చా రూపములలో మొదటి నాలుగురూపములుసర్వులు దర్శించి, సేవించి ముక్తి నొందుటకు లభ్యము గానందున, అర్చావతారమే అత్యంత ముఖ్యమై యున్నదని తెలియుచున్నది. ఈ అర్చావతారము గల దివ్య క్షేత్రములందుగల స్వాములనే ఆళ్వారాదులు నాయనార్లు-భాగవతోత్తములు దర్శించి, సేవించి, కీర్తించి, తరించిన సంగతి భక్త జనులకు తెలియని విషయము గాదు.

పూర్వము శ్రీ మహా విష్ణువుఅర్చావతారుడుగా నవతరింపబోవు సమయంలో తన అర్చనా విధానమును, ఎఱుక పరచి, ప్రజలను తరింపచేయు నిమిత్తము వారికి వివరముగా బోధించుట కొరకు తన యంశములో, తనతో సమానుడైన యొక మహా మునీంద్రుని సృష్టింపుమని తన పుత్రుడును, సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మదేవునకానతిచ్చెను. అట్టి మహా కార్యమునకు వలయు విశేష ప్రజ్ఞ తనకు లేదని, బ్రహ్మ వెనుకాడుచుండ, శ్రీ మహా విష్ణువే విరించియందంతర్భూతుడై యొక దివ్య పురుషుని సృజించెను. రెండో మహా విష్ణువోయన నొప్పించుచున్న యొక మహర్షి పితామహునియెదుట నావిర్భవించెను. ఈ మహనీయుడే విఖనసుడు. శ్రీ మహా విష్ణు మానస పుత్రుడు.

వీరు రచించి, బోధించిన సూత్రమే వైఖానస సూత్రముగ జగద్విఖ్యాతమై వ్యాప్తి జెందెను. వీరి ముఖ్య శిష్యులు భృగు, అత్రి, కశ్యప, మరీచి మహా ఋషులు. అనేక వేల శ్లోకములు గల సంహితలు వ్రాసిరి. అవి నేటికిని బహుళ వ్యాప్తములో నుండెను. శ్రీనివాస స్మృతి అనెడి ధర్మ శాస్త్రములో 'అహమేవ గురుస్తేషాం-గర్భ వైష్ణవజన్మనామ్' అని భగవంతుడు చెప్పిన ప్రకారం, సృష్ట్యాదినుండియు, వైఖానసులు, ఏ ఇతర గురు పీఠాశ్రయము లేకయే. స్వయమాచార్యులై, విశిష్టాద్వైత మతము ననుసరించుచున్నట్లు స్పష్టముగా దెలియుచున్నది. విశిష్టాద్వైత మతమునకు మూల పురుషుడు విఖనస మహా మునియేయని దెలియుచున్నది.

ఏ ఇతర సూత్రకారుడు దెలుపని త్రిదండ సన్యాసము నందభిప్రాయము గలవాడై తన సూత్రజ్ఞులకు త్రిదండ సన్యాసమునే యనుష్ఠింపవలసినదని బోధించి యుండిరి. ఈ విఖనసమహామునిసూత్రజ్ఞులే నేటికిని వైఖానసులుగా ప్రఖ్యాతి చెంది యుండిరి.

శ్రీ రామచంద్ర మూర్తి వనవాసము చేయు సమయమున విఖనస మహామునిచే చెప్పబడిన వానప్రస్థాశ్రమ ధర్మమునసుసరించెననిరామాయణము నందలి అయోధ్యా కాండమునందు గలదు.

"విఖనసాప్రోక్తం వైఖానసం-మార్గం వానప్రస్త ధర్మం"

"తతో వైఖానసం మార్గం-మాస్థిత ప్రహ లక్ష్మణః"

రామాయణ భారతాది పురాణ గ్రంధములలో పెక్కు చోట్ల వైఖానసులను గురించి వివరించబడి యున్నది,

త్రిదండ సన్యాసము స్వీకరింపదలచిన వారికి వైఖానస సూత్రమే ముఖ్యమైన ఆధారము. అందువలననే శ్రీమచ్ఛేషాంశ సంభూతుడైన భగవ ద్రామానుజులు విశాల దృక్పధముతో వైఖానస పద్ధతి ననే త్రిదండ సన్యాసము స్వీకరించెను.

శ్రీ రామానుజులు దేహ త్యాగము చేయనెంచి తన భక్తుల పూజా నిమిత్తము శిలా విగ్రహము చేయించి తన పదునారు కళలు నందుంచవలయునని భావించి పాంచరాత్ర విధానమున ప్రయత్నించి విఫలుడై దూర దృష్టితో వైఖానస సిద్ధాంతము నందుగల గొప్పతనము గ్రహించి, విఖనస సూత్ర ప్రకారముగా బింబశుద్ధి చేయించి, షోడశ కళలు నా విగ్రహమున న్యాసము చేయించుటయే గాక, శ్రీ పెరుంబూరు నందు గల శ్రీ కేశవ స్వామి వారి నర్చించుటకై వైఖానసుల నే నియమించినట్లు స్థల పురాణము వల్ల దెలియుచున్నది.

అనిందితాచార మనన్య భాజం
దాప్త్వే కనిష్టం కరణ త్రయేణ
అనారతం శ్రీపతి పాదపద్మయోః
భజామి వైఖానసమాది వైష్ణవమ్॥

అని శ్రీమద్రామానుజుల వారే కీర్తించి యుండుట శ్రీ వైఖానస ఔన్నత్యమును చాటుచున్నది.

కవితారిక్క కేసరి శ్రీమాన్ వేదాంత దేశిక స్వామి వారు శరణాగతి దీపిక యందు వైఖానసులు పాంచరాత్రులు ధన్యులని ఈ క్రింది విధముగా శ్లాఘించి యుండుట అత్యంత ప్రాధాన్యమై యున్నది.

"త్వాంపాంచ రాత్రికనయేన వృధగ్విధేన
వైఖానసేనచ పథాని యాధాధికారాః

శ్రీమాన్ విక్కిరాల రాఘవాచార్యులుగారిచే వ్రాయబడిన గృహ్య సూత్ర ధర్మ నిర్ణయములో పాంచరాత్రము వేద విరుద్ధమని సమయ శాస్త్రమని నిషేధించి, భగవదారాధనము వైఖానస సూత్రము చేతనే చేయించవలసినదిగా శంకర భాష్యమునందు చెప్పినట్లు వ్రాసియుడింరి.

1948 మే **19** వ తేదీన ఆంధ్ర వార పత్రికలో బ్రహ్మశ్రీ చెళ్ళపిళ్ళ వేంకట శాస్త్రి గారు వైఖానసులు-వైష్ణవులు" అనెడి వ్యాసములో వైఖా నసము ఎంత ప్రాచీనమో ఎవ్వరికి తెలియదనియు, వారికి ఏ సూత్రముతో పని లేకుండగనే సొంత సూత్రము గల వారనియు, అగర్భ-అతి ప్రాచీన వైష్ణవులనియు ఎంతో గొప్పగా వ్రాసి యుండుట గమనించదగిన విషయము. కొన్ని పర్యాయములు వైఖానసుల పక్షమవలంబించి స్వశాఖీయులతో చీవాట్లు తిన్నట్లు స్పష్టముగా వ్రాసి యుండిరి. ఈ విధముగా వారు వ్రాయుట వారి నిష్పక్ష భావమును చాటుచున్నది.

కలియుగ ప్రత్యక్ష దైవమైన శ్రీవేంకటా చలపతి వైఖానసా పరతంత్రుడేయని "వైఖానస మఖారంబో వృషజ్ఞేయో వృషాచలః " అని వేంక టేశ్వర సహస్రనామ స్తోత్రములోను 'వైఖానస ముని శ్రేష్ట పూజితాయ శ్రీ వేంకటేశాయనమః' అని వేంక టేశ్వర అష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రములోచెప్పుటయు ఆ దివ్య క్షేత్రములో ఆ స్వామి వారికి వైఖానసులే అర్చకులుగా యుండి విఖనస సూత్ర ప్రకారము అర్చనలు జరుగుచుండుట వైఖానసము యొక్క ఔన్నత్యమును ఎంతగానో చాటుచున్నది.

వైఖానస శాఖీయులంతా సంఘటితంగా మెలగాలని అహరహము

ఆశిస్తూ తదాశయసిద్ధికై అహర్నిశలు కృషి సల్పిన

అమరమూర్తి

'అగదంకరాచార్య' వైద్య విద్వాన్

స్వర్గీయ డాక్టర్ దీవి శ్రీనివాసాచార్యుల వారు

వణుకూరు

స్మృతి చిహ్నంగా : డాక్టర్ దీవి కోదండ రామాచార్యులు L. I. M (కుమారుడు)

PACHA VANNA PERUMAL KOIL

A. Raghava Battachariar

"Coming events cast their shadows early" so goes the saying. This is true in the case of Sri Raghava Battar the doyan of Vaiganasa Agama Sastra in the South.

Born of a very pious and deeply religious family in 1900 at pachavanna perumal koil of Agaramel village near poonamullee he started his life and early education under his father Sesha Battar. According to custom he got his upanayanam at the early age of seven. It was his father's desire and hope that his son should learn the Agamas well and thus maintain the heritage of vedic family and also to keep alive the ancient vedic rites. After studying under his father he came under the influence of his uncle Sri Devaraja Bhattachariar who used to take "Raghavacharulu" along with him wherever he went outside the village in the absence of transport facilities in those days both the uncle and the son used to cover long distances by walk. The occasion was utilised in reciting mantras repeatealy. Thus it was a regular "Gurukulam"

Sri Raghava Battar learnt the vaiganasa Agama both Dhaiveegam and manusheegam thoritically as well as practically and got necessary knowledge to perform temple rituals.

He moved to Madras from his village and has done sacred service to Lord Parthasarathy S wami at Triplicene for over thirty years. Incidentally he has also performed the "Ananda vimana Samprokshanam to Lord Srinivas at Tirumala Hills, and the performance of the above Samprokashana has made the temple authorities to invite him for any significant function for Lord Venkateswara at Tirumalai. His scholarship attracted the attention of the people who wanted to build temples in their locality It may also be safely said that he has performed many samproksha nams throughout the length and breadth of not only Tamilnadu but also in distant places like Rishikeesh, Chakratharpur Bhimavaram etc,

It has been found that wherever he performs "Samprokshanams' that temple flurishes and hence people are keen to utilise his services.

Sri Raghava Battachariar is not keen on financial aspects but receiving whatever he gets as Lord's gift.

In praise of his enormous knowledge in Devada Pradhista and his ardent devotion to God in the performance of Samprokshana the Asthikas have titled him a Vaiganasa Agama pradhista "Ratnaagara Bhushanam."

He is already aged and it is prayed that He be pleased to spare him for a few more years to give us the benefit of his richexperience.

Panpakkam Sesha Battachariar

Sri Sesha Battacheriar was born in the year 1900 to Sri Raghava Battachariar of panippakam He is highly proficient in sanskrit. He has had his early education at Bashyakara Siddhantha Vardhini Sanskrit School, Madras and at Mylapore Sanskrit College. He has also studied Tamil at the Thiruvayyaru College. He is one of the few persons who have systematically studied the sacred language of sanskrit and replenished their knowledge in it. With his profound knowledge in sanskrit, he has composed many verses in sanskrit. He has mastered over the Vaiganasa Bagavath Sastra and is an expert in Deivega as well as "Manaseega" sastra of Vaiganasam. He has at his credit of having served as teacher in the patasala of Chenna Kesava penumal temple and in the Vaiganasa Patasala of Minjur.

In the generation of his vedic family he is the fifth scholor possessing thorough knowledge on Vaiganasa Bagavat sastra. In view of his unquenched thrist for reading great books in his life time, this octogenerian used to hold Grandha books always in his hand, thus giving an appearance of a pupil studying for his Examinations. He has also participated in the various Vaiganasa Seminars of Tirupathi and Triplicane. He is the president of South Indian Vaiganasa Association at Triplicane. Being simple and modest he never glorifies himself.

It is our bounden duty to bring such scholars to light and honour them on the occasion of the seminar like the one celebrated by Vaiganasa Divya Siddantha Vivardhani sabha for their contribution to Vaiganasa Agama.

Echangudi R. Lakshmana Battachariar

Sri R. Lakshmana Bhattchariar belongs to Manam Puchavadi of Tanjore District and is doing noble service to lord Venkatesa at his place. He has thoroughly studied Vaignasa agama in Gurukulavasam which was the method in voinge in those days. so as to have undiverted concentration on vedic studies by the pupils. He is well experienced in conducting "Samprokshana" and is much familiar in the Southern region of Tamilnadu in performing "Purva and Apara" ceremonies in the vaiganasa family. He is always surrounded by a group of Vaiganasa Scholars. His fame rose to great heigt by This performance of Samprokshana at tanjore palace Devasthanams and others emples in the Tanjore District. His expertise in the performance of Samprokshana spread its boundaries abroad. He is also well varsed in "Astrology andhas intution in it.

It indicates our awareness in identifying such scholars and honour them on the occasion of silver jubilee celebration by Vaiganasa Divya Siddantha Vivardhani Sabha. Apart from such felicitation we must also follow their foot steps to dispel the ignorance on Vaiganasa Agama and Nurture it by spacialisation on various parts of vaignasa Agama which has is unique nature of supplying innumerable intrinsic facts having deep sense of realition on God.

BHAGHAVAN "SRI VIKHANASACHARYA"

"Narayana Hithayasya Mathachapi Haripriya, Bhrugvadi Munaiya Sishyaha Thasmaishree Vikhansenamaha."

(i) The word 'VIKHANASA" occurs in Shruti, Smruthi, Vedas, Ithihasa anb Puranas and also in BHAGAVADGITHA.

(ii) The meaning of the word : 'VIKHANA' means 'SEARCH'

(iii) BIRTH

When Lord Vishnu in the beginning of creation created Lord Brahma from his Nabhi Kamala asked him to create a seer to show the way to MUKTHI to the beings of the words Lord Brahma pleaded his inability Lord Vishnu after deep deep contemplation created Vaikhanasa Muni from HIS HRUDAYA, who was bestowed with identical form as HIMSELF,

Vikhanasacharya proponded 'Manthra Prshnashtaka'. The first FOUR pertaining to Daivika, dealing from Bhooshuddi up to moorthi Sthapana called "KARSHAN-AADI PRATHISHTAANTHAM" and other four pertaining to "ASHTADASHA SAMSKARA" dealing with religion.

The followers of Vikhanasacharya are called "VAIKHANASAS" Srimad Vedamaarga Prathishta Sthapanacharya Shree Shree Shree Vikhanasacharya arrived at Naimisharanya in the time of Swayambhuva Manu on "SHUKLA SAMA VATHSARA SHRAVANA SHUDDHA POORNIMA SIMHA LAGNA" to fulfill the divine mission. (About 157 Crores of years back). He had four disciples. They are sages Bhrigu, who was Taponishta, Athri, who was a Thrikala Gnani, Marichi, who was a Mahamuni and Kashyapa, a brahma vadinam, who all propitiated the gist of "Vikhanasagama."

This agama deals with MOORTHY POOJA VIDHANA and also GHRUHA RHCHANA-(means Moorthy Pooja both in Temple and house)

This Pooja Vidhana is followed in various temples of India This ritual is based on the five fold concept of Lord VISHNU as :-

i) VISHNU —The all pervading

ii) PURUSHA—Chaitanya that makes the life in the living being

iii) SHTHYA —the slatic existance unlimited by time ande hence has no beginning : i. e not produced,

vi) ACHYUTHA—One that does not deviate or modify and which that does not undergo any change due to external influence

AND

v) ANIRUDHA—that which cannot be reduced limited or restricted by outside agency.

The above powers are exercised by PURUSHA from the major entities oj Vaikhanasa Worship

Of various modes of attaining Moksha such as Japa, Hutha, Archana Dhyana which is the opinion of many Acharyas that Archana is the easily accessible form. Vaikhanasagam states the foremost step to attain Nirguna Brahmam is to concentrate the aguna Brahmams and MEDITATE. The Vishnn Moorthy

Poojarchana, detailed in the Vaikha nasagama is the easiest approach to attain 'MOKSHA'

"Bhavyaaya Mounivaryaya Paripoothaya Vaagmine.
Yoga Prabhasanethaya Shrremad Vikhanasanamaha."

VAIKHANASA are found in large numbers in the following regions of India:

i) Krishna, Guntur and Godavari Dist of Andhra Pradesh :

ii) Vizag, Vellore, Cuddpaha, Anantapur, Kurnool, and Chittor Districts of Andhra Pradesh.

iii) Cochin in Kerala State

iv) Bangalore, Mysore, Chikmagalur, Bellary, Kolar in Karnataka State:

v) Tanjore, Tiruchirapally, Chingulpet and in small numders in the districts of Thirnulvellyi,Ramanad,Salem, Coimbatore North Arcot districts etc.,

1. Lakshmi Visitadvita Brahma Sutra Bhasay by Srinivasa Dixit. 2. Uttama Brahma Vidyasara 3. Sajjana Sambhava, 4. Ahnikamrutha 5. Marichiprokta Anada Samhitha 6. Bhrugu Samhitha Yagnadhikara 7. Vaikhanasa Smartha Suthra 8. Vaikhanasa Dharma Prashna 9. Attri Prokta Samoortha ArchanadhiKarana 10. Vimanarchan Kalpa (Jnyana Patala) 11. Vaikhanasa Mahima Manjari 12. Archana Thilaka 13. Vaikhanasa Mantra Prashna 14. Prasanna Dharma Sara Sammuchaya 15. Sandhana Purna 16. Vikhanasa Sthothra-Ratnavali 17. Suthranu kramanike (expermental part) 18. Vaikhanasa Sutra Chandrika 20. Archana Navaneetham 21. Vaikhanasa Siddantha Lekhadarsha 22. Shatha ramana Deepika 23. Paramathika Upanishad Bhyashya 24. Khiladhikara 25. Vasadhikara 26. Dashavida Hethu Neerupana etc.,

"Sahitya Visarada"
Sri N. K. RAMACHAR

సగుణారాధన, వైఖానసాగమమ్

నాడపల్లి [illegible]య్యమాచార్యులు,

భాషా ప్రవీణ, రాష్ట్ర భాషా కోవిద, వైఖానసాగమ ప్రవర, వైఖానసశాస్త్ర విద్యానిధి,
కాండ్రేగుల (P. O.) కాకినాడ తాలూకా, (తూ॥ గో॥ జిల్లా)

మరీచి విమర్చనాకల్పమ్

ప్రథమ పటలః

సమూర్తార్చనస్య శ్రైష్ఠ్యమ్

భగవదారాధనం ద్వివిధమమూర్తం, సమూర్తం మితి

అగ్నౌహుత మమూర్తం.

ప్రతిమారాధనం సమూర్తం, తచ్ఛ్రేష్ఠమ్. యజమానాభావేప్యవిచ్ఛిన్నంతిష్ఠతి॥

సగుణారాధనఫలమ్

తద్విమానార్చనం సర్వక్రతు ఫలప్రదం. సర్వకామప్రదంచేతి బ్రహ్మాచాశంసత్॥

తా॥ భగవదారాధన అమూర్తము, సమూర్తము అని రెండు విధములు. అగ్నియందు హోమము చేయుట అమూర్తము, ప్రతిమారాధన సమూర్తమనియు చెప్పబడుచున్నది.

ఇందు సగుణారాధన యజమాని లేకపోయినప్పటికి అవిచ్ఛిన్నముగా జరుగుచున్నది. కనుకనే ఇది శ్రేష్ఠమైనదిగా చెప్పబడుచున్నది.

భగవంతుడు నిర్గుణుడైనప్పటికి, భక్తుని యొక్క ధ్యాన సంకల్పాదులచే సగుణుడు అగుచున్నాడు.

మరీచి-తద్ధ్యాన కధన సంకల్పనాత్సకలో భవతి॥

భార్గవే యజ్ఞాధికారేపి:-

అర్చన ద్వైవిధ్యమ్॥

శ్లో॥ తదర్చనంద్విధాప్రోక్తమమూర్తంచ సమూర్తకమ్॥
అగ్నౌహుత మమూర్తంస్యాత్సామూర్తం బేర పూజనమ్॥

ఆ విష్ణు భగవానుని అర్చన సమూర్తమని, అమూర్తమని రెండు విధములుగా చెప్పబడినది. అందు మొదటిదగు అమూర్తార్చన అగ్నియందు హోమరూపమైయున్నది.

బేరపూజ-ప్రతిమారాధనము లేక సగుణారాధనమని చెప్పండినది.

సమూర్తమనునది విగ్రహారాధన, ఈ విగ్రహమునకే బేరమని, ప్రతిమయని పర్యాయపదములు.

విగ్రహారాధన విశిష్టత

శ్లో॥ అమూర్తం యజమానస్య అభావేచనినస్యతి॥
అవిచ్ఛిన్నం, శాశ్వతం నిత్యం ప్రతిమారాధనం పరమ్

తా॥ నిర్గుణారాధన యజమాని గతించినచో నశించును. రెండవదియైన ప్రతిమారాధన నిత్యము, శాశ్వతము, అవిచ్ఛిన్నము, యజమాని లేకపోయినను శాశ్వతముగా జరుగునది.

కాశ్యపజ్ఞాన కాండే - ప్ర॥ ద్వా - అర్చన ద్వైవిధ్యమ్॥

సూ॥ ద్వివిధంతదర్చనమమూర్తం సమూర్తం చేతి॥

తా॥ భగవదారాధన అమూర్తమని, సమూర్తమని రెండు విధములు.

సూ॥ తదిత్థమగ్నౌహుతమమూర్తం, సమూర్తం తద్బింబార్చనమ్॥

తా॥ అగ్నియందు హవనరూపమైనది అమూర్తము ఆ భగవంతుని బింబము నర్చించుట సమూర్తము (సగుణము) సాకారము అని వ్యవహరించబడు చున్నది.

సూ॥ సమూర్తే చక్షుర్మనసోః ప్రీతిః సదా సంస్మృతిశ్చ (సంస్థితిశ్చ)

తాభ్యాం భక్తిశ్రద్ధే స్యాతామ్॥ శ్రద్ధా భక్తి యుతస్యైవ సర్వం సంసిద్ధిః

తా॥ ప్రతిమ కన్నులకు, మనస్సునకు ప్రీతిని కలుగజేసి ఎల్లప్పుడు జ్ఞాపకమును కలుగుజేయును మరియు ఆ మనస్సునకు, దృష్టికి, భక్తి శ్రద్ధలను కలుగజేయుచున్నది. భక్తి శ్రద్ధలు కలవారలకే సమస్తము సిద్ధించును.

కాశ్యపజ్ఞాన కాండే

అర్చన ఫలమ్

సూ॥ తస్మాదాలయేవిధినావిష్ణోర్నిత్యార్చ నామనాహితాగ్నీనాం. అగ్నిహోత్ర సమాదేతచ్చ అగ్ని హోత్ర ఫలం దదాతి.

ఆహితాగ్నీనామ ప్యేతత్ సర్వప్రాయశ్చిత్త హేతుకం

సర్వకామావాప్త్యర్థంచ ద్వితీయంభవతి।

యతోయజమానమరణే ప్యాలయార్చనం భూమ్యామన్యై రవిచ్ఛిన్నం ప్రవర్త్యతే తత। శాశ్వతం తిష్ఠేత, ఏతన్నిత్యం పరమంపుణ్యం.ః భక్త్యాయత్నతః కుర్యాత్. గ్రామాదిషుచైతద్వాస్తు నివాసినాం, సర్వేషాం సామాన్యమగ్ని హోత్రం సర్వసంపత్కర మితి బ్రహ్మాచాశంసత్।

సూ॥ తద్విష్ణోరేవోత్పత్తి త్రాణలయానవాప్నువంతోః

దేవాశ్చ, తమేవార్చయంతి, తస్మిన్ దేవే శేర్చితేదేవాస్సర్వాప్యర్చితాభవన్తి॥

తా॥ దేవాలయమునందు శాస్త్ర సమ్మతము విష్ణువు యొక్క నిత్యార్చన. అనాగ్ని హోత్రులకు నిత్యాగ్ని హోత్రఫలం, ఆహితాగ్నులకు సర్వశాంతి ఫలం, సర్వకామ్యములనొసగును.

యజమాని మరణించినను ఆలయాన భూమి యందు ఇతరులచే అవిచ్ఛిన్నముగా జరుపబడు చుండుటచే శాశ్వతమైనది ఈ విగ్రహారాధన. నిత్యమూ, అత్యంత పుణ్య ప్రదమూ అయినదిగాన యత్న పూర్వకముగా భక్తితో ఈ విగ్రహారాధన చేయవలయును.

గ్రామాదులలో ఈ అర్చన వాస్తునివాసు లందరకు అగ్నిహోత్రఫలమును, సర్వసంపదలను ఒసగునదని బ్రహ్మపలికెను.

ఆ విష్ణువు శాశ్వతుడు. దేవతల చేత గూడ ఆరాధింపబడువాడగుటచే, అతని నారాధించిన సర దేవతలను ఆరాధించిన ఫలము లభించును.

సూ॥ అగ్నిర్వైదేవానామవమో విష్ణుః పరమ
స్తదంతరేణ సర్వా అన్యా దేవతాః ॥

దీనిననుసరించి వ్యాసుడు భాగవతములో ఉర్ధవునకు క్రియా యోగమని సగుణారాధనను చెప్పుచూ

"శైలీ కాహీ, దార్వీ, మృద్వీ, మణిమయీ, మనోమయీ లేపీ, లేఖ్యా ఇతిప్రతిమాషద్వష్టవిధాస్మృతా అని" ద్వాదశ స్కంధములో చెప్పినాడు. గాని వైఖానసాగమములో ఈ విగ్రహములను గూర్చి చాల విపులముగా చెప్పబడినది.

చిత్రం, చిత్రార్ధం, చిత్రభాసంఅని, 3 రకములు. యోగం, భోగం, వీరం, అభిచారికం. 4రకములు. స్థానకం, ఆసీనం, శయనం, 3 రకములు అని ఈ విధముగా వైఖానసాగమము 4 లక్షల గ్రంధముగా భృగు, మరీచి, అత్రి, కశ్యపాదులచే సంక్షేపించబడి, స్వాయంభువమనుపుకాలమున విఖనస మహర్షిచే కోటి ఏబది లక్షల గ్రంధముగా ఉపదేశింపబడినదై శ్రీ శాస్త్రముగా భగవచ్ఛాస్త్రమని షుమారు 195 కోట్ల సంవత్సరముల నుండి అవిచ్ఛిన్నముగా పల్లెలలోనూ, పట్టణాదులలోనూ ప్రవర్తిల్లుచున్నది.

With best compliments

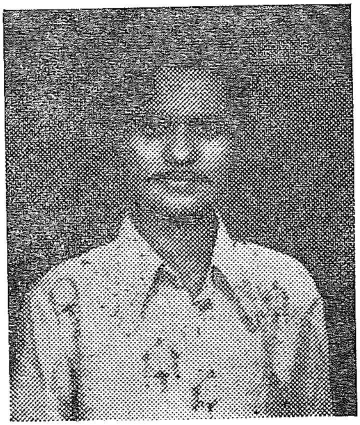

K. V. S. R. N. Achar yulu B. A.

Organising Secretary: E. G. Dt. Congress (i) Committee
Joint Convinor : Rajahmundry Town Congress (i)
Organising Secretary: Vykhanasa Educational Society.
Vice-President : E. G. Dt. Archaka Sangam.
Chairman : Sri Satyanarayana Swamy Temple, Rajahmundry.

Durga Jewellery House,
Rajahmundry.

శ్రీలక్ష్మీ నృసింహాయనమః

గతం నాస్తి కాదు-అది తరతరాల ఆస్తి

(శ్రీ వైఖానస సారస్వతం)

అగ్నిహోత్రం ధన్వంతరి

శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్తం అనన్త పద్మనాభాచార్యాణాం అంతేవాసీ

శ్రీ వైఖానసశాఖ చరిత్ర పుటల్లో మహా మనీషులు, మతసారస్వతోద్ధారకులు, వైద్య విద్యా విశారదులు, వదాన్యశేఖరులు, యెందరో కన్పిస్తారు. వారిలో కొందరు మహానుభావులు తమ తమ శాస్త్ర పాండిత్య ప్రకర్షలను ప్రకటిస్తే మరికొందరు 'శ్రీ లక్ష్మీ విశిష్టాద్వైత, మతప్రచారానికి పాటుపడ్డారు. ఇంకొందరు తరతరాల ఆగమ సారస్వత వార సత్వాన్ని భావితరాల వారికి అందించడంలో అవిరళ కృషి సాగించారు. చిరిగిన గ్రంథపుటల్లోని చెదిరిన భావాలను చేరదీసి మహా మనీషులచే సంస్కరింపజేసి సర్వాంగసుందరముగా వైఖానసాగమాదిగ్రంథాలను తీర్చిదిద్ది వైఖానస సోదరులకు, పాఠకలోకానికి అందించిన మహామహులు కొందరున్నారు. ఇలాంటి మహోదాత్త ఆగమ సారస్వత ప్రచురణ, ప్రచార యజ్ఞాలను ప్రారంభించి విశేష కృషి సాగించినవారిని వేళ్ళపై లెక్కించవచ్చు. తాటాకు గ్రంథాలలో దాగి యున్న అక్షరాలను పాఠక లోకానికి పరిచయం చేసిన కీర్తి కొన్ని సంస్థలకే దక్కింది. వానిలో గ్రంథాక్షర లిపిలో గ్రంథాలను ప్రచురించిన కుంభ కోణం వారి సంస్థ ఆద్యమైంది. తదుపరి పేర్కొన దగిన వారిలో "శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాల-ఈగావారి పాలెం" సంస్థ ప్రముఖమైంది. సమస్త సూత్రాలకు ఆదిమత్వమును వహించిన శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రమును కూలంకషముగా పరిశోధించినపాశ్చాత్య పండితుడు శ్రీ డబ్ల్యు. కెలాండు గారి పరిష్కరణ ప్రతులను ప్రచురించిన "రాయల్ ఏషియాటిక్ సొసైటీ-కలకత్తా' వారి సేవలు కూడా ప్రశంశింప దగినవే. తరువాత చెప్పుకొనదగిన వానిలో 'శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాల-నల్లూరు" "తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన ప్రచురణ శాఖ-తిరుపతి' "శ్రీ విఖనస గ్రంథమాల-ఎడ్లపల్లి,' 'శ్రీ విఖనస గ్రంథ మండలి-పొన్నూరు' ప్రముఖమైనవి. ఆయా సంస్థలు గావించిన సారస్వత సేవలను గూర్చివిశదీక రించుటయే యీ వ్యాసము యొక్క ముఖ్యోద్దేశమై యున్నది.

1 గ్రంథాక్షరలిపిగ్రంథాలు-కుంభకోణం

శ్రీ వైఖానసాగమ శాస్త్ర గ్రంథ ప్రచురణ గావించిన సంస్థలలో కుంభకోణం వారి సంస్థ ఆద్య మైనది. ప్రాచీనతమమైనది. క్రీ॥ శ॥ **1905** లోనే 'మోక్షోపాయప్రదీపిక" యనెడి గ్రంథాన్ని గ్రందాక్షర లిపిలో ప్రచురించినదీ సంస్థయే. తదుపరి గ్రందాక్షర లిపిలో మరికొన్ని గ్రంథములను పరిష్కరింపజేసి ప్రచురించిరి. వానిలో

1. శ్రీ వైఖానస గృహ్య సూత్రమ్ (ధర్మ సూత్ర ప్రవరసూత్ర సహితమ్) ఏకాదశ ప్రశ్నా

త్మకమ్, కోనేరిరాజపుర గ్రామవాస్తవ్యులు నారాయణ భట్టాచార్య టీప్పణీ సహితమ్ 1914 లో ప్రచురింపబడింది.)

2. శ్రీ వైఖానసపారమాత్మకోపనిషద్భాష్యమ్
3. ధ్యానముక్తావళిః
4. అపరప్రయోగ చంద్రిక
5. విమనార్చన కల్పం [మరీచి]
6. తప్తచక్రాంకన ఖండనము
7. వైఖానస మంత్రప్రశ్న చతుష్టయము [ప్రథమ]
8. అహ్నికామృతమ్

పేర్కొనదగినవి. ఈ సంస్థ ఆశయములు గాని, నియమ నిబంధనలు గాని మనకిపుడు లభ్యమగుట లేదు. గ్రంథ ప్రచురణములను బట్టి చూడ యీ సంస్థ 1905 వ సంవత్సరమునుండియే గ్రంథ ముద్రణము సాగించినట్లు పీఠికల ద్వారా తెలియుచున్నది. మోక్షోపాయప్రదీపిక గ్రంథంతో కలుపుకొని కుంభకోణం వారు తొమ్మిది గ్రంథాలను ప్రచురించినట్లు తెలుసుకొనదగును. ఈ గ్రంథములిప్పటికిని ఆంధ్ర దేశములోని పలువురు పండితుల వద్ద కన్పించుచునే యున్నవి. కుంభకోణం వారి సంస్థ గురించి యింతవరకే మనకు విషయములుపలభ్యమానములగుచున్నవి.

తదుపరి కొందరు పండితులు విశేషముగ శ్రమించి తామే స్వయముగ కొన్ని గ్రంథములను పరిష్కరించి ప్రకటించినట్లుకన్పించుచున్నది. యానాం వాస్తవ్యులైన శ్రీమాన్ వాడపల్లి కృష్ణమాచార్యులు గారు "శ్రీ వైఖానస చరిత్రం' అనే గ్రంథాన్ని 1911 లోనూ, ఈపూరు వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ దేవయజనం వేంకట రామాచార్యులు గారు 'బాలకృష్ణ తిరువారాధనం" అనే గ్రంథాన్ని 1912 లో తెనాలి లోను, దీవి శేషభట్టాచార్యుల వారు సుందరరాజ భట్టాచార్య విరచిత '(శ్రీనివాస దీక్షితేన్ద్ర) చరిత్ర' ను 1912 లోను ప్రకటించిరి. ఈ పై గ్రంథముల నన్నింటిని పలువురు వదాన్యులు వ్యక్తిగత శ్రద్ధ మేరకు ప్రచురించినట్లు గ్రహించవలెను. 1912 వరకు గ్రంథాక్షర లిపిలో వేసిన గ్రంథముల సంఖ్య కూడా చాల తక్కువనియే చెప్పక తప్పదు. "శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్ర' గ్రంథాన్ని 1914 లో ప్రచురించారు. తదుపరి విశిష్ట సారస్వత సేవలు చేసిన సంస్థలలో

శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాల - ఈగావారిపాలెం

సంస్థ పేర్కొనదగినది. శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాలకు చెప్పుకోదగినంత మంచి చరిత్ర ఉన్నది. నాటి వైఖానస సోదరులు కొందరు సంఘీయుల స్థితిగతులను, పరిస్థితులను, కష్ట నష్టములను గుర్తించారు అప్పటికే ఆపస్తంబ-అశ్వలాయన సూత్రాలకుసంబంధించిన యెన్నో గ్రంథాలుముద్రింపబడి బహుళ ప్రచారంలోకి వచ్చాయి, కాని శ్రీ వైఖానస సూత్ర గ్రంథాలకు యేమాత్రము ప్రచారము లేకుండెను. గ్రంథములు శిథిలములై నానాట నశించు పరిస్థితి ఏర్పడినది. ఈ రీతిగ ప్రాచీన గ్రంథముల పేర్లు కేవలము శ్రుతి మాత్ర గోచరములుగ మాత్రమే నిలుచుకాలమాసన్నమైనది. మన ఆగమ గ్రంథాలకు కల్గిన దుర్దశను గుర్తించిన పెద్దలు జీర్ణావశిష్టములగు కొన్ని గ్రంథములనైన ప్రచురించి పాఠకులకందింపవలెనవి సంకల్పించిరి. వారి సత్సంకల్పమునకు వైఖానస శాఖీయుల ఆదరాభిమానములు దండిగ లభించినవి. పెద్దల ఆశలు-ఆశయములు ఆచరణ రూపమును దాల్చినవి. తత్ఫలితముగ 1914 లో తమిళనాడులోని చెంగల్పట్టు జిల్లా "ఈగావారిపాలెం గ్రామంలో శ్రీమాన్ డి. శేషాచార్యుల వారి సంపాదకత్వమున "శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాల" యను పేరనొక సంస్థ ఆవిర్భవించినది. శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాల స్థాపించిన ముహూర్తబలము అద్వితీయమైనది వారి ఆశయములు పవిత్రమైనవి. సభ్యుల హృదయములు పారమార్థిక భావనా విలసితములు. కావుననే ఆ సంస్థ అవిరళ కృషి సల్పి అమూల్యమగు గ్రంథ రాజములను అచ్చొత్తించి పాఠకలోకమునకందించ గల్గినది.

లభించిన గ్రంథములనన్నింటిని నీ గ్రంథ మాల ద్వారా ప్రకటింపజేసి, శ్రీ వైఖానస గ్రంథము లను పునరుజ్జీవింపజేయుటయే యీ సంస్థ యొక్క ఏకైక లక్ష్యమై యున్నది. స్వమతాభిమానులగు సత్పురుషులే యీ సంస్థలో ప్రధాన పోషకులుగను, పోషకులుగను, సహాయసభ్యులుగను చేరి సంస్థ ప్రచురించిన గ్రంథములనన్నింటిని స్వీకరించుచు సంస్థయొక్క మహోన్నత స్థితికి కారకులైనారు.

1. శ్రీ వైఖానస సుధీజనోపయుక్తములగు ననేక గ్రంథములను మూడుమాసములకొక్కొక్క గ్రంథముగ వెల్లడించుట.

2. విద్వన్మండలిని ప్రోత్సహించి యుపయుక్త గ్రంథములను సంపాదించుట.

3. తక్కువధరలకు మిక్కిలి దుర్లభములగు రమణీయ గ్రంథములను లభింపజేయుట.

4. శక్తికొలది స్వమత గ్రంథ ప్రకటనాభివృద్ధికై తోడ్పడుట.

6. తగిన ప్రోత్సాహము కల్గనేని స్వసూత్ర గ్రంథములయందు సాంవత్సరిక పరీక్షల నేర్పరచి యందు కృతార్థత చెందువారలకు పారితోషకముల నొసంగి మత గ్రంథ పాఠ కుల సంఖ్య నభివృద్ధిజేయుట.

5 A. మాసపత్రిక నేర్పాటు చేయుట.

6. జీర్ణములగుచున్న ప్రాచీన గ్రంథములెవ్వి యేవి సంభవించినచో వానిని విద్వాంసులచే పరిశోధింపజేసి ప్రచురించుటలో శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాలవారి ప్రధానోద్దేశ్యములై యల రారినవి. వారు యీ పై ఆశయములతో పాటు కొన్ని నియమనిబంధనలను గూడ నేర్పరచుకొని వానిని సర్వదా ఆచరించినట్లే అర్థమగుచున్నది,

1. ప్రతి సంవత్సరము నిరువదియైదు రూప్యముల నిచ్చిన వారిని ప్రధానపోషకులుగా పరిగణించిరి. ప్రధాన పోషకులకు గ్రంథమాలా కార్య క్రమములన్నింటిలో పాల్గొను అధికారముతో పాటు, ఆదాయవ్యయములను సరిజూచు హక్కునుకూడ కల్పించిరి.

2. ఒక్క పర్యాయము రూ. 25-00ల నిచ్చిన వారిని పోషకులుగను, ఒక్క పర్యాయమే రూ. 12-8-0 (రూ, 12-50పై) ఇచ్చిన వారిని సహాయకులుగను ప్రకటించెడివారు. ప్రధాన పోషకులను, పోషకులకును యెల్ల ప్పుడు ఉచితముగనే గ్రంథములను సంపు టతోపాటు, ప్రచురించిన ప్రతి గ్రంథములోను వారి పేర్లను ప్రకటించిరి.

3. సహాయకులుగా నున్నవారికి ప్రతిగ్రంథమును సగము ధరకే ఇచ్చెడివారు.

4. చందాదారు లెవ్వరును ముందుగ సొమ్మును చెల్లించవలసిన అవసరములేదు.

6. ముద్రించిన గ్రంథములను వి. పి. ద్వారా పంపి చందాదారుల వలన మెల్లగా సొమ్మును రాబట్టు కొనెడివారు.

6. చందాదారులకు 100 పుటలకు 0-6-0 (0-37 పైసలు) చొ॥న ఇతరులకు0-10-0 (0-62 పైసలు) వంతున వెల నిర్ణయింప బడినది. తపాలాఖర్చులిరువురికి సమానమే.

7. తప్పక ప్రతిగ్రంథమును కొనువారే చందా దారులుగ నెంచబడుదురని నిర్ణయించిరి.

గ్రంథమాలవారు సాధ్యమైనంతవరకు వారి ఆశయములను, నియమనిబంధనలను తూచ తప్పక పాటించిరనియే చెప్పవచ్చును. వారి ప్రధానోద్దేశ్యముల నన్నింటిని కార్యరూపమున అమలు జరుపుటకు, గ్రంథముల నావిష్కరించుటకు, శతధా కృషిసల్పి కృతకృత్యులైనారనియే చెప్పవచ్చును.

గ్రంథమాల వారి ఆశయము ప్రకారము మూడు నెలలకొక పర్యాయము ఒక గ్రంథమును ముద్రింపవలయునని నిశ్చయించుకొనిరి. గాని

కోర్కె సక్రమముగ నెరవేరినట్లు కన్పింపదు. దానికి గల ప్రధాన కారణములనూహించినచో ఆ కాలమున ఐరోపాయుద్ధము జరుగుచుండుటవలన కాగితము కొరత తీవ్రముగ నుండుటచే నా కోర్కె నెరవేర లేదని వారి పీఠికల ద్వారా తెలియుచున్నది. సాధ్యమైనంతవరకు రమణీయ గ్రంధములను ముద్రించి తక్కువవెలకే స్వశాఖీయులకందించిరనియే చెప్పవచ్చును. స్వమత గ్రంథప్రకటనములతోపాటు, అనేక సాహిత్య గ్రంధములను, నవలలను, నాటకములను కూడ ప్రచురించిరి. విద్వన్మండలిని ప్రోత్సహించి జీర్ణావస్థలో నున్న యెన్నియో ప్రాచీన గ్రంథములను సంపాదింపజేసి వారిచే సంస్కరింప జేసి ప్రచురించుటలో విశిష్టమైన కృషిని సాగించిరని చెప్పకతప్పదు. గ్రంథమాల ఉపయుక్త గ్రంథ సంపాదనమున వేవిధముల శ్రమించినను విశేష కృషినే సాగించిరి. ప్రగతిని సాధించిరి. వీరికి ఉద్దండులగు పండిత మండనుల అండదండలు కోకొల్లలుగా లభించినవి. వీరొనర్చిన ప్రచురణ మహాయజ్ఞంలో యెందరో మహామనీషులు పాల్గొన్నను, అత్యధికమైన శ్రమకోర్చి జీర్ణమగుచున్న ప్రాచీన గ్రంధాలను పదిలపరచి వైఖానస గ్రంథమాల వారికి అందించడంలో "శ్రీవైఖానస విద్యానిలయాధికారులు-అకులమన్నాడ వాస్తవ్యులుశ్రీమాన్ రొంపిచర్ల శ్రీనివాసాచార్యులవారు, శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారధి కృష్ణమాచార్యులవార్ల (అయ్యంగార్) సేవలు చిరస్మరణీయమైనవి.

గ్రంథమాలవారు ప్రచురించే గ్రంధాల పరిష్కరణంలోను, సేకరణలోను, శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల శ్రీనివాసాచార్యులుగారు, శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారధిభట్టాచార్యులుగారు, అకులమన్నాడ, శ్రీమాన్ ఉ. చ. శ్రీనివాసాచార్యులుగారు, కాకులపాడు, శ్రీమాన్ దేవయజనం వేంకట రామాచార్యులవారు, ఈ పూరు, చతుశ్శాస్త్ర విద్వాన్ శ్రీమాన్ వేదాంతం జగన్నాధాచార్యులవారు, అప్పికట్ల, శ్రీమాన్ నారాయణం శేషాచార్యులవారు ఉల్లిపాలెం శ్రీమాన్ బొమ్మకంటి వీరరాఘవాచార్యులవారు నూజివీడు, శ్రీమాఉత్పలస్ వేంకట నరసింహాచార్యులవారు నల్లూరు వేంకటప్పలాచార్యులుగారు ముక్తిపల్లి అగ్రహారం, యెంతగానో శ్రమించి గ్రంధాలను సర్వాంగ సుందరంగా తీర్చిదిద్దారు. పై పండిత ప్రకాండులందరు ఆయా గ్రంథాలకు మహోజ్జ్వలమైన పీఠికలను గూడ కైసేసినారు. గ్రంథములనెన్నింటినో పరిశోధించి పరిష్కరించిన యీ మహామనీషుల నామధేయముల నన్నింటిని గ్రంథమాల వారు వారి గ్రంఖములకు మొదటిలో ఉద్ధారకుల శీర్షికలో ప్రచురించి తమ కృతజ్ఞతలను తెలుపుకొనెడి వారు. గ్రంథమాలవారు మాసపత్రిక నొకదానిని నడవవలెనని తలంచినారు. తుదకువారు కొంత ఆలస్యముగనైనను "వైఖానస పత్రిక" యనెడిపేర 1919లో పక్షపత్రికనే ప్రారంభించిరి. అది1925 వరకు నిరాఘాటముగా సాగినది.

పక్షపత్రికయగుటవలన సంవత్సరమునకు 24 వత్రికల చొ॥న వ్రచురింవబడినది. ప్రతి సంచికయందును 24 పుటలకు తక్కువగాకుండ ప్రచురించిరి. ప్రతి శ్రావణ శుద్ధ పూర్ణిమకు విశేషముగ ఆచార్యదర్ష వర్ధనోత్సవసంచికలను వెలువరింప తీర్మానించి మూడు వార్షిక సంచికలను గూడ ప్రచురించిరి. పత్రికయందు అర్ష గ్రంథములు, ధర్మములు, శాస్త్రములు, చర్చలు, ఆంధ్రవాఙ్మయ విషయములు, మహాపురుషుల జీవిత చరిత్రలు, మత పోషకుల సేవా వివరములు చిత్రపటములు ప్రచురించుట వత్రిక యొక్క ప్రధానాశయములైయున్నవి. ఇవి గాక చాల గ్రంథములు క్రమముగ (సీరియల్) వ్రకటింపబడి పిదప ప్రత్యేక గ్రంథములుగ వెలుగొందినవి.

ఈ పత్రికకు రూ. 25-00 ఇచ్చినవారిని ప్రధాన పోషకులుగను, రు. 10-0-0లు ఇచ్చిన వారిని పోషకులుగను, రు. 5-0-0లు ఇచ్చిన వారిని సహాయకులుగాను, రూ. 2-8-0 (రూ. 2-50) ఇచ్చిన వారిని చందాదారులుగాను పరిగణించిరి. ఆచార్యవర్ష వర్ధనోత్సవ సంచికలను ప్రతిశ్రావణ పౌర్ణమికి ప్రచురించాలని నిర్ణయించారుగాని, సర్వాంగసుందరంగా అమూల్యమగు వ్యాసావళితో 3 సంచికలను మాత్రమే ప్రచురించినట్లు తెలియుచున్నది. కాని తరువాత ప్రచురణలను గూర్చిన

సమాచారము మనకు లభ్యమగుటలేదు. పెద్దలు మూడు సంచికలను మాత్రమే వారు ప్రచురించినట్లు చెప్పుచున్నారు. కావున మిగిలినవి ప్రచురించినట్లు కన్పించుట లేదు. వైఖానస పత్రికలు చేసిన సేవలు విశిష్టమైనవి, విలక్షణమైనవి. కాని 1925 తరువాత వైఖానస పత్రిక ప్రచురణ ఒడుదుడుకులలోపడిందని చెప్పక తప్పదు, 1925 చివరి వరకు బాలకళానిధి బిరుదాంకితులు శ్రీమాన్ డి. శేషాచార్యులు గారే గ్రంధమాలా సంపాదకులుగా నున్నారు. వారు 1926 లో పరమపదించారు. పిదప వారితమ్ములగు భిషగ్వర శ్రీమాన్ డి.రంగాచార్యులుగారుఎ.ఎమ్.ఎ.సి. ఆ కార్యభారమునంతటిని తమ భుజస్కంధములపై వేసుకొని సారస్వత ప్రచురణ యజ్ఞాన్ని ఎన్నో కష్టనష్టాలకోర్చియు, అధిగమించియు, కొనసాగించారు ఈ ఒడుదుడుకులకు తోడుగా కాగితము కొరత తీవ్ర రూపము దాల్చుట వలనను, అచ్చు పనివారల వేత నముల వ్యయము తలకు మించిన భారముగ పరిణ మించుట వలనను పత్రికను నిలిపివేసిరని యూహింప నగును. దీనికి తోడుగ స్వసంఘీయుల ఆదరాభిమాన ములు కూడ సన్నగిల్లినవి. ముద్రించిన గ్రంధముల నిల్వలు పెరిగిపోవుట వలన సగము ధరలకే గ్రంధ ములను విక్రయింతుమనియూ ప్రకటించిరి. అయినను ఫలితములాశించినంతగా పొందలేదనియే గ్రహింప నగును. ఈ పరిస్థితుల ప్రభావము వలననే పత్రిక ప్రచురణమాగిపోయినదని సహృదయులు గమనింప వలసి యున్నది. వైఖానస సారస్వత ప్రచురణ యుగంలో దీనినిస్వర్ణయుగంగాకీర్తించినాఅతిశయోక్తి కానేరదు. శ్రీ వైఖానస గ్రంధమాల వారు ప్రచు రించిన ఆగమ గ్రంధాలను సాధ్యమైనంతవరకు పరిశీ లించడం జరిగింది. కాని కొన్ని గ్రంధాలు నాకు లభ్యం కాలేదు. లభ్యమైనంత వరకు వాని వివరాలను పొందుపరచడానికి ప్రయత్నించాను. వీరుప్రచురించిన గ్రంధాలను కుసుమములుగను,కుసుమానుబంధాలుగను గ్రంధమాల వారే వర్గీకరించారు. ప్రధానమైన ఆగమ శాస్త్ర విషయ గ్రంధాలను కుసుమాలుగా వారునిర్ధరించి ప్రచురించారు. వైఖానస సోదరులకు నిత్యము ఉప యుక్తమగు విషయాలను తెలియజేయు గ్రంధాలను వారు కుసుమానుబంధములుగా నిర్ణయించి ప్రచురిం చారు. ప్రతి సంవత్సరం లోను వారు కొన్ని గ్రంధ కుసుమాలను మరికొన్ని గ్రంధానుబంధాలను ప్రచు రించుచూ వచ్చారు. ఈ నిగమాగమ శాస్త్ర సారస్వత యజ్ఞాన్ని 1915 నుండి1936వరకుఅవిచ్ఛిన్నంగా సాగించిన మహానుభావులకు మనం యెంతగానో రుణపడి యున్నామని వేరుగ చెప్పవలసిన పనిలేదు. శ్రీ వైఖానస గ్రంధమాల వారు ప్రచురించిన గ్రంధా లను క్రమకుసుమ సంఖ్యలో పాఠకుల సౌకర్యార్ధం యిచట పొందుపరుస్తున్నాను.

కుసుమము సంఖ్య	గ్రంథనామము	గ్రంథకర్త పేరు	పరిష్కర్త నామము	ప్రచురణ సంవత్సరం
1.	శ్రీవైఖానస సూత్ర దర్పణమ్	నృసింహవాజపేయయాజి	శ్రీమాన్ ఉ॥ చ॥ శ్రీని వాస భట్టాచార్యులు	1915
2.	శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురా ణము	కాపూరి యల్లనామాత్యుడు	"	
3.	శ్రీరామభద్ర స్తుతి శతకమ్	ఇలత్తూరుసుందరరాజభట్టా చార్య	లక్ష్మీనారాయణ భట్టా చార్య వ్యాఖ్య	1916

4.	ఉత్తమ బ్రహ్మ విద్యాసారః	ఇలత్తూరు సుందరరాజ భట్టాచార్య	శ్రీమాన్ ఉ. చ॥ శ్రీనివాస భట్టాచార్యులు బొ॥ వీరరాఘవాచార్య ఉ॥ వేంకట నరసింహాచార్యః	1916
5.	అర్చనా తిలకమ్	భృగువు	భారద్వాజ నృసింహాచార్యః	1917
6.	శ్రీ వైఖానస మహిమ మంజరీ	శ్రీనివాస దీక్షితః	సుందరరాజ భట్టాచార్య	1918
7.	శ్రీవైఖానస మంత్ర ప్రశ్నమ్ (ప్రథమ, ద్వితీయ)	విఖనసః	ఉ॥ చ॥ శ్రీనివాసభట్టాచార్యః	1920
	శారీర చతుష్టయమ్ (చతుర్థ, తృతీయ)	,,	,,	1921
8.	శ్రీనివాస దీక్షిత చరిత్ర (పద్యకావ్యం)	రత్నాకరం అనంతాచార్యః	వేదాన్తం శ్రీనివాసాచార్యః	1921
9.	అబ్దిక ప్రయోగః	విద్వద్భిః పరిశోధితః		1923
10.	శ్రీవైఖానస సూత్రాను క్రమణిక	నృసింహవాజపేయయాజి		1924
11.	శ్రీరామ దేశికాహ్నికమ్	శ్రీరామ దేశికః		1963 1924
12.	ఆనంద సంహితా (ప్రథమ, ద్వితీయ)	మరీచి	రాం॥ పార్థసారథిభట్టాచార్య వ్యాఖ్య	1924
13.	తృతీయ, చతుర్థభాగములు	,,	,,	1925
14.	శ్రీవైఖానస సిద్ధాంతలేశాదర్శః	శ్రీకృష్ణభట్టాచార్యః		1926
15.	వైఖానస మంత్రప్రశ్నాష్టకే (ద్వైవిక చతుష్టయమ్)	విఖనాః	I&Iv v&vII సప్తమ చతుర్దశ కుసుమాలను తిరిగి 1945	1926
16.	విమానార్చన కల్పః	మరీచి		1927
17.	స్నపన విధిః			1928
18.	శ్రీవైఖానస సూత్రానుక్రమణిక ద్వితీయ భాగః	వాజపేయయాజి		1928
19.	అర్చనా నవనీతమ్	కేశవాచార్య స్వామి		1929
20.	యజ్ఞాధికారః	భృగు		1931
21.	శ్రీవైఖానస శ్రీమద్భగవదర్చా ప్రకరణమ్	నృసింహవాజపేయయాజి		1936

అనుబంధ గ్రంథములు

1.	గోదామహిమ		
2.	శ్రీవిఖనస స్తోత్ర రత్నావళి		1921 1928
3.	శ్రీవైఖానసోపాఖ్యానము (పూర్వోత్తర భాగాలు)	వాడపల్లి కృష్ణమాచార్యులు (యానాం)	1923
4.	శ్రీవైఖానస సంధ్యావందనమ్		1923 1929 1928
5.	శ్రీవైఖానస పుణ్యాహమ్		1923
6.	సజ్జన సంభవమ్	శ్రీనివాస దీక్షితః	1924
7.	చోర సంవాదమ్		1938
8.	యాగంకుడాది నిర్ణయః		1925 1937
9.	కృష్ణార్యాష్టోత్తర శతకమ్		1927
10.	దేవాలయములు-వాని నిర్మాణములు	రంగాచార్యులు	1928
11.	శతప్రమాణ దీపిక	వాడపల్లి కృష్ణమాచార్యులు	1926
12.	నీతి రామాయణమ్	సుందరరాజభట్టాచార్యః	1926
13.	రుక్మిణీకృష్ణ సంవాదమ్	వాడపల్లి కృష్ణమాచార్యులు	1927
14.	లక్ష్మీ సంవాదమ్		
15.	దశవిధహేతు నిరూపణమ్	శ్రీనివాస దీక్షితః	1931
16.	కాశ్యపస్మృతిః	అత్తిలి వేంకటాచార్యః	1929

ఇవి గాక యింకను పలురకములగు ఇతర గ్రంథములను గూడ ప్రచురించిరి. వానిని కుసుమములలో గాని, అనుబంధములలో గాని చేర్చలేదు. ఇతరమగు గ్రంధములలో వాడపల్లి కృష్ణమాచార్యులు గారు రచించిన గ్రంథములే అధికముగ కన్పించుచున్నవి. వారు వైఖానస విషయాలను గూర్చి గావించిన విశేష పరిశ్రమ అభినందింపదగినది. శతప్రమాణ దీపిక యనెడి పేర నూరు గ్రంథములలోగల వైఖానస విషయ ప్రస్తావనమును సప్రమాణముగా నిరూపింప సంకల్పించి ఏబది గ్రంథములలోని ప్రమాణములనొక గ్రంథముగ ప్రచురించుచు, మిగిలిన ప్రమాణముల నన్నింటిని తదుపరి గ్రంథమున ప్రకటింతునని వ్రాసిరి కాని మరల ప్రకటించినట్లు కన్పించదు. 'శ్రీ గృహ్యసూత్ర ధర్మ నిర్ణయము' అనెడి గ్రంధాన్ని విక్కిరాల రాఘవాచార్యుల వారురచించగా బాలకళానిధి శ్రీమాన్ డి. శేషాచార్యులు గారిసంపాదకత్వమున 1920 లో ప్రచురించారు. దీని యదుం శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్రౌత్కృష్ట్యమును గూర్చి

సుదీర్ఘమైన వ్యాసము కలదు. ఈ విధమైన సారస్వత ప్రచురణ మహాయజ్ఞాన్ని యథాశక్తి నిర్వహించి వీరు కృతకృత్యులైనారు. వైఖానస సారస్వత ప్రచురణ యుగంలో దీనిని స్వర్ణయుగంగా కీర్తించినా అతిశయోక్తి కానేరదు.

రాయల్ ఏషియాటిక్ సొసైటీ- కలకత్తా

ఈ సొసైటీ వారు ఆర్ష సంప్రదాయసంరక్షణమునకై బద్ధకంకణులైనారు. శ్రీ డబ్ల్యు కెలాండ్ అను పాశ్చాత్య పండితుడు మన దేశమునకేతెంచి శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రము నధ్యయనము చేయవలెనని సంకల్పించి సూత్రమునకు గల మద్రాసు ప్రతిని, భాష్యపాఠప్రతిని, వియన్నా విశ్వవిద్యాలయ ప్రతిని, మైసూరు గ్రంథాలయము నుండి సంపాదించిన దేవనాగరలిపి ప్రతిని, గ్రంథాక్షర లిపిలోని కుంభకోణం వారి ప్రతిని, త్రివేంద్రం ప్రతిని క్షుణ్ణముగ పరిశీలించియు. పరిశోధించియు, పాఠ భేధములతో సహ పరిష్కరించియు తయారు చేసిన శుద్ధ ప్రతిని దేవనాగర లిపిలో (స్మార్త శ్రౌతసూత్ర భాగాలను) యీ సొసైటీ వారే ప్రచురించిరి. మరియు కెలాండు పండితుడు ఆంగ్లానువాదమొనర్చిన స్మార్త సూత్రమును గూడా వీరు ప్రకటించిరి. రాయల్ సొసైటీ వారు కేవలం వైఖానస సూత్ర గ్రంథములనే గాక భోధాయనాది పెక్కు సూత్రములను గూడ నాగరలిపిలో ప్రచురించారు.

1.	శ్రీవైఖానస కల్పసూత్రం	స్మార్తభాగం	1927	
2.	,,	ఆంగ్లానువాదం	1929	డబ్ల్యు. కెలాండ్ పరిష్కరించిన గ్రంథాలు)
3.	,,	శ్రౌతభాగము	1941	

శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాల- నల్లూరు

శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాల ఈగావారిపాలెం వారు **1915** నుండి **1936** వరకు యథాశక్తి సారస్వత సేవను గావించినారు. **1926** వరకును బాల కళానిధి శ్రీమాన్ డి. శేషాచార్యుల వారి సంపాదకత్వమునను వారి మరణానంతరము భిషగ్వర శ్రీమాన్ డి. రంగాచార్యుల వారి సంపాదకత్వమునను గ్రంథమాల నడచినది. కాని రాను రాను గ్రంథమాలా నిర్వహణము అష్టకష్టములతో కూడినదైనందునను, సంఘీయుల సహకారము కూడ సన్నగిల్లినందునను, గ్రంథమాల కార్యక్రమములు క్రమేపి సన్నగిల్లినవి. శ్రీ వైఖానస గ్రంథమాలకు వెన్నెముక వలె నిలిచిన వారిలో యొకరగు శ్రీమాన్ దేవయజనం వేంకటరామాచార్యుల వారు (ఈపూరు) వైఖానస సారస్వతము యొక్క క్షీణదశను గుర్తించి కాబోలు మరల నల్లూరు వాస్తవ్యులైన శ్రీమాన్ దీవి వేంకట నరసింహాచార్యుల వారిని ప్రోత్సహించి వారి సంపాదకత్వమున **1936** వ సంవత్సరంలోనే 'శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాల' యను పేరిట నొక సంస్థను "నల్లూరు"లో ప్రారంభింపజేసి యథాశక్తి దానికిని రామాచార్యులవారే తమ సహాయసహకారముల నదించుచువచ్చిరి. శ్రీ వైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రము నంతటిని ముద్రించి ప్రకటించుటయే యీసంస్థ ప్రధాన లక్ష్యమైయున్నది. యీ గ్రంథమాల వారు కూడ దమ లక్ష్యములను నెరవేర్చుటకు చిత్తశుద్ధితో కృషి సల్పిరనియే చెప్పవచ్చును. వీరి ప్రచురణ ప్రచారకార్యక్రమములు కొంత వ్యాపారసరళిలో సాగినను; సారస్వత ప్రచురణలో వీరు కూడ ఇతోధికకృషిని సాగించి శాఖీయుల మన్ననలకు పాత్రులైనారని చెప్పుటలో అతి

శయోక్తి లేదు. వారుకూడ ఈగావారిపాలెం వారి కుసుమానుబంధములను ప్రచురించిరి. వలెనే తమ గ్రంథములను కూడ కుసుమములుగను,

1.	బ్రహ్మోత్సవానుక్రమణిక	నృసింహ వాజపేయ కృతం	1936
2.	విష్ణ్వర్చనా సార సంగ్రహమ్	భృగుప్రోక్తం	1937
3.	శ్రీవైఖానస పైతృమేధిక ప్రయోగః	పూర్వాచార్యైరనుగృహితమ్	1937
4.	శ్రీవైఖానస సూత్రానుక్రమణిక(తృతీయభాగః)		1945
5.	హనుమదర్చనోత్సవ విధి	వైఖానససకలాగమ సార సంగ్రిహమ్	1946
6.	పారమాత్మికోపనిషద్భాష్యం	శ్రీనివాస దీక్షితః	1948
7.	మోక్షోపాయప్రదీపిక		1938
8.	ప్రతిష్ఠాను క్రమణిక		1963
9.	వైఖానససూత్రానుక్రమణిక		1971 పునర్ముద్రిణం

అనుబంధములు

1.	చంగోళము	1939
2.	కృష్ణాపుష్కర విధిః	1945
3.	శ్రీవిఖనసాచార్య దివ్య ప్రబంధమ్	1945
4.	వైఖానస సంధ్యావందనమ్	1964
5.	నిత్యార్చనా విధానము	1978
6.	వైఖానస వధూ ధర్మచంద్రిక	1948
7.	ధన్వంతరి ప్రతిష్ఠాకల్పం	1949
8.	విఖనస స్తోత్రి రత్నావళి	1950

ఈ పై గ్రంథములనన్నింటిని భగవచ్ఛాస్త్ర గ్రంథమాలవారు ప్రచురించారు. వీనిలో ఈగావారి పాలెంవారు వేసిన మంత్రప్రశ్నాష్టకము, రామదేశి కాహ్నిమ్ విఖనసస్తోత్ర రత్నావళి వంటి గ్రంథాలను పాఠకుల సౌకర్యార్థం వీరు పునర్ముద్రించారు. ఈగా వారిపాలెం వారు ప్రచురించని సూత్రానుక్రమణిక తృతీయ భాగాన్ని వీరు ప్రచురించి శాఖీయులకు మహోపకారం గావించారు. సూత్రానుక్రమణిక ప్రథమ ద్వితీయ భాగాలను గ్రంథమాలవారు వేసినను, మరల వీరు ముద్రించి పాఠకలోకానికందించినారు. వారి కృషి చిరస్మరణీయ మైనది.

తిరుమల-తిరుపతి దేవస్థానం ప్రచురణలు

1.	మరీచి విమానార్చన కల్పః	1926

2.	సమూర్తార్చనాధి కరణమ్	(ఆత్రేయం) శ్రీవేంకటేశ్వర ప్రాచ్య గ్రంథమాలా	1943
3.	కాశ్యప జ్ఞానకాండః	కశ్యపః	1948
4.	క్రియాధికారః	భృగువు	1953
5.	ఖిలాధికారః	భృగువు	1961
6.	ఖిసూత్ర తాత్పర్య చింతా మణి వ్యాఖ్య (ప్రథమ-ద్వితీయ భాగాలు)		1967

ఈ పైనుదహరించిన గ్రంథములనన్నింటిని దేవస్థానం ప్రచురణశాఖవారు నాగరలిపిలో ముద్రించారు. శ్రీ వెంకటేశ్వర సంస్కృత మహాపాఠశాలలోని వైఖానసాగమ శాస్త్రాధ్యాపకులును, వైయానుకరణపంచానన బిరుదాంచితులునగు శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల భట్టర్ పార్థసారథి కృష్ణమాచార్యులు అయ్యంగారే యీ గ్రంథముల నన్నింటిని పరిష్కరింపజేసియు, తాము పరిష్కరించియు, మహొదాత్తములగు పీఠికలను సంస్కృతాంగ్ల భాషలలో కైసేసియు ప్రచురించినారు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ఆవిర్భావము నుండియు, దేవాలయాలలో నేటివరకు వైఖానస సూత్రానుసరణముగా వైఖానసశాఖీయులే ఆ స్వామికి అర్చనాదులు చేయుచుండుటవలనను, అర్చనాఫలితములను వారు స్వయముగా అనుభవించి యుండుటవలనను, శ్రీ వేంకటాచలేశుని అంశవలన జన్మించిన శ్రీ శ్రీనివాసుమఖీ స్వామినిసేవించి, తరించి, మనలను తరింపజేయుటకై వైఖానస సారస్వతాభివృద్ధికి విశేషదోహదమొనరించినందునను. దేవాలయపాలకులు శ్రీ వైఖానసశాస్త్రమందుగల మహోత్కృష్టతను గ్రహించియు దానినుద్ధరింపదలచి యీ పై నుదహరించిన గ్రంథములనన్నింటిని పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారిచే పరిష్కరింపజేసి ప్రచురించి పాఠకలోకమునకందించిరి. వీరు యింకనుకొన్ని గ్రంథములను ప్రచురించ సంకల్పించిరి. శ్రీహయగ్రీవకల్పమనెడి గ్రంథము ప్రచురణకు సిద్ధముగనున్నది. శ్రియఃపతి కృపవలన అచిరకాలములోనే వెలుగుజూడగలదని ఆశించుచున్నాము.

శ్రీ విఖనస గ్రంథమాల-ఎడ్లపల్లి

శ్రీమాన్ దీవి శేషాచార్యులు గారు 1943 ప్రాంతంలో ఎడ్లపల్లిలో శ్రీ విఖనస గ్రంథమాలను స్థాపించారు. దీవి శేషాచార్యుల వారి కుమారుడైన కృష్ణభట్టాచార్యుల వారు గ్రంథమాలను పోషించుచు వచ్చిరి. శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రమును గ్రంథాక్షర లిపిలో కుంభకోణం వారు 1914 లో ప్రచురించినను ఏలకో పూర్వులెవ్వరు కల్ప సూత్రమును తెలుగులో ప్రచురింపరైరి. ఆ లోపమును గుర్తించిన కృష్ణమాచార్యుల వారు వారి గురువర్యులగు న్యాయ వేదాన్త మహా విద్వాన్ పండిత వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యుల వారిచే కల్ప సూత్రమును పరిష్కరింపజేసి1943లో మొదటిగ తెలుగు లిపిలో "శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రము' (స్మార్త భాగమును మాత్రము) ను ప్రచురించిరి. కల్ప సూత్రమును తెలుగు లిపిలో ముద్రించిన కీర్తి శ్రీ విఖనసగ్రంధమాలకేదక్కింది కృష్ణమాచార్యుల వారు మరికొన్ని గ్రంధములను' కూడ వారి గురువర్యుల వారిచే పరిష్కరింపజేవ ప్రచురించినట్లు తెలియుచున్నది. ఈ గ్రంధమాల వారు 5 గ్రంధములను ప్రచురించినట్లు అర్చనార్ణసి గ్రంధమును బట్టి తెలియుచున్నది.

1.	శ్రీవైఖానసకల్పసూత్రము విఖనసః	1943

2. నవగ్రహశాస్త్రి దీవి కృష్ణ భట్టాచార్యులు 1945

3. అర్చనార్ణవమ్ ,, 1946

వీరు ప్రచురించిన వానిలో మిగిలిన రెండు గ్రంధములను గూర్చిన సమాచారము నాకు లభ్యము కాలేదు. కొందరు వైఖానస సంధ్యావందనమును కూడ ప్రచురించినట్లు చెప్పుకొనుచున్నారు కాని అది నాకు లభ్యము కాలేదు.

ఈ గ్రంధమాలలో సభ్యులుగా చేరగోరు వారు 0-4-0 (0-25 పైసలు) చెల్లించి శాశ్వత చందాదారులుగా చేరవచ్చుననెడి నిబంధనమును మాత్రము చూచితిని. వీరినవగ్రహశాస్త్రి, అర్చనార్ణవ గ్రంధములలో పాక్ ప్రతీచీ దృక్పధములు వానివాని గుణదోష చర్చలు విశేషముగ విపులీకరింపబడినది. గ్రహములు వానివాని స్వరూప స్వభావములు పాశ్చాత్యుల అభిప్రాయములు, మతములు, విగ్రహారాధన మొ॥ అంశాలను కూలంకషంగా చర్చించారు తుదకు విఖనస సూత్రోక్త విధానముగ అర్చనను వివరించి దానికి "అర్చనార్ణవమ్" అనెడి నామముంచిరి. వీరి గ్రంధమాల గావించిన విశేష కృషిలో "శ్రీవైఖానస కల్పసూత్ర" ముద్రణము పేర్కొనదగినది.

శ్రీ విఖనస గ్రంథమండలి - పొన్నూరు

సుప్రసిద్ధవైద్యులు, ఒంగోలువాస్తవ్యులనగు శ్రీమాన్ డా॥ నారాయణం కేశవాచార్యుల వారు "శ్రీ వైఖానస మత ప్రచారిణీ గ్రంధమండలి'యను సంస్థను డా॥ గంజాం రాఘవాచార్యుల వారి సలహాపై 1944 లో ఒంగోలులో ప్రారంభించిరి. యీగ్రంధ మండలికి కేశవాచార్యుల వారు ప్రధాన సంపాదకులు గను, డాక్టర్ డి. వి. ఏ. ఆచార్య సహాయ సంపాదకులుగాను వ్యవహరింప్లుచు 1944 to 1957 వరకు కొన్ని గ్రంధములను ప్రచురించిరి. కాని గ్రంధమండలి కృషి చేయదగినంతగా చేయలేకపోవు చున్నదనెడి భావనతో మండలి కృషిని ఇతోధికముగా పెంపొందింపజేయ సంకల్పించి గ్రంధ మండలికార్య స్థానమును ఒంగోలు నుండి తరలించి పొన్నూరులో ఏర్పరచుటకు నిశ్చయించిరి. తదుపరి 6-7-57 న పై గ్రంధమండలి పేరును "శ్రీ విఖనస గ్రంధ మండలి'గ మార్పు చేసిరి. 1-7-58 న 'శ్రీ విఖనస గ్రంధమండలి" యనెడి పేర రిజిష్టరు చేయ బడినది.

విఖనస గ్రంధమండలి వారు ఆర్యసంస్కృతి నుద్ధరింపవలయుననెడి ధృఢ దీక్షను స్వీకరించిరి. ఈ మండలిలో సర్వసభ్య మహావర్గము, కార్య నిర్వాహక వర్గము అను రెండు విభాగములు కలవు. 1. మండలి నిర్మాణమునకు కారకులైన కార్యనిర్వాహక సర్గ సభ్యుల ద్వారా సంవత్సరమునకు రు. 1-00 చందా చెల్లించిన వారందరు సామాన్య సభ్యులు.

2. 5గురు సామాన్య సభ్యులకు తగ్గకుండ చేర్చి వారికి ప్రతినిధిగా, మండలిపాలకవర్గసభ్యుడుగా ఎన్నుకొనబడు అర్హత కలిగినవారు కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగానుందురు.

ఈ గ్రంధమండలి సభ్యులలోనే "గ్రంధ నిర్ణాయక సమితి' యనెడి యొక ప్రత్యేక సంఘ ముండును. ఆ సమితినిర్ణయించినగ్రంధాలనుమాత్రమే మండలి ప్రచురణకు స్వీకరించి ప్రచురిస్తారు. మండలి సభ్యులందరికిని ప్రచురించిన గ్రంధములను ఉచితముగానే పంపిణీ చేయుదురు.

కొన్ని గ్రంధములను యితరులు రచించి విఖనస గ్రంధ మండలి ద్వారా ప్రచారము చేసి నప్పటికిని, గ్రంధమండలి వారి ప్రధాన కృషి కేవలము "అష్టాదశ కల్పసూత్ర సమీక్ష' యందే కేంద్రీకృతమైనదని చెప్పవలెను.

ఈ భగీరథ ప్రయత్నంలో అధికశ్రమలకోర్చి సమీక్షా కార్యక్రమాన్ని స్వీకరించిన శ్రీమాన్ పండిత పరాశరం వేంకట కృష్ణమాచార్యుల వారికి, బ్రహ్మశ్రీ ముళ్ళపూడి నారాయణ శాస్త్రి గారికి మనమెంతయో ఋణపడి యున్నాము. ఈ కృషిలో నిరంతరం పాలు పంచుకొందటం సమీక్షా వ్యాసంగాన్ని పర్యవేక్షించిన శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యులుగారికి బ్రహ్మశ్రీ వారణాసి సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారికి కూడ మనం కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొనవలసి యున్నది. గ్రంథమండలి వారు ప్రతి సంవత్సరం విశేషమైన విషయ వైవిధ్యంతో వార్షిక సంచికలను కూడ ప్రచురించారు. కాని వారి దృష్టికి మకుటాయమానమైనది "అష్టాదశ కల్పసూత్ర సమీక్షయే."

1.	అశ్వలాయనకౌషీతకీ గృహ్య సూత్రములు	1959
2.	అపస్తంభ వైఖానస గృహ్య సూత్రములు	1960
3.	వారాహ్య గృహ్యసూత్రము	1962
4.	లౌగాక్షి గృహ్య సూత్రము	1963
5.	గోభిల గృహ్యసూత్రము	1965

సంస్థలు గాక వ్యక్తిగతముగకొందరు మహానుభావులు మరికొన్ని గ్రంథములను ప్రచురించారు, మన శాఖీయులే కాక యితరులు గూడ మన వైఖానస గ్రంధాలను ప్రచురించినట్లు తెలియుచున్నది. వారి కృషిని గూడ నిట ప్రస్తావించుట సముచితము. 1929లో మద్రాసులోని శ్రీశైల మల్లినాధులు & సన్సు వారు "ప్రకీర్ణాధికారమును" 1948 లోనరసారావు పేట వాస్తవ్యులు శ్రీ నాగసరపు సుబ్బరాయ శ్రేష్ఠిగారు 'ప్రతిష్ఠావిధిదర్పణము'ను ప్రచురించిరి.

1940 లో చేబ్రోలు వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ పరాశరం నరసింహాచార్యుల వారు "శ్రీ వైఖానసే శ్రీమద్భగవదుత్సవ ప్రకరణమ్' అనే గ్రంథాన్ని ప్రచురించిరి. ఆ గ్రంధ పీఠికలో మన తండ్రులు తాతలు కులక్రమాగతమగు యే మార్గమునుఆచరించిరో అదియే మనమాచరింపవలెననియు, అటులనే మన ఆంధ్ర దేశస్థులైన శ్రీ వైఖానసులెల్లరు ఒకటే ఆచారము, ఒకటే పాఠము కలిగియుండవలెననెడి ఆశయమును వెలిబుచ్చుచు వారికి సంప్రదాయముగ వచ్చు పాఠమును మాత్రమే (పరిష్కరింపకనే) ప్రచురించిరి. దానినిప్పటికిని కొందరు అనుసరించుచునే యున్నారు. తదుపరి దేవాదాయ ధర్మాదాయ శాఖ వారు అర్చక పరీక్షలు నిర్వహింపదలచి ఒక పాఠ్యప్రణాళికను నిర్ణయించిరి. వారు నిర్ణయించిన అంశములన్నియు వైఖానస గ్రంధములవారు ప్రచురించిన గ్రంథములలోనివే. కాని పరీక్షల నిర్వహణ సంఘం ఏర్పడిన పిదప పాఠ్యాంశములను కొన్నింటిని సవరించిరి. ఆ సవరించిన పాఠ్యప్రణాళిక ప్రకారము బాపట్లవారు వారికి స్ఫురించన రీతిలో గ్రంథములను ముద్రించినారు. వానిని కూడ కొందరననుసరించుచునే యున్నారు. ఇట్లే కొందరు వారి వారి ప్రాంతీయములయందలి ఆచార్యవవహారముల నాశ్రయించి పాఠబేధములను చొప్పించుచు అర్చనాప్రకరణములను, ఆబ్దిక ప్రయోగములను, సంధ్యావందనములను ప్రకటించుచునే వచ్చిరి. కాని ఇవి యన్నియు పై గ్రంధమాలల వారి గ్రంధములంతటి ప్రచారమునకు నోచుకొన్నట్లు కన్పించదు.

1973లో కృష్ణవేణి గ్రంథమండలి-ఉయ్యూరువారు శ్రీవైఖానస సూత్రమునందలి ఏడు ప్రశ్నలను మాత్రం తెలుగులిపిలో ప్రచురించారు. ఇంకను 14 ప్రశ్నలు అచ్చు వేయవలసియున్నది. మత్స్యపురి వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ సుదర్శనం శేషాచార్యులు గారు ప్రతి విఖనస జయంతికి మన ప్రాచీన గ్రంధాలను అనువదింపజేసి ప్రకటించారు. శాఖీయులకు ఉచితముగ పంచుచున్నట్లు తెలియు

చున్నది. శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్తం కేశవాచార్యులు గారు మరీచిననుసరించి "ధ్రువార్చాయజనవిధి' ని అనుక్రమణిక రూపముగ రూపొందించుచు ధ్రువ, ధ్రువర్చా భేదములను సంపూర్ణముగా వివరించిన 'ధ్రువార్చాయజనవిధి' యను గ్రంథమును శ్రీమద్వైఖానస మహామండలి విజయవాడ శాఖ వారు ప్రచురించిరి. వీరు రచించిన "ఆబ్ధిక ప్రయోగ" గ్రంధమును వైఖానస మహామండలి మచిలీపట్నం వారు ప్రచురించిరి.

నృసింహ వాజపేయయాజికృతమగు "శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్ర భాష్యము'ను శ్రీమద్వైఖానస మహామండలి విజయవాడ వారుప్రస్తుతము ముద్రించు చున్నారు. కొద్ది నెలలలో సంపూర్ణమగు గ్రంధము వెలుగుజూడగలదు.

ఈ విధముగ మన వైఖానసాగమ సారస్వత గ్రంధములను ఎన్నియో వ్యయప్రయాసలకోర్చి పరిష్కరించియు, పరిష్కరింపజేసియు, ప్రచురించియు ప్రచురింపజేసియు మన వైఖానస శాఖీయులకుపాతక లోకమునకు అందించిన మహోదారులగు వారందరికిని నా కృతజ్ఞతాపూర్వక నమస్సుమాంజలులర్పిస్తున్నాను ఈ వ్యాసమున విడిచిన విషయములేమైన యున్న యెడల తద్విజ్ఞులు వానిని సూచించినచో మరల వారికి నా కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొనుచుపత్రికాముఖముగనై నను మరల ఆయా విషయములనుప్రకటింప ప్రయత్నము చేయగలను.

(ఈ వ్యాస రచనకు నన్ను ప్రోత్సహించి నాకాశీస్సులందించిన **అస్మద్గురువర్యులు** శ్రీమాన్ వేదాంతం అనంత పద్మనాభాచార్యుల వారికి, అస్మత్పితృపాదులు శ్రీమాన్ అగ్నిహోత్రం శ్రీనివాసాచార్యులవారికి నా హృదయపూర్వక నమస్సుమాంజలులు.)

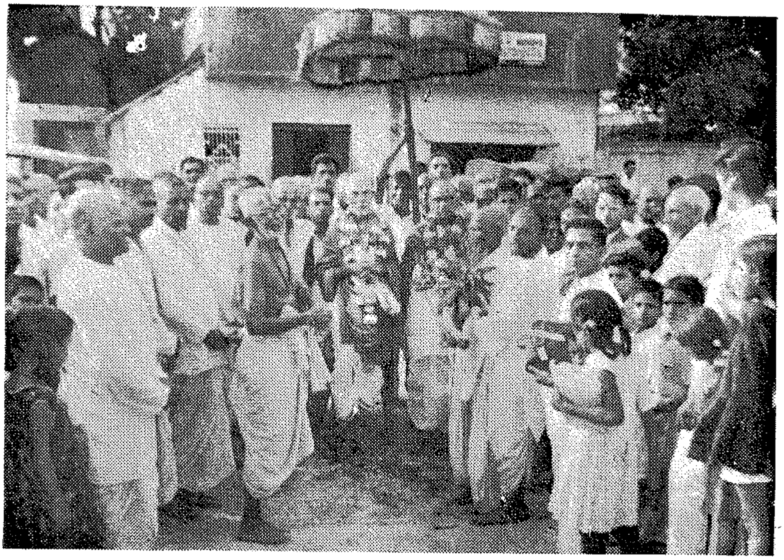

విజయవాడలో 1_8_1969 తేదీన శ్రీ భట్టాచార్యులవారికి సన్మానం జరిగిన సందర్భమున పూర్ణ కుంభ స్వాగతము

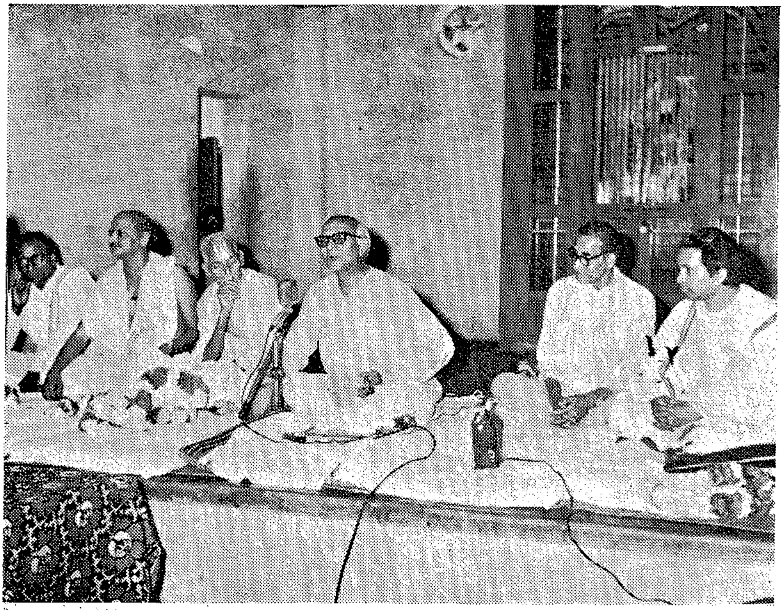

విజయవాడలో "విద్యన్మణి" ఆవిష్కరణోత్సవములో ప్రసంగిస్తున్న శ్రీ జంధ్యాల పాపయ్యశాస్త్రిగారు

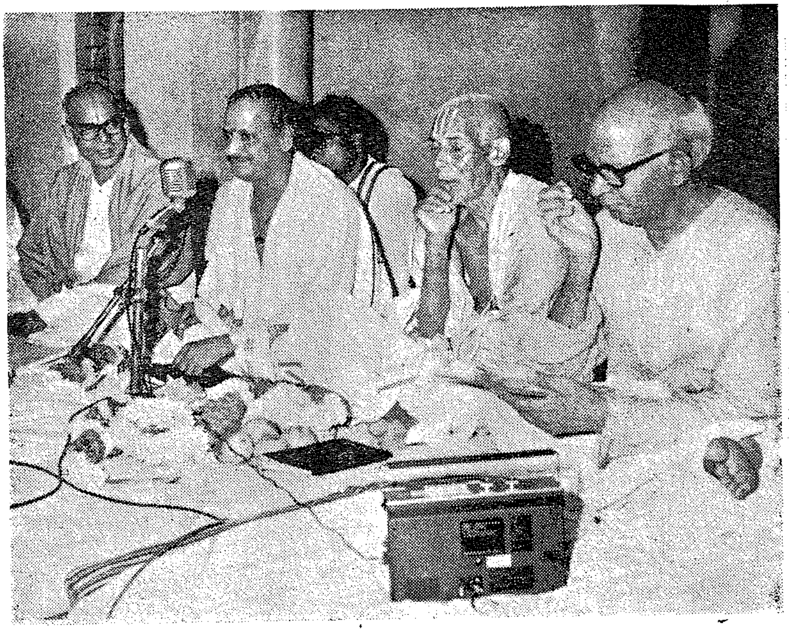

విద్యన్మణి ఆవిష్కర్త డా॥ M. D. బాలసుబ్రహ్మణ్యంగారు

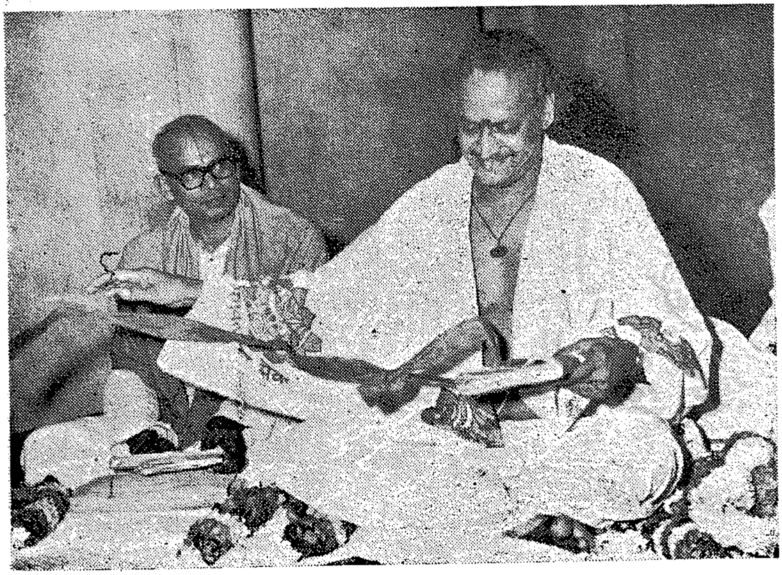

"విద్యన్మణి" ఆవిష్కరణ గావిస్తున్న శ్రీ బాలసుబ్రహ్మణ్యం—
గ్రంధకర్త శ్రీ బృందావనం రంగాచార్యులుగారు

శ్రీమాన్ రొం॥ పార్థసారధిభట్టాచార్యుల వారి

"శతాభిషేకమహోత్సవము"

మరియు శ్రీవారి జీవిత చరిత్ర

'విద్వన్మణి' ఆవిష్కరణమహోత్సవము

యం. సి. ఎ. మోహన్

విజయవాడ

శ్లో॥ యద్యాచరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరోజనః
సయత్ప్రమాణం కురుతేలోక స్తదనువర్తతే
(గీత

అనగా ప్రశస్తమై కొనియాడతగినమహిమచే పుష్టినొంది, ప్రాముఖ్యము వహించిన ఉత్తమ పురుషులు ఏఆచారక్రియా విశేషధర్మములనాచరించెదరో యద్దానిని ప్రమాణముగా గ్రహించి, అట్టివానినే జనసామాన్యము ఆచరించెదరు.

అందులకే, పై గీతా ప్రవచనమునకు అనుగుణముగా ప్రాచీనార్ష సంస్కృతి సముద్ధరణకు కృషి సల్పిన ఆగమ వాచస్పతి, వైఖానససంఘీయుల శ్రేయస్సుకై అహరహము శ్రమించిన కులపతి వైఖానసాగమ కల్పసూత్రములను, వేద వేదాంగములను క్షుణ్ణముగా అభ్యసించిన విద్వన్మణి, వైఖానసాగమ దివ్య సిద్ధాంతముల ప్రచారమునకుపర్యటన కొనర్చి వ్యాప్తి గావించిన విద్వత్కవి శేఖరులు, దక్షిణ భారతావనిలో వైఖానసాగమ విశిష్టతను చాటి చెప్పి భారత రాష్ట్రపతి అవార్డు స్వీకరించిన వైయాకరణ పంచానన శ్రీమాన్ పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారి పవిత్ర జీవిత చరిత్రను గ్రంథస్థ రూపమున ముద్రించినచో భావితరాల వారికి ఆదర్శప్రాయము, అనుసరణీయము, శిరోధార్యములై జీవిత చరిత్రలలో "విద్వన్మణి" మణిపూస కాగలదనే ఆశయము, ఆకాంక్ష కలుగగానే అంతటి "వైఖానసాగమ రత్నాకరు'ని (శ్రీ శ్రీ శ్రీ కంచికామకోటి పీఠాధిపతులచే నొసంగబడిన బిరుదు) జీవిత చరిత్రను ప్రచురించి ఆ ప్రచురణ భాగ్యాన్ని తానొక్కడే పొందాలనే ధృడ సంకల్పముతో వైద్య విద్యానిధి, వైఖానస కులతిలకులు, అగదంకారాచార్య బిరుదాంచితులు విజయవాడ వైఖానసమండలి అధ్యక్షులు డాక్టర్ దీవి శ్రీనివాసాచార్యుల వారు (వణుకూరు) స్వీయధనంతో ముద్రింపజేశారు. ఆ "విద్వన్మణి' గ్రంధావిష్కరణ మహోత్సవము శ్రీమాన్ భట్టాచార్యుల వారి శతాభిషేక మహోత్సవము శ్రీ పింగలనామ సం॥ శ్రావణ శుద్ధ పూర్ణిమ, ఆదివారం ది. **28-8-1977** తేదీన విజయవాడ లబ్బీపేట లోని శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారి సన్నిధిని శ్రీమద్వైఖానస మహామండలి, విజయవాడ వారి ఆధ్వర్యములో అత్యంత వైభవముగా జరుపబడింది.

నాటి శతాభిషేక, ఆవిష్కరణ మహోత్సవ సభకు ఆంధ్రరాష్ట్రములోని నలుమూలల నుంచి వైఖాన సంఘీయులు అమితోత్సాహంతో విచ్చేశారు. సభకు అధ్యక్షత వహించిన కరుణశ్రీ జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి గారు మాట్లాడుతూ మాన్యులలో మాన్యులు మూర్ధన్యులు, ఆచార్యాణామాచార్యులు సమానానాముత్తమశ్లోకులు శ్రీమాన్ భట్టాచార్యుల వారు. అట్టి ధన్యజీవికి సువర్ణ సుమనోంజలి ఆ విద్వన్మణికి మంజుల మంజూష యీ విద్వన్మర్ గ్రంధము అని అన్నారు. సభా ప్రారంభకులు డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు గారు శ్రీ భట్టాచార్యుల వారి జీవితమునందు ఆదర్శప్రాయములైన ఘట్టములెన్నో గలవనీ అవి భావి తరాల వారికి శిరోధార్యములన్నారు పిమ్మట "విద్వన్మణి' కాంతులను

"వెలుగుజిలుగులు' గా "విద్వద్దీక్షలు" గా 'విభవ శోభలు" గా "విజయదీప్తులు"గా విభజించి శ్రీవారి జీవిత స్వరూపమును "అకుంఠిత" "పల్లవిత" "పుష్పిత" "ఫలిత" దశలలో విలోకించి సులభ శైలిలో రచించిన రచయితద్వయము శ్రీమాన్ బృందావనం రంగాచార్యులు గారు (పర్చూరు), శ్రీమాన్ దీవి వేంకటరామాచార్యులు గారు (గుంటూరు) ప్రసంగిస్తూ లోకోత్తర కార్య నిర్వహణ మొనర్చు చరితార్థులైన అట్టి పూజ్యులే చరిత్రను సృష్టించెదరు తాదృశుల చరిత్రలే ధరిత్రికి పవిత్రతను సంతరించి జాతికి ఖ్యాతినిసంఘటించును అట్టి పరమ పావనుని జీవనము యువతలో నవతను సముద్దీప్తమొనర్చుటకు సంస్కృతి పట్ల స్వధర్మము పట్ల భావిజనతలో భక్తి ప్రపత్తియుతమైనమమతను వెల్లివిరియుటకు సహకరించెడు యీ 'విద్వన్మణిః" కవితనల్లుటకన్న మిన్నగ భాగ్యమేమి గలదు ? అందుకే సప్తాచల శిఖరసీమలపై శ్రీనివాస చరణ సరసీరుహముల పొంతన పూజా పుష్పమై నిల్చిన నిర్మలయశస్వి పార్థసారధివరేణ్యులకు; యీ గ్రంధ ముద్రణ కార్యక్రమమునకు కంకణము కట్టినఘనుడు దీవి శ్రీనివాసాచార్యవరేణ్యులకు మా కృతజ్ఞతాభివందనములు .... అని పల్కారు. అనంతరము— కేంద్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠం ప్రిన్సిపాల్ Dr. M. D. బాల సుబ్రహ్మణ్యం గారు 'విద్వన్మణి" గ్రంధమును ఆవిష్కరించి శ్రీ భట్టాచార్యుల వారిని ప్రశంసిస్తూ వారి జీవనమును రూపొందించుకున్న 'విద్వన్మణి" గ్రంధము ఆదర్శప్రాయమైనదంటూ, గణనీయ చరితులైన వారి కొరకు చరిత్ర వ్రాయనవసరం లేదు. చరిత్ర వారి కొరకేర్పడుతుంది. వారే చరిత్రస్రష్టలు ధన్య చరిత్రులు వారి చరిత్రలే ఆదర్శభావ రసప్లావితములై పవిత్రములౌతాయి. పిమ్మట Dr D. శ్రీధరబాబు 'తాతగారి కన్నీళ్ళు" అనే అంశంపై ఉపన్యసించారు. పిమ్మట ముఖ్య అతిధులకు, శతాభిషేక మహోత్సవ సమ్మానితులకు నూతన వస్త్ర చందనాది సత్కారముల నొసంగబడినది.

శ్రీరంగంలో జన్మించి, లండన్ లో బారిష్టర్ పటమునొంది, నైష్ఠిక బ్రహ్మచారియై భారత దేశమునకు తిరిగి వచ్చిన పిమ్మట బౌద్ధ భిక్షువుగా సన్యసించి తమ సంచారములో తిరుమల శ్రీనివాస ప్రభువుని దర్శించి ముగ్ధులై తాము సేకరించిన ధనమంతయూ స్వామివారికర్పించి దేవస్థానము వారొసంగిన వాస గృహములో వసించుచు, శ్రీ భట్టాచార్యుల వారి పరిచయ భాగ్యమును పొంది, యీనాటి సభకు ప్రత్యేక ఆహ్వానితులుగా విచ్చేసిన శ్రీఆర్య మైత్రేయగారు-శ్రీభట్టాచార్యులవారిని గురించి

As the lotus plant eventually succeeded in coming to the surface of the water and the lotus flower enjoying the sun's rays, even so Bhattacharyulu has succeeded in achieving his noble aims and objects and pre-eminence and enjoying the cool one thousand full-moon shines."అని ప్రశంసిస్తూ........

Before the picture of Lord Venkateswara, whose presence symbolises goodness, victory, glory and righteousness let us offer this Lotus Garland to our most revered and beloved Bhattachryulu అంటూ శ్రీ భట్టాచార్యుల వారికి శతపద్మ కుసుమ సుమమాలనువినమ్రతతోసమర్పించారు. అదృశ్యము. మరుపురాని, మరువలేనిమనోహరసుందరస్వప్నము.

పిమ్మట శ్రీ భట్టాచార్యుల వారు, వారికి నొసంగబడిన సన్మాన సత్కారములకు కృతజ్ఞత వెల్లడిస్తూ 'దేశకాలములు మారినప్పటికీ శ్రీ వైఖానస సోదరులు తమ కుల వృత్తియగు భగవదారాధనము జీవనాధారమని మాత్రమే కాకుండా ఆత్మోజ్జీవనమను ధృఢ విశ్వాసంతో శ్రద్ధాభక్తులు కలిగి ఆచరించుట యుక్తమని సందేశమిచ్చారు.

శ్రీమద్వైఖానస మహామండలి (విజయవాడ) ఉపాధ్యక్షులు శ్రీమాన్ దీవి వేంకటనరసింహాచార్యుల వారి స్వాగత వచనాలతో ప్రారంభింపబడి, కార్యదర్శి శ్రీ యం. సి. ఎ. మోహన్ వందన సమర్పణతో పరిసమాప్తినొందిన యీనాటి 'శతాభిషేక మహోత్సవము" శ్రీవారి సన్మాన పరంపరలో అనుపమానమైనదిగాను, అసమానమైనదిగాను, అగ్రగణ్యమైనదిగా విజ్ఞులు అభివర్ణించారు-ప్రశంసించారు.

కృతార్థః సుకృతినః

శ్రీవైఖానసదివ్య సిద్ధాంత వివర్ధనీ సభాయాః రజతోత్సవేషు

పండిత వేదాంతం విప్రనారాయణాచార్యేణ కృతో ప్రసంగః

ఇష్టదేవతా ప్రార్థనా

మంత్రః॥ రాయామీశోరహితో భరస్త్యై రాం రాం
వహ స్త్యై అహితః
రాయాంపతిం రాంరాంధరతో ధరిత్ర్యైరాం
వహతోద్వహాయనమః

శ్లో॥ ఘాయత్రియే శ్రుతినుతాం రఘునాథమూర్తిం
నీలాంబుదోత్పలసితేతరరత్ననీలామ్
ఆముక్త మౌక్తిక విశేష విభూషణాఢ్యాం
ధ్యేయాం సమస్తమునిభిర్జన ముక్తిహేతుమ్॥

శ్లో॥ ఓం నమస్త్రియై శ్రీపతయేవాసుదేవాయధీమతే
రఘునాథాయ రామాయ సీతాయాః పతయేనమ॥

ఆచార్యస్తుతి

మం వైఖానసాయాచ్యుత సగ్గ్రశమాయ, తపోగ్ర
నిష్ఠాయచ బ్రహ్మదర్శినే నమః

శ్లో॥ చిదచిత్పరతత్త్వానాం తత్వయాదార్థ్యవేదినే
వైఖానసాయమునయే నమోమమగరీయసే॥

శ్లో॥ వైఖానస మునింవందేయత్ప్రసాదాదమీదయం
స్వర్గాది మోక్ష పర్యంతాం వైదికీంసిద్ధి
మాప్నుమ॥

శ్లో॥ నమో విఖనసే తస్మై నారాయణ తమాభవే
యేనశ్రుతీ స్సమాలోచ్య సూత్రం హరి
పరంకృతమ్॥

ఓం శ్రీ వైఖానస వంశకర్తృభ్యో భృగు
మరీచ్యత్రి కశ్యపేభ్యో మహర్షిభ్యోనమః

భోస్సహృదయాః

మహదిదం ప్రమోద స్థానం యత్పూజ్య పాదాః శ్రీ వైఖానసాభిజనాః తర్క వేదాంత మహా విద్వాంసః పండిత వేదాంతం జగన్నాథాచార్యాః శ్రీ వైఖానస దివ్య విద్ధాంత వివర్ధనీ సభాయాః రజతోత్సవేషు ఆర్ష విద్యావాచస్పతి బిరుద భాజ ఆసన్నితి శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వినర్ధనీ సభా ఇత్యస్మిన్వాక్యే సముచ్చార్యమాణేత్రయః ప్రశ్నాః సముత్పద్యన్తేః కేకే వైఖానసాః? తేషాం దివ్య సిద్ధాంతానికాని? తాని అముయా సభయాకదం వివర్ధనీయాని ఇతి॥ వైఖానస్య ఇమే వైఖానసః పరమపదవాసినః శ్రీమన్నారాయణస్య నాభినళిన సంజాతే, చతుర్ముఖే వైఖానస శబ్దః రూఢ్యర్థః వైఖానసో విఖనసో విఖనాశ్చ విరించినః ఇతి నైఘంటికాః పౌరాణికీ గాధా శ్రూయతే

శ్లో॥ ఖనిత్వాచాత్మ నాత్మానం దమాది గుణ
సంయుతః ధ్యానమావిశ్యం యోగేనహ్యపి
దైవ్య విఖనామునిః అతఏవశ్రీమన్మహాభాగవతే
గోపికాగీతాసు

శ్లో॥ విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే సఖ ఉదేయి
వాక్ సాత్వతాంకులే

ఇత్యత్ర విఖనసాధాత్ర ఇతి వ్యాఖ్యాతారః
అతో వైఖానస శబ్దః
పద్మసంభవే రూఢ్యర్థః వైఖానసశ్చ ఇమేవైఖానసాః విఖనసా ప్రణీత కల్పసూత్ర మార్గేణని షేకాద్యష్టా

దశ సంస్కారై సంస్కృతేషు బ్రాహ్మణేషు వైఖానస శబ్దః ముఖ్యార్థః తేషుచిత్ అయంశబ్దః గౌణార్థః శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్రోక్తమార్గేణ శ్రామణకేనాగ్ని సూదాయ అపత్నీకాస్సపత్నీకా వావనంగచ్ఛంతి సౌభర్యాదయఇవ యేవా ఆపస్తంబాది సూత్రిణః పాంచారాత్రోక్త మార్గేణ పంచ సంస్కార సంపన్నః వైష్ణవత్వముపాగతాః సన్యాసాశ్రమ స్వీకారాయ శిఖా యజ్ఞోపవీతాభ్యాం త్రిదండేనచయత్యాశ్రమం స్వీకుర్వంతితేష్వపి అయంశబ్దః గౌణార్థః శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్ర మార్గేణ క్షత్రియాణాం వైశ్యానామపి అష్టాదశ సంస్కార సంస్కరణ మభిహితం విఖనసా సూత్రకారేణ తేష్వప్యయం శబ్దః గౌణార్థ ఏవ యతః క్షత్రియాణాం బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యవానప్రస్థాశ్రమాణాం త్రయాణా మేవాధికారః వైశ్యానాం బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యాద్వావేవ అష్టమః ప్రశ్నే నవమః ఖండే ౩౩ సూత్రమ్ బ్రాహ్మణానాం చాతురాశ్రమ్యం క్షత్రియాణాంత్ర్యాశ్రమ్యం వైశ్యానాం ద్వ్యాశ్రమ్యం విహితం అతః అసః వైఖానసశబ్దస్య ఏతేష్వపి గౌణార్థత్వం సూత్రకారోక్త ఆశ్రమ చతుష్టయ స్వీకారాయ అర్హతమేషే నిషేకాద్యష్టాదశ సంస్కారై సంస్కృతేషు బ్రాహ్మణేషు అయంశబ్దః ముఖ్యార్థః తేషామేవ లోక సంతరణాయ క్రియమాణం భగవతో నారాయణస్య అర్చావతార రూపిణః నిత్యార్చనంకర్తుం అధికారః యతః

శ్లో॥ వర్ణాశ్రమాచారవతా పురుషేణ విపశ్చితా
విష్ణురారాధ్యతే పన్థానాన్యత్తత్తోష కారకః
ఇతి పరాశరస్మరణా

ఈ సభకు తమిళ కర్ణాటక రాష్ట్రముల నుండి వచ్చిన వారి కంటే ఆంధ్ర రాష్ట్రము నుండిపలువురు ప్రముఖులు వచ్చి యుండుటచే శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంతములను వానిని విశదీకరించుటకు ఆంధ్ర భాష యందు ప్రసంగము కొనసాగించుట యుక్తమని తలచి ఆంధ్రముననే మనవి చేయుచున్నాను. శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంతములన, అవియేవి, యెన్ని, అను ప్రశ్న యుదయించును. సూత్రోక్తమైన నిషేకాది పదునెనిమిది సంస్కారములున్నూ బ్రహ్మయజ్ఞము స్థాలీ పాకాది పాక యజ్ఞములు భగవదారాధనయున్నూ విధ్యుక్తములై యధాకాలములో ఆచరణీయములై యుండుటచే యీ ఇరువది యేడు సంస్కారములు దివ్య సిద్ధాంతములై యున్నవి. ఎందువలన ననగా మాత్రః బ్రాహ్మణః శ్రోత్రియః అనూచానః భ్రూణః ఋషికలః ఋషిః మునిః అను ఎనిమిది విధములగు బ్రాహ్మణ్యము యొక్క ఉత్కృష్టతను ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా పేర్కొనుటచే బ్రాహ్మణత్వము పరిరక్షించుకొనుటకున్నూ తద్భిన్నముగా ఏ కార్యము చేయుటకు వీలు కానందున నిషేకాది సంస్కారములావశ్యకమని ఘంటాపథముగా చెప్పవలసి యున్నవి. సంస్కారమనగా సంస్క్రియతేఏభిరితి సంస్కారః మలయుక్తమైన శరీరముతో సత్కర్మాచరణ నిషిద్ధము తత్తత్కాల కర్తవ్యములై నిత్యములైన కర్మలు ఒక్కొక్క సంస్కారముతో ఇతోధికమగు పవిత్రతను చేకూర్చుకొనుట వలన మంత్రపూర్వక సంస్కారములు ఆవశ్యకములు ముఖ్యములు కూడా విధిగా ఆచరించవలెనని సిద్ధాంతీకరించుటచే సంస్కారములు సిద్ధాంతములని పేర్కొనబడినవి. సంస్కారములు ద్వివిధములు. బ్రాహ్మములని దైవములనియు విభజింపబడినవి. అందు బ్రాహ్మ సంస్కారములు చతుర్విధములు. 1. బీజ క్షేత్ర శుద్ధికరములు 2. బ్రాహ్మణత్వాపాదకములు 3. ఉత్కృష్టత్వాపాదకములు 4. క్రియమాణాఘశాన్త్యుపకారములు నిషేకాది విష్ణుబల్యంతమై యున్న గర్భ సంస్కారములారున్నూ బీజక్షేత్ర శుద్ధికరములు జాతకర్మ మొదలు ఉపనయనము వరకు పాపనిబర్హణము ద్వారా బ్రాహ్మణత్వాపాదకములు ఉపాకర్మాదిపాణిగ్రహణాంతమున వరకు ఉత్కృష్టత్వాపాదకములు పాక యజ్ఞాదులు క్రియమాణాఘశాంతి ద్వారా ఉపకారకములు దైవికములన్నియు భగవద్యజన రూపములు. ఇందు గర్భ సంస్కారముల లోని మొదటి సంస్కారము నిషేకము వివాహ నిషేకములవినావభావ సంబందులు ఇక్కడ నిషేకమన, రేతసాయోనింనిషిచ్యతే అనే నేతి నిషేకః అనునది మాత్రం కాదు. నిషేకమునకర్థము. మిథునీ భావము ఈ మిథునీభావమష్ట విధ

ములు. 1. దర్శనం 2. స్పర్శనం 3. కేళిః 4. ప్రేక్షణం 5. గుహ్యభాషణం 6. సంకల్పః 7. అధ్యవసాయశ్చ 8. క్రియానిర్వృతి రేవచఅని కన్యాగమన మసంగతమగుటచేతను అనుచితమగుట చేతను మిధునీభావ పూర్వ చతుష్టయములోని ప్రేక్షణ మునకత్యంత ప్రాధాన్యతనిచ్చి సుప్రజాస్త్వాయే త్యవగమనం సన్నామమన ఇత్యాలింగనాంఇమామను ప్రతేనిక వధూముఖేక్షణ మిత్యేకే అని సూత్రకారులు ముఖ్యముగా అంగీకరించదగిన పక్షమిదియేనని నిర్ధారణ మొనర్చిరి. ఈ క్రియదంపతులకనురాగోదయము కల్గించును. ఈ అనురాగోదయమే భావి శిశువునకు బీజరూపమైన ప్రథమ సంస్కారము. గర్భసంస్కారములలారింటిలో మొదటి సంస్కారమిదియే యగుటచే అధనిషేకాది సంస్కారాన్ వ్యాఖ్యాస్యామః అని సూత్రరచన ప్రారంభించిరి. మను స్మృతి దీనికత్యంత ప్రాధాన్యమిచ్చినది. నిషేకాది శ్మశానాంత సంస్కారములచే సంస్కృతుడైన వాడే తన మనుస్మృతినధ్యయనము చేయుట కర్హుడని వక్కాణించెను. నిషేకఋతు సంగమన గర్భాధాన సంస్కారములకు కాల భేదము క్రియాభేదము కూడా కలదు. ఇంక ఋతు సంగమనము ఋతుమతియగు స్త్రీ ధర్మబద్ధమగు కట్టుబాటులో నెట్లుండవలెనో యద్దానిని తన సూత్ర గ్రంథమున విస్పష్టతగా వక్కాణించిరి. అధత్రిరాత్రమృతౌమలవద్వాసాస్నానాంజనాదీనివర్జయేత్ ఏకభక్తాస్యాత్ అఖర్వేణ ణాంజలినా ఆయసేనవాపిచేత్ నఖల్పనాశ్నాతిన గ్రహమీక్షేత నదివాస్వపేత యధోక్తం వ్రతం కుర్యాత్ చతుర్థ్యాం దంతధావనం గంధామలకాదిభిఃస్నాత్వా శ్వేత వస్త్రాను లేపనా స్త్రీ శూద్రాభ్యామనభి భాష్యా అపరమదృష్ట్వా భర్తారంపశ్యేత్ యస్మాదృతు స్నాతా యాదృశం పురుషం పశ్యేత్ తాదృశీ ప్రజా భవతి అని ఇట్లుపదేశించిన ధర్మమునకు వ్యతిరిక్తముగా నడచునో విరుద్ధభావములుకలుగు సంతానము కలుగును. రజోదోషదూషితయైయుండగాసంగమను కూడదు. సంగమించినచో కలుగు సంతతి అల్పాయుష్కులగుటయేగాక ఛండాల సదృశ్యులగుదురు. స్నానమొనర్చిన తన సంతతి జలగండముపాలగును. తైలాభ్యంగనమున కుష్ఠ సంతతి కలుగును. మట్టి కుళ్ళగించుట వలన బాలారిష్టము కలుగును. కాటుక ధరించుటవలన గ్రుడ్డివారగుదురు. అంగవైకల్యము కూడా సంభవించును. దంతధావన చేయుచో కృష్ణ దంతములు పుప్పిపంటి బాధకలవారగుదురు. గోళ్ళ తీయుట కొరుకుట వీటివలన కుష్ఠగోళ్ళకలవాడగును. అసలు బ్రహ్మహత్యా మహాపాపమే స్త్రీలయందురజో రూపము ఋతుమతి యగు స్త్రీ మొదటి దినమున ఛాండాలియు రెండవ దినమున బ్రహ్మహత్యామహాపాపియు మూడవ దినమున గోహత్యా పాతకియు నాల్గవ దినమున శూద్రస్త్రీ సమానయు అగును. ఉత్తమమైన ఆర్ష సంప్రదాయ సంతతి గోరు స్త్రీ నిరంతర దోషరహితమై యుండవలెను. పురుషులకు నూస్వధర్మాతి క్రమణము పనికిరాదు అట్లున్నచో మాత్రమే పాపరహితులైనట్టియు వేదమును వేద ధర్మమును పరిరక్షించునట్టియు సత్సంతానము గల వారగుదురు. ఋతుసంగమనము పత్న్యోపత్యుర్మిధునీ భావే క్రియానిర్వృతిః అనుదానిని ఋతు సంగమనమనిరి. ఇందు గుహ్యభాషణ సంకల్పోధ్యవసాయ క్రియానిర్వృతి యను మిధునీ భావోత్తర చతుష్టయమున క్రియానిర్వృతి ప్రాధాన్యము కనుకనే ఋతావృతౌ సంగమనంకరోతి ఋతౌసంగమనం నిషేకమిత్యాహుః అను వాక్యముల కన్వర్థము. ఇక్కడన్యాయ సమ్మతము ఇందుఓషధీ ప్రదాన విశేషమున్నది. లక్ష్మీవట శృంగసహదేవీనామన్యని మంధృషదుపరినిధాయకన్యయాపేషణ్యాపేషయిత్వాత వవస్త్రేనిధాయ అంగుష్ఠాగ్రేణత ద్రసందక్షిణనాసాపుటే పుత్రకామాయావామే స్త్రీ కామాయాః ప్రక్షిపేత్ నష్ఠీవనంకుర్యాత్ శోకరోషౌవర్జయతి అని సూత్రకారులు వార్తికకారులు కూడా పై ధర్మములను నిర్ధారణ మొనర్చిరి. మూడవ సంస్కారము గర్భాధానము గర్భో అధీయతే అనేనేతి గర్భాధానం గర్భస్యా ధానార్థం పోషణార్థం వ్యక్తే గర్భే క్రియమాణ స్సంస్కారః వ్యక్త గర్భమనగా శరీరాటోపః సక్థిసీదనం ద్వేషో భర్తుః అరుచిరాహారోలాలాప్రకోపః ఖరతాస్ఫురణంయోనేరితి గర్భస్యదైవానుబంధం జ్ఞాత్వా అనుసూత్రకార వచనముల గర్భిణీ లక్షణముల తెలుసుకొని ఆ గర్భము స్రావపాతాది దోషములకు లోనుగాకుండునట్లు హోమ మొనర్చి త్రివత్సాప్రాశనము చేయించి ఓషధీప్రాశనము కూడా చేయించవలసినదిగా విధించిరి. నాల్గవ సంస్కా-

రము పుంసవనము, పుమాన్ సూయతే అనేనేతి పుంసవనం పిండరూపముగా నున్న ఆ శిశువు పురుష రూపముగా జనించవలయునని 4వ మాసమున చేయబడు సంస్కారము ఇందు కూడా హోమము త్రివృత్ప్రాశనము ఓషధీప్రదానము విధించిరి. అయిదవ సంస్కారము సీమంతము. సీమస్తస్యోన్నయనం సీమన్తో వాక్రియతేస్మిన్నితి సీమంతః అష్టమమాసమందు విధిగా చేయవలసిన సంస్కారము చతుర్థే మాసి పుంసవనం అష్టమేమాసి సీమన్తం అనుటవలన మాసనిర్ణయము కూడా సూత్రకారుల నిర్ణయమే. గర్భరక్షణార్థము చేయబడు సంస్కారమనియు అందురు. త్రేణ్యాశలల్యాసహ శలాటుగ్లప్సం సాగ్రపత్రం కుశాంకురంచ దర్భేణ త్రిరాబద్ధ్యల లాటాన్తే ఉన్నయనంకుర్యాత్ ఊర్ధ్వమున్నయేత్ అని చెప్పియున్నారు. అష్టమ మాసమందు జీవునకు విశేష జ్ఞానసంపద కలిగియుండుననియు పాపిడియందున్న సీమంతమనునాడిని ఏడు పందిముల్లు కాయలు కలిగియున్న బ్రహ్మమేడిమండ। దర్భలు। వీటిచే కట్టబడిన దానితో ఉన్నయన మొనర్చిన జీవునకు బుద్ధి ఉత్తేజితమగునని వైద్యశాస్త్రము ఓజోధాతువు మాతా శిశువులకు నాభినాళముద్వారా నిరంతర సంచారము జరుగును। (2) సీమంతనాడీ ఉత్తేజితము వలన ఓజోధాతువు। సక్రమమార్గమునొందును. గర్భవిచ్ఛిత్తికలుగనీయదు దీనియందును హోమము త్రివృత్ప్రాశనము ఓషధీప్రదానము విధింపబడియే యున్నది. ఆరవ సంస్కారము విష్ణుబలి. విష్ణుదేవతాకో, బలిరుపహ్రియతే అస్మిన్నితి విష్ణుబలిః ఇది అనితర సాధారణ వైష్ణవ సంస్కార విశేషము। ఎందువలననగా యీ సంస్కారము వలన జీవుడు గర్భగతుడై యున్నప్పుడే పరమైకాంత దుర్లభమైన పరమపద సామ్రాజ్య ప్రతిపాదక వైష్ణవత్వమును పొందుచున్నాడు. విష్ణుబలి సంస్కారమే లేకున్న వైఖానసజాతికి వైష్ణవత్వమే లేదు. ఈ విష్ణుబలి యందు గర్భచక్రాంకన మనునది విశేషము దీనివలన గర్భమునకు గర్భస్థజీవునకు వైష్ణవత్వము సిద్ధించును. గర్భిణ్యాః ప్రథమగర్భే కృతాగర్భ సంస్కారాః తస్యాః సర్వగర్భాణాం సంస్కారాభవంతీత్యేకే అని సూత్రము. గర్భచక్రాంకనమే ముఖ్యమనియు తప్తచక్రాంకనము నిషిద్ధమనియు పూండమిల్లి మహాసభయందు తర్క-వితర్కములు జరిపి పండిత మహామండలియందు నిర్ధరింపబడినది. ఆ జన్మ సిద్ధమగు వైష్ణవత్వము విష్ణుబలిచే సంక్రమించును. ఇతరమైనదేదియు దీనికి సరిరాదు. కేశవాది దామోదర పర్యంతమైన ద్వాదశ మూర్తులను స్థండిలమందు పవిత్రములనావాహనమొనర్చి ఆసన పాద్యార్ఘ్య ఆచమన స్నానప్లోతాది సర్వోపచారముల నర్చించి ఆజ్య సంయుక్తమగు పాయసమును ద్వేధా విభజించి ఒక భాగము ద్వాదశ మూర్తులకు నివేదనమొనర్చి రెండవ భాగముచే ద్వాదశమూర్తి మంత్రములతోడను వైష్ణవమంత్రముల చేతను హోమమొనర్చి శేషపాయసమందు సుదర్శ పాంచజన్య హోమానంతరమందు శంఖచక్రాంకన మొనర్చి శరణాగతియు ప్రపదనము ప్రణామముల యనంతరము ఆ పాయసమును పత్నిచే ప్రాశనచేయించుట క్రియాకలాపము తత్సుతో భాగ్యవాన్ ధన్యోగర్భ వైష్ణవ సంజ్ఞికః అప్రాకృతో మహాత్మాఽసౌ గర్భ చక్రేణలాంఛితః అని వార్తికకారుల వచనము, జన్మించిన శిశు భుజముల నాళచ్ఛేదనమునకు పూర్వము నూపరమందు గూడా **4. 5** రోజులవరకు శంఖచక్రములు విస్పష్టముగా గానవచ్చుట అనుభవైకవేద్యము సూరిజనుల సూక్తిగూడా ఇంతవరకు బీజక్షేత్ర శుద్ధి కర సంస్కార విషయము చెప్పబడినది. ఇంక బ్రాహ్మణత్వాపాదక విషయము వివరింపబడును. గర్భ సంస్కారముల యనంతరము మొదటిది జాతకర్మ జన్మించగనే వైఖానసులకు అగ్న్యారాధనము సంక్రమించినది. ఆ అగ్ని సామాన్యాగ్నికాదు ఉఖాగ్ని ఉఖాయనగా కపాలం వృషభముయొక్క పచ్చిపేడతో చేయబడిన ఉండలతో జాతకాగ్ని సాధింపబడును. ఉఖాస్వగ్ని మాదధీత అని శ్రుతి. ఉఖా నామకపాలం అనగా కొత్త మూకుడుపిఠనస్థుట్యుఖా కుండం ఇత్యమతః వైశ్యవర్గే వాటిచేత సాధింపబడిన అగ్ని ఉఖాగ్ని. దీనినే సూత్రకారులు తప్తేకపాలే వృషభశకృత్పిండైర్జాతకాగ్నిం సాధయేత్. తమేనము త్తపనీయమిత్యుదాహరంతి తేనైవ ధూపం దద్యాత్ అని ఆదేశించిరి. ఉఖాగ్నిచే సంస్కరింపబడినవారు గాన వీరు ఔఖేయస సూత్రులైరి. ఈ అగ్నియందు శిశువునకు బాలారిష్ట గ్రహబాధానివారణకై కణసర్షపములతో హోమమొనర్చి అరిష్టాగారమునకు ఆ హోమ

ధూమము వ్యాపింపచేయుట ముఖ్యము. మరియుమేధావృద్ధి కొరకు బ్రాహ్మీఘృతము ప్రాశనచేయించుటవిశేషము వచా పథ్యాహిరణ్యమధు సర్పిర్బ్రాహ్మీఘృతం కరోతిమేధాయై పాయయేత్ అనిసూత్రము. ఈ ఉఖాగ్ని వివిధసంస్కారములవివిధనామములతో వ్యవహరింపబడుచుచివరకుపితృమేధబ్రహ్మమేధాసంస్కారములవరకు వెన్నంటియేవచ్చుచుండును. అగ్నిర్వై దేవానామవమో విష్ణుః పరమఃతదన్తరేణసర్వేఅన్యా దేవతాః అనిశ్రుతి. వైఖానసులకు అగ్న్యారాధనముతో ప్రారంభమై భగవదారాధనవరకు అమూర్త సమూర్తయజనములు ముఖ్యములైనవి. ఈ ఉఖాగ్ని ప్రక్రియయే ఇతర సూత్రకారుల శారీర సంస్కారముల యందు పేర్కొనబడియుండలేదు. తర్వాత ఉత్థానము సూతకాన్తే అరిష్టాగారాద్బహిఃనిష్క్రాంతస్య శిశోర్మంగళస్నానాదికము త్థానమిత్యుచ్యతే, అనగా పురిటిశుద్ధి దీనియందు గృహోపకరణముల శుద్ధి పరచుకొని గృహశుద్ధి కొరకు వాస్తుసవనమాచరించుట ముఖ్యము. ఇది పదియవరోజున గాని పండ్రెండవరోజున గాని చేయవలెను. దశమేద్వాదశేహ్ని వాభవత్యుత్థానమ్ అని సూత్రము. తర్వాత నామకరణం. అథ నామకరణం అచత్వారింశద్ది వసాదాపంశాద్ది వసాద్వా పాకేనైనాం నియుంజీత అనిరి. ఇక్కడ ప్రసవించిన స్త్రీని గురించి ఆశౌచగౌరవాభిప్రాయముతో పురుష ప్రసవమున40 రోజులకు స్త్రీ ప్రసవమున 50 రోజులకు శుద్ధి కలుగుననిన్నీ తదాది శ్రౌతస్మార్తకర్మలయందు పాకమొనరించుట కర్హురాలగుననియు చెప్పబడినది. యథోక్తం మమనామ ప్రథమం ఇతి గోత్రినామయుక్తం తదర్హం నామకుర్యాత్ అని సూత్రవచనం - ఈ శిశువు ఫలానా గోత్రమునకు చెందినవాడనియు ఫలానా పేరుగలవాడనియు తెలియుట కొరకు చేయబడు సంస్కారము. యే నక్షత్రములో యే పాదములో జన్మించినది సులభముగా తెలిసియుండెడిది. ఆమర్యాద నేడు గాన వచ్చుట లేదు. దీని కనుబంధకముగా వర్షవర్ధనము కలదు. వర్షవర్ధనమనగా జన్మదినోత్సవము. జన్మనక్షత్రాదారభ్య చౌలాన్తం ఉపనయన నక్షత్రాదారభ్యసమావర్తనాంతం వివాహ నక్షత్రాదార్యహవిర్యజ్ఞాంతం అగ్నిష్టోమాది ఆధాన నక్షత్రాదారభ్య సహస్రచంద్రదర్శన పర్యంతం శతాభిషేక పర్యంతం వా అశ్వమేధ ఫలావాప్త్యై వర్షవర్ధనం ఇతిసూత్రం. వార్తికకారవచనానిచ ప్రతి సంస్కారమునకు అంగభూతమై ప్రధానమైనది-ఇంక (అన్నప్రాశనము) అథషష్ఠేమాస్యన్నప్రాశనం అని పేర్కొన్నను సరిమాసముల పురుష శిశువునకు బేసిమాసముల స్త్రీ శిశువునకు దశమ శుద్ధి గల ముహూర్తము ముఖ్యము. తర్వాత ప్రవాసాగమనము దీనికి నిష్క్రమణమను నామాంతరము కలదు. కుమారస్వామి అనుగ్రహము కొరకు చేయబడు సంస్కారము. సేనానీనా మహం స్కందః అని భగవద్వచనము అటు పిమ్మట పిండవర్ధనం భగవద్భాగవత పాదోదకము త్రావిసపిండులతో కలసి భుజించుట అన్నప్రాశన ప్రవాసాగమన పిండవర్ధన సంస్కారము లేక దినమందు చేయవలసినవి. అన్నప్రాశనాన్తర్భూతత్వాత్ అవ్యవధేనోక్తత్వాచ్చ॥ ఇవి భాష్యకారవచనములు_తర్వాత చౌళ సంస్కారము అనగా చూడా విభజన పుట్టు వెంట్రుకలు తీయుట, అథవర్షేప్రథమే తృతీయేవా చౌళకం. చూడా విభజనచేయక ఉపనయనము చేయుట కధికారము లేదు. తమ తమ ఆర్షసంప్రదాయము ననుసరించి శిఖా విభజనమొనర్చి ఏకార్షద్వ్యార్షత్ర్యార్ష పంచార్ష సప్తార్ష ప్రవరలకంకితులమని నిరూపించుకొను సంస్కారము మనోవాక్కాయకృతములగు మహాపాపములకు కేశములు స్థానభూతములు వపనమొనర్చుకొనిన గాని పాపములు నశించవు పాపవిముక్తుడు గాక కర్మాధికారికాడు గాన వపనము ముఖ్యము యథాకాలములో చేయవలసిన పై సంస్కారములు ఏ కారణము చేతనైనను చేయకున్నచో కాలాతిక్రమణ ప్రాయశ్చిత్తమొనర్చి ఏదేనొక ముఖ్య సంస్కారముతో కలిపి చేయవలెను గాని యే యొక్కటియు విడువకూడదు. కనుకనే గర్భాదానాది చౌళకాంతేషు హీనేషు తంత్రయిత్వా ఏకహోమో కుర్యాచ్ఛే త్పితాచాంద్రాయణం పుత్రః ప్రాజాపత్యం చరిత్వాబ్రాహ్మణ భోజన సువర్ణ పశుదానా దీనికృత్వా అగ్నిమాధాయ విష్ణోర్నుకాదిమిన్ద్రా హుత్వాశ్రావితాదీన్ రాంద్రం మూలహోమం వైష్ణవం చ ద్విరావర్త్యహుత్వాతంత్రయిత్వా తంత్రయిత్వా ఏకహోమే గర్భాధానాదీన్ కుర్యాత్ అని విస్పష్టమొనర్చిరి. ఇట్లే శుభకర్మాంగభూతములగు నాందీ ముఖాంకురార్పణల విషయమై, యదకృతే

నాందీముఖే యత్కర్మకృతిం తదశుభం భవేత్ అనియు కన్యావరయోః గృహయోః యధోక్తం పూర్వేద్యురం కురార్పణాభ్యుదయ శ్రాద్ధ ప్రతిసరబంధ నాదిక మకృతం చేత్ సాద్యస్కాలికం విధినాకుర్వీత అని శాసించిరి. అనంతరము పనయనము అథగర్భాదానాది వర్షే పంచమే బ్రహ్మవర్చసకామం ఆయుష్కామ మష్టమే నవమే శ్రీకామం వసన్తే బ్రాహ్మణ ముపనయీత. ద్వితీయజన్మయై ద్విజత్వాపాదకమైన ఉపనయనము బ్రాహ్మణత్వమున కాధారమై యున్నది. బ్రహ్మవిద్య ఇందుపదేశింపబడును. ఈ ఉపాసన నిర్దుష్ట బ్రహ్మచర్యాశ్రమ ధర్మనిర్వహణమున బ్రహ్మ తేజస్సంపన్నత నొందించగలదు. సర్వవేద విద్యా రహస్యములు సావిత్రీమాత కరుణా కటాక్షమున కరతలామకములగును నగాయత్ర్యాః పరం మంత్రం నమాతుః పరదైవతమని పెద్దలసూక్తి ఈ ఆశ్రమము నుండియే సర్వవైదిక కర్మలాచరించుటకు అధికారి యగును కనుకనే యదోపనయనా దగ్నౌసమిధా ధాన మర్హాతితధోపనయనాదూర్ధ్వం విధినర్చితు మర్హాతి॥ అని భృగువచనము. అనంతరము పాకర్మ ఉపాకృతుడుగాక వేదాధ్యయనార్హత కలుగదు. అషాఢోపాకర్మ వైఖానసులకు ముఖ్యము అధ్యయనార్హత దీనివలన సంక్రమించును. శ్రావణోపాకర్మ అధ్యయన పరిసమాప్తి కొరకు చేయబడునది. ఇంతవరకు బ్రాహ్మణత్వాపాదకములగు సంస్కారముల వివరణ జరిగినది. ఉత్కృష్టత్వాపాదకములను వానిని తెలియ దగి యున్నది. ప్రాజాపత్యవ్రత బంధాది శుక్రియ వ్రత విసర్జనాంతము వరకు వేదాధ్యయన మొనర్చుచూ విధిగా నాచరింపవలసిన కర్మలు వేద కాండములకు ప్రజాపత్యాదులధి దేవతలు అయా కాండాధి దేవతల నారాధించుటయే వ్రతబంధములు విసర్గములు కూడా వారి అనుగ్రహము లేక వేదమభ్యసించుటకు వీలు లేదు వేదాధ్యయనము సద్గురూపదేశమున గాని సాధ్యపడదు. కాన అచార్యాధీనో వేదమధీష్వ అని శ్రుతి। వేదము పరిసమాప్తినొందించక శ్రౌతకర్మలు చేయుట కధికారము లేదు. కనుకనే ప్రాజాపత్యాది వ్రతబంధ విసర్గములు ఉత్కృష్టత్వాపాదకములై యున్నవి. తర్వాత సమావర్తనము. అనగా స్నాతక వ్రతము శుక్రియవ్రతములో బ్రాహ్మణారుణ నారాయణా ద్యారణ్యకాండ మధ్యయవము చేసి దార సంగ్రహణము కొరకు వ్రత విసర్జన మొనర్చిన తర్వాత చేయతగినది వేదాధ్యయనము పూర్తి యొనర్చి సమావర్తన మొనరించువాడు విద్యావ్రత స్నాతకుడు వేదాధ్యయన మొనర్పకయే ప్రాజాపత్య వ్రత బంధాది శుక్రియవ్రత బంధమువరకు తత్తద్ధోమ మాచరించి దిఙ్మాత్రముగా ఆయా కాండముల ప్రారంభ వాక్యములనో ద్వాదశ సూక్తములనో పఠన మొనర్చి దార సంగ్రహణము కొరకు సమావర్తన మొనర్చుకొనువాడు దార సంగ్రహణము స్నాతకుడు ప్రస్తుత కాలములో పెక్కురు వీరే కాన వచ్చుచున్నారు. అనంతరము వివాహము ప్రశాంత జీవితమునకు ప్రాతిపదిక. నిత్యహోమము వైశ్వదేవము అధితి అభ్యాగతుల కన్నదానము మాతా పితృశుశ్రూష, పెద్దలసేవ, సద్విషయ విచారణ మొదలగునన్నియు గృహస్థాశ్రమమునకు వన్నె కూర్చునవియే వీటిని ఉత్కృష్టత్వాపాదకములనుటలో చక్కని ఔచిత్యము ప్రదర్శితమైనది-పాకయజ్ఞము లన్నియు క్రియమాణాఘ శాన్త్యుపకారకములే వీటన్నిటి కంటె ఇహపర సాధనమై తరణోపాయమైన భగవదారాధన మత్యంత ప్రాధాన్యమైనది. పై సంస్కారములచే సంస్కృతుడైన వాడే పరిశుద్ధుడు

ఆచారహీనం న పునంతి వేదాః అచారః ప్రథమో ధర్మః

బ్రాహ్మీయం క్రియతే తనుః

ఇత్యాది వాక్యములు ప్రమాణములు. పరిశుద్ధుడుకాక భగవదారాధన మొనర్చుట మహాపచారము ఇతరమైన సమస్త యజ్ఞములకంటె భగవద్యజనము శ్రేష్ఠతమమై మోక్షైకసాధనమై యున్నది. ఇహపర సాధనము సాకారోపాసనము, కనుకనే ద్విజాతిర తంద్రితో తంద్రితో నిత్యం గృహే దేవాయతనేవా భక్త్యాభగవంతం నారాయణ మర్చయే త్తద్విష్ణోః పరమం పదం గచ్ఛతీతి విజ్ఞాయతే అని సూత్రకారు

లాదేశించుచూ సంసారన్ముక్తిర్మోక్షః సగుణే బ్రహ్మణి బుద్ధిం నివేశ్య పశ్చాన్నిర్గుణం బ్రహ్మశ్రిత్యనిత్యం మోక్షేయత్నం కుర్యాత్ సాకారాపర బ్రహ్మోపాసనం హిమోక్షైక సాధనం నాన్యథా మోక్షమధిగచ్ఛన్తి అని విస్పష్టమొనర్చిరి. అతఏవమన్యంతే భృగ్వాదయో మహర్షయః జపహుతార్చన ధ్యానాది భేదేన చతుర్ధానస్థితే భగవత్సమారాధనే అర్చనమేవ సర్వార్థ సాధనమితి శ్రీభాష్య పర్యవసన్నార్థః ధ్యానాన్ముక్తిర్భవిష్యతీతి ధ్యాతురపి రూపకల్పనావశ్యకతాదరీ దృశ్యతే నచరూపం వినాదేవః ధ్యాతుం కేనాపి శక్యతే? కేనాపీత్యనేన చతుర్ముఖస్యాపి రూపకల్పనాభావేధాత్యం న శక్యతేతి జపహుతధ్యానాదీని అర్చనాయామేవ సిధ్యన్తే। అతః గృహీషడంగులాద హీనం తద్రూపం కల్పయిత్వా పూర్వపక్షే పుణ్యే నక్షత్రే ప్రతిష్ఠాప్యనిత్యం సాయం ప్రాహ్హోమాన్తేఽర్చయన్ అపాస్తదోషః బ్రహ్మరూపిణీం తామేవ విశతి। శ్రీ వైకుంఠ సాయుజ్య మవాప్నోతీత్యర్థః।" శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంతములన నెవ్వియో వాటితో మనకున్న అవినాభావ సంబంధమెంతయో తెలుసుకొని యుంటిమి. వీటిని యధావిధిగా అచరణలో పెట్టకున్న మనకు తరుణోపాయమే లేదు. కలసి రాలేదనియో ఆచారము లేదనియో సాకులు చెప్పుచూ సంస్కారముల కొన్నింటిని వదలి వైచుచున్నారు. దీని వలన గురు ధిక్కారము, కర్మలయందును శాస్త్రమునందును, అవిశ్వాసము ప్రబలుచున్నది. ఔషధము రోగనివారణి యని కదా నమ్ముచున్నాము. చెప్పిన వస్తువులు చేర్చకయు చెప్పబడిన రీతిగా చేయకయు ఔషధము రోగనివారణమునకుపయోగబడకుండుటయే గాక లేనిరోగములు తెచ్చిపెట్టును. సరిగా పక్వము గాని యన్నము వలె సంస్కారహీనుడు రాణింపడు. మన మతమునూ మత ధర్మములను మనమే గౌరవించి కాపాడుకొనవలెను. అది మన విధి కనుకనే శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభాసభ్యులు మొదలు సామాన్యుని వరకు పై సిద్ధాంతముల ప్రచారమొనర్చవలసిన బాధ్యత కలదు. ఈ గురుతర భారము వివర్ధినీ సభ వహించగలదని ఆశించుచూ ఉపన్యాసము విరమించెదను.

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీసభ

రిజిస్టర్డ్ నెం 7 / 1959

తిరుమల

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన ఆస్థాన విద్వాంసులు

"తర్క-వేదాంత మహావిద్వాన్", పణ్డిత

శ్రీమాన్ వేదాన్తం జగన్నాథాచార్యులు వారికి

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ

రజతోత్సవ సందర్భమున

శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వ్యాప్తికి శ్రీవారొనర్చిన

అనన్య సామాన్య సేవలకు ప్రతీకగా

శ్రీ రక్తాక్షి నామ సంవత్సర వైశాఖ శు॥ భానువాసరమున

"ఆర్ష విద్యావాచస్పతి"

బిరుద మొసగి సమ్మానించడమైనది.

తిరుమల — శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ

6-5-84 — పాలకవర్గము.

శ్రీ వైనమః

శ్రీ హయగ్రీవ పరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీ విఖనస మహా గురవేనమః

వైఖానస కథా మథనము

శ్లో ॥ శ్రుత్యా స్మృత్యేతిహాసేన పురాణే నాన్య తన్త్రితః
అస్తి విశ్వానుమత్యాచవిఖనానామ సూత్రకృత్

శ్రీమన్నారాయణుని ఏకైక, ప్రప్రథమఔరస పుత్రుడైన శ్రీ విఖనో మునీంద్రుని పవిత్ర చరిత్ర సమస్త చరిత్రలకు ప్రప్రథమ చరిత్ర, యీ భారత దేశమునందలి పావన నైమిశారణ్య క్షేత్రమును తన నివాస క్షేత్రముగా విశ్వమునంతనూ తన కార్య క్షేత్రమునుగా గావించుకొన్న యీ ముని శ్రేష్టుని చరిత్ర విద్వజ్ఞులనుకపరిచితమైనదేమీ కాదు. అందుచే నా యీ వ్యాస రచన విద్వాంసుల కొరకెంత మాత్రము కాదు. మధ్య మధ్య జ్ఞప్తి చేయకున్న పరిచితమైనదానిని గూడా విస్మరించుట సామాన్యులకు పరిపాటి. అట్టివారి కొరకూ అసలు తెలియని వారి కొరకూ వైఖానస కథామథనముఅను యీ వ్యాసము రచింపబడినది.

ఐతే ఎంతో ప్రజ్ఞావంతులకు గూడా కష్ట సాధ్యమైన యీ కృత్యము కేవలం పిపీలిక వంటి నాకు అత్యంతాసాధ్యమే. ఐనా ఆ మహర్షి యందలి గౌరవ భావముచే ప్రేరితుడనై యధామతి, యధా శక్తి మనవి చేయ యత్నించెద.

శ్రీ వైఖానస ధర్మములు ఎంత విశ్వవ్యాప్త మైన వో (వైఖానస) అను పదమునకు అర్ధము కూడా అంత విస్తృతమైనదే. ఇదమిద్ధముగా నిర్వచించుట ఎంతవారికైనా బహు శ్రమతో కూడిన పని. అసాధ్యము కూడా. (తద్విఖనస్య విఖనత్వం) యిది వేదపురుషుని వచనము అట్టి సమర్ధత యితరుల కెక్కడిది?

వైఖానస అను పదము విష్వక్సేన పదము శ్రీహరినీ సేనానాయకుని గూడా బోధించునట్లు శ్రీమన్నారాయణ ప్రభృతి దౌవారికాస్తమెందరికో, ఎన్నిటికో వాచకమై విరాజిల్లుచున్నది. ఉదాహరణకు వైఖానస్సామగాయనః సహస్రనామ స్తుతి యందలి ఆ వైఖాన అను అక్షరములు అక్షరుడైన శ్రీహరి పదములే కదా ?

యిక వైఖానసాయాచ్యుత సగ్గ్రశయాయ॥ తపోగ్రనిష్ఠాయచ బ్రహ్మదర్శినే ॥ యీ వైఖానస పదము పూర్వపడము వలె అచ్యుత పరము. కాక అచ్యుత సంశ్రితుడూ, తపోగ్రనిష్ఠుడూ, బ్రహ్మ దర్శియైన వైఖానస మునిచంద్రుని పరము మనము మధించు చరిత్రకు ఆధారము యీ మహనీయుని గాధయే యిక.

(విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే) భాగవతం దీని కర్ధము విష్ణువూ కాదు, మహర్షీ కాదు. పై పద మునకు చతుర్ముఖుడర్ధము. వీరిరువురు యొక్కరేనని వ్యాస నిఘంట్వాదులలో యున్నా విచక్షణా దృష్టితో పరిశీలించిన వారికి వీరుభయుల మధ్యా ఎన్నో జన్మల అన్తరమున్నట్లు ప్రస్ఫుటము కాక మానదు.మరియూ (యేఽనఖాస్తే వైఖానసాః యేవాలాః తే వాల్యఖిలాః అను యీ అరణ్యక వచనము ద్వారా వాలఖిల్యసహ చరులైన వైఖానసులు కొందరున్నట్లు తెలియవచ్చు చున్నది. సప్తర్షులున్నారు. విఖనోముని శ్రీహరికి మానస పుత్రుడు కాగా యీ సప్తర్షులు విఖనస మునికి మానస పుత్రులు అందుచే వీరూ వైఖానసులే కదా ? వీరూ వైఖానసులేనని భారతాది గ్రంథములలో గూడా కానవచ్చుచున్నది.

తథా భస్మన్యపోహేభ్యో బ్రహ్మర్షి గణ సమ్మతాః

వైఖానసా స్సముత్పన్నా స్తప శ్ర్శుత గుణే స్సః। అనుశాసనికే, పు (945) యిక్కడ హోమ పకుండము నుండి వీరు జనించినట్లు చెప్పబడినది. ఐనా వీరందరూ వైఖానసులేనని చెప్పబడినది. యిదే గాధ యిదే క్రమమున నిరుక్తమున గూడ వర్ణింప బడి యున్నది. (ప్రియమేధవ దత్రివజ్ఞాతవేదో 1/45/36 అను ఋక్సంహితా నిరుక్తమున (విఖ ననా ద్వైఖానసో) అను యాస్కాచార్యుని నిరుక్త మున, దుర్గాచార్య ఋజ్వర్ధాఖ్య వృత్తి యందు విద్యాసాగర వ్యాఖ్యయందు విశేషార్ధములను తెలియ వచ్చు. తత్రాపి, వ్యదుహ్యగ్నిం తస్మిన్నగ్నిస్థానే య ఉత్పన్న స్సః, విఖననాత్ వైఖానసః ఏవ నామ్నా అభూత్, అనుస్థలమున వైఖానస అనునది నామము చేతనే లభించినట్లు తెలియుచున్నది.

యిక నిషేకాది సంస్కార సంస్కృతులైన మహనీయులున్నారు. వీరూ వైఖానసులే కదా? ముఖ్య వైఖానసులు గూడా. మరియూ వానప్రస్థ ధర్మా శ్రితులందరూ వైఖానసులే. ఎందుచేతననిన ఆ ఆశ్రమ స్వీకృతికి మన్త్రప్రవత్ప్రయోగమూ, తద్ధర్మములూ. సంపూర్ణముగా ఉపదేశింపబడుటచే ఆ వాన ప్రస్థాశ్రమమువ కంతకూ వైఖానసాశ్రమ మన్న నామమేర్పడినది. శాకుంతలము నందలి (వైఖానసం కిమనయా) అను మహాకవి కాళిదాస ప్రయోగ మీ శ్రేణికి చెందినదే.

తత్రా ప్యదాభ్యనియమో వైఖానస సుసమ్మతే

అరబ్ధ ఉగ్రతపసి॥ భాగవతే, ౪/౨౩/ఇది పృధు చరిత్రలోనిది. శ్రీహరియొక్క పరమ విలక్షణావ తార పురుషుడైన పృధుచక్రవర్తి, నిత్యానపాయినీ సాక్షాన్మహాలక్ష్మీ స్వరూపిణియైన అర్చిర్దేవి అను తన భార్యతో సహ వైఖానస శాస్త్రోక్త వాన ప్రస్థ ధర్మములను పరమనిష్ఠతో అనుష్ఠించుచూ ఆ తృతీయా శ్రమమునే కీర్తిశేషుడైనట్లు స్పష్టముగా యున్నది.

ఇక సౌభరి సకల భార్యాసమేతుడై పశ్చా త్తప్త హృదయముతో వనస్థుడై సమస్త వైఖానస ధర్మానుష్ఠానముచే పాపవిముక్తుడై అవసాన సమయ మున సన్న్యాసాశ్రమమును గూడా స్వీకరించి ముక్తుడైనట్లు విష్ణు పురాణమున కాన వచ్చుచున్నది. యిదే విధముగా సూర్య, చంద్ర వంశములకు చెందిన దిలీప యయాతి ప్రభృతి ప్రముఖ చక్రవర్తులెందరో వైఖానస ధర్మాశ్రయణము చేసి తరించినట్లు ఎన్నో చరిత్రలు చాటుచున్నవి. దిలీప చక్రవర్తి భార్య సుదక్షిణాదేవితో వానప్రస్థాశ్రమమును స్వీకరించి వనవాసియైన ఘట్టమును వర్ణించుచూ మహాకవి కాళిదాసు.

మని వన తరుచ్ఛాయాం దేవ్యా తయా సహ శిశ్రియే।
గళిత వయసా మిక్ష్వాకూణా మిదం హి కులవ్రతం॥ రఘువంశే.
3/70।

యీ ఆచారము సుదక్షిణా దిలీపులకు మాత్రమే పరిమితము కాదు. యావత్ ఇక్ష్వాకు కులమున కంతకూ యిది కులవ్రతమని అనుట జరిగినది. దీని నింత విపులముగా మనవి చేయు కారణమేమన? వైఖానస సూత్ర ధర్మములు కేవల వైష్ణవుల కొరకు లేక కేవల బ్రాహ్మణుల కొరకు మాత్రమే అవత రించలేదు చాతుర్వర్ణ్యప్రజలూ తదితరులూ అర్ధాత్ సమస్తమానవాళి తరించుటకొరకు ఉద్భవించిన మహ త్తర ప్రప్రథమ సూత్రము శ్రీ వైఖానససూత్రము- ఉదాహరణకై ఏమీ శ్రమపడనక్కరలేదు. పృధు దిలీప యయాతి ప్రభృతి చక్రవర్తులంతా క్షత్రియులే కదా? వీరంతా వాన ప్రస్థాశ్రమమును వైఖానస సూత్రోక్తముగా స్వీకరించిన వారే? యిక దశరధునిచే అనకారమున అజ్ఞానముచే సంహరింపబడిన శ్రమణ కుమారుని గాధ యున్నది. అన్ధులైన యితని తల్లి దండ్రులున్నారు. వీరూ వానప్రస్థులేనని రఘువంశ 9నసర్గ యందలి శ్లోక వ్యాఖ్యయందు మల్లినాధసూరి స్పష్టము చేసి యున్నారు. వీరంతా వైష్ణవులూ కారు. బ్రాహ్మణులు కారు. అందున శ్రవణకుమారుడు. ద్విజుడూ, ద్విజేతరుడు కూడా కాడు. ఐనా వీరంతా సర్వమానవతరణో పాయమైన వైఖానస ధర్మమును స్వీకరించి తరించినవారే. అందుచేతనే వీరినీ వైఖా

నసులని వ్యవహరించుటకేయాక్షేపణ లేదని భావించు చున్నాను.

తదుపరి వైఖానసం పూర్వే ఒహన్నామ భవతి) ఇచ్చటి వైఖానస పదము వ్యక్తిపరము కాదు. ఒక సామ విశేషమునకు సంజ్ఞ.

ఏకవాసా ద్వివాసా వా శిఖీ యజ్ఞోపవీతవాన్,
కమండలుకరో విద్వాన్ త్రిదండీ యాతి తత్పరం॥
కూర్మే। ఉత్తరార్ధే)-౨ల:

శిఖా యజ్ఞోపవీతములతో, త్రిదండముతో కూడిన సన్యాసమూ మన్మవత్ప్రియోగమూ శ్రీ వైఖానస సూత్రమున కాక వేరెక్కడా విధించబడలేదు. సుభద్రా పరిణయమునకు పూర్వము అర్జునుడు యిట్టి వేషమునే ధరించినట్లు మహాభారత గాధలలో కాన వచ్చుటే కాక. నేటి యీ కలియుగమున గూడా భగ వద్రామానుజాది పూర్వాచార్యులెందరో యీ వైఖా నస శాస్త్రోక్త యత్యాశ్రమమును శిఖా యజ్ఞోపవీత త్రిదండ సమన్వితమైన యత్యాశ్రమమును స్వీకరించి నట్లు ఎన్నో ప్రబల సాక్ష్యములు లభించుచున్నవి.

అందుచే వీరూ వైఖానసులే కదా? యిక (వైఖానసస్తు తం దృష్ట్వా పూజాకాల మతీత్యచ) స్కాన్దే వైష్ణవ ఖణ్డే
యీ వైఖానస పదము అర్చక పదము వీరూ వైఖా నసులే॥ యిక శాక్తతన్త్రమైన

శక్తి సఙ్గమతన్త్రమున సుందరీ ఖండమున
(శ్లో) వైష్ణవే త్వష్ట భేదాస్స్యు స్త్వాదౌ వైఖానస స్మృత।
శ్రీరాధావల్లభోదేవి గోకు విమిలేశ స్తతీయక:
వృన్దాఖ్యస్తు చతుర్ధస్స్యా త్పాఞ్చ రాత్రస్తు పఞ్చమః,
రామానందీ హరివ్యాసీ నింబార్క శ్చాష్టమస్మృతః॥

ఇతి ఇచ్చటి వైఖానస పదమూ ఏ వక్క వ్యక్తినీ, లేక ఆశ్రమమును తదితరములనూ బోధించదు. ఆ పదము జాతి-పదము అందుచేత యావద్వైఖానసజాతీ దానిచే బోధింపబడినట్లే వైఖా నసులాది వైష్ణవులన్న తచ్ఛాఖీయుల పరంపరాగత విశ్వాసమును వైఖానసేతర శాస్త్రమైన శక్తి సంగను

తన్త్రము బలపరచుచున్నది. హేమపుష్కర సంఛ న్నం తత్ర వైఖానసం సరః రామాయణే, యిచ్చటి వైఖానస పదము సరోవాచకము

మరియూ వైఖానస మన్త్రద్రష్టలు వేరుగాయున్నారు. శౌనకుని ఋగ్విధానమున చెప్పబడిన వైఖానస మన్త్రద్రష్టలే శతాధికముగా యున్నారు. యిది కాక ఆశ్రమ భేదములకూ, శారీరక దైవిక, పైతృక ధర్మ భేదములకూ చివరకు అచేతనములైన ఇష్టకలకు గూడా వైఖానస నామమున్నది. యాగోపకరణములూ విలక్షణములునైన ఇష్టకలకు వాలఖిల్య, వైఖానస పదవ్యవహారమున్నట్లు శ్రీవైఖానస శ్రౌతసూత్రము ద్వారా తెలియవచ్చుచున్నది. ముఖమంట పద్వార దక్షిణే హేమాంబర ధరః రురువాహనః కుశధ్వజః దండ ధరశ్చతుర్భుజో విఖనాః మరీచ్యాం, 19పుటలే

యిన్ని అర్ధములుకల వైఖానస పదములలో ఏ పదమును మనము ప్రకృతము మధించునది? అను ప్రశ్న జనించునపుడు శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్ర ప్రణేత విష్ణుపూజా విశారదుడైన శ్రీ వైఖానస ముని చంద్రుని పవిత్రగాధయే మనకావశ్యకము, యిదే మన కత్యంత జ్ఞేయమైనదీ మిక్కిలి విపులమైనది గూడా.

కానీ యీ మునీంద్రుని స్వరూపాదులు గూడా ఒక విధముగా కాక ఎన్నో విధములుగా యున్నవి. గర్భాలయమున ప్రతిష్ఠించదలచిన

త్రిదండధారిణం విష్ణో రర్చనాసక్తమానసం దేవస్య దక్షిణే భాగే శ్రీదేవ్యాస్తు సమీపతః॥ అని క్రియాధి కారమున, అర్చప్రకరణాదిగ్రంథములలో గూడా

కూర్మాసనే సమాసీనం కుండలాద్యైర్వి భూషితం
శ్రావణే శ్రవణర్క్షేయం విష్ణుపూజా విశారదం
కమండల్వక్షమాలాభి ర్దండేన సువిరాజితం

ధృవస్య దక్షిణే భాగే విఖనోముని మాశ్ర యే॥ అని యుండుటచే గర్భాలయమున కమడంలు త్రిదండములతో వైఖానసముని చంద్రుని ప్రతిష్ఠించ వలెననీ, గర్భాలయమున కాక పృథక్‌గా ప్రతిష్ఠించ

దలచిన (పృథక్ స్థాపన కాలేతు దేవీ సహిత మాచ రేత్) అని యుండుటచే భార్యలతో ఉపాలయాడు లలో స్థాపించవలెననీ యున్నది. మరియూ నైమి శారణ్యమున భృగు మరీచ్యాది శిష్య పరివేష్టితుడూ, కల్పసూత్రో పదేష్టాయున్న వైఖానస మహర్షి యొక్క పటములను మన మనేక స్థలములలో దర్శించుచునే యున్నాము.

కేవలమొక్క వైఖానసముని చంద్రుని ఆకృతియే మనకిన్ని విధములుగా గోచరించుచున్నది. ప్రకృతము యీ మహనీయుని చరిత్రనే విచారించె దము. పూజ్యులైన పాఠక మహాశయులను శ్రమ పెట్టుటకూ పర్యుత్సుకులను గావించుటకూ యిష్టము లేని నేను ప్రథమముననే మనవి చేయుచున్నాను. విఖనసుడన బ్రహ్మయే బ్రహ్మయొక్క పూర్వ రూపము వైఖానసహాముని విఖనస మునీంద్రుని పరరూపము బ్రహ్మ యీ పూర్వరూప పరరూపము లకు వ్యాకరణ శాస్త్రమునపేరు సంజ్ఞలుండవచ్చు. సామాన్యముగా సాహిత్యార్థానుసారము ఆ పదములకు అర్థమును గ్రహించ ప్రార్థనఅటులైన బ్రహ్మ యొక్క పూర్వరూపము యీవైఖానస ముని యన, యీ విఖనస ముని ఆవిర్భావ ప్రభృతి ఆరుజన్మల అనంతరము యీ వైఖానస మహర్షియే చతుర్ముఖు డుగా పరిణమించుట జరిగినది. అందుచేతనే బ్రహ్మ యొక్క పూర్వ రూపమే విఖనసుడనుట జరిగినది.

ఇది సామాన్యులు ఊహించలేని విశ్వసించ లేని విషయము, భరద్వాజ మహర్షి యంత మహ నీయుడు గూడా తక్షణమే విశ్వసించలేకపోయిన నిగూఢ విషయమిది. శాన్తి పర్వమున భృగు భర ద్వాజ సంవాదమను ఒక అధ్యాయమున్నది. అచ్చట శ్రీహరి నాభి కమలము నుండి ప్రప్రథమముగా బ్రహ్మ సృజించబడినాడని భృగు మహర్షి సర్వ భూతోత్పత్తి క్రమమును భరద్వాజ మహర్షికి

తతః పుష్కరతస్సృష్ట స్సర్వతో మూర్తి మాన్ ప్రభుః
బ్రహ్మ ధర్మ మయః పూర్వః ప్రజాపతి రనుత్తమః

అవి చెప్పుట జరిగినది. యీ వాక్యమునింకా భృగువు పూర్తి చేయనే లేదు తక్షణమే భరద్వాజుడు

పుష్కరాద్యది సంభూతో జ్యేష్ఠం భవతి పుష్కరం
బ్రహ్మాణం పూర్వజంచాహ భవాన్ సందేహ ఏవమే

పద్మము నుండి బ్రహ్మ జనించినపుడు బ్రహ్మకు పూర్వమే ఆ పద్మము జనించినది కదా ? అందుచేత ప్రథమముగా సృజించబడినది పద్మము కానీ బ్రహ్మ కానే కాదు. అట్టి బ్రహ్మ శ్రీహరిచే పూర్వమే సృజించబడినాడన్న మీ మాట సముచిత మైనదేనా ? నా యీ సందేహమును ముందు నివృత్తి చేసి తదుపరి పై విషయమును చెప్పమని అనుట జరిగినది.

దీనికి సమాధానముగా భృగువు

మానసస్యేహ యామూర్తిర్బ్రహ్మత్వం సముపాగతా
తస్యాసన విధానార్థం పృదివీ పద్మముచ్యతే

ప్రప్రథమముగా శ్రీహరి మనస్సు నుండి ఏ మూర్తి సృజింపబడినదో ఆ మూర్తియే అనంతరము బ్రహ్మగా పరిణమించినదనీ, యీ మధ్య కాలమున పద్మనాభుని నాభిహ్రదము నుండి సకలలోకమయమైన ఆ కమలముత్పన్నమైనదనీ అందుచేతనే కమలము కంటె కమలభవుడే పూర్వజుడైనాడని, భృగువు సమాధానపరచుట జరిగినది.

యిక్కడ చెప్పదలచినదేమన ? భరద్వాజు నంత వానిని గూడా సందేహమున పడవైచిన ఎన్నో జటిల విషయములతో కూడిన గంభీర గాథ యిది దీనిచే విఖనస బ్రహ్మలు అభిన్నులేనని స్పష్టమైనది.

(విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే, సఖ ఉదేయివా న్నాత్వతాంకులే, భాగవతే

ఇత్యాది ప్రాచీన ప్రమాణములను తద్వ్యా ఖ్యానములనూ ఎన్నిటినైనా మనము చూపవచ్చు.

కయిచ్చట విఖనస్ అనుపదములో ద్వితీయ వర్ణము వర్గులో ద్వితీయ వర్ణమా ? చతుర్థ వర్ణమా ?అను అనవసర విచికిత్సను లేవనెత్తెదరు. నారికేళ పాకము వంటి నురియూ యిహపర సాధకమైనట్టి అతి ప్రాచీన పవిత్ర చరిత్రను తెలియదలచి మనస్సును సంపూర్ణముగా దానిపై లగ్నము గావించిన మనము ఇట్టి లఘుశంకలను అతి పేలవమైనవి గానూ వ్యర్థ కాల క్షేపము కలిగించునవిగానూ భావించి ఉపేక్షించెదము. (విఖనాస్) (విఘనాస్) యీ వర్ణములలో నారికేళ, నాళికేర పదములలోని వర్ణములలో గల భేదములను వలె ప్రాజ్ఞులు అంతగా పరిగణించరు. దైశిక ప్రాంతీయ ఉచ్చారణ భేదమును పరిగణించరు. యిక్కడ గంభీరార్థము గల పదములెన్నో యున్నవి ఆ పదముల గాంభీర్యమును తెలియవలెనన్నా మనము ప్రథమముననే ఒక సంజ్ఞా లేక పరిభాషా ప్రకరణము వంటి కొన్ని నియమములను తెలియవలె జ్ఞప్తి యందుంచుకోవలె గూడా. లేకున్న మనకు కలుగునది సామాన్య జ్ఞానమే, అంతే గాని మనకా గంభీరార్థమును గ్రహించి ఆనందించు సమర్థత లేశము కూడా కలుగదు, ఉదాహరణకు

బ్రహ్మధర్మమయః పూర్వః ప్రజాపతి రనుత్తమః

అని యున్నది కదా ?

యిక్కడ ధర్మమయః, పూర్వః అనుత్తమః, అను విశేషములచే పద్మభవుడూ చతుర్ముఖుడూ కానీ ఋషి స్వరూపి, కేవల ధర్మమయుడూ ధర్మశాస్త్రయును చతుర్ముఖుని కంటే పూర్వజుడగు విఖనో మునీంద్రుడు విశ్లేషించి కంఠోక్తిగాభోధింపబడుచునే యున్నా మనము వెంటనే తెలియలేము. యిదే విధముగా (పద్మభూః) లోక విసర్గకృత్, చతుర్ముఖః ఇత్యాది పదములచే భోధింపబడు బ్రహ్మ విఖనస ముని కంటే ప్రాచీనుడా ? అర్వాచీనుడా? అని ప్రశ్నించిన వెంటనే నిర్ధారించి చెప్పలేము. కానీ అట్లు నిర్ధారణగా చెప్పుటకు ఆయా స్థలములందలి విశేషణములే మనకాధారము. అందుచేతనే యీ పరిభాషను మనము విస్మరించరాదని మనవి చేయుట జరిగినది. యిక ముందు రాబోవు పదముల లోని అస్వారస్యమును నా ధర్మమగుటచే పాఠకులకు జ్ఞప్తి చేయుటకు యత్నించెదను. ఇప్పటికి విఖనస బ్రహ్మలుభయులూ ఒకరేనని మనవి చేయుట జరిగినది. కానీ వీరుభయులూ అభిన్నులనినంత మాత్రమున వీరుభయులకూ ఏ మాత్రము భేధమే లేదని అర్థము కాదు. సామాన్యులు గమవించలేని అభేధమున్ననూ వీరుభయుల మద్యా విమర్శనా దృష్టితో పరిశీలించిన ఎంతో వైవిధ్యము గూడా గోచరించక మానదు.

వైఖానస మహర్షి సూత్రకర్త, బ్రహ్మ సృష్టికర్త, విఖనసుడు, పద్మనాభ మనస్సంభవుడు, బ్రహ్మ, పద్మ సంభవుడు, విఖనసుడేక ముఖుడు బ్రహ్మ చతుర్ముఖుడు, విఖనసుడగ్రజుడు, బ్రహ్మ అనుజుడు.

శ్లో సర్గేతు భూతాని దియశ్చభాని ఖ్యాతానిసర్వం సృజతే మహాత్మా
స ఏవపశ్చాచ్చతురాస్య రూపీ మునిస్వరూపీచ సృజత్యనంతః (నృసింహ)

బ్రహ్మకు ముని స్వరూప చతురాస్య రూపములను ద్వివిధ రూపములు కలవనీ ప్రథమమున ముని స్వరూపియైన యీ మహనీయుడే పశ్చాత్ చతురాస్య రూపియై సర్వమునకు స్రష్టయైనాడని నృసింహపురాణమున స్పష్టమగుచున్నది.

హిరణ్యగర్భో లోకస్య వేత్తానాన్యఃపురాతనః
అపాంతరతమాశ్చైవ వేదాచార్య స్సఉచ్యతే
ప్రాచీనగర్భం తమృషిం ప్రవదన్తీహ కేచన

(మోక్షధర్మే)

యిక్కడ (పద్మగర్భ అనక హిరణ్యగర్భ అనుటచే పద్మగర్భుని పూర్వరూపుడైన విఖనసుడే యని నా భావము. యీ మహనీయునకుఅపాంతరమ వేదాచార్య అను నామాన్తరములున్నట్లూ, యీ ప్రాచీన మూర్తిని కేవల ఋషినిగా కూడా ఆరాధించే వారనీ వేదవ్యాసాచార్యుని పై వచనముల ద్వారా స్పష్టమగుచున్నది.

తాంతు వైఖానసీం శాఖాం స్వసూత్రే విని
యుక్తవాన్
పద్మభూః పరమోదాతా .... స్కానే

యిచ్చట పరమధాత్రుశబ్ధము వైఖానస మునీంద్రుని పద్మభూః అను పదము చతుర్ముఖునీ భోధించు ననునది నా భావము. అటులైన శ్రీ సూత్రం యిది ఉభయకర్తృకమా? యన మహాభారతమున తద్విధము గానే కానవచ్చుచున్నది. అనేక స్థలములలో యీ సూత్రమును ప్రస్తుతించీ ప్రస్తావించీ మహాభారతము వైఖానస లోకమున కెంతో మహోపకారమొనర్చినది. వైఖానస మహర్షి యొక్క ఉత్పత్తీ, అ మహర్షియే పద్మభవుడుగా పరిణమించుట, శ్రీ సూత్ర రచన, సప్త జన్మల ప్రస్తావన, విష్ణ్వారాధనతో సహ శ్రీ సూత్రమును యీ మహర్షియే భృగ్వాదులకువదేశించిన విషయమూ సప్త మహర్షులు విష్ణుపూజా విధిని రచించుట, ఇత్యాద్యనేక ముఖ్యాంశములు మోక్ష ధర్మము నందంతటా ప్రకటించబడి యున్నవి. ప్రధమమున సప్త జన్మల విషయము.

అహం ప్రసాదజ స్తుభ్యం లోకధామ స్వయం
భువః
త్వత్తోమేమానసం జన్మ ప్రధమం ద్విజ
పూజితం
చాకుషంవై ద్వితీయం మేజన్మచాసీత్పురాతనం
త్వత్ప్రసాదాత్తు మే జన్మ తృతీయం వాచికం
మహత్
త్వత్తశ్రవణజంచాపి చతుర్ధం జన్మమే విభో
నాసత్యంచాపిమేజన్మత్వత్తః పరముచ్యతే
అండజంచాపిమేజన్మత్వత్త షష్ఠం వినిర్మితం
ఇదంచ సప్తమంజన్మ పద్మజన్మేతి వైవిభో
మోక్షధర్మే(౮౪౩)

అభవాయ మనోభవాయ తేజలజాతోదర సంభ
వాయచ
జగతాం ప్రభవాయ సాక్షిణే
మరియు
అభూత్క్వచిన్నాభి సరోజరూపాత్
క్వచిన్మురారేర్హృ దయాబ్జకోశాత్
అజ్ఞాతక్వచిత్పద్మదలాచ్ఛయోఽసౌ
సదాకుమారాయ శుభం తనోతు॥

ఇత్యాది శ్లోకములతోపై ఘూనసులెందరో శ్రీ విఖనోమునీంద్రుని ముక్తకంఠముతో ప్రస్తుతించుట పారంపర్యాగతాచారను. మహాభారతమునందలి యీ సప్తజన్మల ప్రకరణమును చూచిన వారెవ్వరూ పై శ్లోకములను కేవల అన్ధభక్తితో రచించబడిన స్తోత్రములనిగానీ నిరాధారములని గానీ అనలేరుకదా? యిక సూత్ర రచన విషయము.

మోక్షధర్మమున ౯౪౩వ అధ్యాయమున (యదాసీన్మానసం జన్మ) అను 12వ శ్లోకమునుండి క్రమముగా చూచిన ఎడల యీ సూత్ర రచనను గూర్చి (తేనధర్మేణ కృతవాన్ దైవం పిత్ర్యంచభారత) ఇత్యాదిశ్లోకములలో ప్రస్ఫుటము కాగలదు మరియూ శ్రీహరి బ్రహ్మకు సంగ్రహముగా యీ సూత్రమునుపదేశించినట్లు యీ అధ్యాయము నందలి శ్లోకములలో వ్యక్తము కాగలదు.

శ్లో॥ తతో బ్రహ్మ నమశ్చక్రేదేవాయ హరి
మేధసే,
ధర్మం చాగ్ర్యం సజుగ్రాహ సరహస్యం
ససంగ్రహం

....

ఉపదిశ్యతతో ధర్మం బ్రహ్మణేఽ మిత
తేజసే॥

యిది అధ్య ధర్మమైనట్లు, భగవదారాధనకు బ్రహ్మకు యీ ధర్మమే అధారమైనట్లు

తేనైవాద్యేన ధర్మేణ బ్రహ్మ లోకవిసర్గకృత్
పూజయామాస దేవేశల హరింనారాయణం
ప్రభుం॥

యిదే ధర్మమును బ్రహ్మతన శిష్యులకు ఉపదేశించినట్లు (అధ్యాపయామాస తదా లోకనాం హిత కామ్యయా) మరియూ

యిది బహుదుర్గ్రాహ్యమైన విషయమని

ఏవమేష మహాన్ధర్మ ఆమ్యోరాజన్సనాతనః
దుర్విజ్ఞేయో దుష్కరశ్చ ....

ఇత్యాది శ్లోకములలో ప్రస్ఫుటముగా కాన వచ్చుచున్నది. మోక్ష ధర్మమునందలి పైన చూపిన శ్లోకములలో పదే పదే ధర్మః ధర్మః, అని యుండుటచే యిది ధర్మశాస్త్ర సంబంధమైన ప్రస్తావన. అది కూడా మనుస్మృతికి చెందిన ప్రస్తావన కావచ్చుననీ కొందరను మానించెదరు.

పై శ్లోకములలో ధర్మపదము బహు స్థలములలో ప్రయోగింపబడుట చేత అతి ప్రాచీన ధర్మశాస్త్ర రచయితలలో మనువే ప్రామాణికుడూ ఆద్యుడు గూడా యగుట చేతనూ ఆ ప్రస్తావన మనస్మృతికే చెందియుండవచ్చునని ఊహించుటకు అవకాశము లేకపోలేదు కానీ

శ్లో॥ (మనుస్తు ధర్మశాస్త్రంతు సామాన్యే నోక్తవా న్స్వయం) వచనముచే మనువు రచించినది సామాన్య ధర్మశాస్త్రమేననీ అది కాక

శ్లో॥ వర్ణాశ్రమేషు ధర్మేషు సుఖోదర్కస్య స్వర్గతౌ
శ్రౌతస్మార్తోహి యోధర్మః జ్ఞానధర్మస్సఉచ్యతే
అన్న మాత్స్యవచనముచే

శ్రౌత స్మార్త క్రియలకు మన్త్రవత్ప్రయోగములనుపదేశించిన ధర్మమత్యుత్తమ ధర్మమని చెప్పబడుటచే భారతమునందలి పూర్వోక్త ధర్మపదములు సామాన్య ధర్మశాస్త్రములైన మన్వాది స్మృతులకు చెందవని స్పష్టమగుచున్నది.

యిక శ్రౌతస్మార్త విధులకు మన్త్రపూర్వక ప్రయోగమును విధించిన వారు గృహ్యకారులు.

18 గృహ్య సూత్రములలో ఏ గృహ్య సూత్రమును మనము స్వీగరించవలెను? అను సందేహము కలుగవచ్చు. దీనికి లోకమున ఒక ఆచారమున్నది. అనుష్ఠాతలకు ఏ కారణము చేతనైనా పరసూత్ర ఆపేక్ష కలుగవచ్చు, అట్టి సందిగ్ధావస్థయందు ఎ సూత్రమును ప్రామాణికముగా స్వీకరించవలెనన్న జ్ఞానవృద్ధుల అభిప్రాయానుసారము.

స్వసూత్రే విద్యమానే తు పరసూత్రేణ వర్తతే।
బోధాయన మతం కృత్వా స్వసూత్ర ఫల భాగ్భవేత్॥

అను వచన మాధారముగా బోధాయన సూత్రమును స్వీకరించుట ఆచారమై యున్నది. యీ శ్లోకము వృద్ధ మనుస్మృతిలోనిదని స్మృతి ముక్తాఫలమున కాన వచ్చుచున్నది. యింతకూ తేలిన సారాంశమేమనః స్వసూత్రాచరణమును ఏ సందేహము కలిగినా బోధాయన వచనమును గ్రహించి ఆచరించవలెనని స్పష్టమైనది. బోధాయన మహర్షికి కల్పసూత్రకారులలో అంత సమున్నతస్థానమున్నది. అందుచేత మనము గూడా బోధాయన సూత్రమును గ్రహించెదమా? అన్న ఇచ్చట భాగా విచారించవలసిన అంశమున్నది. కల్పసూత్రములలో క్రియలను మాష్ణీం అని విధించిన సూత్రముకంటె సమన్త్రకముగా విధించిన సూత్రముత్తమమైన దనెదరు. అధికముగా సమన్త్రక ప్రయోగముల నుపదేశించిన కల్పసూత్ర ప్రణేతలలో బోధాయను డగ్రేసరుడే అందుచేత బోధాయన సూత్రముత్తమమైనది., సందేహము లేదు. కానీ శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రముత్తమోత్తమైనది. ప్రప్రథమమైనది గూడా.

బోధాయనుడనేక ముఖ్య సంస్కారముల నుపదేశించు సందర్భములలో విఖనసుడుపదేశించిన సంస్కారములనూ తత్తన్మంత్రములనూ యథాతథముగా ఉపదేశించి అనేక స్థలములలో శ్రీ వైఖానస మహర్షిని అనుకరించుట జరిగినది.

ఇక్కడ వైఖానస మహర్షియే భోధాయన మహర్షిననుకరించి యుండ వచ్చును గదా? అను శంక కలగవచ్చు కానీ భోధాయన సూత్రమునఎన్నో స్థలములందు వైఖాన ప్రస్తావనా, ప్రస్తుతీ, కానవచ్చుచున్నది. కానీ, వైఖానస సూత్రమున భోధాయన ప్రస్తావన మచ్చునకు ఒక్క స్థలమున గూడా కానరాదు.

అసలు శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రమున యే కల్ప సూత్రకారుని ప్రస్తావనా లేదు. యిక్కడ మరి

యొక విశేషము. యేదో రూపమున వైఖానస సూత్రములను ప్రమాణముగా స్వీకరింపని కల్ప సూత్రము లేదు. ధర్మశాస్త్రమూ లేదు.

ఏతావతా తేలిన సారాంశమేమన? కల్పసూత్రకారులలో భోధాయనుడు ప్రామాణికుడూ ప్రాచీనుడనీ యిక వైఖానస మహర్షి భోధాయనుని కంటే ప్రామాకుణికుడూ, ప్రాచీనుడనీ మనవి చేయుట జరిగినది.

యిక ప్రకృతాంశము మోక్ష ధర్మమునందలి శ్లోకములకు శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రమునందే తాత్పర్యము కానీ బోధాయన సూత్రమునందు గానీ లేకమనుస్మృతియందు గానీకాదని మనవిచేయబడినది.

దీనికెవ్వరూ ఆశ్చర్యపడనక్కర లేదు. అసూయావిఘ్నలసలే కానక్కర లేదు. శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్రమాద్య సూత్రమనీ అందుచేతనేఅత్యంత ప్రాచీనమైనదనీ ప్రాజ్ఞురిగిన విషయమనీ తెలియని వారు నేను మనవి చేసి తత్త గ్రంధముల పరిశీలించిన నాతో సంపూర్ణముగా ఏకీభవించక మానరనీ సవినయముగా మనవి చేసి యిక యీ విషయము నింతటితో విరమించుచున్నాను.

పైన ఏదో రూపమున వైఖానస దర్మములను ప్రమాణముగా స్వీకరింపని కల్ప సూత్రము గానీ దర్మ శాస్త్రము గానీ లేదనుట జరిగినది కదా ?

అందుచే ప్రముఖ ధర్మశాస్త్రమైన యీ మనుస్మృతి యందు వైఖానస ధర్మ మరియూ సూత్ర ప్రస్తావన ఎక్కడెక్కడ చేయబడినదీ ఉదాహరణకు కొన్నిటిని మాత్రము మనవి చేయుచున్నాను.

శ్లో॥ పుష్పమూల ఫలైర్వాపికేవలైర్వ ర్తయేత్సధా
కాలపక్వై స్స్వయం శీర్ణైరై విఖానసమతేస్థితః
(మను) అ

ఇది వానప్రస్థ విషయము కానీ వైఖానస సూత్ర విషయము కాదని ఆక్షేపించదలచిన వారికి అప్రతిహతమైన సమాధానము యీ వ్యాసమునందే (వానప్రస్థాశ్రమము) అను శీర్షిక యందు లభించగలదని మనవి చేయుచున్నాను.

యిక మనుస్మృతి యందు
అగ్నీనాత్మని వైతానాన్సమారోప్య యథావిధి

యీశ్లోకమునందుమన్వర్థము క్తావశీవ్యాఖ్యాత తన వ్యాఖ్యానమున ఏమని వ్యాఖ్యానించిరనీ దర్శించిన వారికి ధర్మశాస్త్ర రచయితకే కాక తద్వ్యాఖ్యాతలకు గూడా యీ వైఖానిస సూత్రముపై ఎంతో గౌరవము కలదన్న భావము కలుగక మానదు.

యిన్ని మాటలెందుకు? యీ వైఖానస మహర్షి పైన, తద్దర్మముల పైన మనువునకు గల అపార అచంచల భక్తి విశ్వాసములను గ్రహించుటకు మనుస్మృతి యందలి

నిషేకాది శ్మశానా న్తోమన్త్రైర్యస్యోదితో విధిః
తస్యశాస్త్రేఽధికారోఽస్మిన్ జ్ఞేయో నాన్య
స్యకస్యచిత్

యీ ఒక్క శ్లోకము చాలు. కానీ యీ శ్లోకార్థమును యథాతథముగా గ్రహించవలెనన్న కొంత శ్రమ పడవలె. నిషేకాది శ్మశానా న్త విధులు సమన్త్రకముగా ఎవరికి విధించబడి యున్నవో? అట్టి వారు మాత్రమే తన గ్రంథమును పఠించుటకర్హులని తదితరులకా యధికారము లేనే లేదని పై శ్లోకమున కర్థము గదా ?

మరి మనువు నిషేకాదిగా సమన్త్రకముగా అట్టి విధి శాస్త్రమును రచించి లోకమునకు తన మనుస్మృతితో పాటు ప్రసాదించుట జరిగినదా ? లేక తదనంతరమైన జరిగినదా ? వేదు. పోనీకల్ప సూత్రకారులైనా (ఒక్క వైఖానస మహర్షి వినా) ఎవరైనా నిషేక సంస్కారముతో సూత్రమును రచించి యున్నారా? అదీ లేదు. ఒక్క వైఖానస మహర్షి

మాత్రమే (అధ నిషేకాది సంస్కారాన్ వ్యాఖ్యాస్యామః) అని నిషేక పురస్సరముగా ప్రతిజా పూర్వకముగా సమన్త్రికముగా సూత్రము నారంభించుట జరిగినది

ఆ సమన్త్రిక నిషేక సంస్కారమునకు గల అద్భుత శక్తిని గ్రహించిన వాడగుట చేతనే మనువు తత్సంస్కార సంస్కృతులు మాత్రమే తన ధర్మశాస్త్రమును పఠించుటకర్హులని నిష్కర్షగా చెప్పుట జరిగినది

ఏతావతా ఆ నిషేక సంస్కారాదిశాస్త్రప్రవక్తమైన శ్రీ వైఖానస ముని చంద్రునిపై యీ మనువునకు గల గౌరవాభిమానములు ఎంత ప్రగాఢమైనవో ఇక నేను ప్రత్యేకముగా మనవి చేయనవసరము లేదు కదా ?

ఆ (నిషేకాది శ్మశానానో) అన్న శోకము దంనలి గంభీరార్థమును తెలియవలెనన్న యింత శ్రమ పడవలె.

(మనువూ మనవాడే)

యింతకూ యీ మనువు వైఖానస మహర్షికి పరుడేమీ కాదు. అసంఖ్యాక వైఖానస గురుకు విద్యార్థులలో యీ మనువూ ఒకడే. యీ స్వాయభువమను వక్కడే కాదు. స్వారోచిషాది మనువులు కూడా సాక్షాత్ అధవా పరంపరయా వైఖానస మహర్షి శిష్యులేనని

తస్మాత్ప్రివక్ష్యతే ధర్మాన్మనుస్వాయంభువస్స్వయం (మోక్షధర్మే 678)

ధర్మప్రతిష్ఠాహేతుశ్చమనుంస్వారోచిషంతత అధ్యాపయామాస తదా లోకానాం హిత కామ్యయా మోక్ష ధర్మే 723

పై శ్లోకముల ద్వారా తెలియవచ్చు

ఇక్కడ ఒక స్థలమున స్వాయంభువ మనుప మరియొక స్థలమున స్వారోచిష మనువనీయుండుట కొందరికి యిది ఏమన్వన్తర కాలీన కథ? అన లఘుశంక కలుగవచ్చు. ఒక్కమాటలో దీనికి సన్నిధానము స్మృతి రత్నాకరము నందలి యీ క్రింది వచనముల ద్వారా

కల్పదౌ చతుర్ముఖం సృష్ట్వాండ మధ్యే తస్మై వేదా వ్యపు రుపదిశతి। తతో బ్రహ్మా వేద శబ్దేభ్య ఏవ చాతుర్వర్ణ్యః కృత్యజాతం సృజతి। ఏవం చతుర్ముఖోపదిష్టం తమేవ ధర్మం మన్వాదయః కల్పాన్తరేషు స్మృత్వా లోకానుగ్రహార్థం ధర్మ శాస్త్రం కుర్వన్తీతి॥ ఇక్కడ మన్వాదయః అని యుండుటచే స్వాయంభువాది. చతుర్దశ మనువులూ సకలధర్మశాస్త్ర రచయితలు గూడా ఆ ఆది పదముచే గ్రహించవచ్చునని భావించెదను

ఇక్కడ చతుర్ముఖుండు చతుర్ముఖుడని అనేక పర్యాయములు సామాన్యముగా చెప్పబడినది గానీ చతుర్ముఖుని పూర్వజుడైన విఖనసునే మనము గ్రహించవలె. కారణము వైఖానసమిహర్షి పద్మజుడగుటకు పూర్వముననే శిష్యులకెల్లరికీ ఉపదేశించినట్లూ ఆ శిష్యులయొక్క సమగ్రపట్టికా మోక్షధర్మ మహాభారత 378అధ్యాయమునస్పష్టముగాఉపదేశింపబడినది

మహాభారత శ్లోకములలో పదే పదే ధర్మ పదము ప్రయోగింపబడుట చేత ఆ ధర్మపదము మన్వాది ధర్మశాస్త్రములకు సంబంధించ వచ్చు కదా? యన్న సందేహ మేర్పడుటచే యీ మన్వాదులూ వైఖానస మహర్షికి పరులు కాక పోవుటేగాక అత్యన్త విధేయులూ ప్రత్యక్ష, పరోక్ష శిష్యులేనని మహాభారత వచనము ద్వారా తత్సందేహ నివృత్తి చేయవలసి వచ్చి మన మీ గాథను గూడా పరిశీలించక తప్పలేదు

యిక కల్పసూత్రము యొక్క మూల స్వరూపమును మూలముగా యధామతి మనవి చేయయత్నించెదను. యిక్క డ నేను స్థూలస్వరూపమును, సూ

ముగా అని అనుటకు కారణము లేకపోలేదు. అశ్వమేధ పర్వమునందలి ఉమామహేశ్వర సంవాదమున ప్రసంగ వశాత్ శంకరుడే (విస్తరేణార్థ సంపన్నో యథాస్థూల ముదాహృతః) అని అనుట జరిగినది. మహాదేవుడే స్థూలముగా చెప్పిన ఆ విషయము. అ. 142/19 శ్లో. సూక్ష్మముగా సూక్ష్మేతి సూక్ష్మముగా ఎగ్చట ఉపదేశింపబడినది? అను జిజ్ఞాస, సందేహము కలుగుట సహజము, యింతకూ ఆ ప్రకరణము.

ఏషధర్మో మయా దేవి వానప్రస్థాశ్రితశ్శుభే।
విస్తరేణార్థ సంపన్నో యథా స్థూల ముదాహృతః।

అనుటచే యిది వానప్రస్థ ప్రకరణము. శ్రీవైఖానస సూత్రమునందు పదేశింప అసంఖ్యాక ముఖ్య సంస్కారములలో అతి ప్రముఖ సంస్కారము దీనిని వానప్రస్థాశ్రమ శీర్షిక యందు మనవి చేయగలనని ఇతఃపూర్వమే చెప్పి యుండుటచే ప్రస్తుతము ఆ ప్రస్తావనను చేయుట లేదు.

మనవి చేయదలచినదేమన? శ్రీ వైఖానస సూత్రమునందు చెప్పబడిన ఒక్క వానప్రస్థాశ్రమమును స్థూలముగా వర్ణించినానని సర్వజ్ఞుడైన సాక్షాత్ పరమేశ్వరుడంతవాడనినపుడు యిక ఆ సమగ్ర సూత్రమును గూర్చి స్థూలముగానైనా వర్ణించుట నాకు సాధ్యమగునా అని నా సందేహము.

అంత మహత్తరమైనది శ్రీ వైఖానస సూత్రము.
అంతోచేతనే

మైనదగుట చేత అని తక్షణమే మనము చెప్పవచ్చు. తత్రాపి ఒక వేదమునకు మాత్రమే సంబంధించినది కాదీ సూత్రము, చతుర్వేద మన్త్రములకే కాదు ఉపనిషత్, ఖిలమన్త్రములకు గూడా యీ సూత్రము ప్రయోగ భూమియే, అనేకులు వేద విభజనకు పూర్వమీ సూత్ర రచన జరిగినదని యీ సూత్ర రచనా కాలము యొక్క ప్రాచీనతను బోధించవలె. నన్న భావముతో ఏమో అనెదరు, కానీ యీ సూత్రము యొక్క అత్యంత ప్రాచీనతను ప్రకటించుటకు, (వేద విభజన కంటె పూర్వమీ సూత్ర రచన) అన్న మాట అంత బలీయమైన మాట ఏమీ కాదు. ఎందుచేతనన? వేద విభాజకుడైన వ్యాసుడవతరించినది. ద్వాపరాంతమున త్రేతాయుగము నాటి శ్రీరామచంద్రమూర్తి, కృత యుగము నాటి సౌభర్యాదులెందరో యీ వైఖానస ధర్మములవలంబించి, నట్లు చరిత్రలు లభించుచుండగా నా వృద్ధ ప్రపితామహుడు నా పౌత్రుని కంటే పూర్వుడనినట్లు శంతన సమకాలీన వ్యాసాచార్యునిచే చేయబడిన వేద విభజన కాలమ్మును ఒక మానదండమునుగా పేర్కొనుట శ్రీ వైఖానస సూత్రము యొక్క అతి ప్రాచీనతను గుర్తించుటకు చెప్పబడిన సమర్థమైన మాటయేనా? ప్రాజ్ఞులలాలోచించవలె. (వేద విభజనకు పూర్వమీ సూత్ర రచన) అన్న మాట, (అంగుళ్యగ్రేకరి యూథస్తిష్ఠతి) అను వాక్యమున్నది. నా వ్రేలి అగ్రమున ఏనుగులు గుంపు ఉన్నది. అని లోకమున అనెదరు' ఏనుగులను తమ వ్రేలితో చూపుచూ వారామాటననెదరు. అంత మాత్రముచే ఏనుగులు గుంపు ఏకరి అంగుళ్యగ్రము నందైనా ఉండుట సంభవమే నా? పైమాట గూడా అట్టిదే.

వైఖానసస్య సూత్రస్య అగ్నే బ్రాహ్మణకస్యచ
నారాయణస్య దేవస్య యథార్థ్యం నచవిన్దతి
అని ప్రాజులనెదరు.

దీనికింత యాధిక్యత ఎట్లు లభించినదన ప్రథమముగా పేర్కొనదగిన కారణము వేదప్రధాన

యీ కల్పసూత్ర రచనా కాలజిజ్ఞాసతో ప్రాక్కాలము నెంత తరచి తరచి పరిశోధించినా అది సదా అగమ్యమే. అసాధ్యమేకారణంయీ సూత్రరచనసమస్త సృష్టులకు పూర్వము స్తనంధయుని జనమున కంటె పూరమే స్తన్యముద్భవించినట్లు అవిర్భవించినదగుటచేత। మహాప్రలయ సమయమున సమస్తమూ నశించి, పునః భాగవత్సం కల్పానుసారము పున

సృష్టికి ప్రారంభకాలమది. ఎన్ని నశించినా, నశించరాని వేదమూ ధర్మము తప్ప సర్వము నశించిన కాలమది. ఆ కాలమే వేదకాలము.

ఆ వేద కాలమున రచింపబడిన సూత్రమగుటచేతనే యీ సూత్రమునకు వేదసూత్రమన్నానామముకలిగినది. (సతధా యజ్ఞ భాగార్హో వేదసూత్రే మయాకృతః) (మోక్షధర్మే) వేద ప్రధాన, అవిభక్త వేద ప్రధాన సూత్రమగుటచేత గూడ వేద సేత్రమన్న నామ ధేయము ఏర్పడి యుండవచ్చు।

కేవల యజుర్వేదీయమైన యీ సూత్రమును అవిభక్త వేదకాలమున రచింపబడిన సూత్రమనుట సముచితమేనా ? అను శంక కలుగవచ్చు.

కానీ ఏక ఆసేద్యజుర్వేద స్తం చతుర్ధా వ్యకల్పయత్, విష్ణుపురాణ 3 అంతే ।ర। అధ్యాయే

వ్యాసభగవాన్ వేదవిభజనచేసి ఆ నాల్గువేదములకు నామకరణము చేయనంతవరకు ఆ అవిభక్త వేదరాశి అనామకముగా లేదు. విభజనకు పూర్వమూ వేదరాశి కంతకూ యజుర్వేదమను నామమున్నట్లు వ్యాసుని తాత పరాశరమహర్షిచే విష్ణు పురాణమున చెప్పబడినట్లుప్రాజ్ఞులందరెరుగుదురు. వైఖానససూత్రము యజుశ్శాఖకు చెందియుండుటకు కారణము ఇది కానీ వేరుకాదు.

> కింస్యాద్వర్ణాశ్రమాచారైఃకిందానైఃకింతపస్సుతైః
> సర్వాఘఘ్నోత్తమ శ్లోకే నచేద్భక్తిరధోక్షజే
> (భాగవతే)

అని యుండుటచే మానవుడు వర్ణాశ్రమాచారముల నెంత శ్రద్ధాసక్తులతో పాటించినను, దానములు, తపస్సు పాండిత్యాదులనెంత సంపాదించినను హరి భక్తి లేకున్న పై లక్షణములన్నియు నిరర్థకములే. అందువలననే శ్రీ వైఖానసి మహర్షి పరమవైదిక మైన తన సూత్రమును హరిపరమును గావించుట జరిగినది. ఈ సూత్రమునందలి ప్రతి సంస్కారము వేద మంత్ర భూయిష్టమగుటే గాక సమస్త సంస్కారములను శ్రీహరియందు పరమ తాత్పర్యము కలవానినిగా ఉపదేశించుట జరిగినది. అందుచేతనే

> 'నమో విఖనసే తుభ్యం నారాయణ మనోభువే
> యేన శ్రుతీ స్సమాలోచ్య సూత్రం హరిపరం
> కృతం"

అని యీ ముని పుంగవుని ప్రాజ్ఞులందరు ప్రస్తుతించెదరు. అంతే కాదు

> యత్సూత్రాద్యన్త మధ్యేషుభగవాన్విష్ణురవ్యయః
> యష్టవ్యో గీయతే యస్మాత్సర్వ సూత్రోత్తమం
> హితత్

అని పరమ వైష్ణవమైన యీ సూత్రమును కూడా ప్రస్తుతించెదరు. సామాన్యముగ ఆది మధ్యావసానములందు హరిర్హారి ర్హారి యనుటనుగా (యత్సూత్రాద్యన్త మధ్యేషు) అను దానికర్థమును చెప్పరాదు. సమస్తమైన శ్రీ వైఖానస సూత్రమును నారాయణ పరాయణమైన సూత్రమ గ్రహించవలెను. యిక్కడ మరియొక ముఖ్యాంశము, (యష్టవ్యో గీయతే) యను పదములచే కేవల స్తోత్ర పాఠముల చేతవలె ఎక్కడైనా యీ సూత్రమున ఆ శ్రీహరి స్తుతింపబడి యుండవచ్చునని భావించరాదు. విష్ణు సహస్ర నామ స్తోత్రాదులెన్నో అట్లు శ్రీహరిని ప్రస్తుతించుచునే యున్నవి. ఇచ్చటి విశేషమేమన?

ఇందలి సమస్త సంస్కారములను వేదోక్త వైష్ణవ మంత్ర భూయిష్టములనుగా వుపదేశించుటే గాక శ్రీహరిని ప్రధానముగా నిత్యము అర్చించవలెనని కఠోరముగా శాసించుటే గాక ఆ శ్రీహరి యొక్క ప్రతిష్ఠా విధానమును తదర్చనా పద్ధతిని వైదిక మంత్రములలో ప్రత్యేకముగా ఉపదేశించినదీ సూత్రము. అందుచేతనే యిటు కల్ప సూత్రములలో అటు ఆగమ శాస్త్రములలో దీనికొక విలక్షణ స్థానము లభించినది. పాంచరాత్ర, శాక్తశైవాది వైఖానసేతర తంత్రములు గూడ యీ సూత్రమునే ప్రమాణముగా స్వీకరించిన స్థలము లెన్నోయున్నవి. కల్ప

సూత్రములలో గూడ తద్విధముగానే యీసూత్రము ప్రస్తావించబడి యున్నది. అందుచేతనే యీవ్యాసాది యందలి (శ్రుత్యాస్మృత్యేతిహాసేన పురాణేనాన్య తంత్రతః) శ్లోకమున అన్యతంత్రతః అని అనుటకు కారణమిదే. తంత్రాన్తరములు గూడ యీ సూత్రము నెంతో గౌరవించినవి. ఈ విధముగా యీ సూత్రమును గూర్చి ఎంత చెప్పినా అంతమనునది లేదు. (యధార్థ్యం నచవిందతి) అని పూర్వము తెలుపబడినది. అందుచే దీనినింతటితో విరమించి ఒక ముఖ్యమైన ప్రశ్నను స్వీకరించెదము. (సమస్త పురాణములలో యెందరో మహర్షుల జనన గాధలు-జీవిత చరిత్రలు వర్ణింపబడి యున్నట్లు యీ మహనీయుని చరిత్ర ప్రత్యేకముగ లభించకపోవుటకు కారణమేమి? మరియు

నారాయణః పితాయస్య మాతాచాపి హరిప్రియా
భృగ్వాది మునయశ్శిష్యాస్తస్మై విఖనసేనమః

అని వైఖానస లోకమంతా కీర్తించుటకు ఆధారమేమి? దీనికి సమాధానము ప్రామాణికముగాకావలె.) తత్రాపి యితఃపూర్వము మనవి చేసినట్లు నిషేకాదిగా రచించబడినది. మన్వాదులచే ఎంతో ప్రముఖముగా శ్లాఘింపబడిన యీ అద్భుత సంస్కారమును గూర్చి స్వల్పముగనైన ప్రస్తావించుటకు బహు అక్రమము కాగలదు. జననానంతరము మానవుడు జ్ఞానాజ్ఞాన వశాత్ ఎన్నో అకృత్యములను చేసి క్రమశః పశ్చాత్తాపమును చెంది తన్నిష్కృతికై యెన్నో ప్రాయశ్చిత్తములను శాస్త్రీయమైన వాటిని ఆచరించి తాను పునీతుడు కావచ్చును. ఇవి యన్నియు ఏ మానవునకైనను శ్రద్ధా, శక్తి పశ్చాత్తాపమున్న యెడల తత్ప్రాయశ్చిత్తముల నాచరించుకొని పవిత్రులగుటకవకాశమున్నది. తత్పాపమును పరిహరించుకొనుట యెల్లరకును సాధ్యమే. కాని యిక్కడ ఎవ్వరికిని సాధ్యము కాని అంశమొకటున్నది. అసలు తాను జన్మ యెత్తుటకు పూర్వమే తన శరీరధారణకు ముఖ్య కారణములైన మాతాపితరుల శుక్ర శోణితములు దోషభూయిష్ఠములైనచో వాటికి ప్రాయశ్చిత్తమును గావించుకొనుట యనునది ప్రధానమైనది. ఈ దేహికి అసలు యెవరికైనా యీ లోకమున సాధ్యమేనా? చేసుకున్న వారికి చేసుకున్నంత అన్నట్లు అనుభవించుటే తప్ప వేరు మార్గము లేదు. దీనికొక్కటే మార్గము. చేతులు కాలిన తదుపరి ఆకులు పట్టినట్లు గాక సంతతి హేతువులైన శుక్ర శోణితములు రెండు పరిశుద్ధములగునట్లు జాగ్రత్త వహించుటే! ఈ ఒక్క మాటతో సమస్య తీరిపోలేదు. ఈ జాగ్రత్తను ఎవరు వహించవలె? జననీ జనకులు వహించవలె. యీ జనించబోవు శిశువునకు యిది సర్వదా సర్వదా అసాధ్యమగుట చేతపోనీ దానికేమి చేయవలె? ఈ నిషేక సంస్కారమును చేయవలె. అందుచే యీ సంస్కారముత్తమ సంస్కారమైనది. దానిని గూడ అమన్త్రికముగ గాక సమంత్రకముగా నిర్వర్తించిన తత్సంస్కారముత్తమోత్తమ సంస్కారము కాగలదు. అట్టి సంస్కారమెవరిచే ఉపదేశింపబడినది? అని ప్రశ్నించిన యీ వైఖానస మహర్షిచే ఉపదేశింపబడినదని నిస్సందేహముగా చెప్పవచ్చును. (నిషేకాది శ్మశానాన్తో) అని మనువు ప్రస్తావించినది గూడ దీనినే.

నిషేక సంస్కార స్థూలరూపమిదియేనని నేననుట గూడ మహాపరాధమే. ఆ స్థూల స్వరూపమును మాత్రము నేను వివరించగలిగితినా? నేను వివరించగలనా? ఒక్క యీ సంస్కారముల స్వరూపమును లఘువుగా వివరించదలచినను అది యొక బృహద్గ్రంథము కాగలదు.

"అధ నిషేకాది సంస్కారాన్వ్యాఖ్యాస్యామః' అని ప్రతిజ్ఞాపూర్వకముగ నిషేకాదిగా యీమహర్షిచే ఉపదేశింపబడిన అష్టాదశ తదితర సంస్కారములన్నియు మహత్తరమైనవే. ఈ సంస్కార సముదాయమును ఒక మాలనుగా వర్ణించవచ్చు. ఇది యొక సంస్కారమాల. ఈ మాలిక లోని ప్రతి సంస్కారము సుసంస్కృత రత్నతుల్యమే. ఇందు హరిపూజ మేరు సమానము.

సూత్రము యొక్క అసందిగ్ధత-అవిచాల్యత్యము కొరకై సూత్రకర్త చేతనే మంత్ర ప్రశ్నలు గూడ ఉపదేశింపబడి తద్వినియోగము గూడ శ్రీ వైఖానస సూత్రమున ఉపదేశింపబడినది. ఆ మంత్ర ప్రశ్నలు

గూడ సమస్త వేదరాశ్యుద్ధృత మంత్రములతో నారాయణాష్టాక్షర మహామంత్ర అక్షర సంఖ్యాను సారము ఏనిమిది ప్రశ్నలుగా ఉపదేశింపబడినవి. పరమ వైష్ణవ సూత్రమైన యీ సూత్రము చరమ శ్లోకాక్షరసంఖ్యానుసారముముప్పదిరెండుప్రశ్నలతోను ఉపదేశింపబడినవని ప్రాజ్ఞులెందరో వ్యాఖ్యానించి యున్నారు. దీనిచే సర్వముహరిపరమేననిస్పష్టమైనది.

ఈ అష్టాదశ సంస్కారములు కాకనేననిమనవి. ఇతరులు కొందరన్త్యేష్టితో సహ ఉపదేశించుటచే ప్రత్యేకముగ నీమాటను చెప్పవలసివచ్చినది. ఇక అన్త్యేష్టి పైనగూడ యీమహర్షి అశ్రద్ధవహించలేదు. ప్రాణత్యాగానంతరము తద్దేహమునకు ముఖ్యముగా చేయవలసిన చరమ సంస్కారమును తదనంతర విధులను, ప్రాయశ్చిత్త విధులతో సహ పరమ దయాళువైన యీ మహర్షి అసందిగ్ధమైన తన సహజ శైలిలో ఉపదేశించుట జరిగినది.

మంత్రప్రశ్నలలో చతుర్థ ప్రశ్నవరకు సూత్ర కర్తచేతనే వినియోగముపదేశింపబడినది. అందుచే ప్రథమాది చతుర్థాంత ప్రశ్నలను శారీరప్రశ్నలనుగా పేర్కొనెదరు. ఇప్పటికి మంత్రప్రశ్నాష్టకములోని పూర్వార్థ విషయమును మనవిచేయుట జరిగినది. ఇక పంచమప్రశ్నతో ప్రారంభమగు పదార్థవిషయము అంతాదైవికమే. అందుచేత నేతచ్చతుష్టయమును దైవిక చతుష్టయమనెదురు. ఈదైవికప్రశ్నమంత్రములకు వినియోగము నుపదేశించువిషయమునమాత్రముసూత్ర కర్తచేనూతనమార్గమవలంబింపబడినది. పూర్వార్థము నందలిప్రతిమంత్రమునకువినియోగమునుస్వయముగ విపులముగఉపదేశించినసూత్రకర్తదైవిక చతుష్టయము నకు సారాంశమనదగు భగవద్యజనవిధిని స్వసూత్ర మున, సూత్రప్రాయముగ మాత్రము తానుపదేశించి విపులముగ తన శిష్యులచే దేవయజనవిధినుపదేశింప జేయుట జరిగినది. ఇది యొక నూత్నప్రక్రియ ఈ నూత్న ప్రక్రియ యొక విస్మయకర కృత్యము. విఖనసుని విస్మయకరకృత్యము.

"విస్మయోద్భుతమాశ్చర్యం" అను కోశార్థముచే విస్మయమన అద్భుతమనికదా ?
అద్భుదకృత్యమేమి ? అనిన యజ్ఞాః కల్యాణ హేతవః" అనుటచే యీ యజ్ఞములు జగత్కల్యాణ హేతువులు. ఈ యజ్ఞములు హవనరూపములని సామాన్యులకుగూడ తెలుసు. వీటిని అమూర్తయ జనములందురు. పరమదయాళువు సర్వసమర్థుడైన విఖనస మునీంద్రునకొక సత్సంకల్పము కలిగినది. తక్షణమే కార్యరూపము దాల్చినది. ఈ అమూర్త యజనము సమూర్తయజనమైనది. సంకల్ప సిద్ధులు గదా! యజ్ఞముల స్వరూపము రూపాంతరమును ధరించినది. యజధాతువునకు దేవపూజ యని అర్థము. అందునా ముందు చెప్పబడిన అర్థమే అది. అందుచే భగవదారాధనమే యీయజ్ఞపదమునకర్థమని యీ యజ్ఞముల స్వరూపమును మరియొక విధముగ మలచుట జరిగినది. ఇదీ విఖనసముని అద్భుత కృత్యము.

అమూర్తయజనములందున్న సకల సల్లక్షణము లిందుండవలె. వాటికివి యే మాత్రము తీసిపోరాదు. ముందు సమూర్త అమూర్త భేదముచే ద్వివిధమైన యీ యజ్ఞములు సర్వాత్మనా అహింసాయుతములు గానే యుండవలె. ఇది యొక కఠోరమైన ప్రథమ నిబంధనము. ఎందుచేతనన? యజ్ఞములు హింసా యుతములుగ గూడ ఉండవచ్చును. అక్కడి ఆ హింసను హింసయన్న పదముతో నుచ్చరించరాదు. అజ్ఞానముచే యజ్ఞ విధులను ఆక్షేపించరాదు గూడ. ఇది అంతా సత్యమే కాని, అహింసా, హింసా ప్రధాన యజ్ఞములలో ఉత్తమమైనవేవి? దీనిపై మహర్షులకు, దేవతలకు, పెద్ద వివాదమే ఏర్పడినది. ఉపరిచరవసువును పరమ సత్యమును చెప్పమనగ, నతడు పక్షపాత బుద్ధిచే హింసాయుత యజ్ఞము లుత్తమమైనవని నిర్ణయించుట జరిగినది. ఈ అసత్య దోషముచే వసువు ఉన్నత స్థానము నుండి చ్యుతుడై అధః పతితుడగుటను గూర్చిన యీ గాధ ఎన్నియో పురాణములలో యున్నది. మనకిక్కడ ముఖ్యముగా యెంతవరకవసరమన, వైఖానస మహర్షికి సప్త మహర్షులకు, చివరకు యజ్ఞేశ్వరుడైన శ్రీహరికి అహింసా ప్రధానములైన యజ్ఞములే అత్యంతాభి మాన పాత్రములైనవని గ్రహించిన చాలు. హింసా ప్రధానములైనయజ్ఞములుత్తమమైనవే.కాని అహింసా ప్రధాన యాగము లుత్తమోత్తమమైనవి. వాటిని వైఖానస మహర్షి స్వీకరించి, యీ అహింసా లక్ష ణమును యీ సమూర్త యజ్ఞమునందు గూడ

విధించుట జరిగినది. దీనిచే ఆలయాదులలో భూత బలుల నిచ్చు పద్ధతి వైఖానస మహర్షికీ తచ్ఛిష్యులకు తదనుయాయులకు వ్యతిరిక్తమైనదని చెప్పనగునది. గార్హపత్యాది భేదములతో యజ్ఞాగ్ని కుండములు ఐదు విధములు కాగ, యిక్కడ ధృవ కౌతుకాది భేదములతో పంచ విధములుగా మూర్తులున్నారు ప్రాతస్సాయం హవనమచ్చుట విహితము కాగ యిచ్చుట ఆ సమయములలో విధిగ అర్చన జరుపవలెనన్న శాసనమున్నది. క్రతువులలో చతుర్వేద మంత్రములు విహితములై యున్నవి. అందుచేత యీ మహర్షి ప్రత్యేకముగా అఖండ వేదరాశి నుండి యెన్నో మంత్రములనుద్ధరించి యీ భగవద్యజన విధిని గూడ, వేద మంత్రాన్వితమును గావించుటే గాక దీనికొక అపూర్వ పాఠ్య ప్రణాళికను రచించుట జరిగినది. ఇది శ్రామణాగ్ని విధానము వలెవినూత్నమగుటే గాక అనధికారులకిది అసాధ్య కృత్యము కూడ. సమస్త యజ్ఞ విధాత ప్రప్రధమ కల్పసూత్ర ప్రణేత కావుననే యీ మహనీయునకిది సాధ్యమైనది. యింకా యీ అమూర్త యజనములకన్నిటికీ (యజ్ఞో వై విష్ణుః) అని యుండుటచే విష్ణువునందు పరమతాత్పర్యము. ఇక్కడ తల్లక్షణము సంపూర్ణముగా యుండుటే గాక అమూర్తయజనము గూడ విధించబడుట యిక్కడి విశేషము. భగవన్నివేదనానంతరము నిత్యహోమ విధి విధిగా సాయం ప్రాతః విధించబడియే యున్నది గదా! అమూర్త యజ్ఞములలో సమూర్త యజ్ఞము లేదు గానిసమూర్త యజ్ఞమైన భగవదర్చా ప్రకరణమున యీ అమూర్త యజ్ఞము ఒక అంగముగ, నిత్యకృత్యముగ ఎన్నడో విహితమై యున్నది. అసలిన్ని మాటలెందుకు? శ్రీమన్నారాయణాయేతి సమర్పయామి అని యే యజ్ఞేశ్వరుని, ఏ యజ్ఞ ఫల ప్రధాతను కేవల ధ్యాన గమ్యుని ఊహించుచు యీ ఋత్విజులంతా తమ యజ్ఞ ఫలములను కర్మాంతములందు తర్పణ చేయుచున్నారు? ఆ శ్రీహరినే చతుర్భుజములతో పీతాంబర దివ్యాయుధ కేయూరాది భూషణ సమలంకృతుని గావించి సకలేంద్రియ తర్పకమైన తన్మూర్తిని యిక్కడ నేత్రములతో వీక్షించుచు తత్పదపద్మములందు కర్మఫలమునర్పణ గావించెదరు. యింతవరకు అమూర్త యజ్ఞ లక్షణములన్ని యీ సమూర్త యజ్ఞమున కలవని చెప్పబడినది. యిక యిక్కడ లేని లక్షణములను సమూర్తయజనమున చూపెదను.

వానప్రస్థ ప్రకరణము

> వైఖానసస్య సూత్రస్య అగ్నే శ్రామణకస్య చ
> నారాయణస్య దేవస్య యధార్ధ్యం నచవిందతి

ఈ శ్లోకము పూర్వముదహరింపబడినదే. యీ శ్లోక ప్రధమపాదమున పేర్కొనబడినట్లు శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్ర మాహాత్మ్యమునింతవరకు యధామతి మనవి చేయుట జరిగినది. ఇక తదుపరి క్రమప్రాప్తమైన శ్రామణకాగ్నిని గూర్చి మనవి చేయదలిచాను. ఈ సూత్రముననే యీ శ్రామణకాగ్ని వానప్రస్థులకై ప్రత్యేకముగ ఉపదేశింపబడినది. యుగ ప్రభావము చేత మన దురదృష్టము చేత యీ ఆశ్రమ ప్రాధాన్యము గుర్తించబడుట లేదు కాని యీ ఆశ్రమము సకలాశ్రమముల కంటె ఎంతో మహోన్నతమైనదని సమస్త ధర్మ శాస్త్రములలో వర్ణింపబడినది.

అసలు గృహస్థాశ్రమమునే సర్వోపకారత్వయనుని ఉత్తమమైనదని శ్లాఘించెదరు. ఇక యీ ఆశ్రమమును గూర్చి

> అతఃపరం పరమముదార మాశ్రమం
> తృతీయమాహుస్త్యజతాం కళేబరం
> వనౌకసాం గృహపతినా మనుత్తమం
> శృణుష్వ తత్కర్మ శరీరధారిణాం

వ్యాస మునీంద్రునిచే యెంతో శ్లాఘింపబడుటచే అటు వనస్థులకు ఇటుగృహస్థులకు ఉభయతారకమైన దానినిగాయీఆశ్రమమును గ్రహింపవచ్చు. అట్టి యీ ఆశ్రమము ప్రధమముగ చతుర్ముఖాపరనామధారియైన యీ వైఖానస మునీచంద్రునిచే తన కల్ప సూత్రమున సమంత్రకముగ సమగ్రముగ, అసందిగ్ధముగా ఉపదేశింపబడినది. అందుచేతనే యీ ఆశ్రమము వైఖానసోపజ్ఞకమని యెల్లరంగీకరించినారు.

"బ్రహ్మచారీగృహస్థోభిక్షుర్వైఖానసః"అనిగౌతమ మహర్షి తనధర్మసూత్రములలోచెప్పగయేతత్సూత్ర

వ్యాఖ్యాతయగు హరదత్తుడు తన మితాక్షర వ్యాఖ్య యందు వైఖానసో వానప్రస్థః వైఖానస ప్రోక్తేన మార్గేణ వర్తత ఇతి, తేనస ఆశ్రమః ప్రాధాన్యేన దర్శితః అని వైఖానస ప్రోక్త మార్గమునవలంభించిన వానప్రస్థుని యీ సూత్రము బోధించునన ఆ వైఖానస మహర్షిచే పై ఆశ్రమమెంతో ప్రధానముగ ప్రదర్శింపబడినదని వ్యాఖ్యానించుట జరిగినది.

ఇక నిబంధన గ్రంధమైన వైద్యనాధ దీక్షితీయమున వర్ణాశ్రమ ప్రకరణమున వానప్రస్థ ధర్మ నిరూపణావసరమున పుష్పమాల .... త్సదా కాలపక్వై .... వైఖానస మతేస్థితః అన్న మానవీయ శ్లోకమునందలి వైఖానస పదమును వివరించుచు విఖనసాప్రోక్తం సూత్రం వైఖానస మతం తత్రహి వానప్రస్థ ధర్మస్య పూర్ణ ఉపదేశః అని యున్నది. దీనిచే వైఖానస మతమను పదమునకు వానప్రస్థుల ధర్మమని కాక వైఖానస సూత్రమని ప్రధమమున, అనంతరము ఆ సూత్రమున ఆ మహర్షిచే చెప్పబడిన వానప్రస్థధర్మములర్ధమని ఇతరులచే ఉపదేశింపబడిన ధర్మములనెందుకు గ్రహింపరాదన శ్రీ వైఖానస సూత్రమున వానప్రస్థ ధర్మములు సంపూర్ణముగ ఉపదేశింపబడుటచే తద్ధర్మములనే స్వీకరింపవలెనని మను గౌతమ వైద్యనాధ దీక్షితీయాది ప్రమాణములను మనవి చేయుట జరిగినది.

ఇంతకు మనమీ వానప్రస్థ ప్రకరణము నారంభించినది పై శ్లోకమున గల (అగ్నేశ్రామణ కస్యచ) అన్న వాక్యమును వివరించుటకు అందుచే ఆ విషయమును విచారించెదము. ఏ వానప్రస్థాశ్రమమును యీ సూత్రమును విస్తరముగా ఉపదేశించినదో ? ఆ ఆశ్రమవాసుల కొరకే యీ శ్రామణకాగ్ని హోత్రము పేర నూతనముగ ఒక అగ్నిహోత్రము యీ వైఖానస మునీంద్రునిచే సృజింపబడినది.

ఈ శ్రామణకాగ్ని హోత్రము యొక్క యధార్ధ్యమును, యీ అగ్నిహోత్రమును వుపదేశించిన శ్రీ వైఖానస సూత్రము యొక్క మహిమను గాని యీ సూత్రమునకు వరమలక్ష్యమైన శ్రీమన్నారాయణుని మహిమనుగాని తెలుసుకొనుట యెంతటి వారికైన అసాధ్యమని పైశ్లోకమే ప్రకటించినది సత్యమే,

అందుచే విష్వాలులమై అసలేమి విచారించకుండుట కంటె యధామతి పరమ పవిత్రమైన ఆ ఆశ్రమమును గూర్చి విచారించుట సమంజసమని అతి సంగ్రహముగ మనవి చేసెదను.

ఐహిక భోగములపై విరక్తులై వైరాగ్య మార్గమున సంచరించదలచిన వారికెల్లరకు ఏకైక శరణ్యముగ యీ ఆశ్రమమీ మహనీయునిచే ఉపదేశింపబడినదనవచ్చు. కేవల అపత్నికులుగానే కాక సపత్నికులుగా గూడ భార్య వలన పరిచర్యలను మాత్రము పొందుచు ప్రశాన్త వనవాస జీవితమునీయాశ్రమమున గడుపుట కభ్యనుజ్ఞ లభించుటచే యెంతో సౌకర్యము లభించినది. పురాణ గాధలలో యెందరో చక్రవర్తులు తమ తమ పట్టమహిషులతో సహ వనతరుచ్ఛాయలలో ప్రశాంతాశ్రమములలో తమ చరమ జీవితమును వెళ్ళదీసినట్లు లెక్కకు మించిన గాదలు లభించుచున్నవి. పైన చెప్పినట్లు భార్యలతో వనవాసము చేయదలచిన ద్విజులందరు విధిగ శ్రామణకాగ్ని హవనమును చేయవలెనని యీ సూత్రముపదేశించినది. (వానప్రస్థా ద్వివిధాః సపత్నికా అపత్నికాశ్చేతి) అని యుండుటచే యీ సపత్నిక వానప్రస్థులందరు శ్రామణకాగ్ని తత్పరులు కావలెనని శాసించబడినదన్నమాట. యీ సపత్నిక వానప్రస్థులు, నాల్గు విధములు. ఔదుమ్బర, వైరిఞ్చ వాలఖిల్య, ఫేనప అని యిక (అపత్నికా బహువిధాః) అని అనుటచే వీరికి లెక్కయే లేదు. పఠించిన వైఖానస సూత్రమంతా పాఠకులచే పఠింపచేయవలెనని నేనీ సూత్రవాక్యము నిక్కడ వ్రాయుట లేదు. దీని ఉపయోగము నీ ప్రకరణమునే మనవి చేయుచున్నాను. సపత్నికుల కొరకుపదేశింపబడిన యీ శ్రామణకాగ్ని (తపసాం శ్రమణమేతన్మూలమ్) తస్మాదేత ద్విధానమేన మగ్నించశ్రామణకమిత్యాహ విఖనాః అని శపధపూర్వకముగ మహాభాష్యమున పతంజలి మహామునిచేవలె తన పవిత్ర నామధేయముతో సహ ఉపదేశింపబడినది.

వైఖానస ధర్మముల వలె తత్సంబంధి పదములు కూడ స్త్రీ,పురుష, దేవిశ,దేశ, స్వపర మతవివక్షయే మాత్రము లేక విశ్వవ్యాప్తములైనవి. శ్రీమద్రామాయణాది ప్రాచీన గ్రంథములలో శబరిని "శ్రీమణి" అని పేర్కొనినట్లు కానవచ్చుచున్నది. ఇది ఈ శ్రామణక పదమునకు సంబంధించినదే. దీని బౌద్ధులధికముగ ఉపయోగించుకున్నట్లు మృచ్ఛకటికాది గ్రంథములలో కానవచ్చుచున్నది. వైఖానస ముని చంద్రుని సత్కీర్తిని విశ్వవ్యాప్తము కావించిన అనేక ముఖ్య కారణములలో ప్రముఖ కారణములుగ యీవానప్రస్థ ఆశ్రమమును, యీశ్రామణకాగ్నిని దృఢముగ చెప్పవచ్చును.

ఈ వానప్రస్థాశ్రమమును ధర్మశాస్త్రములన్నియు చతుర్విధమని వర్ణించుచు ఔదుమ్బర, వైఖానస, వాలఖిల్య ఫేనప యని వాటి నామములతో గూడ స్పష్టముగ పేర్కొనుట జరిగినది. ఇక్కడ చతుర్విధ వానప్రస్థులలో వైఖానసులనొకరిగా యెన్నో ధర్మశాస్త్రములు వర్ణించినవి. కాని అట్టి వైఖానస పదము వైఖానస సూత్రమున మాత్రము చెప్పబడి యుండలేదు. అనగ యే సూత్రమున యీ వానప్రసాశ్రమమును ఉత్తమోత్తమమైనదని ప్రముఖముగ వుపదేశించినదో, యీ వానప్రస్థాశ్రమము వైఖానస సూత్రోపజ్ఞకమేనని యే సూత్రమును ధర్మశాస్త్రములన్నియు ప్రస్తుతించుచున్నవో యే వైఖానస సూత్రమున ఉపదేశింపబడిన యీ వానప్రస్థ ధర్మములను, యీ శ్రామణకాగ్నిని అన్ని సంప్రదాయముల వారు యింకను చెప్పవలెనన్న సమస్త ప్రపంచమానవాళియంతయు,నతమస్తకముతో స్వీకరించినదో అట్టి యీ వైఖానస సూత్రమున మాత్రము చతుర్విధ వానప్రస్థులలో యెక్కడను వైఖానస నామము లేదన్నమాట.

ఇది ఎంత విచిత్ర పరిస్థితి? కేవలమీ ఒక్క నామముతో సంతృప్తి చెందని మరి కొందరు అసలీ వానప్రసాశ్రమమునంతను వైఖానసాశ్రమమని వ్యవహరించెదమనినారు. ఈ ప్రతిపాదనను ఏకగ్రీవముగా యెల్లరంగీకరించినారు. అందుచే వైఖానసులన వానప్రసులకు నామాంతరముగ యెందరో భావించెదరు. అంతే కాదు వైఖానసులలో అన్ని ఆశ్రమముల వారున్నారు కాని, యింత విపులమైన ప్రప్రథమమైన కల్పసూత్రముఒకటి కలదని కానిచాల మందికి తెలియదు. వైఖానసులన కేవల వానప్రస్థులనే వారి భావన.

ప్రాజ్ఞులచే గావించబడినదే గౌరవము. ఈ గౌరవము వైఖానస మహర్షికి తత్సూత్రమునకు గుణగ్రాహులచే గావింపబడినదే గాని మరియొక విధముగ లభించినది మాత్రము కాదని మనవి. ఏసూత్రకర్తచే లేక ఏ సూత్రముచే యీ వానప్రస్థాశ్రమము ప్రప్రథమముగ ఉపదేశింపబడినదో, ఆ వానప్రస్థాశ్రమము వైఖానసాశ్రమమని శిష్టులందరు ఆ సూత్రకర్త పేరున గాని, లేక వైఖానస సూత్రము పేరున గాని వ్యవహరించుచున్నారని మనవి చేయుట జరిగినది. ఇకపై మరియొక విచిత్రము.

శ్రామణకాగ్ని హోత్రము యీ వైఖానస మహర్షిచే యీ వానప్రస్థుల కొరకుపదేశింపబడినదని పూర్వమే మనవి చేయుట జరిగినది. మను వశిష్ఠ యాజ్ఞవల్క్య గౌతమ పరాశరాది ప్రాచీన ధర్మశాస్త్ర రచయితలంతా యీ అగ్ని హోత్రమును ముక్త కంఠముతో అంగీకరించియే యున్నారు. ఐతే యిక్కడి విశేషమేమన? శ్రామణకేనాగ్ని మాధాయ అని యున్నది కదా? యని కేవల శ్రామణకాగ్నిని మాత్రము స్వీకరించిన చాలదు. (శ్రామణకమన్న పదమునకు కేవలము శ్రామణకాగ్ని మాత్రమే, అర్థము కాదు. సంపూర్ణ వైఖానస సూత్రమంతా ఆ శ్రామణక పదముచే భోధింపబడుచున్నదనియున్నది.

ఈ రహస్యము శ్రామణకేనాగ్ని మాధాయ అను గౌతమ ధర్మ సూత్రమునకు వ్యాఖ్యాతయగు హరదత్తుడు తన మితాక్షర వ్యాఖ్య యందు "శ్రామన్కం నామ వైఖానసం శాస్త్రం తదుక్తేన ప్రకారేణ అగ్నిమాధాయ సాయం ప్రాతర్జుహుయాదితి శేషః అని వ్రాసినాడు. ఇక్కడ నాకొక సందేహము. పై వాక్యము వల్ల అసలీ ఆఘార విధానమంతయు వైఖానస విహితముగనే జరుపబడవలదా? యింకా అచమన ప్రభృతి ఋగ్వేదః ప్రీణాతుఅన్న వైఖానస సూత్రానుసారము సర్వక్రియలు అనుష్ఠింపబడవలదా?

అని దీని నింతటితో వదలి ప్రధాన విషయము స్వీకరించెదము.

అన్ని ఆశ్రమములతోపాటువానప్రస్థాశ్రమమును గూడ యీ సూత్రముపదేశించగా యీ వానప్రస్థమునకంతకూ యీ సూత్రము పేర వైఖానసాశ్రమమను ఒక వినూత్న నామము లభించినదని యితః పూర్వమే మనవి చేయబడినది. ఇక ఆ వానప్రస్థుల కోరకు యీ శ్రామణకాగ్నినుపదేశించగ ఆ శ్రామణక పదము వైఖానస సూత్రమునకు పర్యాయపదమైనది. ఇక్కడ నిగూఢమైన యీ యధార్థ్యమును గ్రహించలేనివారికిది ఎంతో చిత్తవిక్షేపకారణము కాగాలదు.

ఈ శ్రామణకాగ్ని ద్విజులకెల్లరకు విహితమైనట్లు మహాభారత శాంతిపర్వమునందలి యీ దిగువ శ్లోకము ద్వారా

పుత్ర సంక్రామిత శ్రీశ్చ వనే వన్యేన వర్తయన్

విధినా శ్రామణేనైవకుర్యాకతత్కర్మాణ్యతంద్రితః స్పష్టమగుచున్నది. ఇక్కడ శ్రామణకాగ్ని క్షత్రియులకు విహితమైనది. వైఖానస సూత్రమునకెన్నో నామములున్నట్లు విద్వాంసులెరిగిన విషయమే. అదే విధముగ యీ వానప్రస్థాశ్రమమునకు గూడ వానప్రస్థ వైఖానస, శ్రామణక ఇత్యాది నామములెన్నో యున్నవి. ఇవికాక శాంతిపర్వమునందలి

జ్ఞాతి సంబంధి మిత్రాణి వ్యాపన్నాని యుధిష్ఠిర
సమభ్యు ద్ధరమాణస్య దీక్షాశ్రమపదం భవేత్.

యీశ్లోకముచే యిక్కడ నీలకంఠాచార్యులవారు దీక్షాశ్రమో వైఖానసః అని ఆ దీక్షాపదమును వ్యాఖ్యానించుటచే యీ ఆశ్రమమునకు దీక్షాశ్రమమని మరియొకపేరున్నట్లు నూతనముగ తెలిసినది.

ఉత్పన్న పుత్ర పౌత్రస్తు వన్యాశ్రమ పదే వసేత్
తానేవాగ్నీ న్యధా న్యాయ మర్చయన్నతిథి ప్రియః

సవనేఒగ్నీ న్యధా న్యాయ మాత్మన్యారోప్య ధర్మవిత్
నిర్ద్వన్ద్వో వీతరాగాత్మా బ్రహ్మాశ్రమ పదే వసేత్

(మోక్షధర్మే 327/అ, 19 శ్లో)

యీశ్లోకముల వలన యీ ఆశ్రమమునకే వన్యాశ్రమ, బ్రహ్మాశ్రమములను నామాన్తరములున్నట్లు గూడా తెలియుచున్నది.

నా వంటివారి కజ్ఞాతముగా ఎన్ని గ్రంథములలో యిట్లెన్ని నామములీ యాశ్రమమున కున్నవో ?

నావంటి వారికజ్ఞానముగ యిట్లింకెన్ని నామములున్నవో యాథార్థ్యంన చ విందతి) అనికదా : ఈ సందర్భమున యీ సూత్రమునకు ఔఖేయ సూత్రమను నామముకూడ యున్నదని విన్నవించుట అప్రస్తుతము కాదని నాభావము. తద్విషయమును విచారించ యత్నించిన మరియొక అగ్నిహోత్ర విషయము బయల్పడగలదు.

అది ఉఖాగ్ని :— శిశివుయొక్క జననకాలమున యీ అగ్నిని సాధించవలెనని ఉపదేశించే తత్సాధన తద్రక్షణ పద్ధతినంతను జాతక ప్రకరణమున ఉపదేశించుట జరిగినది. దీనిని ఉఖాగ్ని, జాతకాగ్ని ఉత్తపనాగ్ని, కపాలాగ్ని యీ విధముగ యెన్నో నామములతో పిలచెదరు. ఇచ్చటి ఉఖాపద సంబంధము చేతనే యీ సూత్రమునకు ఔఖేయసూత్రమను నామమేర్పడినది. వైఖానస సూత్రమునకు ఔఖేయ సూత్రమను నామమున్నట్లు అనాదిగా సాంప్రదాయికముగ వచ్చుచున్న లోకవ్యవహారము చేతనేగాక అతి ప్రాచీనమైన మార్కండేయ స్మృతియందలి యీ దిగువ శ్లోకముచేత గూడ విశదమగుచున్నది. మార్కండేయ స్మృతియందు నానాసూత్ర వర్ణన ప్రకరణమున యీ దిగువనుదహరించినశ్లోకములలో

జౌఖేయ నామకం సూత్రం చకార విదితాత్మవాన్
తదేతదపరం సూత్రం సర్వసారం సమున్నతం
సర్వేషాం సమ్మతం సర్వవేదవేది విభూషణం
వైఖానసాఖ్యస్తు మునిర్వేదే వాజసనేయకే

యజుః ప్రభేదే కస్మిందిృత్పంచ వింశత్కశాఖకే
షడశీతి మహాశాఖా రాజమానేచ సంతతం
సర్వాధికే సర్వవంద్యే ముఖ్యేయజుషి పావనే
అపికాంస్కాన్మ హానర్థాన్ స్వమత్యాలోచ్య
కేవలం

సమాదాయ సమాదాయ పాఠం వాసిష్ఠనామకం
అనుసృత్య విధానేన కల్పేకల్పే శనైశ్శనైః
సూత్రం తత్కల్పయామాస శివం వైఖాన
సాఖ్యకం
ఇతి॥

యిన్ని శ్లోకములను నేనీవ్యాసమున వేటినీ ఉదహరించలేదు. వైఖానస సూత్రమును గూర్చి తెలుసుకొనదలచిన వారికి యింకను యీ సూత్రమునుగూర్చి సందేహముకలవారికి, ఆక్షేపణలనువేటినైనాచేయదలచినవారికిగానివీరందరికి అప్రతిహతమైన సమాధానము నీశ్లోకములే ప్రసాదించగలవని, నావంటివారి యీ అసమగ్ర వ్యాసములతో అవసరమేమి లేదని పై శ్లోకములనుదహరించుట జరిగినది. బహుకల్పద్రుష్ట అతిపురాతనుడైన మార్కండేయ మహర్షి కంటే యీ అతిపురాతన ప్రప్రథమ వైఖానస సూత్ర మాహాత్మ్యమును వర్ణించగల పాటవము ఇతరుల కెవ్వరికిని లేదని నాదృఢ విశ్వాసము.

ఇక (తిత్తిరి వరతంతు ఖండికోఖాచ్ఛణ్) అన్న పాణిని అష్టాధ్యాయి గూడ యీ జౌఖేయ శబ్ద వ్యుత్పత్తిని సూత్రీకరించినది.

ఇప్పుడొక ప్రధానమైనప్రశ్న. పంచధాగ్నీన్ వ్యక్రామత్, విరాడ్రుష్టా ప్రజాపతేః అన్నశ్రుతి వచనానుసారము గార్హపత్యాన్వహార్యాది నామములతో అగ్నులను పంచధాసృజించినది స్రష్ట (బ్రహ్మ) అని జగత్ప్రసిద్ధవిషయము. త్రేతాగ్ని పక్షము వేరొకటి కలదనిగూడఎల్లరకు తెలుసు. ఈ త్రేతాగ్నుల పంచాగ్నులను సృజించినది బ్రహ్మయేనని గూడ తెలుసు. ఇప్పుడు కేవల వానప్రస్థుల కొరకు యీ శ్రామణక మన్న పేర వినూత్నముగవేరొక అగ్నిహోత్రమును యీ వైఖానసమహర్షి ఉపదేశించుట జరిగినది కదా ?

వేదవేదాంగసంయుక్తాన్ యజ్ఞాంగసంయుతాన్
నిర్మమే లోకసిద్ధ్యర్థం బ్రహ్మలోకపితామహః
(మోక్షధర్మే)

అన్న యీ వచనమును శిలాశాసనముగ భావించి ద్విజలోకము, ఋషిలోకము అంతా తదుపదేశానుసార మాయా అగ్నులనారాధించుచేగాని యింకొక్కరు. గూడ ప్రత్యేకాగ్నిని యేనాడు సృజించి యుండలేదు ఇట్టిస్థితి యందు యీవైఖానస మహర్షి యీశ్రామణకాగ్ని నెట్లు సృజించగలిగినాడు. యీయజ్ఞాకలోకమంతా యేవిచికిత్సలేకుండ యేకగ్రీవముగ యీ అగ్నిని యెందుచేత స్వీకరించినారు ? అసలు నూతనముగ యీ అగ్నిని సృజించుటకు యే మహర్షికి లేని అధికారమీ మహర్షికొక్కరికిమాత్రామెట్లులభించినది.

దీనికి సమాధానము చెప్పుట యెంతో సులభము. ప్రశ్నలనడుగునంత కాలవ్యవధి కూడ మనకవసరం లేదు.

స ఏవ పశ్చాచ్చతురాస్య రూపీ ముని స్వరూపీచ
సృజత్యసస్తః" అను పూర్వోక్త నృసింహ

పురాణ శ్లోకమును మననము చేసుకొనిన వారికి యజ్ఞస్రష్టయైన యీ బ్రహ్మ, వైఖానసమహర్షి అభిన్నులేనని స్ఫురించిక మానదు. వీటి సారాంశమేమన ? మనువు తన ధర్మశాస్త్రమును రచించిన నాటికింకా బృహస్పతి శుక్రాచార్యులు అనగా దేవగురువు, దైత్యగురువు వీరుభయులు తమ తమ శుక్రనీతి మొదలగు ధర్మశాస్త్రములను రచించకపోవుటేగాక. సురాచార్య, అసురాచార్య పదవులను స్వీకరించకపోవుటేగాక ; అసలు వారానాటికి జన్మించనేజన్మించ లేదు. ఇది యెంత అత్యంత ప్రాచీన విషయమో ;

సప్తర్షులు

ఇప్పుడు మనము సప్తర్షుల విషయము నుండి మనుచరిత్ర ప్రస్తావికముగ రాగ యీ ప్రసక్తికి వచ్చినాము. ఇక అసలు విషయము సప్తర్షులు

సామాన్యులుకారు. అసలు వీరిజన్మయే ఎంతోవిచిత్రమైనది. వీరు విఖనస మహర్షి బేకబ్రహ్మమానస పుత్రులుగా అవతరించుటజరిగినది. అసలు సృష్ట్యారంభమునకు, సప్త అన్న యీసంఖ్యకు ఏదో గాఢానుబంధమున్నదని నా దృఢ విశ్వాసము. ఏ అనుబంధము లేకున్న వేదపురుషుడు సప్తతే అగ్నేసమిధస్సప్త జిహ్వా స్సప్త ఋషయ స్సప్తధామ ప్రియాణీ సప్తహోత్ర స్సప్తధాత్వాయజన్తి సప్తయో నీరాపృణస్వఘృతేన॥

సప్తసంఖ్యకింత అధిక్యత యిచ్చి యుండడు. సూర్యచంద్రులవలె వీరుకూడ నభోమండలమున ప్రముఖ దిక్సూచి వలె కాన వచ్చుటేగాక, యీ భూమండలమున గూడ ఋషికేశమున వీరిపేర్లతో పరమపావన గంగానది యేడుపాయలుగ చీలి నిరంతరము దర్శనమిచ్చుచున్నది. సప్తప్రకృతుల ప్రతిరూపములీ సప్తమహర్షులు. ఈ సప్తమహర్షుల ప్రతిరూపములీ సప్తగంగా ప్రవాహములు. వీరి స్నాన సంధ్యాద్యనుష్టానములన్నీ ఆకాశగంగ జలములలో, వీరియొక్క పరమౌన్నత్యమును తెలుపునట్టి యొక చక్కని శ్లోకమును మహాకవి కాళిదాసు కుమార సంభవ కావ్యమున ప్రసాదించియున్నాడు.

శ్లో॥ అధః ప్రస్థాపితాశ్వేన సమావర్జిత కేతునా
సహస్రరశ్మినా సాక్షాత్సప్రణామముదీక్షితాః

సప్తాశ్వములతో సిద్ధముగాయున్న మరియు వినమ్రము కావించబడిన ధ్వజముగల రధమునధిరోహించి సప్తాశ్వుడైన "సూర్యభగవాన్" తనకంటె ఉపరిభాగమందున్న యీ సప్తమహర్షులకు నమస్కరించిగాని, తన నిరంతర జగత్సంచారమును నుపక్రమించడట. సప్తమహర్షుల యొక్క యీస్థితి యెంత మహోన్నతమైనదో ? యిక్కడమరియొక విచిత్రము మహర్షులు, సప్తమహర్షులు. ఆదిత్యుడు సప్తాశ్వుడు యిట్టి వీరుభయులకు సంబంధించిన యీ విశేషమును వర్ణించు యీ శ్లోకము గూడ షష్ఠ సర్గలో సప్తమ శ్లోకము. దీనికి కూడ కారణాంతరమేదైన కలదేమో?

వీరు తమ నిత్యార్చన కొరకై ఆకాశ గంగానది యందలి సువర్ణ పంకజములను (సమిత్పుష్పకుశాదీని శ్రోత్రియస్స్వయమాహరేత్) అని యుండుటచే శ్రోత్రియులు పరమ వైష్ణవ భక్తాగ్రేసరులగుటచే జగదేక ప్రభువైన శ్రీనివాసమూర్తి నర్చించుటకై వీరు స్వయముగ మనోహరములైన కమలములను సేకరించెదరని (అత్ర్యాది సప్త ఋషయస్సముపాస్య సన్ధ్యా) మను శ్లోకము ద్వారా తెలియవచ్చుచున్నది.

వీరిచే భగవదారాధనకై సేకరించబడగ శేషించిన ఆకాశగంగా కమలములను సూర్యభగవాన్ (యీ సప్తర్షి మండలము కంటె అధోభాగమున సంచరించు యీ సూర్య భగవాన్) ఊర్ధ్వముగ ప్రసరించు తన కిరణములచే నిత్యము వికసింపచేయుచుండునన్న యీ కుమార సంభవ శ్లోకము కూడ.

సప్తర్షి హస్తావచితా వశేషాణ్యధో వివస్వాన్పరివర్తమానః
పద్మాని యస్యాగ్ర సరోరుహాణి ప్రబోధయత్యూర్ధ్వ ముఖైర్మయూఖైః 2

యీసప్తర్షుల పరమోచ్ఛ స్థితిని ప్రకటించునట్టిదే ఈ నూతన ప్రక్రియలో వైఖానస మహర్షి యొక్క ఆజ్ఞననుసరించి వారి వలన వుపదేశింపబడి పునః తాము ప్రత్యేకముగ భగవద్యజన విధిని యెవరో రచించియుండవలె కదా? వారెవ్వరు వారెందరు? వారి పవిత్ర నామధేయములేవి?

ఈ విషయములనే మనవి చేయబోవుచున్నాను. ఇది ఎంతో రహస్య విషయము. మహాభారత శాంతి (మోక్షధర్మ) పర్వమున

తతస్తే విబుధశ్రేష్టాః బ్రహ్మతేచ మహర్షయః

వేదదృష్టేన విధినా వైష్ణవం క్రతుమాహరన్ అన్న శ్లోకమున్నది. "యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్తదేవాః" అని (తేన దేవా అయజన్త సాధ్యాఋషయశ్చమే)

1 కుమార సంభవము-కాళిదాసు 6సర్గ-7శ్లోకము

2 కుమారసంభవము-కాళిదాసు 1 సర్గ-1 6శ్లోకము

అనినట్లు వీరంతా ప్రప్రథమముగ ఆరంభించిన యజ్ఞమిది. విబుధ శ్రేష్ఠాః అనగ దేవతలలో ముఖ్యులు. బ్రహ్మ అనగ వైఖానస మహర్షి లేక చతుర్ముఖ బ్రహ్మ ఎవరో ఒకరు అనిగ్రహించ గలము. తేచ మహర్షయః అనుటచే యీ మహర్షు లెవ్వరు? యీ విషయము గూడ యేహితే ఋషయః ఖ్యాతాస్సప్త చిత్ర శిఖండినః

త్రైరేక మతిభిర్భూత్వా యత్ప్రోక్తం శాస్త్ర
ముత్తమం
వేదైశ్చతుర్భిస్సమితం కృతం మేరౌ మహాగిరౌ
అస్యైస్సప్త భిరుద్గీర్ణం లోకధర్మ మనుత్తమం
336 అ. 28 శ్లో॥

అన్న యీ శ్లోకముల ద్వారా ఏడుగురు ఋషులు ఏక కంఠముతో చతుర్వేదాత్మకమైన ఉత్తమ శాస్త్రమును మేరు శిఖరాగ్రమున యెన్నడో రచించినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. యిక వారెందరు? వారి నామ ధేయములేమి? అన్న ప్రశ్నలకు గూడ సమాధాన మిచ్చుటనే లభించగలదు.

మరీచి రత్యాంగిరసౌ పులస్త్యః పులహః క్రతుః
వశిష్ఠశ్చ మహాతేజా స్తేహి చిత్ర శిఖండినః
336 అ. 29 శ్లో

వారి వారి నామములతో గూడ చెప్పబడుటే గాక సప్త ప్రకృతయోహ్యేతా స్తథాస్వాయంభువోఽష్టమః అను యీ పాదములచే యితఃపూర్వముమనచే పేర్కొనబడిన స్వాయంభువ మనువు గూడ యిందున్నట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఏతద్విషయమే కావున యిక్కడ ఒక ముఖ్య విషయము గూడ మనవి చేయవలె.

తస్మాత్ప్రవక్ష్యతే ధర్మాన్మను స్స్వాయంభువ
స్వయం" 1

అని యుండుటచే ప్రప్రథమ ధర్మశాస్త్రమని సమస్త లోకముల వారిచే పరమ ప్రమాణముగ స్వీకరింపబడుచున్న తన ధర్మ శాస్త్రమును యీ మనువు రచించిన సమయమిదేనని గూడ యున్నది. అంతే కాదు.

యథా ప్రమాణం హి మయాకృతో బ్రహ్మ
ప్రసాదతః 2

అని ఇక్కడ బ్రహ్మప్రస్తావన యుండుటచే పూర్వ శ్లోకమున గూడ తస్మాత్ప్రవక్ష్యతే ధర్మాన్ అని యుండుట చేత యీ బ్రహ్మ వైఖానస మహర్షిచే, సప్త మహర్షులచే అర్థాత్ వైఖానస కల్ప సూత్రముచే, మరియు యీ సప్తర్షి ప్రణీత శాస్త్రముచే ప్రేరితుడై మనువు తన మనుస్మృతిని రచించినట్లు విశదమగుచున్నది. చరిత్రకారులనెంతోఆశ్చర్య చకితులను గావించు విషయములిట్టివియెన్నోయిక్కడ సమృద్ధిగా యున్నవి. వారి కొరకు మరియొక విషయమును గూడ చూపెదను. మనుస్మృతి రచన యెన్నడు జరిగియుండవచ్చును? అని యింకా యెవరైనా పరిశోధించుచుండిన తత్సహాయార్థము యీ శ్లోకములను

ఉశనా బృహస్పతిశ్చైవ యదోత్పన్నౌ భవిష్యతః
తదా ప్రవక్ష్యతశ్శాస్త్రం యష్మన్మతిభిరుద్ధృతం
స్వాయంభువేషు ధర్మేషు శాస్త్రే చౌశనసేకృతే
బృహస్పతి మతే చైవ లోకేషు ప్రతిచారితే
ఉదహరించాను.

ధారణాస్సర్వలోకానాం సర్వధర్మ ప్రవర్తకాః 3
అని గూడ యుండుటచే వీరు సకల లోక ధారకులని, సర్వధర్మ ప్రవర్తకులు, గోత్రప్రవర్తకులని గూడ తెలియవచ్చుచున్నది.

తతస్తే లోకపితరస్సర్వ లోకార్థ చింతకాః
ప్రావర్తయంత తచ్ఛాస్త్రం ధర్మయోనిం సనాతనం

1 మోక్షధర్మే శాంతిపర్వే 236అ. 44శ్లో. 2 మోక్షధర్మే శాంతిపర్వే 336అ. 42శ్లో.

3 మోక్షధర్మే శాంతిపర్వే 336అ. 55శ్లో.

ఉత్పన్నేంగిరసే చైవ యుగే ప్రథమ కల్పితే
సాంగోపనిషదం శాస్త్రం స్థాపయిత్వా బృహస్పతౌ
జగ్ముర్యథేప్సితం దేశం తపసే కృత
నిశ్చయాః 4

ఈ శ్లోకముల వలన లోక పితరులు, సర్వలోకార్థ చింతకులునైన యీ సప్త మహర్షులు ప్రథమ కల్పితమైన యుగమునందు సనాతనము, సకల ధర్మ మూలమైన ఆ శాస్త్రమును బృహస్పతి జనించిన తదుపరి అతనికుపదేశించి యేతచ్ఛాస్త్రోక్త ధర్మములకు ప్రముఖ ప్రచారకునిగా బృహస్పతిని నియమించి తపమాచరించుకొనుటకు యథేష్టముగ యెటో నిష్క్రమించినట్లున్నది. మరియు

బృహస్పతి మతేచైవ లోకేషు ప్రతిచారితే
యుష్మత్కృత మిదం శాస్త్రం ప్రజాపాలో
వసుస్తతః
బృహస్పతి సకాశాద్వై ప్రాప్స్యతే 5

అని గూడ యుండుటచే యీ బృహస్పతికి ఉపరిచరవసువను శిష్యుడు గూడ కలడని స్పష్టమగుచున్నది. యిక్కడ ముఖ్యమైన ప్రశ్న యీ సప్త మహర్షులు బృహస్పతికుపదేశించిన సకల ధర్మ మూలము సనాతనమునైన ఆ శాస్త్రమేది? మరియొక విశేషము.

ఆరాధ్య తపసాదేవం హరిం నారాయణం ప్రభుం
దివ్యం వర్ష సహస్రం వై సర్వే తేఋషిభిస్సహ
నారాయణాను శిష్టాహి తదా దేవీ సరస్వతీ
వివేశ తానృషీ న్సర్వాన్ లోకానాం హిత
కామ్యయా 6

మోక్ష ధర్మమునందలి యీ శ్లోకములు యెంతో ముఖ్యమైనవి. ఎందుచేతనన? నారాయణానుశిష్టాహి సరస్వతీ ....
వివేశ .... హితకామ్యయా అన్న యీ శ్లోకముల ద్వారా నారాయణానుశిష్టమైన సరస్వతి దివ్య సహస్రసంవత్సరములు భగవదారాధనలో నిమగ్నులై యున్న యీ ఋషీంద్రులందరిని ఆవేశించినదని తెలియుచున్నది. యీ (నారాయణానుశిష్టా) అను శ్లోకమెంతో గూఢార్థముగలది. అందుచేతనే ఎంతో ముఖ్యమైనది గూడ.

వివేశతానృషీన్ సర్వాన్ అనగా యీ ఋషులు సప్తమహర్షులని వారివారి నామములతో సహ యీ అధ్యాయశ్లోకముల ద్వారా పూర్వమే తెలిసినది. వీరి నావేశించిన ఆ సరస్వతి నారాయణానుశిష్టమైన ఆ సరస్వతి) యొక్క నామము అనగా ఆ వాఙ్మయము లేక శాస్త్రములేక ఆ గ్రంథము దాని నామధేయమేమి? ఇక్కడ మరియొక ప్రశ్న

తైరేక మతిభిర్భూత్వా యత్ప్రోక్తం శాస్త్రముత్తమం
వేదైశ్చతుర్భిస్సమ్మితం-కృతం మేరౌ మహాగిరౌ
లోకాన్సంచింత్య మనసా తతశ్శాస్త్రం ప్రచక్రిరే
ఏతాభిర్ధార్యతే లోకాస్తాభ్యశ్శాస్త్రం వినిస్సృతం.

అన్న పూర్వశ్లోకములచే యీ సప్తర్షులచే యేయే శాస్త్రము చతుర్వేదములతో కూడిన ముక్తకంఠముతో ప్రణీతమైన శాస్త్రమేదో రచించబడినట్లు స్పష్టమగుచున్నదిగదా! మరి యీ శాస్త్రము యొక్క నామమేమి?

ఇక్కడ ముఖ్యప్రశ్నలు రెండు. ఒకటి సప్త మహర్షులను నారాయణానుశిష్టమై ఆవేశించిన ఆ వాఙ్మయము యొక్క (సరస్వతి) నామమేమి? రెండు యీ సప్తమహర్షి ప్రణీతమైన శాస్త్రముయొక్క నామమేమి? ఈ రెండు ప్రశ్నలకు సమాధానము కావలె

ఇందు ప్రథమ ప్రశ్నకు సమాధానము.

"నారాయణానుశిష్టాహి" అను యీ ఒక్కపాదమునందే ఎంతో గంభీరార్థమున్నది. నారాయణానుశిష్టమైన వాక్కు అనగ శాసనరూపమైన నారాయణుని వాక్కు అనిగదా! శాసన ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు

4 మోక్షధర్మే శాంతిపర్వే 336అ. 55శ్లో. 5 మోక్షధర్మే శాంతిపర్వే 336అ. 48శ్లో.
6 మోక్షధర్మే శాంతిపర్వే 336అ. 36శ్లో.

శాస్త్ర, శాసనము, శాసితులు అనుయీమూడంశములు ప్రధానముగ ఉండుట తప్పనిసరి.

ఇందుశాస్త్ర, నారాయణానుశిష్టాహిఅనియుండుటచే శాస్త్ర, శ్రీహరియని సులభముగనే తెలుసుకొనగలము శాసితులు, అన్న ప్రకృతము సప్తర్షులు అని భావించుట సహజము. వీరి విషయమే ప్రకృతమగుటచే

కాని సప్తమహర్షులకు శ్రీహరి ప్రత్యక్షముగ యే శాస్త్రమును ఉపదేశించినట్లుఅందున చతుర్వేద సమ్మిశితమైన దేవయజనముతో కూడిన శాస్త్రమును ఉపదేశించినట్లు చరిత్రగాని అశాస్త్రముగాని లభించుట లేదు.

వైఖానసమహర్షికి శ్రీహరి ఉపదేశించినట్లుప్రత్యక్షము గఉపదేశించినట్లు స్పష్టముగ ఈ భారతముననే చూపగలము. ఇంకాఅనేక వైఖానసేతర, ప్రామాణిక గ్రంధములలోచూపగలము. ఈ విషయము ముందు మనవిచేసెదనుభారతమునశ్రీహరిఉపదేశించినట్లుస్పష్టముగనేయున్నది. కాని శాసితుని పేరు విఖనసుడని కాక బ్రహ్మ అనియున్నది. మన పరిభాషననుసరించి విఖనస బ్రహ్మలిరువురు ఒక్కరేనని కదా ? యింకా విఖనసుని పేరులేదుకదా ? యని యెవరైనా ప్రశ్నించిన వైఖానసమాహర్షి అనుపదమునే ఉచ్చరించి చెప్పిన విషయము భారతమునలేదు కాని సీతోపనిషత్తునందున్నది. అక్కడ "వైఖానసఋషేఃపూర్వం విష్ణోర్వాణి సముద్భవేత్" అని స్పష్టముగనున్నది. విఖనసుడు, బ్రహ్మ ఒకరే నన్న విషయము తెలియని వారికిది కిష్టముగ నిగూఢముగ యుండుటసహజమేకాని వీరి ప్రాక్చరిత్రి తెలిసిన వారికియేకత్వము సులభముగ బోధపడుచేగాక వైఖానస ఋషి నుండి నారాయణానుశిష్టమైన అవాణిఉద్భవించినట్లు తెలియుచేగాక అవాణి శ్రీ వైఖానస కల్పసూత్రిమను నామ ధేయముతో యీ విశ్వము నందంతట శరీరమున రక్తము వలె వ్యాప్తమై యున్నట్లు గూడ ప్రాజ్ఞులందరు తెలుసుకొనగలరు.

అందుచే శాస్త్ర శ్రీహరి, శాస్త్ర శాసితుడు వైఖానస మహర్షి యిక శాసనము, శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్రిము పూర్వం అన్న సీతోపనిషత్ పదమునకు (యుగే ప్రిథమో కల్పితే) అన్న మోక్షధర్మము నందలి పై శ్లోకమునకు గల సారూప్యములచే సృష్ట్యాది యందు అను అర్ధమును చెప్పుకొనవచ్చు ఇదే విధముగ సీతోపనిషత్ నందలి

వైఖానస మతస్తస్మిన్నాదౌ ప్రిత్యక్ష దర్శనం" అను ఉపనిషద్వచనమునకు యీ మహాభారత శ్లోకములకు

> శబ్దే చార్థేచ హేతౌచ ఏషా ప్రిథమ సర్గజా
> ఆదావేవహి తచ్ఛాస్త్రమోంకార సర్వపూజితం
> యజుర్ ఋక్సామభి ర్జుష్టం .... 336అ.
> యధాప్రమాణం హి మయా కృతో బ్రిహ్మ
> ప్రిసాదతః 2

ఆదౌ, ఆదౌ అన్న పదముల చేత యీ సూత్రి మాద్యమైనట్టిదని సీతోపనిషన్మహాభారతములుపదేశించినట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఇంకా శ్రీ సూత్రిము నందు వలె విగ్రిహారాధన విషయమంతా సీతోపనిషత్తునందు గూడ చెప్పబడినది.

వైఖానస ఋషేః అన్న ఉపనిషద్వాక్యమునకు యెంతో నిగూఢార్ధమున్నది. ఇచ్చట విష్ణుపద వైఖానస ఋషిపదములు రెండు ఉండుటచే యీ ఉభయులలో కల్పసూత్రికర్త ఎవరు? అను ప్రిశ్న కలుగుట సహజమే. ప్రిప్రిథమమున యీ వైఖానస మునీంద్రున కుపదేశించినది శ్రీహరియే. మోక్ష ధర్మ పర్వమున గూడ.

> ధర్మంచ మత్తో గృహీష్వ శాశ్వతం నామ నామతః
> తేన సృష్టం కృతయుగం స్థాపయశ్చ యదావిది 3

శ్రీహరియే యీ శాశ్వత ధర్మమును స్వీకరించమని యీ బ్రిహ్మ నాదేశించినట్లు తదుపరి యీ బ్రహ్మ

1, 2. మహాభారతే శాంతిపర్వే 336 అ 41 శ్లో   మహాభారతే శాంతిపర్వే 349 అ 29 శ్లో
మహాభారతే శాంతిపర్వే 349 అ 29 శ్లో

తతో బ్రహ్మ నమశ్చక్రే దేవాయ హరిమేధసే
ధర్మం చాగ్ర్యం సజగ్రాహ సరహస్యం ససంగ్రహం 4

నారాయణునిచే యీధర్మ ముపదేశింపబడినట్లున్నది ఇట్లెన్ని స్థలములలో

ఏషధర్మస్సముద్భూతో నారాయణ ముఖాత్పునః
గృహీతో బ్రహ్మణారాజన్ ప్రయుక్తశ్చ యథా విధి
అధ్యాపితాశ్చ మునయః 5

మయానుశిష్టో బ్రహ్మాపి .... పూర్వం (నారాయణాను శిష్టాహి) అను స్థలమున శిష్టపదమున్నట్లే యిక్కడ కూడ అనుశిష్ట పదము గూడ యున్నది. ఈ శ్లోకము వలన ఉపదేశించినది శ్రీహరియేననక తప్పదు. కాని, (సరహస్యం, ససంగ్రహం) అని గూడ యుండుటచే శ్రీహరి బ్రహ్మకు మిక్కిలి సంగ్రహముగా భాగవతమున సంక్షేప రామాయణము వలె చాల సంక్షిప్తముగ ఉపదేశించినట్లు భావించవలె. అది కాక దీని వెంటనే 'గృహీతో బ్రహ్మణారాజన్ ప్రయుక్తశ్చ యథావిధి" అని యుండుట చేత దాని వెంటనే అధ్యాపితాశ్చమునయః అని గూడ యుండుట చేత శ్రీహరిచే బ్రహకు యీ ధర్మము సంగ్రహముగ ఉపదేశింపబడగ, ఆబ్రహ్మ దానిని విస్తృతపరచుటే గాక యథావిధిగా ప్రయోగించినట్లు' అనంతర మీ బ్రహ్మయే మునులకు యిదే ధర్మమునుపదేశించినట్లు గూడ ఎన్నో ఆదారములు లభించుటచే శ్రీహరి ప్రథమమున బ్రహ్మకుపదేశించినట్లు ఆ బ్రహ్మ యీ ధర్మమును విపుల పరచి ప్రయోగించి మునులకు ఉపదేశించినట్లు గూడ తెలియుచున్నది.

దీని వలన కల్పసూత్ర కర్తృత్వము నారాయణునకు వైఖానస మహర్షికి గూడ లభించినది. సంగ్రహముగాఉపదేశించుటచే శ్రీహరికి, విస్తృతపరచుటచే యీ వైఖానస మునికి ఉభయులకు కర్తృత్వము లభించినదన్న మాట. వైఖానస మహర్షికి యీ సూత్ర రచన యందు కర్తృత్వమే లేకున్న (గృహీతో, బ్రహ్మణా, ప్రయుక్తశ్చ, యథా విధి) (అధ్యాపితాశ్చ మునయః) ఇత్యాది వాక్యములన్నియు నిరర్థకములగుటే గాక యిక్కడ నూతనముగ నొక వివాదము గూడ తలయెత్తుట కవకాశమేర్పడగలదు.

వైఖానస ఋషేః అను పదము పంచమ్యంతము. వైఖానస మహర్షికి కర్తృత్వమున్న నాడే అనగ కల్ప సూత్రమునకు యీ మహర్షి ప్రధాన కారణమగుట చేతనే భువః ప్రభవః 1 అన్న పాణిని సూత్రము ద్వారా వైఖానస ఋషిపదమునకు ఆ పంచమీ విభక్తి లభించినది. ఈ కర్తృత్వము యీ మహర్షికి లేనినాడు హిమవతో గంగా ప్రభవతి అన్న స్థలమునందు వలె యిప్పుడున్న (అవైఖానస ఋషేః పూర్వ) మను సీతోపనిషత్తు నందలి, ఆ వైఖానస పదమునకు యిప్పుడున్న ఆ పంచమీ విభక్తి ప్రసక్తి లేకపోయెడిది. ఆ విభక్తి రాకపోయెడిదన్న మాట. ఆ విఖనో ముని కల్పసూత్రమునకు కర్త యగుట చేతనే వైఖానస ఋషేః అన్నపంచమ్యంత పదముండుట సంభవించినది.
సీతోపనిషత్

వైఖానస ఋషేః పూర్వం విష్ణోర్వాణీ సముద్భవేత్॥
వైఖానస ఋషేః పురా
వైఖానస పర్వతః
వైఖానస మతస్తస్మిన్నాదౌ ప్రత్యక్ష దర్శనం
స్మర్యతే మునిభిర్నిత్యం వైఖానస మతః పరం

అనుచు వైఖానస ఋషినుండి విష్ణువాణి సముత్భవించినదని, విష్ణువు వేరు, వైఖానస ఋషి వేరని విభజనకు పూర్వపు అఖండరాశికి వైఖానస పర్వతమన్న నామమున్నదని, యీ వైఖానస నామము కలిగిన యీ సూత్రము ఆద్యమైన ప్రత్యక్ష దర్శనమని, సమస్త ముని పుంగవులు వైఖానస ధర్మమును నిత్యము స్మరించెదరని యీ విధముగ వైఖానస ఋషిని, అతనినే సూత్రకర్తనుగాను, ఆ పేరుననే

4. మహాభారతే శాంతిపర్వే 340 అ 30 శ్లో

5. మహాభారతే శాంతిపర్వే 349 అ 45 శ్లో

దర్శనమున్నదని, అది అద్యదర్శనమని, ముని బృందమంతా దానిని పఠించెదరని, విస్పష్టముగ చెప్పి దీని నాక్షేపించుట కెవ్వరికిని యెట్టి అవకాశము లేకుండ చేసినది.

వేదాంతదేశికవరేణ్యులు

ఒక చోట

ఆపాదచూడ మనపాయిని దర్శనేఽస్మి
న్నాశాస్య మన్యదిహనాస్తి విపక్షహేతోః"

అని తన గ్రంథమును గూర్చి పేర్కొనుట జరిగినది. అదే విధముగ కర్మజ్ఞానమయమైన, అద్యమైన సనాతనమైన సమస్త లోక శిరోధారితమైన యీ ప్రత్యక్ష దర్శనము నాక్షేపించదలచిన వారికెట్టి అవకాశము లేదనవచ్చును. ఈ అతిప్రాచీన వైఖానస దర్శనమునకు సీతోపనిషత్ గావించిన మహోపకారము నిరవధికమైనది.

ఇంకను యీ మహోపనిషత్తున భగవదారాధన విషయము శ్రీ మాత యొక్క నిత్యత్వము అనపాయిత్వము, సాత్విక త్యాగము, ఇత్యాది అనేక విషయములు, భృగు పుణ్యాదుల విషయము యిలా ఎన్నో ప్రస్తావించబడినవి. ఈ విషయములన్నియు వైఖానస మతాభిమతములైనవే. ఇక యీ ఉపనిషద్విషయమును విరమించి (నారాయణాను శిష్టాహి) అన్న భారత విషయమును స్వీకరించెదము. దీనిచే నారాయణానుశిష్టమైన సరస్వతి సప్తర్షులను, సాక్షాత్ ఆవేశించలేదు కాని ప్రథమముగ విఖనస మహర్షిని తద్వారా విపేశతానృషి న్సర్వాన్ 1 అనినట్లు యీ సప్త మహర్షులను ఆవేశించినదని అన్వయించుకొనిన ఏ సందేహము కలుగబోదు.

అనగ విష్ణువాణి పరంపరగ యీ ఋషులు నావేశించినదని భావించవలె. శ్రీహరి విఖనోమహర్షి భృగ్వాదులు ఇదియొక పరంపర. శ్రీ లక్ష్మీ వల్లభారంభాం విఖనోమునిమధ్యమాం

అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందే గురుపరంపరాం. ఇదియొక గురుపరంపర. ఈ సూత్రము నాదియందు పదేశించినది లక్ష్మీ వల్లభుడే కావచ్చును. కాని యీ దర్శనము వైఖానసమహర్షి పేరుననే ప్రసిద్ధమై యున్నది. ఇది యొక అపూర్వ విషయవిశేషము.

యేన శ్రుతీస్సమాలోచ్య సూత్రం హరిపరం కృతం సూత్రము విఖనసరచితమైనా తత్పరమ లక్ష్యము శ్రీనాథుడే. ఇదీ ఇచ్చటి విశేషము. ఇక భృగ్వాదులు యీ మునీంద్రుని శిష్యులు అందుచేతనే

నారాయణః పితాయస్య మాతాచాపి హరిప్రియా
భృగ్వాది మునయశ్శిష్యా స్తస్మై విఖనసే నమః

అని యీ వైఖానస మహర్షిని మనము యీ సప్త మహర్షుల ప్రకరణమున రెండు ప్రశ్నలు కలుగుట అందు నారాయణానుశిష్టమై ఈ సప్త మహర్షుల నావేశించిన ఆ సరస్వతి నామమేమి? అన్న ప్రథమ ప్రశ్నకు సమాధానమొకొరకై యింతదూరమువచ్చుట జరిగినది. దీనిచే యిప్పటికీ శ్రీహరి భృగ్వాదులకు సాక్షాత్‌గా యేవాణిని ఉపదేశించకున్న హరి వైఖానస మహర్షికి ఈ మహర్షి భృగ్వాదులకు ఉపదేశించినట్లు అందుచే శ్రీహరి వాణి యీ భృగ్వాదులకు నావేశించినట్లేనని. ఆవాణి ప్రత్యక్ష దర్శనమైన వైఖానసకల్పసూత్రమేనని దీనిచే శ్రీహరి యీమునులకు పరంపరయా గురువై నారనియు ప్రథమప్రశ్నకు సమాధానము లభించినది.

ఇక మోక్ష ధర్మమున తైరేక......యత్ప్రోక్తం శాస్త్రముత్తమం

వేదైశ్చతుర్భిస్సమితం కృతం మేరౌ మహాగిరౌ అనుచు 336 అ॥ 29 శ్లో॥న వర్ణింపబడినట్లు సప్తర్షి ప్రణీతమైన చతుర్వేద భూయిష్ఠమైన ఆ శాస్త్రముయొక్క పవిత్రనామధేయమేమి? అను రెండవప్రశ్నకు సమాధానముకావలెదీనికిసమాధానము. కూడ అంత సులభముగలభించదు. యింకా మనము సప్తర్షుల గాథను మథించవలె. అవశ్యముగ తెలియవలసినఅంశములెన్నో వీరిని గూర్చియున్నవి

1. అష్టాధ్యాయి–పాణిని 1-4-31

ఏ బ్రహ్మ ప్రళయ సమయముననో, తప్ప నైమిత్తిక ఆత్యన్తిక ప్రళయాదులలో వీరు నశించు వారుకారని మత్స్యమూర్తి. ఆదివరాహమూర్తి మొదలగు వారిచే ఆయాటీపత్సమయములలో రక్షింపబడెదరనియు గూడ మనము వినియున్నారము. సృష్టిరచనలో వీరు బ్రహ్మకు ఎంతో సహకరించెదరని, అందుచేతనే వీరికి ప్రజాపతులన్ననామము కలదని గూడతెలుసు. ఇక వీరంతా వైఖానసమహర్షి యొక్క మానసపుత్రులు. ఈ కారణముచేత, మరెన్నో కారణముల వలన వీరు సంపూర్ణముగ వైఖానసులని చెప్పవచ్చు. శ్రీమద్భాగవతమునకృష్ణోద్ధవసంవాదమునపుత్రేభ్యోభృగుముఖ్యేభ్యోయదాహ భగవానజః వీరందరికీ బ్రహ్మ క్రియాయోగమునుపదేశించుటచే వీరు బ్రహ్మ (వైఖానస) మానస పుత్రులేగాక శిష్యులుగూడనని. అందున భృగుముఖ్యేభ్య అనుటచే ముఖ్యశిష్యులని గూడ తెలియుచున్నది. ఇట్లు శిష్యులగుటచేత గూడ వీరిని వైఖానసులనవచ్చు ఇచ్చట క్రియాయోగమన భగవదారాధన. దీనిని వైఖానసమహర్షిచే ఉపదేశమును పొంది వీరంతా స్వయముగ శ్రీహరిని యీ శాస్త్రముననుసరించి ఆరాధించినట్లు ఇతరత్ర ఆధారములు లభించుచున్నవి. మందరముని, వేంకటాచలముని, శుభక్షేత్రముని, యీ విధముగ వీరు అర్చించిన ప్రదేశముల పేర్లు గూడ యున్నవి. దీనిచే వీరంతా విఖనసుని మానస **పుత్రులు, శిష్యులు, ముఖ్య శిష్యులగుటేగాక అర్చకులనిగూడ విశదమైనది. దీనిచేత గూడ వీరు వైఖా**నసులేననవచ్చును. ఇక్కడ మరియొక విచిత్రకారణము చేతగూడ వీరు వైఖానసులేననవచ్చును. ఇక్కడ మరియొక విచిత్ర కారణము చేతగూడ వీరిని వైఖానసులేనని నిశ్చయముగ చెప్పవచ్చు. మహాకవి కాళిదాసు

> ముక్తా యజ్ఞోపవీతాని బిభ్రతో హేమవల్కలాః
> రత్నాక్ష సూత్రాః ప్రవ్రజ్యాం కల్పవృక్షా ఇవా
> శ్రితాః

అని యీ సప్తమహర్షులను గూర్చి తన కుమారసంభవములో ప్రస్తుతించుట జరిగినది. ఇక్కడ ఎంతో చమత్కారమున్నది. ప్రవ్రజ్యాం, ఆశ్రితాః ప్రవ్రజ్యాపదమునకు అర్థము సన్యాసమని కదా? ఇందు సందేహమే లేదు. ఆశ్రితాః అనుటచే సన్యాసాశ్రమ స్వీకారమొన్చనవారని మూలముద్వారా అర్థము లభించుచున్నది. అందుచే వీరందరిని సన్యాసులని భావించవలెను. కాని అట్లు భావించరాదు. దానికి విరుద్ధ లక్షణము లనేకమున్నవి. ముందుగ ముక్తాయజ్ఞోపవీతాని. అని వీరు ముక్తా యజ్ఞోపవీతములను ధరించియున్నారు. అని యున్నది కదా? సన్యాసులకే యజ్ఞోపవీతములేమి? వైఖానస సూత్రమున సన్యాసులకు గూడ యజ్ఞోపవితధారణ విహితమై యున్నదికదా? అని అనరాదు. అందుచే వీరు సన్యాసులని వైఖానససన్యాసులని అనరాదు. ఎందుచేతనన? అధికసంఖ్యాక సన్యాసులు యజ్ఞోపవీతాములు లేకనేకానవచ్చుచున్నారు. స్వీయగృహసూత్రకర్తచే యతులకు యజ్ఞోపవీత త్యాగము గూడ విహితమైయుండుటచే వారు ఆ బ్రహ్మసూత్రమును గూడ త్యజించెదరు. ఇక వైఖానస సూత్ర విషయమనెదరా అది వేరు. శ్రీ వైఖానస సూత్రమున బ్రహ్మసూత్రములేని ఆశ్రమమేలేదు. దానిని శిష్టులెందరో అనుష్ఠించుచున్నట్లు పురాణ వాఙ్మయమున నేటి ప్రపంచమున గూడా ప్రబల సాక్ష్యాధారములు లభించుచునే యున్నవి. జడభరతునకు యజ్ఞోపవీతమున్నదని భాగవతమున వర్ణింపబడినది. అట్లే శ్రీరామానుజాది యతిశేఖరుల బింబములు యజ్ఞోపవీత సహితములుగనే నేటికి కానవచ్చుచున్నవి. వీరిశిఖాయజ్ఞోపవీత సన్యాసమును వైఖానస సూత్రమునుండే స్వీకరించినట్లు గాధలు వినవచ్చుచున్నవి. ఆ సూత్రమొక అతి విలక్షణ సూత్రము. అధికముగ లోకమున యతులకు యాజ్ఞోపవీతము లేదు కదా? వీరు యతులైన యజ్ఞోపవీతము లెట్లున్నవి. ప్రశ్న యధాతథముగనే యున్నది. ఈ కారణముచే వీరు సన్యాసులు (వైఖానస సన్యాసులు) అనుటకు అవకాశము లేక పోవుటేగాక యీ వైఖానస, అవైఖానస అన్న విషయమునటుంచి వీరు అసలు సన్యాసులే కారనుటకు గూడ సంపూర్ణముగ ఆధారములున్నవి. వీరు సపత్నీకులు. సర్వావస్థలలో వియోగమునుదెరుగని

అరుంధత్యాది మహాపతివ్రతలు వీరి భార్యలు. అటులైన ప్రవ్రజ్యాం అన్న మహాకవి ప్రయోగమున కర్థమేమి? పునః ప్రశ్న మొదటికే వచ్చినది.

ఈ విషమ ప్రశ్నకు సముచిత సమాధానము కావలెనన్న ఆపదము అటు చతుర్థాశ్రమమును ఇటు ప్రథమ ద్వితీయాశ్రమములను రెంటినీగాక తృతీయాశ్రమమైన వానప్రస్థాశ్రమమును బోధించుచున్న దనవలె. వీరు సంపూర్ణ వానప్రస్థులు. తత్రాపి (పుత్రేషు భార్యాం నిక్షిప్య తయావాఽనుగతోవనం) అనుటచేత సపత్నీక వానప్రస్థులు. యిక వాన ప్రస్థాశ్రమ పద ముచ్చరింపబడినచాలు. తద్విషయమంతా వైఖానసోపజ్ఞకమనే. తద్ధర్మానుష్ఠాతలందరూ వైఖానసులేనన్న విషయమంతా - ఇతః పూర్వమే వానప్రస్థ ప్రకరణమున సప్రమాణముగ మనవి చేయబడినదేకదా? యిన్ని కారణములచే సప్తర్షులంతా సంపూర్ణముగ వైఖానసులే గాని వేరొకరుకాదని నిశ్చయముగ చెప్పవచ్చును గదా? కాని అటులైన తృతీయాశ్రమ వాచక పదమునే ప్రయోగించక మహాకవి ప్రవ్రజ్యాం పదమునేల ప్రయోగించినట్లు?

అను ఆక్షేపము రావచ్చు. చతుర్థాశ్రమమా సర్వసంగ పరిత్యాగులు కేవల తపోనిష్ఠుల కొరకుపదేశింపబడినది. వీరు గృహిణీ సహితులై కూడ తపస్వి జీవితమునే గడుపు మహనీయులని తెలుపుట కొరకు ఆప్రవ్రజ్య పదము ప్రయోగింపబడినది. అసలీ తపోధనులకు తపస్సు చేయవలసిన అవసరము గూడ లేదు.

ప్రాక్తనానాం విశుద్ధానాం పరిపాకముపేయుషాం
తపసా ముపభుంజానాః ఫలాన్యపి తపస్వినః

ఇతరులకు సుదుశ్చరమైన అంతులేని తపస్సును యెన్నడో వీరంతా ఆచరించి యుండుటేగాక పరిపక్వమైన తత్తపః ఫలమునంతను వీరిప్పుడనుభవించుచునే యున్నారు. అందుచేతనే వీరికి అసలు తపస్సుతో పనియేలేదు. ఐనా, (తపసాంఫలాని ఉపభుంజానా అపి తపస్వినః) వీరు నిరంతరము తాపసులే. అని కాళిదాసే యీ ఘట్టము కుమారసంభవము **6వ సర్గ-10 శ్లో॥** ననే వీరి వర్ణించినాడు. వీరికి తపస్సుతో అవసరము లేకున్న సపత్నీకులైనా కేవలం తపఃప్రభావ జీవితమునే గడుపుచుండుటచే చతుర్థాశ్రమ జీవితమును గడుపుచున్న వారనుట జరిగినది. అనగ సన్యాసులతో సమానులన్న మాట. (మాతృవదీక్షేత) అని వానప్రస్థులకు భార్యలు తల్లులతో సమానమని వానప్రస్థ ప్రకరణమున వైఖానస మహర్షిచే కఠోరముగా శాసింపబడుటచే వీరు భార్యలను కేవలము తమ తమ తపస్సంపాదనకు దోహదము చేయుటకు మాత్రమే ఉపయోగించుకొనుచు గాఢనిష్ఠలో నిమగ్నులగువారని అనవలె. దీని కంటె వీరు సంపూర్ణ సన్యాసాశ్రమ స్వీకారమే చేయవచ్చు గదా! అనెదరేమో! దీనికొక ప్రబల కారణమున్నది. ఈ సప్త మహర్షులు, సనకాదులు, నారదుడు వీరంతా బ్రహ్మ మానస పుత్రులే ఐనా సనకాదులు నారదుడు కేవల నివృత్తి మార్గావలంబులు కాగా వీరు మాత్రము ప్రవృత్తి మార్గమునవలంబించి సపత్నీకులగుట జరిగినది. దత్సూచకముగ వీరు సదా భార్యలతో కూడి యున్నను తాపసులే. సంపూర్ణ తాపసులైనా సపత్నీకులే! వీరిదొక అతి విలక్షణమైన జీవితము. అసలా వైఖానస (వానప్రస్థ) ఆశ్రమము యొక్క వైలక్షణ్యమే అట్టిది. ఆ ఆశ్రమము అట్టి వారి కొరకే విధింపబడినది.

ఇప్పటికి సప్తమహర్షులంతా అనేక కారణముల చేతనే కాక యీ వానప్రస్థాశ్రమ వాసులగుట చేత గూడ సంపూర్ణముగా వైఖానసులేనని మనవి చేయుట జరిగినది. కాని యిక్కడ మరియొక ఆక్షేపణ కవకాశ ముండుట చేత గూడ సమాధానమును చెప్పవలసిన అవసరమొకటి వచ్చినది. అది యేమనిన?

ఏవో కారణములను అనౌచిత్యములను ప్రదర్శించి మహాకవిచే మూలమున ప్రయోగింపబడిన ప్రవ్రజ్య పదమునకున్న ప్రసిద్ధార్థమును తారుమారు చేసి వానప్రస్థార్థమును చెప్పుట యెంతవరకు సమంజసము? అట్టి అధికారము అసలు మనకు కలదా? యిక్కడ రాబోవు ఆక్షేపణ ఇది. మూల గ్రంథ విషయమున నిగూఢార్థమేదైన బోధపడవలెనన్న సందేహములేవైనా, ఎదురైన "వ్యాఖ్యానతో విశేష

ప్రతిపత్తి ర్నహి సందేహాదలక్షణం" అన్న పరిభాష ననుసరించి అట్టి సందిగ్ధ సమయములలో వ్యాఖ్యా నము నాశ్రయించుటే అత్యంత సముచితమైన పద్ధతి. అందుచే యిక్కడ మహామహోపాధ్యాయ మల్లినాధ సూరి తన మృత సంజీవనీ వ్యాఖ్యయందు యే విధముగ వ్యాఖ్యానించినది మనవి చేసెదను. అరవ సర్గలో అరవ శ్లోకమైన దానినివ్యాఖ్యానించుచు మల్లినాధసూరి (అత్ర చతుర్ధాశ్రమ వాసినాప్రవ్రజ్యా శబ్దేన వానప్రస్థాశ్రమో లక్ష్యతే. జహుః పరిగ్రహ వీడాం ప్రాజాపత్యా సప్త స్వినః) ఇతి సపత్నీ కత్వాభిధానత్ సుత విన్యస్త పత్నీక స్తయావాఽను గతోపిసన్, ఇతి వానప్రస్థ స్యోభయధా స్మరణాత్ అని వ్యాఖ్యానించుటచే యీ విషయమునే పూర్వము నేను మనవి చేయుట జరిగినది.

మూలమున ప్రవ్రజ్యాం అనియున్న అ పదము నకు వానప్రస్థాశ్రమమన్న అర్ధమునే చెప్పవలెనని కాళిదాసుని యందు అతని వాణి యందు అపార గౌరవ ప్రతిపత్తులు గల మల్లినాధసూరి వ్యాఖ్యానించి యున్నారు. ఇది పండిత లోకమంతయు నెరిగిన విషయము. వీరుభయులందు సమాన గౌరవము గల మనము గూడ విపరీతార్ధములు చెప్పి వారి పట్ల యే అపచారము చేయలేదు.

హయగ్రీవ కల్పము

ప్రశ్న బహు సులభముగానే యున్నది గానీ, సమాధానము మాత్రము ఎంతో శ్రమించిన గానీ లభించదు. తీగ లాగిన డొంక అంతా కదలినట్లు పై ప్రశ్నల సమాధానమునకై మనము హయగ్రీవ కధను నిశితముగ పరిశోధింపవలె. ఈ సమాధాన మునకై అ గాధ నన్వేషించుటకు అ గాధకు దీనికి గల అనుబంధమేమి? అని యనిపించవచ్చు గానీ, యీ ఉభయ గాధలకు గాధానుబంధమెంతో యున్నది. ఈ ధర్మ మోక్షమునసే

అహం హయశిరా భూత్వా సమగ్రే పశ్చిమోత్తరే
పిబామి సుహుతం హవ్యం కవ్యంచ శ్రద్ధ
యాన్వితః 340అ/-59శ్లో

అత్యంత ప్రాచీనమైన యీ హయశిరోపాఖ్య మున అ హయగ్రీవ మూర్తియే హవ్యకవ్యభోక్తను నేనేనని స్వయముగా చెప్పుట జరిగినది. యిక్కడ సుహుత, శ్రద్ధయాన్విత అను పదములు గూడ యుండుటచేఅనాటికే హవ్యకవ్య విధాయకశాస్త్రమొకటి విరచితమై యుండవలెను గదా) మరియూ

మయా సృష్టః పురా బ్రహ్మ మాం యజ్ఞమయ
జత్స్వయం 340 అ/-60 శ్లో/
తేనైవాద్యేన ధర్మేణ బ్రహ్మ లోక విసర్గకృత్
పూజయామాస దేవేశం హరిం నారాయణం
ప్రభుమ్ 349 అ/35శ్లో/

అని గూడ ఉండుటచే అ శాస్త్రము కేవల దేవ పితృకార్య విధాయకమే గాక హరి పూజా విధాయక మని గూడ స్పష్టమగుచున్నది. కదా? ఇప్పుడు యీ హయమూర్తి అవతార కాలము నాటికే సుప్రసిద్ధమై యున్న అ సూత్రములేక అఅద్య ధర్మము అ హరి పూజా పద్ధతి యేది? తదుత్పత్తి ఎన్నడు జరిగినది?

ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానము లభించవలెనన్న పరమపావనమైన హయగ్రీవ కధను విధిగా అన్వే షించవలె. ప్రధమ ద్వితీయాది కధలలో యే హయ గ్రీవ కధను ప్రకృతమన్వేషించవలె? అని మరియొక ప్రశ్న యిక్కడ ఎదురు కాగలదు? క్రొత్తయముడా? పాత యముడా? అన్నట్లు హయగ్రీవ కధలో కూడ యిన్ని భేదములున్నవా? అనిసామాన్యుల కాశ్చర్యము కల్గక మానదు.

కాని యీ గాధ కూడ వివిధరీతులలో వాఙ్మయము నందంతటా వర్ణితమై యున్నది. (తస్యేన్ద్రో విప్రరూపేణ ధనుర్జ్యా మచినత్స్వయనకు) అరుణము నందు సంక్షిప్తముగా వర్ణించబడిన యీ హయగ్రీవ కధ దేవీ భాగవతమును విపులముగ ఒక విధముగా వర్ణింపబడినది యిక

వేదాన్యగాన్తే తమసా తిరోహితాన్
రసాతలాద్యో నృతురంగ విగ్రహః
ప్రత్యాద దేవై కవయేఽభి యాచతే
తస్మై నమస్తేఽవితథేఽహితాయ
5స్కం/18అ/-6 శ్లో

అని శ్రీమద్భాగవతమున యీ హయవదనుడే బ్రహ్మకు వేద ప్రదానము చేసినట్లున్నది. అట్లే మధు కైటభులను హయగ్రీవ మూర్తియే సంహరించి ఖిన్నుడై యున్న బ్రహ్మకా వేదములను ప్రసాదించి సంతోషపరచెనని యీ మోక్ష ధర్మమున గూడ యున్నది. ఈ వేదోద్ధరణను మత్స్యమూర్తిగావించె నన్న గాధ గూడ లేకపోలేదు. వేదముల నపహరించిన ఆ తస్కరుల నామములు గూడ హయగ్రీవ, సోమక, పంచజన, (శంఖ) మధు కైటభ ఇత్యాది పదములతో ఎన్నో రీతులలో ఎన్నో పురాణములలో వర్ణితములై యున్నవి.

అసలు బ్రహ్మ యొక్క ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాస రూపమున, గ్రంధ రూపమున మరియు శిశు రూపమున ఇట్లెన్నో రూపములతో యున్న వేదరాశి అపహరింపబడినది. ఆ వేదాపహరణము జరిగినపద్ధతి కూడ ఎన్నో విధములుగ యున్నది.

మనకు యీ చరిత్రలో యీ హయగ్రీవావతారము నాటికే విరాజిల్లుచున్న ఆహవ్యకవ్య విధాయక శాస్త్రమేది? (యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై) అనినట్లు యీ హయగ్రీవుడు బ్రహ్మకు, ప్రప్రథమ వేదోపదేశము చేసినదెపుడు? యీ ప్రశ్నలకు సమాధానము లభించవలె.

మోక్షధర్మమున శిశురూపముననున్న వేదములను మధుకైటభులపహరింపగ బ్రహ్మయొక్క రోదనముచే యోగనిద్ర నుండి మేల్కొని మధుకైటభ సంహారముగావించి ఆ వేదములను గొనితెచ్చి బ్రహ్మకుపదేశించినది, స్వామి యీ హయగ్రీవాకృతితోడనే 348వ అధ్యాయమున యీ చరిత్ర విస్తరముగానే వర్ణింపబడినది. కానీ యిది ప్రథమ హయగ్రీవావతారము కాదు. ఎందుచేతనన? యిచటనే ఐశ్వర్యేణ ప్రయోగేన ద్వితీయాం తను మాస్థితః-46 శ్లో

ఇది ద్వితీయావతారమని యుండుట చేతను, మరియు ఇదే అధ్యాయమున 74 శ్లోకమున (పునః ప్రవృత్తిం ధర్మార్థం తామేవ విద ధేతనుం—అని

ఏవ మేవ మహాబాగో బభూవాశ్వ శిరా హరిః
పౌరాణ మేతత్ప్ర ఖ్యాతం రూపం చ 75 శ్లో

అని గూడ యుండుటచే ఇది పౌరాణిక హయగ్రీవావతారమని. ఇది ద్వితీయావతారమేగాని ప్రథమావతారము కాదని స్పష్టమగుచున్నది. మరియు తమ ధర్మసందేసా నివృత్త్యర్థమైన ఋషులు, దేవతలు, బ్రహ్మతో కలిసి క్షీరసాగరోత్తర తీరమునకేగి ప్రార్థించిన సమయమున గూడ బ్రహ్మకు మాత్రము స్వామి దర్శనమిచ్చినట్లు, ఆ సమయముననే బ్రహ్మ అభ్యర్థించగా వేదరాశి నంతను ఉపదేశించినట్లు మరి యొక గాధ—341వ. అధ్యాయమున నున్నది. ఈ ఉపదేశమున గూడ స్వామి హయశీర్షుడుగానే యున్నట్లు స్పష్టముగ యున్నది.

కాని ఇదికూడ ప్రథమ హయగ్రీవానతారముకాదు ఇది ప్రథమావతారము కానట్లే బ్రహ్మకీ ఉపదేశములు కూడ ప్రథమోపదేశములు కావు. ఎందుచేతనన? మధుకైటభ సంహారానంతరము స్వామి వేదోపదేశము చేయుటకు పూర్వము బ్రహ్మ తన పగటి కాలమున సృజించి సృజించి తన నిద్రాసమయమున నిద్రించుకాలమున కదా? వేదపహరణము జరిగినది. తత్పూర్వమే వేదోపదేశ మితనికి జరిగియుండుచేతనే ఆ వేద మాధారముగ యధాపూర్వముగ యితడు సృజించగల్గినాడు.

ఇందుచేత నిది ప్రథమ హయగ్రీవావతారము కాదని స్పష్టమగుచున్నది. యిక 341వ అధ్యాయ గాధలో గూడ తతస్తే బ్రహ్మణా సార్థమృషయో విబుధాః స్తథా 45 అను శ్లోకమున బ్రహ్మ ఋషులతో దేవతలతో కలసి క్షీరసాగర తీరమునకేగినట్లుండుటచే సృష్టి ఆనాటికే అధిక భాగము సాగిపోయినట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఏ ప్రాణి సృజింపబడని సకల సృష్టులకు పూర్వము బ్రహ్మను ప్రేరేపించుటకై స్వామి చేసిన ఆప్రప్రథమ వేదోపదేశ గాధ మనకు ముఖ్యము.

ఈ 341 అధ్యాయ గాధ కూడ సపూర్వమే గాని అపూర్వము కాదు.యే సృష్టి లేని కాలమున సకల

సృష్టులకు ఆదికాలమున అసలు బ్రహ్మ తన ప్రప్రథమ ముని స్వరూపమును త్యజించని కాలమున అనంతర మీ బ్రహ్మ పద్మజుడుగ, సృష్టికర్తగ పరిణమించని కాలమున అసలు పద్మనాభుని నాభి హ్రదమునుండి ఆపద్మము ఆపద్మనాళము గూడ జనించని అతి పురాతన, ఆదికాలము నాటి గాథ కావలె. ఆ గాథలో మన పరమలక్ష్యమైన ప్రప్రథమ హయగ్రీవావతార గాథ లభించగలదు.

హయగ్రీవుని యందు కేవల విద్యాధిపత్య. వేద, ప్రదాన, వేదోపదేశకత్వ లక్షణములు సూత్రమే కాక అనేక సల్లక్షణములెన్నో కావలెను. ఆ లక్షణము లన్నీ యీ ప్రథమ హయవదనావతారమున పుష్కల ముగ లభించుచున్నట్లు ఎన్నో ప్రమాణములు లభించుచున్నవి. ఈ ప్రథమ మూర్తి యొక్క స్తుతి యిట్లున్నది.

ఇదం సర్వం స్వాన్తర్జఠర ముపసంహృత్య
భుజగే
శయానః క్షీరోదే నిజసుఖ మయన్ శ్రీసహచరః
పునః కాలే నాభీజలరుహ తలోత్పాదిత విధి
స్సృజస్యేతత్ భూమన్ హయవదన మిందు స్థిత
మయే (హయవదన శతకే)

అపర హయగ్రీవాచారు లనదగిన సకల శాస్త్ర గ్రంథ రచయితయైన శ్రీబెల్లంకొండ రామరాయ కవీంద్రు నిచే రచింపబడిన పై శ్లోకమున బహు గంభీరార్థము గలదు. సమస్త గ్రంథములలో గల వివిధ హయ గ్రీవకథలను తలస్పర్శము చేసి చేసి సంగ్రహ రూపమున ఆ మహనీయుని శ్లోకమును అస్మదాదులకు ప్రసాదించినారనవచ్చును.

అతి విలక్షణమైనదీ హయగ్రీవాకృతి, ఇందెన్నో మనకవసరమైన సల్లక్షములున్నవి. జగత్సంహార కత్వము. యోగనిద్ర, శేషపర్యంక శయనము, శ్రీసాహచర్యము, బ్రహ్మయొక్క వివిధ జన్మల ప్రస్తావన, పునః జగద్రచన ఇత్యాది లక్షణము లెన్నో యిందు వర్ణితములైనవి.

వాస్తవముగ బెల్లంకొండ వారిచే రచింపబడిన పై (ఇదం సర్వ) మను పద్యము బెల్లపు కొండయే అసలు వారి రచన అంతా అంతే. మధురాతి మధురము. యిక ప్రకృతాంశము.

ఇట్టి చరిత్రయందుగాని మనకు ప్రథమ బ్రహ్మోప దేశ గాథ లభించదు. అందుకే యీ అన్వేషణ. యీ అన్వేషణలో మనము వినూత్న, అద్భుత విషయ ముల నెన్నింటినో తెలుసుకొనగలము. సామాన్య ముగ హయగ్రీవుని చతుర్భుజునిగ దర్శించెదము. లేదా ఆ మూర్తినే లక్ష్మి సమేతునిగ (లక్ష్మి హయ గ్రీవ మూర్తిని) గూడ దర్శించి యుండవచ్చు. కానీ అష్టభుజ హయగ్రీవ మూర్తిని సామాన్యముగ నెవ్వరు దర్శించి యుండరు. అసలీ మూర్తికి యజ్ఞ పురుషడను నామమొకటున్నదను విషయము గూడ తెలిసిన వారెందరో?

కాని భారత భాగవతాది గ్రంథములలో యీయజ్ఞ పురుష గాథ బహు విస్పష్టముగానే వర్ణితమై యున్నది. కాని యీ చరిత్ర మన వైఖానస మునీం ద్రుని చరిత్ర వలె గుప్తము గాను, పరిమిత ప్రచా రము కలది గాను, యుండుట సంభవించుచున్నది. దీనికి కూడ కారణమేదో యుండవచ్చు గానీ, తత్కా రణమును అనంతర మన్వేషించవచ్చు.
ప్రకృత యీ యజ్ఞ పురుషుని

సత్రే మమాస భగవత్ హయశీర్ష ఏష
సాక్షాత్సయజ్ఞ పురుష స్తపనీయ వర్ణః
ఛందో మయో మఖమయోఽఖిల దేవతాత్మా
వాచో బభూవు రుశతీ శ్శ్వసతోఽస్యనస్తః

అని శ్రీమద్భాగవతము స్తుతించినది. ఈ యజ్ఞ పురుషుడు హయశీర్షుడుగ కూడ యిచ్చుటనే వర్ణింప బడుటచే దీనికి యితర ప్రమాణములను వేరుగా చూపనక్కరలేదు. స్వామికి మనందరకు ఎంతో అనుబంధమున్నది. సృష్టిలో యే ప్రాణీ అన్నముతో అవసరము లేకుండ యుండదు గదా? ఆ అన్న మును ప్రసాదించునదీ స్వామియే. అది ఎట్లనగా? (అన్నాద్భవన్తి భూతాని) అని ఒక దండకము భూతో

త్పత్తికి అన్నము, ఆ అన్నోత్పత్తికి పర్జన్యుడు ఆ పర్జన్యునకు యజ్ఞములు కారణములని గీతలో పఠింపబడినది గదా, ఆ యజ్ఞ విధాయకుడే ఈ యజ్ఞ పురుషుడు భౌతికవాదులు విశ్వసించలేనిఅతినిగూడాను బంధము. ఆ మేఘములకు యీ యజ్ఞములకు యున్నది.

ఆ మేఘములనగా? ఎచ్చటవో అంతరిక్షములో నున్న అవీ, యీ యజ్ఞము వలన మన భూ మండలమున తత్రాపి ఒక్క యీ భారత దేశమున మాత్రమే అందునా యాగ యోగ్య ప్రదేశమున యోగ్య కాలమున యోగ్యులచే చేయబడు యీ యజ్ఞములు అని అర్థము. మాటలను విశ్వసించలేము కాని యిది సత్యాతి సత్యము. పారిశ్రామిక రంగము, కర్మాగారములు విపరీతాభివృద్ధి చెందుచున్న యీ కాలమున వేయి కర్మాగారములు సృజించు విపరీత ధూమము అంతా కలిసినా ఒక చిన్న మేఘశకలమును కాని, అధమము ఒక్క జల బిందువును గాని సృజించలేవు. యింకను చెప్పవలెనన్న యీ కర్మాగార ధూమము విపరీత కాలుష్యమునకు తద్వారా సకల వర్షా భావమునకు ముఖ్య కారణము కాగలదు. విశ్వ శ్రేయోభిలాషులను, శాస్త్రజ్ఞులను ఎంతో ఆందోళన పరచుచున్న భయంకర సమస్య నేడిదేనని అందరూ ఎరిగినదే.

విశేషమేమన ఒక పవిత్ర యజ్ఞకుండమున మన్త్రి పూర్వకముగ సమర్పితమైన ఒక్క ఆజ్య బిందువుచే యావల్లోకమునకు సువృష్టి, అన్న సమృద్ధి లభించగలదు. ప్రకృతమున యీ హయగ్రీవ స్వామి ఛందో యముడు, మఖమయుడు కూడ. పద్మభవుడైన బ్రహ్మ యజ్ఞముల కావశ్యకము లైన సమస్త సంభారములను యీ మఖమయుని శరీరమునందే దర్శించునట్లు శ్రీమద్భాగవతమున (2వ స్కం 6వ అ-23వ)

యదాస్య నాభ్యాం నళినాదహ మాసం మహాత్మనః

నా విందం యజ్ఞ సంభారాన్పురుషావయవాదృతే॥

శ్లోకమున చెప్పబడినది.

మరియు అదే అధ్యాయమున

నామధేయాని మంత్రాశ్చ దక్షిణాశ్చ వ్రతానిచ
దేవతానుక్రమః కల్ప సంకల్పస్తంత్ర మేవచ
గతయోమతయ శ్రద్ధాః ప్రాయశ్చిత్తంసమర్పణం
పురుషావ యవై రేతే సంభారా స్సంభృతమయా
ఇతి సంభృత సంభారః పురుషావయవై రహం
తమేవ పురుషం యజ్ఞం తేనైవా ఽ యజమీశ్వరం
తతస్తే భ్రాతర ఇమే ప్రజానాం పతయో నర
అయజన్వ్యక్త మవ్యక్తం పురుషం సుసమాహితాః
29 శ్లో॥

ఈ పై శ్లోకము ద్వారా మనకత్యావశ్యములైన ముఖ్యాంశములెన్నో ప్రసాదింపబడి యున్నవి, మనకు ప్రధమమున తతస్తే విబుధాః సర్వే బ్రహ్మ తేచ మహర్షయః అను భారత శ్లోకమునందలి (తేచ మహర్షయః) అను స్థలమున ఆ మహర్షులనగా యే మహర్షులు ? అన్న ప్రశ్నకు సమాధానమునకై యీ అగాధ గాధ నన్వేషించుచున్నాము. బ్రహ్మ యొక్క అధ్వర్యమున ప్రప్రధమముగ ఆరంభింపబడినయజ్ఞమిదేనని (యజ్ఞేన యజ్ఞ మయజన్త దేవాః) అను యీ శ్రుతికి వివరణ రూపమైన పైశ్లోకములలో స్పష్టముగ చెప్పబడి యున్నది. ఇక్కడ తతస్తే భ్రాతర ఇమే

అను స్థలమున తతస్తదనన్తరం తే భ్రాతర తయేవ భ్రాతరః నవ ప్రజాపతీనాం పతయః కశ్యపాత్రి భృగ్వాదయ అని చంద్రికా వ్యాఖ్యానకారునిచే వివరింపబడి తేచ మహర్షయః అను స్థలమున యేర్పడిన మన సందేహమును నిర్మూలింప జేసినది. ఈ కశ్యపాది సప్త మహర్షులెల్లరు వైఖానసులేనని ఇతఃపూర్వమే నిరూపింపబడినది, ఇక భాగవత శ్లోకమున (యదాస్య నాభ్యాం నళినా దహ మాసం) యీ బ్రహ్మ పద్మభవుడు. కాని వైఖానస మహర్షి కాడని తెలియుచున్నది.

పై శ్లోకములలో దేవతానుక్రమః కల్ప సంకల్ప స్తంత్ర మేవచ అని గూడ యుండుటచే దేవతానుక్రమ పదమునకు విగ్రహారాధన, సమూర్తయజన మర్థమని భావించుటలో అనౌచిత్యమేమియు లేదని భావించెదను. కల్పః అను పదము మనకు ముఖ్య

మైనది. యీ పదము శ్రీధరీయమున (కల్పః) బోదాయనాది కర్మ పద్ధతి గ్రంథః అని చంద్రికా కారునిచే (కల్పః) అనుష్ఠానోపయుక్త కల్పసూత్రాదికం అనీ వ్యాఖ్యానించబడినది.

శ్రీధరీయమున బోధాయనాది అని గృహ్య సూత్ర సూత్రసముదాయమంతా సామాన్యముగా వ్యాఖ్యానించబడగ చంద్రికయందు (కల్పసూత్రాదికం) అని కల్పసూత్ర ప్రస్తావన లేక కల్పసూత్రమనిమాత్రము వ్యాఖ్యానించబడినది. ఇప్పుడు ప్రకృతకల్పసూత్రము యీ భాగవతమున కాకున్నా ఏ యితరప్రామాణిక గ్రంథమునందైనా చెప్పబడినదా ? అనిన మహాభారత మున నున్నది.

తతస్తే విబుధా స్సర్వే బ్రహ్మతేజ మహర్షయః
వేద దృష్టేన విధినా వైష్ణవం క్రతుమాహరన్
తస్మిన్సత్రే సదా బ్రహ్మ స్వయం భాగమకుల్ప
యన్ అ 341 శ్లో_55

తేచ మహర్షయః అనిన యీ మహర్షులు మన సప్త మహర్షులేనని స్పష్టమైనది. (తస్మిన్ సత్రే) అని యుండుటచే సత్ర యాగము సపత్నీకులు మాత్రమే నిర్వర్తించదగిన క్రతు విశేషమను వైదిక నియమము చేత గూడ పై ఋషులు మన సపత్నీక మహర్షులేనని స్పష్టమగుచున్నది. ఇక (వేద దృష్టేన విధినా) అనీ, యిక పై శ్లోకములలో

సతథా యజ్ఞ భాగార్హో వేదసూత్రే మయాకృతః
యూయం లోకాన్ భావయధ్వం యజ్ఞ భాగ
ఫలోచితాః 63 శ్లో అని యుండుటచే

కల్పసూత్రము యిక్కడ స్పష్టముగనే చెప్పబడు చున్నది. వేద సూత్రమన వేద ప్రధాన సూత్రమని అతి సులభముగ గ్రహించవచ్చు. ఈ వేద ప్రధాన సూత్రము శ్రీ వైఖానస సూత్రమేనని తత్సూత్ర స్వరూప స్వభావములతో అత్యల్ప పరిచయము కలవారు కూడ మరింత సులభముగ గ్రహించ గలరు. ఈ శ్రీసూత్రమునకు వేదసూత్రమను నామ మున్నటులే ఏతత్సూత్ర రచయిత ఋషిస్వరూపి యైన యీ విఖనసాచార్యునకు

హిరణ్యగర్భో లోకస్యవేత్తా నాన్యః పురాతనః
అపాంతరతమాశ్చైవ వేదాచార్య స్స ఉచ్యతే
ప్రాచీనగర్భం తమృషిం ప్రవద న్తీహకేచన

మోక్షధర్మే 351 అ/65 శ్లో అనియుండుటచే ఈ మహనీయునకు వేదాచార్యుడను నామమున్నట్లుగూడ తెలియుచున్నది. వేదాచార్యుడురచించినసూత్రమునకు వేదసూత్రమనునామముండుటగూడ బహుసముచితము గనేయున్నది.

సఏవపశ్చాచ్చతురాస్యరూపీమునిస్వరూపీచ అను పూర్వోక్త నృసింహపురాణ శ్లోకమును పునః స్మరించిన యీ బ్రహ్మ తన పూర్వ జన్మమున ఋషి స్వరూపియేనని అందుచేతనే ప్రాచీనగర్భం తమృషిం ప్రవద న్తీహ కేచన అని మోక్షధర్మమున వేదవ్యాస మునీంద్రుడు వర్ణించుట జరిగినది. ఈ విఖనసమునికి వేదాచార్యుడను నామమున్నదని తెలియనివారికి ఆశ్చర్యముగా యుండవచ్చును. మనకు తెలియని విషయములెన్నో యుండవచ్చు. ఈ వైఖానస మహర్షికే అపాంతరతముడను నామమున్న సంగతి మనలో ఎందరికి తెలుసు ? ఇక్కడ మరియొక విశేషము. యీ వేదాచార్యనామము వైఖానస మహర్షి కొక్కరికే కాక తచ్ఛిష్యతన్మాన స పుత్రులైన సప్తమహర్షులలో ప్రతియొక్కరికీ వున్నది.

మోక్షధర్మమున:_
మరీచి రంగిరాశ్చాత్రిః పులస్త్యః పులహఃక్రతుః
వశిష్ఠ ఇతి సప్తైతే మానసా నిర్మితాహితే
ఏతే వేదవిదో ముఖ్యా వేదాచార్యాశ్చ కల్పితాః

యింక సహనముతో విచారించవలెగానీ అపాంతర తమనామము వ్యాసభగవానునకు గూడయున్నట్లు ఏవం సారస్వతమృషి మపాంతరతమం తథా_అని 350/57 శ్లో॥ ఉన్నది. ఏతాహితా శ్రీవైఖానస కల్పసూత్రము బహుప్రామాణికగ్రంథములలో బహువిధ నామములతో వ్యవహరింపబడియున్న యీ వైఖానస కల్పసూత్రము మహాభారతమున వేద సూత్ర మను నామముతో విరాజిల్లుచున్నదను ఒక ముఖ్యాంశ

మిప్పటికి విస్పష్టమైనది. ఇది బహునిగూఢము మన కతి ముఖ్యముగూడ.

యిక యజ్ఞపురుష గాధను పరిశీలించెదము.

ఈ ప్రధమ హయగ్రీవ మూర్తికి యజ్ఞపురుషుడను నామమున్నట్లు సకల యజ్ఞ ద్రవ్య సంభారముల యజ్ఞ విధాయక శాస్త్రమైన కల్ప సూత్రముతో సహా నన్నిటినీ తన దివ్య దేహమున ధరించి యున్నట్లు గూడ సప్రమాణకముగ మనవి చేయుచున్నాను.

ఇదే విధముగ యజ్ఞ సంభారముల నన్నిటిని తన శరీరమున ధరించుచు శ్రీహరి ధరించిన అవతారమే మరియొకటి గూడ లేకపోలేదు. అదే యజ్ఞ వరాహావతారము కాని హిరణ్యాక్ష సంహారమునకై అవతరించిన అవతారము ఒక కల్పాంతర గాధ. ఈహయగ్రీవ గాధ కల్పాది మన్వంతరాది గాధ. అందునా మనమెన్నో హయవదన గాధలను పరిశీలించి పరిశీలించి యీ మూర్తి యొక్క ప్రాశస్త్యమును ప్రధానముగ చెప్పని వాటిని పౌరాణికములైన వాటిని ప్రప్రధమము కాని వాటిని అప్రకృతములగుటచే యీ ఆద్య హయవదన గాధను మాత్రముపరిశీలించుచున్నాము.

ఇక్కడ చెప్పదలచిన అంశమేమన? యజ్ఞ సంభారములను తన విరాట్చరీరమున స్వామి ధరించి యుండుటే గాక అతి ముఖ్య యజ్ఞ సంభారములను తన దివ్య హస్తములతో గూడ ధరించియున్నట్లు మహాభారతము ఆ హస్తములను హస్తములందలి ఆ యజ్ఞ సంభారములను గూడ వర్ణించినదని మోక్ష ధర్మమున **340**వ అధ్యయమున యీ శ్లోకములలో

వేదిం కమండలుం శుభ్రాన్మణీ నుపానహౌకుశాన్
అజినం దండ కాష్ఠంచ జ్వలితంచ హుతాశనం
ధారయామాస దేశేశో హస్తైర్యజ్ఞ పతిస్తధా

అయా యాగోపకరణములను స్వామి యొక్క ఆ అష్ట హస్తములలో దర్శించవచ్చు. అష్టభుజ హయగ్రీవ మూర్తి బహు విలక్షణమైనది అపురూపమైనది కూడ. యీ ప్రధమ హయగ్రీవ స్వామినే

అహం హయశిరాభూత్వా సముద్రే పశ్చిమోత్తరే
పిబామి సుహుతం హవ్యం కవ్యంచ శ్రద్ధ
యాన్వితం॥ మోక్షధర్మే **340**అ

ఈ శ్లోకము వల్ల అనాటికే హవ్య కావ్యాది సకల యజ్ఞ విధాయక శాస్త్రమున్నటుల స్పష్టమగు చున్నది గదా! దీని వెంటనే యజ్ఞపురుషాకృతితో హయ శీర్షముతో యజ్ఞేశ్వర నామమున విరాజిల్లు చున్న నన్ను నాచే సృజింపబడిన బ్రహ్మ పూర్వమే నన్నారాధించి యున్నాడని యుండుటచే

మయా సృష్టః పురాబ్రహ్మ మాం యజ్ఞ మయ
జత్స్వయం **60** యున్నది.

ఇవి కాక యో బ్రహ్మణం విదధాతి పూర్వం యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి అన్న యీ ఉపనిషద్వచనము వల్ల సకల సృష్టులకు అది కాలమున ప్రధమ బ్రహ్మకు (శ్రీ యజ్ఞేశ్వర) ప్రధమ హయగ్రీవ మూర్తి ప్రప్రధమ బ్రహ్మోపదేశము చేసిన పవిత్ర గాధ యిది.

మహాభారత మోక్ష ధర్మమున నారద శ్వేత ద్వీప గమన వృత్తాంతమున యీ బ్రహ్మోపదేశ గాధ వర్ణితమై యున్నది. అందు శ్రీ వైఖానస సూత్ర ప్రాచీనత నిక్షిప్తమై యున్నది. తదర్ధమే మన యీ అన్వేషణ నారద మునీంద్రుడు శ్వేత ద్వీప వాసీ పరంధాముడునైన శ్రీహరిని దర్శించవలెనన్న గాడాభిలాషతో ఎన్నో శ్రమల ననుభవించి ఆ దుర్గమ ద్వీపములు చేరి చివరకు భగవద్దర్శనము సాధించుట జరిగినది. సదా స్తోత్ర పాఠకుడైన యీ మహర్షి ఆ సంతోష సమయమున భగవానుని స్తుతించినట్లు ప్రత్యేకముగ చెప్పనక్కరలేదు. ఇక్కడ ముఖ్యముగ చెప్పవలసినదేమని? ఈగాయక సార్వభౌముడు గానము చేసిన ఆ సుదీర్ఘ స్తుతి యందు గూడ వైఖానస పదములు విరాజిల్లుచున్నవి. వాలఖిల్య, వైఖాన, వైఖానస, విఖనసాచార్య

ఇత్యాది పదములతో ఆ స్తోత్రము నిండియున్నది. ఆ అధ్యాయమంతా (339) యీ స్తోత్రమే సర్వాత్మకునిగ యీ హయవదనుని బహు ప్రాచీన కాలమున యీ మహర్షి స్తుతించుట జరిగిన కధను విని దీనికే ఆశ్చర్యపడనక్కరలేదు. దీని కంటె ప్రాచీనమైన ఉపరిచరవసు గాధ మరియొకటి. ఈ గాధలోనే దీని కంటే ఎన్నడో అనేక యుగముల పూర్వము జరిగిన ఏకత, ద్విత, త్రిత, అను బ్రహ్మమానస పుత్రుల శ్వేతద్వీప గమన గాధ మరియొకటి గూడ యున్నది. ఇవి మరీ పురాతన గాధలు ఈ ఉపరిచరవసు గాధను శ్రవణము చేయుట చేతనే మన నారద మునీంద్రునకు శ్వేత ద్వీప గమన వాంచ కలిగినది.

బ్రహ్మమానస పుత్రులైన ఎకద్విత త్రిత ముని త్రయముగూడ సప్తమహర్షులలోని వారే. ఈ ముఫ్వురు మహర్షులకివి యొక ప్రత్యేకనామములు. ప్రప్రధమముగ శ్వేతద్వీపమునకు ప్రయాణించిన పాన్థులు వీరే. ఆ ద్వీపమును చేరుటకే వీరెన్నో దివ్యవర్షములు నిశ్చల తపస్సమాధిలో యుండవలసి వచ్చినది. కానీ యీముఫ్వురు పాన్థులకుఅంధత్వము సంప్రాప్తమైనది. ఇతరులకు దుష్ప్రవేశ్యమైన ఆ దుర్గమద్వీపమును ప్రవేశించిన వీరికి ఆ లోకవాసులు తేజోమయ శరీర దివ్యకాంతులచే యీ అంధత్వము సంప్రాప్తించినది. నేత్రములు పనిచేయుట మానివైచినవి. ప్రధానప్రయోజనమునకే తీవ్రవిఘాత మేర్పడినది. భగవద్దర్శనార్ధము వీరిన్నిశ్రమల ననుభవించిరి. కాని భగవాన్ అక్కడ ప్రత్యక్షమైనట్లు ఆసీనుడైనట్లు అర్ఘ్యపాద్యాదులచే అర్చితుడైనట్లు సమస్తోపచారములను స్వీకరించి నీరాజన నీరాజితుడై చివరికా నీలదేహుడు నిష్క్రమించినట్లు గూడ నీరాజన సందోహ జయజయధ్వానములద్వారా తెలియ గలిగినారు. అదృష్టమో, దురదృష్టమో శ్రవణేంద్రియములు యధాతధముగ తమవిధులను నిర్వర్తించుటచే ఆ పీతాంబరాలంకృతుని వీక్షించలేక పోయినా జరిగినదానిని కర్ణపుటములతో వినినారు. దానికానందించుటకు మారు ఎంతో ఖిన్నులైనారు. తమస్థితిని తలచి అసహాయులై విలపించినారు. ఈ గాధయందలి ముఖ్యాంశమేమన ఆ సమయమున యీ ముఫ్వురు

జితంతే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన
నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ

అను యీ మంత్రమును (యీ ముఫ్వురు) అని నేనగానే యీనా అర్ధోక్తిని యీ ముఫ్వురూ పఠించారని మీరు ఊహించరాదు. వీరు ముఫ్వురుపైమంత్ర రాజమును కర్ణానందముగ మాత్రమే వినినారు. ఆ సుదూర దుర్గమ ద్వీపమంతా ప్రతిధ్వనించునట్లు తద్ద్వీపవాసులైన పరమైకాంతులచే ప్రసన్నాగ్రేసురలచే ఆది వైష్ణవ శిఖామణులచే ముక్తకంఠముతో ఆర్తిగా గానము చేయబడుచున్న అజితంతస్తోత్రమును యీ ముఫ్వురూ తన్మయులై కర్ణాంజలులచే తృప్తిగా త్రాగినారన్నమాట.

వీరికా జితంత స్తోత్రము తెలియనిదేమీకాదు. తమ ఆచార్యులైన వైఖానసమహర్షిచే పంచమ ప్రశ్నారంభమున ఉపదేశింపబడిన జితంతస్తోత్రము సప్తమహర్షులలో వారైన యీ ముఫ్వురికీ నిత్య పారాయణలోనిదే యగుటచే తెలిసినదే.

ఇక్కడ వీరివలె మనముగూడ ఆనదించదగిన ఆలోచించదగిన అంశమేమన ? శ్రీ వైఖానసమంత్ర ప్రశ్నాష్టక పంచమ ప్రశ్నారంభముననే పఠింపబడిన యిదే ఆనుపూర్వికతో అక్షరశః ఆశ్వేత ద్వీపవాసులచే పఠింపబడుచున్నదని మోక్షధర్మముననే ప్రకటింపబడిన వేదవ్యాసునిచే ప్రకటింపబడిన యీ స్తోత్రము ఎంతప్రాచీనమైనదో ? అని

పాంచరాత్ర మతానుయాయులు గూడ సుదీర్ఘ భాష్యములను యీ స్తోత్రమునకు రచించి యీ స్తోత్రమునెంతోసత్కరించినారు.సత్కరించుచున్నారు

అత్యంత పవిత్రమైన యీ స్తోత్రమును తన ప్రశ్నాష్టకమున ఉపదేశించి మరియు తమతమగ్రంథములలో వినియోగమును గూడ ప్రదర్శించి మనకు ప్రసాదించిన శ్రీ వైఖానస సప్తర్షి ప్రభృతి సప్తమ మునిచంద్రులకు ముందుగ మనము వందన సహస్రముల నర్పించవలె.

ఈ పైనుదహరించిన ముమ్మిత్రయ చరిత్ర, నారద శ్వేతద్వీప వృత్తాంతము, ఉపరిచర వసు గాథ మొదలగునవన్నియు అనేక పురాణము లలో ఎన్నో అధ్యాయములందు వర్ణింపబడుటే గాక నివి నీతి బోధకములు ముక్తిప్రదాయకములు గూడ. యజ్ఞపురుష గాథలో జితంత స్తోత్రము ఎదురగుటచే ప్రధాన కథాగమనమునకు కొంత విలంబనమనివార్య మైనది.

సకల యజ్ఞములకు ఉపదేష్టయైన కేవల ధర్మ మయుడైన హయగ్రీవుని యీ ఆద్యమూర్తిని భద్రాశ్వవర్షమున భద్రశ్రవుడను ఆ వర్షాధిపతి తన సమస్త పరిజనముతో అత్యంత శ్రద్ధాయుతుడై అర్చించునట. దీనిచే స్వామి యొక్క ప్రధాన నివా సము భద్రాశ్వవర్షమని స్పష్టమైనది. స్వామి సకల యజ్ఞములకే గాక సృష్టి స్థితిలయములకు కూడ కారణుడని (ఇదం విశ్వం) అను శ్లోకమున మనవి చేయుట జరిగినది. ఈ భద్రాశ్వవర్షమున భద్రశ్రవ మహారాజు గూడ యజ్ఞపురుష నామధారియైన యీ హయవదనుని

విశ్వోద్భవ స్థాన నిరోధ కర్మతే
హ్యకర్తు రంగీకృత మప్యపావృతః
యుక్తం నచిత్రం త్వయి కార్యకారణే
సర్వాత్మని వ్యతిరిక్తే చ వస్తుతః

భాగవతే 5స్కం 18అ 5 శ్లో

అని సృష్టి స్థితిలయ కార్యములకు మూల కారణు నిగా ప్రస్తుతించినట్లున్నది. సుప్రసిద్ధశ్వేతాశ్వతరోప నిషత్ అంతా యీ మహనీయుని మహా మహిమనే ఉద్ఘాటించినది. ఈ పురాణ పురుషుని ప్రధాన నివా సము భద్రాశ్వవర్షము. ప్రస్తుతించినది అతి ప్రాచీన శ్వేతాశ్వతరాద్యుపనిషత్తులు స్వామి వదనము అశ్వవదనము అంతా అశ్వమయము దీని కారణ మును గూడ పరిశోధించుట అవసరమే ఇప్పుడు మనకు ముఖ్యమైన బ్రహ్మోపదేశ గాథను

యో బ్రహ్మాణం విదధాతి పూర్వం
యోవై వేదాంశ్చ ప్రహిణోతి తస్మై

అని ప్రబోధించినది గూడ యీ శ్వేతాశ్వతోప నిషత్తే. అసలీ ఉపనిషత్తునకు శ్రీ వైఖానస మంత్ర ప్రశ్నలకు గల గాఢానుబంధమునుపరిశోధించవలసిన అవసరమెంతో యున్నది. అష్టమ ప్రశ్న (తమేక నేమిం) అను యీశ్వేతాశ్వతరోపనిషన్మంత్రములతో ఆరంభమగుచున్నది. యింకా (సంయుక్త మేతత్) ఇత్యాది మంత్రములు అక్కడక్కడ ఎన్నో యున్నవి. ఇక ఆ వైఖానస మంత్ర ప్రశ్నాష్టకమున ఎన్నో ఉపనిషత్తుల లోని మంత్రములున్నవి. ఈ శ్వేతాశ్వతోపనిషత్ శ్రీ వైఖానస మంత్రప్రశ్నల న్యోన్య సంబంధమును తెలియుటకు

(దుష్టాశ్వయుక్త మివ వాహమేనం విద్వాన్మనో ధారయే తా ప్రమత్తః)

అనినట్లు దుష్టాశ్వము వంటి మనసును విద్వాం సుడు బంధించి అప్రమత్తుడై అన్వేషించవలె. ఇదీ ఉపాయము ఈ ఉపాయమును బోధించినది గూడ శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తే. పై మంత్రము కూడ యీ ఉపనిషత్తులోనిదే. దుష్టమైన మనస్సునకు కూడ సామ్యము అశ్వమే. అంతా అశ్వమయము హయ ముఖుని గాథ అంతా హయమయము.

అసలీ యజ్ఞ పురుషుడీ హయవదనమును ధరిం చుటకు గూడ ఏదో కారణముండి యుండవచ్చునన్న నా ఊహను అశ్వము పదప్రక్షేపణము చేసిన ప్రదే శమున ప్రతిపదమున, అనగా అడుగడుగునా యజ్ఞము నాచరించవలెనను యాజ్ఞిక నిబంధన మరీ బలమగు చున్నది.

ఇక స్వామియొక్క పవిత్రనామధేయముతోనే హయగ్రీవోపనిషత్ అని ఒకఉపనిషత్ ప్రత్యేకముగా విరాజిల్లుచున్న ధను విషయము జగత్ప్రసిద్ధము. ఇక యీ ఉపనిషత్ వలె బహుల ప్రచారమునను భ వించని ఉపనిషత్ మరియొకటున్నది. అదే పారమా త్మికోపనిషత్ సార్వజనీన ప్రచారము లేకున్నా ఇది వైఖానసలోకమంతకూ చిరపరిచితమైనదే. దీనికి ముఖ్యకారణము శ్రీ వైఖానస మంత్రప్రశ్నలందు

సప్తమ ప్రశ్నగా యిది సూత్రకర్తచే పఠింపబడుచే పరమాత్మయొక్క వివిధమూర్తులను ప్రస్తుతించుచు శ్రీవైఖానస మహర్షిచే ఉపదేశింపబడిన ఉపనిషత్ అగుటచే దీనికి పారమాత్మికోపనిషత్ అను నామ మేర్పడినదని ఇతః పూర్వము మనవిచేయుట జరిగినది. అట్టి యీ ఉపనిషత్తునందు.

యస్యైతా బ్రహ్మమూర్తయో బృహద్బ్రహ్మ
ణో బ్రహ్మ అదధానః
యో బ్రహ్మగుప్తయే పరం వరాయనమః

అనియున్నవి. ఈ హయగ్రీవమూర్తిని ప్రస్తుతించుచు (సారస్వతోవా, యోవా పరంజ్యోతిః యో దోషః) ఇత్యాదనేక ఋక్కులు గూడ లేకపోలేదు. కాని ప్రకృత ప్రథమ బ్రహ్మోపదేశగాథ యిందు వర్ణితమగుటచే(యస్యైతా) అను యీ ఋక్కు స్వీకరింపబడినది. మన యీ వ్యాసమునకంతకు ఆయుస్థానీయ మనదగు అంశములెన్నో యిందు నిక్షిప్తములై యున్నవి.

బృహద్బ్రహ్మణో, బ్రహ్మ, అదధానః అను పదములలో బ్రహ్మ (చతుర్ముఖుని) కంటె అతి పూర్వుడైన, ఋషిస్వరూపుడైన, ఆద్యధర్మరచయిత శ్రీ వైఖానసకల్పసూత్ర ప్రణీతమైన శ్రీవైఖానస మునీంద్రుడు విస్పష్టముగ చెప్పబడుచునేయున్నాడు. ఈ సందర్భన వ్యాఖ్యాతలు యో బ్రహ్మణం విదధాతి పూర్వం అని పూర్వశబ్దముతో కూడిన అశ్వేతాశ్వతర ప్రమాణవచనముల ప్రదర్శించుట కూడ జరిగినది. ఏతద్బృహద్బ్రహ్మపద స్వారస్యాభిజ్ఞులు ఆ గూఢార్థమును గ్రహించిఆనందించుచునేయున్నారు.

ఈ బృహద్బ్రహ్మకు బ్రహ్మ. అనగా వేద రాశిని ఉపదేశించిన మరియు పరంపరయా భృగ్వాదులకు కూడ ఉపదేశకుడైన మహనీయ హయవదన మూర్తికి వందనములని యీ మంత్రమునకర్థము.

"అథాతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా"
మనకిప్పుడు బ్రహ్మ జిజ్ఞాసావసరము. అనగ బ్రహ్మపదార్థ జిజ్ఞాసకాక, బ్రహ్మపదజిజ్ఞాస అవసరమైనది. బ్రహ్మపదమునకు ప్రథమబ్రహ్మ. ఋషిస్వరూపి ద్వితీయబ్రహ్మ పద్మభవుడు అని వేదమని యీ అనేకార్థములుకాక సాక్షాత్పరబ్రహ్మకు గూడ అర్థమున్నది. యిప్పుడు ఇన్ని అర్థములుగల యీ బ్రహ్మపదముచే ప్రస్తుతమెవరు బోధింపబడుచున్నారను సందేహము ఏ శ్రమలేకుండుటకై వైఖానస మహర్షి అని సాక్షాత్‌గా కంఠోక్తిగా చెప్పియుండిన ఎందో సౌలభ్యముగ యుండెడిదిగద ? అసావాదిత్యో బ్రహ్మ వంటి యీపరోక్షపద్ధతి ఎందులకు ? అను శంకయిన్నది. ఇక్కడకూడ బ్రహ్మయే అంతబ్రహ్మమయం సర్వం బ్రహ్మమయమనునట్లున్న యీ అనేక బ్రహ్మపదములలో యీ పదమునకు యిది అర్థము అని విశదముగ తెలియుటకు ఏదో ఒకగుర్తు ఒక ప్రత్యేక లక్షణము. ఒక విశేషవాచకము అవశ్యముగ ఉండవలె.

పరబ్రహ్మ వేదరాశి కాక ఈ చతుర్ముఖుడు కాక చతుర్ముఖుని సప్తజన్మలలో ఆదిమూర్తిని యీ ఆదిమూర్తికి గూడ బ్రహ్మఅని నామమున్నప్పుడు ముఖ్యముగ యీ యిరువురి జీవిత విశేషములను తెలియదలచినపుడు యీ ఉభయులను గుర్తించుటకు ఒక వ్యవస్థమరీ అవసరము.

ఇట్టి సమస్యను పరిష్కరించుటకై భాగవతమున ఒక చక్కని శ్లోకమున్నది.

నతోఽస్మ్యహం త్వాఖిలహేతుహేతుం
నారాయణం పూరుషమాద్యమవ్యయం
యన్నాభి జాతా దరవింద కోశా
ద్బ్రహ్మఽవిరాసీద్యత్ ఏషలోకః
10 స్కం/1 అ/40 శ్లో॥

శ్రీహరిపరమైన యీఅక్రూరస్తుతిలో ప్రథమమునే ఒక చమత్కారమున్నది. (అఖిలహేతుహేతుం) అనుపదమున అఖిలమునకు హేతువు బ్రహ్మ. ఆ బ్రహ్మకు హేతువు శ్రీహరి. అందుచే అఖిల హేతుత్వము బ్రహ్మకొక్కనికే గాక శ్రీహరికి గూడ యున్నది. ఉభయులలో యే ఒక్కరిని గూర్చి చెప్పవలయునన్న అఖిలహేతు అని యూరకున్న

చాలు కాని శ్రీహరి మూలకారణత్వమును చెబ్పదలచినవుడు అఖిల హేతు హేతుం అని ఏ విభ్రాంతీ కలుగకుండుటకై హేతుం అను మరి రెండక్షరముల నధికముగ ప్రయోగించుట జరిగినది. ప్రయోగించవలె కూడ. ఇట్లే విఖనస బ్రహ్మలను చెప్పదలచినపుడు గూడ ఆ ఉభయుల మధ్య ఏదియో భేధము విధిగా ఉండవలె. ఇక ఆ శ్లోకమున సర్వ జగత్కారణ కారణుడైన శ్రీహరికి వందనములని యున్నది. ఆ శ్రీహరి యెవరో మాకు తెలియదని నారు ఒకరు ఏ ఆది పురుషుని నాభి నుండి జనించిన అరవిందకోశము నుండి బ్రహ్మ జనించినాడో?అతనే శ్రీహరి యనగా యీ బ్రహ్మ కూడ మాకు తెలియ దనినారు. అప్పుడు ఎవరు యీ కానవచ్చే ప్రపంచ మునంతనూ సృజించినాడో? బ్రహ్మ అనగా అతడే. అని అనుట జరిగినది. శ్రీహరి కానీ, బ్రహ్మ కానీ ఎవరికైనా తెలియకపోవచ్చు. వారందరికీ కానరాని వారగుటచే కాని అందరికి కానవచ్చుచున్న యీ ప్రపంచమును గూడ తెలియలేని వారిని ప్రపంచ జ్ఞాన శూన్యులుగా భావించవలె. అందుచేతనే యీ ప్రపంచమనయేమి? అని పైన ప్రశ్నయే లేదు. భగవానుని గుర్తించుటకు (యత ఏష లోకః) అని ఒక కొండగుర్తు చెప్పబడినది.

ఇక్కడి చమత్కారమేమన? భగవానుని గుర్తించుటకు బ్రహ్మ బ్రహ్మను గుర్తించుటకు యీలోకము ఆధారమగుటచే అటు శ్రీహరికి యిటు యీ లోకమునకు మధ్యయందున్నవాడీ బ్రహ్మ ఈ బ్రహ్మ మధ్యవర్తి. ఇక్కడా బ్రహ్మయే. ఈ బ్రహ్మ జిజ్ఞాసయే యింత క్లిష్టముగా యున్నపుడు యిక ఆ అసలైన బ్రహ్మ జిజ్ఞాసమరియెంతదుర్గ్రాహ్యమో మధ్యవర్తిగా యున్న యీ బ్రహ్మ అతి కిలక స్థానమున యున్నాడు. ఇతడు జగత్కారణుడగుటచే పద్మభవుడని, చతుర్ముఖుడని, యిప్పుడు సులభము గానే గ్రహించగలము. యన్నాభిజాలాత్ అని యత ఏష లోకః అను పదముల ద్వారా ఇతడు పద్మభవు డని. లోకకర్తయని ఆ భాగవత శ్లోకమున స్పష్టముగ చెప్పుచున్నది. ఇప్పుడు యీ శ్లోకార్ధముచే బ్రహ్మ మధ్యవర్తినిగా, కీలక స్థానీయునిగా ఎట్లు గుర్తించి నామో అదే విధముగ యీ బ్రహ్మనే మన యీ వైఖానస మహర్షి గాధలో కూడ మధ్యవర్తినిగా కీలక స్థానీయునిగ గుర్తించవలెను. లోక వ్యవహారార్థము ఆద్య ధర్మమును రచించి సూత్రకర్తయైన మహనీయుడు వైఖానస మహర్షి. ఇక సృష్టికర్తయై జగత్తును సృజించినాడు చతుర్ముఖుడు. వీరభిన్నులను టకు భిన్నులనుటకు గూడ ఆధారములెన్నోయున్నవి ఉభయ కావ్యములు గూడ వేరు వేరుగానేయున్నవి. ఈ ఉభయులలో ప్రత్యేకముగ ఎవరినైన చెప్ప దలచిన నాడు ప్రత్యేక లక్షణములను చెప్పుట అత్యవసరము సమస్త గ్రంధములలో ఆ విధముగ చెప్పబడినది గూడ ఉదాహరణకు

తాంతు వైఖానసీం శాఖాం స్వసూత్రే వినియుక్తవాన్

పద్మభూః పరమోదాతా తస్మిన్నారాధనత్రయం

అతి ప్రాచీనమైన స్కాంద పురాణమునలదలి యీ శ్లోకమున భగవదారాధనతో కూడిన తనసూత్రమును ఆద్యమైన వైఖానస శాఖ యందు నికృష్టము గావించినాడని యున్నది. ఈ కృత్యమును గావించినది సూత్రకర్తయైన వైఖానస మహర్షి కాని, సృష్టికర్తయైన పద్మభవుడు కాడు. ఉభయులు అబిన్నులనుమాటను క్షణకాలమావలయుంచి యీ ఋషి స్వరూపుని మాత్రమే చెప్పదలచుటచే పరమోధాతా అని అనుట జరిగినది. ఇక పద్మభూః అను పదము బ్రహ్మ పర్యాయమే కాని అందు ప్రత్యేక ప్రయోజనమేమియు లేదు. మధ్యవర్తి అగుటచే బ్రహ్మ తత్పర్యాయము విదిగా యుండవలె.

పరమపావనమైన యీ నైమిశారణ్య క్షేత్ర ప్రస్తావన గూడ మనకిక్కడ అనివార్యమైనది. మన సంస్కృతి మన సంప్రదాయము యీ అనంత కాల ప్రవాహమున ఎన్నో ప్రతిఘటనలనెదుర్కొని యింత కాలము సజీవముగా యుండగల్గుటకు ప్రధాన కారణము అష్టాదశ పురాణములను మాట నిర్వివాద మైనది. ఈ సమస్త పురాణములకు సూతికాగృహమీ నైమిశారణ్యము వైఖానస ధర్మములెల్లరికి ఆదరణీయములైనట్లు యీ పుణ్యక్షేత్రమందరికి దర్శనీయ

క్షేత్రమే. విఖనస అని, విఘనస, అని ఆ వర్ణముల ఉచ్చారణలో భేదమున్నట్లే (నైమిశ) నైమిశారణ్య, నైమిషారణ్య ఇత్యాది భేదములు ఎన్నో సంస్కృత భాషలోనే యున్నవి. ప్రతి పదమునకు పురాణ ప్రసిద్ధమైన గాథ కూడ యుండుట యిచ్చటి విశేషము. ఒక వంక చక్రతీర్థము యొక్కయు మరియొక వంక గోమతీ నది యొక్కయు పవిత్ర జలములతో నిరంతర తీర్థ సమృద్ధమైన తీర్థ క్షేత్రమిది.

మన పల్లెలలో కోళ్ళు, కుక్కలు తిరుగునట్లు మయూర హరిణ శుక పికాదులు నిర్భయముగ సంచరించు ప్రశాంత తపోవనమిది. అందుచేతనే వేల సంఖ్యలో మహర్షులిచ్చట దీర్ఘ సత్ర యాగములను తపస్సులను నిర్విఘ్నముగ కొనసాగించినట్లు అనేక గాథలు ప్రసిద్ధములైనవి.

ప్రభాసే పుష్కరే కాశ్యాం నైమిశే మణికర్ణికే
గంగాయాం సరయూతీరే నివసేద్ధార్మికోజన.

అని ధార్మికజన నివాసయోగ్య ప్రదేశముగగూడ ప్రసిద్ధమైనది. ఈ క్షేత్ర ప్రస్తావన లేని పురాణము లేదు. నైమిశేఽనిమిషక్షేత్రే అని శ్రీమద్భాగవత శ్లోకమునందలి ఆ అనిమిష పదమునకు విష్ణువని వ్యాఖ్యానించుట చేతను (క్షేత్రేఽస్మిన్వైష్ణవేవయం) అని వరాహ పురాణ వచనము చేతను ఇది అనాదిగా విష్ణు క్షేత్రము వైష్ణవ క్షేత్రము గూడ. శ్రీహరి వన రూపమున విరాజిల్లుచున్నాడని కొన్ని సమయములలో **80** క్రోసుల పరిధి గల యీ మహారణ్యమును వేల సంఖ్యలో భక్తులు పరిక్రమించుట ఇచ్చటి ప్రత్యేకాచారము.

శ్రీ వైఖానస సూత్రము హరిపరమగుటచే వైష్ణవ సూత్రమైనట్లు, వన రూపమున శ్రీహరి విరాజిల్లు యీ క్షేత్రము వైష్ణవ క్షేత్రమన్నమాట. యిది కాక

స్వాయంభువ మనోఃకాలే యుగాదౌ శుక్లవత్సరే
శ్రవణే శ్రావణే శుక్ల పూర్ణిమా సోమవాసరే
సింహలగ్నే చ సంయుక్తే భజే నైమిశమాగతం
విఖనాః ప్రాప్త నైమిశం అని యుండుటచే

యుగాదియైన ఒకానొక స్వాయంభువమన్వంతరమున ఒకానొక శుక్ల సంవత్సర శ్రావణ పూర్ణిమ శ్రవణ నక్షత్రమున సోమవాసరమున సింహ లగ్నమున సమస్త మునిజన సంసేవ్యుడు శ్రీ వైఖానస కల్ప సూత్ర ప్రణీత భగవదారాధనోపజ్ఞాత బృహద్బ్రహ్మ పద్మనాభ మనస్సంభవుడైన శ్రీ వైఖానస మునిచంద్రుడు సమస్త శిష్య బృంద పరివృతుడై యీ అనాది క్షేత్రమును తన నివాస క్షేత్రమును గావించుకొనదలచి యిక్కడకు దయ చేసినట్లు తచ్ఛాఖీయుల ప్రగాఢ విశ్వాసము.

ఇచట నివసించుచు కల్పసూత్రాదులనుపదేశించుటేగాక సప్తమహర్షులు మొదలగువారిచేత అనేక విష్ణుపరములైన యాగములను జరిపించినట్లు ఎన్నో ప్రాచీన గ్రంథములలో వర్ణింపబడుటేగాక సమస్త మహర్షులిచట ఎన్నో యజ్ఞముల నొనర్చినారని ఒక హోమకుండమును అచ్చటివారు నేటికిచూపుచున్నారు గూడ.

సప్తర్షి టిల్లా అనుపేరుతో వ్యాసగద్దె యొక్క ఉత్తరభాగమున యీ హోమకుండ ప్రదేశమంతా ప్రభుత్వ పరిరక్షితమై విరాజిల్లుచున్నది. ఇందుచేత యీ క్షేత్రమునకు వైఖానసులకు అపరిహార్యానుబంధమెంతో కలదనవచ్చు. వైఖానసులకు ఈ క్షేత్రము జన్మక్షేత్రము.

ఇందుచేతనే

యేషా మాసీ దాదివైఖానసానాం
జన్మక్షేత్రం నైమిశారణ్యభూమిః
దేవో యేషాం దేవకీ పుణ్యరాశిః
తేషాం పాదద్వన్ద్వ పద్మం ప్రపద్యే

అని వైఖానసలోకమంతా ముక్తకంఠముతో యీ క్షేత్రరాజమును కీర్తించుటచే యీ క్షేత్రమునందలి ప్రతిరజఃకణముగూడ ఎంతో పవిత్రమైనదే. అందుచేతనే

ఋజోహరం యస్యరజః పవిత్రం
తేజోమయం తత్తమసః పరస్తాత్
తేపుస్తపో యత్ర మహర్షయోపి
తన్నైమిశం మంగళ మాతనోతు॥

అని ప్రాజ్ఞులు యీ క్షేత్ర మహిమను గానము చేయుదురు. మనము కూడ మంగళప్రదమైన యీ శ్లోకమునే సుదీర్ఘమైన యీ వైఖానస కథామధన వ్యాసమునకు మంగళాంత శ్లోకముగ భావించి అనేక మంగళ నీరాజనములనర్పించుచు విరమించుచున్నాను.

రచన : పండిత పరాశరం వేంకట్రామాచార్యులు - విజయవాడ.

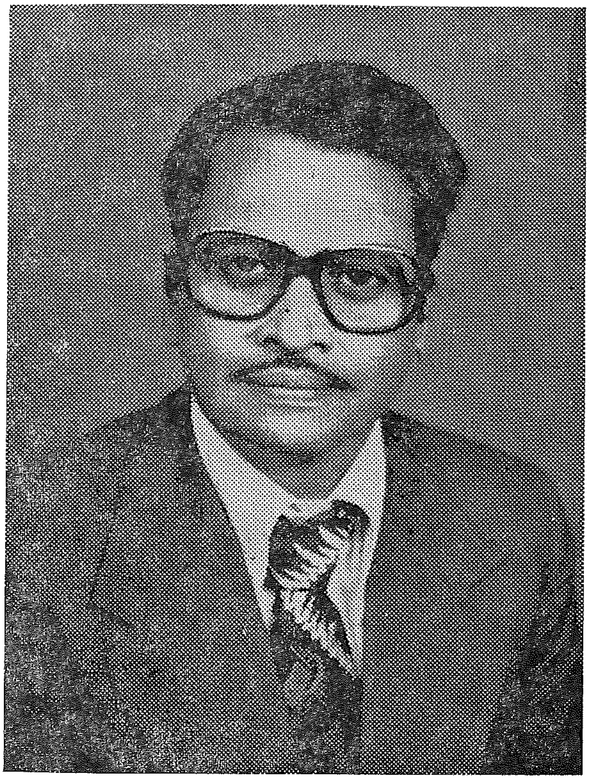

శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధని సభ రజితోత్సవములకు

వివిధ ప్రాంతముల నుండి విచ్చేయుచున్న ఆగమాచార్య, కవి, పండిత, పరమ భాగవతోత్తములకు హార్ధికాభి వందనములు—

ఇట్లు

డాక్టర్ P. సీతారామ భార్గవ
D. A. M. S.,
సర్పంచ్-కోరుకొండ

శిశుప్రాణదాత, కళోద్ధారక, కళాప్రియ మహోదయ, వైద్య విద్యావిశారద.

గౌరవాధ్యక్షులు :- ఆం. ప్ర. వైఖానస ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ-రాజమండ్రి.

గౌరవాధ్యక్షులు :- కళాదర్బార్ రాజమండ్రి.

వైస్‌ప్రెసిడెంట్ :- దేశీయ వైద్యసంఘం-రాజమండ్రి.

వైస్‌ప్రెసిడెంట్ :- రాజబాబు గవర్నమెంట్ జూనియర్ కాలేజి-కోరుకొండ.

రోటరీ క్లబ్ వారి ''మాన్ ఆఫ్‌ది ఇయర్'' అవార్డు గ్రహీత,
రామలింగ అవార్డు గ్రహీత,
ఉత్తమ పంచాయతీ అవార్డు గ్రహీత, (1982.)

రజతోత్సవ సంచిక అవిష్కర్త శ్రీదీక్షితదాసుగారు

ఆగమ వైజ్ఞానిక ప్రదర్శన ప్రారంభిస్తున్న శ్రీమాన్ వేదాంతం కేశవాచార్యులుగారు

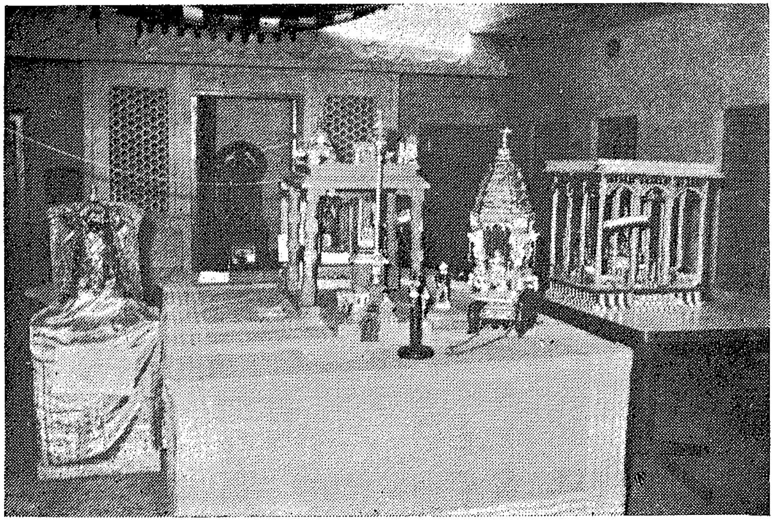

ఆగమ వైజ్ఞానిక ప్రదర్శనలో ఒక భాగము

శ్రీమాన్ పణ్డిత వేదాన్తం జగన్నాథాచార్యుల వారిని సభా ప్రాంగణానికి తోడ్కొనివస్తున్న బృందము

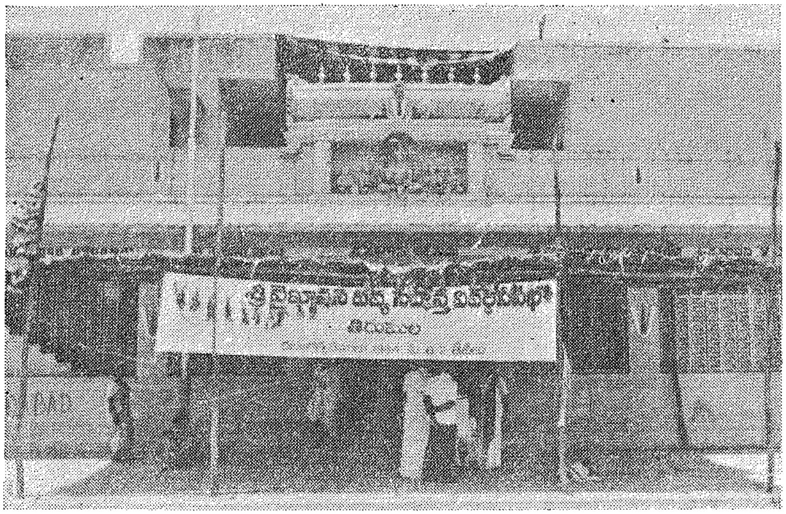

రజతోత్సవ సభా ప్రాంగణ ముఖద్వారము

రజతోత్సవ ప్రారంభములో పూజాకార్యక్రమము

రజతోత్సవ ప్రారంభ సభాధ్యక్షుల తొలిపలుకులు

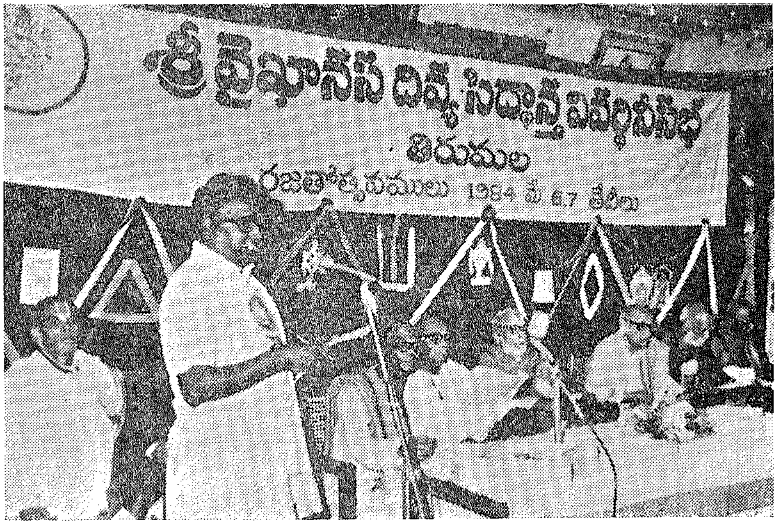

కార్యదర్శి నివేదిక సమర్పిస్తున్న శ్రీమాన్ దీవి విఖనసాచార్యులవారు

"ఆర్ష విద్యావాచస్పతి" బిరుద ప్రదానపత్ర సమర్పణ

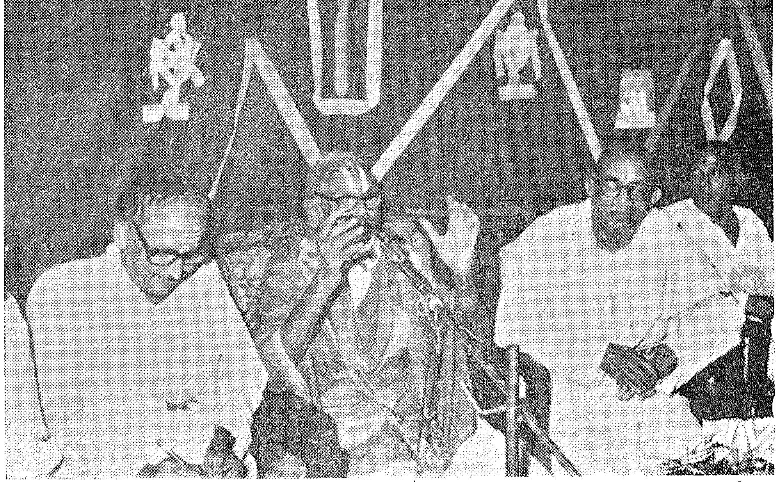

పండిత వేదాన్తం జగన్నాథాచార్యులవారి సందేశం

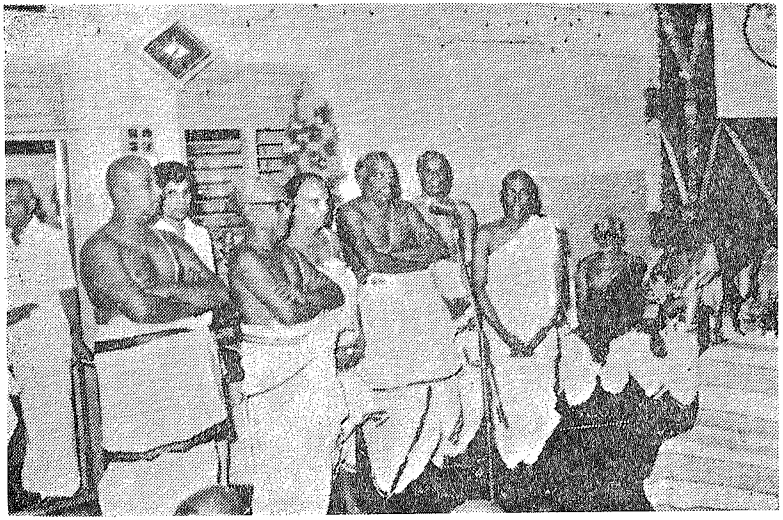

సన్మానితులకు T T D అర్చక మిరాసీ దారులచే వేదాశీర్వచనమ్

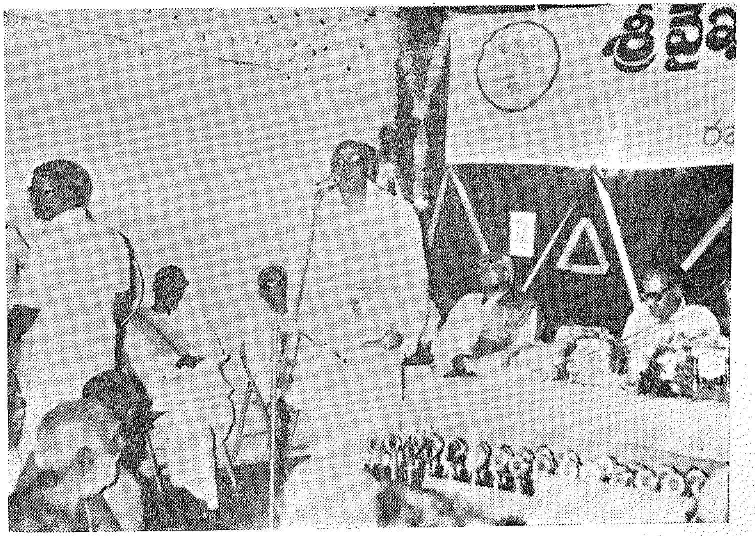

కవితాగోష్ఠి ప్రారంభిస్తున్న శ్రీ బృందావనం రంగాచార్యులుగారు

రజతోత్సవ సభలో ప్రసంగిస్తున్న శ్రీ రామస్వామి దీక్షితులుగారు

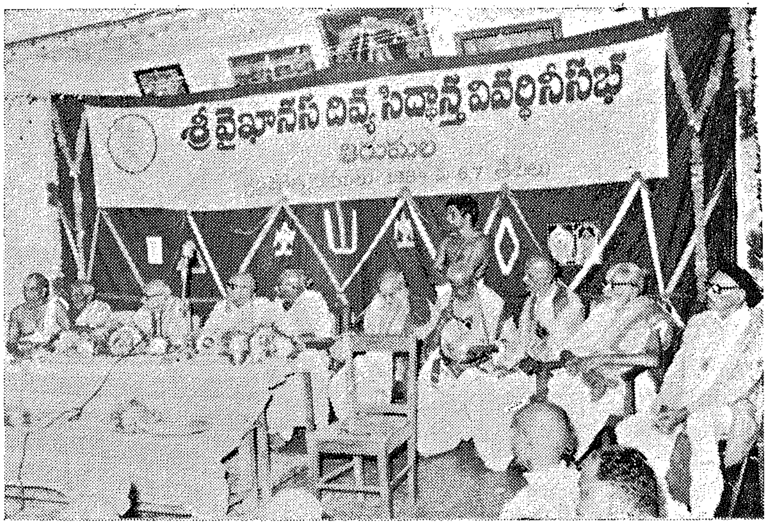

సన్మాన సభావేదిక

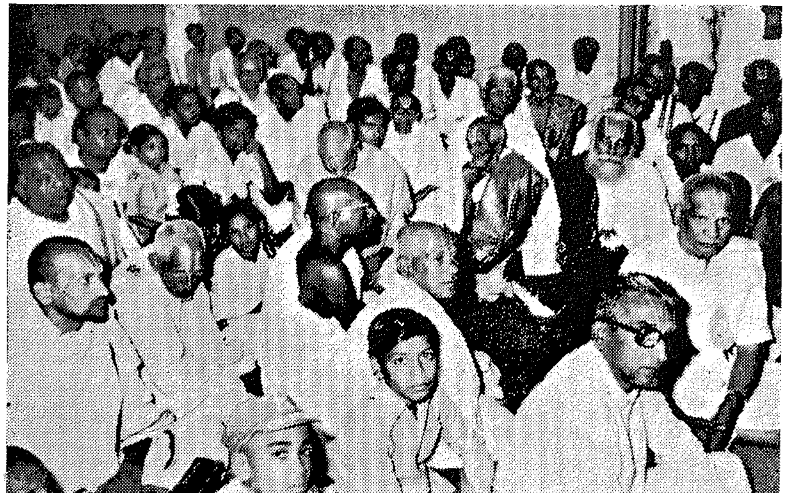

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ, తిరుమల

(రిజిష్టర్డు నెం S 7/59)

1982-85 పాలక వర్గము

1	అధ్యక్షులు	:	డాక్టర్ గంజాం రాఘవాచార్యులు గారు, M. B. B. S. ఒంగోలు
2	ఉపాధ్యక్షులు	:	శ్రీమాన్ అర్చకం రామస్వామి దీక్షితులు గారు, తిరుపతి
3	కార్యదర్శి	:	శ్రీమాన్ దీవి విఖనసాచార్యులు గారు, తిరుమల
4	సహకార్యదర్శి	:	శ్రీమాన్ కమిరిశ రామాచార్యులు గారు, తెనాలి
5	,,	:	డాక్టర్ వేదాంతం రామకృష్ణమాచార్యులు గారు, విజయవాడ
6	కోశాధికారి	:	శ్రీమాన్ దీవి సంపత్కుమార్ అయ్యంగార్ గారు, తిరుపతి
7	సభ్యులు	:	శ్రీమాన్ ఎ. వెంకట రాఘవ భట్టర్ గారు, మద్రాసు
8	,,	:	శ్రీమాన్ అర్చకం రామాచార్యులు గారు, బెంగుళూరు
9	,,		డాక్టర్ డి. శ్రీధర్ బాబు గారు, తిరుపతి
10	,,		డాక్టర్ పెద్దింటి సీతారామ భార్గవ గారు, కోరుకొండ
11	,,		డాక్టర్ బి. వి. కృష్ణమాచార్యులు గారు, హుజూర్ నగర్
12	,,		శ్రీమాన్ ఆర్. భరతాచార్యులు గారు, హైదరాబాద్
13	,,		శ్రీమాన్ అగ్నిహోత్రం రంగాచార్యులు గారు, విజయవాడ
14	,,		శ్రీమాన్ ఎన్. వి. సీతారామాచార్యులు గారు, బాపట్ల
15	,,		డాక్టర్ బృందావనం వెంకట రంగాచార్యులు గారు, మచిలీపట్నం.

గౌరవ సభ్యులు

1 శ్రీమాన్ పండిత వేదాన్తం జగన్నాథాచార్యుల వార్లు, టి.టి.డి. ఆస్థాన పండితులు, తిరుమల

2 ,, పండిత వేదాన్తం విప్రనారాయణాచార్యులు వారు, విజయవాడ

3 ,, విద్వాన్ యం. వి. శ్రీనివాస భట్టర్ గారు, ప్రొఫెసర్, మహారాజా సంస్కృత కళాశాల, మైసూరు

4 ,, ఎ. రాఘవభట్టాచార్యులు గారు, మద్రాసు

5 ,, వాడపల్లి అయ్యమాచార్యులు గారు, కాండ్రేగుల

అత్యంత వైభవముగా జరిగిన

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ రజతోత్సవములు

కౌసల్యా సుప్రజా రామ పూర్వాసంధ్యాప్రవర్తతే
ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్
శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాతంతో తిరుమల కొండపై భక్తశ్రేణి మేల్కొన్నది. ఆ సప్తగిరీశుని నిలయమైన తిరుమలలో ప్రతి నిత్యమూ ఉండే కోలాహలమే అది. కాని ఆ రోజున తిరుమల లోని పశ్చిమ మాడ వీధిలో మరింత కోలాహలపూరితమై రమణీయాలంకృత అలంకారములతో భాసిల్లుతూ, సదా శ్రీ శ్రీనివాసుని పాదారవింద సేవామృత గ్రోలురైన వైఖానస వరేణ్యులతో శ్రీ వైఖానసాశ్రమం విరాజిల్లుతోంది.

వైఖానసుల శ్రేయస్సుకై అహరహము శ్రమించి వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వ్యాప్తికి కృషి యొనర్చిన వైయాకరణ పంచానన మూల పురుషులై స్థాపించబడిన శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధినీ సభ ఇరవై అయిదు వసంతాలు చవి చూచి నేడు రజతోత్సవ సంరంభం జరుపుకొంటున్నది.....అందుకే ఆనాడు అంత కోలాహలము.

ఆంధ్ర, తమిళ, కర్నాటక రాష్ట్రముల నుండి విచ్చేసిన సంఘీయులందరికీ శ్రీమాన్ పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారి సదాశయపూరిత నిర్మిత వైఖానసాశ్రమమ్ సుస్వాగతం పలుకుతోంది. కార్యదర్శి శ్రీమాన్ విఖనసాచార్యుల వారు ఆశ్రమం ప్రధాన ద్వారం వద్ద వచ్చిన అతిధులను, ఆహ్వానితులను పరామర్శిస్తూ ఎవరికెక్కడ వసతి సదుపాయాలు కల్పించబడినవో వివరిస్తూ మరో ప్రక్క కార్యక్రమాల యేర్పాట్లు తుది మెరుగులకు ఆదేశాలిస్తున్నారు. ఉదయం 5 గం.ల నుండి 10 గం.ల వరకూ సంఘీయుల ఆగమనం జరుగుతూనే వుంది.

ఉదయం 10 గం.లకు మంగళతూణీరవములు శుభ శంఖారావం చేస్తూ వుండగా వైఖానసాశ్రమంలో సర్వాంగ సుందరంగా అలంకరించబడిన రజతోత్సవ సభాస్థలికి పాలకవర్గ సభ్యులు, ఆహ్వానితులు, కార్యకర్తలు జేరారు. శ్రీ పద్మావతి అలవేలుమంగాసమేత శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి వారికి, శ్రీ విఖనో మునీంద్రుల వారికి, వివర్ధినీ సభ మూల పురుషులలో ఒకరైన కీ॥ శే॥ పార్థసారధి భట్టాచార్యుల వారికి అర్చనాది కైంకర్యములు నిర్వహించి జ్యోతి ఉద్దీపనము చేయుటతో రజతోత్సవ సంరంభం ఆరంభమైనది. నాటి రజతోత్సవ ప్రారంభ సభకు అధ్యక్షత వహించి కార్యక్రమాన్ని నడిపించవలసిందిగాకోరుతూ డాక్టర్ గంజాం రాఘవాచార్యులు గారిని, సభా ప్రారంభకులు శ్రీ టి. రామాచార్యులు గారిని. ముఖ్య అతిధులను ఆహ్వానిస్తూ, రజతోత్సవములకు మూడు రాష్ట్రముల నుండి విచ్చేసినసంఘీయులెల్లరకు స్వాగతాంజలి సమర్పించారు కార్యదర్శి శ్రీ దీవి విఖనసాచార్యులు గారు. సహ కార్యదర్శి డాక్టర్ వేదాంతం రామకృష్ణమాచార్యులు గారు ముఖ్య అతిధులకు పుష్పగుచ్ఛములు సమర్పించినారు.

శ్రీమాన్ దీవి హనుమంతాచార్యులుగారి వేదపఠనంతో కార్యక్రమం ప్రారంభమైంది. వివర్ధినీ సభ అధ్యక్షులు నాటి సభాధ్యక్షులు డాక్టర్ గంజాం రాఘవాచార్యులుగారు తమఅధ్యక్షోపన్యాసంలో వివర్ధినీ సభ స్థాపన 1959పూర్వమే జరిగినా 1959లోరిజిస్టరు చేయబడిందిగనుక 1984 సం॥లో రజతోత్సవములు జరుపుకొంటున్నామని తెలియజేస్తూ సభఆశయములు, దివ్యసిద్ధాంతములు వెల్లడించారు. పిమ్మట ఆంధ్ర రాష్ట్ర అర్చక కాంగ్రెసు ఆర్గనైజింగ్ సెక్రటరీ శ్రీ తమిరిశ రామాచార్యులుగారు తమ ప్రారంభోపన్యాసంలో ఆసేతు హిమాచలం వైఖానసం వర్ధిల్లుతూ వున్నదని యింతటి వైభవాన్ని సంతరించుకున్న వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ ప్రగతిని విశదీకరించి యీనాటి సామాజిక, రాజకీయ, సాంఘిక, ఆర్థిక పరిస్థితులలో అర్చకులను వెన్నంటి తరుము

తున్న సమస్యల పరిష్కారానికి వైఖానసులందరూ ఏకంకావాలని ఆకాంక్షిస్తూ ఉపన్యసించారు. పిమ్మట శ్రీ దీవి విఖనసాచార్యులుగారు 1959 నుండి 1984 వరకు జరిగినకార్యక్రమాలను, పురోభివృద్ధిని సమీక్షిస్తూ కార్యదర్శినివేదికనుసమర్పించారు.

తదనంతరము ఈ రజతోత్సవసందర్భంగా పలువురు పండితులు, రచయితల వ్యాసములతోను, రచనలతోను ముచ్చటగా మూడు భాషలలో ముద్రింపబడిన రజతోత్సవ సంచికను టి. టి. డి. ఆస్థాన హరికథా విద్వాంసులు, హరికథా సుధాకర ఇత్యాది బిరుదాంచితులు శ్రీమాన్ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసుగారు ఆవిష్కరించారు.

ఆ తరువాత వైఖానసం అంటే ఏమిటీ ? వైఖానస విశిష్టత ఏమిటి ? ఇత్యాది సంశయాత్మక సందేహాలను విశదీకరిస్తూ యీనాటి యువతరం వారికి కూడా అర్థమయ్యేట్లు సులభశైలిలో రచింపబడిన కీ. శే. పార్థసారధిభట్టాచార్యులవారి వ్యాస సంపుటి శ్రీ వైఖానస వైభవమును యీ రజతోత్సవసందర్భంలో వివర్ధినీ సభ తిరుమలవారు శ్రీమద్వైఖానస మహామండలి, విజయవాడ సహకారంతో ప్రచురింపగా ఆ వ్యాసావళి సంచికను డాక్టర్ గంజాం రాఘవాచార్యులుగారు ఆవిష్కరించారు.

పిమ్మట వైఖానసాశ్రమం మిద్దె పై భాగంలో అత్యంత ఆకర్షణీయంగాను, విజ్ఞానదాయకంగాను తీర్చిదిద్దబడిన వైజ్ఞానిక ప్రదర్శనకు విజయవాడ వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ వేదాంతం కేశవాచార్యులుగారు ప్రారంభోత్సవం చేశారు. ఈ ప్రదర్శనలో వైఖానసాగమ సాంప్రదాయమును విశదీకరించే పలువిధమైన ఛార్టులను డాక్టర్ డి. శ్రీధరబాబు తీర్చిదిద్దగా మద్రాసు వాస్తవ్యులు శ్రీ సంతానభట్టర్ వారి సహచరులు స్వంతంగా తయారు చేసిన శ్రీ కోదండరామస్వామి దేవాలయము. రథము యీ ప్రదర్శనలో ఆహ్వానితులను విశేషంగా ఆకర్షించినవి.

తిరుపతి శ్రీ వేంకటేశ్వర ఓరియంటల్ రీసెర్చి ఇనిస్టిట్యూట్ రీడర్ డాక్టర్ డి. శ్రీధర్‌బాబు కర్ణాటక రాష్ట్రీ ఆగమతరియమండిలి కార్యదర్శి శ్రీ హెచ్. ఏ. కేశవాచార్యులు, తమిళనాడు వాస్తవ్యులు వైఖానసాగమపండితులు శ్రీ యన్. ఏ. రంగస్వామి ఉపన్యాసముల అనంతరం అధ్యక్షులవారిమలిపలుకులతో రజతోత్సవప్రారంభసభ పూర్తయింది. మధ్యాహ్నం విందు, అనంతరం 2 గం॥ల వరకు విశ్రాంతి.

బిరుద ప్రధాన సభ

మధ్యాహ్నం 3గం॥లు అయింది. మంగళవాయిద్యములు ప్రతిధ్వనించాయి. ఉత్తర మాడవీధి నుండి జనసందోహం, ఊరేగింపువస్తోంది. ఈనాటిసమ్మాన గ్రహీతలు. బిరుదగ్రహీతలు, టి. టి. డి. ఆస్థాన విద్వాంసులు, తర్క వేదాన్త మహావిద్వాన్ శ్రీమాన్ వేదాంతం జగన్నాథాచార్యులవారిని ఛత్రచామరాది రాజలాంఛనాలతో తోడ్కొనివచ్చి వైఖానసాశ్రమం ముఖద్వారం వద్ద ఆగమ పండితుల వేదప్రవచనంతో పూర్ణకుంభ స్వాగతం యివ్వబడింది.

నాటి సాయంసభమరింత శోభాయమానమైరంగుల దీపాలతో మెరిసిపోతోంది. తిరుపతిలోని కేంద్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠం ప్రిన్సిపాల్ డాక్టర్ యం. డి. బాలసుబ్రహ్మణ్యంగారు బిరుదప్రదాన సభకు అధ్యక్షత వహించారు. బాపట్ల వాస్తవ్యులుశ్రీమాన్ ఎన్.వి. సీతారామాచార్యులవారి స్వాగతవచనాన్తరం వేదపఠనంతో కార్యక్రమం ప్రారంభమైంది. పండిత జగన్నాథాచార్యులవారిని నూతనవస్త్రాలు, చందనాగరుతాంబూలాది సత్కారములతో సమ్మానించి శ్రీవారానర్చిన సేవలకు ప్రతీకగా "అర్ష విద్యా వాచస్పతి" బిరుదమును సభాసదుల హర్షధ్వానాల మధ్యనొసంగిరి. రజతోత్సవ సభలకు ప్రతీకగా రజతపతకమును శ్రీ జగన్నాథాచార్యుల వారికి బహూకరింపబడినది. శ్రీ శ్రీనివాసప్రభువును నిత్యమూ సేవించే అర్చక మహాశయులు వేదప్రవచనంతో శ్రీ జగన్నాథాచార్యుల వారికి శ్రీ స్వామివారి మహాప్రసాదమును సమర్పించారు.

పిమ్మట సభాధ్యక్షులు డాక్టర్ యం. డి. బాల బాలసుబ్రహ్మణ్యంగారు సంస్కృతంలో ప్రసంగిస్తు శ్రీ జగన్నాథాచార్యుల వారి ప్రజ్ఞాప్రాభవాలను, న్యాయతార్కికశాస్త్రవైభవ విలాసమును ప్రచండ వాఙ్మయమును శ్లాఘించారు.

అనంతరము శ్రీమద్వైఖానస మహామండలి, విజయవాడ, ఆంధ్రప్రదేశ్ వైఖానస ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ (రాజమండ్రి) బాపట్ల తాలూకా అర్చక సంఘము, ఆంధ్రప్రదేశ్ అర్చకపరిషత్ (తిరుపతి. తిరుమల తీర్థవాసిపురోహిత సంఘం, డాక్టర్ బి.వి.

రంగాచార్యులు బందరు, డాక్టర్ బృందావనంధన్వంతరీ ఆచార్య, డాక్టర్ దీవి హనుమాచార్యులు (స్వర్ణ) శ్రీమద్భాగవతం లక్ష్మీనరసింహాచార్య (రావి అనన్తవరం) మున్నగు వారు శ్రీమాన్ వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యులు వారికి నగదు, వస్తు బహుమానాలు, నూతనవస్త్రాలు, సమ్మానపత్రములు, మొమెంటోలు అభినందన పత్రాలను సమర్పించారు.

పిమ్మట సమ్మానితులను ప్రశంసిస్తూ, అభినందిస్తూ వివర్ధినీసభ తరపున శ్రీ ఆచార్యులవారికి వైదుష్య ప్రశంసా ప్రసునాంజలిని పండిత బృందావనం రంగాచార్యులుగారు పరుచూరు సమర్పించారు. తదనంతరం కొవ్వూరు వాస్తవ్యులు, ఆంధ్రగీర్వాణ కళాశాల రిటైర్డ్ ప్రిన్సిపాల్, అష్టావధాని శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల శ్రీనివాసాచార్యులవారు సరళ సంస్కృతంలో ఉపన్యసించి సన్మానితులకు అభినందనలు పల్కారు. ద్రోణాచలం వాస్తవ్యులు గవర్నమెంట్ ఆర్ట్సుకాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ శ్రీమాన్ పరాశరం గోపాలకృష్ణమూర్తిగారు శ్రీ జగన్నాధాచార్యుల వారిని శ్రీ ఆదిశంకరాచార్యులవారితో పోల్చివారి పాండిత్య ప్రకర్షలను కొనియాడుతూ చక్కని ఉపమేయ ఉపమానాదులతో చమత్కృలతో ఉపన్యసించి సభికులను ఆనంధపర్చారు.

పిమ్మట నైవేలి శౌరి రాజభట్టర్ గారు, శ్రీ ఆర్. శ్రీనివాసాచార్యులు (తెనాలి) వైఖానసాగమ శాస్త్ర విశిష్టతపై ఉపన్యసించారు. ఆటు పిమ్మట ఆర్ష విద్యా వాచస్పతి బిరుద గ్రహీత శ్రీమాన్ జగన్నాధాచార్యుల వారు సంఘీయులనుద్దేశించి ప్రసంగిస్తూ తమకు జరిగిన సత్కారమునకు ధన్యవాదములు తెల్పుతూ, వైఖానస విశిష్టతను వెల్లడిస్తూ సంఘీయులెల్లరు ఆగమ సాంప్రదాయబద్ధులై వ్యవహరించాలని సందేశమిచ్చారు. అనంతరం యీ రజతోత్సవాలకు విచ్చేసిన ప్రముఖులకు పండితులకు, ఉపన్యాసకులకు, అతిధులకు, కార్యకర్తలకు, రజతోత్సవ సంచిక లోని వ్యాస రచనా కర్తలకు, సభాధ్యక్షులకు రజతోత్సవ మొమెంటోలను బహూకరించారు. వివర్ధినీ సభ పాలకవర్గ సభ్యులు శ్రీ ఎ. రంగాచార్యులు గారు (విజయవాడ) వందన సమర్పణ చేయగాఆనాటి కార్యక్రమం పూర్తయింది.

తిరుమలలో త్రివేణీ సంగమం

తిరుమలలో త్రివేణీ సంగమం ఏమిటి అని ఆశ్చర్యపోతున్నారా? యదార్ధమే. దక్షిణ భారతం లోని ఆంధ్ర, తమిళ, కర్ణాటక రాష్ట్రముల నుండి విచ్చేసిన వైఖానస సంఘీయులు, పండితులు తిరుమలలో ఒకే వేదికపై యీ విధంగా కలుసుకొనడం చరిత్రలో యిదే ప్రధమం. అందుకే యీ కలయికను త్రివేణీ సంగమంగా అభివర్ణించారు అభిజ్ఞులందరూ. ఆ రోజు రాత్రి 8 గం.లకు, బిరుద ప్రధాన సభ పూర్తయిన వెంటనే మూడు రాష్ట్రాల నుండి విచ్చేసిన సంఘీయులందరూ సమావేశమై పరస్పర పరిచయానంతరం నేటి నవీన యుగంలో వైఖానసం పాత్ర ఎంతవరకు? నైతిక సాంప్రదాయ పరిరక్షణకు తక్షణ కర్తవ్యం, గురుకులవిద్యాభ్యాసం క్షీణిస్తున్న ఆగమ విద్యకు ప్రోత్సాహం, సంఘ రక్షణకు గాను కుటుంబ సంక్షేమ నిధి సదుపాయము, యావద్భారతంలో వికేంద్రీకరణ జరిగి పలుప్రాంతాలలో విడివిడిగా వున్న వైఖానస సంఘాలను అన్నిటినీ సంఘటితపరచి ఏకోన్ముఖంగా సంధానపరచి ఫెడరేషన్‌గా యేర్పడుట, కులవృత్తి కడుపునింపలేనపుడు అన్యవృత్తికి దిగడం నేరమా? నేటి కాలమాన పరిస్థితులలో ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్ళు సమస్యగా పరిణమించి కట్నాలు యిచ్చుకోలేని దుర్భర పరిస్థితిలో శాఖాంతర వివాహం నేరమా? .... యిత్యాది సామాజిక స్పృహను ప్రేరేంపిచి ఆలోచింపచేసే సమస్యలపై రాత్రి 12 గం.ల వరకు గోష్టి జరిగింది. ఇటువంటి గోష్ఠుల వలన సమస్యల సాఫల్యమునకు దోహదం కాగలదని ఆశించి, పలువురు సుముఖత స్పష్టం చేశారు. అయితే అప్పటికే చాలా కాలాతీతం అయినందున ఆ గోష్టి అసమగ్రంగా ముగిసింది.

సన్మాన సభ

మరునాడు అంటే జూన్ 7వ తేదీ సోమవారం ఉదయం 9 గం.లకు సమ్మాన సభ టిటిడి అర్చక మిరాసీదార్ శ్రీమాన్ అర్చకం రామస్వామి దీక్షితుల వారి అధ్యక్షతన ప్రారంభమైంది. డాక్టర్ వేదాంతం రామకృష్ణమాచార్యుల వారి స్వాగత వచనాన్తరం వేదపండితుల వేదపఠనం పిమ్మట అధ్యక్షుల వారి

తొలి పలుకులలో యీనాడు మనము యీ విధంగా రజతోత్సవ వేడుకలు జరుపుకోవడానికి కారణభూతు డైన ఆ శ్రీనివాస ప్రభువు కరుణా కటాక్షమే కారణ మని యావద్భారత దేశం మ్రొక్కుతున్న శ్రీనివాస ప్రభువుని అను నిత్యమూ ఆరాధిస్తూ శ్రీవారి పాద సేవ, స్పర్శ స్తోత్రములచే స్వామిని ఆరాధించే అసమాన వరప్రసాదము మన వైఖానసులకుమాత్రమే లభ్యమైంది. శ్రీ స్వామి వారి సంస్థానం స్వర్ణోత్స వాలు జరుపుకొన్న యీ తరుణంలో మన సంస్థ రజతోత్సవాలు జరుపుకొనడం శుభదాయకం అన్నారు.

ప్రముఖ వైఖానసాగమ పండితులు విజయవాడ వాస్తవ్యులు శ్రీమాన్ వేదాంతం విప్రనారాయణా చార్యులు వారికీ, వివర్ధినీ సభ పాలకవర్గములో మొదటి నుండి వుంటూ సంస్థ అభ్యున్నతికి కృషి చేసిన డాక్టర్ గంజాం రాఘవాచార్యులు గారికీ, టిటిడి ఆస్థాన హరికథా విద్వాంసులు శ్రీమాన్ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసు గారికీ, కర్ణాటకప్రభుత్వ ఎండోమెంట్స్ శాఖ సలహాదారు శ్రీ హెచ్. ఎ. కేశవాచార్యులు బెంగుళూరు వారికీ, మైసూరు లోని మహారాజా సంస్కృత కళాశాలఅసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ శ్రీమాన్ యస్. యన్. శ్రీనివాసాచార్ గారికీ, తమిళనాడు లోని పూందమల్లి వాస్తవ్యులు ప్రముఖ వైఖానసాగమ పండితులు, వయోవృద్ధులు శ్రీమాన్ పనంబాకం శేషాద్రి భట్టాచార్యర్ వారికీ, తంజావూరు జిల్లాలోని మునుంపూచావడి వాస్తవ్యులు ఆగమ పండి తులు శ్రీమాన్ ఇ. ఆర్. లక్ష్మణ భట్టాచార్య గారికి వివర్ధినీ సభ తరపున పట్టుశాలువాలు సమర్పించి, రజత పతకములు బహూకరించి సన్మానములు జరి పారు. సన్మాన గ్రహీతలను పరిచయం చేస్తూ డాక్టర్ డి. శ్రీధరబాబు గారు పండిత బృందావనం రంగా చార్యులు గారు, శ్రీమాన్ యన్. కె. రామాచార్యులు (బెంగుళూరు) శ్రీమాన్ నైవేలి శౌరి రాజభట్టర్ ఉపన్యసించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ, రాజమండ్రి వారు యీ సందర్భంలో తమిళనాడు వాస్తవ్యులు శ్రీ నైవేలీ శౌరి రాజభట్టర్ గారికీ, కర్ణాటక వాస్తవ్యులు శ్రీ యన్. కె. రామా చార్యులు గారికి సన్మానము చేసి సత్కరించారు. పిమ్మట శ్రీ స్వామి వారి అర్చకులు వేదాశీస్సుల నొసంగి, స్వామి వారి మహా ప్రసాదమును సన్మా నితులకు అందజేశారు. సన్మానితులు తమకు జరిగిన సత్కారమునకు కృతజ్ఞతలు వెల్లడిస్తూ ఉపన్య సించారు. అంతటితో ఆ రోజు ఉదయంకార్యక్రమం పూర్తయింది. మధ్యాహ్నం విందు అనంతరం 2 గం.లకు కవితా గోష్ఠి.

కవితా గోష్ఠి

ఈ కవితాగోష్ఠి కార్యక్రమం పండిత బృందావనం రంగాచార్యుల గారి స్వాగత వచనాలతో ప్రారంభ మైంది. ఈ గోష్ఠిలో సర్వశ్రీ బృందావనం రంగా చార్యులు (పరుచూరు), పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసుగారు (నర్సాపురం), యన్. సీతారామా చార్యులు గారు (బాపట్ల), డాక్టర్ డి. శ్రీధరబాబు గారు (తిరుపతి), వేదాంతం కేశవాచార్యులు గారు (విజయవాడ), పెద్దింటి కేశవస్వామి (మండపాక), వి. వి. హనుమంతాచార్యులు (యర్రగుంట), ప్రభృ తులు కవితాగానం, కీర్తనగానం, పద్యపఠనం గావించి ప్రేక్షకులను అలరించారు. సామాన్యంగా లక్ష్మీ సరస్వతులు కలసి వుండలేరంటారు. కాని ఆ రెండు రోజులు వైఖానసాశ్రమంలో ధన, వస్తురూప బహు మానాలతో, రజత పతకములతో, కీర్తి పతాకలతో లక్ష్మీదేవి తాండవింప, మరోప్రక్క పుంభావ సరస్వతీ గళముల నుండి కవితా కన్యకలు వివిధ నృత్య భంగిమలతో నర్తించి సప్తగిరులను లక్ష్మీ సరస్వతులిద్దరు ఆనందలయ విన్యాసంతో ఉత్తేజ పరచి త్రివేణీ సంగమం లోని జలకన్యకల వలె విహరించిరనుట అతిశయోక్తి కాదు. అటు పిమ్మట వివాహాలలోని అంపకాలవలె సాయంత్రం 3 గం.లకు జరిగిన ముగింపు సభకు డాక్టర్ బృందావనం వెంకట రంగాచార్యులు గారు (మచిలీపట్నం) అధ్యక్షత వహించారు. తమ అధ్యక్షోపన్యాసంలో యీ రెండు నాళ్ళ వేడుకలు వైఖానసులందరికీ తియ్యని గుర్తు వలె నిల్చిపోతుందని, వేడుకలు అత్యంత వైభవంగా జరిగాయని శ్లాఘించారు. పిమ్మట వైఖానస ప్రాశ స్త్యంపై సర్వశ్రీ కె. కె. ఆచార్య గారు, కడక బారు రఘు వీర భట్టాచార్య గారు, యస్. శ్రీని వాసన్ గారు ప్రసంగించారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ (రాజ మండ్రి) అధ్యక్షులు, వివర్ధనీ సభ పాలకవర్గ సభ్యులు

డాక్టర్ పెద్దింటి సీతారామ భార్గవ వందన సమర్పణ గావిస్తూ యీ రజతోత్సవ వేడుకలు యింతటి విజయవంతంగా జరుగుటకు సహకరించిన శ్రీమద్వైఖానస మహా మండలి విజయవాడ వారికి, పాలకవర్గ సభ్యులకు, కార్యకర్తలకు, వాలంటీర్లకు, విచ్చేసిన సంఘీయులకు, వక్తలకు, సమ్మాన గ్రహీతలకు, స్థానిక అర్చక మహాశయులకు, ఎగ్జిబిషన్ నిర్వాహకులకు, విచ్చేసిన అతిధులకు రోజూ వెయ్యిమంది తక్కువ గాకుండా అన్నదానం జరుపుటకు ఆశ్రయమిచ్చిన శ్రీ ఆర్య వైశ్య కళ్యాణ మంటపం యాజమాన్యం శ్రీనాదెళ్ళ సంపత్తు చెట్టి గారికి, శంకర మఠం వారికి, కృష్ణా అండ్ కో యాజమాన్యం వారికి, వైఖానసాశ్రమం కార్య నిర్వాహక సిబ్బందికి సోదర వైఖానస మండలి కార్యవర్గములకు అందరికీ హృదయపూర్వక ధన్యవాదాలు తెలియజేశారు.

రెండునాళ్ళ రజతోత్సవ వేడుకలు అత్యంత వైభవంగా ముగిసిన పిమ్మట ఆహ్వానితులు ఒక్కొక్కరు పరస్పర వీడ్కోలు అభినందనలు తెలుపుకుంటూ వారి వారిగమ్యములకుపయనమౌతూవుండగా మరల స్వర్ణోత్సవాలకు కలుసుకుందాం అనెడి సుహృద్భావ ఆకాంక్షతో రజతోత్సవాలు పూర్తయినవి.

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్
శ్రీ వేంకట నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్

శ్రీవైఖానస ఆశ్రమం–తిరుమల.

DIVINE LIFE THROUGH VAIKHANASISM IN MODERN SOCIETY

R.B.Bharatacharyulu, Hyderabad.

All of us want prosperity, health and peace of mind throughout our life. However in modern society we are forced to face lot of strees and strain and conflict of interests in our daily life Further we have to remember that today mankind is facing great distress and maladies throughout the world. This distress is spiritual in nature and that is why medical science has almost failèd, and that is why technological wealth and prosperity has almost failed. That is why most civilised organized, disciplined and political orders have also failed. Because the malady that man is suffering from is spiritual. It is related to the quality of his mind and his philosophy. It is related to the quality of his soul It is here the Vaikhanasism can be brought into the picture it will save a lot of distress to mankind.

By Vaikhanasism, it is not meant to be any particular religion. It is a mode of life prescribed to all by sage Vikhanas long long ago believed to be at the begining of creation. In essence it is a life dedicated to lord Almighty Narayana. The word 'Narayana' in Sanskrit means that which is allpervading Supreme Being. Vedas declared Narayana as supreme God. Sage Vikhanas suggests in his Grihya sutra, performance of Eighteen Sareerika Samskaras. All these samskaras are prescribed as Vedic rites in his Grihya Sutra, for purification of the individual soul. For achieving various desires in this life and in the life after, he prescribes various Sacrifices in his Srouta Sutra.

He particularly stresses in all his teachings, that the devotion to Lord Narayana alone will be saving an individual from all kinds of distresses.

He is the first sage to suggest worship of Lord Narayana in idol form, Either at home or in a separate temple, every day, morning and evening he prescribes worship of Vishnu's idol with utmost devotion. The procedure of installing idols in temples is briefly mentioned in Grihya Sutra. The detailed procedures and prayaschittas for the construction of temples, installation ceremonies etc are dealt by his disciples Bhrigu, Atri, Kasyapa and Marichi in a number of their works. All these procedures are as per vedic injunctions and thus Vaikhanasism is completely vedic in nature.

Cosmology

According to Vaikhanasism, Lord Narayana along with Lakshmi is the root cause of this entire creation. From Vishnu, this nature is created. From Prakriti Mahat is emanated. From Mahat, Ahamkara is created, from Ahamkara, Panchabutas are created one after another First Akasa having only one feature namely sound. (Sabda) With Lord Vishnu as Adhi Devata. 'Ham' as Beejaakshara.

Akasa to Vayu, with two primary features Sabda and Sparsa, Purusha as Adhi Devata 'Yam' as Beejakshara.

Vayu to Agni, with three gunas Sabda, Sparsa and rupa, Sathya as Adhi Devata 'Ram', as Beejakhara.

Agni to Apah with four gunas Sabda, Sparsa, Rupa, Rasa, Achyuta as Adhi Devata, 'Vam' as Beejakshara.

Apah to Bhumi with five gunas Sabda Sparsa, Rupa, Rasa, Gandha, Aniruddha as Addi Devata, 'Lam' as Beejakhara.

With the above Pancha Bhutas, the Sareera is constituted. With 'Prana' Sakti the life is created.

This knowledge of cosmos is remembered everyday during worship of Lord Vishnu. Bhakti, Karma, jnana Yogas are integrally mixed up in the daily life of an individual Patanjali yoga is practised automatically during the day during Sandhya Vandana and Archana.

Peculiarities

1. Pranagnihotram is prescribed in Grihya Sutra. Accordingly, before taking meals, one has to remember that, taking food is an yagna Food is Para Brahma Self is yajamana Prana, Apana, Vyana' Udana Samane are the five Agnis. Garhapatya, Ahavaneeya, Anvaharya, Sabhya, Avasukthya respectively.

2. Worship of Lord Vishnu is a substitute for all other Yagnas (Yagneshu Viheeneshu that sampurnam Bhavathi.)

3. Those wellversed in Brahmajnana declare that at the time of discarding the body (death), whatever the soul thinks about, the same it becomes after death. It is therefore suggested that an individual should daily practice Dhyana on Almighty Narayana and at the time of death he should concentrate his mind on Him so that he doesnot have any more births deaths.

4. During worship of Lord Narayana the Mantras obtained from Four Vedas Rig, yajur, Sama, Atharvana are used.

రజతోత్సవ సమ్మాన గ్రహీతలు

సన్మానితులు : డా॥ గంజాం రాఘవాచార్యులుగారు

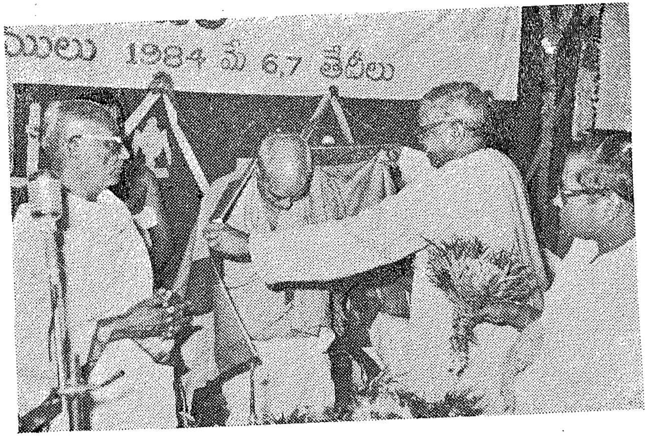

సన్మానితులు : పణ్డిత వేదాన్తం విప్రనారాయణాచార్యులుగారు

సన్మానితులు : శ్రీ పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితదాసుగారు

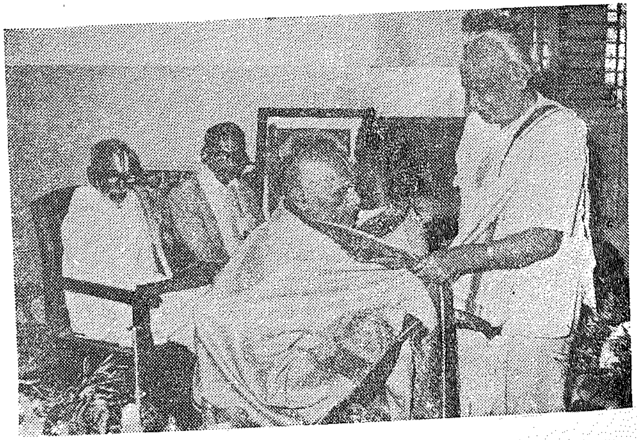

సన్మానితులు : శ్రీ యన్. యన్. శ్రీనివాసాచార్ గారు

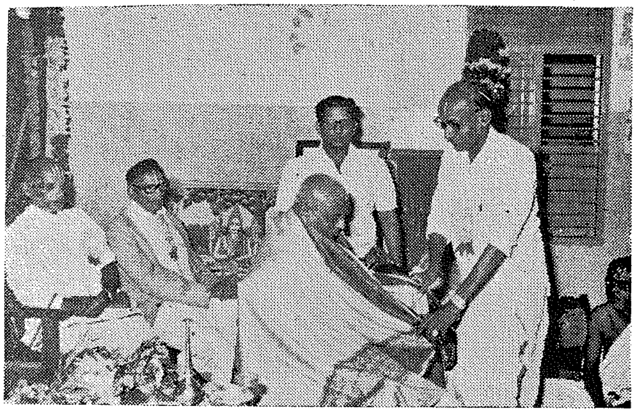

సన్మానితులు : శ్రీ H. A. కేశవాచార్ గారు

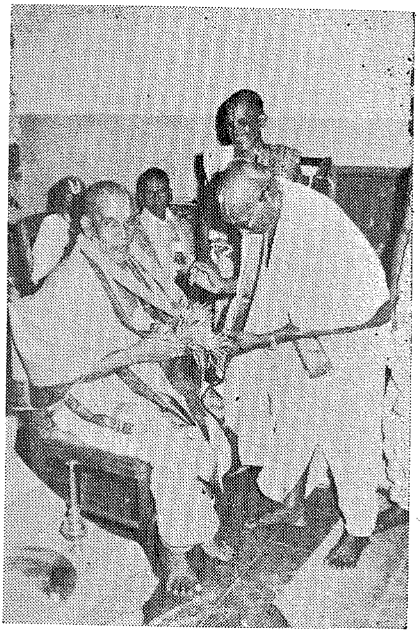

సన్మానితులు : శ్రీ E. R. లక్ష్మణభట్టర్ గారు

సన్మానితులు : శ్రీ పనంబాకం శేషాద్రి భట్టాచార్యులు గారు

కవి, కావ్యము

కవి కథకరత్న పెద్దింటి సూర్యనారాయణ
దీక్షితదాసు

నర్సాపురం

మ॥ నిరతానంద సమాధి మగ్నమతియై, నిర్మోహియై, నిశ్చలా
త్మరతుండై, ఋతశీలుఁడై రసజగత్సాక్షాత్కృతిన్ సత్కృతిన్
స్థిర కీర్తిన్ వెలయించు సత్కవి, తపస్సిద్ధుండగున్ "నానృషిః
కురుతేకావ్య" మటన్నసూక్తి కదియే గుర్తీ ప్రపంచంబునన్

మ॥ కవి జన్మించును, వక్త చేయఁబడు నెక్కాలంబునన్, నవ్యభా
వవిపంచీ మృదురావ రక్తిఁగవితా వ్యాపార మేపారుఁ ద
జ్జవితానంబు గ్రహించు నందలి యుపజ్ఞా వైభవం బైందవా
శ్మవిధుశ్రీ ప్రవణత్వముం గనఁదరమ్మాలాతి గుండ్రాతికిన్

మ॥ కవి కన్పించును కావ్యశిల్పమునఁ దత్కావ్య ప్రశస్తిన్ నిస
ర్గ విధిన్ వ్యాకృతిఁజేసి, పుష్టిసమకూర్పంజాలు వ్యాఖ్యాతలో
కవి జీవించును, కావ్యమున్ గవినియుత్కర్షించి తదాత్మ్యసి
ద్ధి విడంబించు రసజ్ఞబుద్ధిఁగవిశాంతింబొందు నశ్రాంతమున్

చ॥ అతుల మనోజ్ఞమై, సహజమై, రసభావ సమగ్రమై, సమా
శ్రిత పరమార్థబోధమయి, సృష్టిఁదుష్టియుఁ బుష్టిఁగూర్చు న
ప్రతిహత జీవధాతువయి, భావుకమై, కవితా సరస్వతీ
స్మితమయి తోచు కావ్యము రచించినఁజాలదె యొక్కఁడేనియున్

ఉ॥ చారు మనోజ్ఞ భావవిలసన్మృదుశబ్ద సమంచి తాత్మసం
స్కార విశిష్టతావిభవసంపద నింపొదవించు కావ్య ల
క్ష్మీరసవత్స్వరూపమును మేల్మి వెలార్చు కవిత్వమండలా
కారముకన్న మిన్న నుడికారము భావుకులన్ గరంపఁగన్

ఔదాసీన్యము

ఉ॥ ధీరసికావతంసుల మదిన్ రసరంజితముం బొనర్చు దీ
క్షారతి, గానసాహితులు, చారు కవిత్వమనోజ్ఞ శిల్పముల్
సారమనీష వెల్వరచు సంస్కృతి దేశ హితైషతాకళా
కారుల పొట్టఁగొట్టు సరకారున కభ్యుదయంబు కల్గునే ?

చ॥ అలఁతిఁగళార్చనారతుల నారసి, కృత్రిమ రాజకీయవే
త్తల కెనలేనిగౌరవ పదంబిడు నెట్టిప్రభుత్వ మైన, ను
జ్జ్వలతర భావికింజెడు నపశ్రుతి విప్లవతా విపంచియై
కలఁచదె భావుక ప్రవర కాంక్షల, కాంక్ష విధించు దుష్కృతిన

Whare artists are neglected
And mere politicians boomed
The country's destiny is done
And the nations fate is doomed.

శ్రీ వైఖానస దివ్య భవ్యవిలసత్సిద్ధాంత సంవర్ధనీ
నామోత్కృష్ట సభా శుభాశయ విశేషశ్లాఘనీయస్సదా
జీయాత్త్రిజగ దాస్తికాభ్యుదయ సంకల్పస్సర్వ సంపత్ప్రద్వః
శ్రీ సప్తాచల శేఖర ప్రభు కృపా పీయూషదృగ్వృష్టిభిః॥

మల్లెలు కురిసినట్లు

బృందావనం రంగాచార్యులు
పర్చూరు

కాళిదాసు కావ్యం వ్రాసినట్లు
రవివర్మ బొమ్మ గీసినట్లు
కొత్త కోడలి పిల్ల కాపురం చేసినట్లు
ఆస్థాన పండితులు జగన్నాధాచార్యులు గారు
రామాయణాంతరార్థాలను గురించి
ఉపన్యాసం చెప్పినట్లు
అందమైన అమ్మాయి గులాబీపూల పొట్లం విప్పినట్లు
మన్మధుడు పూలబాణం దూసినట్లు
మామిడి కొమ్మల మధ్య కోకిల కూసినట్లు
ద్వారం నాయుడు ఫిడేలు తీసినట్లు
అష్ట దిగ్గజ కవులు భువనవిజయము చేసిన
మల్లెలు కురిసినట్లు
మొల్లలు రాలినట్లు
వైఖానసాశ్రమంలో వైభవముగా
రజతోత్సవాలు జరిగినట్లు
తీయ తీయగా దీక్షితదాసు
కధాగానం చేస్తే అట్లా వుంటుంది

తర్క వేదాంత మహావిద్వాన్

శ్రీమాన్ వేదాన్తమ్ జగన్నాథాచార్యస్వామి వారికి

సమర్పించు

వైదుష్య ప్రశంసా

ప్రసూనాంజలి

కూర్పు :— శ్రీమాన్ బృందావనం రంగాచార్యులు

మహోదయా !

పువ్వు పుట్టగనే పరిమళించుననునది తెలుగు సామెత. ఈ విషయమునకు ఉదాహరణప్రాయులగు ప్రతిభావంతులు కొందరే యుందురు.

పసితనపు మిసమిసలు వదలిన ప్రాయము నాటి నుండి సుప్రసిద్ధ పిఠాపురాస్థాన ప్రాజ్ఞ పండిత కోటిలో చూడామణిగా వెలుగు నాటి వరకే కాక మూడు దశాబ్దాల కాలము నుండి సప్తాచల శిఖర సీమాధి వాసుడైన శ్రీ వెంకటేశ్వరుని చరణ సన్నిధి యందు కాలావధిలేని ఆస్థాన పండితులుగ ప్రశంసల నందు నాటి వరకు సైతము-మీరు విస్తృత విజ్ఞాన ప్రసూన పరిమళ పరంపరలను వెదజల్లుచుండుట మహాదృష్టము. నానృతో దర్శనీయ భాగ్య విశేషము. జననీ జనకులగు రామాచార్య దంపతుల తపః ఫలము వేదాంతాన్వయము నోచిన నోములకు ప్రత్యక్ష నిదర్శనము.

శ్రీమద్దివ్య వైఖానస శాఖ కనిన కలల పంట.

సరససౌజన్య సౌశీల్య హృదయా !

మంచితనమును వరించి మన్ననలను గడించుటొక యెత్తు. కాగా, దానిని సలక్షణ విలక్షణ ధోరణిలో పెంచి పోషించుకొనుటింకొక యెత్తు.

సకల జనాకర్షణ శక్తి సంపన్నమైన వాక్కు మీ అడుగులకు మడుగులొత్తుచు కనుసన్నల నడయాడుచు, భావనలకు పదును బెట్టుచు యథేచ్ఛగా విహరించెనను మాట. విద్యార్థిగ నున్నప్పటి నుండియే మీ విషయమున అందరికి అనుభవైన వేద్యము.

పలుశాఖలకు చెందిన పలువురు పండితులు మీరు విద్యాధ్యయనము గావించునాడే మిమ్ముల జూచుటకై పిఠాపురము పని గట్టుకొని వచ్చుట, మీ అధ్యక్షతన సభలు జరుపుట, మీ సూచనలతో పత్రికలు స్థాపింపబూనుట మీ పర్యవేక్షణలో సంస్థలను సృజించి నడుప నిశ్చయించుట మొదలగు సత్య

గర్జితములయిన సర్వ వ్యవహారములు వచోవిధేయమై ప్రవర్ధమాన దశయందున్న మీ మహోదాత్త సాహిత్య న్యాయ తార్కిక శాస్త్ర వైభవ విలాస విన్యాసమునకు మచ్చు తునకలు, మణి దీపములు. ప్రతివాది భయంకర ప్రచండ వాఙ్మయ ప్రసార ప్రభావము మీకే చెల్లినది. సుమధుర సుందర సువర్ణ సూక్తి సంకవిత సుభాషణము మీకు భూషణము. అసాధారణ శేముషీవిశేష సంపత్సమలంకృత్యమగు మీ ధారణ శక్తి నేటికిని తగ్గక కాంతి తగ్గక వెలుగులు వెలార్చుట, భారతీ కృపాబలో పాత్త భవద్గిరి మాకు సాక్ష్యము గాక మరేమగును?

పరిపూర్ణ ప్రజ్ఞా సమన్విత ప్రతిభామయా

వ్యాకరణము మిమ్మేనాడో వలచి వరించినది. తర్క సరస్వతి కర్కశత్వమును వదలి మీరు చూపిన దారిలో మీ వెంట నడచినది. మీ న్యాయ శాస్త్ర భాసుర విజ్ఞత సమంచిత తపోనిష్ఠా గరిష్ఠులగు కంచికామకోటి జగద్గురువుల మన్ననలకు పాత్రమై అష్ట కనక గజలక్ష్మి ప్రతిమా సమేత సువర్ణ కంఠ హారమును మీ గళసీమ నలంకరింప జేసినది. మీ పురాణోపన్యాస పాండిత్య ప్రకర్ష, మాననీయ మహిమోజ్వల మధురపద సంపదల కాణాచిగా మానవాళి మనో మందిరాల మీద మమతాభక్తిమయ పతాకాల నెగురవైచినది. మీరు పెదవి కదలంచి తేనె లొలుకునటుల పలుక గడగినపుడు రసగంగా తరంగములు శ్రోతల అంతరంగములపై పొంగులు వారును. వివిధ విశిష్ట విషయ వాహినులు ప్రకేళ్ళు రుకును. మీ ప్రతి ప్రసంగమొక రసవద్గద్య ప్రబంధ పారిజాతమే, మీ ఆగమ జ్యోతిష ధర్మ శాస్త్ర బహుముఖ వివరణకు పరవశించి శిరఃకంపనమాచ రింపని కోవిదులులేరు.

ఉత్తమ గృహస్థులై ఆధ్యాత్మిక ధర్మసంబద్ధ నైష్ఠిక ప్రవృత్తితో మనుగడను ఫలింపజేసికొనుచు శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రభువు కొలువునే జీవిత గమ్యముగ నెంచుచున్న మీరు సర్వ విధముల విద్యా వాచస్పతులు, మనోహర కవితా కళా లీలావిలాసచాతురీ సమంచితులు.

కావుననే శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ మిమ్ము 'అర్ష విద్యా వాచస్పతి" గ సంభావించి సన్మానించి తాను సార్థకమైనట్లు సంతసించుచున్నది. మా అభ్యర్థనను మన్నించి, మా సత్కృతిని స్వీకరించి మమ్మాశీర్వదింప ప్రార్థన.

6-5-1984	శుభం	ఇట్లు
తిరుమల	శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ	శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ

తర్క-వేదాంత, మహావిద్వాన్, శ్రీమాన్, పండిత,

వేదాన్తం జగన్నాథాచార్య స్వామివారికి

“ఆర్ష విద్యావాచస్పతి” బిరుదప్రదాన సందర్భమున సమర్పించు

నమస్సుమాంజలి

మహాదృష్టశాలీ !

జీవితం భగవానుని వరప్రసాదము మనుగడను సుందరముగ మలచుకొని కొనసాగించడం మనిషి పని. రెండును కలిసి వచ్చినపుడు బ్రతుకు బంగారాన్ని పండిస్తుంది. ఆ కోవకు చెందిన వ్యక్తులనే అదృష్ట జాతకులని అంటారు. అట్టి అదృష్ట జాతకులరుదుగా ఉంటారు. అటువంటి అదృష్టానికి నోచుకున్న పుణ్య మూర్తులు మీరు.

శ్రీమద్దివ్య వైఖానసమున విశిష్టతగన్న వేదాంతన్వయములో జన్మించడము ఆ దేవదేవుని అనుగ్రహ విశేషము కాగా-జీవితమును సర్వతోముఖముగ శేముషీమయము గావించి చిరకీర్తి నార్జించుకొనెడి పని మీరు చేశారు.

అసాధారణ ప్రతిభతో శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రభువు కొలువులో నిత్య శోభామయస్థితియందున్న మీ జీవితము మీ మహాభాగ్యమునకు ప్రతీకగ రాణించుచున్నది. ఇట్టి మీరు మా గౌతమ గోత్రజులగుట విశేషించి గౌతములందరకు గర్వకారణము నేడు మిమ్ము సన్మానించుకొని శ్రీమద్దివ్య వైఖాన సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ తాను ధన్యమైనది. మాన్యత గన్నది.

అసదృశ ప్రతిభామూర్తి !

సాహిత్యమున లబ్ధ ప్రతిష్ఠ నందుటొక యెత్తు. శాస్త్రముల విషయమున సంపూర్ణానుభవమును గడించుటింకొక యెత్తు చతుశ్శాస్త్రములయందు మీరు గడించిన ప్రజ్ఞ యొక్కటే. యొకయెత్తు అమోఘ వాగ్ధాటితో అనన్య శాస్త్రీయ విజ్ఞతను విశదీకరించు మీ ప్రసంగ పరంపరకు ముగ్ధులుగాని రసహృదయులుండరు. ఎనుబది వసంతములుగడించినఅనంతరము గూడ నిరుపమధీశక్తితో తార్కిక దృష్టితో ఆగమ శాస్త్రీయ సమస్యలను సులభముగ పరిష్కరించు మీ నిపుణతయే అఖిల భారతమున మీకు ఘన గౌరవ సంపదలను గడించి పెట్టుచున్నది.

ఆచార్య వర్యా !

ఆచార్య పదమునకు సార్థకతను సఫలతను సమకూర్చుచున్న మీ నైష్ఠికాచరణము వర్తమాను కాలమున సంప్రదాయాభిమానులకే గాక సర్వులకు శిరోధార్యము.

మా స్వర్ణ శ్రీ వల్లభరాయ స్వామి వారి కృపా కటాక్ష వీక్షణములు సదా మీపై ప్రసరించు గాక! నిస్తులమైన దైవ భక్తితో నిర్మల జీవితానంద మకరంరము నాస్వాదించుచు పది కాలముల పాటు మీ జీవితము చల్లగా సాగు గాక ! శుభమగుగాక !

సమర్పణ
విధేయులు

దీవి హనుమాచార్యులు, R. M. P.
శ్రీ వల్లభరాయస్వామి దేవస్థాన ప్రధానార్చకులు
స్వర్ణ-ప్రకాశం జిల్లా

రజతోత్సవ సభావేదిక
శ్రీ వైఖానసాశ్రమం
తిరుమల : 6-5-84

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభాయాః రజతోత్సవేషు
శ్రీమద్వైఖానస కులాలంకారాణం, సుప్రసిద్ధ చతుశ్శాస్త్ర విదుషాం
శ్రీ వేంకటాచల ఆస్థాన విదుషాం, ప్రచార వైదికాచార సంపన్నానాం
శ్రీమాన్ వేదాన్తం జగన్నాధాచార్య వర్యపూజ్య చరణానాం
బిరుదప్రదాన శుభ సమయే తచ్ఛిష్యైర్వినయ ప్రవణ చేతసా సమర్ప్యమాణం

అభినందన పత్రమ్

అన్వర్థాభిధేయాః

భావత్కోఽయం వేదాన్త శబ్దో ఘృత కోశాతకీ శబ్దవన్నార్థ విరహితోనాఽపి, కేవలాలంకార ప్రాయశ్చ, పరంతు, బహువిధ గురుకులక్లేశానను భవద్భిర్భవద్భిస్సమగ్ర వేదాన్త శాస్త్రతలస్పర్శిభిర్వేదాన్త శబ్దోఽయం అన్వర్థ ఏవ కృతః

సంప్రాప్త సర్వప్రాప్యాః

సన్తునామ 'ప్రాయేణ సామగ్ర్య విధౌ గుణానాం పరాఙ్ముకీ విశ్వసృజః ప్రవృత్తిః ఇత్యాదయో హ్యుత్సర్గ శాస్త్ర సదృశ్యో బహ్వ్యః మహాకవిసూక్త యస్తథాపి భవతస్తు; సమధిగత సర్వకామాన్ అపవాద శాస్త్ర సదృశానేవ మత్వా ఉత్సర్గ శాస్త్రస్య అవిషయాన్కృత్వా చతురస్రశోభి జీవితం విశ్వసృజే వానుగ్రహీతవానిదమితి గాఢం మన్యామహే ।

ఆచారశ్లక్ష్ణాః

ఆచార హీనం నపునన్తి వేదాః' ఇత్యేతద్వ చనానుసారేణ విద్యాభ్యసన కాల ఏవజన్మవ్రతత్వేన స్వీకృతం సదాచారం అస్మిన్ సకలా నాచార కలుషితే కలికాలేఽపి, పశ్చిమే వయస్య స్వాస్థ్య సమయేపి అత్యజతాం భవతాం బలీయసీంనిష్ఠాం ముహుర్ముహుః ప్రతినందయామః

భగవత్సంభావితాః

ఏవం విధ వైదుష్య ప్రఖరాచార తత్పరతాది శ్లాఘ్య గుణాలయాన్భవతః సమీక్ష్య గుణలుబ్ధః కేవల దయావాస శ్రీనివాస స్స్వాస్థాన విద్వత్పదవీం స్వయమేవ వితీర్య స్వకైంకర్య కర్మణి వినియుక్తవానిత్యతి తరానన్ద మాప్నుమః

సతత సంస్మరణీయాః

గజారోహణ, కనకాభిషేక, తులా భారోదర్శాదీన్కర్తు మసమర్థావయం కేవలం 'జగన్నాధ స్వామీ నయనపథగామీ భవతునః' ఇతి జగన్నాధ ప్రణీతే పద్యే విరాజమానం జగన్నాధ పధం భవన్నామ వా పునరపి సాక్షాద్భగవన్నామవా భవతు గురూణాం జగద్గురూణాం చోభయేషా మపి నామస్మరణం సర్వధాఽస్మాకం నిశ్శ్రేయసాయైవ భవిష్యతీతి దృఢం విశ్వస్య సదా సంస్మర్తు మేవ శక్నుమః

ఇత్థం
విజ్ఞాపయతి
శ్రీ వైఖానస మహా మణ్డలం
విజయవాటికా

తిరుమల
6-5-84

శ్రీమత్తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ఆస్థాన పణ్డితులు,

'ఆగమసార్వభౌమ' 'కులపతి' 'విద్యాభూషణ' 'తర్క-వేదాంత మహావిద్వాన్' 'న్యాయరత్నాకర'
ఇ తా ద్యి బి రు ద భూ షి తు ల గు

శ్రీమాన్ పణ్డిత వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యస్వామి వారికి

శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ- తిరుమల వారిచే "ఆర్ష విద్యా వాచస్పతి" బిరుద ప్రదాన శుభసందర్భమున బాపట్ల తాలూకా శ్రీవైఖానస అర్చక సంఘము వారు సమర్పించిన
న మ స్సు మాం జ లు లు.

మాన్యమహోదయా!

శ్రీకరంబును, కలియుగ వైకుంఠమును, సప్తాచల శిఖరసీమయునగు తిరుమలలో వేంచేసి యున్న శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి వారి పాదపద్మారాదన గావించుచు ఆస్థాన పణ్డిత పదవి నలంక రించినది మొదలు శ్రీవారికి శాస్త్రోక్తముగ అనేకవిశేష వైభవోత్సవములను ఏర్పాటు చేసి ఆచరణ లోనికి తెచ్చుటయే గాక "శ్రీవేంకటేశ్వర వైభవము" గ్రంధకర్తగా కూడా మీరు చేసిన కృషి అత్యంత శ్లాఘనీయము.

గౌతమ వంశసుధాకరా!

గుంటూరు జిల్లా మోపర్తి గ్రామములో 21-6-1894న సుప్రసిద్ధ వైఖానసాన్వయ గౌతమగోత్రుడైన శ్రీమాన్ రామాచార్యుల వారి పుత్రులుగా జన్మించి బాల్యముననే కావ్యనాట కాలంకార సాహిత్యముల నభ్యసించి తిరుపతిలోని శ్రీవేంకటేశ్వర సంస్కృత కళాశాలలో ఆగమ, ధర్మ, పూర్వమీమాంసాది శాస్త్రముల నభ్యసించి కృతార్థులై పిఠాపురం మహారాజావారి శాస్త్ర కళా శాలలో తర్క వేదాన్త మహావిద్వత్పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులై సన్మానము లందిన మీకు మా శుభాభి వందనములు.

ఆగమ సార్వభౌమా!

తమరు పిఠాపురం-తుని మొదలగు అనేక సంస్థానములలో పణ్డిత సన్మానములనంది ఆగమ సార్వభౌములుగా ప్రకాశించిన మీరు 30-4-1916న మండపేటలో శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభను స్థాపించి అధ్యక్షపీఠము నలంకరించిన మీకు మా నమోవాకములు.

ఆర్ష తేజోనిధీ!

సనాతన సంస్కృతికి ప్రాతినిధ్యము వహించి అకుంఠిత దీక్షతో నిత్యానుష్ఠాన భగవదర్చనాదులను నిర్వర్తించుచూ భావి తరాలవారికి మార్గదర్శక మగుచున్న తమ ఆర్ష తేజోరాశికి మా భక్తి పూర్వక ప్రణామములు.

విద్యాభూషణా!

పిఠాపురం మహారాజా వారు 1929లో ఏర్పాటు చేసిన వేదాన్త మహాసభకు అధ్యక్షత వహించిన పండిత మదనమోహన మాలవ్య వారిచే విశిష్టాద్వైత వేదాన్త పణ్డితులుగా ప్రశంసల నంది యుంటిరి. మీకు గల వివిధ విద్యాయోగ్యతలను గమనించిన గోవర్ధన పీఠాధిపతి జగద్గురు శ్రీశ్రీశ్రీ శంకరాచార్యస్వామి వారిచే 1950వ సంవత్సరములో 'విద్యాభూషణ' పురస్కారమును పొందిన మీరు ఆస్తిక లోకమునకే కొండంత అండ.

కులపతీ!

తమరు 1924వ సం॥లో మచిలీపట్నములో ఆగమవిద్యాభివృద్ధికై ఏర్పాటు చేసిన శ్రీవైఖానస విద్యాపీఠమునకు అధ్యక్షులుగను, 1959వ సం॥లో బాపట్ల శ్రీభావనారాయణస్వామి వారి క్షేత్రమున స్థాపించబడిన శ్రీవైఖానసాగమ ధర్మపాఠశాల అను సంస్థకు కులపతులుగనూ మీరు చేసిన సేవ బహుధా ప్రశంసనీయము.

న్యాయరత్నాకరా!

1966వ సం॥లో కంచికామకోటిపీఠాధిపతి జగద్గురు శ్రీశ్రీశ్రీ శంకరాచార్యస్వామి వారిచే నిర్వహింపబడిన పణ్డిత పరిషత్తులో "న్యాయరత్నాకర" బిరుదును, అష్టలక్ష్మీప్రతిమలు గల స్వర్ణకంకణమును పొందిన మీ అపారశాస్త్ర పరిజ్ఞానమునకు మా భక్త్యంజలి.

ధార్మిక తపస్వీ!

ధర్మానుష్ఠాన తత్పరులైన మీరు సహస్ర చంద్రదర్శన, శతాభిషేక మహోత్సవములాచరించి బ్రహ్మశరీరులై ఋషితుల్యులైన మీకు మా సాష్టాంగ ప్రణామ శతంబులు. తమరు రాష్ట్ర, దేశ, విదేశాల లోని అనేక దేవాలయములలో జరుగవలసిన వివిధ ఉత్సవ ప్రతిష్ఠా కార్యక్రమాలన్నిటికిని సలహాలనిచ్చి పర్యవేక్షించుటయేగాక స్వయముగా అనేక విగ్రహములను, ఆభరణాదులను వివిధ దేవాలయములకు సమర్పించిన మీ వదాన్యతకు, ధార్మిక జీవనమునకు మా భక్త్యంజలి.

నేడు తిరుమలలో శ్రీవైఖానసాశ్రమమునందు జరుగు "శ్రీవైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధనీ సభ'' రజతోత్సవ సందర్భమున, పూర్ణపురుషులు, బ్రహ్మ శరీరులైన తమకు జరుగు ఈ "ఆర్షవిద్యావాచస్పతి" బిరుదప్రదానము భక్తితోనొసగు పత్ర, పుష్ప, ఫల, తోయ సదృశమే. ఈ శుభసమయమున మీ కివే మా శత సహస్ర నమస్సుమాంజలి.

తిరుమల:
రక్తాక్షి-వైశాఖము,
ఆదివారము,
6-5-1984.

రచయిత
నల్లూరి వేంకట సీతారామాచార్యులు
అం. ప్ర. ప్రభుత్వ అర్చక పరీక్షల సంఘ సభ్యుడు
బాపట్ల.

పూజ్యులు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన ఆస్థాన పండితులు శ్రీమాన్ వేదాన్తం జగన్నాధాచార్యుల వారికి

“ఆర్ష విద్యావాచస్పతి”

బిరుద ప్రదాన సందర్భమున సమర్పించిన వైదుష్య ప్రశంసా

ప్రసూనాంజలి

శ్రీధవు దివ్యపాదసరసీరుహ సంస్మరణానురక్తితో
సాధుపథమ్ము నంజనుచు—శారద సత్కృపగాంచి మించి—భూ
మీధవ పూజలందుకొని మెప్పుల నందినయట్టి; ఓ జగ
న్నాధ బుధాగ్రణీ! తను అనన్తయశమ్మునకున్ ప్రణామముల్.

తన విద్యా విభవ ప్రభావమును సంస్థానాధిపుల్ మెచ్చ—తీ
యని వాగ్గుంభన శ్రోతృలోకమున కాహ్లాదమ్ము జేకూర్ప—నూ
తన రూపమ్మున వాణినిల్చినది వేదాంతాన్వయమ్మందు—శా
స్త్రనిరూఢ ప్రముఖ ప్రసన్న సుగుణైశ్వర్యైక్య సందీప్తమై.

తర్కమా! ప్రణయ మెంతగ చూపి నావె నె
మ్మనమున శేముషీధనుని పట్ల;
సాహిత్యమా! ఎట్టి సముచితాదర ము వ
హించి నా వీ విబుధేశ్వరునెడ;
న్యాయమా! ఎంతమన్నన ప్రదర్శించి తీ
పరమ భాగవత విద్వాంసుపట్ల;
మీమాంస! ఎట్టి అసామాన్య రాగలీ
లన్ బెంచితీ కవిరాజు నెడల

అనుచు శాస్త్రమ్ములే కలహమ్ము జెంది
అన్నియు వరించె నొకదాని కన్న నొకటి
మిన్నగా యీ జగన్నాధ సన్నుతప్ర
సన్న చరితుని—వెంకటేశ్వరుని కరుణ.

పరమపూజ్యురాలు, పావనురాలు; సం
కీర్తనీయురాలు, గేస్తురాలు
కనుక, ఆటలిట్లు కొనసాగె నీ
చతుశ్శాస్త్ర కన్యలకు నిజమ్ము నిజము

తిరుమలయున్ పితాపురము దేశిక పీఠములై రహింప సం
బరపడి దీక్షబూని ఘన పండిత పట్టము లందు కొన్న మీ
నిరుపమ ధీ విశేషముల నిగ్గులు నల్గడలన్ శరత్సుధా
కర కిరణమ్ములై మెరసె కన్నుల పండుగ గల్గ జేయుచున్.

జయ। శ్రీనివాస కరుణారస భర హృదయా।
జయ। భారతీ కృపాపరివర్ధిత మహదాశయ।
జయ। చతుశ్శాస్త్ర బలతేజో సువిరాజిత।
జయ। బంధుమిత్రగణ సంపూజత।

సమర్పణ

విధేయులు,
వైద్య శ్రీ నారాయణం శ్రీనివాసాచార్యులు,
పండిత బృందావనం రంగాచార్యులు,
శ్రీ వేణుగోపాలస్వామి దేవస్థానము,
వీర్నపాలెము.

శ్రీ వైఖానస ఆశ్రమము,
తిరుమల,

6-5-84.

శ్రీనివాసాయ నమః

అభినన్దనమ్

జయతు జయతు విద్యాలోకనాథో బుద్ధేన్ద్రః
జయతు జయతు విద్యా వారిధిర్ధేశి కేన్ద్రః ।
జయతు జయతు మాన్యశ్శ్రోత్రియస్తాపసేంద్రః
జయతు జయతు ధీమాన్నాశ్రయ వేదాన్తవిద్వాన్॥

ఆగమ జగతో నాథః
నాథశ్రీ శ్రీనివాస సంస్థానే ।
వేదాన్త జగన్నాథః
జీయాచ్ఛరదాం శతం జగన్నాథః ॥

మహామన్త్రి విద్వాన్నిఖిల నిగమాధ్యాపక గురుః
మనీషీ ధీరోఽసౌ సకల బుధ సంసేవితపదః ।
కవిశ్శాస్త్రజ్ఞో నిఖిల విఖనస్సంతతి పతిః
జగన్నాథ స్వామీః జయతు జయతాధాత్మవిభవః

వేదాన్తాన్వయ జాతాయ
వేదజ్ఞాయ మహర్షయే ।
వైఖానసాశ్రమ స్థాయ
జగన్నాథాయ మంగళమ్ ॥

ఏవమానాస్తా
శ్రీమద్భాగవతం లక్ష్మీనరసింహాచార్యః
రావి అనన్తవరం.

With best compliments from :

LEELA SRINIVAS OPTICIANS

Opthalmic Optical Dispensers

12-2-262, Babu Rajendra Prasad Road

VIJAYAWADA - 520001.

With best compliments from:

M/s VIJAYA TIME HOUSE

Prop. :- Narahari Narasimhacharyulu

KODAD

Nalgonda Dist

With best compliments from:

Phone : 32

SADVIDYA SEVA SADAN

HUZURNAGAR - 508 204

Chief Advisor

Dr. P. APPALACHARIA

Senior Physican ;

Dr. B. V. KRISNAMACHRYULU

Physician & Surgeon

Dr. B N BABA B.A.M.S. (osm.)

ஸ்ரீ விகனஸ ஆவிர்பாவம்

[திருவல்லிக்கேணி ஸ்ரீ பார்த்தசாரதி ஸ்வாமி திருக்கோயில் (சின்ன முறை) பரம்பரை அர்ச்சகமிராசு ஸ்தானிகம்.]

நெம்மிலி. என். ஜி. அனந்த பட்டாச்சாரியார்

ஸ்ரீ விகனஸ மஹா குரவே நம

சமஸ்த தேவதைகளும், பிரதிதினம் உஷஸ்காலத்தில் (சுப்ரபாதம்) ஸ்ரீபகவான் ஸ்ரீவெங்கடேஸனைத் தரிசனம் செய்கிறார்கள் பிரதிதினம் நவபிரம்மாவில் ஒருவரான ஸ்ரீவிகனஸரும் இந்திரன், யமன், வருணன், குபேரன், அக்னி, நிருருதி. வாயு. ஈசானன் இவர்கள் எல்லோரும் வரும் சேதனர்களுக்கு (பக்தர்) அனுக்கிரஹம், பயமின்மை, பராக்கிரமம், செல்வம், கடமை, அலங்கரித்தல், சமத்துவம், காத்தல், என்ற முறைப்படி சகல ஜீவராசிகளுக்கும் லோகக்ஷேமார்த்தமாக. ஸ்ரீபகவான். ஸ்ரீ மந்நாராயணனை ஸ்ரீ வெங்கடேசனை பிரதிதினம் ஆராதனை செய்யும். முறை ஸௌம்யம் என்று கூறப்படுகிறது பிரம்மஸூத்ர பாஷ்யம் செய்தவரான ஸ்ரீ நிவாஸ தீக்ஷிதர். ஸ்ரீ லக்ஷ்மீவிசிஷ்சாத்வைத பாஷ்யகாரராவார் ஸ்ரீ சாஸ்திரம் ஸ்ரீவைகானஸம், என்றும் கூறப்படுகிறது. ஸ்ரீஸ்ரீநிவாஸா என்கிற ஐந்து அக்ஷரங்களுக்கு ஐந்து சுலோகம். கீழே காண்க.

1\. ஸ்ரீமான் ஜகஜ்ஜநநீவிவ்ருத்திலயைகலீலா
ஸ்ரீ பாதஸேவ ஸமுத்தரணைக சீலா
ஸ்ரீ பூமாக்ய மஹிளாஸு விலாஸலோலா
ஸ்ரீ வெங்கடேஸ பரிபாஹிகிருபால வாலா.

2\. நிருப மகுண ஸிந்து:
நித்ய லக்ஷ்மீ ஸமேத:
நிகில நிகம வேத்யோ
நிஸ்துலோ வெங்கடேஸா:
நிஜசரண சமர்ச்சா ஸக்த பக்தௌகரக்ஷீ
நிவஸது ஹ்ருதயேமேஸ்வாங்கிரி பக்திம் விதந்வன் ||

3\. வாஸநாத் வாஸு தேவஸ்ய
வாஸிதந்தே ஜகத்ரயம் (புவநத்ரயம்)
ஸர்வபூத நிவாஸோஸி
வாஸுதேவ நமோஸ்துதே. ||

4. நமோஸ்து அனந்தாய ஸஹஸ்ரமூர்த்தயே
ஸஹஸ்ர பாதாக்ஷி சிரோரு பாஹவே
ஸஹஸ்ர நாம்நே புருஷாய ஸாஸ்வதே
ஸஹஸ்ர கோடி யுகதாரிணே நம:

5. ஸஹஸ் ராதித்ய ஸங்காஸம்
ஸஹஸ்ர வதனம் பரம் :
ஸஹஸ்ர தோ ஸஹஸ்ராம்
ஸ்ரீ வெங்கடாத்திரி ஸ்திதம் ஹரிம்
ஸர்வ ஸம்பத் ப்ரதாதாரம்
ஸர்வா வயவ ஹாரிணம்
மமஸெள பாக்ய ஸித்தியர்த்தம்
மந்தர்ம்த் யாயேத் ஜகத் ப்ரபும்.
ஸ்ரீய: காந்தாய கல்யாண நிதயே நிதயேர்த்தினும் :
ஸ்ரீ வேங்கட நிவாஸாய ஸ்ரீ நிவாஸாய மங்களம்.

ஸ்ரீய; பதியாய் அகிலலோக ஜகத்காரணனும் பரப்பிரம்மராய் அவாப்த ஸமஸ்த காமனுய் சர்வ சேஷியாய் ஜப ஹுத, அர்ச்சன, தியான சக்தியான சமாராதனம் என்கிற விசேஷங்களால். சேதனர்களால்ஆராதிக்கப்பட்டு, அவரவர்களுக்கு அபிலாஷிதமான தர்மார்த்த காம மோக்ஷமென்னும் புருஷார்த்தங்களை அனுக்கிரஹித்தவராய் சரண்யனுய் தயாஸிந்துவாய் ஸமஸ்த கல்யாண குணநிதியாய் ஸ்மரண மாத்திரத்தில் ஸ்ர்வாபீஷ்ட பலப்பிரதராய் ஞானானந்த ரூபியாய் விளங்குகின்ற. ஸ்ரீமந் நாராயணனைத் தியானித்து ஸேவித்து (வணங்கி) அந்த பகவான் ஸ்ரீமந் நாராயணனின் அம்சமாக அவதரித்த ரூபியாய் // ஸ்ரீ விகந ஸோவைகானஸ் விராட் // முதலான சப்தங்களால் சொல்லப்படுகிறவராய் ஒன்றரைகோடி கிரந்த சங்கியையுள்ள ஸ்ரீ விகனஸ ஸூத்ரமென்றும் உள்ள முப்பத்திரண்டு பிரஸ்னங்களுள்ள மானுஷ ஸூத்ரமென்றும் முதலான கிருந்தங்களை அனுக்கிரஹித்தவராய் ஐஹி காமுஷ்மிக முக்தி சாதகமான பகவதாராதனதர்மத்தை அனுஷ்டித்தும் பிரகாசித்தவரான ஸ்ருதி. ஸம்ருதி, புராண, ராமாயண பாரத முதலிய கிருந்தங்களில் சொல்லப்படுகின்ற வைபவமுள்ளவராய் சுத்த ஸத்வ மூர்த்தியாயும் விளங்குகின்ற ஸ்ரீவிகனஸர்சாரியரையும். அந்த விகனஸ மஹரிஷிகளின் புத்திரர்களையும். பரமஸாத் விகர்களாயும் குருமுக உபதேச லப்தமான ஸ்ரீவைகானஸ சாஸ்திரத்தை நாலு லக்ஷகிருந்தமாக சங்கிரஹித்து பிரகாசித்தவர்களாயும் ஸபரிவார ஸ்ரீமந்நாராயணனை பிரதிஷ்டார்ச்சனம் முதலிய தர்மங்களால் அகில லோக ரக்ஷகனன ஸ்ரீமந்நாராயணன் அகில சேதனர்களுக்கும் இஷ்டா நிஷ்ட பிராப்தி பரிஹாரங்களை ஸ்ரீமந்நாராயணனுல் பிரஸாதிக்கும்படி செய்து நிற்பார்களான ஸ்ரீவைகானஸ குல பிரவர்த்தகளாயு மிருக்கும் பிருகு, அத்ரி, மரிசி, காஸ்யபர், இம்மஹரிஷிகளையும் ஸேவித்து. நம் எல்லோருக்கும் பிரதமாசிரியரான ஸ்ரீஸ்ரீநிவாஸ

மஹம்பஜே. ஸ்ரீபகவான் ஸ்ரீமந்நாராயணனின் கிருபா விசேஷத்தால் ஸ்ரீவைகானஸ சித்தாந்தத்தை நிலைகொள்ளச் செய்தவரும் பிரம்ம ஸூத்ர பாஷ்யம் செய்தருளியவரும் நம் வைகானஸ ஸூத்ர பாஷ்யகாரருமான ஸ்ரீஸ்ரீநிவாஸ தீக்ஷிதரையும். ஆத்மார்த்தமாக பிரார்த்தித்து ஸ்ரீவைகானஸ சாஸ்திர ரத்னாகரரும், எனது ஆசாரியருமான, ஸ்ரீ உ. வே. ஸ்ரீ ராமானுஜ பட்டாசாரியர் ஸ்வாமியையும். அவருடைய குமாரர்களான ஆகவித்வரன்களான. ஸ்ரீராமகிருஷ்ண ஸ்ரீசுந்திரபாஷ்ய பட்டர் ஸ்வாமிகளையும். இந்த வியாஸத்தை கடாக்ஷித்தளித் ஸ்ரீ. உ. வே. பிரதிஷ்டா பூஷணம் ஸ்ரீ ராகவ பட்டர் ஸ்வாமிகளையும் சாஷ்டாங்க தெண்டம் ஸமர்ப்பித்து என் உள்ளத்தில் உள்ளபடி உதித்த விஷயமான ஸ்ரீ விகனஸரைப்பற்றியும் ஸ்ரீ வைகானஸத்தை பற்றியும். சிறிது விண்ணப்பித்துக் கொள்கிறேன். குற்றம் களைந்து குணம் கொள்ளவும்.

நித்யஸ்ரீ: நித்ய மங்களர்.

ஸ்ரீமந்நாராயணனின் திருவடிகளில் தெண்டம் ஸமர்ப்பித்து விண்ணப்பித்துக் கொள்கிறேன். விஷ்ணு பூஜா விசாரதரான ஸ்ரீவிகனஸர் ஸ்ரீவைகானஸர் என்பது எப்படி ஏற்பட்டது? எப்போது ஏற்பட்டது? கீழே காண்போம்.

சுலோகம்

''ஸ்ரேயான் ஸ்வதர்மோ விகுண:
பரதர்மே ஸ்வனுஷ்டி தாத்
ஸ்வதர்மோ நிதனம் ஸ்ரேய:
பரதர்மோ பயா வஹ.'' — என்று

கீதையில் பகவான் அருளியுள்ளார். இதன் கருத்து யாதெனில்? குணமில்லாத தன் தர்மமிருந்தாலும் தன்னுடைய தர்மமே சிறந்தது என்றும் தன் தர்மத்தை விடா முயற்சியாய் இப்பூலோக வாழ்க்கையைக் கடப்பதே உத்தமம் என்றும் இதர தர்மத்தை அனுஷ்டித்தால் ஆபத்து விளைவிக்கும் என்றும் சொல்லுகிறது, நமக்கு இதர தர்மத்தை அனுஷ்டிக்க அவசியமில்லை. நமது சித்தாந்ததிற்கு ''ஸ்ரீ வைகானஸம்'' என்ற பெயர் வேதம் பிரிக்கப்படாமல் இருந்த காலத்தில் ஸ்ரீ வைகானஸ சாகை என்றே சொல்லப்படுகிறது. கீழே சுலோகம் காண்க.

சுலோகம்

வேதானும் வ்யஸனுதர்வாக்
ப்ராக்ருதம் மிளிதந்து யத்
தாந்து வைகானஸீம் சாகாம்
இதி வேத விதோ விது:" — என்றும்

ஸ்ரீவைகானஸத்தை ஸிதோபநிஷத்தில் - ஹரேர் - முகாந்நாத: / தந்நாதரத் பிந்து; / பிந்தோ ரோங்கார; / ஓம் காராத் பரதோநாம வைகானஸ பர்வத: / தத்பர்வதோ கர்மக்ஞான மயீபி: / பஹுசாகாபவந்தி - தத்தத்ரீயீமயம் என்று ஆரம்பித்து வைகானஸ மத தஸ்மின் ஆதௌ பிரத்யக்ஷ தர்ஸனம் ஸ்மர்யதே முனிபிர் நித்யம் வைகானஸ மத: பரம் இவ்விதம் சொல்லப்படுகிறது. இதன் கருத்து கீழே காண்க.

ஸ்ரீ பகவான் ஸ்ரீமந்நாராயணருடைய முகத்தினின்றும் நாதம் என்ற சப்தம் (இசை) உண்டாயிற்று. அந்த நாதத்தினின்றும் பிந்துவும் பிந்துவினின்றும் ஓம்கார சப்தமும் உண்டாயிற்று (ஓம் என்ற சொல்லிற்கு அ. உ. ம. என்ற மூன்று எழுத்துடையது. இதற்கு

சுலோகம்

அகாரேண உச்யதே விஷ்ணு;
ஸர்வலோகேஸ்வரோ ஹரி:
உத்ருதாவிஷ்ணுநா லக்ஷ்மீ:
உகாரேண தோச்யதே,
மகாரோஸ்து தயோர்தாஸ:
இதி பிரணவ லக்ஷணம். என்று கூறுகிறது.

ஓம்காரத்தினின்றும் ஸ்ரீவைகானஸமென்றும் பெயருடைய மலைபோன்ற வேத மானது வெளிப்பட்டது. வைகானஸமென்னும் வேதமலையில் கர்மக்ஞானங்களோடு கூடிய அநேக கிளைகள் வெளிப்பட்டன. ஆகையால் வைகானஸமென்னும் வேதம் பிரத்யக்ஷ பிரமாணம். இந்த வைகானஸ வேதத்திலிருந்தே பரம ஸ்ரேஷ்டமாயிருக் கிற வைகானஸ சாஸ்திரம் ஆதிகாலத்திலேயே மஹரிஷிகளால் ஸ்மரிக்கப்படுகிறது.

ஸ்ரீமந்நாராயணன் அவிபக்தமாம் வைகானஸமென்று பெயருடைய வேதத்தின் அர்த்தத்தை சாஸ்திர ரூபமாய் ஆயிரம் கிரந்த சங்கியையுள்ளதாக ஸ்ரீவிகஸை ருக்கு உபாதேசித்தருளினர். ஸிதோபநிஷத்தில் உள்ள விஷயம் வைகாஸை ரிஷய : பூர்வம் விஷ்ணோர்வாணீ ஸமுத்பவேத்: ஸம்க்ஞாரூபேண ஸங்கல்ப்ய வைகாஸை ரிஷே: புரா என்றும். ஸஹஸ்ர கோடிபி ; ஸ்லோகை ;- ஸம்ருதாத்ம பஹுவிஸ்தரம் ஸூத்ரமூல மனுத்யந்தம்-கல்பே-கல்ப்யேஸ் வமாச்ருதம் என்று பாரமாத்மிகோபநிஷத்தில் பாஷ்யத்திலும் காணலாம். ஸ்ரீமந்நாராயணனுக்கு விகனஸ் என்றும் வைகானஸமென்றும் எப்படி ஏற்பட்டது? சில விஷயங்கள் கீழே காண்க. விகனஸ் என்பதற்கு வி + என்பதற்கு. + வை + என்றும் கனஸி என்பதற்கு கானஸ் என்றும் ஆகி, அகாரமானது கடைசியில் நின்று வைகானஸ என்றும் ஆயிற்று. இது வேதமயமானது. மனுஸ்ம்ருதியில் எல்லா வைஷ்ணவ தர்மங்களுக்கும் சிறந்தது. வைஷ்ணவதர்மத்திற்கு ஏற்பட்ட சுலோகம். கீழே காண்க.

சுலோகம்

ஸர்வேஷாமேவதர்மாணும்
உத்தமோ வைஷ்ணவோ விதி :
ரக்ஷந்தே பகவான் விஷ்ணு :
பக்தான் ஆத்ம சரீரவத். என்று சொல்கிறது.

இன்னும் ஸ்ரீபகவான் ஸ்ரீமந்நாராயணனுக்கு ஸ்ரீமஹாபாரதத்தில் சாந்தி பர்வம் மோக்ஷதர்மத்தில் ஸ்ரீநாரதஸ்துதியில் ஸ்ரீமந்நாராயணனைப் பார்த்து வைகான-விகனசாரிய அவிபக்தயோக பரிசங்கயாணன் என்றும் யத்தஸ்மிக் நபலப்யந்து தத்தேஜஸ்துத் த்ரியீமயீம் ததவைகான: பரப்பிரம்ம இதிவேத விது :/ என்றும் ஆதித்ய ஸம்ஹிதையும் கூறுகிறது. இவ்விதம் வைகாஸைமென்னும் வேதத்தையும் அதின் அர்த்தத்தையும் பிரம்மாவும் ஸ்ரீமந்நாராயணன் உபதேசித்த தால் அந்த பிரம்மாவுக்கும் வைகானஸமென்றும் பெயர் உள்ளது. இதற்கு விளக்கம். ‘‘யோப்பிரம்மாணம் வித்தாதி பூர்வம் யோவை வேதாம்ச பிரஹிணோதி தஸ்மை’’ என்று உபநிஷத்திலும் புராதந்திரமென்கிற வைகாஸை சாஸ்திரத்தில் ஸவிபு : ப்ரோச்யதே ஸர்வை ;/ விகநாப்பிரம்ம வாதிபி :/ வைகானஸச்ச பகவான் பிரோச்யதே ஸபிதாமஹ :/ என்ற சொல்லப்பட்டிருக்கிறது.

இந்த வசனம் ஸ்ரீ ஸ்ரீநிவாஸ தீக்ஷிதரால் தசவிதஹேது நிர்ணயத்தில் காணலாம் / இவ்விதம் வைகானமென்னும் வேதத்தையும் அதன் அர்த்தமான

சாஸ்திரத்தையும் ஸ்ரீபகவான் ஸ்ரீமந்நாராயணனால் ஸ்ரீவிகனஸர் ஆவிர்பவித்த ஆச்சரியமான விஷயத்தை விண்ணப்பித்துக்கொள்கிறேன். ஸ்ரீமந்நாராயணன் ஜகத் கிருஷ்டியை ஸ்ரீ பிரம்மாவுக்கு ஆக்ஞாபித்து பிறகு தனது ஆராதனை (பூஜை) க்கு (அர்ச்சிப்பதற்கு) அர்ச்சாரூபியான தம்மை, தாமே வைகானஸ வேதசாஸ்திர முறைப்படி ஆராதிப்பதே சாதனமாகுமென்று உணர்ந்து பரம ஸாத்வீக தர்மத்தை அனுஷ்டிக்கச் செய்யும்படி பிரம்மாவுக்கு ஆக்ஞாபிக்க பிரம்மாவும் ஜகத்சிருஷ்டிக்கு அநுகுண மிஸ்ரகுண ஸத்வகுணமுள்ளவராதலால் தன்னால் தேவள்நேமித்த பிரகாரம் அசாத்யமாகையால் பிரார்த்தித்துநிற்க, ஸ்ரீமந்நாராயணனும் அவருக்கும் அனுக்கிரஹித்தபோது ரஜோகுணம் நீங்கியவராய் ஸத்வகுணத்தால் ஸ்ரீமந் நாராயணன் வேதவேதாந்த ஸாரத்தியானத்தைச் செய்கிறபோது பிரம்மாவும் தானும் ஸ்ரீ பகவான் ஸ்ரீமந்நாராயணனுடன் ஹ்ருதயகமலத்தில் ஒன்று சேர்ந்து தனது யோகபலத்தால் ஸ்ரீ பகவானும் சந்துஷ்டராய் ஸ்வமாம்ஸத்தில் சுத்த ஸ்த்வமுள்ள ஸ்ரீமந்நாராணன் ஹ்ருதயகமலத்திலின்றும் ஆவிர்ப்பவித்தார் ஸ்ரீமந் நாராயணனுடைய அம்ஸமாகவும் சங்கு சக்ரதாரியாகவும், பிரம்மாம்ஸ்மாக கமண்டலு யோகதண்டம், சிகை முதலியவைகளுடன் அவதரித்தார். ஸ்ரீவிகனஸர் என்று ஸ்ரீமந்நாராயணன் நாம கரணத்தை அருளிச் செய்தார். வேத வேதாந் திசாஸ்திரங்களையும் ஸ்ரீமந்திரராஜம் வ்யாபகத்ரயம், வ்யாஹ்ருதி ஷடக்ஷரம்.

துவாதசாக்ஷரம், அநேக குஹ்யமான சாஸ்திரங்களையும், ஸ்ரீமந்நாராயணன் உபதேசித்தருளினர். இன்னும் சில விஷயங்கள் ஸ்லோக பூர்வமாகச் சொல்லப் படுகிறதைக் காண்போம். ஸ்ரீமத் பாகவதத்தில் கோபிகாகீதையில், ''விகனஸார்த்தி தோ விஸ்வகுப்தயே'' என்று விகனஸ் என்றும் கூறுகிறது. பிரம்மாவும் சேர்ந்து கிரஹித்ததால் பிரம்மரிஷியென்றும் ஸ்ரீ விகனஸருக்குப் பெயருண்டு. இன்னும் இவர் ஆவிர்ப்பவித்த கால சுலோகம்.

ஸ்ராவணே மாஸி ஸம்பூதம்
ஸ்ரவணே சுக்ல வத்ஸரே.

பத்ம நாப மநோ ஜாதம். / என்கிற சுலோகத்தின் பொருள் விஷ்ணுபூஜா- விசாரதர் சுக்லவர்ஷம் ஆவணி மாதம் சிரவண நக்ஷத்திரம் கூடிய சுபதினத் தில் ஸ்ரீ பகவான் ஸ்ரீமந்நாராயணனை ஸ்ரீ பத்மநாபனால் தன் ஆராதனத்திற்காக ஆவிர்ப்பவித்தவர் என்று கூறுகிறது. இம்மஹரிக்ஷி.

28 வது மஹா யுகத்தில் கிருதயுகத்துக்கு வருஷங்கள்	17-28000
திரேதா யுகத்துக்கு வருஷங்கள்	12-96000
துவா பரயுகத்துக்கு வருஷங்கள்	8-64000
நிகழும் கலிக்குச் சென்ற வருஷங்கள் கலியுகத்துக்கு வருஷங்கள்	5021
ரௌத்திரிக்கு 1920	
ஆக	38, 93021

ஆகவைவஸ்வத மனுவின் ஆக்ஷியால் 1. 20, 53, 3021
சென்றதையும் கூட்ட. 18, 40, 32, 0000

மொத்தம் வருஷங்கள், 19, 60, 85, 3021

நூற்றுத் தொண்ணூற்று ஆறு கோடியே எண்பற்தைந்து லக்ஷத்து மூவாயிரத்து இருபத்து ஒன்று என்று ஏற்படுகிறது. சுலோகம். ஒன்று கீழே காண்க,

பிரம்மாணம் ப்ரவதத் விஷ்ணும்
ருத்யுக்தம் விருஷ்டி கர்மணி:
முனிசிரேஷ்டோ மயாஸ் ருஷ்டோ
மத்கார்ய கரண க்ஷம,

'பூர்வமேவ மயாஸ்ருஷ்டோ' என்று ஆனந்த ஸம்ஹிதையில் சொல்கிறபடி. உலக சிருஷ்டிக்கும் முன்பே ஆவிர்ப்பவித்தவர் ஸ்ரீ விகனஸர் என்று தெரியவருகிறது.

நமாமி விகநஸ பாத பங்கஜம்
கரோமி விகநஸ பூஜனம் ஸதா
வதாமி விகநஸ நாம நிர்மலம்
ஸ்மராமி விகநஸ தத்வ மவ்யயம்.

லஷ்மீ வல்லப ஸ்ங்கல்ப வல்லபாய மஹாத்மநே ஸ்ரீமத் விகனஸே பூயாத் நித்ய ஸ்ரீ: நித்யமங்களம்.

லோகா: ஸமஸ்தா: ஸுகினோ பவந்து. விரிவுக்கு அஞ்சி விழைந்து நிற்கின்றேன் இக்குறிப்புகள் 1920 ஸ்ரீவைகானஸன் என்ற மாத சஞ்சிகை ஸ்ரீவிகனஸ மஹரிஷி பூலோகத்திற்கு எழுந்தருளிய கால சுலோகம்

ஸ்வாயம்புவ மனோ: காலே, யுகாதௌ சுக்ல வத்ஸரே:
ஸ்ராவணே ஸ்ரவணே சுக்ல பௌர்ணம்யா மிந்து வாஸரே:
ஸிம்ஹ லக்னே ஸமாயுக்தே விகநா: ப்ராப நைமிசம்.

என்று கூறுகிறபடிக்கு ஸ்வாயம்புவ மனு காலம் கிருதயுகம் சுக்ல வருஷத்தில் விகனஸ மஹாமுனி பூலோகமான நைமிசா ரண்ய வனத்தில் தமது சிஷ்யர்களுடன் எழுந்தருளினர்-தற்சமயம் எவ்வளவு வருஷங்கள் ஆகின்றன என்பதை கணக்கிட்டுப் பார்த்தால் கிருத, திரேத துவாபர. கலியுகம் என்று நான்கு யுகங்களுக்குக்

கூடிய வருஷங்கள், 43 20, 000, நாற்பத்தி மூன்று லக்ஷத்து இருபதினுயிரம் வருஷங்கள் கூடியது ஒரு மஹா யுகமென்று சொல்லப்படுகிறது. ஒரு மனுவின் ஆக்ஷி காலம் (ஆயுட்காலம்) 71 மஹா யுகங்கள் என்று ஏற்பட்டு இருப்பதால் ஒரு மனுவின் காலம். 30, 67, 20000 முப்பதுகோடியே அறுபத்து ஏழு லட்சத்து இருபதினுயிரம் இந்தக் கணக்கின்படி. (1) ஸ்வாயம்புவ, (2) ஸ்வாரோசிஷ (3)உத்தம, (4) தாமஸ (5) ரைவத (6) சாக்ஷுஷ மனுக்களுக்கு கூடிசென்ற வருஷங்கள் (ஆக்ஷிகாலங்கள்) 1, 8403 20000, நூற்றெண்பத்து நாலு கோடியே மூன்றுலட்சத்து இருபதினுயிரம் வருஷங்கள் சென்றதுடன் தற்காலம் நடந்து வரும் 7 ஆவதான வைவஸ்வத மனுவின்காலத்திற்கும் செல்ல வேண்டிய மஹாயுகங்கள் 71ல் 27 யுகங்கள் செல்லாய் 28 வது மஹாயுகமே இப்போது நடந்து வருகிறதென்பதற்கு மஹா ஸங்கல்பத்தில் !!!!!! ஸப்தமே வைவஸ்வத மந்வந்தரே அஷ்டா விம்ஸதி தமே தத்ர கலியுகே என்று நாம் சொல்கிறபடியால் வைவஸ்வத மனுவின் ஆக்ஷியிலும் சென்ற 27 மஹா யுகங்களுக்கு கூடிய வருஷங்கள், 11,66,40,000 என்பதைத் தெரிவித்துக் கொள்கிறேன்.

கவிகுல திலகர் ஸ்ரீநிவாஸ தீக்ஷிதர்

[வித்வான். அ. இராமகிருஷ்ணபட்டாச்சாரியார், காலடிப்பேட்டை.]

நம் முன்னோர்களுள் பலர், 'செயற்கரிய செய்வார் பெரியர்' — என்னும் பொய்யா மொழிக்கேற்ப அரிய செயல்களை ஆற்றியுள்ளனர். 'தேவபாஷை' — என்று போற்றப்படும் ஸம்ஸ்கிருத மொழியிலும், வேதமயமான நம் பகவத் சாஸ்திரத்திலும் அவர்களது ஞானம், கரை காண இயலாக் கடல் போன்றிருந்தது.

அவர்கள், ஸம்ஸ்கிருதக் காப்பியம், நாடகம், மற்றும் வேத மந்திரங்கள் முதலானவற்றிற்குப் புகழ் வாய்ந்த வ்யாக்யானங்களையும், பாஷ்யங்களையும் இயற்றிப் பெருந்தொண்டாற்றியுள்ளதை நம் வைகான ஸாச்ரமத்தின் வெள்ளி விழா நன்னாளில், நாம் யாவரும் நினைவு கொள்வது, மிகவும் பொருத்தமாகும்.

இங்குக் குறிப்பாக முதற்கண், 'கவிகுல திலகர்' — என்று போற்றப்பெறும் ஸ்ரீநிவாஸ தீக்ஷிதர் அவர்களைப் பற்றிச் சிறிது காண்போம்.

''துஷ்கரம் கிம் மஹாத்மனும்' என்பது அலங்காரோதாஹரண பூதமான அற்புதமான வாக்கு. அறிவியல் வசதிகளோ, நாகரீக மேம்பாடுகளோ, இல்லாத அக்காலத்தில், தம் பின்னவர்கள் வசதியோடும், கல்வி வளத்தோடும் வாழ வழி வகை செய்த சான்றோர் வரிசையில் முதலிடம் வகிப்பவர், ஸ்ரீநிவாஸ தீக்ஷிதர் ஆவார். அவரது கிருதிகள், நம்மால் ஊகித்தும் உணர முடியாப் பெருமை மிக்கவை. அவை :

பாரமாத்மி கோபநிஷத் பாஷ்யம்
ஸ்ரீ லக்ஷ்மீ விசிஷ்டாத்வைத பாஷ்யம்
சாரீரக மீமாம்ஸா பாஷ்யம்
தசவித ஹேது நிருபணம்
வைகானஸ மஹிம மஞ்ஜரீ
உத்தம ப்ரம்ஹ வித்யா — முதலியவை.

கௌசிக கோத்திரத்தில் கோவிந்தார்யரின் மைந்தராகப் பிறந்த இந்த மஹான், 'ஸ்ரீ வெங்கடேச பாதாப்ஜஸபர்யாநிரத ஹ்ருதயாந்விதர் — ஸ்ரீநிவாச திவ்யாக்ஞாலப்த வேதாந்த தேசிகர் — கவிகுல திலகர் — ஸர்வதந்த்ரஸ்வதந்த்ரர்' என்றெல்லாம் புகழப்படுகின்றார்.

ப்ரமாணம் :— 'ஸ்ரீ வேங்கடேச திவ்யாக்ஞா லப்த வேதாந்த தேசிகாபிக்யஸ்-ஸுதீமுக்ய : ஸப்தபி : பாகயக்ஞை :, ஹவிர்யக்ஞை :, ஸோமயக்ஞைச்ச ''யக்ஞோவை விஷ்ணு : இதி ச்ருதிசோதித யக்ஞபுருஷ பாவம் நாராயணம்

ஆராதயாமாஸ. தத: ''ஸ்ரீநிவாஸ தீக்ஷித வேதாந்ததேசிக'' — இதி திசி திசி ப்ரதி தோஅபவத்.''

யக்ஞ பூர்வமாக வேங்கடவனை வழிபட்டமையாலும், ''வைகானஸா மம ஸுதா :'' — என்பதற்கிணங்க, உரிமையுடன் உகப்பான கைங்கரியத்தைச் செய்து வந்தமையாலும் 'ஸ்ரீநிவாஸ தீக்ஷித வேதாந்த தேசிகர்' — என்று இவருடைய திருநாமம் பெருமையுறப் பேசப்படுகிறது.

பகவான், என்றும் எங்கணும் நிலைத்திருப்பவர். அவரது செய்கையும் அவ்வாறே நிரந்தரமானது. எனவேதான் அன்று அவர் அருளால் அடையப் பெற்ற தீக்ஷிதர் பட்டம், இன்றும் நம் குல ஸ்வாமிகளின் திருப்பெயர்களைப் பெருமைப்படுத்திக் கொண்டிருக்கிறது.

தீக்ஷிதரின் உரையினது பெருமைக்கு ஒரு சான்று.

''யோ வா பூதேர் பூதி ராஸீத்'' — ''அய :— தாரக போஷகரக்ஷக ப்ராப்ய ப்ராபக ரூப : ஸ்ரீமந் நாராயண : பூதே :— பூதி சப்தேன ஐச்வர்யரூப லக்ஷ்மீ : ப்ரதிபத்தே பூதி :— இத்யனேந ஐச்வர்ய ரூப : பரமாத்மா நாராயண : ''அஸ்யேசானோ ஜகதோ விஷ்ணு பத்நீ'' — இதி ஜக தீச்வர்யா லக்ஷ்ம்யா : அபி ஈச்வர இத்ய பிப்ராயேண : 'பூதேர் பூதி ராஸீத்' — இத்யுக்தம்.

லக்ஷ்மீஸஹிதஸ்ய ரக்ஷகத்வம் அனேந தர்சிதம். ''லக்ஷ்ம்யா ஸஹ ஹ்ருஷீகேசோ தேவ்யா காருண்ய ரூபயா : ரக்ஷகஸ் ஸர்வ ஸித்தாந்தே வேதாந்தேஷு ச கீயதே'' ' இதி

[பாரமாத்மிகோநிஷத் பாஷ்யே ஏகாதசோநுவாக :]

அத்ர 'வா' சப்த : ஸர்வோத்க்ருஷ்டத்வ ப்ரதிபாதக : |

இதனால், 'திருமகளோடு கூடிய திருமாலே காத்தற்கு உகந்தவன்' — என்பது பெறப்பட்டது.

மேலும், ''பவதே பவாய ஸ்வாஹா'' — என்னுமிடத்தில், 'ஸ்வாஹா' — என்பதற்குப் பொருள் கூறுமிடத்து,

நம ; ஸ்வாஹா — ஸ்வதா — வஷட் — வௌஷட் — ஹும்பட்சப்தா: பர்யாய வாசகா : | ஸ்வாஹா சப்தேந நம : சப்த : ப்ரதிபாதித: | அனேந 'ப்ரபத்தி:' ப்ரதி பாதிதா''

— என்று ஸ்வாஹா, நம :, ஸ்வதா, வஷட், வௌஷட், ஹும்பட் முதலிய சொற்கள் அனைத்தும் ஒரே பொருள் கொண்டவை. இதனால் ப்ரபத்தி விளக்கப் பட்டது.

இங்ஙனம் எடுக்க எடுக்கச் சுரக்கும் மணற்கேணிபோல் விளங்கும் ஞானப் பெட்டகத்திலிருந்து எதைக் கொள்வது? எதை விடுவது?

தமிழக வைகானஸ வித்வான்கள்

பிருஹஸ்பதி பண்பாக்கம் சேஷாத்ரி பட்டாச்சாரியார்

ஸ்ரீ. உ. வே. ராகவ பட்டாச்சாரியார் குமாரரய் 1900-ம் ஆண்டு பிறந்தவர். சென்னை பாஷ்யகார சித்தாந்த வர்த்தினி சமஸ்கிருத பள்ளி, மயிலை சமஸ்கிருதக்கல்லூரி ஆகியவற்றில் சமஸ்கிருதத்தையும், திருவையாறு கல்லூரியில் தமிழையும் பயின்றவர். கவிதைகள் புனைவதில் வல்லவர். பகவத் சாஸ்திரத்தில் நல்ல பாண்டித்யம் பெற்று தெய்வீக மானுஷீக விஷயங்களில் சிறந்த பிரவர்த்தகராகத் திகழ்கிறார். பட்டணம் ஸ்ரீ சென்ன கேசவப்பெருமாள் ஸன்னதி பாடசாலையிலும் மீஞ்சூரில் ஸ்ரீ வைகானஸ பாடசாலையிலும் ஆசானாகப் பணியாற்றியுள்ளார்.

ஐந்தாம் தலைமுறையாக பகவத் சாஸ்த்ராதிகாரியாக உள்ள ஸ்வாமி, தேர்வுக்குப் படிக்கும் மாணாக்கர் போல் கையில் ஸ்ரீ சாஸ்த்ரக்ரந்தங்கொண்டு காட்சியளிப்பார். நம்பி பிறந்த ஊரில் வாழ்பவர். திருவல்லிகேணி, திருப்பதி போன்ற பல திவ்ய தேசங்களில் மஹாசம்பு ரோக்ஷணங்களிலும், பல சதஸ்ஸுகளிலும் கலந்து கொண்டு கௌரவிக்கப்பட்டுள்ளார்.

பிரதிஷ்டா ரத்னாகரம்

பிருஹஸ்பதி அ. ராகவ பட்டாச்சாரியார்

பச்சை வண்ணப்பெருமாள் கோவில் பிருஹஸ்பதி சேஷ பட்டாச்சாரியார் ஸ்வாமியின் திருக்குமாரரான இவர் வைகானஸ பகவத் சாஸ்த்திரத்தில் ஆழ்ந்த ஞானமும், கையாளுமுறைகளைச் செவ்வனே அறிந்து செயல்படும் சிறந்த அனுபவமும் மிக்கவர். 'இளமையில் கல்' என்கிற ஆன்றோர் வாக்கிற்கு ஏற்ப, பதினைந்து வயது முதல் தைவீக, மானுஷீக காரியங்களில் ஈடுபாடு கொண்டவர். சதாபிஷேகம் கண்ட இம்மஹான் திருமலை, திருவல்லிக்கேணி, திருவிடந்தை, சிங்கப்பெருமாள் கோயில், வடக்கே ரிஷீகேசம் மற்றும் பல திவ்யதேசங்களில், பொதுவாகப் பாரதம்முழுவதும் அனேகத்திருக்கோயில்களில் நூற்றுக்கணக்கான சம்ப்ரோக்ஷணங்கள், விக்ரஹப் பிரதிஷ்டைகள் இத்யாதி பல நடத்திய பெருமை கொண்டவர். தோற்றத்தில் எளியவராக உள்ள இவர், எம்பெருமானுடன் பேசவல்ல தெய்வமாக விளங்குகிறார். இவருடைய ஹஸ்தவிசேஷம் ஸ்ரீ வைகனஸ குலத்தாரால் மட்டும் இல்லாமல் மற்றும் பலராலும் போற்றும் பெருமைமிக்கது. மேலும், எண்பது வயதைத் தாண்டிய இவரது முதுமையிலும், இளைஞர்களுக்கு ஒப்பாக அயர்வின்றிச் சுறுசுறுப்புடன் செயலாற்றும் திறமையும், தொண்டும் எல்லாரையும் வியக்க வைக்கும். தெய்வீகமோ, மானுஷீகமோ எந்தக் கைங்கர்யத்திற்கும் எப்பொழுது, யார்

அழைத்தாலும் மறுப்பு இன்றி அம்பணியை ஏற்றுக் கொண்டு சிறப்பாக நடத்திக் கொடுக்கும் பேரன்பும் அனுக்கிரஹிக்கும் தன்மையும் கொண்டவர்.

இவருடைய சலியா உழைப்பினையும், கைங்கர்ய சிரத்தையையும் நல்ல ஆற்றல் மிக்க கைங்கர்யச் சிறப்பினையும் கண்ட அன்பர்கள் இவருக்கு "வைகானஸ பிரதிஷ்டா ரத்னகர பூஷணம்" என்று அளித்த விருது மிகப் பொருத்தமானது.

(ஸ்ரீ வைகானஸ ஆகம வித்வான் ஜ்யோதிஷம்) இ. ஆர். லக்ஷ்மண பட்டாச்சாரியார்

தஞ்சை மானம்பூச்சாவடி வெங்கடேசப் பெருமாள் கோயில் கைங்கர்யம் கொண்டவர். வேதாத்யயனம் செய்த இவர் வைகானஸ ஆகமத்தை நன்கு குருகுலவாஸம் செய்து கற்றவர். பிரதிஷ்டை செய்வதில் அனுபவமிக்க இவர் பூர்வ அபர பிரயோகங்களைச் செய்துவைப்பதிலும் சிறந்தவர். இவருடன் எப்பொழுதும் ஒரு வைகானஸ வித்வத் கோஷ்டி இருக்கும். வெண்ணாற்றங்கரை போன்ற பல திவ்ய தேசங்களிலும், தஞ்சை அரண்மனை தேவஸ்தானங்களிலும் ஸம்ப்ரோக்ஷணம் செய்வித்த பெருமையுடையவர். வெளிநாடுகளுக்குச் சென்று பலதிருக்கோயில் பிரதிஷ்டை செய்வித்தபெருமையையும் கொண்டவர். இவருக்கு ஜ்யோதிஷ சாஸ்திரத்தில் நல்ல ஞானமும், உபாஸனா பலமும் உண்டு.

మురళీమోహన్
సమర్పించు
నిర్దోషి

Off : 21882 PP
Resi : 21126

PRASUN CAB CORPORATION

Dealers In : All Types of Wires, Cables, V. I. P. Brand & Electrical Goods

14 / 2, Krishna Iyer St,
Madras - 600 001.

Use Always :

GOPURAM KUMKUM

For All Occasions.

MFRS :
Y. V. Seshachalam & Co.

head office :
133, Audiappa Naick Street,
Madras-600 001.
Phone : 34842

branch :
73, Mamulpet,
Bangalore-560 053.
Phone : 73376

With best compliments from :

Industrial Agencies,

39, Audiappa Naick Street, Madras-600 079.

With best compliments from :

Bafna Brothers,
Dhall Merchants
No. 20, Strotten Muthiah Mudali St, Madras-600 079.

For Your Requirement of :-

N. C. THINNER

Stoving Thinner

Enamel Thinner

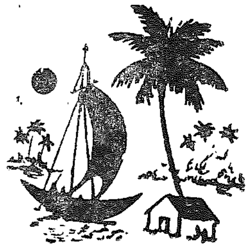

Contact :-

M/s Chemi Coats,
10, Badriah Garden Street,
Sowcarpet, Madras-600 003.

Telegrams : NATHELLA

Phone : 32002-38515

P. B. No. 1625

With Best Compliments From :

NATHELLA

Sampathu Chetty & Co.

wholesale & Retail SILVER-WARE Manufacturers

Trend Setters In Artisitic Silverware,
Wholesale And Retail For Every Occasions.

123, N.S.C. Bose Road, Madras-1

శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాన్త వివర్ధినీ సభ

రజతోత్సవములు - శుభాకాంక్షలు

దక్షిణ రాష్ట్రాల లోని వైఖానస సంతతిని, సంస్కృతినీ-పునరుజ్జీవింప చేయుటకు వైయాకరణ పంచానన, ఆగమాచార్య, విద్వన్మణి కీ. శే. శ్రీమాన్ రొంపిచర్ల పార్థసారథి భట్టాచార్యులు వారిచే స్థాపించబడి, దినదినాభివృద్ధి చెంది నేడు రజతోత్సవము జరుపుకొనుచున్న శ్రీ వైఖానస దివ్య సిద్ధాంత వివర్ధనీ సభ భవిష్యత్తులో వైఖానస, ఆగమ, ఆలయ ఆర విజ్ఞానముల సముద్ధరణ కొరకు మరింత కృషి చేయగలదని ఆశిస్తున్నాము.

ఇట్లు

ఆంధ్రప్రదేశ్ వైఖానస ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ

విద్యా ప్రోత్సాహక సంస్థ

స్థాపితం : 1972

రాజమండ్రి.

శ్రీ రామమోహన ఆయుర్వేద ధర్మవైద్యశాలా సంఘము

విజయవాడ

(స్థాపితము 1915) ఫోను : 76310

H. O. : బందరు రోడ్డు, విజయవాడ–2. బ్రాంచి : సామారంగం చౌకు–విజయవాడ–1.

ఏజెన్సీలు : నందిగామ, జగ్గయ్య పేట, గుడివాడ, బందరు, గుంటూరు, కోదాడు.

సుమారు 70 సంవత్సరముల క్రింద ప్రజాసేవ నిమిత్తము వదాన్యులచేత స్థాపింపబడి, పండితులచేత పరిశోధింపబడి, నిర్ణయింపబడిన ప్రకారము శాస్త్రోక్తముగా ద్రవ్యలోపము లేకుండా మందులు తయారుచేయునట్టి ధర్మసంస్థ. ఇందులో ప్రత్యేకవ్యక్తులకు వాటాలుగాని, లాభముగాని లేదు. నాలుగు ధర్మ వైద్యశాలలను ఈ సంస్థ నడుపుచున్నది. ధరలు సరసముగా నుండును. ప్రభుత్వము వారి అనుమతితో పొందిన బంగారము పాళ్ళు తగ్గకుండా మందులలో నుపయోగింప బడుచున్నది. వైద్యులు ప్రజలు ప్రోత్సహించదగిన ధర్మసంస్థ.

(సం) పిల్లుట్ల రామకృష్ణశాస్త్రి బి. ఏ. బి. యల్.
గౌరవ కార్యదర్శి

With best compliments from :

NERVITOL

Manpharma

Eluru Road, VIJAYAWADA-2.

With best compliments from ;

A. RANGACHARYULU
Managing Partner :

VANI PRESS
Mudda Subbiah Street,
Governorpet, VIJAYAWADA-2.

—o—

TECHNO COMMERCE
Sole Distributors for Andhra Pradesh:
'NAVYUG' Industrial 'V' Belts & Automoble Fan Belts
Peddibhotlavari Street, Governorpet,
VIJAYAWADA-520 002.

—o—

TRADE LINKS
Dealers in Electrical Accessories, Lamps & Fans
Governorpet, VIJAYAWADA-520 002.

With best compliments from :

1) A. S. Narayana Dikshitulu
2) A. T. Srinivasa Dikshitulu
3) A. Ramaswamy Dikshitulu
4) A. Seshachalam Dikshitulu & Sons
5) A. S. Papanna Dikshitulu
6) A. P. Sreenivasa Murthy Dikshitulu
7) A. V. Ramana Dikshitulu
8) A. Doraswamy Dikshitulu
9) A. T. Krishna Swamy Dikshitulu
10) A. S. Narasimha Dikshitulu
11) A. Venkata Seshadri Dikshitulu
12) A. Ramachandra Dikshitulu
13) A. P. Srinivasa Dikshitulu
14) A. P. Ramana Dikshitulu

T.T.D. ARCHAKAM MIRASIDARS
TIRUPATI.

Printed at KANTHI PRINTING PRESS, Vijayawada-520 002.